

ΕΥΖΑΝΤΙΝΟΝ

ΜΕΡΟΚΟΡΤΙΝ

1888

SISMANGIO
MARCO

 SISMANOGLIO
MEGAKO

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ

ΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

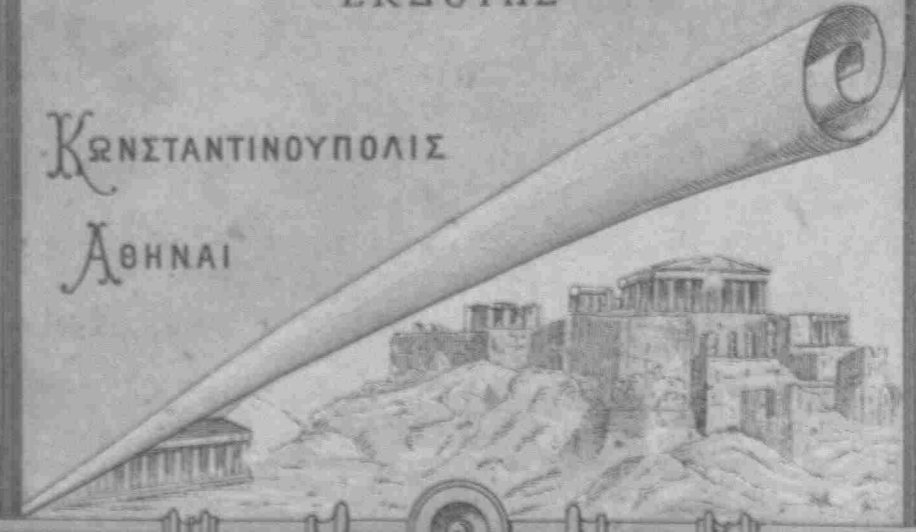
1888

Θ. Κ. ΜΑΓΚΑΚΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΑΘΗΝΑΙ

SISMANOGLIO

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΔΙΣΕΚΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1888

2354

Θ. Κ. ΜΑΓΚΑΚΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΙΓΓΛΕΣΗ
1887

SISMANOGLIO
MEGARO

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ.

SISMANOGLIO
MISGANO

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΙ

Ἄπο τῆς δημιουργίας τοῦ Σύμπαντος κατὰ τοὺς 70	7396
» » » » » » Λατίνους	5892
» » » » » » Ἑβραίους	5648
» τοῦ Κατακλυσμοῦ	5163
» τῆς θεμελιώσεως τοῦ Βυζαντίου	2527
» » ἐν Μαραθῶνι μάχης	2378
» » ἐν Θερμοπύλαις μάχης	2368
» » » Σαλαμῖνι ναυμαχίας	2368
» τοῦ θανάτου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου	2211
» τῆς μεταθέσεως τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου ἐκ Ῥώμης εἰς Βυζάντιον ὑπὸ Κωνσταντίνου	1568
» » ἐν Νικαίᾳ Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου	1563
» τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου	1551
» τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Β' Οἰκουμ. Συνόδου	1508
» » μοναρχίας τῶν Γάλλων	1467
» » ἐν Ἐφέσῳ Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου	1457
» » ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου	1438
» » κτίσεως τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας	1345
» » ἐν Κωνσταντινουπόλει Ε' Οἰκουμ. Συνόδου	1335
» » γεννήσεως τοῦ Μωάμεθ	1319
» » ἀποχωρήσεως τοῦ Μωάμεθ εἰς Μεδίαν (Ἐγείρας), ὅτε ἄρχεται ἡ Ὄθωμ. χρονολογία	1266
» τοῦ θανάτου τοῦ Μωάμεθ	1258
» τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ϛ' Οἰκουμ. Συνόδου	1208
» » » » Ζ' » »	1101
» τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ Λέοντος Θ' καὶ Μιχαήλ Κηρουλαρίου, Πατριάρχου Κων]πόλεως	836

Ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κ[ό]πλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων	676
» » εὐρέσεως τῆς ναυτικῆς πυξίδος	583
» » » » πυρίτιδος	558
» » ἀλώσεως τῆς Κων]πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων	435
» » ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς	396
» τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου	306
» τῆς ἀλώσεως τῆς Κρήτης	219
» » Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως	99
» Ὅθωνος τοῦ Α', βασιλέως τῆς Ἑλλάδος	55
» Γεωργίου τοῦ Α', βασιλέως τῶν Ἑλλήνων	25
» τῆς ἐνώσεως τῆς Ἐπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος	24
» τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου	18
» τῆς εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Σουλτάνου Ἀβδουλ Χαμίτ τοῦ Β'	13

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γεώργιος Α', βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως Χριστιανοῦ τῆς Δανίας, γεννηθεὶς τῇ 12 Δεκεμβρίου 1845 καὶ ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων τῇ 18 Μαρτίου 1863.

Ὁλγα, βασίλισσα τῶν Ἑλλήνων, θυγάτηρ τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Ῥωσσίας Κωνσταντίνου Νικολάϊεβιτς, γεννηθεῖσα τῇ 22 Αὐγούστου 1851 ἐνυμφεύθη Αὐτὴν ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Α' τῇ 15 Ὀκτωβρίου 1867.

Κωνσταντῖνος, διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Ἰουλίου 1868.

Γεώργιος, γεννηθεὶς ἐν Κερκύρᾳ τῇ 12 Ἰουνίου 1869.

Ἀλεξάνδρα, γεννηθεῖσα ἐν Κερκύρᾳ τῇ 18 Αὐγούστου 1870.

Νικόλαος, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ἰανουαρίου 1872.

Μαρία, γεννηθεῖσα ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Φεβρουαρίου 1876.

Ἀνδρέας, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ἰανουαρίου 1882.

Τῇ 26 Μαρτίου 1880 ἐγεννήθη καὶ τρίτη βασιλόπαις, ὀνομασθεῖσα Ὁλγα, ἀλλ' ἀπεβίωσε τῇ 20 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ

ΤΟΥ ΔΙΣΕΚΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1888

Ἰνδικτιῶνος	1	Νομικὸν Φάσκα, Μαρτίου	18
Ἡλίου κύκλοι	4	Λατίνων Πάσχα, Μαρτίου	28
Σελήνης κύκλοι	5	Τὸ Ἅγιον Πάσχα, Ἀπριλίου	24
Σελήνης θεμέλιον	28	Ἡ Ἀνάληψις, Ἰουνίου	2
Κρεωφαγίας ἡμέραι	66	Ἡ Πεντηκοστή, Ἰουνίου	12
Τὸ Τριώδιον ἀρχεται Φεβρουαρίου 14		Κυρ. τῶν Ἁγίων Πάντων, Ἰουνίου	19
Ἐωθινὸν ε', Ἦχος πλ. α'		Ἡ νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἡμέραι	9
Ἡ Ἀπόκρεως, Φεβρουαρίου	28	Ἡ μνήμη αὐτῶν, ἡμέρα Τετάρτη.	
Ἡ Καθαρὰ Δευτέρα, Μαρτίου	7	Παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, ἡμέρα Σάββατον.	
Ὁ Εὐαγγελισμὸς, τῆ Παρασκευῇ τῆς γ' ἑβδομάδος			

ΕΘΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ

25 Μαρτίου: Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος.

ΒΑΣΙΛΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

- 9 Ἰανουαρίου. Τὰ γενέθλια τοῦ Βασιλόπαιδος Νικολάου.
 20 Ἰανουαρίου. Τὰ γενέθλια τοῦ Βασιλόπαιδος Ἀνδρέου.
 21 Φεβρουαρίου. Τὰ γενέθλια τῆς Βασιλόπαιδος Μαρίας.
 23 Ἀπριλίου. Ἡ εορτὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ Βασιλέως.
 21 Μαΐου. Ἡ εορτὴ τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου.
 13 Ἰουνίου. Τὰ γενέθλια τοῦ Βασιλόπαιδος Γεωργίου.
 11 Ἰουλίου. Ἡ εορτὴ τοῦ ὀνόματος τῆς Βασιλίσσης.
 21 Ἰουλίου. Τὰ γενέθλια τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου.
 18 Ἀυγούστου. Τὰ γενέθλια τῆς Βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας.
 22 Ἀυγούστου. Τὰ γενέθλια τῆς Βασιλίσσης.
 12 Σεπτεμβρίου. Τὰ γενέθλια τοῦ Βασιλέως.

ΕΟΡΤΑΙ

ΚΑΘ' ΑΣ ΔΕΝ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

- 1 Νέον ἔτος.—2 Θεοφάνεια.—3 Εὐαγγελισμὸς.—4 Μεγάλῃ Παρασκευῇ καὶ Σάββατον.—5 Κυριακὴ καὶ Δευτέρα τοῦ Πάσχα.—6 Πεντηκοστή.—7 Ἅγιος Γεώργιος.—8 Ἀνάληψις.—9 Ἅγιοι Ἀπόστολοι.—10 Κοίμησις τῆς Θεοτόκου.—11 Ἅγιος Δημήτριος.—12 Αἱ δύο πρῶται ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10 καὶ ἡ νύξ ὥρας 14.
 Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ὑδροχόον.

N.	Π.	ἡμ. ἐβδ.		ἡμ. ἐτ.
13	1	Παρ. †	Ἡ κατὰ σάρκα περιτομὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μνήμη Βασιλείου τοῦ Μ. Ἀργ. Σιλδέστρου Πάπα Ῥώμης.	366
14	2	Σάβ.	Μαλαχίου τοῦ προφήτου καὶ Γορδίου μάρτυρος.	363
15	3	Κυρ. †	Ἡ Σύναξις τῶν 70 Ἀποστόλ. Θεοκτίστου τοῦ ὁσ. Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ μ. Παραμονὴ τῶν Θεοφαιώνων. Νηστεία ἐν ἧ ἂν ἡμέρα τύχη.	364
16	4	Δευτ.	Τὰ Ἅγια Θεοφάνεια. Ἀργία.	365
17	5	Τρ.	Ἡ Σύναξις τοῦ Προφήτου Προδροῦμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.	362
18	6	Τετ. †	Δομνίκης τῆς ὁσίας καὶ Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου.	361
19	7	Πέμ. †	Πολυεύχτου μάρτυρος.	360
20	8	Παρ.	Γρηγορίου ἐπισκ. Νύσσης, Δομιτιανοῦ Μελιτηνῆς.	359
21	9	Σάβ.	Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.	358
22	10	Κυρ. †	Τατιανῆς μάρτυρος.	357
23	11	Δευτ.	Ἐρμούλου καὶ Στρατονίου μαρτύρων.	356
24	12	Τρ.	Τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ραῖθᾷ ἀναιρεθέντων πατέρων.	355
25	13	Τετ.	Παύλου τοῦ Θηβαίου. Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου.	354
26	14	Πέμ.	Ἡ προσκύνησις τῆς ἀλύσεως τοῦ Ἀποστόλ. Πέτρου.	353
27	15	Παρ.	Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία.	352
28	16	Σάβ.	Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου, Πατρ. Ἀλεξανδρ. Ἀργία.	351
29	17	Κυρ. †	Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου. Μάρκου Ἐφέσου καὶ Ἀρσενίου Κερκύρας.	350
30	18	Δευτ. †		349
31	19	Τρ.		348
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ				
1	20	Τετ.	Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου.	347
2	21	Πέμ.	Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Νεοφύτου μάρτυρος.	346
3	22	Παρ.	Τιμοθέου Ἀποστόλου. Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου.	345
4	23	Σάβ.	Κλήμεντος Ἀγκύρας καὶ Ἀγαθαγγέλου μάρτυρος.	344
5	24	Κυρ. †	Ξένης τῆς ὁσίας.	343
6	25	Δευτ. †	Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ἐπισκ. Κ/πόλεως. Ἀργία.	342
7	26	Τρ.	Ξενοφώντος τοῦ ὁσίου.	341
8	27	Τετ. †	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀργία.	340
9	28	Πέμ.	Ἐφραίμ τοῦ Σύρου τοῦ ὁσίου.	339
10	29	Παρ.	Ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφώρου.	338
11	30	Σάβ. †	Τῶν Τριῶν Ἱεραρχ. Βασιλείου τοῦ Μεγ., Γρηγορίου τοῦ Θεολόγ. καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσ. Ἀργία.	337
12	31	Κυρ. †	Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν θαυματουργ. Ἀναργύρων.	336

SISMANOGLIO
MEGARO

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

*Εχων ημέρας 31. *Η ημέρα έχει ώρας 11 και η νύξ ώρας 13.

*Ο ήλιος εις τοις Ίχθους.

N.	Π.	ήμ. έβδ.	ήμ. έτ.
13	1	Δευτ.	338
14	2	Τρίτ. †	334
15	3	Τετ.	333
16	4	Πέμ.	332
17	5	Παρ.	331
18	6	Σάβ.	330
19	7	Κυρ. †	329
20	8	Δευτ.	328
21	9	Τρίτ.	327
22	10	Τετ.	326
23	11	Πέμ.	325
24	12	Παρ.	324
25	13	Σάβ.	323
*Αρχεται τό Τριψίδιον.			
26	14	Κυρ. †	322
27	15	Δευτ.	321
28	16	Τρίτ.	320
29	17	Τετ.	319
ΜΑΡΤΙΟΣ			
1	18	Πέμ.	318
2	19	Παρ.	317
3	20	Σάβ.	316
4	21	Κυρ. †	315
5	22	Δευτ.	314
6	23	Τρίτ.	313
7	24	Τετ.	312
8	25	Πέμ.	311
9	26	Παρ.	310
10	27	Σάβ.	309
11	28	Κυρ. †	308
12	29	Δευτ.	307

ΜΑΡΤΙΟΣ

*Εχων ημέρας 31. *Η ημέρα έχει ώρας 12 και η νύξ ώρας 12.

*Ο ήλιος εις τόν Κριόν.

N.	Π.	ήμ. έβδ.	ήμ. έτ.
13	1	Τρίτ.	306
14	2	Τετ.	305
15	3	Πέμ.	304
16	4	Παρ.	303
17	5	Σάβ.	302
18	6	Κυρ. †	301
19	7	Δευτ.	300
20	8	Τρίτ.	299
21	9	Τετ.	298
22	10	Πέμ.	297
23	11	Παρ.	296
24	12	Σάβ. †	295
25	13	Κυρ. †	294
26	14	Δευτ.	293
27	15	Τρίτ.	292
28	16	Τετ.	291
29	17	Πέμ.	290
30	18	Παρ.	289
31	19	Σάβ.	288
ΑΠΡΙΛΙΟΣ			
1	20	Κυρ. †	287
2	21	Δευτ.	286
3	22	Τρίτ.	285
4	23	Τετ.	284
5	24	Πέμ.	283
6	25	Παρ. †	282
7	26	Σάβ.	281
8	27	Κυρ. †	280
9	28	Δευτ.	279
10	29	Τρίτ.	278
11	30	Τετ.	277
12	31	Πέμ.	276

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νύξ ὥρας 11.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ταῦρον.

N.	Π.	ἡμ. ἐβδ.	ἡμ. ἔτ.
13	4	Παρ.	Μαρίας ὁσίας τῆς Αἰγυπτίας. 278
14	2	Σάβ.	Τίτου ὁσίου τοῦ Θαυματουργοῦ. 274
15	3	Κυρ. †	Ἐ' τῶν Νηστειῶν. Νικήτα ὁσ. καὶ Ἰωσήφ ὕμνογρ. 273
16	4	Δευτ.	Γεωργίου ὁσίου τοῦ ἐν Μαλεῶ. 272
17	5	Τρίτ.	Κλαυδίου καὶ Θεοδώρου μαρτύρων. 271
18	6	Τετ.	Τοῦ Μεγάλου Κανόνος. Εὐτυχίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. 270
19	7	Πέμ.	Καλλιοπίου μάρτ. καὶ Γεωργίου ἐπισκ. Μιτυλήνης. 269
20	8	Παρ.	Ἡρωδίωνος, Ἀγάθου κλπ. ἐκ τῶν 70. 268
21	9	Σάβ.	Εὐφύχιου μάρτυρος. 267
22	10	Κυρ. †	Β' τῶν Νηστειῶν. Τερεντίου καὶ Πομπηίου μάρτ. 266
23	11	Δευτ.	Ἀντύπα ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου Περγάμου. 265
24	12	Τρίτ.	Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ. 264
25	13	Τετ.	Μαρτίνου Πάπα Ῥώμης. 263
26	14	Πέμ.	Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου ἐκ τῶν 70. 262
27	15	Παρ.	Κρήσκεντος μάρτυρος. 261
28	16	Σάβ.	Τοῦ Λαζάρου, Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας μάρτ. 260
29	17	Κυρ. †	Τῶν Βαίων. Συμεῶν ἱερομάρτ. τοῦ ἐν Περσίδι. 259
30	18	Δευτ.	Μεγάλη Δευτέρα. Ἰωάννου τοῦ ὁσίου. 258
ΜΑΪΟΣ			
1	19	Τρίτ.	Μεγ. Τρίτη. Παρνούτιου ἱερομάρτυρος. 257
2	20	Τετ.	Μεγ. Τετάρτη. Θεοδώρου ὁσίου τοῦ Τραχινῆ. 256
3	21	Πέμ.	Μεγ. Πέμπτη. Ἰανουαρίου μάρτυρος. 255
4	22	Παρ.	Μεγ. Παρασκευή. Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου. 254
5	23	Σάβ. †	Μέγα Σάββατον. Γεωργίου τοῦ μεγαλομάρτυρος. 253
6	24	Κυρ. †	Τὸ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. Σάββα τοῦ Στρατηλάτου καὶ Ἐλισάβετ τῆς ὁσίας. 252
7	25	Δευτ.	Μάρκου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ. 251
8	26	Τρίτ.	Βασιλέως ἱερομάρτυρος. 250
9	27	Τετ.	Συμεῶν ἱερομάρτυρος. 249
10	28	Πέμ.	Τῶν ἐν Κυζικῷ 9 μαρτύρων. 248
11	29	Παρ.	Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου τῶν Ἀποστόλων. 247
12	30	Σάβ.	Ἰακώβου ἀποσ. ἀδελφοῦ, καὶ Ἰωάννου τοῦ Θεολ. 246

ΜΑΪΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νύξ ὥρας 10.

Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Διδύμους.

N.	Π.	ἡμ. ἐβδ.	ἡμ. ἔτ.
13	1	Κυρ. †	Τοῦ Θωμᾶ. Ἰερεμίου τοῦ προφήτου. 248
14	2	Δευτ.	Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου. 244
15	3	Τρίτ.	Τιμοθέου καὶ Μαύρας μαρτύρων. 245
16	4	Τετ.	Πελαγίας μάρτυρος. 242
17	5	Πέμ.	Εἰρήνης μεγαλομάρτυρος. 241
18	6	Παρ.	Ἰώβ τοῦ δικαίου καὶ πολυάθλου. 240
19	7	Σάβ.	Ἀκακίου καὶ Κοδράτου μαρτύρων. 259
20	8	Κυρ. †	Τῶν Μυροφόρων. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἀρσενίου τοῦ Μεγάλου. 258
21	9	Δευτ.	Ἡσαίου τοῦ προφήτ. καὶ Χριστοφόρου μάρτυρος. 257
22	10	Τρίτ.	Σίμωνος Ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτοῦ. 256
23	11	Τετ.	Μωκίου ἱερομάρτυρος. 255
24	12	Πέμ.	Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου, καὶ Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. 254
25	13	Παρ.	Γλυκερίας μάρτυρος. 253
26	14	Σάβ.	Τοῦ ἐν Χίῳ Ἰσιδώρου μάρτυρος. 252
27	15	Κυρ. †	Τοῦ Παραλύτου. Παχωμίου τοῦ μεγάλου καὶ Ἀχιλλεῖου ἀρχιεπισκόπου Λαρίσσης. 251
28	16	Δευτ.	Θεοδώρου τοῦ ἡγιασμένου. 250
29	17	Τρίτ.	Ἀνδρονίκου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἰουνίας μάρτυρ. 229
30	18	Τετ. †	Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Πέτρου καὶ Διονυσίου μαρτύρων. 228
31	19	Πέμ.	Πατρικίου ἐπισκ. Προύσης. 227
ΙΟΥΝΙΟΣ			
1	20	Παρ.	Θαλαλαίου μάρτυρος. 226
2	21	Σάβ. †	Τῶν ἰσαποστ. Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης. Ἀργία. 225
3	22	Κυρ. †	Τῆς Σαμαρείτιδος. Βασιλίσκου μάρτυρος. 224
4	23	Δευτ.	Μιχαὴλ τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκ. Συννάδων. 223
5	24	Τρίτ.	Συμεῶνος τοῦ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει. 222
6	25	Τετ.	Ἡ γ' εὐρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου. 221
7	26	Πέμ.	Κάρπου τοῦ Ἀποστόλου ἐκ τῶν 70. 220
8	27	Παρ.	Ἐλλαδίου ἱερομάρτυρος. 219
9	28	Σάβ.	Εὐτυχοῦς ἐπισκόπου Μελιτηνῆς. 218
10	29	Κυρ. †	Τοῦ Τυφλοῦ. Θεοδοσίας ἱερομάρτυρος. 217
11	30	Δευτ.	Ἰσακίου ἡγουμένου τῆς μονῆς τῶν Δαλμάτων. 216
12	31	Τρίτ.	Ἐρμείου μάρτυρος. 215

ΙΟΥΝΙΟΣ

*Εχων ημέρας 30. *Η ημέρα έχει ώρας 15 και η νύξ ώρας 9.

*Ο ήλιος εις τὸν Καρκίνον.

N.	Π.	ἡμ. ἐβδ.		ἡμ. ἔτ.
13	1	Τετ.	Ἰουστίνου μάρτυρος τοῦ φιλοσόφου.	214
14	2	Πέμ. †	Τῆς Ἀναλήψεως. Νικηφόρου ἀρχιεπ. Κ/πόλεως.	213
15	3	Παρ.	Λουκιλλιανῶ μάρτυρος.	212
16	4	Σάβ.	Μητροπάνου ἀρχιεπισκ. Κωνσταντινουπόλεως	211
17	5	Κυρ. †	Δωροθέου ἱερομον. ἐπισκόπου Τύρου.	210
18	6	Δευτ.	Ἰλαρίωνος τοῦ νέου ἡγουμ. τῆς μονῆς Δαλματίων	209
19	7	Τρίτ.	Θεοδότου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ἀγκύρας.	208
20	8	Τετ.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψ. Θεοδώρου τοῦ στρατηγ.	207
21	9	Πέμ.	Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.	206
22	10	Παρ.	Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης μαρτύρων	205
23	11	Σάβ.	Τῶν κεκοιμημένων. Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν Ἀποστόλων.	204
24	12	Κυρ. †	Τῆς Πεντηκοστῆς. Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ.	203
25	13	Δευτ. †	Τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀκυλίνης μάρτυρος.	202
26	14	Τρίτ.	Ἐλισαίου τοῦ προφ., Μεθοδίου ἐπισκ. Κ/πόλεως.	201
27	15	Τετ.	Ἀμώς τοῦ προφήτου.	200
28	16	Πέμ.	Τύχωνος ἐπισκ. Ἀμαθοῦντος.	199
29	17	Παρ.	Ἰσαύρου Μανουήλ, Σεβέλ καὶ Ἰσμαήλ μαρτύρων.	198
30	18	Σάβ.	Λεοντίου μάρτυρος.	197
ΙΟΥΛΙΟΣ				
1	19	Κυρ. †	Τῶν Ἁγίων Πάντων. Ἰούδα τοῦ Ἀποστόλου.	196
2	20	Δευτ.	Μεθοδίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Πατάρων.	195
3	21	Τρίτ.	Ἰουλιανοῦ μάρτυρος τοῦ Ταρσέως.	194
4	22	Τετ.	Εὐσεβίου ἱερομάρτυρος ἐπισκ. Σαμοσάτων.	193
5	23	Πέμ.	Ἀγριππίνης μάρτυρος.	192
6	24	Παρ. †	Τὸ γενέθλ. τοῦ Προδρόμου. Ἀργία.	191
7	25	Σάβ.	Φεβρωνίας ἁγιομάρτυρος.	190
8	26	Κυρ. †	Δαβὶδ ἁγίου τοῦ ἐν Θεσσαλονίκη.	189
9	27	Δευτ.	Σαμφῶν ἁγίου τοῦ Ξινοδόχου.	188
10	28	Τρίτ. †	Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων. Ἀργία.	187
11	29	Τετ. †	Πέτρου καὶ Παύλου τῶν Ἀποστόλων. Ἀργία.	186
12	30	Πέμ. †	Ἡ σύναξις τῶν 12 Ἀποστόλων. Ἀργία.	185

ΙΟΥΛΙΟΣ

*Εχων ημέρας 31. *Η ημέρα έχει ώρας 14 και η νύξ ώρας 10.

*Ο ήλιος εις τὸν Λέοντα.

N.	Π.	ἡμ. ἐβδ.		ἡμ. ἔτ.
13	1	Παρ.	Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων.	184
14	2	Σάβ.	Ἡ ἐν Βλαχέρναις κατάθεσις τῆς ἐσθ. τῆς Θεοτόκου.	183
15	3	Κυρ. †	Ἰακίνθου μάρτυρος καὶ Ἀνατολίου Κ/πόλεως.	182
16	4	Δευτ.	Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου.	181
17	5	Τρίτ.	Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ.	180
18	6	Τετ.	Σισίνη τοῦ Μεγάλου.	179
19	7	Πέμ.	Θωμᾶ τοῦ ἐν Μαλεῳ καὶ Κυριακῆς μεγαλομάρτ.	178
20	8	Παρ.	Προκοπίου μεγαλομάρτυρος.	177
21	9	Σάβ.	Παγκρατίου ἱερομάρτυρος ἐπισκ. Ταυρομενίας.	176
22	10	Κυρ. †	Τῶν ἐν Νικοπόλει 45 μαρτύρων.	175
23	11	Δευτ.	Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος.	174
24	12	Τρίτ.	Πρόκλου καὶ Ἰλαρίου μαρτύρων.	173
25	13	Τετ.	Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ καὶ Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου.	172
26	14	Πέμ.	Ἀκύλα Ἀποστόλου καὶ Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης.	171
27	15	Παρ.	Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης τῶν μαρτύρων.	170
28	16	Σάβ.	Ἀθηνογένους ἱερομάρτυρος.	169
29	17	Κυρ. †	Μαρίνης μεγαλομάρτυρος.	168
30	18	Δευτ.	Αἰμιλιανοῦ μεγαλομάρτυρος.	167
31	19	Τρίτ.	Δίου καὶ Μακρίνης τῶν ἁγίων.	166
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ				
1	20	Τετ.	Τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου. Ἀργία.	165
2	21	Πέμ.	Συμεῶν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ ἄσκητοῦ.	164
3	22	Παρ.	Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς.	163
4	23	Σάβ.	Φωκᾶ ἱερομάρτ. καὶ Ἰεζεκιήλ τοῦ προφήτου.	162
5	24	Κυρ. †	Χριστίνης τῆς μεγαλομάρτυρος.	161
6	25	Δευτ.	Ἡ κοίμησις τῆς ἁγ. Ἄννης, μητρὸς τῆς Θεοτόκου.	160
7	26	Τρίτ.	Ἐρμολάου καὶ Παρασκευῆς τῶν μαρτύρων.	159
8	27	Τετ.	Παντελεήμονος τοῦ μεγαλομάρτ. καὶ ἰαματ. Ἀργία.	158
9	28	Πέμ.	Προχόου, Νικάνορος, Τιμῶνος καὶ Παρμενᾶ Ἀποστ.	157
10	29	Παρ.	Καλλινίκου καὶ Θεοδότῆς τῶν μαρτύρων.	156
11	30	Σάβ.	Σίλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, Ἐπαινετοῦ καὶ Ἀνδρονίκου τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῶν 70.	155
12	31	Κυρ. †	Εὐδοκίμου τοῦ δικαίου καὶ προσέβτ. τοῦ Σταυροῦ.	154

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Έχων ημέρας 31. Ἡ ημέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νύξ ὥρας 11.

Ὁ ἥλιος εἰς τὴν Παρθένον.

N.	Π.	ἡμ. ἐβδ.	ἡμ. ἔτ.
13	1	Δευτ.	183
14	2	Τρίτ.	182
15	3	Τετ.	181
16	4	Πέμ.	180
17	5	Παρ.	179
18	6	Σάβ.	178
19	7	Κυρ. †	147
20	8	Δευτ.	146
21	9	Τρίτ.	145
22	10	Τετ.	144
23	11	Πέμ.	143
24	12	Παρ.	142
25	13	Σάβ.	141
26	14	Κυρ. †	140
27	15	Δευτ. †	159
28	16	Τρίτ.	158
29	17	Τετ.	157
30	18	Πέμ.	156
31	19	Παρ.	155
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ			
1	20	Σάβ.	154
2	21	Κυρ. †	153
3	22	Δευτ.	152
4	23	Τρίτ.	151
5	24	Τετ.	150
6	25	Πέμ.	129
7	26	Παρ.	128
8	27	Σάβ.	127
9	28	Κυρ. †	126
10	29	Δευτ. †	125
11	30	Τρίτ.	124
12	31	Τετ. †	123

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Έχων ημέρας 30. Ἡ ημέρα ἔχει ὥρας 12 καὶ ἡ νύξ ὥρας 12.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ζυγόν.

N.	Π.	ἡμ. ἐβδ.	ἡμ. ἔτ.
13	1	Πέμ. †	122
14	2	Παρ.	121
15	3	Σάβ.	120
16	4	Κυρ. †	119
17	5	Δευτ.	118
18	6	Τρίτ.	117
19	7	Τετ.	116
20	8	Πέμ. †	115
21	9	Παρ.	114
22	10	Σάβ.	113
23	11	Κυρ. †	112
24	12	Δευτ.	111
25	13	Τρίτ.	110
26	14	Τετ. †	109
27	15	Πέμ.	108
28	16	Παρ.	107
29	17	Σάβ.	106
30	18	Κυρ. †	105
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ			
1	19	Δευτ.	104
2	20	Τρίτ.	103
3	21	Τετ.	102
4	22	Πέμ.	101
5	23	Παρ.	100
6	24	Σάβ.	99
7	25	Κυρ. †	98
8	26	Δευτ. †	97
9	27	Τρίτ.	96
10	28	Τετ.	95
11	29	Πέμ.	94
12	30	Παρ.	93

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11 καὶ ἡ νύξ ὥρας 13.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Σχορπίον.

N.	Π.	ἡμ. ἐβδ.	ἡμ. ἔτ.
13	1	Σάβ.	Ἄνανιου τοῦ Ἀποστόλου, Ῥωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ. 92
14	2	Κυρ. †	Κυπριανοῦ ἱερομάρτ. καὶ Ἰουστίνης τῆς παρθένου. 91
15	3	Δευτ.	Διονυσίου ἱερομάρτυρος τοῦ Ἀρεοπαγίτου. 90
16	4	Τρίτ.	Ἰεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν. 89
17	5	Τετ.	Χαριτίνης μάρτυρος. 88
18	6	Πέμ.	Θωμᾶ τοῦ Ἀποστόλου. 87
19	7	Παρ.	Σεργίου καὶ Βάχχου τῶν μαρτύρων. 86
20	8	Σάβ.	Πελαγίας τῆς ὁσίας. 85
21	9	Κυρ. †	Ἰακώβου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ ὁσίου. 84
22	10	Δευ.	Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας μαρτύρων. 83
23	11	Τρίτ.	Φιλίππου Ἀποστόλου καὶ Θεοφάνους τοῦ Γραπτοῦ. 82
24	12	Τετ.	Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου τῶν μαρτύρων. 81
25	13	Πέμ.	Κάρπου, Παπύλου, Ἀγαθοδώρου καὶ Ἀγαθονίκης τῶν μαρτύρων. 80
26	14	Παρ.	Ναζαρίου μάρτυρος. Κοσμᾶ τοῦ ποιητοῦ. 79
27	15	Σάβ.	Λουκιανοῦ μάρτυρος. 78
28	16	Κυρ. †	Λογγίνου τοῦ ἐκατοντάρχου μάρτυρος. 77
29	17	Δευτ.	Ὠσῆ τοῦ προφήτου καὶ Ἀνδρείου τοῦ ὁσιομάρτ. 76
30	18	Τρίτ.	Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. 75
31	19	Τετ.	Ἰωὴλ τοῦ προφήτου καὶ Οὐαρίου μάρτυρος. 74
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ			
1	20	Πέμ.	Ἀρτεμίου μάρτυρος, Γερασίμου τοῦ ὁσίου καὶ Ματρώνης τῆς ὁσίας. 73
2	21	Παρ.	Ἰλαρίωνος τοῦ μεγάλου καὶ Σωκράτους πρεσβυτ. 72
3	22	Σάβ.	Ἀβερκίου θαυματουργ. καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 Παίδ. 71
4	23	Κυρ. †	Ἰακώβου Ἀδελφοθέου καὶ ἀποστόλου. 70
5	24	Δευτ.	Ἀρέθα μάρτυρος. 69
6	25	Τρίτ.	Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν νοταρίων. 68
7	26	Τετ. †	Δημητρίου μεγαλομάρτ. τοῦ μυροβλήτου. Ἀργία. 67
8	27	Πέμ.	Νέστορος μάρτυρος. 66
9	28	Παρ.	Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου καὶ Τερεντίνου μάρτυρ. 65
10	29	Σάβ.	Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας καὶ Ἀβραμίου τοῦ ὁσίου. 64
11	30	Κυρ. †	Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν μαρτύρων. 63
12	31	Δευτ.	Στάχυος καὶ Ἐπιμάχου μαρτύρων. 62

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10 καὶ ἡ νύξ ὥρας 14.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Τοξότην.

N.	Π.	ἡμ. ἐβδ.	ἡμ. ἔτ.
13	1	Τρίτ.	Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν θαυματουργῶν Ἀναργύρων. 61
14	2	Τετ.	Ἀκινδύνου μάρτυρος. 60
15	3	Πέμ.	Ἀκσιμᾶ μάρτυρος. 59
16	4	Παρ.	Ἰωαννικίου μεγαλομάρτυρος, Νικάνδρου καὶ Ἐρμαίου τῶν ἱερομαρτύρων. 58
17	5	Σάβ.	Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης μαρτύρων. 57
18	6	Κυρ. †	Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. 56
19	7	Δευτ.	Τῶν ἐν Μελιτηνῇ 33 μαρτ. καὶ Λαζάρου τοῦ θαυματουργ. 55
20	8	Τρίτ. †	Ἡ σύναξις Μιχαὴλ τοῦ ἀρχιστρατήγου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων Ἀργία. 54
21	9	Τετ.	Ὀνησιφόρου καὶ Πορφυρίου μαρτύρων καὶ Ματρώνης τῆς ὁσίας. 53
22	10	Πέμ.	Ὀρέστου καὶ Ὀλυμπᾶ μαρτύρων. 52
23	11	Παρ.	Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου μαρτύρων. 51
24	12	Σάβ.	Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος καὶ Νεΐλου τοῦ ὁσίου. 50
25	13	Κυρ. †	Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἀρχιεπισκόπου Κων/πόλεως. 49
26	14	Δευτ. †	Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Κωνσταντίνου νεομάρτυρος. Ἀργία. 48
27	15	Τρίτ.	Γουρίου, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίδου μαρτύρων. 47
28	16	Τετ.	Ματθαίου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ. 46
29	17	Πέμ.	Γρηγορίου τοῦ θαυματ., ἐπισκ. Νεοκαισαρείας. 45
30	18	Παρ.	Πλάτωνος καὶ Ῥωμανοῦ τῶν μαρτύρων. 44
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ			
1	19	Σάβ.	Ἀβδίου τοῦ προφήτου καὶ Βαρλαάμ μάρτυρος. 43
2	20	Κυρ. †	Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου καὶ Πρόκλου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. 42
3	21	Δευτ. †	Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ἀργία. 41
4	22	Τρίτ.	Φιλήμονος Ἀποστόλου καὶ Κιλικίας μάρτυρος. 40
5	23	Τετ.	Γρηγορίου ἐπισκ. Ἀκραγαντίνων καὶ Ἀμφιλοχίου μάρτυρ. 39
6	24	Πέμ. †	Κλήμεντος πάπα Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας. 38
7	25	Παρ. †	Αἰκατερίνης μεγαλομάρτ. καὶ Μερκουρίου μάρτ. Ἀργία. 37
8	26	Σάβ.	Ἀλυπίου καὶ Νίκωνος τῶν ὁσίων. 36
9	27	Κυρ. †	Ἰακώβου Πέρσου τοῦ μεγαλομάρτυρος. 35
10	28	Δευτ.	Στεφάνου τοῦ νέου καὶ Εἰρηναρχοῦ μάρτυρος. 34
11	29	Τρίτ.	Παραμόνου καὶ Φιλομένου μαρτύρων. 33
12	30	Τετ. †	Ἀνδρέου Ἀποστόλου τοῦ Πρωτοκλήτου. Ἀργία. 32

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 9 καὶ ἡ νύξ ὥρας 15.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Αἰγόκερων.

N.	Π.	ἡμ. εἰδ.	ἡμ. εἰδ.	
13	1	Πέμ.	Ναούμ τοῦ προφήτου.	31
14	2	Παρ.	Ἀββακούμ τοῦ προφήτου.	30
15	3	Σάβ.	Σοφονίου τοῦ προφήτου.	29
16	4	Κυρ. †	Βαρβάρας μεγαλομάρτυρος καὶ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ.	28
17	5	Δευτ. †	Σάββα τοῦ ἡγιασμένου. Ἀργία.	27
18	6	Τρίτ. †	Νικολάου, ἐπισκ. Μύρων τῆς Λυκίας. Ἀργία.	26
19	7	Τετ.	Ἀμβροσίου, ἐπισκόπου Μεδιολάνων.	25
20	8	Πέμ.	Παταπίου τοῦ ὁσίου.	24
21	9	Παρ. †	Ἡ σύλληψις τῆς Θεομήτορος Ἄνης. Ἀργία.	23
22	10	Σάβ.	Μηνᾶ, Ἐρμογένους καὶ Εὐγράφου μαρτύρων.	22
23	11	Κυρ. †	Δανιὴλ τοῦ Στυλίου.	21
24	12	Δευτ. †	Σπυρίδωνος τοῦ θαυματουργοῦ. Ἀργία.	20
25	13	Τρίτ.	Εὐστρατίου μάρτυρος.	19
26	14	Τετ.	Θύρσου μάρτυρος.	18
27	15	Πέμ.	Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος.	17
28	16	Παρ. †	Ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ Μαρίνου μάρτυρος.	16
29	17	Σάβ.	Δανιὴλ τοῦ προφήτου καὶ τῶν τριῶν Παίδων. Διονυσίου ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης.	15
30	18	Κυρ. †	Σεβαστιανοῦ καὶ Ζωῆς, μαρτύρων.	14
31	19	Δευτ.	Βονιφατίου μάρτυρος.	13
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ				
1	20	Τρίτ.	Προσόρτια τῶν Χριστουγέννων καὶ Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου.	12
2	21	Τετ.	Ἰουλιανῆς μάρτυρος.	11
3	22	Πέμ.	Ἀνστασίας μάρτυρος τῆς φαρμακολωτρίας.	10
4	23	Παρ.	Τῶν ἐν Κρήτῃ δέκα μαρτύρων.	9
5	24	Σάβ. †	Παραμ. τῶν Χριστουγέννων καὶ Εὐγενίας τῆς ὁσίας.	8
6	25	Κυρ. †	Ἡ κατὰ σάρκα ΓΕΝΝΗΣΙΣ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία τριήμερος καὶ κατάλυσις εἰς πάντα μέχρι τῆς παραμονῆς τῶν Θεοφανείων.	7
7	26	Δευτ.	Ἡ συναξίς τῆς Θεοτόκου Εὐθymiου ἱερομάρτυρος.	6
8	27	Τρίτ.	Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτ. καὶ Θεοδοίου τοῦ Γραπτοῦ.	5
9	28	Τετ.	Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ καέντων δισμυρίων μαρτύρων.	4
10	29	Πέμ.	Τῶν ἐν Βηθλεὲμ ἀνατρεθέντων 14000 νηπίων.	3
11	30	Παρ.	Ἀνυσίας τῆς ἱερομάρτυρος.	2
12	31	Σάβ.	Μελάνης τῆς ὁσίας καὶ ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγ.	1

Ο ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1888 ΚΥΡΙΕΥΩΝ ΠΛΑΝΗΤΗΣ
ΕΙΝΑΙ Η ΑΦΡΟΔΙΤΗ.

ΩΡΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Τὸ ἔαρ ἄρχεται τὴν $\frac{8}{30}$ Μαρτίου εἰς τὰς 5 ὥρ. καὶ 22 λ. π. μ.
Τὸ θέρος ἄρχεται τὴν $\frac{9}{21}$ Ἰουνίου εἰς τὴν 1 ὥρ. καὶ 47 λ. π. μ.
Τὸ φθινόπωρον ἄρχεται τὴν $\frac{10}{22}$ Σεβρίου εἰς τὰς 4 ὥρ. καὶ 40 λ. π. μ.
Ὁ χειμὼν ἄρχεται τὴν $\frac{9}{21}$ Δεβρίου εἰς τὰς 10 ὥρ. καὶ 28 λ. π. μ.
μέσου χρόνου Ἀθηνῶν.

ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ

Κατὰ τὸ ἔτος 1888 θὰ συμβῶσιν 6 ἐκλείψεις, 2 τῆς σελήνης καὶ 4 τοῦ ἡλίου· ἐξ αὐτῶν μία μόνη ἐκλείψις τῆς σελήνης ἔσεται παρ' ἡμῖν ὁρατὴ.
α') Ὀλικὴ ἐκλείψις τῆς σελήνης τὴν $\frac{16}{28}$ - $\frac{17}{26}$ Ἰανουαρίου ὁρατὴ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Τουρκίᾳ.

Ἐν Ἀθήναις

(μέσου χρόνου Ἀθηνῶν)

Ἀρχὴ τῆς ἐκλείψεως	εἰς τὰς 11 ὥρας καὶ	5 λ. μ. μ. τῆς $\frac{16}{28}$
» » ὀλικότητος	» » 0 » »	6 λ. π. μ. » $\frac{17}{26}$
μέσον » ἐκλείψεως	» » 0 » »	45 λ. » » »
τέλος » ὀλικότητος	» » 1 » »	44 λ. » » »
» » ἐκλείψεως	» » 2 » »	44 λ. » » »

Ἐν Κωνσταντινουπόλει

(μέσου χρόνου Κωνσταντινουπόλεως)

Ἀρχὴ τῆς ἐκλείψεως	εἰς τὰς 11 ὥρας καὶ	26 λ. μ. μ. τῆς $\frac{16}{28}$
» » ὀλικότητος	» » 0 » »	27 λ. » » $\frac{17}{26}$
μέσον » ἐκλείψεως	» » 1 » »	6 λ. » » »
τέλος » ὀλικότητος	» » 2 » »	5 λ. » » »
» » ἐκλείψεως	» » 3 » »	5 λ. » » »

β') Ἐκλείψις τοῦ ἡλίου μερικὴ τὴν 30 Ἰανουαρίου (11 Φεβρουαρίου) ἀόρατος παρ' ἡμῖν, ὁρατὴ περὶ τὸν νότιον πόλον.

γ') Ἐκλείψις τοῦ ἡλίου μερικὴ τὴν 26 Ἰουνίου (8 Ἰουλίου) ἀόρατος παρ' ἡμῖν, ὁρατὴ κατὰ τὰ μεσημβρινὰ μέρη τοῦ Ἰνδικοῦ Ὀκεανοῦ.

δ') Ἐκλείψις τῆς σελήνης ὀλικὴ τὴν $\frac{10}{22}$ Ἰουλίου, ἀόρατος παρ' ἡμῖν.

ε') Μερικὴ ἐκλείψις τοῦ ἡλίου τὴν 26 Ἰουλίου (7 Αὐγούστου) ἀόρατος παρ' ἡμῖν, ὁρατὴ εἰς τὰ περὶ τὸν βόρειον πόλον μέρη, τὴν Σκωτίαν, τὴν Σκανδιναυίαν καὶ τὴν βόρειον Γερμανίαν.

ς') Ὀλικὴ ἐκλείψις τοῦ ἡλίου τὴν 20 Δεκεμ. (1 Ἰαν.) ἀόρατος παρ' ἡμῖν, ὁρατὴ εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν καὶ τὰ ΒΑ μέρη τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Ἀνατολὴ καὶ δύσις ἡλίου ἐν Ἀθήναις

		Ἀνατολὴ		Δύσις		Μέγεθ. ἡμ.		Μέγεθ. νυχ.	
		ὥρ.	λεπτ.	ὥρ.	λεπτ.	ὥρ.	λεπτ.	ὥρ.	λεπτ.
Ἰανουάριος	1	7.	16	5.	02	9.	45	14.	15
»	11	7.	11	5.	13	10.	02	13.	58
»	21	7.	04	5.	24	10.	20	13.	40
Φεβρουάριος	1	6.	53	5.	36	10.	43	13.	17
»	11	6.	42	5.	47	11.	05	12.	55
»	21	6.	27	5.	57	11.	30	12.	30
Μάρτιος	1	6.	13	6.	06	11.	53	12.	07
»	11	5.	59	6.	15	12.	16	11.	44
»	21	5.	43	6.	24	12.	41	11.	19
Ἀπρίλιος	1	5.	27	6.	34	13.	07	10.	53
»	11	5.	13	6.	44	13.	31	10.	29
»	21	5.	01	6.	53	13.	52	10.	08
Μάϊος	1	4.	51	7.	02	14.	11	9.	49
»	11	4.	43	7.	10	14.	27	9.	33
»	21	4.	37	7.	17	14.	40	9.	20
Ἰούνιος	1	4.	37	7.	24	14.	47	9.	13
»	11	4.	38	7.	26	14.	48	9.	12
»	21	4.	42	7.	26	14.	44	9.	16
Ἰούλιος	1	4.	48	7.	23	14.	35	9.	25
»	11	4.	56	7.	17	14.	21	9.	39
»	21	5.	04	7.	08	14.	04	9.	56
Αὐγούστος	1	5.	13	6.	55	13.	42	10.	18
»	11	5.	22	6.	42	13.	20	10.	40
»	21	5.	31	6.	28	12.	57	11.	03
Σεπτέμβριος	1	5.	40	6.	11	12.	31	11.	29
»	11	5.	49	5.	55	12.	06	11.	54
»	21	5.	58	5.	40	11.	42	12.	18
Ὀκτώβριος	1	6.	07	5.	25	11.	18	12.	42
»	11	6.	15	5.	12	10.	57	13.	03
»	21	6.	27	5.	00	10.	33	13.	27
Νοέμβριος	1	6.	39	4.	50	10.	11	13.	49
»	11	6.	49	4.	44	9.	55	14.	05
»	21	7.	01	4.	41	9.	40	14.	20
Δεκέμβριος	1	7.	07	4.	41	9.	34	14.	26
»	11	7.	14	4.	46	9.	32	14.	28
»	21	7.	16	4.	51	9.	35	14.	25
»	31	7.	16	5.	02	9.	46	14.	14

Ἀνατολὴ καὶ δύσις ἡλίου ἐν Κωνσταντινουπόλει

		Ἀνατολὴ		Δύσις		Μέγεθ. ἡμ.		Μέγεθ. νυχ.	
		ὥρ.	λεπτ.	ὥρ.	λεπτ.	ὥρ.	λεπτ.	ὥρ.	λεπτ.
Ἰανουάριος	1	7.	25	4.	52	9.	27	14.	33
»	11	7.	21	5.	03	9.	51	14.	09
»	21	7.	12	5.	16	10.	04	13.	56
Φεβρουάριος	1	7.	0	5.	30	10.	30	13.	30
»	11	6.	46	5.	43	10.	57	13.	03
»	21	6.	30	5.	53	11.	23	12.	37
Μάρτιος	1	6.	15	6.	04	11.	49	12.	11
»	11	5.	59	6.	14	12.	15	11.	45
»	21	5.	43	6.	25	12.	42	11.	18
Ἀπρίλιος	1	5.	25	6.	36	13.	11	10.	49
»	11	5.	10	6.	47	13.	37	10.	23
»	21	4.	57	6.	58	14.	01	9.	59
Μάϊος	1	4.	46	7.	08	14.	22	9.	38
»	11	4.	35	7.	17	14.	42	9.	18
»	21	4.	30	7.	25	14.	55	9.	05
Ἰούνιος	1	4.	28	7.	32	15.	04	8.	56
»	11	4.	29	7.	34	15.	05	8.	55
»	21	4.	35	7.	34	14.	59	9.	01
Ἰούλιος	1	4.	41	7.	30	14.	49	9.	11
»	11	4.	49	7.	23	14.	34	9.	26
»	21	4.	58	7.	13	14.	15	9.	45
Αὐγούστος	1	5.	10	6.	59	13.	49	10.	14
»	11	5.	20	6.	44	13.	24	10.	36
»	21	5.	29	6.	29	13.	0	11.	00
Σεπτέμβριος	1	5.	40	6.	10	12.	30	11.	30
»	11	5.	50	5.	54	12.	04	11.	56
»	21	6.	0	5.	37	11.	37	12.	23
Ὀκτώβριος	1	6.	11	5.	20	11.	09	12.	51
»	11	6.	23	5.	05	10.	42	13.	18
»	21	6.	35	4.	52	10.	17	13.	43
Νοέμβριος	1	6.	47	4.	41	9.	54	14.	06
»	11	6.	59	4.	34	9.	35	14.	25
»	21	7.	10	4.	30	9.	20	14.	40
Δεκέμβριος	1	7.	19	4.	30	9.	11	14.	49
»	11	7.	24	4.	35	9.	11	14.	49
»	21	7.	27	4.	42	9.	15	14.	45
»	31	7.	25	4.	52	9.	27	14.	33

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

Ἐν Ἀθήναις

Ἰανουάριος		Ἰούλιος	
1. Νέα Σελήνη ὥρα 10.14 π.μ.	4. Πρῶτον τέταρ. ὥρ. 1.18 π.μ.	11. Πανσέληνος » 7.20 π.μ.	26. Νέα Σελήνη » 7.56 μ.μ.
9. Πρῶτον τέταρ. » 6.24 π.μ.	17. Πανσέληνος » 0.54 π.μ.	23. Τελευτ. τέταρ. » 9. 1 μ.μ.	
17. Πανσέληνος » 0.54 π.μ.	23. Τελευτ. τέταρ. » 9. 1 μ.μ.		
23. Τελευτ. τέταρ. » 9. 1 μ.μ.			
31. Νέα Σελήνη » 1.27 π.μ.			
Φεβρουάριος		Αὐγούστος	
8. Πρῶτον τέταρ. ὥρα 3.34 π.μ.	2. Πρῶτον τέταρ. ὥρ. 6.19 μ.μ.	9. Πανσέληνος » 5.55 μ.μ.	17. Τελευτ. τέταρ. » 3.53 μ.μ.
15. Πανσέληνος » 1.33 μ.μ.	9. Πανσέληνος » 5.55 μ.μ.	25. Νέα Σελήνη » 6.31 π.μ.	31. Πρῶτον τέταρ. » 11.35 μ.μ.
22. Τελευτ. τέταρ. » 5. 1 π.μ.	17. Τελευτ. τέταρ. » 3.53 μ.μ.		
29. Νέα Σελήνη » 5.56 μ.μ.	25. Νέα Σελήνη » 6.31 π.μ.		
	31. Πρῶτον τέταρ. » 11.35 μ.μ.		
Μάρτιος		Σεπτέμβριος	
8. Πρῶτον τέτ. ὥρα 10.18 μ.μ.	8. Πανσέληνος ὥρα 6.39 μ.μ.	16. Τελευτ. τέταρ. » 10. 5 π.μ.	23. Νέα Σελήνη » 4. 9 μ.μ.
15. Πανσέληνος » 11.42 μ.μ.	16. Τελευτ. τέταρ. » 10. 5 π.μ.	30. Πρῶτον τέταρ. » 7. 4 π.μ.	
22. Τελευτ. τέταρ. » 2.16 μ.μ.	23. Νέα Σελήνη » 4. 9 μ.μ.		
30. Νέα Σελήνη » 10.43 π.μ.	30. Πρῶτον τέταρ. » 7. 4 π.μ.		
Ἀπρίλιος		Ὀκτώβριος	
7. Πρῶτον τέταρ. ὥρ. 1.27 μ.μ.	7. Πανσέληνος ὥρα 10.44 μ.μ.	16. Τελευτ. τέταρ. » 3.31 π.μ.	23. Νέα Σελήνη » 1.37 π.μ.
14. Πανσέληνος » 7.57 π.μ.	16. Τελευτ. τέταρ. » 3.31 π.μ.	29. Πρῶτον τέταρ. » 5.52 μ.μ.	
21. Τελευτ. τέταρ. » 1.22 π.μ.	23. Νέα Σελήνη » 1.37 π.μ.		
29. Νέα Σελήνη » 2.58 π.μ.	29. Πρῶτον τέταρ. » 5.52 μ.μ.		
Μάϊος		Νοέμβριος	
7. Πρῶτον τέταρ. ὥρ. 0.40 π.μ.	6. Πανσέληνος ὥρα 4.51 μ.μ.	14. Τελευτ. τέταρ. » 6.55 μ.μ.	21. Νέα Σελήνη » 11.41 π.μ.
13. Πανσέληνος » 3.15 μ.μ.	14. Τελευτ. τέταρ. » 6.55 μ.μ.	28. Πρῶτον τέταρ. » 8.21 π.μ.	
20. Τελευτ. τέταρ. » 2.28 μ.μ.	21. Νέα Σελήνη » 11.41 π.μ.		
28. Νέα Σελήνη » 6. 9 μ.μ.	28. Πρῶτον τέταρ. » 8.21 π.μ.		
Ἰούνιος		Δεκέμβριος	
5. Πρῶτον τέταρ. ὥρ. 8.25 π.μ.	6. Πανσέληνος ὥρα 0.17 μ.μ.	14. Τελευτ. τέταρ. » 7.35 π.μ.	20. Νέα Σελήνη » 10.43 μ.μ.
11. Πανσέληνος » 10.42 μ.μ.	14. Τελευτ. τέταρ. » 7.35 π.μ.	28. Πρῶτον τέταρ. » 2.16 π.μ.	
19. Τελευτ. τέταρ. » 5.28 π.μ.	20. Νέα Σελήνη » 10.43 μ.μ.		
27. Νέα Σελήνη » 7.52 π.μ.	28. Πρῶτον τέταρ. » 2.16 π.μ.		

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει

Ἰανουάριος		Ἰούλιος	
1. Νέα Σελήνη ὥρα 10.35 π.μ.	4. Πρῶτ. τέταρ. ὥρα 2. 9 π.μ.	11. Πανσέληνος » 7.41 π.μ.	18. Τελευτ. τέταρ. » 10.26 μ.μ.
9. Πρῶτον τέταρ. » 6.45 π.μ.	11. Πανσέληνος » 7.41 π.μ.	26. Νέα Σελήνη » 8.17 μ.μ.	
17. Πανσέληνος » 1.15 π.μ.	18. Τελευτ. τέταρ. » 10.26 μ.μ.		
23. Τελευτ. τέταρ. » 9.22 μ.μ.	26. Νέα Σελήνη » 8.17 μ.μ.		
31. Νέα Σελήνη » 1.48 π.μ.			
Φεβρουάριος		Αὐγούστος	
8. Πρῶτον τέταρ. ὥρα 3.55 π.μ.	2. Πρῶτ. τέταρ. ὥρα 6.40 μ.μ.	9. Πανσέληνος » 6.16 μ.μ.	17. Τελευτ. τέταρ. » 4.14 μ.μ.
15. Πανσέληνος » 1.54 μ.μ.	9. Πανσέληνος » 6.16 μ.μ.	25. Νέα Σελήνη » 6.52 π.μ.	31. Πρῶτ. τέταρ. » 11.56 μ.μ.
22. Τελευτ. τέταρ. » 5.22 π.μ.	17. Τελευτ. τέταρ. » 4.14 μ.μ.		
29. Νέα Σελήνη » 6.17 μ.μ.	25. Νέα Σελήνη » 6.52 π.μ.		
	31. Πρῶτ. τέταρ. » 11.56 μ.μ.		
Μάρτιος		Σεπτέμβριος	
8. Πρῶτ. τέταρ. ὥρα 10.39 μ.μ.	8. Πανσέληνος ὥρα 7.20 μ.μ.	16. Τελευτ. τέταρ. » 10.26 π.μ.	23. Νέα Σελήνη » 4.30 μ.μ.
15. Πανσέληνος » 0. 3 μ.μ.	16. Τελευτ. τέταρ. » 10.26 π.μ.	30. Πρῶτ. τέταρ. » 7.25 π.μ.	
22. Τελευτ. τέταρ. » 2.37 μ.μ.	23. Νέα Σελήνη » 4.30 μ.μ.		
30. Νέα Σελήνη » 11. 4 π.μ.	30. Πρῶτ. τέταρ. » 7.25 π.μ.		
Ἀπρίλιος		Ὀκτώβριος	
7. Πρῶτ. τέταρ. ὥρα 1.48 μ.μ.	7. Πανσέληνος ὥρα 11. 5 μ.μ.	16. Τελευτ. τέταρ. » 3.52 π.μ.	23. Νέα Σελήνη » 1.58 π.μ.
14. Πανσέληνος » 8.18 π.μ.	16. Τελευτ. τέταρ. » 3.52 π.μ.	29. Πρῶτ. τέταρ. » 6.13 μ.μ.	
21. Τελευτ. τέταρ. » 1.43 π.μ.	23. Νέα Σελήνη » 1.58 π.μ.		
29. Νέα Σελήνη » 3.19 π.μ.	29. Πρῶτ. τέταρ. » 6.13 μ.μ.		
Μάϊος		Νοέμβριος	
7. Πρῶτ. τέταρ. ὥρα 1. 1 π.μ.	6. Πανσέληνος ὥρα 5.12 μ.μ.	14. Τελευτ. τέταρ. » 7.16 μ.μ.	21. Νέα Σελήνη » 0. 2 μ.μ.
13. Πανσέληνος » 3.36 μ.μ.	14. Τελευτ. τέταρ. » 7.16 μ.μ.	28. Πρῶτ. τέταρ. » 8.42 π.μ.	
20. Τελευτ. τέταρ. » 2.49 μ.μ.	21. Νέα Σελήνη » 0. 2 μ.μ.		
28. Νέα Σελήνη » 6.30 μ.μ.	28. Πρῶτ. τέταρ. » 8.42 π.μ.		
Ἰούνιος		Δεκέμβριος	
5. Πρῶτ. τέταρ. ὥρα 8.46 π.μ.	6. Πανσέληνος ὥρα 6.38 μ.μ.	14. Τελευτ. τέταρ. » 7.56 π.μ.	20. Νέα Σελήνη » 11. 4 μ.μ.
11. Πανσέληνος » 11. 3 μ.μ.	14. Τελευτ. τέταρ. » 7.56 π.μ.	28. Πρῶτ. τέταρ. » 2.37 π.μ.	
19. Τελευτ. τέταρ. » 5.49 π.μ.	20. Νέα Σελήνη » 11. 4 μ.μ.		
27. Νέα Σελήνη » 8.33 π.μ.	28. Πρῶτ. τέταρ. » 2.37 π.μ.		

ΤΟ ΔΙΣΕΚΤΟΝ ΕΤΟΣ

Ἡ πρώτη ἀνακάλυψις περὶ τῶν 6 ὥρων τῶν προσθετέων εἰς τὰς 365 τοῦ ἔτους ἡμέρας φαίνεται οὕσα ἀρχαιοτάτη, καίτοι ἢ τοῦ σφάλματος διόρθωσις βραδέως ἐπῆλθεν.

Ὁ Πλάτων εἶχε μάθει αὐτὴν ὡς τι μυστήριον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, ἀλλ' οὐχ ἦττον οἱ ἀρχαῖοι ἐξηκολούθησαν ὑπολογίζοντες τὸ ἔτος εἰς 365 ἡμέρας ἀκριβῶς. Οὕτως ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος προήρχετο σφάλμα 24 περίπου ὥρων ἐπὶ ἑλάττων. Πρὸς διόρθωσιν αὐτοῦ ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ μετεπέμψατο ἐξ Αἰγύπτου Σωσιγένη τὸν Ἀλεξανδρέα, ὅστις ἐπενόησε τὸ δίσεκτον ἔτος εἰς 366 ἡμερῶν προσθετέον ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος, τῶν λοιπῶν ἔτων ἰχόντων ὡς καὶ πρότερον ἀνὰ 365 ἡμέρας.

Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο ὠνομάσθη *Ἰουλιανόν*, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος. Τὸ ἔτος 44 π. Χ., ὅτε καὶ ἐφρονεύθη ὁ περιώνυμος δικτάτωρ, ἦν τὸ πρῶτον, ἐφ' οὗ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθῆ ὁ κανὼν οὗτος, ἀλλ' ἀντὶ τῆς μιᾶς ἐμβολίου ἡμέρας ἐδέησε νὰ προστεθῶσιν 20 ἡμέραι, ὅπως ἡ χρονολογία ἀνταποκρίνηται φυσικῶς εἰς τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καθ' ὃν τρόπον ἔχει καὶ τανῦν, διότι εἰς τσαύτας ὑπελογίσθη τὸ ἐπὶ ἑλαττον σφάλμα ἕνεκα τῶν παραλειφθέντων λεπτῶν ἐπὶ τσοσούτους αἰῶνας. Δι' ὃ καὶ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐκλήθη *ἔτος συγχύσεως* (*annum confusionis*).

Ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα ἐτάχθη ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος μετὰ τὴν 24ην Φεβρουαρίου. Ἡ 25η, καθ' ἣν ἰωρτάζετο ἡ τῶν Ταρκυνίων ἐξωσις, ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Ρωμαίων *sextus Calendae* (ἡ ἕκτη τῶν Καλενδῶν) ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα, φέρουσα καὶ αὕτη τὸν ἀριθμὸν ἐξ, ἐκλήθη *δις ἕκτη* (*bis sextus*), ἐξ οὗ καὶ τὸ ἔτος ἐκλήθη *δίσεκτον*. Βραδύτερον ἡ ἡμέρα αὕτη ἐτάχθη μετὰ τὴν 28ην Φεβρουαρίου.

Ἄλλ' ἢ παρὰ τοῦ Καίσαρος, ἢ μᾶλλον παρὰ τοῦ Σωσιγένους γενομένη διόρθωσις ἦν καὶ αὕτη ἐσφαλμένη, διότι ἡ προσθήκη μιᾶς ἡμέρας ὀλοκλήρου ἐξ 24 ὥρων εἰς τὸ δίσεκτον, ἦτοι τὸ τέταρτον ἔτος, συνεπάγεται τὸ ὅτι ἕκαστον τῶν 4 ἔτων ἔχει ἀκριβῶς ἡμέρας 365 $\frac{1}{4}$.

Ἄλλ' ἀντὶ 6 ὥρων, ἦτοι $\frac{1}{2}$ ἡμέρας, τὸ ἐπὶ πλεον ὑπολογιστέον κατ' ἔτος συνίσταται μόνον ἐκ 5 ὥρων, 48 πρώτων λεπτῶν καὶ 48 δευτέρων, τοῦθ' ὅπερ ἐν διαστήματι 4 ἔτων ἀπχρτίζει 23 ὥρας, 15 πρῶτα λεπτὰ καὶ 12 δεύτερα. Ὅθεν, προστιθεμένης ὀλοκλήρου ἡμέρας, ὡς ἡμεῖς πράττομεν ἄχρι τῆς σήμερον, ἔχομεν 44 πρῶτα λεπτὰ καὶ 48 δεύτερα πλεόν τοῦ πρέποντος. Τὸ περιπλέον τοῦτο ἐν διαστήματι 128 $\frac{1}{2}$ ἔτων ἀποτελεῖ 24 ὥρας, ἦτοι μίαν ὀλοκλήρον ἡμέραν, ὥστε, γενομένου τοῦ ὑπολογισμοῦ ἀπὸ τοῦ πρώτου δίσεκτου ἔτους, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 44 π. Χ. μέχρι τοῦ 1582, ὅτε ὁ Πάπας Γρηγόριος ΙΓ' ἐπεχείρησε τὴν τοῦ ἡμερολογίου διόρθωσιν, εὐρέθησαν ἡμέραι πλεονάζουσαι 10. Τούτων ὁ εἰρημένος Πάπας διέταξε τὴν ἀφαίρεσιν ἀπὸ τοῦ μηνὸς 8βρίου τοῦ 1582 ἔτους, διότι κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ὅτε ἔφθασαν εἰς τὴν 5ην Ὀκτωβρίου ἠρίθμησαν 15 καὶ οὐχὶ 6. Ἄλλ' ἐπειδὴ, ὡς εἴρηται, ὑπάρχει σφάλμα μιᾶς ἡμέρας ἀνὰ 128 ἔτη περίπου, ἦτοι τριῶν ἡμερῶν περιπλέον ἀνὰ πάντα τέταρτον αἰῶνα, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ μὴ ὑπολογισθῆ ὡς δίσεκτον τὸ τελευταῖον ἔτος ἐκάστου αἰῶνος, ὅπερ εἶναι δίσεκτον. Οὕτως, ὅταν φθάσῃ τὸ 1900 ἔτος, ὅπερ εἶναι δίσεκτον, οἱ μὲν καθολικοὶ καὶ λοιποὶ Εὐρωπαῖοι θὰ ἔχωσιν αὐτὸ ἔτος κοινόν, ἡμεῖς δέ, οἱ Ῥῶσσοι καὶ οἱ Ἀρμένιοι θὰ ἔχωμεν δίσεκτον.

Τὸ *Γρηγοριανόν ἡμερολόγιον* ἐγένετο ἀμέσως δεκτὸν παρὰ πάντων τῶν καθολικῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν διαμαρτυρομένων οἱ μὲν Γερμανοὶ παρεδέξαντο αὐτὸ τῷ 1700, οἱ δὲ Ἄγγλοι τῷ 1752.

Τῆ σήμερον ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου καὶ τοῦ Γρηγοριανοῦ, εἶναι 12 καὶ οὐχὶ 10 ἡμερῶν, διότι τὰ τελευταῖα ἔτη τῶν δύο τελευταίων αἰῶνων 1700 καὶ 1800 ἡμεῖς εἴχομεν δίσεκτα, ἐνῶ οἱ δυτικοὶ εἴχον ἔτη κοινὰ διὰ τὸν ἀνωτέρω ἐκτεθέντα λόγον. Ἐὰν δὲ ἐξακολουθήσωμεν ἔχοντες ἐν χρήσει τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον μέχρι τοῦ 1900 ἔτους, ἐπειδὴ τὸ ἔτος τοῦτο ἡμεῖς μὲν θὰ ἔχωμεν δίσεκτον, οἱ δὲ δυτικοὶ κοινόν, ἡ διαφορὰ τότε ἔσται 13 καὶ οὐχὶ 12 ἡμερῶν.

Τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, ὅπερ εἶναι προφανῶς ὀρθότερον τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἀνταποκρίνεται μεθ' ἰκανῆς, ἀλλ' οὐχὶ μετ' ἀπολύτου ἀκριβείας εἰς τὰ οὐράνια φαινόμενα, τοῦτο δὲ διότι τὸ σφάλμα μιᾶς ἡμέρας ἀνὰ 128 $\frac{1}{2}$ ἔτη ἐπιφέρει σφάλμα 7 ἡμερῶν εἰς 900 ἔτη καὶ ἐπομένως

28 ἡμερῶν εἰς 3600 ἔτη. Ἦδη, ἀφαιρουμένων τριῶν δισέκτων ἑτῶν ἀνά πᾶσαν περίοδον 400 ἑτῶν, ἔχομεν 27 μόνον ἡμέρας ἀφαιρετέας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ τῶν 3600 ἑτῶν. Τῶντι $9 \times 400 = 3600$ ἐνῶ $9 \times 3 = 27$ καὶ οὐχὶ 28. Θὰ χρειασθῆ λοιπὸν τὸ ἔτος 5200 νὰ ὑπολογισθῆ ἐξαιρετικῶς ὡς κοινὸν ἐνῶ θὰ ἦναι δισέκτον. Ἀλλὰ τὸ σφάλμα τοῦτο τοσοῦτον ἀπέχει ἡμῶν, ὥστε δυνάμεθα ἀφόβως νὰ καταλίπωμεν τὴν περὶ διορθώσεως αὐτοῦ μέριμναν τοῖς ἡμετέροις ἀπογόνους.

ΤΟ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Ὀνομάζομεν ἡμερολόγιον ἢ, κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν τοῦ ὀνομα, *καλενδάριον*, τὴν ἀναγραφὴν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἔτους ἐν τῇ κανονικῇ αὐτῶν τάξει τεταγμένων καὶ διηρημένων καθ' ἑβδομάδας καὶ μῆνας μετὰ καὶ τοῦ χρηματισμοῦ (*aera*), ἧτοι τοῦ ὁρισμένου χρονικοῦ σημείου ἢ τῆς ἐποχῆς, ἣν λαμβάνομεν ὡς ἀφετηρίαν πρὸς καταμέτρησιν τῶν ἑτῶν. Διαφορῶμεν δὲ ἡμεῖς νῦν, ὡς γνωστόν, τὸ ἔτος εἰς μῆνας δώδεκα καὶ τὸν μῆνα εἰς ἡμέρας 30 ἢ 31, τὸν δὲ Φεβρουάριον εἰς 28 ἢ 29 καὶ ἀρχίζομεν τὴν καταμέτρησιν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Βάσις δὲ τοῦ ἡμερολογίου τούτου εἶναι τὸ ἡμερολόγιον τῶν Ῥωμαίων, ὅπερ διὰ τῆς ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως μετεδόθη μετὰ τῶν λοιπῶν ῥωμαϊκῶν καθιδρυμάτων ὄχι μόνον εἰς τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως, ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῖν τοῖς Ἕλλησιν. Εἶναι λοιπὸν τὸ παρ' ἡμῖν ἡμερολόγιον ἐν τῶν κυριωτάτων μέχρι τοῦδε λειψάνων τῆς ῥωμαϊκοκρατίας. Μία δὲ βεβαίως τῶν αἰτιῶν τῆς ἐπικρατήσεως αὐτοῦ εἶναι, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχον κοινὸν ἡμερολόγιον, ἀλλ' ἄλλως ἕκαστοι διέτρουον τὸν χρόνον, διότι οὐδὲ τὰ αὐτὰ ὀνόματα, ἢ ἴσον ἀριθμὸν μηνῶν εἶχον, οὐδὲ παρὰ πᾶσι κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα ἤρχιζε τὸ ἔτος, οὐδὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διεκρίνοντο τὰ ἔτη ἀπ' ἀλλήλων. Καὶ ἐν Ἀθήναις μὲν τὸ ἔτος ὀνομάζετο ἀπὸ τοῦ ὀνόματος ἑνὸς τῶν ἐννέα ἀρχόντων τοῦ διὰ τοῦτο καὶ Ἐπιωνύμου καλουμένου, ἐν Σπάρτῃ δὲ ἀπὸ τοῦ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον Ἐπιωνύμου καλουμένου ἐφόρου, ἐν Ἀργεὶ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς ἱερέας τῆς Ἥρας καὶ ἀλλαγῆ ἄλλως¹. Καὶ τοῦτο λοιπὸν καὶ ἡ διάφορος τῶν μηνῶν ὀνομασία καὶ ἡ τάξις αὐτῶν ἢ ὄχι πανταχοῦ ἢ αὐτῇ ἐπέφερον, ὡς εἶναι φυσικόν, πολλὴν σύγχυσιν καὶ ταραχὴν, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὁποίας βλέπομεν εἰς τοὺς ἱστοριογράφους τὴν κατὰ φυσικὰς τινας χρονολογίας διαίρεσιν τοῦ χρόνου, οἷον κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας, ἢ τὴν ἀναγραφὴν συγχρόνων πράξεων, αἵτινες εἶχον ἐμποίησιν πολλὴν εἰς τοὺς ἀνθρώπους αἰσθησιν καὶ εἶχον παρχειμένη οἰονεὶ σταθερὰ χρονολογικά σημεῖα καὶ τὴν μνημόνευσιν τῶν ἐπιωνύμων ἀρχόντων πλείονων ὁμοῦ ἑλληνικῶν πόλεων. Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ οἱ ἐπι-

¹ Ἴδε περὶ τῶν Ἐπιωνύμων ἀρχόντων τῶν ἑλληνικῶν πόλεων Δ. Μακροφροῦδην εἰς Π α ρ θ ὠ ρ α ς τόμ. ε' (1854), σελ. 103.

νομοὶ οὗτοι δὲν ἀνελάμβανον πανταχοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦ ἔτους μῆνα τὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ κατ' ἄλλον ἀλλαγῶν.

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πολυβίου, πρῶτος ὁ ἱστοριογράφος Τίμαιος, ἀκμάσας περὶ τὸ ἔτος 280 π. Χ., μετεχειρίσθη ἐν ταῖς ἱστορίαις του τὴν κατ' Ὀλυμπιάδας χρονολογίαν, ἧτις καὶ πρότερον ἦτο ἐν χρήσει περιορισμένη παρὰ τοῖς Ἕλλησι, διότι φαίνεται λίαν πιθανόν ὅτι τῆς Ἥλιδος οἱ κάτοικοι ἠρέθουν τὸν χρόνον κατὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ὀλυμπιακοῦ, οἵτινες ἤγοντο κατὰ πᾶν πέμπτον ἔτος ἀπὸ τῆς πρώτης μετὰ τὰς θερινὰς τροπὰς πανσελήνου. Ὁ κατ' Ὀλυμπιάδας λοιπὸν χρηματισμὸς, ὦν ἡ ἀρχὴ τάσσεται εἰς τὸ ἔτος τὸ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ 776 π. Χ., εἶχε πῶς ἐπικρατήσῃ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἂν καὶ βραδύτερον πόλεις ἑλληνικαὶ ἢ κράτη ἑλληνικὰ ἠκολούθουν καὶ ἄλλας χρονολογίας, οἷαι μάλιστα εἶναι ἡ Φιλιππικὴ ἢ τοῦ Ἀλεξάνδρου (ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ 324 π. Χ.), ἢ τῶν Σελευκιδῶν (312 π. Χ.), ἢ τῶν Ἀντιοχέων (49 π. Χ.). Καὶ ἀπὸ τῆς ῥωμαϊκῆς μὲν ἤδη κατακτήσεως, ἀλλὰ μάλιστα καὶ κυρίως ἀπὸ τῆς διχόσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἤρχισεν ἢ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐπικρατήσῃ τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἡμερολογίου.

Ἐπὶ Ῥωμύλου φαίνεται, ὅτι τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔτος διηγεῖτο εἰς δέκα μῆνας, ὦν ἄλλοι μὲν ἀτάκτως καὶ ἀλόγως περιελάμβανον εἴκοσιν ἡμέρας, ἄλλοι δὲ τριάκοντα καὶ πέντε καὶ ἄλλοι ἔτι πλείονας. Τοῦτο δὲ, διότι οἱ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους Ῥωμαῖοι, ἀμαθέστερον μὲν εἶχον περὶ τοὺς φυσικοὺς λόγους, οἵτινες πρέπει νὰ λαμβάνονται πρὸ ὀφθαλμῶν πρὸς τὴν ὀρθὴν τοῦ χρόνου καταμέτρησιν, εἰς ἐν δὲ καὶ μόνον προσείχον, εἰς τὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκ τριακοσίων ἐξήκοντα ἡμερῶν συμπλήρωσιν. Οἱ δέκα ῥωμαϊκοὶ μῆνες ἦσαν κατὰ τάξιν καὶ κατ' ὄνομα οἱ ἑξῆς:

- 1 Μάρτιος ἦτοι μῆν τοῦ Ἄρειος τοῦ λατινιστὶ καλουμένου *Mars*.
- 2 Ἀπρίλιος ἐκ τοῦ λατινικοῦ ῥήματος *aperire* = ἀνοίγειν, ὁ μῆν τῆς ἀνοίξεως.
- 3 Μάιος ἦτοι μῆν τῆς *Maίας*, μητρὸς τοῦ Ἑρμοῦ, εἰς ὃν ἦτο ὁ μῆν οὗτος ἀφιερωμένος.
- 4 Ἰούνιος ἦτοι ὁ μῆν τῆς Ἥρας, ἧς τὸ λατινικὸν ὄνομα εἶναι *Juno*.
- 5 Κοϊντίλιος ἦτοι πέμπτος.
- 6 Σεξτίλιος ἦτοι ἕκτος.
- 7 Σεπτέμβριος ἦτοι ἑβδομος.
- 8 Ὀκτώβριος ἦτοι ὄγδοος.
- 9 Νοέμβριος ἦτοι ἕνατος.
- 10 Δεκέμβριος ἦτοι δέκατος¹.

Πρῶτος ὁ Νουμᾶς μετερρῶθιμιε τὰ κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦ Ῥωμύλου, ὅστις κυρίως οὔτε ἡλιακός, οὔτε σεληνιακός ἦτο. Ὁ Νουμᾶς (κατὰ τὴν πιθανωτάτην γνώμην, ἦν ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Νουμᾶ κειρ. 18 ἀναγράφει) ὄχι μὲν μὲ πᾶσαν ἀκρίβειαν, ἀλλ' οὔτε καὶ ὅλως ἀνεπιστημόνως, κατορθώσας νὰ διορθώσῃ ὁπωσοῦν τὰ κακῶς κείμενα ἐν τῷ ἡμερολογίῳ καὶ νὰ καταρτίσῃ σεληνιακὸν ἐνιαυτὸν ἐκ δώδεκα μηνῶν, δύο ἀκόμη προσθέσας εἰς τοὺς δέκα ὑπάρχοντας, τὸν Ἰανουάριον, οὕτω κληθέντα ἐκ τοῦ Ἰανοῦ, τοῦ γνωστοῦ διπροσώπου θεοῦ τῶν Ῥωμαίων, καὶ τὸν Φεβρουάριον, ἧτοι μῆνα τῶν καθαρῶν, (διότι ἦτο ὁ τελευταῖος τοῦ ἔτους) ἐκ τοῦ *februaire*, ὅπερ δηλοῖ καθαίρειν ἢ ἀγνίζειν.

(1) Καὶ ἑλληνικῶν τινῶν πόλεων οἱ μῆνες δὲν εἶχον ὀνόματα ἴδια, ἀλλὰ διεκρίνοντο διὰ τῶν ἀριθμητικῶν Πρῶτος, Δεύτερος κτλ.

SISMANOGLIO
MEGARO

Ἐχει δὲ ἡ τάξις τῶν μηνῶν μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς ἑκαστον αὐτῶν ἀνηκουσῶν ἡμερῶν ὡς ἑξῆς:

1	Ἰανουάριος	ἡμερῶν	29
2	Μάρτιος	»	31
3	Ἀπρίλιος	»	29
4	Μάϊος	»	31
5	Ἰούνιος	»	29
6	Κοῖντίλιος ¹	»	31
7	Σεξτέλιος	»	29
8	Σεπτέμβριος	»	29
9	Ὀκτώβριος	»	31
10	Νοέμβριος	»	29
11	Δεκέμβριος	»	29
12	Φεβρουάριος	»	28

355

Αὕτη τῶν μηνῶν ἡ τάξις μεταβλήθη κατὰ τὸ ἔτος 304 ἀπὸ Ῥώμης (450 π. X.) ὑπὸ τῶν δέκα νομοθετῶν, οἵτινες ἔταξαν τὸν Φεβρουάριον δεύτερον, ἀμέσως δηλαδή μετὰ τὸν Ἰανουάριον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ σεληνιακὸς ἐνιαυτὸς περιεῖχεν ἡμέρας τριακοσίας πενήκοντα πέντε, ὁ Νουμάς, ὅπως ἐξισώσῃ τὴν περιφορὰν τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν τῆς σελήνης, ἣτις εἶναι ἐξ ἑνδεκα καὶ πλέον ἡμερῶν, διότι ἡ μὲν περιφορὰ τοῦ ἡλίου τελεῖται ἐντὸς τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν, ἡ δὲ τῆς σελήνης ἐντὸς τριακοσίων πενήκοντα τεσσάρων, ὥρισε νὰ παρεμβάλληται καθ' ἕκαστον μὲν δεύτερον ἔτος μὴν ἑμβόλιμος ἐξ εἴκοσι καὶ δύο ἡμερῶν, καθ' ἕκαστον δὲ τέταρτον ἔτος ἐξ εἴκοσι καὶ τριῶν. Ἡ δὲ φροντίς τοῦ ἀποφασίζειν τὰς ἀναγκαίας ἐκαστοτὲ ἑμβολὰς καὶ ὁρίζει ἐκαστοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἡμερολόγιον ἀνέτιθη εἰς τὸν σύλλογον τῶν ποσιφίκων, οἵτινες τὸ μὲν ἐξ ἀμαθείας, τὸ δὲ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τὸ πολιτικὸν τὸ ἴδιον, ἢ τὸ τῶν φίλων, ἐπέφερον εἰς τὰ τοῦ ἡμερολογίου μεγάλην καὶ ἀπίστευτον ταραχὴν καὶ σύγχυσιν πότε μὲν μὲν μήκοντες, πότε δὲ βραχύνοντες τὸν ἐνιαυτὸν, ἵνα καθιστῶσι μακρότερον ἢ βραχύτερον τὸν χρόνον τῶν καθεστηκυῶν ἀρχῶν, κέρδος μέγιστον ἐν ταῖς πολιτικαῖς διαμάχαις. Τόσον δὲ μεγάλη κατήντησεν ἐπὶ τέλους διὰ τῶν αἰώνων ἡ διατάραξις, ὥστε πολλάκις συνέβαινε μῆτε ὁ θερισμὸς νὰ πίπτῃ εἰς τοὺς μῆνας τοῦ θέρους, μῆτε ὁ τρυγητὸς εἰς τοὺς τοῦ φθινοπώρου.

Τέλος, ὁ Ἰούλιος Καίσαρ, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἀλεξανδρείας περιφήμου περιπατητικοῦ φιλοσόφου καὶ ἀστρονόμου Σωσιγέτους, κληθέντος ἐπὶ τούτῳ εἰς τὴν Ῥώμην, ἔθηκε τέρμα ἐν ἔτει 45 π. X. εἰς τὴν ὑπάρχουσαν σύγχυσιν, ἀφαιρῶν μὲν τὴν κυριωτάτην αὐτῶν πηγὴν καὶ αἰτίαν, τὴν χρῆσιν δηλαδή τῶν ἐμβολίμων ἡμερῶν καὶ μηνῶν, ὀριστικῶς δὲ βυθμίζων τὸν ἐνιαυτὸν κατὰ τοῦ ἡλίου τὴν περιφορὰν καὶ σταθερῶς εἰς τὸ ἑξῆς κανονίζων τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ἐκαστοῦ μηνός. Τὸ δὲ οὕτω μεταρρυθμισθὲν καὶ κανονισθὲν ἡμερολόγιον καλεῖται ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος Ἰουλιανόν.

¹ Παρατηρητέον ὅτι οἱ μῆνες, ὡν τὸ ὄνομα ἐδήλου, κατὰ τὴν ἐπὶ Ῥώμῃ διατάξι, τὴν τακτικὴν αὐτῶν ἀριθμητικὴν θέσιν, ἂν καὶ ἀπέλειπον τὴν ἀπὸ τῆς προσθήκης τοῦ Ἰανουαρίου τὴν θέσιν τῶν, ἐτήρησαν ὅμως ἀμετάβλητα τὰ ἐαυτῶν ὀνόματα.

Ἡ τάξις τῶν μηνῶν, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς καὶ ὁ τῶν ἡμερῶν ἐκαστοῦ μηνός ὠρίσθησαν ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τούτῳ ὅπως ἔχουσι καὶ παρ' ἡμῖν μέχρι τοῦδε, μόνον ὁ Κοῖντίλιος μετωνομάσθη καὶ αὐτὸς πρὸς τιμὴν τοῦ Καίσαρος Ἰούλιος, διότι κατὰ τοῦτον τὸν μῆνα εἶχε γεννηθῆ, βραδύτερον δὲ καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Αὐγουστος «τὸν μῆνα τὸν Σεξτέλιον καλούμενον Αὐγουστον ἀντωνόμασε, καίτοι κατὰ τὸν Σεπτέμβριον γεννηθεὶς, ὅτι καὶ ὄπατος ἐν αὐτῷ τὸ πρῶτον ἐγένετο καὶ μάχης πολλὰς καὶ μεγάλας ἐνεκλήκει», ὡς λέγει ὁ Δίων ὁ Κάσσιος. Καὶ ἄλλοι δὲ μετὰ τὸν Αὐγουστον αὐτοκράτορες ἠθέλησαν διὰ τῶν ἰδίων ὀνομάτων ἄλλους μῆνας νὰ ἀντωνομάσωσιν, ἀλλ' ὁ χρόνος καὶ ἡ συνήθεια δὲν ἐκύρωσε ταύτην τῶν τὴν ἐπιθυμίαν.

Κατὰ τὸ Ἰουλιανόν ἡμερολόγιον καθ' ἕκαστον τέταρτον ἔτος προστίθεται μία ἡμέρα εἰς τὸν Φεβρουάριον μῆνα, λέγεται δὲ τότε τὸ ἔτος δίσεκτον διὰ τὴν ἑξῆς αἰτίαν. Ἡ ἡμέρα αὕτη δὲν προστίθεται, ὅπως τὴν γίνεται, εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνός, δηλαδή μετὰ τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην ἡμέραν, ἀλλὰ παρενεβάλλετο μεταξὺ τῆς 24 καὶ 25, διότι αἱ ἐμβολαὶ ἐγένοντο πάντοτε μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Τερμινάλων, ἅτινα ἐτελοῦντο κατὰ τὴν 21 Φεβρουαρίου εἰς τιμὴν τοῦ θεοῦ Τερμίνου ἦτοι Ὀρίου, τοῦ προστάτου καὶ φύλακος τῶν ὀρίων. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν παρὰ Ῥωμαίοις συνήθη τρόπον τοῦ διαιρεῖν τὸν μῆνα—διότι οἱ Ῥωμαῖοι δὲν εἶχον ἐβδομάδας—ἡ 24 Φεβρουαρίου ἐλέγετο ἕκτη Καλενδῶν Μαρτίου (δηλαδή ἐξ ἡμέρας πρὸ τῆς πρώτης Μαρτίου), ὀνομάσθη ἡ μετὰ τὴν 24 Φεβρουαρίου ἐμβόλιμος ἡμέρα δις ἕκτη (bis sextus) καὶ ἀπ' αὐτῆς καὶ τὸ ἔτος, καθ' ὃ ὁ Φεβρουάριος ἔχει τοιαύτην ἡμέραν, ἐκλήθη δίσεκτον.

Ἀλλὰ καὶ τὸ Ἰουλιανόν ἔτος δὲν εἶναι ὅλως ἄμοιρον ἐλαττωμάτων, ὧν τὸ μέγιστον εἶναι ὅτι παρεκτείνεται κατὰ 11 λεπτὰ πρῶτα καὶ 12 δεύτερα πέρα τοῦ δέοντος ἦτοι τοῦ φυσικοῦ ἔτους. Διότι τὸ ἀστρονομικόν ἔτος δὲν περιεῖχει 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας, ἀλλὰ 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, 48' καὶ 48''. Ὁ τῶν λεπτῶν δὲ τούτων πλεονασμὸς ἀποτελεῖ μετὰ παρελευσιν 128 ἐτῶν ὀλόκληρον ἡμέραν, κατὰ δὲ τὴν 17' ἑκατονταετηρίδα ἐγείνε φανερόν ὅτι ἡ διαφορὰ αὕτη μετετόπισε τὴν τάξιν τῶν καιρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ἐκ τούτου, μετὰ πολλὰς ἀγόνους προσπάθειας πρὸς ἐπίτευξιν τῆς διορθώσεως τοῦ ἡμερολογίου πολλῶν ἄλλων, ἐν οἷς καταλέγονται καὶ οἱ ἡμέτεροι πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς μαρτυρεῖ Ἰσαὰκ ὁ Μοναχός, ὁ γράφας περὶ Πασχαλίων, ἔλαβεν ἀφορμὴν τῷ 1581 ὁ Πάπας Γρηγόριος ὁ Γ' νὰ ἐπενέγκῃ τῇ βοήθειᾳ τοῦ Ἰταλοῦ ἀστρονόμου Ἀλοῦσίου Λιλλίου τὴν γνωστὴν μεταρρύθμισιν εἰς τὸ τοῦ Καίσαρος ἡμερολόγιον. Τὸ οὕτω δὲ μεταρρυθμισθὲν καὶ ἀπὸ τοῦ βηθέντος Πάπα Γρηγοριανὸν ὀνομασθὲν ἡμερολόγιον εἶναι τὸ ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν προτεσταντικῶν. Ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ πλείονα δὲν θὰ εἴπωμεν, διότι ὁ λόγος εἶναι περὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἡμερολογίου.

Ἀρχίζομεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τὸ ἔτος ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου ὅπως καὶ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ διαίρουμεν αὐτὸ εἰς μῆνας δωδέκα ὀνομαζομένους διὰ τῶν βρωμαϊκῶν ὀνομάτων καὶ περιλαμβάνοντας ὅσας ἐκαστος ἡμέρας ὥρισεν ὁ Καίσαρ καὶ ὁ Σωσιγένης, ἀλλὰ τὸν μῆνα διαίρουμεν εἰς ἐβδομάδας. Ἡ καθ' ἐβδομάδας διαίρεσις δὲν ἦτο πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, οἵτινες διήρουν ἄλλως τὸν μῆνα, εἶχον δηλαδή τάξιν τρεῖς κυρίας ἡμέρας, τὰς Καλένδας, τὰς Νώνας, καὶ τὰς Εἰδούς, καὶ ταύτας ὡς ὅρους λαμβάνοντες ἐχρονολογοῦν ὀπισθοδρομοῦντες, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι ἀγνωστος ἦτο ἡ καθ' ἐβδομάδας διαίρεσις τοῦ μηνός, διήρουν δ' ἐκεῖνοι τὸν μῆνα εἰς τρεῖς δεκάδας. Ὁ Δίων ὁ Κάσσιος, λέγει ὅτι ὑπὸ Αἰγυπτίων κατέστη τὸ ἀνακίσθαι τὰς ἡμέρας εἰς τὸς ἐπτὰ ἀστέρας τοὺς ὀνομασμένους πλάνητας, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας οὐδαμῇ

SISMANOGLIO
BIBLIOTECA

αὐτὸ ἠπίσταντο, ἀλλ' ὅτι καθ' οὗς ἔγραφε χρόνους, περὶ τὸ 230 μ. Χ., τοῖς τε ἄλλοις ἅπασι καὶ αὐτοῖς τοῖς Ῥωμαίοις ἐπεχωρίσθη τὸ ἔθνος. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος τὰ κατὰ τοὺς ἑπτὰ πλάνητας ἀστέρας, εἶναι ὅπως καὶ παρὰ Ῥωμαίοις διμορφώθησαν τὰ ἑξῆς: Ἡλίου ἡμέρα (solis dies), Σελήνης (lunae dies), Ἄρεως (Martis dies), Ἐρμού (Mercurii dies), Διός (Jovis dies), Ἀφροδίτης (Veneris dies), Κρόνου (Saturni dies). Ἡ πρώτη μετονομάσθη ἔπειτα ἐπὶ τὸ χριστιανικώτερον *Dominicus* ἢ *Dominica*, Κυριακή. Τὰ ὀνόματα ταῦτα τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος διατηρήθησαν εἰς τὰ πλείστα Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη μετὰ τινῶν παραφθορῶν. Παρ' ἡμῶν δὲ ἀπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ μὴν πρώτη ἡμέρα ἐκλήθη Κυριακή, αἱ τέσσαρες ἐπόμεναι ἔλαβον τακτικὰ ἀριθμητικὰ ὀνόματα, ἡ ἕκτη ὠνομάσθη Παρασκευή, οἰονεὶ προτομομασία διὰ τὴν ἑβδόμη, ἦτοι τὸ Σάββατον· ἡ Παρασκευή λοιπὸν καὶ τὸ Σάββατον εἶναι ἐπὶ τὸ ἰσραϊτικώτερον ὠνομασμένοι, διότι καὶ παρὰ τῶν Ἰουδαίων παρελάζομεν, ὡς φαίνεται, τὸν τρόπον τοῦ ὠνομάζειν τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, πλὴν ὅτι τὴν παρ' ἐκείνοις πρώτην μετονομάσαμεν Κυριακήν. Οἱ μὲν λοιπὸν μῆνες ἡμῶν εἶναι Ῥωμαῖκοί, τῆς δ' ἑβδομάδος αἱ ἡμέραι ἔχουσι κατ' Ἰουδαίους ὠνομασθῆναι. Ἑλληνικὰ ὀνόματα μόνον τριῶν μηνῶν ἀκούονται κατὰ τὸ πλείστον τῆς Ἑλληνικῆς χώρας, Θεριστής, Ἀλωνάρης καὶ Τρυγητής, ὅσα δὲ ἄλλα ὑπάρχουσι δὲν εἶναι γενικωτέρας χρήσεως, ἀλλ' ὄλωις ἐπιχώρια, τὰ ὅποια ὅμως εὐχρῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ περισυλλεχθῶσι πάντα ἐν ἰδίᾳ διατριβῇ, διότι ἡμεῖς τοῦλάχιστον δὲν ἠξεύρομεν νὰ ἔχη γείνη τοιαύτη ἐργασία.

Ὁ δὲ χρηματισμὸς, ἦτοι ἡ ἐποχή, ἀφ' ἧς ὡς ἀπὸ ἀφετηρίας χρονολογοῦμεν, εἶναι φυσικὸν τοῦ Χριστοῦ ἢ γέννησις καὶ κατὰ τοῦτο δ' ἔτι διαφέρομεν ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες ἐχρονολογοῦν ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς ἑαυτῶν πόλεως, διαστέλλοντες πρὸς τούτους τὰ ἔτη καὶ διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν ἱππινύμων ὑπάτων.

Οἱ Βυζαντινοὶ τὴν ἀπὸ Χριστοῦ χρονολογίαν, ἣν εἶχεν εἰσαγάγῃ εἰς τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως ὁ ἐν Ῥώμῃ βιοτικῶν Σκύθης μοναχὸς Λιονύσιος ὁ Βραχύς, κατὰ τὸ ἔτος τὸ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ 527 μ. Χ. σπανιωτέρον μετεχειρίσθησαν. Παρ' αὐτοῖς δὲ ἦσαν ἐν χρήσει καὶ ἄλλοι μὲν χρηματισμοί, οἷον ὁ ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ὁ τῶν Ἀγίων Μαρτύρων ἢ τοῦ Διοκλητιανοῦ, ὁ κατ' Ἀλεξανδρείας, μάλιστα δὲ ὁ ἀπὸ κτίσεως κόσμου (5508 π. Χ.) καὶ πολλάκις πρὸς σαριστεράν δηλωσιν τοῦ ἔτους ἀνέγραψαν δύο ὁμοῦ ἢ καὶ πλείονας χρονολογίας, ὡς λόγου χάριν Ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου εἰςί χρόνοι τόσοι, ἀπὸ δὲ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ τόσοι, ἀπὸ δὲ τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου τόσοι.

Ἄλλος συνθέστατος τρόπος τῆς χρονολογίας τῶν Βυζαντινῶν εἶναι ὁ κατ' ἰνδικτιῶνα. Ἡ παρὰ Ῥωμαίοις *indictio* ἢ *ἐπιτέμνησις* εἶναι περίοδος δέκα καὶ πέντε ἐτῶν, καθ' ἃς ἴσχυεν ἢ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς περιόδου ὁρισθεῖσα φορολογία, μετὰ τὴν παρέλευσιν δ' αὐτῆς καταστρέφοντο νέοι φορολογικοὶ κατάλογοι ἰσχύοντες πάλιν διὰ δέκα πέντε ἔτη καὶ οὕτως ἐφεξῆς. Ἡ συνθήκη αὕτη ἤρχισεν ἀπὸ Κωνσταντίνου, ὁρισθεῖσα εἰς τὴν 1 Σεπτεμβρίου τοῦ 337 μ. Χ., ὅθεν ἢ 1 Σεπτεμβρίου λέγεται ὡς ἀρχὴ τῆς ἰνδικτιῶνος. Ἵνα δὲ σχετισθῶσιν αἱ ἰνδικτιῶνες πρὸς τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ὑπελόγησαν ὀπισθοδρομοῦντες εἴκοσι καὶ μίαν ἰνδικτιῶνα καὶ ἐρθασαν εἰς τὸ τρίτον ἔτος μ. Χ. καὶ ἐκείνο τὸ ἔτος ἔλογίσθη ὡς τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος καὶ οὕτως ἐφεξῆς ἐσημείων τὰ ἔτη τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἰνδικτιῶνων. Κατ' ὀλίγον ἔπαυσαν ἀπὸ τοῦ νὰ δηλώνωσι καὶ τίνος ἰνδικτιῶνος ἦτο τὸ ἔτος, ἀλλ' ἔλεγον μόνον ἰνδικτιῶνος πρώτου, δευτέρου, δεκάτου (ἔτσι) κτλ.

Τὸ καθ' ἡμᾶς ἔτος 1888 ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 6' τῆς 106 ἀπὸ Κωνσταντίνου ἰνδικτιῶνος (ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 312) ἢ πρὸς τὸ 1α' τῆς 126 ἀπὸ Χριστοῦ ἰνδικτιῶνος. Κατ' ἰνδικτιῶνας ἐχρονολογοῦν καὶ οἱ τῆς Δύσεως αὐτοκράτορες καὶ ἄλλοι κατὰ τὴν Δύσιν ἡγεμόνες καὶ Πάπαι, μάλιστα δὲ οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως αὐτοκράτορες καὶ Πατριάρχαι καὶ μέχρι τοῦδε δὲ τὰ πατριαρχικά ἐγγραφα εἰς ἰνδικτιῶνας ἔχουσι τὴν χρονολογίαν.

Μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453) καὶ τὸ ἡμέτερον ἔθνος συμμορφούμενον πρὸς τὰ κατὰ πᾶσαν τὴν δυτικὴν Εὐρώπην ἐπιζόμενα, ἀπέβαλε πᾶσαν ἄλλης χρονολογίας ἐποχὴν καὶ ἐκράτησε τὴν ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως, ἀκολουθεῖ δὲ εἰς τὴν ἰουλιανὴν ἔτος ὅπως καὶ πάντα τὰ εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν ἀνήκοντα ἔθνη. Ἀρχὴν δὲ τοῦ πολιτικοῦ ἔτους ἔχει τὴν 1 Ἰανουαρίου, ἣν ὅμως δὲν ἀνεγνώρισεν ὡς ἀρχὴν καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησία, ἥτις, συμφώνως πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῆς κατ' ἰνδικτιῶνας χρονολογίαν, τὴν 1 Σεπτεμβρίου ἐξακολουθεῖ νὰ θεωρῇ ὡς τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Σ. Κ. Σ.

ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Οἱ Ὀθωμανοὶ ἔχουσι δύο εἰδῶν Ἡμερολόγια τὸ σεληνιακὸν (τὸ καὶ κοινότερον) καὶ τὸ ἡλιακόν, εἰσχυθὲν πρὸ ἡμίσεος περίπου αἰῶνος. Οἱ μῆνες τῶν Ὀθωμανῶν εἶναι καθαρῶς σεληνιακοί, ἀποτελούμενοι ἐξ 29 ἢ 30 ἡμερῶν, τὸ δὲ ἔτος αὐτῶν, ἀποτελούμενον ἐκ 12 μηνῶν, περιλαμβάνει 354 ἢ 355 ἡμέρας. Ἐκ τούτου προκύπτει, ὥστε τὸ Ὀθωμανικὸν ἔτος νὰ ἀρχίζῃ 10 ἢ 11 ἡμέρας βραδύτερον τοῦ ἡλιακοῦ. Ὁ κύκλος τῆς Σελήνης παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς ἀποτελεῖται ἐκ 30 σεληνιακῶν ἐτῶν καὶ περιλαμβάνει 19 ἔτη κοινὰ ἐκ 354 ἡμερῶν (τὸ 1ον, 3ον, 4ον, 6ον, 8ον, 9ον, 11ον, 12ον, 14ον, 15ον, 17ον, 19ον, 20όν, 22ον, 23ον, 25ον, 27ον, 28ον καὶ 30όν) καὶ 11 ἔτη ἐμβόλιμα, ἐκ 355 ἡμερῶν (τὸ 2ον, 5ον, 7ον, 10ον, 13ον, 16ον, 18ον, 21ον, 24ον, 26ον καὶ 29ον τοῦ κύκλου), μετὰ τὴν παρέλευσιν δὲ τῆς τριακονταετοῦς περιόδου (τοῦ κύκλου τῆς Σελήνης) πάλιν διαδέχονται ἄλληλα τὰ κοινὰ καὶ ἐμβόλιμα ἔτη κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν ἐπὶ ἄλλα 30 ἔτη καὶ οὕτως ἐφεξῆς.

Οἱ μῆνες τῶν Ὀθωμανῶν εἶναι οἱ ἑξῆς:

Μουχαρρέμ	ἔχει ἡμέρας.	30
Σεφέρ	» »	29
Ῥεβιούλ-ἔββέλ	» »	30

Ῥεβιούλ-ἀχέρ	»	»	. . . . .	29
Τζεμαζίλ-έββέλ	»	»	. . . . .	30
Τζεμαζίλ-ἀχέρ	»	»	. . . . .	29
Ῥετζέπ	»	»	. . . . .	30
Σαμπάν	»	»	. . . . .	29
Ῥαμαζάν	»	»	. . . . .	30
Σεβάλ	»	»	. . . . .	29
Ζιλκαδδέ	»	»	. . . . .	30
Ζιλχιτζέ	»	»	. . . . .	29 ἢ 30

354 ἢ 355

καθόσον τὸ ἔτος εἶναι κοινόν ἢ ἐμβόλιμον.

ΙΟΥΔΑΪΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Τὸ νεώτερον Ἰουδαϊκὸν ἡμερολόγιον ἀρχεται ἀπὸ τοῦ δ' μ. Χριστὸν αἰῶνος καὶ χρησιμεύει εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἵνα κανονίζωσι τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν τελετὰς. Κατὰ τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο, οἱ μῆνες, κανονιζόμενοι ὡς πρὸς τὴν κίνησιν τῆς σελήνης, εἶναι σεληνιακοί, ἐξ 29 ἢ 30 ἡμερῶν, τὸ δὲ ἔτος εἶναι κοινόν, ἔχον 12 μῆνας ἢ ἐμβόλιμον, περιέχον 13 μῆνας.

Τὸ κοινὸν ἔτος δύναται νὰ ἔχη 353, 354 ἢ 355 ἡμέρας, καλεῖται δὲ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιστάσει ἐλλειπές, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ κανονικὸν καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ἄφθονον. Τὸ δὲ ἐμβόλιμον δύναται νὰ ἔχη 383, 384 ἢ 385 ἡμέρας καὶ λαμβάνει τὰς αὐτὰς ὀνομασίας.

Τὸ ἔτος τῶν Ἰουδαίων ἀρχεται ἀπὸ τῆς 1ης τοῦ μηνὸς Τισσερί.

Οἱ Ἰουδαῖοι, ὡς καὶ οἱ Ὀθωμανοί, ὑπολογίζουσι τὴν ἑναρξιν ἐκαστῆς ἡμέρας ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τῆς προηγουμένης ἡμέρας.

ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΙ ΜΗΝΕΣ

Α'. Μουχαρρέμ. Ὁ μὴν οὗτος, πρῶτος τοῦ Ὀθωμανικοῦ ἡμερολογίου, σύγκειται ἐκ τριάκοντα ἡμερῶν· ἐθεωρεῖτο δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἄραψιν ἱερός, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα δηλοῖ, καὶ κατ' αὐτὸν ἀπηγορεύετο πᾶσα πολεμικὴ παρασκευὴ ἢ ἐκστρατεία. Συνήθως καλεῖται καὶ Ἀσουρά, ἥτοι μὴν πένθους, ἕνεκα τοῦ γενικοῦ πένθους, ὅπερ οἱ Ὀθωμανοὶ φυλάττουσι κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ μηνὸς τούτου (γέβμιλ-ἀσέρ), εἰς ἀνάμνησιν τοῦ θανάτου τοῦ Χουσεῖν, υἱοῦ τοῦ Ἀλή, φονευθέντος μετὰ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ ὑπὸ τινος στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Ρεζίτ, κατὰ τὸ 61ον ἔτος τῆς Ἐγείρας ἐν τῇ πεδιάδι Κερβελά, παρὰ τὰ σύνορα τῆς Περσίας.

Β'. Σεφέρ, ἥτοι μὴν τῆς ἐρημίας, ὡς ἐκ τῆς εἰς πόλεμον ἀποδημίας τῶν φυλῶν, συγκείμενος ἐξ 29 ἡμερῶν. Καλεῖται δὲ οὕτω, διότι καθ' ὃν χρόνον εἶχε συσταθῆ τὸ ἀραβικὸν ἡμερολόγιον, οἱ κατοικοῦντες τὴν Μέκκα Ἄραβες συνείθιζον κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον, ἐγκαταλείπαντες τὴν πόλιν, νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὰς ἐξοχὰς τῆς παρακειμένης πόλεως Ταίφ.

Γ'. Ῥεβιούλ-έββέλ, ἥτοι πρῶτος μὴν τῆς ἀνοιξέως, συγκείμενος ἐκ 30 ἡμερῶν. Οἱ νῦν Ἄραβες, καὶ ἰδίως οἱ Μαγριπῖνοι ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν Μεβλουτ, ἥτοι μῆνα τῶν γενεθλίων, ἕνεκα τῆς ἐπετείου ἑορτῆς τῆς γεννήσεως τοῦ Μωάμεθ, ἣτις ἑορτάζεται τὴν νύκτα τῆς 13 πρὸς τὴν 14 τοῦ μηνὸς καὶ καλεῖται ἰδ-ἐλ-λεϊλετ-οῦλ μουπαρακέ, ἥτοι ἑορτὴ τῆς εὐλογημένης νυκτός.

Δ'. Ῥεβιούλ-ἀχέρ, ἥτοι δεύτερος μὴν τῆς ἀνοιξέως· καλεῖται δὲ ἐπίσης καὶ Σαϊ-ἐλ-μεβλουτ, ὡς ἐρχόμενος μετὰ τὸν μῆνα τῆς γεννήσεως τοῦ Προφήτου· σύγκειται δὲ ἐξ 29 ἡμερῶν. Οἱ δύο οὗτοι ὀνομάσθησαν οὕτως ἐξ ὁμοιώσεως πρὸς τὴν ἀνοιξιν (ἀραβιστὶ ρεβί), καθότι κατὰ τοὺς δύο τούτους μῆνας ἐνέμοντο τὰ ἐκ τοῦ πολέμου τοῦ προηγουμένου μηνὸς λάφυρα καὶ διετέλουν οὕτως ἐν εὐπορίᾳ ὡς ἐν καιρῷ τῆς συγκομιδῆς τοῦ καρποῦ.

Ε'. Τζεμαζίλ ἐββέλ, ἥτοι πρῶτος μὴν ἀκινήσιας, συγκείμενος ἐκ 30 ἡμερῶν.

Ε'. Τζεμαζιλ-αχέρ η Τζεμαζιλ-σανί, ἤτοι δεύτερος μὴν ἀκιρσίας, ἐξ 29 ἡμερῶν συγκείμενος. Ὀνομάσθησαν οὕτως οἱ δύο οὗτοι μῆνες, διότι κατ' αὐτούς ὡς ἐκ τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν ἢ τῶν λαφύρων τῶν προηγουμένων μηνῶν, αἱ φυλαὶ ἔμενον ἄεργοι ἐν ταῖς ἐστίαις αὐτῶν, ὡς ἐάν ἦσαν ἄψυχα ἢ ἀκίνητα ὄντα [Τζεμαδάτ].

Ζ'. Ρετζέπ, ἤτοι σεβαστός, ἢ κατ' ἄλλην ἐτυμολογίαν μέσος, ὡς ἀποτελῶν τὸ μέσον τοῦ ἔτους, συγκείμενος ἐκ 30 ἡμερῶν. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἄραψιν ἦν καθιερωμένος εἰς τὴν ἐξάσκησιν θρησκευτικῶν καθήκοντων. Κατ' αὐτὸν δ' ἐπίσης ἐνησχολοῦντο καὶ εἰς πολεμικὰ ἔργα, διὸ καὶ ἀπεκάλουν τὸν μῆνα τοῦτον Ἐλ-άσάμ, ἤτοι κωφόρ· διότι ἕνεκα τῆς κλαγγῆς τῶν ὀπλῶν δὲν ἠδύναντο νὰ ἀκούωσιν.

Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 4ης πρὸς τὴν 5ην τοῦ μηνὸς τούτου, ἣτις καλεῖται Λεϊλετ-οὐλ-ράγαϊπ, ἤτοι νύξ τῶν ἐπιθυμιῶν, ἐορτάζεται ἡ ἀνάμνησις τῆς συλλήψεως τοῦ Μωάμεθ. Κατὰ δὲ τὴν νύκτα τῆς 27ης πρὸς τὴν 28ην ἐορτάζεται καὶ ἡ ἀνάμνησις τοῦ Μιράτλ, ἤτοι τῆς ἀναλήψεως τοῦ Προφήτου. Οἱ Ὀθωμανοὶ δοξάζουσιν ὅτι ὁ Προφήτης αὐτῶν, ἔχων ἐντὸς ὀχθήματος τεράστιόν τι ζῶον, καλούμενον Βοράκ, μετέβη ἐν μιᾷ νυκτὶ ἐκ τῆς Μέκκας εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐξ αὐτῆς εἰς τὸν οὐρανόν.

Η'. Σαμπάρ, ἤτοι μῆν τῆς διασπορᾶς, διότι κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον πολλὰ ἐκ τῶν φυλῶν διεσπείροντο εἰς διάφορα μέρη. Ὁ μῆν οὗτος σύγκειται ἐξ 29 ἡμερῶν.

Θ'. Ραμαζάρ, ἤτοι μῆν τοῦ καύσωνος, συγκείμενος ἐκ 30 ἡμερῶν. Μετὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς μωαμεθανικῆς θρησκείας, ὁ μῆν οὗτος καθιερώθη εἰς αὐστηρὰν νηστείαν καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ διάστημα ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

Ἡ νύξ τῆς 26ης πρὸς τὴν 27ην τοῦ μηνὸς τούτου καλεῖται Λεϊλετ-οὐλ-κάδρ (κοινότερον καθῆρ γκετζεσί), ἤτοι νύξ τῆς εὐδαιμονίας· κατ' αὐτὴν δὲ τελεῖται ἡ ἀνάμνησις τῆς πρώτης ἀποκαλύψεως, καθ' ἣν ὁ Μωάμεθ ἔλαβεν ἐξ οὐρανοῦ τὸ προφητικὸν χάρισμά του.

Ι'. Σεββάι, ἤτοι μῆν τῆς συζεύξεως, συγκείμενος ἐξ 29 ἡμερῶν. Ἐκαλεῖτο δὲ οὕτω, διότι κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἐγίνετο ἡ σύζευξις τῶν καμήλων.

Κατὰ τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς τούτου τελεῖται ἡ ἐορτὴ τοῦ Φητήρ, ἡ κοινότερον ἰγτάρ, τουτέστι τῆς λύσεως τῆς νηστείας τοῦ Ραμαζάρ.

Ἐορτάζεται δὲ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὑπὸ τὸ σύνθημα ὄνομα Βαϊράμ.

ΙΑ'. Ζιλκαδδέ, ἤτοι μῆν τῆς ἀναπαύσεως, συγκείμενος ἐκ 30 ἡμερῶν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μηνὸς τούτου οἱ Ἄραβες ἀνεπαύοντο ἐνίοτε ἐκ τῶν πολεμικῶν κόπων καὶ ἐνησχολοῦντο εἰς τὸ ἐμπόριον.

ΙΒ'. Ζιλχαιτζέ, ἤτοι μῆν τῆς προσκυνήσεως, συγκείμενος ἐξ 29 ἡμερῶν ἐν τοῖς κοινοῖς ἔτεσι καὶ ἐκ 30 ἐν τοῖς ἐμβολίμοις.

Ὁ μῆν οὗτος εἶναι καθιερωμένος εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ Κιαμπέ, ὅπου πᾶς Μουσουλμάνος ὀφείλει ἀπαξ τοῦλάχιστον τῆς ζωῆς αὐτοῦ νὰ μεταβῇ πρὸς ἐπίσκεψιν καὶ προσκύνησιν τῶν ἱερῶν τόπων.

Τὴν δεκάτην τοῦ μηνὸς τούτου τελεῖται ἡ ἐορτὴ τῆς θυσίας (κούρμπαν βαϊράμ), καθ' ἣν θυσιάζουσιν εἰς τὸν Θεὸν μέγαν ἀριθμὸν προβάτων, ἐν δὲ τῇ Ἀραβίᾳ καὶ καμήλων· αὕτη διαρκεῖ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, καὶ πανταχοῦ, ἰδίᾳ δ' ἐν Μέκκᾳ, πανηγυρίζεται μετὰ πολλῆς καὶ μεγάλης ἐπισημότητος.

SISMANOGLIO MEGARO

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1887

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

- 2.—*Γερμανία*.—Διάλυσις τῆς βουλῆς, ὡς παραδειγμαμένης τροποποιήσιν τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου τῆς κυβερνήσεως.
- 4.—*Ἑλλάς*.—Γενικαὶ ἐκλογαὶ διὰ τὴν βουλὴν τῆς ΙΑ' περιόδου, αἱ πρῶται μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ περὶ νομαρχιακῆς περιφερείας καὶ ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν νόμου.
- 11.—*Ρουμανία*.—Πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσε τὸ κάλλιστον τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ ξενοδοχείων, «Τὸ Μέγα Ξενοδοχεῖον τοῦ Βουλευτάρτου».—Κατὰ τὴν ἀπόσβεσιν ἐτραυματίσθησαν βαρέως εἰς ἀξιωματικὸς καὶ τινες στρατιῶται. Ἡ ἀξία τοῦ ξενοδοχείου ἀνῆρχετο εἰς ἑκατομμύριον φράγκων.
- 12.—*Κρήτη*.—Γενομένης δεκτῆς τῆς παραιτήσεως τοῦ διοικητοῦ Σάββα, διωρίσθη ἀντ' αὐτοῦ ὁ Κ. Ἀνθόπουλος, εἰσαγγελεὺς παρὰ τοῦ ἀνωτάτου τῆς Κωνσταντινουπόλεως δικαστηρίου.
- 13.—*Αφρική*.—Οἱ Ἀβυσσινῶι, προσβαλόντες τὴν ἰταλικὴν φρουρὰν τῆς Σαατῆ, ἀπεκρούσθησαν.
- 14.—*Αφρική*.—Οἱ Ἀβυσσινῶι, περικυκλώσαντες ἰταλικὴν φάλαγγα, συγκεκλιμένην ἐκ τριῶν λόχων τακτικοῦ στρατοῦ καὶ 50 ἀτάκτων, μεταβαίνουσαν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐν Σαατῆ φρουρᾶς, ἐξωλόθρευσαν σχεδὸν αὐτήν.
- 11.—*Γερμανία*.—Δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἀπηγορεύθη ἡ ἐξαγωγή τῶν ἵππων.
- 15.—*Ἀγγλία*.—Ἐκπρόχθη ἡ ἐναρξὶς τῶν βουλευτικῶν ἐργασιῶν.
- 15.—*Ἑλλάς*.—Ἐν Ζακύνθῳ ἐλάττωσις τῶν ὑδάτων κατὰ ἓν μέτρον καὶ 20 ἑκατ., προελθούσα ἐκ καθιζήσεως τοῦ θαλασσίου πυθμένου. Τὸ ἐσπέρας ἰσχυρὰ δόνησις σεισμοῦ, ἔχοντος τὴν ἐστίαν αὐτοῦ ἐν τῷ πελάγει παρὰ τὰς Στροφαδάς.
- 17.—*Γερμανία*.—Προσεκλήθησαν 72,000 ἐφείδρων εἰς γυμνάσια, πρὸς ἐκμάθησιν τοῦ χειρισμοῦ τοῦ νέου ἐπαναληπτικοῦ ὄπλου.
- 18.—*Τουρκία*.—Ἦρξιαν αἱ συνεδρίαὶ τῆς πρὸς ἐκλογὴν Πατριάρχου συγκληθείσης ἐκλογικῆς Συνελεύσεως.
- 22.—*Ἑλλάς*.—Ἐκπρόχθη ἡ ἐναρξὶς τῶν ἐργασιῶν τῆς βουλῆς.
- 22.—*Ρωσία*.—Δι' αὐτοκρατορικοῦ οὐκαζίου ἀπηγορεύθη ἡ ἐξαγωγή τῶν ἵππων.
- 22.—*Ρουμανία*.—Ἡ βουλὴ ἐψήφισε πίστωσιν 5 ἑκατομμυρίων φράγκων πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐξοπλισμῶν τοῦ Κράτους.
- 23.—*Τουρκία*.—Ἐξελέγη Πατριάρχης ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος ὁ Ε'.
- 23.—*Ἰταλία*.—Ἡ βουλὴ ἐψήφισε τὰς διὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ἀβυσσινίας πιστώσεις.
- 24.—*Ἀυστρία*.—Δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἀπηγορεύθη ἡ ἐξαγωγή τῶν ἵππων.
- 27.—*Ἰταλία*.—Τὸ ὑπουργεῖον Δεπρέτη παρητήθη.

- 27.—*Γαλλία*.—Ἡ βουλὴ ἐψήφισε ἀσυζητητὶ ἕκτακτον πίστωσιν 86 ἑκατομμ. φρ. διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν καὶ 30 ἑκατομμ. διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν.
- 31.—*Ρωσία*.—Ἰσχυρὰ ναυτικὴ μοῖρα ἀπεστάλη εἰς τὰς Ἰαπωνικὰς θαλάσσας.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

- 1.—*Ἰταλία*.—Ἀνετέθη αὐθις εἰς τὸν Δεπρέτην ὁ σχηματισμὸς νέου ὑπουργεῖου.
- 3.—*Ρωσία*.—Συνωμοσία ἀνεκαλύφθη ἐν τῇ ναυτικῇ καὶ στρατιωτικῇ Σχολῇ τῆς Πετροπόλεως. Δεκαοκτὼ μαθηταὶ συνελήφθησαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι.
- 3.—*Ἑλλάς*.—Πυρτίτις ἀναφλεχθεῖσα ἀντιτάξεν εἰς τὸν ἀέρα ἀμαξοστοιχίαν τοῦ μεταξὺ Ἰσθμίας καὶ Ποσειδωνίας ἐν Κορίνθῳ σιδηροδρόμου. Ἐπτὰ ἐφονεύθησαν καὶ πέντε ἐτραυματίσθησαν.
- 4.—*Σερβία*.—Ὑπουργικὴ κρίσις. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν παρητήθη.
- 6.—*Ρουμανία*.—Ἡ βουλὴ ἐψήφισε πίστωσιν 30 ἑκατομμυρίων φρ. διὰ συμπλήρωσιν τῶν ἐξοπλισμῶν τῆς.
- 6.—*Γερμανία*.—Ἀπελύθησαν οἱ ἐσχάτως προσκληθέντες ἑφείδροι.
- 7.—*Ἀυστρία*.—Ἡ οὐγγρική βουλὴ ἐψήφισε πίστωσιν 7 ἑκατομμ. φιορινίων διὰ τὸν ἱματισμὸν τῆς ἐφεδρείας καὶ τῆς ἐθνοφρουρᾶς.
- 9.—*Γερμανία*.—Βουλευτικαὶ ἐκλογαί.
- 11.—*Ἰταλία*.—Σεισμός ἐν τῇ βορείῳ Ἰταλίᾳ. Πόλεις τινὲς σχεδὸν κατεστράφησαν. Θύματα περὶ τὰ δισχιλία.
- 12.—*Τουρκία*.—Ἐγκαθίδρυσις τοῦ νέου Πατριάρχου.
- 13.—*Ἀυστρία*.—Ἡ αὐστριακὴ βουλὴ ἐψήφισε πίστωσιν 12 ἑκατομμ. φιορ. διὰ τὸν ἱματισμὸν τῆς ἐφεδρείας καὶ τῆς ἐθνοφρουρᾶς.
- 14.—*Βουλγαρία*.—Στρατιωτικὴ στάσις ἐν Σιλιστρίᾳ. Ὁ στρατιωτικὸς νόμος ἐκηρύχθη ἐν ταῖς βορείαις ἐπαρχίαις.
- 14.—*Γαλλία*.—Φοβερὰ ἔκρηξις ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις τοῦ ἀγίου Στεφάνου. Μεγάλαι ζημίαι. Θύματα περὶ τὰ ἑξακόσια.
- 14.—*Ἰταλία*.—Χολέρα ἐν Κατάνη τῆς Σικελίας.
- 16.—*Βουλγαρία*.—Καταστολὴ τῆς ἐν Σιλιστρίᾳ στάσεως. Ἡ φρουρὰ Ρουχτσουκίου ἐστασίασεν.
- 18.—*Βουλγαρία*.—Καταστολὴ τῆς ἐν Ρουχτσουκίῳ στάσεως.
- 19.—*Γερμανία*.—Ἐναρξὶς τῶν βουλευτικῶν ἐργασιῶν.
- 20.—*Ἑλλάς*.—Ἡ βουλὴ ἐπεκύρωσε πάσας τὰς ἐκλογάς.
- 21.—*Ἑλλάς*.—Ἐκλογὴ τοῦ προέδρου τῆς βουλῆς.
- 21.—*Ἰταλία*.—Τὸ ὑπουργεῖον, μὴ κατορθωθέντος τοῦ σχηματισμοῦ νέου, ἀπέσυρε τὴν παραίτησίν του.
- 22.—*Βουλγαρία*.—Ὀκτὼ ἐκ τῶν συλληφθέντων ἀρχηγῶν τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ στάσεως ἐτουφεκίσθησαν.
- 25.—*Γερμανία*.—Ἡ βουλὴ ἐψήφισε τὸ στρατιωτικὸν τῆς κυβερνήσεως νομοσχεδίον.
- 26.—*Γαλλία*.—Ἡ βουλὴ ἐψήφισε πρόσθετον φόρον ἐκ φρ. 5 ἐπὶ τῶν δημοτικῶν.
- 27.—*Ἑλλάς*.—Ἀνευρέθη ἐν τῇ Ἀκροπόλει χαλκοῦν ἀγαλμάτιον Ἀθηνᾶς μ 0.37, φέρον αἰγίδα μετὰ λεπτότητος ἐξειργασμένην καὶ καλλίστης τέχνης.

27.—*Italia.*—Ἡ βουλή ἐξέφρασε τὴν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον Δεπρέτη ἐμπιστοσύνην τῆς.

28.—*Ἑλλάς.*—Ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς βουλῆς ἡ εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον ἀπάντησις.

28.—*Italia.*—Αἱ ἐργασίαι τῆς βουλῆς ἀνεβλήθησαν.

28.—*Γαλλία.*—Ἡ βουλή παρεδίξατο αὐξησιν τῶν εἰσαγωγικῶν τιμῶν τῶν ἀλεύρων κατὰ 8 φράγκα.

ΜΑΡΤΙΟΣ

1.—*Ῥωσσία.*—Συνελήφθησαν ἐν Πετρούπολει 88 μαθηταὶ φέροντες μεθ' ἑαυτῶν ἐκρηκτικὰς ὕλας καὶ παραφυλάττοντες τὸν Τσάρον κατὰ τὴν ἐκ τῆς ὁδοῦ Νιέβσκη διάβασίν του. Πλὴν τούτων συνελήφθησαν καὶ ἄλλοι, περὶ τοὺς διακοσίους, ὡς συνένοχοι μελετωμένης ἀποπειράς.

5.—*Ἑλλάς.*—Ἡ βουλή ἐψήφισε τὰ περὶ μετατροπῆς τῶν ὀμολογιῶν τῶν δανείων τῶν 4, τῶν 6 καὶ τῶν 25 ἑκατομμ. νομοσχέδια.

9.—*Ἑλλάς.*—Ἡ βουλή ἐψήφισε τὸ περὶ σιγαροχάρτου νομοσχέδιον.

9.—*Γερμανία.*—Μεγάλαι δημοτικαὶ διαδηλώσεις ἐν Βερολίνῳ διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἐνενηκοστῆς ἐπετείου τῆς γεννήσεως τοῦ αυτοκράτορος.

9.—*Αφγανιστάν.*—Ὁ Ἐμίρης ἐκήρυξε τὸν κατὰ τῶν Ῥώσσων ἱερὸν πόλεμον.

11.—*Ἑλλάς.*—Ἡ βουλή ἐψήφισε τὸ νέον περὶ καπνοῦ νομοσχέδιον.

14.—*Ισπανία.*—Συνωμοσία ἀνεκαλύφθη ἐν Μαδρίτῃ. Ἐγένοντο πολλὰ προσωποκρατήσεις.

17.—*Ῥωσσία.*—Ἀπόπειρα δολοφονίας κατὰ τοῦ Τσάρου ἐν Γατσίνῃ, ἀποτυχοῦσα· ὁ πυροβολήσας κατ' αὐτοῦ ἀξιωματικὸς συνελήφθη.

18.—*Ἀυστρο-ουγγαρία.*—Χολέρα ἐν Βούδα-Πέστη.

19.—*Ἑλλάς.*—Πολιτικὸν ζήτημα ἐν τῇ βουλῇ.

19.—*Ῥωσσία.*—Ἀπηγγονίσθησαν ἐν Πετρούπολει τρεῖς ἐκ τῶν συλληφθέντων τῇ 4 τοῦ μηνός. Συνελήφθησαν 20 ἀξιωματικοὶ ὡς ἐνεχόμενοι εἰς τὴν τελευταίαν ἀπόπειραν.

20.—*Ῥωμανία.*—Δύο πρόσφυγες Βούλγαροι ἐπυροδόλησαν ἐν Βουκουρεστίῳ κατὰ τοῦ ἐκεῖ εὐρισκομένου νομάρχου Ῥουχτσουκίου, τραυματίσαντες αὐτὸν βαρέως. Οἱ πυροβολήσαντες συνελήφθησαν.

20.—*Γερμανία.*—Ἡ κυβέρνησις ἐξώρισε τῆς Ἀλσατίας καὶ Λορραίνης τὸν βουλευτὴν τοῦ Μὲτς Ἀντόνιον, ὡς συνεννοούμενον μετὰ τῶν ἐν Παρισίοις πατριωτικῶν κομητάτων.

20.—*Σερβία καὶ Βουλγαρία.*—Τὰ δύο ταῦτα Κράτη συνωμολόγησαν στρατιωτικὴν σύμβασιν.

22.—*Ἑλλάς.*—Ἡ Ἰατρικὴ Ἑταιρεία ἐορτάσει τὴν πεντηκονταετηρίδα αὐτῆς. Συνέδριον ἰατρῶν ἐν τῇ Σινναίᾳ Ἀκαδημίᾳ.

22.—*Italia.*—Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Ῥοβιὰν παρητήθη. Τροποποιήσις τοῦ ὑπουργείου, προσληφθέντων ἐν αὐτῷ τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἀριστερᾶς Κρίσπη καὶ Ζαρδέλλη.

24.—*Γαλλία.*—Ἡ Γερουσία ἀπέρριψε τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐμπορικὴν σύμβασιν.

24.—*Ἀμερικὴ.*—Πολυάριθμα συλλαλητήρια ἐν διαφόροις πόλεσι, διεμαρτυρήθησαν

κατὰ τῶν περὶ κατασταλτικῶν ἐν Ἰρλανδίᾳ μέτρων νομοσχεδίων τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως.

26.—*Ἀγγλία.*—Ἀνεχώρησαν ἐκ Λονδίνου ἄγγλοι ἐπίτροποι μεταβαίνοντες εἰς Πετρούπολιν, ὅπως ἐπαναλάβωσι τὰς περὶ ἀφγανικῶν ὀρίων διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Ῥωσσιακῆς κυβερνήσεως.

28.—*Ἑλλάς.*—Ἐληξε τὸ ἐν τῇ βουλῇ πολιτικὸν ζήτημα ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως.

29.—*Ἑλλάς.*—Ἡ Βουλή ἐψήφισε τὸ νέον περὶ φορολογίας τοῦ οἴνου νομοσχέδιον.

30.—*Ἀγγλία.*—Μέγα συλλαλητήριον ἐν Λονδίνῳ διαμαρτυρηθὲν κατὰ τῶν περὶ Ἰρλανδίας κατασταλτικῶν μέτρων.

30.—*Ἑλλάς.*—Διακοπὴ τῶν βουλευτικῶν ἐργασιῶν.

31.—*Αφγανιστάν.*—Οἱ ἐπαναστάται Γκιλζαί, νικήσαντες τοὺς Ἀφγανούς, κατέλαβον τὴν πόλιν Γουσνέ.

31.—*Σουδάν.*—Ἀπεσταλμένοι τοῦ διαδόχου τοῦ Μαχδῆ ἀφίκοντο εἰς Βάδου Χάλφα κομίζοντες ἐπιστολὰς πρὸς τὴν βασιλισσάν τῆς Ἀγγλίας, τὸν Σουλτάνον καὶ τὸν Χεδίβην, προσκαλουμένους δι' αὐτῶν νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν ἀληθῆ τοῦ νέου προφήτου πίστιν.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

4.—*Σερβία καὶ Βουλγαρία.*—Τὰ δύο ταῦτα Κράτη υπέγραψαν σύμβασιν κανονίζουσαν τὸ ζήτημα τοῦ Μπρέγκοβο.

5.—*Ναυάγια.*—Τὸ ἀγγλικὸν ἀτμόπλοιον «Τασμανία» ἐναυάγησε παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Κορσικῆς. Ὁ κυβερνήτης, δύο ἀξιωματικοὶ καὶ 22 θερμασταὶ Ἰνδοὶ ἐπνίγησαν.

6.—*Ναυάγια.*—Τὸ ἀγγλικὸν ἀτμόπλοιον «Βόλτας» ἐναυάγησεν ἐν τῷ μεταξύ Τήνου καὶ Μυκόνου στενοῦ. Ὁ πλοίαρχος καὶ 32 ἐκ τοῦ πληρώματος ἐπνίγησαν.

7.—*Αφγανιστάν.*—Ὁ Ἐμίρης ἀπέστειλεν ἰσχυρὰν στρατιωτικὴν δύναμιν κατὰ τῶν Γκιλζαί.

8.—*Ἑλλάς.*—Ἦρξατο ἐν τῷ ἁ Στρατοδικεῖῳ ἡ δίκη τῶν διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Κούτρας κατηγορουμένων.

8.—*Αφγανιστάν.*—Οἱ Γκιλζαί κατετρόπωσαν τὸν τοῦ Ἐμίρου στρατὸν.

11.—*Τουρκία.*—Φοβερὰ πυρκαϊὰ κατέστρεψε τὸ ὄρατον τοῦ Μεγάλου Ῥεύματος προάστειον.

10.—*Ἑλλάς.*—Ἐγένοντο ἐν Κερκίρᾳ τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἱ. Καποδιστρίου.

15.—*Ἑλλάς.*—Ἐληξεν ἡ προθεσμία τῆς μετὰ τῆς Ῥωμανίας ἐμπορικῆς συμβάσεως. Ἐχορηγήθη παράτασις προθεσμίας ἄχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1891, πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν ἔργων τῆς τομῆς τοῦ Κορινθίου Ἰσθμοῦ.

15.—*Italia.*—Ἐξέλιπεν ἡ ἐν Κατάνῃ χολέρα.

17.—*Ἑλλάς.*—Περατωθείσης τῆς περὶ Κούτρας δίκης, ἐκ τῶν κατηγορουμένων τρεῖς ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι καὶ κατεδικάσθησαν εἰς τὸν διὰ τουφεκισμοῦ θάνατον, οἱ λοιποὶ ἠθροώθησαν.

18.—*Σερβία.*—Τὸ ὑπουργεῖον Γαρασανίν παρητήθη.

18.—*Κρήτη.*—Ταραχαὶ καὶ συγκρούσεις αἱματηραὶ μετὰ Χριστιανῶν καὶ Τούρκων.

18.—*Ἑλλάς.*—Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὥρισε τετρακισχι-

SISMANOGLO
MEGARO

- λίαν χρυσᾶς δραχμᾶς ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ Μεγάλου Ρεύματος παθόντων.
- 19.--'Ελλάς.--'Αναπληρωματικαὶ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ἐν τοῖς νομοῖς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος, Ἀρκαδίας καὶ Λακωνικῆς.
- 20.--'Ρωσία.--'Εκ τῶν ἐπὶ συνωμοσίᾳ κατὰ τοῦ Τσάρου κατηγορουμένων 7 κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον καὶ 8 εἰς ἐξορίαν ἐν Σιβηρίᾳ.
- 21.--'Ελλάς.--'Η βασιλικὴ οἰκογένεια ἀπῆλθεν εἰς Πελοπόννησον.
- 21.--'Αφγανιστάν.--'Η πρὸς καθορισμὸν τῶν ἀφγανικῶν ὄριων συνελθοῦσα ἀγγλορωσικὴ ἐπιτροπὴ διαφωνήσασα ἀνέβαλε τὰς συνεδριάσεις τῆς.
- 24.--'Ισπανία.--'Η κυβέρνησις ἠγόρασεν ὄρμισκον ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, ὅπως ἰδρῦση ἐκεῖ ἀποθήκην ἀνθρώπων διὰ τὰ ἀτμόπλοιά τῆς.
- 24.--'Ρωμανία.--'Εν Ἰασίῳ ὑπεδέξαντο τὸν βασιλέα Κάρολον. Πολλὰ συλλήψεις ἐγένοντο.
- 26.--'Ελλάς.--'Ο καθηγητὴς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας κ. Π. Α. Σουτσοῦ ἐώρτασε τὴν πεντηχονταετηρίδα τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίας του.
- 26.--'Αμερικὴ.--'Ισχυρὸς σεισμὸς ἐν Βορείῳ Ἀμερικῇ. Πόλεις κατεστράφησαν καὶ πολλὰ ἀριθμοῦνται θύματα.
- 27.--'Αὔστρουγγαρία.--'Η οὐγγρικὴ βουλὴ παρέδεδετο τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος προσωρινὴν ἐμπορικὴν σύμβασιν.
- 28.--'Γαλλία.--'Συμβιβασμὸς ἐπῆλθε μετὰ τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Ὁδέκ, καθορισθεῖσης τῆς ἐνεργείας ἐκάστης αὐτῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκεῖνῃ.
- 30.--'Αφγανιστάν.--'Η ἐπὶ τοῦ καθορισμοῦ τῶν ἀφγανικῶν ὄριων ἀγγλορωσικὴ ἐπιτροπὴ, μὴ δυνηθεῖσα νὰ συμφωνήσῃ καὶ μετὰ δευτέραν συνεδρίαν, διελύθη.

ΜΑΙΟΣ

- 1.--'Ελλάς.--'Τὸ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργείων διώρισε συμβούλιον τιμῆς, ὅπως ἀποφανθῆ ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῶν ὑπὸ τοῦ α' στρατοδικείου ἀθροισθέντων ἀξιωματικῶν, ἂν ὑπῆρξε σύμφωνος πρὸς τὴν στρατιωτικὴν τιμὴν.
- 2.--'Ρωσία.--'Δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἡ τῆς ῥωσικῆς γλώσσης σπουδὴ κατέστη ὑποχρεωτικὴ ἐν ἅπασιν τοῖς σχολείοις τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Βαλτικῆς ἀπὸ τῆς 1 προσεχῶς Αὐγούστου.
- 2.--'Ελλάς.--'Ανεκαλύφθη ἐν Ἀκροπόλει καὶ ἕτερον χάλκινον ἀγαλμάτιον Προμάχου Ἀθηνᾶς, μεγέθους 25 ἑξατομμέτρων. Εἶναι τὸ ὠραιότερον τῶν ἄχρι τοῦδε ἀνακαλυφθέντων χάλκινων, καὶ ἀνήκει εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τῆς τοῦ Φειδίου, διατηρεῖται δὲ ἀκέραιον. Ἀνεκαλύφθησαν προσέτι καὶ ἐπιγραφαί, καὶ πολλὰ ἀγάλματα, ὧν τρία φυσικοῦ μεγέθους.
- 2.--'Γερμανία.--'Απεφασίσθη ἡ ἐπέκτασις τῶν ὄχυρωμάτων τοῦ Μέντς, τοῦ Στρασβούργου καὶ τοῦ Πόζεν.
- 4.--'Ελλάς.--'Επανελέγησαν αἱ βουλευτικαὶ ἐργασίαι.
- 5.--'Βέλγιον.--'Απεργία τῶν ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις ἐργατῶν. Ὁ στρατὸς διατάχθη νὰ ᾖναι ἕτοιμος πρὸς καταστολὴν τῶν ἐνδεχομένων ταραχῶν.
- 5.--'Γαλλία.--'Τὸ ὑπουργεῖον παρητήθη.
- 5.--'Ρωσία.--'Πέντε ἐκ τῶν καταδικασθέντων συνωμοστῶν ἀπήγχονίσθησαν.

- 5.--'Κρήτη.--'Η Συνέλευσις ἐξέδοτο ψήφισμα, δι' οὗ ἀναστέλλεται ἡ καταβολὴ τῶν φόρων ἄχρις οὗ γίνωσι δεκτὰ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τὰ αἰτήματα τῶν Κρητῶν. Τὸ ψήφισμα χαρακτηρίζει ὡς προδότην πάντα Χριστιανόν, ἀντενεργήσοντα ὅπως δῆποτε κατὰ τοῦ ψηφίσματος τούτου.
- 6.--'Ρωσία.--'Ο Τσάρος, μεταβὰς εἰς Νοβοσερκάσκην, ἀνεκηρύχθη ἀρχιστράτηγος τῶν Κοζάκων τοῦ Δάν. Ἡ τελετὴ τῆς ἀνακηρύξεως ἐγένετο μεγαλοπρεπεστάτη.
- 7.--'Ελλάς.--'Θύελλα ἐν Πάτραις.
- 11.--'Ελλάς.--'Επανεληθὲν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐκ Πελοποννήσου ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια.
- 12.--'Ελλάς.--'Τὸ στρατιωτικὸν συμβούλιον τιμῆς, τὸ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν διορισθὲν ὅπως ἀποφανθῆ ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῶν ἐν Κούτρα ἀξιωματικῶν, ἠθώωσεν ἐξ αὐτῶν τέσσαρας καὶ ἀπεφάσισεν ὅπως οἱ ἄλλοι δύο τεθῶσιν εἰς ἀπόταξιν.
- 13.--'Αγγλία.--'Ανεβλήθησαν αἱ ἐργασίαι τῆς βουλῆς.
- 13.--'Ασία.--'Καταστρεπτικώτατος σεισμὸς ἐν Μοσούλῃ.
- 14.--'Γαλλία.--'Πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσε τὸ ἐν Παρισίοις θέατρον τοῦ Κωμικοῦ Μελοδράματος φονευθέντων καὶ τραυματισθέντων οὐκ ὀλίγων.
- 15.--'Ελλάς.--'Ἡρξάτο ἐν τῷ Ἀναθεωρητικῷ ἡ δίκη τῶν διὰ τὴν ὑπόθεσιν Κούτρας καταδικασθέντων τριῶν ἀξιωματικῶν.
- 16.--'Αμερικὴ.--'Πυρκαϊὰ ἐν τοῖς ἱπποστασίοις τοῦ ἐν Νέξ Ὑόρκη ἱπποσιδηροδρόμου. Χίλιοι ἵπποι ἐκάησαν δύο τετράγωνα οἰκιῶν ἀπετέφρωθησαν.
- 16.--'Σερβία.--'Διετάχθησαν πάντες οἱ Βούλγαροι πρόσφυγες ν' ἀπέλθωσιν ἐκ Σερβίας ἐντὸς 24 ὥρων, ὡς συνωμοτοῦντες κατὰ φιλικῆς χώρας.
- 16.--'Ελλάς.--'Ἡκυρώθη ὑπὸ τοῦ Ἀναθεωρητικοῦ ἡ τοῦ α' Στρατοδικείου ἀπόφασις κατὰ τῶν τριῶν ἀξιωματικῶν, παραπεμφθέντων αὐτῶν ἵνα δικασθῶσιν εἰς ἄλλο Στρατοδικεῖον.
- 18.--'Ελλάς.--'Τὸ Πανεπιστήμιον ἐώρτασε τὴν πεντηχονταετηρίδα του.
- 18.--'Γαλλία.--'Νέον ὑπουργεῖον ἐσχηματίσθη ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ῥουβιέ.
- 19.--'Ελλάς.--'Ο καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς κ. Ἀρεταίου προσήνεγκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον 1000 δραχμᾶς πρὸς ἴδρυσιν διαγωνίσματος ὃ δὲ κ. Κ. Ζάππας ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸν Πρύτανιν ὅτι ἰδρύει καὶ αὐτὸς ἕτερα δύο διαγωνίσματα, ὧν τὸ μὲν θεολογικόν, τὸ δὲ ἱατρικόν.
- 21.--'Ρωσία.--'Η κυβέρνησις ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τὴν μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ Τουρκίας περὶ Αἰγύπτου σύμβασιν.
- 21.--'Βέλγιον.--'Η τῶν ἐργατῶν ἀπεργία ἐληξεν.
- 21.--'Ελλάς.--'Η βουλὴ ἐψήφισε δωρεὰν μεγάλας ἐκτάσεις γαιῶν ἐν Πελοποννήσῳ εἰς τὸν διάδοχον.
- 22.--'Αὐστρία.--'Ο Δούναβις, πλημμυρῆσας, κατέστρεψε τὰ περίχωρα τῆς πόλεως Σέγεδιν. Ἐν ἑκατομύριον καὶ ἐπέκεινα στρεμμάτων γῆς κατεκλύσθησαν.
- 23.--'Ελλάς.--'Εκηρύχθη ἡ λήξις τῶν βουλευτικῶν ἐργασιῶν.
- 25.--'Τουρκία.--'Αφίκετο τριμελὴς ἐπιτροπὴ τῶν Χριστιανῶν Κρητῶν, ὅπως ὑποστηρίξῃ τὰς αἰτήσεις τῆς Συνελεύσεως.
- 25.--'Ρωσία.--'Τὸ αὐτοκρατορικὸν συμβούλιον ἐνέκρινε τὰς συσταθείσας πιστώσεις διὰ τὴν ταχέαν ἐπέκτασιν τοῦ ὑπερκασπίου σιδηροδρόμου ἄχρι τῆς Σαμαρκάνδης διὰ τῆς Βουχάρας.

27.--*Σερβία*.--'Η εν Δαβισάβσκη φρουρά προσεβλήθη υπό τῶν Ἀρναουτῶν. Ὁ διοικητὴς αὐτῆς ἐφρονεύθη.

28.--*Ἑλλάς*.--Ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλείσσης καὶ τοῦ διαδόχου ἀνεχώρησαν εἰς Ἑσπερίαν Θέβλα εν Πύργῳ. Ἡ χάλαζα ἐφόνευσε πολλὰ ζῶα καὶ προὔξενησε μεγάλας ζημίας εἰς τοὺς ἀγρούς.

28.--*Κεντρικὴ Ἀσία*.--Καταστρεπτικὸς σεισμὸς εν Τούρκεσταν. Μεγάλαι ζημιαί καὶ πολλὰ θύματα.

28.--*Ἀφγανιστάν*.--Πεντακόσιοι στρατιῶται τῆς εν Ἐράτη φρουρᾶς ἐστασίασαν. Ὁ πιστὸς εἰς τὸν Ἐμίρη ἀπομείνας στρατὸς διεσκόρπισεν αὐτούς, φονεύσας πενήκοντα καὶ πολλοὺς αἰχμαλωτίσας. Ἐκ τῶν στρατιωτῶν ἐφρονεύθησαν 30.

28.--*Γαλλία*.--Ἡ κυβέρνησις ἤρνηθη ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀγγλοτουρκικὴν περὶ Αἰγύπτου σύμβασιν.

ΙΟΥΝΙΟΣ

1.--*Σερβία*.--Ὁ Ῥίτσιτς ἐσχημάτισε τὸ νέον ὑπουργεῖον. Μεγάλη ὑπὲρ αὐτοῦ διαδήλωσις εν Βελιγραδίῳ.

1.--*Ἀγγλία*.--Ἡ βουλὴ ἐψήφισε τὸ περὶ Ἰρλανδίας ἀγροτικὸν νομοσχέδιον.

2.--*Ἑλλάς*.--Προεφυλακίσθη ὁ τελωνὴς Πειραιῶς κατηγορούμενος ἐπὶ καταχρήσεων.

3.--*Γαλλία*.--Ἐπεγράφη εν Παρισίοις σύμβασις δανείου ἐκ φράγκ. χρυσ. 135 εκατομμ. ὑπὸ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Προεξοφλητικῆς Τραπέζης.

4.--*Σερβία*.--Ἡ βουλὴ διελύθη.

6.--*Ἀγγλία*.--Ἡ βουλὴ τῶν Κοινοτήτων ἐψήφισε τὰ περὶ Ἰρλανδίας κατασταλτικὰ μέτρα.

7.--*Ῥωμανία*.--Ἀνεκαλύφθη εν Κωνσταντῶν ὁ τάφος τοῦ ποιητοῦ Ὀβιδίου.

8.--*Ῥωμανία*.--Ἐπελθούσης αἰφνης σφοδρᾶς καταιγίδος, ἐπνίγησαν 200 προσκυνηταὶ Ῥῶσοι διερχόμενοι διὰ λέμβων τὸν Δούναβιν. Πυρκαϊὰ κατέστρεψε τὴν πόλιν Βοτοσάνιον.

8.--*Ῥωσία*.--Ἀπηγορεύθη εἰς πάντας τοὺς ξένους ἡ διάβασις παρὰ τὰς εἰς τὴν τουρκικὴν Ἀρμενίαν ἀγούσας στρατιωτικὰς γραμμὰς.

8.--*Γερμανία*.--Ἐκηρύχθη ἡ λήξις τῶν ἐργασιῶν τῆς βουλῆς.

8.--*Ἑλλάς*.--Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος ἐκηρύχθη ἡ λήξις τῶν βουλευτικῶν ἐργασιῶν.

9.--*Ἀγγλία*.--Ἡρξαντο αἱ ἐπὶ τῇ πεντηκοντατηρίδι τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τῆς βασιλείσσης Ἱορταί.

11.--*Γαλλία*.--Ἡ βουλὴ ἀπέρριψε τὴν πρότασιν, δι' ἧς ἐζητεῖτο ν' ἀπαλλάσσονται τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας οἱ ἱεροσπουδασταὶ καὶ οἱ διδάσκαλοι.

12.--*Γερμανία*.--Δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἐπετράπη εἰς τὴν κυβέρνησιν ἡ συνολόγησις δανείου ἐκ 238 εκατομμ. μάρκων, διὰ κατασκευὴν διώρυγος ἀπὸ τῆς Βαλτικῆς εἰς τὴν Βόρειον Θάλασσαν, δι' ἔξοδα τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τῶν Ναυτικῶν κτλ.

13.--*Τουρκία*.--Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἐπέδωκεν εἰς τὴν Πύλην διακοίνωσιν κατὰ τῆς ἀγγλοτουρκικῆς περὶ Αἰγύπτου συμβάσεως, ὃ δὲ Ῥώσος ἐποίησε προφορικὰς

ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου παραστάσεις, ὡς ἐκ τούτου ἡ Πύλη ἐζήτησε τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐπικυρώσεως, συγκαταθείσης εἰς τούτο καὶ τῆς Ἀγγλίας.

14.--*Ἑλλάς*.--Ἐπεγράφη μετὰ τῆς Ἑλβετίας ἐμπορικὴ σύμβασις ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς καὶ ἡ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Αὐστρίας ὄροις.

15.--*Ἑλλάς*.--Ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ εν Ἀθήναις ἐδρεύοντος εὐζωνικοῦ τάγματος ἐκλάπησαν 17000 δραχμῶν.

18.--*Ἰταλία*.--Ἡ βουλὴ ἐψήφισε πίστωσιν ἐξ 20 ἑκατομμυρίων φράγκων διὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ἀδυσσινίας.

19.--*Ἑλλάς*.--Ἡρξαστο λειτουργῶν ὁ νέος περὶ τηλεγραφικῶν τελῶν νόμος.

20.--*Σερβία*.--Τὸ νέον ὑπουργεῖον ἀπήλυθε πρὸς τοὺς εν τῷ ἔξωτερικῷ πράκτορας τῆς Σερβίας ἐγκύκλιον, ἐν ᾗ λέγει ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ σκοπὸς εἶναι ἡ ἀνόρθωσις τῶν οἰκονομικῶν τῆς χώρας, ἡ ἀναθεώρησις τοῦ Συντάγματος, ἡ διατήρησις τῶν φιλικῶν σχέσεων πρὸς πάσας τὰς Δυνάμεις ἀνεξαιρέτως, καὶ ἡ βελτίωσις τῶν πρὸς τὴν Ῥωσίαν σχέσεων τῆς Σερβίας.

20.*Ἑλλάς*.--Δικασθέντων εν τῷ ἀ διαρκεῖ Στρατοδικεῖῳ τῶν διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς Καραβίδας κατηγορουμένων στρατιωτικῶν, εἰς ἠθώθη καὶ δεκαπέντε κατεδικάσθησαν εἰς στρατιωτικὴν καθάρισιν καὶ πενταετῆ εἰρκτὴν.

22.--*Βουλγαρία*.--Ἐκηρύχθη ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς μεγάλης βουλγαρικῆς Συνελεύσεως.

25.--*Βουλγαρία*.--Ἡ Συνέλευσις ἐξελέξατο παμψηφεὶ ἡγεμόνα τῆς Βουλγαρίας τὸν πρίγκιπα τοῦ Σάξ-Κοβούργου-Γόθα-Φερδινάνδον.

25.--*Ἑλλάς*.--Ἐκ τῶν κατηγορουμένων διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ Πατισῶν στρατιωτῶν, τὸ ἀ διαρκὲς Στρατοδικεῖον ἠθώωσε δύο καὶ κατεδίκασε τοὺς λοιποὺς εἰς διετὴ φυλάκισιν.

25.--*Τουρκία*.--Ἡ τῶν Κρητῶν πρεσβεῖα ἀνεχώρησε διὰ τουρκικοῦ πολεμικοῦ ἀτμοπλοίου, καὶ μετ' αὐτῆς Τούρκοι ἐπίτροποι ἔχοντες ἐντολὴν νὰ συνεννοηθῶσιν ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς κρητικῆς Συνελεύσεως.

27.--*Γερμανία*.--Ἀνεκλήθη τὸ περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἵππων διάταγμα.

28.--*Ἑλλάς*.--Ἀναπληρωματικὴ βουλευτικὴ ἐκλογὴ εν τῷ νομῷ Εὐβοίας. Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος συνέστη λόγος τηλεγραφητῶν, οὗ ἔδρα αἱ Ἀθήναι. Διαλυθέντος τοῦ 2 τάγματος τοῦ μηχανικοῦ, συνεστάθησαν προσέτι ἐπιθεωρήσεις τοῦ τε πυροβολικοῦ καὶ τοῦ μηχανικοῦ. Τὸ δὲ ἐπιτελικόν γραφεῖον τοῦ ὑπουργείου ὠνομάσθη διευθύνουσι τῆς ἐπιτελικῆς ὑπηρεσίας.

28.--*Βουλγαρία*.--Ἡ Συνέλευσις ἀπέρριψε παμψηφεὶ τὴν εἰς αὐτὴν ὑποβληθεῖσαν παραίτησιν τῆς ἀθηγεμονίας. Ἐξελέξατο δὲ ἑξαμελεὴ πρεσβεῖαν, ὅπως ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν πρίγκιπα Φερδινάνδον τὴν ἐκλογὴν του.

30.--*Ἰταλία*.--Ἡ χολέρα ἐπεκτείνεται εν τῇ Νοτίῳ Ἰταλίᾳ.

ΙΟΥΛΙΟΣ

1.--*Βουλγαρία*.--Νέον ὑπουργεῖον ἐσχημάτισθη ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Στοϊλόφ.

1.--*Ἰταλία*.--Χολέρα εν Σαρδηνίᾳ.

1.--*Τουρκία.*--'Ο πρεσβευτής της Γαλλίας νέας έποιήσατο παραστάσεις εις τόν Σουλτάνον κατά της άγγλοτουρκικής περι Αιγύπτου συμβάσεως. Τούτου ένεκα ο Σουλτάνος εξήτεισε την τροποποίησιν αυτής. 'Ο Άγγλος άπισταλμένος σιρ Ουόλφ εξέφρασε ζωηρά περι τούτου παράπονα.

1.--*Μαυροβούνιον.*--'Η εν Μίκρα φρουρά προσιβλήθη αίφνιδίως υπό των Άλβανών, ους απέκρουσεν. Κατά την συμπλοκήν έφρονεύθησαν δύο Μαυροβούνιοι και δέκα Άλβανοί.

1.--*Κρήτη.*--'Επικυρώθη υπό του Σουλτάνου ή μετά του Μαχμούτ πασσα γενομένη συνεννόησις.

3.--*Αυστρία.*--'Ανεκλήθη τό άπαγορευόν την εξαγωγήν των ίππων διάταγμα.

3.--*Τουρκία.*--'Αποτυχουσών των περι άγγλοτουρκικής συμβάσεως διαπραγματεύσεων, ο σιρ Ουόλφ διατάχθη να επανέλθη εις Λονδίνον.

4.--*Ελλάς.*--'Γενικαί δημογυκαιοί έκλογαί.

4.--*Μεξικόν.*--'Σεισμός κατέστρεψε τό πολύχρονιον Βαχαριάκ.

6.--*Γαλλία.*--'Η βουλή παρεδέξατο τό περι κινητοποιήσεως ένός στρατιωτικού σώματος νομοσχέδιον.

10.--*Ελλάς.*--'Εξιτελέσθη εν Αθήναις ή στρατιωτική καθάρσις των δια τά εν τοις συνόροις καταδικασθέντων 15 ύπαξιωματικών.

10.--*Γαλλία.*--'Εκηρύχθη ή λήξις των βουλευτικών έργασιών.

10.--*Ρωσσία.*--'Ανεκλήθη τό άπαγορευόν την εξαγωγήν των ίππων διάταγμα. Υπεγράφη δε εν Πετρούπολει τό την διαγραφην των άφγανικών όρίων κανονίζον πρωτόκολλον.

12.--*Αγγλία.*--'Η άνασσα έπεθεώρησε τόν εν Swithead στόλον, συγκείμενον εξ 130 πλοίων.

12.--*Ελλάς.*--'Απηλλάγη δι' ανακριτικού βουλευματος ο επί έγκαταλείψει της Κάτω Κούτρας κατηγορηθείς ύπολοχαγός Πετούσης.

13.--*Αγγλία.*--'Ο νέος κατασταλτικός νόμος έφηρμόσθη εις 41 κομητείας και 10 πόλεις της Ίρλανδίας.

17.--*Κρήτη.*--'Εκηρύχθη ή λήξις των έργασιών της Συνελεύσεως.

18.--*Ιταλία.*--'Ο πρωθυπουργός Δεπρέτης απέθίωσεν.

18.--*Ελλάς.*--'Ηρξατο ή υπό του Κεντρικού Ταμείου εξαργύρωσις των όμολογιών των έθνικών δανείων των 25 εκατομμυρίων των 8 και 9 ο)ο, και των 4 εκατομμυρίων των 8 ο)ο. Τό 'Αναθεωρητικόν ήκούρωσε την επί της ύποθέσεως του Πατσου άφρασιν του ά διαρκούς Στρατοδικείου, ως αντιφατικήν.

20.--*Ρωσσία.*--'Επικυρώθη υπό της κυβερνήσεως ο περι άφγανικών όρίων συμβιβασμός. 'Απέθανεν ο διάσημος δημοσιογράφος Κατκόφ.

21.--*Μελίτη.*--'Κρούσματα χολέρας.

22.--*Γαλλία.*--'Εγκύκλιος του επί των έξωτερικών ύπουργου προς τους εν τη άλλοδαπη Γάλλους αντιπροσώπους λέγει ότι ή περι Αιγύπτου άγγλοτουρκική σύμβασις είναι άπαράδεχτος, και προσβάλλουσα τά συμφέροντα της Εύρώπης και κατ' έξοχήν τά της Γαλλίας.

22.--*Βουλγαρία.*--'Φυλλοξήρα ανεφάνη εν τοις περιχώροις του Βιδδίνιου, καταστρέφασα 16000 στρέμματα άμπελων.

31.--*Βουλγαρία.*--'Ο πρίγκιψ του Κοβούργου άφίκετο εις Βιδδίνιον, ένθα έπεθεώ-

ρησε την φρουράν και εξέδωτο προκήρυξιν προς τόν βουλγαρικόν λαόν. 'Αναχωρήσας εκειθεν άφίκετο εις Ρουχτσούκιον.

31.--*Μαυροβούνιον.*--'Αιματηραί ρήξεις μεταξύ Μαυροβουνίων και Άλβανών κατά τά σύνορα.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

2.--*Βουλγαρία.*--'Ο πρίγκιψ Φερδινάνδος άφίκετο εις Σόφιαν. 'Ωμοσε τόν νεοοιμισμένον όρκον ένώπιον της Συνελεύσεως και υπέγραψε τόν συνταγματικόν χάρτην.

3.--*Βουλγαρία.*--'Η φρουρά της Σοφίας ώρκίσθη πίστιν εις τόν νέον ήγεμόνα και εις τό Σύνταγμα. Οι φρούραρχοι των βορείων πόλεων διεκήρυξαν έπιστήμιως την προς αυτόν πίστιν των. 'Εκηρύχθη υπό του ήγεμόνος ή λήξις των έργασιών της Συνελεύσεως. Τό ύπουργείον παρητήθη.

3.--*Τουρκία.*--'Η Πύλη απέστειλε προς τους εν τη άλλοδαπη αντιπροσώπους της εγκύκλιον, δι' ής ζητεί να μάθη την περι των εν Βουλγαρία γινόμενν των Δυνάμεων.

5.--*Αυστρία.*--'Η κυβέρνηση ειδήλωσεν ότι δεν άναγνωρίζει τόν πρίγκιπα Φερδινάνδον ως ήγεμόνα της Βουλγαρίας, αν μη συνεννοηθώσι πρώτον προς τούτο ή τε Πύλη και αί λοιπαι Δυνάμεις.

5.--*Ρωσσία.*--'Η κυβέρνηση απήθύνη προς την Πύλην διαμαρτύρησιν κατά της διαγωγής του πρίγκιπος Φερδινάνδου, ήν θεωρεί ως παραβίασιν της βερολινείου συνθήκης.

5.--*Ελλάς.*--'Η κυβέρνηση κατήγγειλε την κατά τό 1878 συνομολογηθείσαν μετά της Αυστρίας ταχυδρομικήν σύμβασιν.

8.--*Βουλγαρία.*--'Ο αντιπρόσωπος της Γερμανίας διέκοψε τάς μετά της βουλγαρικής κυβερνήσεως διπλωματικάς σχέσεις.

9.--*Ρωμανία.*--'Η φυλλοξήρα προσέβαλε τάς παρά τό Βοτοσάνιον άμπελους.

9.--*Βουλγαρία.*--'Ο αντιπρόσωπος της Γαλλίας διέκοψε τάς μετά της βουλγαρικής κυβερνήσεως διπλωματικάς σχέσεις.

12.--*Τουρκία.*--'Αί Δυνάμεις απήντησαν εις την περι των Βουλγαρικών εγκύκλιον της Πύλης, φαίνονται δε διηρημένοι, άφ' ένός ή Γερμανία, Γαλλία και 'Ρωσσία, άφ' έτέρου δε ή Αυστρία, Ιταλία και Άγγλία.

15.--*Αγγλία.*--'Η βουλή των κοινοτήτων έπεδοκίμασε την ίρλανδικήν πολιτικήν του ύπουργείου.

15.--*Τουρκία.*--'Η Πύλη απέδέχθη την ρωσικήν πρότασιν περι άποστολής 'Ρώσσην στρατηγού και Τούρκου επιτρόπου εις Βουλγαρίαν, ήν ένέκριναν ή τε Γερμανία και ή Γαλλία, των άλλων Δυνάμεων μήπω άποφανθεισών επ' αυτής.

16.--*Ελλάς.*--'Αναπληρωματική βουλευτική έκλογή εν τω νομω Αχαΐας και 'Ηλιδος.

19.--*Γαλλία.*--'Διατάχθη ή κινητοποίησις του εν Τουλούζη στρατιωτικού σώματος.

20.--*Αγγλία.*--'Ο ναύαρχος Σίμονς ειδήμοσεισεν εκθεσιν, εν ή ισχυρίζεται ότι ο άγγλικός στόλος εύρίσκειται εν άθλία καταστάσει και είναι άνίκανος προς σπουδαίαν ναυμαχίαν.

21.--*Ελλάς.*--'Ηρξατο λειτουργών ο νέος περι καπνου νόμος.

21.--*Βουλγαρία.*--'Νέον ύπουργείον έσχηματίσθη υπό την προεδρείαν του Σταμπουλώφ. 'Εν ύπουργικω συμβουλιω, υπό την προεδρείαν του ήγεμόνος άπεφασίσθη ή άχρισ

εσχάτων αντίστασις εἰς τὴν ἀποστολὴν Ῥώσσοῦ στρατηγού ἐν Βουλγαρίᾳ, καὶ ἂν ἔτι αἱ Δυνάμεις συγκατένευον εἰς τοῦτο.

24.--*Ἀγγλία.*--Τὸ ἱππικὸν διεσκόρπισε πολυάριθμον ἐν Ἰρλανδίᾳ συλλαλητήριον.

24.--*Γερμανία.*--Ὁ Βίσμαρκ ὑπέβαλεν εἰς τὴν αὐστριακὴν κυβέρνησιν τὴν περὶ ἀποστολῆς Ῥώσσοῦ στρατηγού εἰς Βουλγαρίαν βίωσιμὴν πρότασιν, ἧτις ὅμως ἀπεδοκιμάσθη.

25.--*Ἀγγλία.*--Τὸ θέατρον τοῦ "Ἐξέτερ" ἐν Δεβσαίρ ἀπετεφρώθη. Εἰς 150 ἀριθμοῦνται οἱ φονευθέντες, πάμπολλοι δὲ οἱ τραυματισθέντες.

25.--*Ῥωμουνία.*--Ἐλάττωσις σπουδαία τῶν ὑδάτων τοῦ Δουνάβειου.

27.--*Ἰταλία.*--Ἐκηρύχθη ἡ λήξις τῶν ἐργασιῶν τῆς βουλῆς.

27.--*Ἑλλάς.*--Ἀνεκκλύθησαν ἐν Μαντινείᾳ στοᾶ καὶ δωμάτια γυμνασίου, ὅπου υποτίθεται ὅτι εἶναι τὸ ὑπό τοῦ Ἀδριανοῦ εἰς τιμὴν τοῦ Ἀντινόου ἀνεγερθέν.

27.--*Βουλγαρία.*--Ἦρθῃ ὁ στρατιωτικὸς νόμος.

31.--*Ἀγγλία.*--Ῥήξεις αἱματηραὶ ἐν Μιτσελστόουν τῆς Ἰρλανδίας μεταξὺ πολιτῶν καὶ κλητῆρων. Ἐκ τῶν πρώτων, δύο ἐφονεύθησαν καὶ πολλοὶ ἐτραυματίσθησαν. Σφοδρὰ περὶ τούτου συζητήσῃ ἐν τῷ κοινοβουλίῳ. Ἐφυλακίσθη ἐν Δουβλίνῳ ὁ βουλευτὴς Ὁ-Μπριέν.

31.--*Βουλγαρία.*--Μέγα συλλαλητήριον ἐν Σοφίᾳ τοῦ ἐθνικοῦ κόμματος. Ἀπεφασίσθη ὁμοθυμῶς ἐν αὐτῷ ἡ ὑποστήριξις τοῦ πρίγκιπος Φερδινάνδου. Ὁ λαὸς ἐν τῷ ἐξάλλῳ αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος ἐνθουσιασμῶ ἔθραυσε τὰ παράθυρα τοῦ Καραβελώφ καὶ τῶν γραφείων τῆς τῶν βίωσοφρόνων ἐφημερίδος.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

2.--*Γαλλία.*--Ὁ κόμης τῶν Παρισίων, διὰ προκηρύξεώς του πρὸς τὸν γαλλικὸν λαόν, ὑπόσχεται ὅτι, ἂν ἡ καθολικὴ ψήφοφορία ἀνακηρύξῃ αὐθις τὴν μοναρχίαν, αὐτὴ θὰ ἦναι φιλελευθέρη καὶ θὰ δυνήθῃ νὰ ἀνυψώτῃ τὴν Γαλλίαν, συνεννοουμένη πρὸς τὰς ἄλλας Δυνάμεις, ὅπως ἐλαττώσῃ τὰς στρατιωτικὰς δαπάνας καὶ ἐπαναφέρῃ τὴν θρησκευτικὴν καὶ κοινωνικὴν εἰρήνην.

3.--*Γερμανία.*--Ἡ κυβέρνησις ἐζήτησε παρὰ τῆς Πύλης τὴν ἄδειαν, ἵνα ἀποστείλῃ διὰ τοῦ Βοσπόρου τρία θωρηκτὰ εἰς Βάρναν, ὅπως ἀπαιτήσῃ παρὰ τῆς Βουλγαρίας ἱκανοποίησιν διὰ τὰς ἐναντίον τοῦ ἐν Ῥουχτσουκίῳ ὑποπροξένου αὐτῆς δημοσιευθείσας ὑπὸ τῆς ἐφημερίδος ὕβρεις, ἧν ὅμως ἡ βουλγαρικὴ κυβέρνησις ἔσπευσε νὰ παύσῃ, ἐλπίζουσα αὐτῶ νὰ προλάβῃ τὴν ἀπειλουμένην ἐπέμβασιν.

3.--*Ῥωμουνία.*--Ἡ κυβέρνησις ἤρξατο λαμβάνουσα στρατιωτικὰ μέτρα διὰ τὴν περίπτωσιν αὐστρορωσικῆς συγκρούσεως, καὶ τοῦτο ἕνεκα μυστικῶν ἀνακοινώσεων ἐκ μέρους τῆς Αὐστρίας.

3.--*Ἑλλάς.*--Δὲ ἔγκυκλιος αὐτοῦ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἐδήλωσεν ὅτι, οὐ μόνον τὰ τάλληρα καὶ αἱ δραχμαὶ τοῦ Ὄθωνος, ἀλλὰ καὶ τὰ πεντάδραγμα τοῦ παλαιοῦ νομισματικοῦ συστήματος δὲν εἶναι δεκτὰ (!) ἐν τοῖς ταμείοις τοῦ κράτους.

3.--*Ἀμερικὴ.*--Ἦρξατο ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις τριήμερος ἑορτὴ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδῃ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ Συντάγματος.

5.--*Ἀγγλία.*--Ἐκηρύχθη ἡ λήξις τῶν ἐργασιῶν τοῦ κοινοβουλίου.

6.--*Γαλλία.*--Ὁ στρατηγὸς Βουλανζέ, ἀπαντῶν οἰοναί εἰς τὴν προκήρυξιν τοῦ κόμητος τῶν Παρισίων, ἐν τινι λόγῳ αὐτοῦ εἶπεν ὅτι ἡ ὥρα τοῦ ἀφοπλισμοῦ τῶν εὐρω-

παϊκῶν κρατῶν δὲν ἔφθασεν ἔτι, καὶ ὅτι εἶναι παραφροσύνη νὰ πιστεύῃ τις ὅτι ἡ Γαλλία ἐπιθυμεῖ τὴν εἰρήνην ἀντὶ πάσης θυσίας.

6.--*Ἀγγλία.*--Ἡ κυβέρνησις συνεφώνησε μετὰ τῆς γαλλικῆς νὰ ἀνατεθῇ ἡ ἐποπτεία τῆς διώρυχος τοῦ Σουέξ εἰς διεθνῆ ἐπιτροπὴν, ἀποτελουμένην ἐκ τῶν ἐν Καίρῳ γενικῶν προξένων καὶ ἧς ἡ δικαιοδοσία ὀρισθῆσεται ὑπὸ ἐτέρας εἰδικῆς ἐπιτροπῆς.

6.--*Ἑλλάς.*--Ῥαγδαία βροχὴ ἐν Βώλῳ, μεγάλως ἐπήνεγκε ζημίαις. Ὁ χεῖμαρρος Κρουσιδῶνος, πλημμυρήσας, κατέκλυσε τὴν πόλιν.

9.--*Ἀγγλία.*--Διελύθη διὰ προκηρύξεως ἐν τισιν ἐπαρχίαις ὁ Ἰρλανδικὸς Δεσμός. Ἡ βασιλισσα Βικτωρία ἀνέλαβε νὰ μεσολαβήσῃ μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Ἀβυσσινίας.

9.--*Ὁγγαρία.*--Ὁ πρωθυπουργὸς Τίτσας ἐν τινι λόγῳ αὐτοῦ ἐβεβαίωσε τοὺς ἀκροατὰς του ὅτι ἡ εἰρήνη δὲν θέλει διαταραχθῇ, καθ' ὅσον πᾶσαι αἱ Δυνάμεις ἐπιθυμοῦσιν αὐτήν.

11.--*Γερμανία.*--Ἐωρτάσθη ἡ εἰκοσιπενταετηρίς τῆς ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν ἀνόδου τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ.

14.--*Ἀγγλία.*--Συνήλθεν ἐν Λονδίνῳ Συνέδριον τῶν Στενογράφων.

15.--*Ἑλλάς.*--Ἦρξατο ἐν τῷ Ἄ Στρατοδικεῖῳ Ἀθηνῶν ἡ δίκη τῶν διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Κούτρας κατηγορουμένων ἑξ ὑπαξιωματικῶν.

15.--*Ἑλλάς.*--Ἀφίκατο εἰς Ἀθήνας ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ δούκους τῆς Σάρτρης Ἐρρίκος τοῦ Ὀρλεαν.

17.--*Ὁγγαρία.*--Ἦρξαντο αἱ ἐργασίαι τῆς οὐγγρικῆς βουλῆς.

18.--*Ἑλλάς.*--Περατωθείσης τῆς δίκης τῶν ἑξ ὑπαξιωματικῶν, οἱ πέντε αὐτῶν ἀπελύθησαν, ὁ δὲ εἰς κατεδικάσθη εἰς διετὴ φυλάκισιν.

18.--*Γαλλία.*--Ἡ κυβέρνησις ζητεῖ παρὰ τοῦ Μαρόκου ἱκανοποίησιν διὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ ταγματάρχου Σμίτ.

19.--*Ἀγγλία.*--Ὁ Ἰρλανδὸς βουλευτὴς Ὁ-Μπριέν κατεδικάσθη εἰς ἑξάμηνον φυλάκισιν ὡς ἐξερεθίζων τοὺς ἀγρότας.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐάν ὑπάρχη πολίτευμα, τὸ ὁποῖον ἔχει μακρὰν ἱστορίαν, τὸ ὁποῖον δὲν παρήχθη αὐτομάτως, οὕτως εἰπεῖν, ἀλλ' ἐδημιουργήθη διὰ σειρᾶς μεγάλων γεγονότων καὶ τὸ ὁποῖον ἐνεφύσησε νέαν ζωὴν εἰς τὰς νεωτέρας κοινωνίας, τοῦτο εἶνε ἀναντιρρήτως τὸ συνταγματικόν. Τὸ πολίτευμα τοῦτο ἐγέννησαν ἀπλούστατα ἡ αὐθαιρεσία καὶ αἱ καταχρήσεις τῶν ἡγεμόνων καὶ τῆς κυβερνητικῆς ἐξουσίας, ἡ ἀνισότης τῶν κοινωνικῶν τάξεων, αἱ παραβιάσεις τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, ὁ περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐργασίας, ἡ ἀδικος διανομὴ τῶν πόρων, τὸ ὑπερφύλλον καὶ αἱ θρησκευτικαὶ καταδιώξεις τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι καθιστᾷ τὸν βίον τῶν ἐν κοινωνίᾳ διαβιούντων ἀνθρώπων δουλικόν, πλήρη περιπετειῶν καὶ κινδύνων καὶ ἐπὶ τέλει δυσφόρητον. Καὶ ὅπου οἱ λαοὶ ἔτυχε νὰ ὦσι πεπρωτισμένοι διὰ πνεύματος αὐτοβουλίας καὶ νὰ φέρωσιν ἐν τῷ ὀργανισμῷ αὐτῶν τὰ σπέρματα τῆς αὐτοκυβερνήσεως, ἠδυνήθησαν ἐνωρὶς νὰ θέσωσι φραγμοὺς εἰς τὴν ἡγεμονικὴν αὐθαιρεσίαν, καὶ διὰ τοῦ χρόνου, βοηθουσῶν καὶ ἑτέρων περιστάσεων, νὰ διαμορφώσωσι πολίτευμα, τὸ ὁποῖον οὐ μόνον ἐξησφάλιζε τὰ ἀγαθὰ τῆς εὐνομίας εἰς τὰ κατ' ἰδίαν πρόσωπα, ἀλλὰ καθίστα συμμετόχους, ἢ μᾶλλον τὴν κυρίαν κρηπίδα τῆς κυβερνήσεως τῆς χώρας τῶν, αὐτοὺς τούτους διαχειριζομένους ταύτην δι' ἐκλεκτῶν ἀντιπροσώπων τῶν. Τοῦτο συνέβη ἐν Ἀγγλίᾳ, ἥς τὸ τόσῳ γονίμως σπαρὲν ἔδαφος διὰ τῶν προσόντων καὶ τῶν ὀργανικῶν στοιχείων τῆς πρώτης ἐπὶ τῆς χώρας ταύτης ἐπελθούσης Ἀγγλοσαξωνικῆς φυλῆς, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀλλοιώσῃ ἡ Νορμανδικὴ κατάκτησις (1066), ἡ φέρουσα πρὸς τὴν ἐπιβλητικότητι καὶ αὐθαιρεσίᾳ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς Γουλιέλμου καὶ πάντα τὰ ἐλαττώματα τοῦ τιμαριωτικοῦ συστήματος, ἐξ οὗ οὕτως κατήγετο καὶ διὰ τοῦτο, πρὶν δύο πλήρεις αἰῶνες παρέλθωσι, βλέπομεν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τιθεμένην τὴν πρώτην βᾶσιν τοῦ συνταγματικοῦ αὐτῆς μεγαλείου διὰ τοῦ ἱστορικοῦ μεγάλου χάρτου αὐτῆς (Magna Charta 1215). Ἐν Γαλλίᾳ ὁμως, ἥτις ἐπίσης ὑπῆρξε κοιτίς, ἂν οὐχὶ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, τῶν συνταγματικῶν ὁμως θεωριῶν,

ἐδέησε νὰ παρέλθωσιν αἰῶνες, νὰ ὑπερπλεονάσωσι τὰ ἀτοπήματα τῆς κακοδιοικήσεως, τῆς ἀνισότητος τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ τῶν καταχρήσεων τῆς μοναρχικῆς ἐξουσίας, ὅπως ἐπὶ τέλει κατορθωθῇ νὰ ἰδρυθῇ πολίτευμα συνταγματικῶν ἀρχῶν καὶ νὰ ἀρξῆται ἐν αὐτῷ νέος κοινωνικὸς καὶ πολιτειακὸς βίος. Ὅπως ἐπέλθη τὸ γεγονός τοῦτο, ἔδει νὰ καταπολεμηθῇ ὁ πολυκέφαλος καὶ ἐκλυτικὸς πάσης ἐνόμου τάξεως τιμαριωτισμὸς διὰ τῆς μοναρχίας, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἰσχυροποιουμένης, καὶ εἶτα μετὰ τῶν λειψάνων αὐτῆς κατασυντριβῇ καὶ αὕτη, ἀφοῦ ἐξῆλθε τῶν λογικῶν ὁρίων τῆς ἰσχύος αὐτῆς διὰ τοῦ λαοῦ, ἀρξαμένου ν' ἀποκτᾷ συνείδησιν τῆς ὑπάρξεως καὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀποτέλεσμα δὲν ἠδύνατο τόσῳ εὐχερῶς νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ ἡ Γαλλικὴ μοναρχία νὰ καταπέσῃ διὰ μιᾶς ὑπὸ τὸ βᾶρος τῶν ἀνομημάτων καὶ ἑαυτῆς καὶ πρὸ πάντων τῆς Γαλλικῆς κοινωνίας, ἐὰν καὶ ἕτερα γεγονότα καὶ ἕτεροι ἐπιδράσεις δὲν ἐπῆρχοντο ὅπως ὑπονομεύσωσι τὸ κράτος αὐτῆς καὶ παρασκευάσωσι τὸ ἔδαφος πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ νέου συστήματος, τὸ ὁποῖον ἔδει ν' ἀνεγερθῇ μετὰ τὴν κατάρριψιν αὐτῆς. Ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, ἡ ἐγείρασα μέγαν κλονισμὸν ἐν ἀπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ καὶ ἡ ἐπενεγκοῦσα τὸ πρῶτον ρήγμα κατὰ τῆς θρησκευτικῆς δικτατορίας τοῦ μεγάλου ποντίφηκος, ἥς αἱ ἀρχαὶ δὲν ἐβράδυναν καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ κοινωνίᾳ νὰ μεταφυτευθῶσι καὶ νὰ συντελέσωσι καὶ αὐταὶ εἰς τὴν ταχύτεραν συνταγματικὴν προαγωγὴν τῆς Μεγάλῃς Βρεταννίας διὰ τῆς ἐκθρονίσεως δύο ἡγεμόνων αὐτῆς καὶ τῆς ἐπὶ τινα χρόνον ἰδρύσεως ἐν αὐτῇ τῆς δημοκρατίας, ἡ διάδοσις εἰς τὴν Γαλλίαν τῶν ἀρχῶν τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ συγγραφέων, οἷος ὁ Montesquieu, αἱ θεωρίαι τῶν φυσιοκρατῶν καὶ κοινωνιολόγων τοῦ 18^{ου} αἰῶνος, ὧν ἐπὶ κεφαλῆς ἴστατο ὁ συγγραφεὺς τοῦ Contrat social καὶ πρὸ πάντων τούτου τὰ δόγματα περὶ κυριαρχίας καὶ περὶ γενικῆς θελήσεως, ὑπῆρξαν πρόσθετοι ἰσχυροὶ παράγοντες, οἷτινες διέσεισαν βαθμηδὸν καὶ λεληθότως τὴν στερεότητα τοῦ ὑψηλοῦ οἰκοδομήματος τῆς Γαλλικῆς μοναρχίας καὶ μετεποίησαν τὰ στοιχεῖα τῆς ἐλαττωματικῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτειακῆς καταστάσεως τῆς Γαλλίας εἰς τοσαύτην εὐφλεκτον ὕλην ἱκανήν, ἐν πρώτῃ ἐπελθούσῃ ἐκρήξει αὐτῆς, ὅπως τὸ μεταβάλλῃ εἰς τέφραν.

Τὸ ἔργον τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789 ὑπῆρξε μέγα καὶ δὲν δύναται νὰ ἰσοφρίσῃ οὔτε πρὸς τὴν θρησκευτικὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, οὔτε πρὸς τὰς ἀγγλικὰς ἐπαναστάσεις τοῦ 1648 καὶ τοῦ 1688. Ὅσον δυσμενῶς καὶ ἂν θελήσῃ τις νὰ κρίνῃ ταύτην καὶ ὅσω καὶ ἂν ἀποτροπιᾶζῆται τὰς παραφορὰς καὶ τὰς ἀγριότητας αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ μὴ ὁμολογήσῃ ὅτι νέος βίος ἐνεκαινίσθη δι' αὐτῆς εἰς τοὺς λαοὺς καὶ τὰ ἄτομα. Ἡ σπουδαιότης τοῦ ἔργου τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως δὲν συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἵδρυσεν τὸ δόγμα τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας καὶ ἀνέπλασεν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπεῖαν ἐξερχομένην ἐκ τῆς πανδήμου τοῦ λαοῦ ψηφοφορίας, ἢ ὅτι περιώρισε τὴν ἀπολυταρχικὴν δύναμιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς, εἴτε βασιλεὺς, εἴτε πρόεδρος τῆς δημοκρατίας ἵσταται ἐν τῇ κορυφῇ αὐτῆς, διὰ τῆς παρ' αὐτῇ δημιουργίας νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἐνασκουμένης ὑπὸ σωματίων ἀπορρεόντων ἐκ τῆς ψήφου τοῦ λαοῦ καὶ ὑπουργῶν ὑπευθύνων ἐνώπιον αὐτῶν, ἢ ὅτι συνέστησε δικαιοσύνην τοῦ κράτους ἐνιαίαν καὶ ἀνεξάρτητον αὐτῆς. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα τῆς συνταγματικῆς τάξεως δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐδανείσθη αὕτη ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ πολιτεύματος καὶ ὅτι ἀπλῶς ἔδωκεν αὐτοῖς κατὰ τύπον εὐρύτητα, ἣς τὴν ὀρθότητα καὶ τὰ πρακτικὰ ἀποτελέσματα αὐτῇ ἢ ἐν τῷ μέλλοντι ἱστορία τῆς ἔθνηκεν ὑπὸ ἀμφισβήτησιν. Ἡ μεγάλη ἐννοια τοῦ ἐκτάκτου γεγονότος τοῦ 17^{ου} αἰῶνος συνίσταται κυρίως ἐν τούτῳ, ὅτι ἀπεκάλυψε «δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου», ὅτι ἐθέσπισε ὡς δόγμα θεμελιώδες τῆς κοινωνικῆς συμβιώσεως τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἰσότητά τῶν μελῶν αὐτῆς. Καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία περιεχαρᾶκώθη κατὰ πάσης ἀυθαριέτου προσβολῆς ὑπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς διὰ τοῦ Μεγάλου Χάρτου αὐτῆς. Ἄλλ' ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἰσότης, αἵτινες ἀνεγράφησαν ἐν τῇ περιφήμῳ διακηρύξει τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου τῆς 26^{ης} Αὐγούστου 1789 εἶχεν ἤδη ὑψηλὸν, φιλοσοφικόν, ἰδεώδες, τὸ ὅποιον μόνον ἐκ τῆς λογικῆς φύσεως καὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἤντλουν. Ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην αἱ ἀρχαὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως δὲν ἀφειώριον εἰς μόνον τὸ Γαλλικὸν ἔθνος, ἀλλ' ἦσαν κοσμοπολιτικαί, ἐκτεινόμεναι ὅπου ὑφίστατο ἄνθρωπος καὶ κοινωνία. Διὰ τῶν ἀρχῶν τούτων διεσεύετο καὶ τὸ κράτος τῶν κατακτήσεων, καὶ, ὅπου ὑπῆρχε λαὸς πιεζόμενος ὑπὸ τὸ βᾶρος

τῆς δουλείας, ἐδιδάσκετο ὅτι εἶχε καθῆκον πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸν προορισμὸν αὐτοῦ ν' ἀποτινάξῃ αὐτὴν καὶ ἀποκαταστῆ ἐλεύθερος.

Οὕτω δύο χῶραι παρίστανται μορφώσασαι καὶ ἀναπτύξασαι τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα, ἢ Ἀγγλία καὶ ἢ Γαλλία. ἡ πρώτη, φυσικῶς, οὕτως εἶπειν, καὶ ὁμαλῶς, ἡ δευτέρα ἀποτόμως καὶ βιαίως, ἡ πρώτη μὴ διασπάσασα τὴν συνέχειαν τοῦ παρελθόντος της, ἡ δευτέρα διαρρηχθεῖσα πρὸς αὐτὸ καὶ δημιουργήσασα ἢ μᾶλλον ἐπιθυμήσασα νὰ δημιουργήσῃ βίον καὶ τάξιν πολιτειακὴν, μὴ συνεχομένην μετὰ τοῦ παρελθόντος της, ἡ πρώτη ἐν ἐνὶ λόγῳ ἱστορικῶς, ἡ δευτέρα φιλοσοφικῶς. Ἦτο ἐπόμενο ὅτι αἱ δύο αὗται χῶραι ἐμελλον νὰ καταστῶσιν ὁ ὑπογραμμός, καθ' ὃν ἐμελλον νὰ ἰδρῦσωσι καὶ ἀναπλάσωσι τὴν πολιτειακὴν αὐτῶν τάξιν ἕτεραι πολιτεῖαι, ἰδίως ἐκεῖναι, αἵτινες τὸ πρῶτον προήγοντο εἰς φῶς. Καὶ τὸ συνταγματικὸν μὲν οἰκοδόμημα τῆς Ἀγγλίας ἦτο στερεόν, ἀλλὰ δὲν προσήρμοζε πρὸς τὴν ἰδιοφυίαν ἀπάντων τῶν λαῶν, οὐδὲ εἶχε τὴν ἐξωτερικὴν αἰγλήν καὶ τὴν φιλοσοφικὴν χροιάν τοῦ συνταγματικοῦ οἰκοδομήματος τῆς Γαλλίας καὶ διὰ τοῦτο μικρὸν ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς πολιτειακῆς διαμορφώσεως ἄλλων λαῶν. Τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἀγγλικοῦ συντάγματος ἀπαντῶμεν ἰδίως ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις τῆς Ἀμερικῆς, αἵτινες μετὰ τὴν εὐνοϊκὴν ἐκβασίν τῆς μεγάλης αὐτῶν ἐπαναστάσεως καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας των συμπύπτουσιν σχεδὸν πρὸς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν συνετελέσθη ἡ μεγάλη πολιτικὴ τῆς Γαλλίας μεταβολή, ἐπιμελῶς προσεπάθησαν νὰ ἰδρῦσωσι πολίτευμα δυνάμενον νὰ ἀντέχῃ καθ' ὅλων τῶν ἐναντίων ἀνέμων καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ πρακτικώτερον τὴν διέκρισιν τῶν διαφόρων συνταγματικῶν ἐξουσιῶν καὶ τὴν ὁμαλήν καὶ ἐντὸς τῶν νομίμων ὀρίων τῶν λειτουργίαν ἐκάστης αὐτῶν. Αἱ ἀρχαὶ ὅμως τοῦ Γαλλικοῦ συντάγματος ἢ μᾶλλον τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἐξήσκησαν ἀληθῆ προσηλυτισμὸν. Δὲν ὑπάρχει χώρα ἐν Εὐρώπῃ, ἣτις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον δὲν ὑπέστη τὴν ἐπίρρειαν αὐτῶν. Ἐν τῇ πρώτῃ δὲ βαθμίδι τούτων ἀναντιρρήτως ἵσταται ἡ νεαρὰ Ἑλλάς.

Πρώτη ἢ Ἑλλάς διὰ τοῦ αἰματηροῦ αὐτῆς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος ἐφάνη δοῦσα σάρκα εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ὅτι ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται καὶ διατελεῖ ἐλεύθερος, ἀποκαταστᾶσα δὲ κράτος ἔστρεψεν ἀμέσως τὸ ὄμμα πρὸς τὴν χώραν, ἐξ ἧς ἐξῆλθεν ὁ

πρώτος τῆς ἐλευθερίας πανηγυρικός, ἀνυπομονοῦσα ν' ἀνεγείρη ἐν τῷ μικρῷ αὐτῆς χώρῳ τὸ κολοσσαῖον συνταγματικὸν οἰκοδόμημα αὐτῆς. Μάτην ὁ πρῶτος αὐτῆς κυβερνήτης, ὁ ἀείμνηστος Καποδίστριας ἠθέλησε ν' ἀποτρέψῃ τὴν προσφιλῆ αὐτῷ Ἑλλάδα ἀπὸ τοῦ νὰ βαπτισθῆ τόσῳ πρωίμως εἰς τὰ νάματα τοῦ συνταγματικοῦ βίου, φρονῶν ὅτι πρὸ πάσης παρασκευῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ στομάχου τὸ συνταγματικὸν ἔδισμα ἠδύνατο νὰ φέρῃ μᾶλλον διατάραξιν καὶ ἐξασθένησιν εἰς αὐτό, μάτην ἢ κατόπιν κυβερνήσασα τὴν χώραν ἀντιβασιλεία καὶ ὁ πρῶτος βασιλεὺς αὐτῆς Ὅθων ἐθεώρουν ἄφρον νὰ παραχωρήσωσι τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν εἰς τοὺς ἡγέτας τῆς ἐπταετοῦς ἐπαναστάσεως καὶ ν' ἄρῳσι τὴν κηδεμονίαν, ἣν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐφαίνοντο προωρισμένοι νὰ ἐξασκῶσιν. Αἱ συνταγματικαὶ ἰδέαι προώδευον, ἐμαγνήτιζον τὰ πνεύματα. Τὸ «σύνταγμα» ἦν ἡ λέξις, ἣτις ἐξήρχετο μετὰ γλυκύτητος καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐκ τῶν χειλέων τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων καὶ ἐπὶ ταύτης ἐτέλουν τὰς σπονδὰς τῆς μεταξὺ αὐτῶν ἀδελφοποιήσεως. Ἐπὶ τέλους τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ρεῦμα κατέστη τοσοῦτον ἀκατάσχετον, ὥστε δὲν ἐδίστασεν ὁ στρατός, ἡγουμένου τοῦ μετὰ ταῦτα στρατηγοῦ Δημητρίου Καλλέργη νὰ ἐπιβάλῃ τὴν παραδοχὴν αὐτοῦ εἰς τὸν δυστροποῦντα Ὅθωνα κατὰ τὴν ἀξιωμανημόνευτον νύκτα τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1843. Συνελθούσης ἐθνικῆς συνελεύσεως ἐν Ἀθήναις, ἐψηφίσθη ὁ πρῶτος συνταγματικὸς χάρτης τῆς Ἑλλάδος τῆ 18 Μαρτίου 1844, καὶ ἐκτοτε ἤρξατο ὁ συνταγματικὸς αὐτῆς βίος.

Τὸ Ἑλληνικὸν σύνταγμα τοῦ 1844 ὅπερ συνετάχθη ἐν εἰδει συμβολαίου μεταξὺ τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τοῦ ἀνωτάτου αὐτοῦ ἄρχοντος, τοῦ βασιλέως Ὅθωνος, δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἑτέραν πηγὴν, ἢ τὰς Γαλλικὰς ἰδέας περὶ συντάγματος. Ἀφοῦ ἀνακηρύσσει ὡς ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν ἐν Ἑλλάδι τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον, ἄρχεται διὰ τῆς ἀναγραφῆς «δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων», δι' ἧς ὑπὸ τύπον μετριοφρονῶν καθετοῖ «τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου», τὰ ὅποια ἐν συνταγματικῷ πολιτεύματι, ἐνθα τὸ ἀυθαίρετον, νόμῳ τούλάχιστον, ἀποκλείεται, ἀποτελοῦσι τὴν πρώτην βᾶσιν καλῶς συντεταγμένης κοινωνίας. Ἡ ἐνώπιον τῶν νόμων ἰσότης, τὸ ἀπαραβίαστον τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, τὸ ἄσυλον τῆς κατοικίας, τὸ ἀπρόσβλητον τῆς ἰδιοκτησίας, ἢ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς διανοίας, τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχε-

σθαι καὶ συνεταιρίζεσθαι, ἢ ἀναλογικὴ διανομὴ τῶν φόρων, πᾶσαι αὐταὶ αἱ ὑψηλαὶ ἀρχαὶ περιλαμβάνοντο ἐν ταῖς περὶ τῶν δημοσίων δικαίων τῶν Ἑλλήνων διατάξεσι τοῦ Συντάγματος. Ἀμέσως εἶτα ἐκανονίζοντο ὑπ' αὐτοῦ τὰ τῆς συντάξεως τῆς πολιτείας ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἀρχῆς τῆς διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν τῆς πολιτείας, ἰδρυομένης νομοθετικῆς, ἐκτελεστικῆς καὶ δικαστικῆς ἐξουσίας καὶ ὀριζομένων τοῦ κύκλου τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν δικαιωμάτων ἐκάστης αὐτῶν. Διὰ τῆς τριαύτης συνταγματικῆς τάξεως ὁ λαὸς συμμετεῖχε τῆς πολιτείας διὰ τῆς ἐκλογῆς ἀντιπροσώπων του, ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ νομοθετεῖν, ἢ ἐξουσία τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς, ἧς διαχειριστῆς ἀνεκηρύσσετο ὁ βασιλεὺς, ἐνασκῶν αὐτὴν δι' ὑπουργῶν, περιορίζετο διὰ τῆς εὐθύνης, ἣτις εἰς τούτους ἐπεβάλετο, ὡς ἐγγύησις δὲ τῆς ἀληθοῦς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης, ἣτις ἀνετίθετο εἰς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν, ἐθεσπίζετο ἡ δημοσιότης τῶν δικαστικῶν συνεδριάσεων, τὸ ἠτιολογημένον τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων καὶ ἡ ἰσοβιότης τῶν δικαστῶν.

Διὰ τοιοῦτου συντάγματος ἤρξατο ἡ νεωτέρα Ἑλλὰς τῆς σταδιοδρομίας τῆς ἐν τῇ ὁδῷ τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀναντιρρήτως δὲν ἔσφαλεν αὕτη ἐκλέξασα ὡς μορφήν πολιτεύματος, ὑφ' ἧς ἠννοεῖ νὰ βιώσῃ, τὸ συνταγματικόν. Ἐν τῷ πολιτεύματι τούτῳ μόνον ἀνευρίσκει τις τὰ στοιχεῖα τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς εὐημερίας τῶν νεωτέρων ἰδίως κοινωνιῶν. Ἡ ἐλευθερία τοῦ προσώπου συνδυαζομένη μετὰ τῆς μετοχῆς τοῦ λαοῦ εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας του εἶνε τὸ ἀσφαλέστερον μέσον τῆς προαγωγῆς τοῦ τε προσώπου, καὶ τῆς κοινωνίας ὑφ' ἀπάσας τὰς ἐπόψεις αὐτῆς, ἰδίως ὑπὸ τὴν ὕλικὴν καὶ πνευματικὴν. Ἀληθῶς καὶ ὑπὸ τὸ ἀπολυταρχικὸν πολίτευμα δὲν εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπέλθῃ πρόοδος, ἐκδηλουμένη ἰδίως ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν ὕλικῶν δυνάμεων τῆς κοινωνίας καὶ ἐν τῇ παραγωγῇ ἔργων τῆς διανοίας. Ἀλλὰ τοιαῦτα ἀποτελέσματα τοῦ ἀπολυταρχικοῦ πολιτεύματος εἶναι σπάνια, διότι ἐξαιρέσεις εἶνε οἱ μεγαλοφυεῖς καὶ ἐνάρετοι ἡγεμόνες. Τὸ πρόσωπον δὲ καθ' ἑαυτὸ ἐν τοιοῦτῳ πολιτεύματι εἶνε πάντοτε ἐκτεθειμένον εἰς τὰς προσβολὰς παρεκτρεπουσῶν ἀρχῶν καὶ κωλύεται εἰς τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ. Διὰ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, ἐνῶ ἐξασφαλίζεται τὸ πρόσωπον καὶ ὁ λαὸς ἐν τοῖς δικαιώμασί του, δὲν ἀπαγορεύεται καὶ ἡ τῶν ἡγεμονικῶν προσόντων ἐνάσκησις ἐπ' ἀγαθῷ τῆς

χώρας. Βασιλεὺς ἢ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας δύναται καὶ ἐν συνταγματικῷ πολιτεύματι νὰ διαπράξῃ ἀγαθὰ ἔργα καὶ συντείνῃ εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς χώρας του, ὅταν εἶνε πεπρωτισμένος μετὰ ἀληθῆ δῶρα, τὰ προσιδιάζοντα εἰς ὑπάτον ἄρχοντα λαοῦ. Ὅτι ὁμῶς ἀπαγορεύεται αὐτῷ εἶναι ἢ διαπραξίς τοῦ κακοῦ, αἰ παρεκτροπαί καὶ αἰ καταχρήσεις τῆς ἐξουσίας του. Ἀφ' ἑτέρου ὁμῶς, ὅπως τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα ἀποφέρει πλήρεις τοὺς καρπούς του, ἔχει ἀνάγκην ἐρείσματος ἰσχυροῦ ἐν τοῖς θεμελίοις αὐτοῦ καὶ ἀσφαλοῦς διατάξεως ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον αὐτοῦ μέρεσιν. Ἀπλῆ ἢ κυριαρχία τοῦ λαοῦ, ὅσῳ πομπωδῶς καὶ ἂν διακηρύσσεται, τὰ πολιτικὰ δικαιώματα τοῦ λαοῦ, ὅσῳ εὐρέα καὶ ἂν ᾧσιν, ἢ διακρίσις τῶν ἐξουσιῶν, ὅσῳ καὶ ἂν διὰ θεωριῶν ὑποστηρίζεται, δὲν δύναται νὰ φέρωσιν ἰθὺς ἀποτελέσματα, ἐὰν δὲν παρακολουθῶνται ὑπ' ἄλλων παρὰ τῶν, δι' ὧν καὶ ὁ λαὸς νὰ ἀποδείκνυται ἀληθῆς κύριος τοῦ οἴκου του, ἐννοῶν τὰ δικαιώματά του καὶ ποιούμενος ἀγαθὰ χρῆσιν αὐτῶν διὰ τῆς ἀναδειξεως ὡς ἀντιπροσώπων καὶ κυβερνητῶν του τῶν ἀρίστων προσώπων καὶ διὰ τῆς ἀδικλείπτου ἐποπτείας τῆς νομοθετικῆς καὶ κυβερνητικῆς ἐνεργείας καὶ αἰ κατὰ μέρος ἐξουσίαι νὰ λειτουργῶσιν ἀπροσκόπτως διὰ τοῦ πρὸς ἀλλήλας σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀμοιβαίας χαλκωνογῆσεως αὐτῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων των. Τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα, τὸ ὁποῖον στερεῖται τῶν ἐπιβοηθητικῶν τούτων ὄρων ταχέως δύναται νὰ ἐκκλίνῃ εἰς κακοδιοικήσιν, ἢ καὶ νὰ ἀγῆγῃ εἰς τὸν ἀπολυτισμὸν. Ἡ Γαλλία ἀνήγειρε λαμπρὸν συνταγματικὸν οἰκοδόμημα διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789, ἀλλὰ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν δικτατορίαν ἐνὸς ἄρχοντος, καίτοι μὴ φέροντος τὸ ὄνομα Λουδοβίκου, ἀλλὰ Ναπολέοντος καὶ νὰ ὑφίσταται ἐκτοτε ἀδιαλείπτως μεταβολὰς πολιτικὰς, διότι δὲν ἐφρόντισε καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ νὰ οἰκοδομηθῇ ἀσφαλῶς, ὡς ἐπραξάν αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, καὶ νέα θεμέλια ὑπ' αὐτὸ νὰ ἰδρῦσθαι προσχρμόζοντα πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ.

Δυστυχῶς καὶ ἐν Ἑλλάδι αἱ συνταγματικαὶ ἀπαρχαὶ δὲν ἦσαν εὐοίωνοι. Τὸ σύνταγμα τοῦ 1844 ἤρξατο λειτουργεῖν οὐχὶ ὑπὸ τὰς συνθήκας ἀληθοῦς ἐλευθέρου πολιτεύματος. Ἐνῶ ἐξελέγοντο ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ καὶ συνεδρίαζον δύο νομοθετικὰ σώματα, ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία, ἡ διοίκησις συνεκεντροῦτο ἐπιμελῶς εἰς χεῖρας τῆς ἐκτελε-

στικῆς ἐξουσίας, ἀποκτώσης οὕτως ἐνεργῶς ἀπολυταρχικὸν κράτος. Οὐ μόνον δὲν ἐθεωρεῖτο ἄξιον τοῦ κόπου ἢ μεταβολῆ τῆς διοικητικῆς νομοθεσίας τῆς συνταχθείσης πρὸ τοῦ συντάγματος τοῦ 1844, συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ, οὐ μόνον δὲν ἐδίδετο σημασία εἰς τὸ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἰσχυρὸν σύστημα αὐτοδιοικήσεως, τὸ ὁποῖον ἀντι καταπνίξεως εἶχε μᾶλλον ἀνάγκην ἀναζωογονήσεως, ἀλλὰ διὰ τῶν ψηφισθέντων νέων διοικητικῶν νόμων ἐλήφθη πρόνοια ὅπως καταστῆ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀδύνατος ἢ ἀνίδρυσις συνταγματικῆς διοικήσεως, δυναμένης ἐν τῇ πράξει νὰ ἐφαρμόξῃ τὰς ἀρχὰς τοῦ συνταγματικοῦ χάρτου καὶ νὰ παγιώσῃ ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἔθνους τὰς ἀπαιτήσεις ἐλευθέρου πολιτεύματος. Οὕτω βαθμηδὸν ἢ ἀποστολῆ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἐν Ἑλλάδι περιωρίσθη ἐν τῇ ἐκλογῇ ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, χωρὶς τοῦλάχιστον καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην νὰ ἐπιδειχθῇ ἐνδιαφέρον, ὅπως διὰ τῆς ὅσον οἷόν τε εὐρυτέρας διαδόσεως τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως καὶ διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ὑλικῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ πολίτου, δυνηθῆ οὕτως νὰ ἐκπληροῖ σπουδαίως τὸ ὑψηλὸν τοῦτο δικαίωμα αὐτοῦ. Ὑπο τοιούτους ὁρους λειτουργίας τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἦτο εὐνόητον τίνα ἀποτελέσματα ἠδύναντο νὰ προέλθωσιν ἐκ ταύτης. Ἀφοῦ ὠπλίσθη ἡ ἐκτελεστικὴ ἀρχὴ μετὰ ἰσχυρὰν διοικητικὴν δύναμιν ἦτο φυσικὸν νὰ ζητήσῃ ἄρῃ πάντα φραγμὸν, ἐπιπροσθοῦντα εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ φραγμὸς οὗτος ὑπῆρχεν ἐν μόνῃ τῇ βουλῇ τῶν ἀντιπροσώπων ἢ φροντίς αὐτῆς ἐστράφη εἰς τὸ νὰ τὴν καταστήσῃ πειθηνίαν εἰς ἑαυτὴν, ὅπερ καὶ ἐπέτυχεν, ἀφοῦ διέθετε πάντα τὰ μέσα τῆς διοικητικῆς ἰσχύος. Ἐπὶ τέλει δὲ ἡ Ἑλλὰς ἠδυνήθη νὰ ἐπιδειχθῇ ἀπολυταρχικὸν πολίτευμα ὑπὸ τύπον Συνταγματικόν.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν τίνες ὑπῆρξαν αἱ συνέπειαι τοιαύτης πολιτικῆς τάξεως. Αἱ συνέπειαι ἦσαν λυπηραί, μία ἐπανάστασις καὶ μία ἐκθρόνισις τοῦ ἄλλως ἠθικωτάτου καὶ πατριωτικωτάτου βασιλέως Ὁθωνος. Τὰ δυσηρεστημένα στοιχεῖα ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης κατάρθρωσαν, συντρεχουσῶν καὶ ἰσχυρῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων, νὰ σχηματίσωσιν, ἰδίως ἐν τῷ στρατῷ, ἰσχυρὸν ρεῦμα ἐπαναστατικόν καὶ οὕτω, ἐν μιᾷ νυκτί, ἀποδημοῦντος τοῦ Ὁθωνος τῶν Ἀθηνῶν, νὰ πραγματοποιῶσιν τὴν ἐξωσιν αὐτοῦ.

Νέος βασιλεὺς μετ' ὀλίγον ἀνηγορεύθη, ὁ νῦν ἄρχων τοῦ ἔθνους

καὶ νέον πολιτικὸν σύνταγμα ἐψηφίσθη, τὸ ἔτι καὶ νῦν ἰσχύον τῆς 17 Νοεμβρίου 1864. Τὸ σύνταγμα τοῦτο δὲν διαφέρει τοῦ πρώτου τῆς Ἑλλάδος συντάγματος. Ὀλίγας τινὰς μόνον τροποποιήσεις εἰσήγαγεν εἰς αὐτὸ, ἀνεκήρυξε τὴν θεωρητικὴν ἀρχὴν ὅτι ἀπάσαι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουσιν ἐκ τοῦ ἔθνους», καὶ καθιέρωσεν ὡς μέσον ἐκλογῆς τῶν Βουλευτῶν τὴν διὰ σφαιριδίων ψηφοφορίαν. Αἱ βάσεις τοῦ πρώτου συντάγματος ἔμειναν αἱ αὐταί, ἡ διέκρισις τῶν ἐξουσιῶν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐστηρίχθη ἀρχῶν. Ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους καὶ ὑπὸ τ' αὐτὰ στοιχεῖα ἤρξατο ἡ λειτουργία καὶ τοῦ νέου συντάγματος. Ποία ἡ ἔκτοτε κατάστασις τοῦ ἔθνους, εἶνε εἰς πάντα ψηλαφητὴ, ἀπαλλάττουσα τοῦ κόπου τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς. Τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον κατωρθώθη διὰ τοῦ νέου Συντάγματος ἢ μᾶλλον διὰ τῆς μεταβολῆς, ἣτις παρήγαγεν αὐτό, εἶνε ν' ἀνεληθῶσιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς οἱ ὑπουργοὶ τοῦ Βασιλέως καὶ ἰδίως ὁ πρωθυπουργὸς αὐτοῦ, οὗτος δὲ νὰ τεθῆ ἐν τοῖς παρασκηνίοις, καὶ τοῦτο ἰσως ἀπέτρεψε μέχρι τοῦδε νέας καταιγίδας.

X. ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟΥ 1864

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΟΜΟΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΑΔΙΑΙΡΕΤΟΥ ΤΡΙΑΔΟΣ

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Β' ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

Ἐψηφίσθη :

Περὶ θρησκείας

Ἄρθρον 1.— Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτή, καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

Ἄρθρον 2.— Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπᾶστως ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς καὶ πάσης ἄλλῃς ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς τε ἱερούς, Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις· εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλῃς Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικά αὐτῆς δικαιώματα, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων. Οἱ λειτουργοὶ ὅλων τῶν ἀνεγνωρισμένων θρησκειῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν τῆς Πολιτείας ἐπιτήρησιν, εἰς ἣν καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

Περὶ τοῦ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων

Ἄρθρον 3.— Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου, καὶ συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των· μόνοι δὲ οἱ πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς ὅλας τὰς δημοσίας

SISMANOGLIO
MEGARO

λειτουργίας. Πολίται είναι ὅσοι ἀπέκτησαν ἢ ἀποκτήσωσι τὰ προσόντα τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Εἰς πολίτας Ἕλληνας τίτλοι εὐγενείας ἢ διακρίσεως οὔτε ἀπονέμονται, οὔτε ἀναγνωρίζονται.

Ἄρθρον 4. — Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος· οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ἢ ἄλλως πῶς περιορίζεται, εἰμὴ ὁπόταν καὶ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει.

Ἄρθρον 5. — Ἐξικουμένου τοῦ αὐτοφώρου ἐγκλήματος, οὐδεὶς συλλαμβάνεται, οὐδὲ φυλακίζεται ἄνευ ἠτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κοινοποιηθῆ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως. Ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἢ δι' ἐντάλματος συλλήψεως κρατηθεὶς προσάγεται ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὸν ἀρμόδιον ἀνακριτὴν, ὅστις ὀφείλει ἐντὸς τὸ πολὺ τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς του εἴτε ν' ἀπολύσῃ αὐτόν, εἴτε νὰ ἐκδώσῃ κατ' αὐτοῦ ἐντάλμα φυλακίσεως· παρελθουσῶν τῶν τριῶν ἡμερῶν χωρὶς νὰ ἐκδοθῆ ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ ἐντάλμα φυλακίσεως, πᾶς δεσμοφύλαξ ἢ ἄλλος ἐπιτετραμμένος τὴν κράτησιν τοῦ συλληφθέντος, εἴτε πολιτικὸς ὑπάλληλος εἶναι, εἴτε στρατιωτικὸς, ὀφείλει ν' ἀπολύσῃ αὐτόν παραχρῆμα. Οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τιμωροῦνται ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατῆσει.

Ἄρθρον 6. — Ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων δύναται τὸ συμβούλιον τῶν Πλημμελειοδικῶν, τῇ αἰτήσει τοῦ προφυλακισθέντος, νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπόλυσιν τούτου ἐπὶ ἔγγυθσει, ὀριζομένη διὰ δικαστικοῦ βουλευμάτος, καθ' οὗ ἐπιτρέπεται ἀνακοπὴ. Οὐδέποτε ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τούτων ἢ προφυλάκις δύναται νὰ παραταθῆ πέραν τῶν δύο μηνῶν ἄνευ δικαστικοῦ βουλευμάτος, ὑποκειμένου καὶ τούτου εἰς ἀνακοπὴν, οὐδὲ μετὰ τὸ βούλευμα πέραν τῶν τριῶν μηνῶν.

Ἄρθρον 7. — Ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ὀρίζοντος προηγουμένως αὐτήν.

Ἄρθρον 8. — Οὐδεὶς ἀφαιρεῖται ἄκων τοῦ παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένου εἰς αὐτόν δικαστοῦ.

Ἄρθρον 9. — Ἐκαστος ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀναφέρωνται ἐγγράφως εἰς τὰς ἀρχάς, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

Ἄρθρον 10. — Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι ἡσύχως καὶ ἀόπλως· μόνον εἰς τὰς δημοσίας συναθροίσεις δύναται νὰ

παρίσταται ἡ ἀστυνομία. Αἱ ἐν ὑπαίθρῳ συναθροίσεις δύναται νὰ ἀπαγορευθῶσιν, ἂν ὡς ἐκ τούτων ἐπικηται κίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν.

Ἄρθρον 11. — Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, οἵτινες ὁμως οὐδέποτε δύναται νὰ ὑπαγάγωσι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς προηγουμένην τῆς Κυβερνήσεως ἄδειαν.

Ἄρθρον 12. — Ἡ κατοικία ἐκάστου εἶναι ἄσυλον. Οὐδεμία κατ' οἶκον ἔρευνα ἐνεργεῖται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει.

Ἄρθρον 13. — Ἐν Ἑλλάδι οὔτε πωλεῖται, οὔτε ἀγοράζεται ἄνθρωπος· ἀργυρώνητος ἢ δοῦλος παντὸς γένους καὶ πάσης θρησκείας εἶναι ἐλεύθερος, ἄμκ πατήρη ἐπὶ ἐλληνικοῦ ἐδάφους.

Ἄρθρον 14. — Ἐκαστος δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος. Ἡ λογοκρισία ὡς καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον ἀπαγορεύονται. Ἀπαγορεύεται ὡσαύτως ἢ κατάσχσεις ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων διατριβῶν, εἴτε πρὸ τῆς δημοσιεύσεως, εἴτε μετ' αὐτήν. Ἐπιτρέπεται δὲ κατ' ἐξαιρέσιν ἢ κατάσχσεις μετὰ τὴν δημοσίευσιν, ἕνεκα προσβολῆς κατὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἢ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως· ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐντὸς 24 ὥρῶν ἀπὸ τῆς κατασχέσεως, ὀφείλουσι καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ ὑποβάλῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον, καὶ τοῦτο νὰ ἀποφανθῆ περὶ τῆς διατηρήσεως ἢ τῆς ἄρσεως τῆς κατασχέσεως· ἄλλως, ἢ κατάσχσεις αἴρεται αὐτοδικαίως. Ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ βουλευμάτος ἐπιτρέπεται εἰς μόνον τὸν δημοσιεύσαντα τὸ κατασχθέν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν εἰσαγγελεῖα.

Εἰς μόνον πολίτας Ἕλληνας ἐπιτρέπεται ἡ ἐκδοσις ἐφημερίδων.

Ἄρθρον 15. — Οὐδεὶς ὄρκος ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ὀρίζοντος καὶ τὸν τύπον αὐτοῦ.

Ἄρθρον 16. — Ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις ἐνεργεῖται δαπάνῃ τοῦ Κράτους· εἰς δὲ τὴν δημοτικὴν συντρέχει καὶ τὸ Κράτος κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀνάγκης τῶν δῆμων. Ἐκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συσταίῃ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, συμμορφούμενος μὲ τὺς νόμους τοῦ Κράτους.

Ἄρθρον 17. — Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας του, εἰμὴ διὰ δημο-

σίαν ανάγκην, προσηκόντως αποδεδειγμένην, ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει, πάντοτε δὲ προηγουμένης ἀποζημιώσεως.

Ἄρθρον 18.—Λί βάσανοι καὶ ἡ γενικὴ δήμευσις ἀπαγορεύονται. Ὁ πολιτικὸς θάνατος καταργεῖται. Ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἐκτὸς τῶν συνθέτων, καταργεῖται.

Ἄρθρον 19.—Οὐδεμία προηγουμένη ἄδεια τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἀπαιτεῖται πρὸς εἰσχωγὴν εἰς δίκην τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν ὑπαλλήλων διὰ τὰς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀξιοποιήσους πράξεις αὐτῶν, ἐκτὸς τῶν περὶ ὑπουργῶν εἰδικῶς διατεταγμένων.

Ἄρθρον 20.—Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν εἶναι ἀπολύτως ἀπαρβίαστον.

Περὶ συντάξεως τῆς πολιτείας

Ἄρθρον 21.—Ἀπασαὶ αἱ ἐξουσίαι πηγάζουσιν ἐκ τοῦ Ἔθνους, ἐνεργοῦνται δὲ καθ' ὃν τρόπον ὀρίζει τὸ Σύνταγμα.

Ἄρθρον 22.—Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρον 23.—Τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὸν Βασιλέα, ὅστις ἐνασχεῖ τοῦτο διὰ τῶν ὑπουργῶν.

Ἄρθρον 24.—Οὐδεμία πρότασις, ἀφορώσα αὐξήσιν τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ μισθοδοσίαν ἢ σύνταξιν, ἢ ἐν γένει δι' ὄφελος προσώπου, πηγάζει ἐκ τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρον 25.—Ἐὰν πρότασις νόμου ἀπορριφθῇ ὑπὸ μιᾶς τῶν δύο νομοθετικῶν ἐξουσιῶν, δὲν εἰσάγεται ἐκ νέου εἰς τὴν αὐτὴν βουλευτικὴν σύνοδον.

Ἄρθρον 26.—Ἡ αὐθεντικὴ ἐρμηνεία τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν.

Ἄρθρον 27.—Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα, ἐνεργεῖται δὲ διὰ τῶν παρ' αὐτῷ διοριζομένων ὑπευθύνων ὑπουργῶν.

Ἄρθρον 28.—Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται διὰ τῶν δικαστηρίων, αἱ δὲ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως.

Περὶ τοῦ Βασιλέως

Ἄρθρον 29.—Τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως εἶναι ἀνεύθυνον καὶ ἀπαρβίαστον, οἱ δὲ ὑπουργοὶ αὐτοῦ εἶναι ὑπεύθυνοι.

Ἄρθρον 30.—Οὐδεμία πρᾶξις τοῦ Βασιλέως ἰσχύει, οὐδ' ἐκτελεῖται, ἂν δὲν ᾖται προσυπογεγραμμένη παρὰ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ, ὅστις διὰ μόνης τῆς ὑπογραφῆς του καθίσταται ὑπεύθυνος· ἐν περιπτώσει δὲ ἀλλαγῆς ὁλοκλήρου τοῦ ὑπουργείου, ἂν οὐδεὶς τῶν παυσάντων ὑπουργῶν συγκατατεθῇ εἰς τὸ νὰ προσυπογράψῃ τὸ τῆς ἀπολύσεως τοῦ παλαίου καὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ νέου ὑπουργείου διάταγμα, ὑπογράφονται ταῦτα παρὰ τοῦ προέδρου τοῦ νέου ὑπουργείου, ἀφοῦ οὗτος, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, δώσῃ τὸν ὄρκον.

Ἄρθρον 31.—Ὁ Βασιλεὺς διορίζει καὶ παύει τοὺς ὑπουργοὺς αὐτοῦ.

Ἄρθρον 32.—Ὁ Βασιλεὺς εἶναι ὁ ἀνώτατος ἄρχων τοῦ Κράτους, ἄρχει τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεων, κηρύττει πόλεμον, συνομολογεῖ συνθήκας εἰρήνης, συμμαχίας καὶ ἐμπορίας, ἀνακοινώνει δ' αὐτὰς εἰς τὴν Βουλὴν μετὰ τῶν ἀναγκαίων διασαφήσεων, ἅμα τὸ συμφέρον καὶ ἡ ἀσφάλεια τοῦ Κράτους τὸ ἐπιτρέψωσιν. Αἱ περὶ ἐμπορίας ὁμῶς συνθήκαι καὶ ὅσαι ἄλλαι περιέχουσι παραχωρήσεις, περὶ τῶν ὁποίων κατ' ἄλλας διατάξεις τοῦ παρόντος Συντάγματος δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ τι ἄνευ νόμου, ἢ ἐπιβαρύνουσιν ἀτομικῶς τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἔχουσιν ἰσχὴν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρον 33.—Οὐδεμία παραχώρησις ἢ ἀνταλλαγὴ χώρας δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ νόμου. Οὐδέποτε τὰ μυστικὰ ἄρθρα συνθήκης τινὸς δύνανται ν' ἀνατρέψωσι τὰ φανερά.

Ἄρθρον 34.—Ὁ Βασιλεὺς ἀπονέμει κατὰ νόμον τοὺς στρατιωτικούς καὶ ναυτικούς βαθμούς, διορίζει καὶ παύει ὡσαύτως τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένων ἐξαιρέσεων, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διορίσῃ ὑπάλληλον εἰς μὴ νενομοθετημένην θέσιν.

Ἄρθρον 35.—Ὁ Βασιλεὺς ἐκδίδει τὰ ἀναγκαῖα Διατάγματα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν νόμων· οὐδέποτε δὲ δύναται ν' ἀναστειλῇ τὴν ἐνέργειαν, οὐδὲ νὰ ἐξαιρέσῃ τινὰ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ νόμου.

Ἄρθρον 36.—Ὁ Βασιλεὺς κυρόνει καὶ δημοσιεύει τοὺς νόμους. Νο-

μοσχέδιον, ἐπιψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ μὴ κυρωθὲν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς συνόδου, λογίζεται ἀκυρωθὲν.

Ἄρθρον 37.—Ὁ Βασιλεὺς συγκαλεῖ τακτικῶς ἅπαξ τοῦ ἔτους τὴν Βουλὴν, ἐκτὸς δὲ ὁσάκις τὸ κρίνει εὐλογον· κηρύττει αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου τὴν ἐναρξιν καὶ λήξιν ἐκάστης βουλευτικῆς συνόδου καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαλύῃ τὴν Βουλὴν· ἀλλὰ τὸ περὶ διαλύσεως διάταγμα, προσυπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, πρέπει νὰ διαλαμβάνη συγχρόνως καὶ τὴν συγκάλεισιν τῶν μὲν ἐκλογέων ἐντὸς δύο, τῆς δὲ Βουλῆς ἐντὸς τριῶν μηνῶν.

Ἄρθρον 38.—Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀναβάλλῃ τὴν ἐναρξιν, ἢ νὰ διακόπῃ τὴν ἐξακολουθήσασιν τῆς βουλευτικῆς συνόδου. Ἡ ἀναβολὴ ἢ ἡ διακοπὴ δὲν δύνανται νὰ διαρκέσωσιν ὑπὲρ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, οὐδὲ νὰ ἐπαναληφθῶσιν ἐντὸς τῆς αὐτῆς βουλευτικῆς συνόδου ἄνευ τῆς συναινέσεως τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρον 39.—Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χαρίζῃ, μεταβάλλῃ καὶ ἐλαττόνῃ τὰς παρὰ τῶν δικαστηρίων καταγινωσκομένας ποινάς, ἐξαιρουμένων τῶν περὶ ὑπουργῶν διατεταγμένων, πρὸς δὲ καὶ νὰ χορηγῇ ἀμνηστειὰν μόνον ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἐπὶ τῇ εὐθύνῃ τοῦ ὑπουργείου.

Ἄρθρον 40.—Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπονέμῃ τὰ κανονισμένα παράσημα, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ αὐτῶν νόμου.

Ἄρθρον 41.—Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κόπῃ νομίσματα, κατὰ τὸν νόμον.

Ἄρθρον 42.—Ἡ Βασιλικὴ χορηγία προσδιορίζεται διὰ νόμου, ἢ δὲ πρὸς τὸν Βασιλέα ΓΕΩΡΓΙΟΝ Α' ἑτησίᾳ χορηγία, ἐν ἣ συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ παρὰ τῆς πρώτης Ἰονίου Βουλῆς ψηφισθὲν ποσόν, ὁρίζεται εἰς δραχμὰς ἐν ἑκατομμύριον καὶ ἑκατὸν εἰκοσι πέντε χιλιάδας. Τὸ ποσόν τοῦτο δύναται νὰ αὐξηθῇ μετὰ δεκαετίαν διὰ νόμου.

Ἄρθρον 43.—Ὁ Βασιλεὺς ΓΕΩΡΓΙΟΣ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ παρόντος Συντάγματος θέλει δώσει ἐνώπιον τῆς παρούσης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὸν ἀκόλουθον ὄρκον·

«Ὁμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου
» Τριάδος νὰ προστατεύω τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων,

» νὰ φυλάττω τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους
» καὶ νὰ διατηρῶ καὶ ὑπερασπίζω τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀκεραιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.»

Ἄρθρον 44.—Ὁ Βασιλεὺς δὲν ἔχει ἄλλας ἐξουσίας, εἰμὴ ὅσας τῷ ἀπονέμουσι ρητῶς τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ συνῄδοντες πρὸς αὐτὸ ἰδιαιτεροὶ νόμοι.

Περὶ διαδοχῆς καὶ ἀντιβασιλείας

Ἄρθρον 45.—Τὸ Ἑλληνικὸν Στέμμα καὶ τὰ συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα εἶναι διαδοχικὰ καὶ περιέρχονται εἰς τοὺς κατ' εὐθείαν γραμμὴν γνησίους καὶ νομίμους ἀπογόνους τοῦ Βασιλέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ τοῦ Α' κατὰ τὰξιν πρωτοτοκίας, προτιμωμένων τῶν ἀρρένων.

Ἄρθρον 46.—Μὴ ὑπάρχοντος διαδόχου κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὀρισμένα, ὁ Βασιλεὺς διορίζει αὐτὸν μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Βουλῆς, ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένης, διὰ τῆς ψήφου τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν καὶ διὰ φανερᾶς ψηφοφορίας.

Ἄρθρον 47.—Πᾶς διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου ἀπαιτεῖται νὰ πρεσβεύῃ τὴν θρησκείαν τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον 48.—Οὐδέποτε τὰ Στέμματα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλης οἰασδῆποτε ἐπικρατείας δύνανται νὰ συνενωθῶσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς κεφαλῆς.

Ἄρθρον 49.—Ὁ Βασιλεὺς καθίσταται ἐνήλιξ κατὰ τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ συμπληρωμένον. Πρὶν ἢ ἀναβῆ τὸν Θρόνον, ὀμνύει ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ὑπουργῶν, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῶν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ βουλευτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀνωτέρων ἀρχῶν, τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ 43 διαλαμβανόμενον ὄρκον. Ὁ Βασιλεὺς συγκαλεῖ τὸ πολὺ ἐντὸς δύο μηνῶν τὴν Βουλὴν καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸν ὄρκον ἐνώπιον τῶν βουλευτῶν.

Ἄρθρον 50.—Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τοῦ Βασιλέως, εἴαν ὁ διάδοχος ἦναι ἀνήλικος ἢ ἀπὼν καὶ δὲν ὑπάρχῃ ἀντιβασιλεὺς ἤδη ὀρισμένος, ἡ Βουλὴ, καὶ ἂν ἐληξεν ἡ περίοδος αὐτῆς, ἢ διελύθη, συνέρχεται ἄνευ συγκαλέσεως τὴν δεκάτην τὸ βραδύτερον ἡμέραν μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ Βασιλέως· ἡ δὲ Συνταγματικὴ Βασιλικὴ ἐξουσία ἐνεργ-

γαίται παρὰ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ὑπὸ τὴν εὐθύνην αὐτοῦ μέχρι τῆς ὀρκωμοσίας τοῦ ἀντιβασιλέως ἢ τῆς ἀφίξεως τοῦ διαδόχου. Ἰδιαιτέρως νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ τῆς ἀντιβασιλείας.

Ἄρθρον 51.— Ἐάν, ἀποβιώσαντος τοῦ Βασιλέως, ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἦναι ἀνήλικος, ἡ Βουλὴ, καὶ ἂν ἔληξεν ἡ περίοδος αὐτῆς, ἢ διελύθη, συνέρχεται διὰ νὰ ἐκλέξῃ ἐπίτροπον· ἐπίτροπος δὲ τότε μόνον ἐκλέγεται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ τοιοῦτος ἐκ διαθήκης τοῦ ἀποβιώσαντος Βασιλέως, ἢ ὅταν ὁ ἀνήλικος διάδοχος δὲν ἔχῃ μητέρα μένουσαν εἰς τὴν χηρείαν τῆς, ἣτις καλεῖται τότε εἰς τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ τέκνου τῆς αὐτοδικαίως. Ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἀνηλικίου βασιλέως, εἴτε διορισθῇ διὰ διαθήκης, εἴτε ἐκλεχθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι πολίτης Ἑλλῆν τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος.

Ἄρθρον 52.— Ἐν περιπτώσει χηρείας τοῦ Θρόνου, ἡ Βουλὴ, καὶ ἂν ἔληξεν ἡ περίοδος αὐτῆς ἢ διελύθη, ἐκλέγει προσωρινῶς διὰ φανερᾶς ψηφοφορίας ἀντιβασιλέα πολίτην Ἑλλῆνα τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, τὸ δὲ ὑπουργικὸν συμβούλιον ἐνεργεῖ ὑπὸ τὴν εὐθύνην του, ἐν ὀνόματι τοῦ Ἔθνους, τὴν Συνταγματικὴν Βασιλικὴν ἐξουσίαν μέχρι τῆς ὀρκωμοσίας τοῦ ἀντιβασιλέως· ἐντὸς δύο μηνῶν τὸ βραδύτερον ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἰσάριθμοι τῶν βουλευτῶν ἀντιπρόσωποι, οἵτινες, εἰς ἔν μετὰ τῆς Βουλῆς συνεργόμενοι, ἐκλέγουσι τὸν Βασιλέα διὰ τῆς πλειονοψηφίας τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου διὰ φανερᾶς ψηφοφορίας.

Ἄρθρον 53.— Ἐάν ὁ Βασιλεὺς ἐνεκεν ἀποδημίας ἢ νόσου κρίνη ἀναγκαίαν τὴν σύστασιν ἀντιβασιλείας, συγκαλεῖ πρὸς τοῦτο τὴν Βουλὴν καὶ προκλεῖ διὰ τοῦ ὑπουργείου περὶ τούτου εἰδικὸν νόμον. Ἐάν ὁ Βασιλεὺς δὲν ἦναι εἰς κατὰστασιν νὰ βασιλεύῃ, τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον συγκαλεῖ τὴν Βουλὴν, ἡ δὲ Βουλὴ συνεργομένη ἐάν διὰ τῆς πλειοψηφίας τῶν τριῶν τετάρτων τῶν ψηφοφορησάντων ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνάγκην, ἐκλέγει ἀντιβασιλέα καὶ, χρεῖας καλούσης, ἐπίτροπον, διὰ φανερᾶς ψηφοφορίας.

Περὶ τῆς Βουλῆς

Ἄρθρον 54.— Ἡ Βουλὴ συνέρχεται αὐτοδικαίως κατ' ἔτος τὴν πρώτην τοῦ Νοεμβρίου μηνός, ἐκτὸς ἂν ὁ Βασιλεὺς τὴν συγκαλέσῃ πρότε-

ρον. Ἡ διάρκεια ἐκάστης συνόδου δὲν δύναται νὰ ἦναι βραδύτερα τῶν τριῶν μηνῶν, οὐδὲ μακροτέρα τῶν ἑξ.

Ἄρθρον 55.— Ἡ Βουλὴ συνεδριάζει δημοσίᾳ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ· δύναται ὁμως νὰ διασκεφθῇ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, κατ' αἴτησιν δέκα ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἂν τοῦτο ἀποφασισθῇ ἐν μυστικῇ συνεδριάσει κατὰ πλειονοψηφίαν, μετὰ ταῦτα δὲ ἀποφασίζεται ἂν ἢ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος συζήτησις πρέπη νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς δημοσίαν συνεδρίαν.

Ἄρθρον 56.— Ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ συζητήσῃ καὶ ἀποφασίσῃ τι ἄνευ τῆς παρουσίας τοῦλάχιστον τοῦ ἡμίσεος καὶ ἐνὸς τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ ἄνευ ἀπολύτου πλειονοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν· ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας ἢ πρότασις ἀπορρίπτεται.

Ἄρθρον 57.— Οὐδὲν νομοσχέδιον γίνεται δεκτόν, ἂν δὲν συζητηθῇ καὶ ψηφοφορηθῇ ἄρθρον πρὸς ἄρθρον τρεῖς κατ' ἐπανάληψιν κατὰ τρεῖς διαφόρους ἡμέρας.

Ἄρθρον 58.— Οὐδεὶς αὐτόκλητος ἐμφανίζεται ἐνώπιον τῆς Βουλῆς διὰ νὰ ἀναφέρῃ τι προφορικῶς ἢ ἐγγράφως· ἀναφοραὶ ὁμως παρουσιάζονται διὰ τινος βουλευτοῦ ἢ παραδίδονται εἰς τὸ γραφεῖον. Ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποστείλῃ εἰς τοὺς ὑπουργοὺς τὰς διευθυνομένας πρὸς αὐτὴν ἀναφοράς, οἵτινες εἶναι ὑπόχρεοι νὰ δίδωσι διασαφήσεις, ὡσάκις ζητηθῶσι, καὶ δύναται νὰ διορίζῃ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς ἐξεταστικὰς τῶν πραγμάτων ἐπιτροπὰς.

Ἄρθρον 59.— Οὐδεὶς φόρος ἐπιβάλλεται οὐδ' εἰσπράττεται, ἐάν προηγουμένως δὲν ψηφισθῇ παρὰ τῆς Βουλῆς καὶ κυρωθῇ παρὰ τοῦ Βασιλέως.

Ἄρθρον 60.— Κατ' ἔτος ἡ Βουλὴ ψηφίζει τὸν προσδιορισμὸν τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς δυνάμεως, τὴν στρατολογίαν καὶ τὴν ναυτολογίαν καὶ τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἀποφασίζει ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ. Ὅλα τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ Κράτους πρέπει νὰ σημειῶνται εἰς τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἀπολογισμὸν. Ὁ προϋπολογισμὸς εἰσάγεται εἰς τὴν Βουλὴν ἐντὸς τῶν δύο πρώτων μηνῶν ἐκάστης συνόδου, ἡ δὲ ἐξέτασις αὐτοῦ γίνεται παρ' εἰδικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς καὶ ψηφίζεται ἅπαξ.

Ἄρθρον 61.—Οὐδεμία σύνταξις ἢ ἀμοιβὴ δίδεται ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου ἄνευ νόμου.

Ἄρθρον 62.—Βουλευτὴς δὲν καταδιώκεται οὐδ' ὅπωςδὴποτε ἐξετάζεται ἕνεκα γνώμης ἢ ψήφου δοθείσης παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνεργειαν τῶν βουλευτικῶν του καθηκόντων.

Ἄρθρον 63.—Βουλευτὴς, διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου, δὲν καταδιώκεται, οὐδὲ συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται ἄνευ ἀδείας τοῦ Σώματος· τοιαύτη ἄδεια δὲν ἀπαιτεῖται εἰς τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ κακούργήματα. Προσωπικὴ κράτησις δὲν ἐνεργεῖται κατὰ βουλευτοῦ διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου, τέσσαρας ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως καὶ τρεῖς μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς.

Ἐὰν ὁ βουλευτὴς τύχῃ διατελῶν ὑπὸ προσωπικὴν κράτησιν, ἀπολύεται ἀνυπερθέτως τέσσαρας ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνόδου.

Ἄρθρον 64.—Οἱ βουλευταὶ ὀμνύουσι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐν τῇ βουλευτηρίῳ καὶ εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, τὸν ἐξῆς ὄρκον·

« Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριῆδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ εἰς τὸν συνταγματικὸν Βασιλεῖα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου ».

Ἀλλόθρησκοι βουλευταὶ, ἀντὶ τῆς ἐπικλήσεως « ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριῆδος » ὀρκίζονται κατὰ τὸν τύπον τῆς ἰδίης αὐτῶν θρησκείας.

Ἄρθρον 65.—Ἡ Βουλὴ προσδιορίζει διὰ κανονισμοῦ πῶς θέλει ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντά της.

Ἄρθρον 66.—Ἡ Βουλὴ σύγκαιται ἐκ βουλευτῶν, ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν ἐχόντων δικαίωμα πρὸς τοῦτο πολιτῶν δι' ἀμέσου, καθολικῆς καὶ μυστικῆς διὰ σφαιριδίων ψηφοφορίας κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ταύτης ψηφισθησόμενον περὶ ἐκλογῆς νόμον, μεταβλητὸν ὄντα κατὰ τὰς λοιπὰς διατάξεις αὐτοῦ.

Αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ διατάσσονται καὶ ἐνεργοῦνται ταυτοχρόνως καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν.

Ἄρθρον 67.—Οἱ βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὸ Ἔθνος καὶ οὐχὶ μόνον τὴν ἐπαρχίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐκλέγονται.

Ἄρθρον 68.—Ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν ἐκάστης ἐπαρχίας προσδιορίζεται ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς· οὐδέποτε ὁμοῦς ὁ ἀριθμὸς τοῦ ὅλου τῶν βουλευτῶν δύναται νὰ ᾔηται ἐλάσσων τῶν ἐκατὸν πενήκοντα.

Ἄρθρον 69.—Οἱ βουλευταὶ ἐκλέγονται κατὰ τετραετίαν.

Ἄρθρον 70.—Διὰ νὰ ἐκλεχθῇ τις βουλευτὴς ἀπαιτεῖται νὰ ᾔηται πολίτης Ἑλλήν ἐκ τῆς ἐπαρχίας, παρ' ἧς ἐκλέγεται, ἢ πρὸ δύο ἐτῶν τοῦλάχιστον ἐγκατεστημένος ἐν αὐτῇ. ἀπολαμβάνων πρὸ διετίας τὰ ἀστικά καὶ πολιτικά δικαιώματα, ἔχων συμπληρωμένον τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ πρὸς τούτοις τὰ παρὰ τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν ἀπαιτούμενα προσόντα.

Ἄρθρον 71.—Τὰ καθήκοντα τοῦ βουλευτοῦ εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς τὰ τοῦ ἐμμίσθου δημοσίου ὑπαλλήλου καὶ τὰ τοῦ δημάρχου, οὐχὶ δὲ καὶ πρὸς τὰ τοῦ ἐνεργεῖ ἀξιωματικοῦ. Οἱ ἀξιωματικοὶ ἐκλέγονται, ἀλλ' ἐκλεχθέντες τίθενται εἰς διαθεσιμότητα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς βουλευτικῆς περιόδου, καὶ διατελοῦσιν εἰς τὴν τοιαύτην κατὰστασιν μέχρι τῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἀνακλήσεώς των.

Εἰς τοὺς ἀξιωματικούς χορηγεῖται, ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ αὐτῶν, ὑποχρεωτικῶς πέντε καὶ ἡμίσεος μηνῶν κανονικὴ ἄδεια ἀπουσίας, ἕνα μῆνα πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐκλογῶν.

Ἄρθρον 72.—Βουλευταὶ, διοριζόμενοι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἐμμίσθον πολιτικὴν ἢ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἢ προβιβαζόμενοι κατ' ἐκλογὴν καὶ δεχόμενοι, παύουσιν ἀμέσως τῶν βουλευτικῶν καθηκόντων.

Ἄρθρον 73.—Ἡ Βουλὴ ἐξετάζει τὰ πληρεξούσια τῶν βουλευτῶν καὶ ἀποφασίζει περὶ τῶν ἀναφυομένων ἀμφισβητήσεων.

Ἄρθρον 74.—Ἡ Βουλὴ ἐκλέγει ἐκ τῶν βουλευτῶν κατὰ τὴν ἐναρξιν ἐκάστης βουλευτικῆς συνόδου τὸν πρόεδρον, τοὺς ἀντιπροέδρους καὶ τοὺς γραμματεῖς αὐτῆς.

Ἄρθρον 75.—Οἱ ἐκπληρώσαντες τὰ χρέη των βουλευταὶ λαμβάνουσιν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου ἀποζημίωσιν δι' ἐκάστην τακτικὴν σύνοδον δραχμὰς δισχιλίας. Ἐν περιπτώσει ἐκτάκτων συνόδων ἀποδίδονται αὐτοῖς μόνον τὰ ἐξοδα τῆς ἀφίξεως καὶ τῆς ἐπανόδου.

Ἄρθρον 76.—Οἱ βουλευταὶ, οἱ λόγῳ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπη-

ρεσίας ἢ ἄλλως πως μισθοδοτούμενοι, δὲν λαμβάνουν εἰμὴ τὸ τυχὸν ἐλλεῖπον μέχρι τῆς ἀνωτέρω ὀρισθείσης ἀποζημιώσεως.

Περὶ τῶν ὑπουργῶν

Ἄρθρον 77.—Οὐδεὶς ἐκ τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας δύναται νὰ διορισθῆ ὑπουργός.

Ἄρθρον 78.—Οἱ ὑπουργοὶ ἔχουσιν εἰσοδὸν ἐλευθέραν εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς καὶ ἀκούονται ὡς ἄλλοι ζητήσωσι τὸν λόγον· ψηφοφοροῦσι δὲ μόνον ἐὰν ἦναι μέλη αὐτῆς. Ἡ Βουλὴ δύναται ν' ἀπαίτηση τὴν παρουσίαν τῶν ὑπουργῶν.

Ἄρθρον 79.—Ποτὲ διαταγὴ τοῦ Βασιλέως ἐγγραφὸς ἢ προφορικῆ δὲν ἀπαλλάσσει τῆς εὐθύνης τοὺς ὑπουργούς.

Ἄρθρον 80.—Ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατηγορῆ τοὺς ὑπουργούς ἐνώπιον ἐπὶ τούτῳ δικαστηρίου, ὅπερ, προεδρευόμενον ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου, θέλει συγκροτηθῆ ἐκ δώδεκα ἄλλων μελῶν, ἅτινα θέλουσι κληρωθῆ ἐξ ὅλων τῶν ὑπαρχόντων πρὸ τῆς κατηγορίας ἀρεοπαγιτῶν, ἐφετῶν καὶ προέδρων αὐτῶν.

Ἡ κλήρωσις θέλει γίνεαι ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει· τὴν δὲ διαδικασίαν θέλει ὀρίσει μέχρι τῆς ἐκδόσεως εἰδικοῦ περὶ τούτου νόμου αὐτὸ τοῦτο τὸ δικαστήριον.

Εἰδικὸς νόμος θέλει ὀρίσει τὰ περὶ εὐθύνης ὑπουργῶν, τὰς ἐπιβλητέας ποινὰς καὶ τὴν διαδικασίαν· ὁ νόμος δὲ οὗτος θέλει καθυποβληθῆ καὶ ψηφισθῆ εἰς τὴν πρώτην συγκροτηθησομένην βουλευτικὴν σύνοδον.

Ἄρθρον 81.—Μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ εἰδικοῦ περὶ εὐθύνης ὑπουργῶν νόμου, ἡ Βουλὴ δύναται νὰ κατηγορῆ αὐτούς, καὶ τὸ κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον δικαστήριον νὰ τοὺς δικάζῃ ἐνεκὸν ἐσχάτης προδοσίας, καταχρήσεως δημοσίας περιουσίας, παρανόμου εἰσπράξεως καὶ πάσης παραβάσεως τῶν ὄρων τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν νόμων κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων των.

Ἄρθρον 82.—Ὁ Βασιλεὺς δύναται νὰ ἀπονείμῃ χάριν εἰς ὑπουργὸν καταδικασθέντα, κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις, μόνον ἐπὶ τῇ συγκαταθέσει τῆς Βουλῆς.

Τὰ περὶ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἄρθρα 83, 84, 85 καὶ 86 κατηγγήθησαν διὰ τοῦ νόμου ΠΙΒ' τῆς 25 Νοεμβρίου 1865.

Περὶ δικαστικῆς ἐξουσίας

Ἄρθρον 87.—Ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται ὑπὸ δικαστῶν διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Βασιλέως κατὰ τὸν νόμον.

Ἄρθρον 88.—Οἱ ἀρεοπαγῖται καὶ ἐφέται, καθὼς καὶ τὰ ψῆφον ἔχοντα μέλη τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, καθίστανται ἰσόβιοι μετὰ παρέλευσιν τετραετίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος, οἱ δὲ πρωτοδίκαι μετὰ παρέλευσιν ἑξαετίας. Ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ δικασταὶ καὶ τὰ ψῆφον ἔχοντα μέλη τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου κατασταθῶσιν ἰσόβιοι, δὲν δύνανται νὰ παυθῶσιν ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Ἄρθρον 89.—Τὰ προσόντα τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν ψῆφον ἔχόντων μελῶν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου θέλουσιν ὀρισθῆ δι' εἰδικοῦ νόμου ἐντὸς τριετίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

Ἄρθρον 90.—Εἰσαγγελεῖς, ἀντεισαγγελεῖς καὶ εἰρηνοδίκαι δὲν ἀπολαύουσι τῶν δικαιωμάτων τῆς ἰσοβιότητος.

Ἄρθρον 91.—Δικαστικαὶ ἐπιτροπαὶ καὶ ἑκτακτα δικαστήρια, ὑφ' ὁποιονδήποτε ὄνομα, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συστηθῶσιν.

Ἄρθρον 92.—Αἱ συνεδριάσεις τῶν δικαστηρίων εἶναι δημόσιαι, ἐκτὸς ὅταν ἡ δημοσιότης ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβῆς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθῃ ἢ τὴν κοινὴν εὐταξίαν· ἀλλὰ τότε τὰ δικαστήρια ὀφείλουσι νὰ ἐκδίδωσι περὶ τούτου ἀπόφασιν.

Ἄρθρον 93.—Πᾶσα ἀπόφασις πρέπει νὰ ἦναι ἠτιολογημένη καὶ ν' ἀπαγγέλληται ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει.

Ἄρθρον 94.—Τὸ ὀρκωτικὸν σύστημα διατηρεῖται.

Ἄρθρον 95.—Τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα δικάζονται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων, ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ τύπου, ὡς ἄλλοι ταῦτα δὲν ἀφορῶσι τὸν ἰδιωτικὸν βίον.

Ἄρθρον 96.—Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ δεχθῆ καὶ ἄλλην ἐμμισθὸν ὑπηρεσίαν, ἐκτὸς τῆς τοῦ καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

Ἄρθρον 97.—Τὰ περὶ στρατοδικείων, ναυτοδικείων, πειρατείας καὶ ναυταπάτης κανονίζονται δι' εἰδικῶν νόμων.

Ἄρθρον 98.—Εἰδικὸς νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ ἀποχωρήσεως

τῶν ἰσοβίων δικαστῶν καὶ μελῶν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ἕνεκα γή-
ρωσ ἢ διαρκῶν νοσημάτων.

Γενικαὶ διατάξεις

Ἄρθρον 99.— Ἄνευ νόμου στρατὸς ξένος δὲν εἶναι δεκτὸς εἰς τὴν
ἐλληνικὴν ὑπηρεσίαν, οὐδὲ δύναται νὰ διακίβη εἰς τὸ Κράτος ἢ διέλθῃ
δι' αὐτοῦ.

Ἄρθρον 100.— Μόνον ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσῃ, οἱ στρατιω-
τικοὶ καὶ ναυτικοὶ στεροῦνται τοῦ βαθμοῦ, τῶν τιμῶν καὶ τῶν συντά-
ξεῶν των.

Ἄρθρον 101.— Αἱ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις ὑπά-
γονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, παρ' ὧν δικάζονται ὡς κατεπίγου-
σαι· αἱ ἄρσεις συγκρούσεως δικάζονται παρὰ τοῦ Ἀρείου Πάγου. Οὐδὲν
δικαστήριον, οὐδεμίαν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δύ-
νανται νὰ ὑπάρξωσιν ἄνευ ἐιδικοῦ νόμου. Μέχρι τῆς ἐκδόσεως ἐιδικῶν
νόμων ἰσχύουσιν οἱ ὑφιστάμενοι περὶ διοικητικῆς δικαιοδοσίας.

Ἄρθρον 102.— Δι' ἰδιαιτέρων νόμων καὶ ὅσον ἔνεστι ταχύτερον θέ-
λει ληφθῆ πρόνοια περὶ διαιθέσεως καὶ διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς, καὶ
περὶ ἐκκαθαρίσεως καὶ ἀποσβέσεως τῶν ἰσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν δη-
μοσίων χρεῶν.

Δι' ἰδιαιτέρων ἐπίσης νόμων καὶ ἐντὸς τῆς πρώτης βουλευτικῆς πε-
ριόδου θέλει ληφθῆ πρόνοια :

- 1) Περὶ συντάξεως νόμου, κανονίζοντος τὰ προσόντα ἐν γένει τῶν
ὑπαλλήλων, καὶ
- 2) Περὶ ἐκκαταστάσεως τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐπανάστασεως τοῦ 1821.

Ἄρθρον 103.— Ὅλοι οἱ νόμοι καὶ τὰ Διατάγματα, καθ' ὅσον ἀν-
τιβαίνουσιν εἰς τὸ παρὸν Σύνταγμα, καταργοῦνται.

Εἰδικαὶ διατάξεις

Ἄρθρον 104.— Ἡ πρώτη βουλευτικὴ σύνοδος θέλει συγκροτηθῆ μέ-
χρι τῆς πρώτης Ὀκτωβρίου ἐπιόντος μηνὸς τὸ βραδύτερον.

Ἄρθρον 105.— Ἡ ἐκλογή τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν θέλει γίνεσθαι δι'
ἀμέσου, καθολικῆς καὶ μυστικῆς διὰ σφαιριδίων ψηφοφορίας.

Ἄρθρον 106.— Ἡ Ἐθνοφυλακὴ διατηρεῖται.

Ἄρθρον 107.— Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀναθεώρησις ὀλοκλήρου τοῦ Συν-
τάγματος· ὠρισμένοι ὁμῶς διατάξεις αὐτοῦ ἐκ τῶν μὴ θεμελιωδῶν δύ-
νανται ν' ἀναθεωρηθῶσιν, ἀλλ' ἀφοῦ παρέλθωσι δέκα ἔτη ἀπὸ τῆς δη-
μοσιεύσεώς του, καὶ ἀφοῦ μετὰ ταῦτα βεβαιωθῆ προσηκόντως ἡ
ἀνάγκη αὕτη.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναθεωρήσεως θεωρεῖται βεβαία, ἐὰν ἡ Βουλὴ κατὰ
δύο συνεχεῖς βουλευτικὰς περιόδους διὰ τῶν τριῶν τετάρτων τῶν ψή-
φων τοῦ ὄλου αὐτῆς ἀριθμοῦ ζητήσῃ τὴν ἀναθεώρησιν δι' ἰδίαν πρό-
ξεως, ὀριζούσης τὰς ἀναθεωρητέας διατάξεις.

Ἀποφασισθεῖσης τῆς ἀναθεωρήσεως, διαλύεται ἡ ὑφιστάμενη Βουλὴ
καὶ συγκαλεῖται νέα εἰδικῶς πρὸς τοῦτο, συγκειμένη ἐκ διπλασίου ἀριθ-
μοῦ βουλευτῶν, ἧτις ἀποφασίζει ἐπὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων.

Ἄρθρον 108.— Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναθεώρησις τοῦ περὶ Συμβουλίου
τῆς Ἐπικρατείας ἄρθρου εἰς τὴν προσεχῆ βουλευτικὴν περίοδον, ἂν τὸ
ζητήσωσι τὰ τρία τέταρτα τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρον 109.— Τὸ παρὸν Σύνταγμα ἐμβαίνει εἰς ἐνέργειαν ἅμα ὑπο-
γραφῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, τὸ δὲ ὑπουργικὸν συμβούλιον ὀφείλει νὰ δη-
μοσιεύσῃ αὐτὸ διὰ τῆς « Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως » ἐντὸς εἴκοσι
τεσσάρων ὡρῶν μετὰ τὴν ὑπογραφήν.

Ἄρθρον 110.— Ἡ τήρησις τοῦ παρόντος Συντάγματος ἀφιεροῦται
εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων.

SISMANOGLO
MEGARO

ΠΑΡΑΦΗΝΣ ΙΩΣΙΠ ΖΗΦΗΤΑ
ΠΑΡΑΦΗΝΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΠΑΡΑΦΗΝΣ ΝΙΚΗΤΑΣ
ΠΑΡΑΦΗΝΣ ΜΙΚΗΛΑΣ
ΠΑΡΑΦΗΝΣ ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ΑΒΕΡΩΦ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΑΡΣΑΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΒΑΛΛΙΑΝΟΙ [ΑΔΕΛΦΟΙ]
ΒΑΡΒΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΥΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩ.
ΖΑΠΠΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΗΣ
ΖΑΠΠΑΣ ΚΩΝΣΤ.
ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦ.
ΖΑΡΙΦΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΖΩΣΙΜΑΔΑΙ [ΑΔΕΛΦΟΙ]
ΜΕΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΜΠΑΜΠΑΓΙΩΤΑΙ [ΑΔΕΛΦΟΙ]
ΜΠΕΝΑΡΔΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΠΑΠΑΔΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ Φ.
ΠΑΠΑΦΗΣ ΙΩΣΗΦ
ΡΙΖΑΡΑΙ [ΑΔΕΛΦΟΙ]
ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
ΣΙΝΑΣ ΣΙΜΩΝ
ΣΚΥΛΙΤΖΗΣ ΖΑΝΝΗΣ
ΣΤΟΥΡΝΑΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΣΥΓΓΡΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΤΖΑΝΝΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ
ΤΟΣΙΤΣΑΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΧΑΤΖΗ ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΔΩΡΕΑΙ ΚΑΙ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑΙ

Τὸ χρῆμα ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ ἦτο, εἶναι καὶ ἔσται δύναμις ἀκατανίκητος. Οἱ Ἑβραῖοι τὸ πάλαι ἐλάτρευσαν τὸν χρυσὸν ὑπὸ μορφὴν μόσχου χρυσοτεύκτου. Σήμερον πάντες εἶναι Ἑβραῖοι, λατρεύοντες τὸ χρῆμα ὑπὸ πᾶσαν μορφὴν καὶ ὅταν ἔτι δὲν ἔχη τὴν ἀπαστράπτουσαν τοῦ χρυσοῦ λάμψιν, ἀλλ' ὄψιν ῥυπαροῦ ῥάκουσ χαρτονομίσματος.

Ἄν ὁ βίος ἦναι ἀγών, ὁ ἔχων χρήματα εἶναι ὁ ἄριστα τεθωρακισμένος· ἄλλοτε ἐσιδηροφόρουν· σήμερον χρυσοφοροῦσιν· ἄλλοτε ὁ κόσμος κατεκτᾶτο διὰ τῶν λογγῶν· σήμερον κατακτᾶται διὰ τῶν λιρῶν. Αἱ ὠραῖαι, ἀλλὰ πεπαλαιωμένοι ιδέαι περὶ ἀρετῆς, καθήκοντος κτλ. κατακρημνίζονται ὑπὸ τοῦ χρήματος ὡς μεγαλοπρεπεῖς ἀρχαιότητες πολιορκουμένης πόλεως ὑπὸ τοὺς φλογεροὺς μύδρους τοῦ Κρούπ. Εἶχε δίκαιον ὁ εἰπὼν :

La vertu sans argent n'est qu'un meuble inutile ! . .

**

Ἄλλ' ὄχι· δὲν εἶναι μόνον κακὸς ὁ προορισμὸς τοῦ χρήματος. Τὸ χρῆμα εἰς εὐλογητὰς τινὰς χεῖρας μεταβάλλεται εἰς παρήγορον ἄγγελον, παραμυθοῦντα τοὺς δυστυχεῖς, ἀπομάσσοντα τὸ δάκρυ τῆς ὀδύνης ἐν ταῖς στιγμαῖς τῆς ἀγωνίας.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι δυνάμεθα ν' ἀνακουφίσωμεν ψυχὴν ὀδυνωμένην καὶ δι' ἐνὸς βλέμματος μόνον, καὶ δι' ἐνὸς μειδιάματος, καὶ διὰ μιᾶς λέξεως· ἀλλ' ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἡ δυστυχία δὲν εἶναι μόνον ἠθικὴ, οὐδ' αἱ μέγιστα ἀνάγκαι εἰσὶν αἱ τῆς ψυχῆς μόνον. Ὑπάρχουσι καὶ ῥακένδυτα ὄντα ἐν ἀνηλίοις τρώγλαις ῥιγοῦντα καὶ θνήσκοντα τῆς πείνης, ὑπάρχουσι γέροντες ἐτοιμοθάνατοι μὴ βλέποντες φωτιζομένας μὲ ἀμυδρὸν φῶς εὐτυχίας οὐδὲ τὰς τελευταίας τῶν ἡμέρας· ὑπάρχουσιν ἀσθενεῖς παντέρημοι, ἐπὶ τῶν ὁποίων οὐδεμία μορφή κύπτει μετὰ στοργῆς, καὶ οἵτινες ἐκπνέουσιν ἐπὶ τῆς ψιᾶθου δίκην κυνῶν. Ὑπάρχουσιν ὄντα, ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ὁποίων ἡ ἀγανάκτησις κατὰ τῆς φιλαυτίας τῶν ὁμοίων τῶν, κατὰ τῆς ἀδίκου διανομῆς τῆς εὐτυχίας ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐξανά-

πτει τὸν πόθον τοῦ ἐγκλήματος, ἀποτεφροῖ πᾶν αἰσθημα τιμῆς καὶ καθήκοντος.

Πρὸς ἀνακούφισιν τῆς ἀνθρωπίνης συμφορᾶς δὲν ἐξαρκοῦσιν οἱ λόγοι ἀπαιτοῦνται καὶ πράγματα. Τότε δ' ἄρχεται ἡ ἀληθὺς θεῖα χρῆσις τοῦ χρήματος. Τότε τὸ χρήμα ἀναδείκνυται τὸ εὐγενέστατον πρᾶγμα τοῦ κόσμου, διότι δι' αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ εὐεργετήσωμεν, ἐν ᾧ ἄνευ αὐτοῦ δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ πράξωμεν τὴν μεγίστην τῶν ἀρετῶν καὶ νὰ αἰσθανθῶμεν τὴν ὡραιότεραν τῶν ἠθικῶν ἡδονῶν.

Τί μέγα καὶ τί ὠφέλιμον, τί φιλόφρονον καὶ τί εὐγενὲς ἐπραγματώθη ποτὲ ἄνευ χρήματος; Καὶ διὰ νὰ συντριβῶσιν αἱ ἀλύσεις τῆς δουλείας καὶ διὰ νὰ συντριβῶσι τὰ δεσμὰ τοῦ πνεύματος, καὶ διὰ νὰ εἰσπνεύσῃ πνοὴ πολιτισμοῦ εἰς χώραν τινά, καὶ διὰ νὰ ἐκπληρωθῇ οἰονδήποτε ἔθνικόν ἰδεώδες ἀπαιτοῦνται χρήματα.

Ὁ εἰδεχθὴς βόμβυξ παράγει τὴν κοσμοῦσαν τὰ περικλλέστατα τῶν σωματῶν μέταξαν καὶ τὸ χρήμα, τὸ λάμπον αὐτὸ χῶμα, ὡς ἀποκαλεῖται τὸν χρυσὸν ὁ Βούλβερ, ἐγκλείει δυνάμει καὶ τὴν ἔθνικὴν εὐημερίαν, καὶ σιδηροδρόμους διασχίζοντας ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τὴν Ἑλλάδα, καὶ γεφύρας ζευγνύουσας τοὺς ποταμούς αὐτῆς καὶ φυλακὰς καὶ σχολεῖα πεπολιτισμένου ἔθνους. Ὁ Καλλιόστρος τοῦ Δουμά ἐν τῷ περιεχομένῳ φιχλῆς ἐνέβλεπε σκιαγραφούμενα μέλλοντα γεγονότα ἡμεῖς ἐν τῷ στιλπνῷ κύκλῳ τῶν χρυσῶν νομισμάτων ἐνορῶμεν διαγραφόμενα τὰ τιμαλφέστερα ἔθνικὰ ὄνειρα!

Τὸ χρήμα δὲν ἔχει ἐπὶ κενῶ μόνον τὴν δυνάμιν του, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἀγαθῶ. Εἶναι παντοδύναμον.

Ἐν τῶν χαρακτηριστικῶν τῶν ἐν τῇ ζήνῃ ἰδίως βιούντων Ἑλλήνων εἶναι ἡ θερμὴ πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπη. Πρὸς τὴν μητέρα Ἑλλάδα ἔχουσι διχρκῶς ἐστραμμένον τὸν νοῦν αὐτῶν. Δι' ὃ εἴτε πρὸ τοῦ θανάτου τῶν εἴτε τὰς τελευταίας τῶν θελήσεις χαράσσοντες ἐνθυμοῦνται πάντοτε τὴν γενέθλιον χώραν ἢ τὴν Πανελλήνιον Πατρίδα ἰδρύουσιν ἢ συντηροῦσι σχολεῖα, οἰκοδομοῦσιν ἢ προικοδοτοῦσι νοσοκομεῖα ἢ ὄρφανοτροφεῖα.

Οἱ ὑψηροεῖς καὶ καλλιμάρμαροι ναοὶ τῶν Μουσῶν, τῆς Φιλανθρωπίας καὶ τοῦ Ἑλείου, οἱ κοσμοῦντες τὰς Ἀθήνας, ἀνηγέρθησαν διὰ τῶν

ιδιωτικῶν εἰσφορῶν τῶν φιλοπατρίδων τούτων τέκνων τῆς Ἑλλάδος. Τίς οἶδε διὰ τίνος μόχθου συνετελέσθησαν κατὰ μικρόν, ἐπὶ ἔτη, τὰ χρήματα ἐκεῖνα, τίς οἶδε διὰ ποίων στερήσεων ἐκερδήθησαν ἰδίως τὰ πρῶτα τῶν χρημάτων, ὅποτε οἱ μετὰ ταῦτα μεγαλόφρονες δωρηταί, πτωχότατοι ὑπἄλληλοι, ἔτρωγον ξηρὸν ἄρτον καὶ κατεκλίνοντο ἐπὶ ψιθῶν! Ποία δὲ συγκίνησις θὰ κατεῖχε τὴν ψυχὴν τῶν, ὅτε ἡ χεὶρ τῶν ἐχάρασσε τὸ δωρούμενον ποσόν, ποίαν ἀγαλλίασιν θὰ ἠσθάνοντο τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἀφειδῶς ἀποζημιοῦσαν αὐτοὺς διὰ τὰς κακουχίας ὀλοκλήρου βίου!

Ἀλλὰ τὰ χρήματα ταῦτα, τὰ τόσον πολύτιμα—πολύτιμα καὶ ἐκ τοῦ κόπου, ὃν ἐστοίχισαν καὶ ἐκ τοῦ σκοποῦ, εἰς ὃν προορίζονται—χρησιμοποιοῦνται ἄρα γε πάντοτε ὡς δεῖ; Οἱ μακρὰν τῆς Ἑλλάδος διαβιοῦντες φιλόμουσοι καὶ φιλοπάτριδες ἄνδρες φαίνονται ἄρα γε πάντοτε τόσον ὠφέλιμοι ὅσον ἐπόθουν νὰ φανῶσιν, εὐεργετοῦσιν ὅσον ἠδύναντο νὰ εὐεργετήσωσιν;

Ἐν ᾧ τὸ ρεῦμα τοῦ χρηματισμοῦ διαρρέει ἀγάρρουν τὴν Ἑλλάδα πλημμυροῦν πᾶν γόνιμον ἔδαφος, ὑποσκάπτει τὰ θεμέλια τῆς τιμῆς, κατακρημνίζον τὸ ἔθνικόν οἰκοδόμημα, συμπαρασύρον συντρίμματα χαρῆς, πληροῦν ἰλύος τὰς καρδίαις, δὲν ἔχουσι καθήκον οἱ θέλοντες νὰ χρησιμοποιήσωσιν ἐπ' ἀγαθῶ τῆς κοινωνίας τὸ χρήμα αὐτῶν νὰ ποιήσωσι χρῆσιν αὐτοῦ ὅσον ἐνεστὶν ὠφελιμωτέραν; Κατὰ τῆς λελογισμένης ἐπιθέσεως ἀπαιτεῖται λελογισμένη ἀμυνα. Ἐν Ὀλλανδίᾳ ἀναλόγως τῆς σφοδρότητος τῶν πλημμυρῶν ἀνεγείρουσιν ἀμυντικὰ προχώματα. Οἱ ὁμοεθνεῖς ἡμῶν ὅπως ἀξιοθῶσιν εὐγνωμοσύνης ἀληθῶς ἀξίας τῆς θυσίας αὐτῶν δεόν ὅσον ἐνεστὶ πρακτικώτερον νὰ διαθέσωσι τὸν πλοῦτον αὐτῶν. Διότι ἡ ἀξία τῆς εὐεργεσίας δὲν ὑπολογίζεται μόνον ἐκ τῆς εὐγενοῦς ὀρμῆς, ἣτις ἐμπνέει αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πρακτικῆς ὠφελείας, ἣν ἐπάγεται!

Δὲν εἶναι δὲ τοῦτο τόσον δυσχερές, ὅσον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται. Ἀρκεῖ νὰ ἴδωμεν τί ἀλλαγῶ γίνεται, τί ἀλλαγῶ ὑπηγόρευσεν οὐ μόνον ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ φιλοφροσύνη, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ πείρα, ἣτις ἀπαιτεῖται ἐν πάσι, καὶ ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ ἀγαθοεργίᾳ.

Ὁ μέγας εὐεργέτης τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους Monthyon ἰδρύει βρα-

βείον ἀρετῆς, σκεφθεὶς ὅτι πρέπει ν' ἀπονέμηται πανηγυρικῶς ἀμοιβὴ εἰς τὴν σιγῶσαν αὐταπάρνησιν, τὴν κεκρυμμένην ἀφοσίωσιν, τὸν ἀφανῆ ἠρωϊσμόν, τὴν λανθάνουσαν μεγαλοψυχίαν, τὴν ἄγνωστον ἀρετὴν καθ' οὓς χρόνους ἢ κακία καὶ ἢ διαφθορὰ θορυβοῦσι καὶ ἐπιδείκνυνται θρασείαι, θριαμβεύουσαι.

Ἰδρυσε καὶ βραβεῖα διὰ τοὺς ἐργάτας ἐκείνους τῆς ἐπιστήμης ἢ τῆς τέχνης, οἵτινες μὲ θυσίαν τοῦ ἀτομικοῦ αὐτῶν συμφέροντος, μοχθοῦσιν ἐν τῇ σκιᾷ τοῦ ἐργαστηρίου ἢ σπουδαστηρίου, καὶ οἵτινες δι' ἔλλειψιν ὑποστηρίξεως θὰ ἐγκατέλειπον ἡμιτελές τὸ ἔθνωφελές ἔργον των. Πλείστοι ἄλλοι ἐμιμήθησαν τὸν Monthyon καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις καὶ πολλὰ ἀπονέμονται βραβεῖα κατ' ἔτος εἰς ἐπιστημονικὰ ἢ φιλολογικὴν ἀξίαν ἔχοντα, ἢ ἠθικὰ ἔργα. Παρ' ἡμῖν, τινές, ἀντὶ παντός ἄλλου, ἠρκέστησαν εἰς ἰδρύσιν διαγωνισμῶν, καθ' οὓς μετὰ τετραετίαν βραβεύεται ἐπιστημονικὴ τις πραγματεία.

Οὐδεὶς εἰσέτι ἐσκέφθη νὰ ἰδρῦσῃ καὶ παρ' ἡμῖν βραβεῖον ἀρετῆς ... Καὶ ὁμως πόσῃ ἀνάγκῃ τοιοῦτου ἀθλοθετήματος ἔχει ἡ Ἑλλάς!

Βεβαίως ἡ ἀρετὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν ἔχει ἀνάγκην οὔτε ἑορτῶν οὔτε πανηγύρεων· διότι δὲν εἶναι ἀρετὴ ἢ χρῆζουσα διπλώματος. Ἡ ἀρετὴ προτιμᾷ νὰ μείνῃ ἄσπιλος ἀπὸ πάσης ἐπαφῆς· καὶ αὐτὸς ὁ ἔπαινος, καὶ αὐτὸς ὁ θαυμασμός θάμβουσι τὴν στιλπνότητά της· ἀλλ' εἶναι εὐεργετικὸν ν' ἀναγνωρίζῃ ἢ κοινωνία καὶ τὴν ἀρετὴν ὡς θρησκείαν καὶ ν' ἀμείβῃ τοὺς λειτουργοὺς αὐτῆς· εἶναι οἰκοδομητικὸν διὰ τοὺς κλονουμένους, τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην νὰ στηριχθῶσι που ὅπως μὴ καταπέσωσιν· εἶναι ἐνθαρρυντικὸν διὰ τοὺς ὑπομένοντας ἐν σιγῇ καὶ καταπνίγοντας ἄνευ παραπόνου τὰ δάκρυά των· εἶναι δίκαιον ν' ἀμείβωνται, ὅπου καὶ ἂν ἠγωνίσθησαν, οἱ γενναῖοι τὴν καρδίαν. Καὶ ἀφ' οὗ τιμᾶται, παρασημοφορῆται, κλείζεται ὁ ἀνδραγαθῶν ἐν πολέμῳ, διὰ τί νὰ μὴ τιμᾶται, παρασημοφορῆται, κλείζεται ὁ ἀνδραγαθῶν ἐν εἰρήνῃ; Οὗτος εἶναι ὀλιγώτερον ἥρωϊς ἐκείνου· Οἱ Ρωμαῖοι ἔστερον τὸν ἀλίσκοντα ἐχθρικὴν σημαίαν, τὸν εἰσπηδῶντα εἰς ἐχθρικὸν χαράκωμα, τὸν ἀναρριχώμενον εἰς πολέμιον τεῖχος, ἀλλὰ τὸν λαμπρότατον, τὸν ἐπιζηλότατον πάντων τῶν στεφάνων, τὸν ἀστικόν, ἐπεφύλαττον διὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ῥωμαίου πολίτου, ὅστις ἔσωζεν ἐν εἰρήνῃ συμπολίτην του.

Μόνον ἐν Ἑλλάδι οὐδὲν ἐγένετο πρὸς βράβειον τῆς ἀρετῆς. Καὶ ὁμως τὸ τιμᾶν, τὸ γεραίρειν τὴν ἀρετὴν εἶναι ἰδέα ἐξόχως ἐλληνικὴ. Ἦτο Ἕλληνας σοφὸς ὁ εἰπὼν ὅτι καλλίστη πολιτεία εἶναι ἐκείνη, ἐν ᾗ βλέπομεν τιμωμένην τὴν ἀρετὴν καὶ τιμωρομένην τὴν κακίαν. Ἦσαν Ἕλληνες οἱ ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Ὀλυμπίας, ἀπονέμοντες στέφανον ἐλαίας εἰς τὰς τέχνας, εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἀγαθὰς πράξεις. Ἦτο Ἕλληνας, διότι καλεῖται Πλάτων, ὁ εἰπὼν « Ἄν ἡ ἀρετὴ ἦτο δυνατὸν νὰ γείνη θεατὴ, ὅποιαν εὐγενῆ ἀμιλλαν θὰ ἐξήγειρεν ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ! »

Ἀνάγκη ἐπίσης νὰ ἰδρυθῶσιν ἀθλοθετήματα καὶ ν' ἀπονέμονται βραβεῖα εἰς τὰ ἠθικὰ βιβλία, τὰ διαχέοντα εἰς τὸ ἔθνος τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἀρετὴν, τὰ ἐνισχύοντα εἰς τὸ καθήκον, τὰ χρησιμεύοντα ὡς σύμβουλος καὶ ὁδηγὸς τοῦ λαοῦ.

Ἀνάγκη νὰ βραβεύωνται καὶ τὰ φιλολογικὴν ἀξίαν ἔχοντα ἔργα, τὰ δεικνύοντα ἰδιόζουσαν καλλιτεχνικὴν εὐφυΐαν, ὧν ὁ συγγραφεὺς ἢ ὁ ποιητὴς ἔχει ἀνάγκην ἐνθαρρύνσεως ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον του πρὸς τιμὴν ἴσως τοῦ ἔθνους του. Οἱ ἄλλαχοῦ περὶ τὰ γράμματα ἀσχολούμενοι διαβλέπουν ὡς ἰδανικὸν αὐτῶν νὰ γείνωσιν ἀκαδημαϊκοί, νὰ κτίσωσι μέγαρα, νὰ γίνωσι φίλοι βασιλέων καὶ ἡγεμόνων, ν' ἀπολαύσωσιν ἡμέραν τινὰ τοῦ πανοράματος τῆς ζωῆς ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ χρυσοτεύκτου πύργου τῆς δόξης· ἐνταῦθα καὶ μεγαλοφυΐα τις ἂν ἐγεννᾶτο, αὐτόχρημα παραφροσύνην θὰ ὠφλίσκεν ἂν τὸ πολλοστημόριον τούτων ὠνειροπόλει.

Ἄς δοθῇ λοιπὸν εἰς τοὺς ἔχοντας πραγματικὴν ἀξίαν ψυχῆς τι ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ἀμοιβῆς !...

Πόσον θάρρος ἀναλαμβάνει ὁ αἰσθανόμενος ὑπεράνω αὐτοῦ πρόνοιαν τινὰ περιπτωμένην !... Ἡ ἐνθάρρυνσις αὕτη πόσας πτέρυγας βαρείας καὶ τετραυματισμένας θ' ἀνεγείρῃ ὅπως ζωηρῶς ἀναπτῶσιν ὑψηλὰ πρὸς τὴν τέχνην !... Καὶ ἀπαιτοῦνται τόσον ὀλίγα πράγματα πρὸς τοῦτο !...

Ἡμεῖς μέχρι τοῦδε ὑποτροφίας ἰδρύσαμεν μόνον διὰ τὴν φιλολογίαν, τὴν θεολογίαν καὶ τὴν ἰατρικὴν· στέλλομεν ἐπίσης καὶ μουσικὸν τινὰ ἢ ζωγράφον διὰ νὰ μὴ μᾶς λέγωσιν ὅτι τὸ κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικὸν ἔθνος δὲν μεριμνᾷ οὐδὲν ὁπως περὶ τῆς καλλιτεχνίας· ἀλλὰ τὸ γινόμενον εἶναι ἀνεπαρκέστατον.

Ἐπλημύρησεν ἡ γῆ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ ἰατροῦς καὶ δικηγόρους καὶ

καθηγητὰς καὶ θεολόγους, ἀλλ' οἱ καλλιτέχναι μας δὲν μετροῦνται οὔτε ἐπὶ τῶν δακτύλων τῆς μιᾶς χειρὸς. Ἀνάγκη ὁ διατρανώσας ἰδιοφυίαν τινὰ ἐξαιρετικὴν ν' ἀποστέλληται εἰς εὐρωπαϊκὸν τι κέντρον γραμμάτων ἢ τέχνης ὅπως τελειοποιηθῆ. Οὕτω ἀποστέλλονται ἐντχῦθα οἱ ἐταῖροι τῆς Γερμανικῆς καὶ Γαλλικῆς σχολῆς, καὶ οἱ γάλλοι ζωγράφοι εἰς Ρώμην.

Ναί, ἔχομεν τὸ θάρρος νὰ εἰπώμεν ἐντχῦθα ὅτι πολλὰ δωρεὰ φιλοπατρίδων ἀνδρῶν ἀπέβησαν ὅλως ἄσκοποι. Οἱ προσενεγκόντες αὐτὰς ὠρμῶντο βεβαίως ἐκ τοῦ εὐγενοῦς πόθου νὰ φανῶσιν ὡς πλεῖστον εὐεργετικώτεροι εἰς τὸ ἔθνος, προσερχόμενοι ἀρωγοὶ εἰς ἐκείνας τὰς ἐθνικὰς ἀνάγκας, ὧν ἡ θεραπεία ἐφαίνετο αὐτοῖς μᾶλλον ἐπείγουσα. Ἀλλ' ἐν τῇ ξένη, μακρὰν τῆς πατρίδος διατρίβοντες καὶ περὶ ἄλλα διαρκῶς ἀσχολούμενοι, εἶναι δυνατὸν νὰ γινώσκωσιν αὐτὰς, ἀφ' οὗ οὐδεὶς ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν χρησιμότητα νὰ ὑποδείξῃ εἰς αὐτοὺς τὸν τρόπον, καθ' ὃν σκοπιμώτατα ἠδύναντο νὰ ἐκπληρώσωσιν τὸν διακαῆ αὐτῶν πόθον; Μέχρι τῆς ἀκοῆς αὐτῶν μόνον τὰ ὀνόματα τοῦ Πανεπιστημίου ἢ τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐξικνοῦνται καὶ πρὸς ταῦτα συνδέουσι τὴν εὐγενῆ ὁρμὴν τῆς πρὸς τὸ ἔθνος μεγαλοδωρίας των. Τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἀντιπροσωπεύουσιν ἐν τῇ ξηνητείᾳ των τὰ ἰδρύματα ταῦτα, προσφέρουσι λοιπὸν ὅπου προσήνεγκον καὶ ἄλλοι, καὶ διέρχονται διὰ τῆς πεπατημένης ὁδοῦ, διότι δὲν γνωρίζουσιν ἄλλην.

Ἄν, ἐπὶ παρὰδείγματι, ὁ ἀείμνηστος Παππαδάκης, ὁ μέγας τοῦ εὐποροῦντος Πανεπιστημίου εὐεργέτης, διεθετε τὸ ἥμισυ τοῦ πολυτίμου χρηματὸς του πρὸς ἰδρύσιν τριῶν γεωργικῶν σχολῶν ἐν τῇ γενετείᾳ αὐτοῦ μεγαλονήσω Κρήτη, δὲν θὰ ἐπραττεν ἐθνικωτέραν ἀγαθοεργίαν, δὲν θὰ συνετέλει περισσότερον εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐημερίαν τῆς μεγάλης Πατρίδος; Ἡ εὐεργεσία δὲν θὰ ἦτο μᾶλλον ἀξία τῆς εὐγενοῦς καρδίας του;

Ἀνάγκη ἐπίσης οἱ δωρηταὶ τοῦ ἔθνους νὰ μεριμνήσωσι περὶ ὑποστηρίξεως ἢ ἰδρύσεως ὠφελίμων βιοτεχνιῶν. Πρὸς Θεοῦ, ἅς ἀφήσωσι πλέον τοὺς ἰατροὺς καὶ τοὺς θεολόγους!... Πότε θὰ σταλῶσι νέοι εἰς χώρας, ἐν αἷς εὐδοκιμεῖ ἡ βυρσοδεψικὴ, ἡ τυροκομία, ἡ μελισσοκομία, ἡ ἀγγειο-

πλαστικὴ ὅπως σπουδάσωσι τὰς βιοτεχνίας ταύτας καὶ ἐπιστρέψαντες ἰδρύσωσιν ἐργοστάσια καὶ ἀνοιχθῆ νέα πηγὴ πλούτου διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ δι' ἄλλην ἐργασίαν χρησιμοποιοιθῶσιν οἱ ἑλληνικοὶ βραχίονες; Δὲν εἶναι καιρὸς νὰ σταλῶσι νεάνιδές τινες πρὸς ἐκμάθησιν τῆς κανιστροποιίας ἢ τῆς κατασκευῆς ψιαθίνων πέλων καὶ ἰδρυθῆ ἐργαστήριόν τι διὰ τὰς ἀπόρους γυναῖκας;

Βεβαίως οἱ ὁμοθενεῖς ἡμῶν, οἱ ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου των ἀποκτήσαντες τὸν πλοῦτον αὐτῶν, εἰσὶν ἐλεύθεροι νὰ τὸν διαθέσωσιν ὅπως ἂν θέλωσιν. Ἀλλ' ἐνώπιον τῆς συνειδήσεώς των καὶ ἐνώπιον τοῦ ἔθνους εἰσὶν ὑπεύθυνοι διὰ τὸ καλόν, ὅπερ δὲν ἐπραξάν, ἐν ᾧ ἠδύναντο νὰ τὸ πράξωσιν. Δὲν εἶναι ἐπαρκῆς ὅτι ἐπραξάν τὸ καλόν, ἐν ᾧ ἠδύναντο νὰ πράξωσι τὸ καλλίτερον.

Τὰ μεγαλόφρονα τῆς Πατρίδος τέκνα δέον νὰ διαθέσωσιν οὐχὶ κατὰ πρόληψιν τινα καθιερωθεῖσαν τὸ χρῆμα αὐτῶν τὸ πολυτίμον, ἀλλὰ νὰ θεραπεύσωσι τὰς ἐπείγουσας ἀνάγκας, νὰ ἐπουλώσωσι τὰ καιρία τραύματα τῆς χώρας, ἣν τόσον θερμῶς ἀγαπῶσιν. Πῶς θὰ ἐφαίνετο αὐτοῖς ὁ πέμπων γλυκίσματα εἰς ἀσθενῆ ἔχουσαν ἀνάγκην κινήσεως; Θὰ ἦτο σχεδὸν σκληρότης. Ἀφ' οὗ τὰ χρήματα αὐτῶν εἶναι τόσον ἱερά, ἅς τὰ χρησιμοποιοῦσιν ὅπως ἐπενέγκωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλειτέραν εὐεργεσίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως ἐπισπάσωσι περισσοτέρας εὐλογίας τῆς ἐνεστώσης καὶ τῆς μελλούσης γενεᾶς, καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ στιγμή νὰ κλείσωσι τοὺς ὀφθαλμούς των, νὰ ῥάνη τὸν τάφον των δι' εὐδῶν ἀνθέων εὐγνωμοσύνης ὀλόκληρον τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος! . . .

ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΙ

Ὁρκος τοῦ βασιλέως Γεωργίου

δοθεὶς ἐνώπιον τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως

Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος ἡ προστάτην τῆν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, ἡ φυλάττω τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, καὶ ἡ διατηρῶ καὶ ὑπερασπίζω τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀκεραιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Διαβεβαίωσις ἐπισκόπου γινομένη ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐπειδὴ διὰ τῆς ψήφου τῶν Θεοῦθεν ὀδηγηθέντων ἁγίων ἀρχιερέων, τῶν συγκροτούντων τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐψηφίσθη ὁ ἐλάχιστος ἐγώ, ὡς ἄξιός τοῦ ἕψηλου καὶ θείου λειτουργήματος τῆς ἀρχιερωσύνης, ὅπως κατασταθῶ μητροπολίτης (ἀρχιεπίσκοπος ἢ ἐπίσκοπος) Ν... καὶ ἔτυχον τῆς τοῦ Μεγαλειοτάτου βασιλέως ἡμῶν ἐγκρίσεως, πείθομαι τῷ θεῷ βουλήματι, καὶ δέχομαι τὴν ποιμαντορίαν τῆς μητροπόλεως (ἀρχιεπισκοπῆς ἢ ἐπισκοπῆς) ταύτης, διαβεβαίω δὲ διατηρῆσαι ἀκραιφνῶς τὰ ἱερὰ καθήκοντα τῆς ἡς ἀναδέχομαι ἱεραρχίας, καὶ ποιῆσαι θεοφιλῶς τὸ λογικὸν ποιμνιον τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν εἰς νομὰς σωτηρίους τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος, καὶ διαμῆναι πιστὸς εἰς τὸν φιλόχριστον ἡμῶν βασιλέα καὶ κυριάρχην, καὶ ἀκατάγρωστος διὰ τῆς θείας χάριτος εἰς πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ καθήκοντα.

Διαβεβαίωσις πίστεως τοῦ ἐπισκόπου ἐνώπιον τοῦ βασιλέως
διὰ τῆς ἐξῆς προσφωνήσεως

Μεγαλειότατε βασιλεῦ! Διαβεβαίω ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ μου, ὅτι αἰεποτε διατελῶν πιστὸς εἰς τὴν Ἑμετέραν Μεγαλειότητα τὸν βασιλέα καὶ κυριάρχην μου, καὶ εὐπειθὴς εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ Βασιλείου, καταβαλῶ πᾶσαν σπουδὴν σὺν πάσῃ δυνάμει, ἵνα ἐκπληρῶ τῇ θείᾳ χάριτι πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ καθήκοντα τῆς πνευματικῆς ποιμαντορίας τοῦ κατὰ τὴν κληρωθεῖσάν μοι ἐπισκοπῆν πιστοτάτου Σοι

λαοῦ καὶ μάρτυρα ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τῆς διαβεβαίωσεως ταύτης αὐτὸν τὸν Ἑψιστον Θεόν, ὃς δῶν τῇ Ἑμετέρᾳ Μεγαλειότητι ζωὴν πολυχρόριον ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ, διατηρεῖ δὲ τὴν Ἑμετέραν βασιλείαν ἀδιάσειστον, εὐδαιμονοῦσαν, αὐξάνουσαν καὶ κραυνομένην εἰς αἰῶνας αἰῶνων.

Ὁρκος βουλευτοῦ.

Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος ἡ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν συνταγματικὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα, τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ Κράτους, καὶ ἡ διαχειρίζομαι τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως τὴν ἀνατεθεισάν μοι δημοσίαν λειτουργίαν.

Ὁρκωμοσία στρατιωτικῶν τῆς τε ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.

Ὁρκίζομαι ἡ φυλάττω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸν συνταγματικὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα, τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ Κράτους, ὑποταγὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους μου, ἡ ἐκτελῶ προθύμως καὶ ἄνευ ἀντιλογίας τὰς διαταγὰς τῶν, ἡ ὑπερασπίζω μὲ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν μέχρι τῆς τελευταίας ραπίδος τοῦ αἵματός μου τὰς σημαίας, ἡ μὴ τὰς ἐγκαταλείπω μηδὲ ἡ ἀποχωρίζομαι ποτὲ ἀπ' αὐτῶν, ἡ φυλάττω δὲ ἀκριβῶς τοὺς στρατιωτικούς νόμους, καὶ ἡ διάγω ἐν γένει ὡς πιστὸς καὶ φιλότιμος στρατιώτης.

Ὁρκωμοσία ἐθνοφύλακος.

Ὁρκίζομαι ἡ φυλάττω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸν συνταγματικὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα, τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ Κράτους, ὑποταγὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους μου, ἡ ἐκτελῶ προθύμως καὶ ἄνευ ἀντιλογίας τὰς διαταγὰς τῶν, ἡ ὑπερασπίζω μὲ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν μέχρι τῆς τελευταίας ραπίδος τοῦ αἵματός μου τὰς σημαίας, ἡ μὴ τὰς ἐγκαταλείπω μηδὲ ἡ ἀποχωρίζομαι ποτὲ ἀπ' αὐτῶν, ἡ φυλάττω δὲ ἀκριβῶς τοὺς περὶ ἐθνοφυλακῆς νόμους, καὶ ἡ διάγω ἐν γένει ὡς πιστὸς καὶ φιλότιμος ἐθνοφύλαξ.

Ὁρκος δημάρχων καὶ παρέδρων.

Ὁρκίζομαι εἰς τὴν ὑπεραγίαν καὶ ἀδιαίρετον Τριάδα καὶ εἰς τὸ ἱερόν Εὐαγγέλιον καὶ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, καὶ μὴ μεταχειρισθῶ ποτὲ τὴν ὑπὸ τῶν συνδημοτῶν μου ἐμπιστευθεῖσάν μοι ἐξουσίαν πρὸς ἴδιον ὄφελος ἢ χαριζόμενος πρὸς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ μεταχειρισθῶ αὐτὴν μετὰ ζήλου καὶ κατὰ νόμον, μόνον πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Κράτους καὶ τοῦ δήμου, καὶ μὴ δεχθῶ ποτὲ δῶρα ἢ ὑποσχέσεις ἀμείσως ἢ ἐμμέσως, καὶ καὶ προσπαθῶ πάντοτε ἐκτελεῶν ὡς δήμαρχος (δημαρχικὸς πάρεδρος) τὰς ὑπαρχούσας καὶ ἐκδοθησομένας νομικὰς διατάξεις, καὶ ἀπομακρύνω ἀπὸ τοῦ δήμου πᾶσαν βλάβην καὶ ζημίαν καὶ καὶ προάξω παντὶ σθένει τὴν εὐτυχίαν αὐτοῦ.

Ὁρκος πολίτου Ἑλλήνου.

Ὁρκίζομαι καὶ φυλάττω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν συνταγματικὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα, τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ Κράτους, διάγων καθ' ὅλα ὡς χρηστὸς καὶ πιστὸς πολίτης.

Καθομολόγησις τῶν διδασκτῶν καὶ τελειοδιδάκτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ἐπειδὴ ἡ περίεμνος τῶν Θεολόγων Σχολῆ τῆ τοῦ Πρυτάνεως ἐπιτεύσει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἑαυτῆς..... ἠξίωσε δοκιμάσαι με αὐτῆ τε καὶ τῆ Πρυτανεία δημοσίᾳ καθομολογῶ τάδε. Τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἴσασι τηρήσειν ἀκέραια καὶ ἀκίβδηλα, ταῖς θείαις Γραφαῖς, αὐτῷ τε τῷ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ καὶ ταῖς τῶν Ἀποστόλων διδασκαλίαις, καὶ τοῖς τῶν ἐπιτὰ δὲ Οἰκουμενικῶν Συνόδων θεσπίσμασιν ἀπαραιρέτως ἐπόμενος, καὶ μηδὲν τούτοις ἀντίδοξον, μηδ' ἀπηχέει, μηδ' ἀλλότριον, μηδ' ἑτέροις διδάξειν, μηδ' αὐτὸς ἀποδέξασθαι. Ὅποι δ' ἂν γῆς ἀπίω, τὸ τῶν θεολογούντων τηρήσειν ἀξίωμα, σιμνοπρεπείᾳ μὲν βίου, ἠθῶν δὲ χρηστότητι διαπρέπων, καὶ τοιοῦτον ἑμαυτὸν ἐν πᾶσι παρέχω, οἷον προσήκει γαίνεσθαι τὸν θεολο-

γίας, τῆς τῶν ἐπιστημῶν ἀκροτάτης, ἀψάμενον καὶ τὴν ταύτης μελέτην προηρημέρον. Ταύτην μοι τὴν ἐπαγγελίαν ἐπιτελοῦντι εἴη ὁ Θεὸς ἀρωγὸς ἐν τῷ βίῳ.

Καθομολόγησις τῶν διδασκτῶν τῆς Νομικῆς Σχολῆς.

Ἐπειδὴ ἡ διάσημος τῶν νομοδιδασκάλων Σχολῆ τῆ τοῦ Πρυτάνεως ἐπιτεύσει ἐς τοὺς ἑαυτῆς ἐγκριταί με..... κατηξίωσεν, αὐτῆ τε καὶ τῆ Πρυτανεία δημοσίᾳ πίστιν δίδωμι τῆ δε. Περὶ μὲν τὴν τῶν νόμων ἐπιστήμην αἰεὶ σπουδάσειν καὶ ἀκριβῶσαι ταύτην παντὶ σθένει πειράσασθαι ἐν δὲ δίκαις, αἰεὶ τῷ δικαίῳ καὶ ἴσῳ χρῆσεσθαι ὁδηγῶ, μήτ' εὐνοία μήτ' ἔχθει ἐν τῷ διαγιγνώσκειν καὶ ρέμειν τὸ δίκαιον παραγόμενος. Ὁ δ' ἂν εἰδῶ δίκαιον ὄν καὶ ἴσον, τοῦθ' ἀπλῶς καὶ κατὰ συνείδησιν αἰεὶ χρηματιεῖν τοῖς πυνθανομένοις· οἷς δ' ἂν ἑμαυτὸν παράσχω συνήγορον, τούτων, καὶ πλούσιοι τύχωσιν ὄντες, καὶ πένητες, σπουδῆ ἴση καὶ πίστει ὅμοια ὑπερδικήσειν· τὸ δὲ σύνολον, καὶ διδάσκων, καὶ δικάζων, καὶ συμβουλευόντων, καὶ δικηγορῶν ἢ δικογραφῶν, καὶ πᾶν ποιῶν ὅ,τι ἂν ἔργον ἢ τῶν περὶ νόμους ἐσπουδακότων, ἐς μείζονα δόξαν Θεοῦ ποιήσειν αἰεὶ, ἐς κραταίωσιν τῆς δικαιοσύνης, ἐς κοινήν τῶν ἀνθρώπων ὠφέλειαν καὶ τῆς πολιτείας συντήρησιν καὶ ἐμπέδωσιν. Ταύτην μοι τὴν ἐπαγγελίαν ἐπιτελοῦντι εἴη ὁ Θεὸς ἀρωγὸς ἐν τῷ βίῳ.

Καθομολόγησις τῶν διδασκτῶν τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς.

Ἐπειδὴ ἡ διάσημος τῶν ἱατρῶν Σχολῆ, τοῦ Πρυτάνεως ἐπιτεύσαιτος, ἐς τοὺς ἑαυτῆς..... δοκιμάσαι με κατηξίωσεν, αὐτῆ τε καὶ τῆ Πρυτανείᾳ δημοσίᾳ τῆ δε δίδωμι πίστιν. Ἠγήσεσθαι μὲν τοὺς διδάξαντάς με ταύτην τὴν τέχνην ἴσα γενέτησιν ἐμοῖσι, τῆ δὲ τέχνην μηδαμῶ ἐπ' εὐμαρίᾳ χρῆσεσθαι τῆ ἑμαυτοῦ ἐν τῷ βίῳ, ἀλλ' ἐς δόξαν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων σωτηρίᾳ, καὶ τῆς πίστεως αὐτῆς τιμῆν τε καὶ ὄνησιν. Πᾶν μὲν ὅ,τι ἱατροῦ ἔργον ἐστὶ, πιστῶς καὶ ἀκριβῶς κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν τὴν ἐμὴν ἐπιτελέων, τοῖσι δὲ νοσέουσιν, ἢν τε πλούσιοι τύχωσιν, ἢν τε πένητες, ὅμοιᾳ σπουδῆ τὴν ἐκ τῆς τέχνης ἐπαγινέων ἐπικουρίην· μηδὲ παραβόλως ἀποπειρώμενος τὴν τέον ζῶν ἀποκυβεύσειν, μηδ' ἱ-

SISMANOGLIO
MEGARO

τρέψουσιν ἐπὶ χρηματισμῷ ἢ φάτιος ἡμέρω, ἐς οἰκίας δὲ ὀκόσας ἂν εἰδῶ, ἐσελεύσεσθαι ἐπ' ὠφελίῃ καμρόντων, ἐκτός ἐών πάσης ἀδικίης. Ἄ δ' ἂν ἐν θεραπείῃ ἢ ἰδῶ ἢ ἀκούσω ἢ καὶ ἄνεν θεραπείης κατὰ βίον ἀνθρώπων, ἂ μὴ χρή ποτε ἐκλαλέεσθαι ἔξω, σιγήσεσθαι, ἄρρητα ἡγεύμενος τῆς δὲ τέχνης ἐπιμελήσεσθαι κατὰ δόξαμιν, σπουδῆν πλείστην ποιούμενος ἀκριβῶσαι ταύτης τὰ θέσμια. Τοῖσι δ' ὁμοτέχνουσι φιλόφρονα καὶ φιλόανθρωπον ἱμεαντὸν αἰεὶ παρέξειν καὶ σφραγῆς ἀδελφείοσιν ἴσον ἐπικρινέειν ἄρρεσι, πᾶν σφι προθύμως συμβαλλόμενος, ἐξ ὅτε ἂν ὠφελίῃ γένοιτο τοῖσι κάμρουσι ταύτην μοι τὴν ἐπαγγελίην ἐπιτελέα ποιέοντι εἴη ἐπαύρασθαι βίον καὶ τέχνης καὶ Θεὸν κτήσασθαι ἀρηγόνα, παραβαίροντι δὲ, τάρταρία τουτέων.

Καθομολόγησις τῶν διδασκῶν τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς.

Ἐπειδὴ ἡ διάσημος τῶν φιλοσόφων Σχολὴ τῆ τοῦ Πρυτάνεως ἐπινεύσει ἐς τοὺς ἑαυτῆς..... ἠξίωσε δοκιμάσαι με, αὐτῇ τε καὶ τῇ Πρυτανείᾳ δημοσίᾳ πίστιν δίδωμι τήνδε. Τῆς μὲν ἐπιστήμης ὡς οἶόν τε μάλιστα ἐν τῷ βίῳ ἐπιμελήσεσθαι, καπὶ τὸ τελειότερον αὐτὴν προαγαγεῖν καὶ ἀγλαΐσαι αἰεὶ πειράσεσθαι, μηδὲ χρῆσασθαι ταύτῃ ἐπὶ χρηματισμῷ ἢ κερτοῦ κλέους θήρα, ἀλλ' ἐφ' ᾧ ἂν τῆς θείας ἀληθείας τὸ φῶς προσητέρω διαχεόμενον αἰεὶ πλείουσιν ἐπαυγάῃ· πᾶν δὲ ποιήσεις προθύμως ὅ,τι ἂν μέλλῃ ἐς εὐσέβειαν οἴσειν καὶ κόσμον ἡθῶν καὶ σεμνότητα τρόπων, μηδὲ τῆς τῶν ἀλλοχθ διδασκαλίας σὺν ἀβελτερίᾳ κατεπιχειρήσειν ποτέ, κερτοσόφως περπερευόμενος, καὶ τὰ ἐκείνοις δεδογμένα κατασοφιστεύειν πειρώμενος, μηδ' ἐβελήσειν τάρταρία ὡς αὐτὸς γιγνώσκω διδάσκειν, μηδὲ καπηλεύειν τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ τῶν Μουσῶν θιασώτου αἰσχύνειν τῇ τῶν ἡθῶν ἀκοσμίᾳ. Ταύτην μοι τὴν ἐπαγγελίαν ἐπιτελοῦντι εἴη μοι τὸν Θεὸν ἀρωγὸν κτήσασθαι ἐν τῷ βίῳ.

ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΙ ΤΩΝ ΗΜΕΤΕΡΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

Ὅρκος ἰατρῶν.

Ὁμνυμι Ἀπόλλωνα ἰητρὸν καὶ Ἀσκληπιὸν καὶ Ὑγίαν καὶ Πανάκειαν, καὶ θεοὺς πάντας καὶ πάσας ἱστορας ποιούμενος, ἐπιτελέα ποιήσεις κατὰ δόξαμιν καὶ κρίσιν ἐμήν ὅρκον τόνδε καὶ ξυγγραφὴν τήνδε, ἠγήσασθαι μὲν τὸν διδάξαντά με τὴν τέχνην ταύτην ἴσα γενέτησιν ἐμοῖσι καὶ βίον κοινώσασθαι καὶ χρῆσιν χρητίζοντι μετάδοσιν ποιήσασθαι, καὶ γένος τὸ ἐξ ἐωυτέων ἀδελφοῖς ἴσον ἐπικρινέειν ἄρρεσι, καὶ διδάξειν τὴν τέχνην ταύτην, ἢν χρητίζωσι μαρθάνειν, ἄνεν μισθοῦ καὶ ξυγγραφῆς, παραγγελίης τε καὶ ἀκροήσεως καὶ τῆς λοιπῆς ἀπάσης μαθησῶς μετάδοσιν ποιήσασθαι νιοῖσι τε ἐμοῖσι καὶ τοῖσι τοῦ ἐμῆ διδάξαντος καὶ μαθηταῖσι συγγεγραμμένοις τε καὶ ὄρκισμένοις νόμῳ ἰητρικῷ, ἀλλῶ δὲ οὐδενὶ διαιτήμασι τε χρῆσασθαι ἐπ' ὠφελίῃ καμρόντων κατὰ δόξαμιν καὶ κρίσιν ἐμήν· ἐπὶ δηλήσει δὲ καὶ ἀδικίᾳ εἴρξειν· οὐ δώσω δὲ οὐδὲ φάρμακον οὐδενὶ αἰτηθεὶς θαράσιμος, οὐδὲ ὑψηλῶσαι ξυμβουλίην τοιήνδε· ὁμοίως δὲ οὐδὲ γυναικὶ πεσσὸν φθόριον δώσω· ἀγγῶς δὲ καὶ ὁσίως διατηρήσω βίον τὸν ἐμὸν καὶ τέχνην τὴν ἐμήν· οὐ τεμέω δὲ οὐδὲ μὴν λιθιῶντας, ἐκχωρήσω δὲ ἐργάτησιν ἀνδράσι πρήξιος τῆςδε· εἰς οἰκίας δὲ ὀκόσας ἂν εἰδῶ, ἐσελεύσομαι ἐπ' ὠφελίῃ καμρόντων, ἐκτός ἐών πάσης ἀδικίης ἐκουσίης καὶ φθορίης τῆς τε ἀλλῆς καὶ ἀφροδισίων ἔργων, ἐπὶ τε γυναικείων σωμάτων καὶ ἀνθρώπων ἐλευθέρων τε καὶ δοῦλων· ἂ δ' ἂν ἐν θεραπείῃ ἢ ἰδῶ ἢ ἀκούσω, ἢ καὶ ἄνεν θεραπείης κατὰ βίον ἀνθρώπων, ἂ μὴ χρή ποτε ἐπικαλέεσθαι ἔξω, σιγήσομαι, ἄρρητα ἡγεύμενος εἶναι τὰ τοιαῦτα. Ὅρκον μὲν οὖν μοι τόνδε ἐπιτελέα ποιέοντι καὶ μὴ ξυγγέοντι εἴη ἐπαύρασθαι καὶ βίον καὶ τέχνης, δοξαζομένῳ παρὰ πᾶσι ἀνθρώποις εἰς τὸν αἰεὶ χρόνον, παραβαίροντι δὲ καὶ ἐπιρκοῦντι τάρταρία τουτέων.

Ὅρκος τῶν μαχητῶν.

Α'

Οὐ καταισχνῶ ὄπλα τὰ ἱερά, οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν παραστά-

SISMANOGLIO
MEGARO

την ὄψιν ἂν στοιχήσω. Ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν, καὶ ὑπὲρ ὀσίων, καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν. Τῆν πατρίδα δὲ οὐκ ἐλάσσω παραδώσω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω ὄσιν ἂν παραδέξωμαι, καὶ εὐηχοήσω τῶν ἀεὶ κρινόντων ἐμφρόνως καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἰδρυμένοις πείσομαι καὶ οὐς τινας ἂν ἄλλους τὸ πλῆθος ἰδρύνεται ὁμοφώνως. Καὶ ἂν τις ἀναιρῆ τοὺς θεσμοὺς ἢ μὴ πείθεται, οὐκ ἐπιτρέψω· ἀμυνῶ δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πάντων καὶ ἱερὰ τὰ πάτρια τιμήσω. Ἱστορες θεοὶ τούτων.

B'

Οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς ἐλευθερίας, οὐδ' ἐγκαταλείψω τοὺς ἡγεμόνας οὔτε ζῶντας οὔτε ἀποθανόντας, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῶν συμμάχων ἅπαντας θάψω, καὶ κρατήσας τῷ πολέμῳ τοὺς βαρβάρους τῶν μὲν μαγεσαμένων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πόλεων οὐδεμίας ἀνάστατον ποιήσω, τὰς δὲ τὰ τοῦ βαρβάρου προελομένας ἀπάσας δεκατεύσω· καὶ τῶν ἱερῶν τῶν ἐμπρησθέντων καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων οὐδὲν ἀνοικοδομήσω παντάπασι, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγινομένοις ἐάσω καταλείπεσθαι τῆς τῶν βαρβάρων ἀσιθείας.

ΜΕΛΟΜΑΝΙΑ

Ὁ ἐξ οἴου δήποτε σημείου τοῦ ὀρίζοντος δι' ἀτμοῦ, ὀχήματος ἢ τροχιοδρόμου εὐοδούμενος, ἐν ὥρᾳ μάλιστα θέρους, εἰς Ἀθήνας ἀναγκάζεται εὐθύς νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι οὐδεμία ἄλλη πόλις παρέχει πλείονα καὶ ποικιλώτερα ἐντροφήματα τῆς ἀκοῆς. Ἐν αὐτῇ τῇ ἀποβάθρᾳ τοῦ λαυριωτικοῦ σιδηροδρόμου ἀντηχοῦσι πρὸς μὲν δεξιὰν ἄσματα ἐκ τοῦ Βοκκακίου καὶ ἀντικρὺ ἀνατολικά σαντούρια· μετὰ βραχείαν ἀνάβασιν εὐρίσκειται ἐνώπιον πλήθους συνωθουμένου παρὰ τὴν εἴσοδον ἰταλικοῦ μελοδράματος· εἰς ἑκατὸν βημάτων ἀπόστασιν ἀπαντᾷ δύο ὠδικὰ καφενεῖα καὶ εὐθύς ἔπειτα παρασύρεται ὑπὸ ἀκατασχέτου ρεύματος Ἀθηναίων, κυλιόμενου πρὸς τοὺς παριλισσίους κήπους, ὅπου δύναται νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ γαλλικοῦ κωμειδυλλίου, συναυλίας Βοημιδῶν, διεθνoῦς ὠδικοῦ καφενεῖου καὶ δὲν ἐνθυμοῦμαι πόσων ἄλλων ἀκροαμάτων. Ἐκεῖ ὑπάρχει μουσικὴ οὐ μόνον διὰ πάσας τὰς ὀρέξεις, ἀλλὰ καὶ διὰ πάντα τὰ βαλλάντια, ἀπὸ τῶν τριδράχμων μέχρι τῶν τριακονταλέπτων εἰσιτηρίων. Τὰ τελευταῖα μάλιστα ταῦτα χορηγοῦσι δικαίωμα καταναλώσεως διπλασίου ποσοῦ μελωδίας. Οἱ ἐργολάβοι τῷ ὄντι τῶν ὠδείων τούτων, ὠφελθέντες ἐκ τῶν διδαγμάτων τῆς πείρας, ἐξ ἧς ἀπεδείχθη ὅτι ἐκεῖνοι τῶν μαγεῖρων καὶ ἐφημεριδογράφων εὐδοκιμοῦσι παρ' ἡμῖν, ὅσοι παρέχουσι τὰς μεγαλειτέρας μερίδας οἷας δήποτε φαγωσίμου ἢ ἀναγνωσίμου ὕλης, ἔσπευσαν κάκεῖνοι ν' ἀναπληρώσωσι τὸ ποιὸν διὰ τοῦ ποσοῦ, μεταβάλλοντες εἰς παννουχίδας τὰς μουσικὰς ἐσπερίδας. Ὅπως δήποτε πολὺ τῶν ἐκλεκτῶν ἀξιώτερα τῆς προσοχῆς τοῦ φιλοσοφοῦντος εἶναι τὰ λαϊκὰ ταῦτα ὠδεῖα ἢ μᾶλλον αἰ ἀπὸ τῆς ὀγδόης ἐσπερινῆς μέχρι τῆς δευτέρας ἢ τρίτης πρωινῆς ὥρας παρακαθήμενοι ἐκεῖ χιλιάδες Ἀθηναίων. Τὰ τρία τέταρτα αὐτῶν ἀναγνωρίζει τις ἀμέσως ἐκ τοῦ πλάτους τῶν ὄμων, τοῦ ἐνδύματος καὶ τῆς ὀσμῆς ὡς ἀνήκοντας εἰς τὴν ἐργατικὴν τάξιν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀναιμικῆς ὀψεως ὡς φοιτητὰς ἢ μαθητὰς γυμνασίου, οὐδὲ τούτους ὀλβίους. Πάντες οὗτοι ἀποκόπτουσι τεμάχιον ἐκ τοῦ ἐπιουσίου αὐτῶν ἄρτου, ἢ τοῦλάχιστον τυροῦ, καὶ ὑπὲρ τὸ ἥμισυ

τοῦ ὕπνου των, ὅπως παραμείνωσιν ἐκεῖ ἐπὶ ἕξ ὅλας ὥρας ἀκροώμενοι τὰ βραχνὰ μελωδήματα διεθνοῦς ὁμίλου ἀπομάχων σειρήνων, ῥίπτοντες δεκάλεπτα εἰς τοὺς δίσκους των καὶ ἀνθοδέσμας κατὰ τοῦ προσώπου των, ἐκτρεπόμενοι εἰς ἡχηρὰ χειροκροτήματα κατὰ πᾶσαν ὀξύτεραν παραφωνίαν καὶ ἐνθουσιωδῶς ἐπευφημοῦντες ὁσάκις ὑπερπηδᾷ τὰ ἰσκαμμένα ἢ ἀναίδεια τοῦ μορφασμοῦ ἢ ὑπερβαίνει τὸ γόνατον ἢ ὑψώσιν τῆς ἰσθητός.

Ἡ τοιαύτη νυκτερινὴ δίαιτα τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν σπουδαστῶν, τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν βραχιόνων τῆς ἑλληνικῆς πρωτευούσης, δύσκολον εἶναι νὰ μὴ ὑποτεθῆ ἰπενεργοῦσα ἐπὶ τοῦ ποιῶν τῆς ἐργασίας τῆς ἐπιούσης. Εἰς τὰς μουσικὰς ταύτας ἀγρυπνίας ὀφείλονται βεβαίως πλείστα κακῶς ἐρραμμένα ὑποδήματα, ἀνορθόγραφα θέματα, ἀνισόρροπα καθίσματα καὶ ἄλλα πλημμυλῆ προϊόντα τῆς ἀθηναϊκῆς διανοίας καὶ βιομηχανίας. Καὶ ἀληθῆς μὲν εἶναι ὅτι ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ὑπάρχουσι σήμερον τοιαῦτα μουσικὰ καταγώγια, τὸ διακρίνον ὁμῶς τὰ παρ' ἡμῖν εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ ὑπερβαίνων τὰ ὅρια οὐ μόνον τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ πιστευτοῦ ἀριθμὸς τῶν εἰς ταῦτα φοιτῶντων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀνοχὴ τῆς ἀστυνομίας ἐπιτρεπούσης τὴν μέχρι τοῦ λυκαυγοῦς ἀντήχησιν τραγωδημάτων, εἰς τὰ ὅποια ἐπιβάλλεται σιωπὴ τὸ μεσονύκτιον ἐν πάσῃ ἄλλῃ εὐνομουμένη χώρᾳ. Περὶ τοῦ ἀθηναικοῦ τούτου φαινομένου ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ πολλὰ ὑπὸ ἐποψίν ὑγιεινῆν, ἠθικῆν, κοινωνικῆν, ἰσως δὲ καὶ πολιτικῆν. Ἄλλ' ἐξ ἀποστροφῆς πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην προτιμῶμεν νὰ ἐξετάσωμεν τὸ μελομανικὸν ζήτημα ἐξ ἀπόψεως γενικωτέρας. Ἡ ἀθηναϊκὴ τῶ ὄντι μελομανία οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ καὶ πως γελοιοδεστέρα ἐκδήλωσις νευροπαθείας, ἣτις δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς χαρακτηρίζουσα τὸν λήγοντα ΙΘ' αἰῶνα. Ἀπανταχοῦ ὑποσκελίζει σήμερον τὰς ἄλλας καλὰς τέχνας ἡ μουσικὴ καὶ ἀπανταχοῦ ἐγείρεται περὶ αὐτῆς, ὡς περὶ τινων χρεωγράφων, τὸ ζήτημα ἂν ἀνταποκρίνηται εἰς τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῆς ἢ τρέχουσα τιμῆ. Οἱ μὲν ἄλλοι καλλιτέχνη, ζωγράφοι, ποιηταί, γλύπται καὶ δραματοποιοὶ δυσανασχετοῦσι βλέποντες ἀνώτερον τοῦ ἰδικοῦ των τὸ κλέος καὶ δεκαπλάσιον τὸ κέρδος τῶν μουσουργῶν, οἱ δὲ ἠθολόγοι κατέχονται ὑπὸ τινος ἀνησυχίας συνδυάζοντες τὴν ἐπίτασιν τῆς μελομανίας μετὰ τῆς παρ' αὐτῶν

παρατηρουμένης καταπτώσεως τοῦ φρονήματος καὶ ἐκθηλύνσεως τοῦ χαρακτήρος τῆς συγχρόνου γενεᾶς.

Ἡ τοιαύτη συζήτησις περὶ τοῦ προορισμοῦ, τῆς χρησιμότητος καὶ τῆς θέσεως, ἦν δικαιούται νὰ κατέχη μεταξὺ τῶν τεχνῶν ἢ μουσικῆ, ὑπερβαίνει βεβαίως τὰ στενὰ ὅρια τῆς παρούσης μελέτης. Προτιμότερον ἐκ τούτου φαίνεται ἡμῖν νὰ περιορισθῶμεν εἰς μίαν μόνην ἀντιμελομανικὴν παρατήρησιν, τῆς ὁποίας δύσκολον, πιστεύομεν, ν' ἀμφισβητηθῆ ἢ σπουδαιότης, εἶναι δὲ αὕτη ἡ ἐξῆς: ὅτι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ λοιπὰ καλλιτεχνήματα, μόνον τοῦ μελοποιῶν τὰ ἔργα γηράσκουσι, μαραίνονται καὶ ἀποβάλλουσι τάχιστα τὴν δύναμιν τῆς συγκινήσεως τοῦ ἀκροατοῦ. Μόνα ἴσως τὰ ἱατρικὰ βιβλία καταντῶσιν ἄχρηστα ταχύτερον τῶν μελοδραμάτων, ἢ δὲ βραχυτέρας τοῦ βίου τούτων φαίνεται ἐγκειμένη τῇ φύσει τῆς μουσικῆς. Ἔργον τῶ ὄντι αὐτῆς εἶναι νὰ ἐξεγείρῃ διὰ τοῦ συνδυασμοῦ ἤχων γενικώτατά τινα αἰσθήματα, ὧν ἡ ἀκριβεστέρα ἐκφρασις ἀποβαίνει ἀδύνατος ἄνευ τῆς βοηθείας τοῦ λόγου, τῶν σχημάτων καὶ τῆς σκηνογραφίας. Ἀριστος μουσικός εἶναι βεβαίως ὁ κατορθῶν νὰ καταστήσῃ ὅσον πλείονας ἐκ τῶν ἀκροατῶν κοινωνοὺς τῆς ἰδίας αὐτοῦ ψυχικῆς καταστάσεως, νὰ μεταδώσῃ δηλ. αὐτοῖς ὅσα ἠσθάνετο, ἐσκέπτετο ἢ ἐφαντάζετο καθ' ἡν ὥραν ἐμελοποιεῖ.

Ἄλλ' ἡ μουσικὴ, ὅπως καὶ ἡ ποίησις, σπανιώτατα μόνον καὶ κατ' ἐξαίρεσιν ἔχει τι κοινὸν πρὸς τὴν ἀπομίμησιν τῶν φυσικῶν ἀκουσμάτων, πρὸς λαλίας πτηνῶν, φλοίσβους ὑδάτων, βελάσματα ποιμνίων ἢ συριγμοὺς ἀνέμων, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ ἦχοι, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζεται, διαφέρουσι τῶν ἐνάρθρων, ὡς στερούμενοι πάσης συμβολικῆς σημασίας. Οὔτε μιμητικὴ λοιπὸν οὐσα οὔτε συμβολικὴ, ἀγωνίζεται νὰ διεγείρῃ τῇ βοηθείᾳ ῥυθμῶν καὶ συγχρόνων ἢ διαδοχικῶν ἤχων ψυχικὰς διαθέσεις, σχετιζομένης δὴθεν πρὸς ιδέας, τὰς ὁποίας ἀδυνατεῖ νὰ διατυπώσῃ ὀρισμαίνως, ὅπως ὁ ποιητῆς, ὁ γλύπτης καὶ ὁ ζωγράφος. Αἱ πρὸς τοὺς ἤχους τῶ ὄντι σχέσεις τῶν ιδεῶν δύνανται νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰς ἀποδομένας αὐτοῖς μετὰ τῶν χρωμάτων, τὸ λευκὸν τῆς ἀθωότητος, τὸ κόκκινον τῆς χαρᾶς, τὸ κυανοῦν τῆς πίστεως ἢ τὸ πράσινον τῆς ἐλπίδος. Καὶ ἀληθῆς μὲν εἶναι ὅτι καὶ ὁ μέτριος μουσικός κατορθώνει νὰ τρέψῃ τὸ ἀκροατήριον πρὸς γενικώτατά τινα αἰσθήματα, οἷον χαρᾶς ἢ ἀθυμίας, συγκινήσεως ἢ γαλήνης, ἢ καὶ νὰ εἰκονίσῃ μεθ' ἱκανῆς ζωηρότη-

τος προπομπήν νεκροῦ εἰς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ κατοικίαν, θριαμβευτικὴν παρέλασιν, πανήγυριν ὀρχουμένων ἢ ἄλλους τοιούτους κοινούς τόπους. Καὶ περὶ τούτων ὁμοῦς καὶ ἔτι μᾶλλον περὶ πάσης ἰδανικωτέρας ἀπεικονίσεως, δύσκολον εἶναι ν' ἀποφανθῆ τις κατὰ πόσον εἶναι ἡ συνάφεια μεταξύ τοῦ ἤχου καὶ τῆς ἰδέας πραγματικῆ καὶ κατὰ πόσον προέρχεται ἐξ ἀπλῆς τινος κατὰ συνθήκην καὶ ἐξ ἰν προτιμήσεως ῥυθμῶν τινῶν καὶ μελωδημάτων πρὸς ὠρισμένας παραστάσεις. Οὕτως ἀναντίρρητον μὲν εἶναι ὅτι ὁ ἤχος τοῦ αὐλοῦ ἀνακαλεῖ εἰς τὸν νοῦν ἰδέας ποιμενικάς καὶ ὁ τῆς κιθάρας ἐρωτικάς, οὐχὶ ὁμοῦς καὶ ἐξ ἴσου βέβαιον ὅτι τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἤχου τῶν ὀργάνων τούτων καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ μετὰ τοῦ γεγονότος ὅτι αὐλοῦσιν οἱ ποιμένες καὶ κιθαρίζουσιν ὑπὸ τὸ παράθυρον τῆς φίλης των οἱ ἐρασταί. Ὁ κατ' ἐξοχὴν πολεμικὸς ἤχος τοῦ τυμπάνου, τοῦ ἥδη καταργηθέντος παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν εὐρωπαϊκῶν στρατῶν, ἐνδέχεται νὰ μὴ ἀνακαλῆ εἰς τὸν νοῦν μετὰ τινος δεκάδας ἐτῶν εἰμὴ ὀρχήσεις ἄρκτων καὶ ἀθιγγανίδων.

Ἄλλ' εἴτε πραγματικῆ ὑποθετῆ εἴτε ἐκ συνθήκης προερχομένη, οὐχ ἥττον βέβαιον εἶναι ὅτι τάχιστα ἐκλείπει καὶ, οὕτως εἰπεῖν, ἐξατμίζεται ἡ ἐκφραστικὴ δύναμις παντός μουσικοῦ ἔργου. Ὀλίγιστοι τῶ ὄντι εἶναι οἱ μουσικοὶ σκοποί, οἱ διανύσαντες βίον μακρότερον τοῦ ἡμίσεος αἰῶνος. Οἱ πρεσβύτεροι μεταξύ ἡμῶν παρέστησαν εἰς τε τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τῆς δόξης, οὐχὶ βεβαίως τοῦ ἀθανάτου Ῥοσσίνι, ἀλλὰ τῶν ὑπερεκατὸν αὐτοῦ μελοδραμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων μόνος ὁ «Κουρεὺς τῆς Σιβίλλης» φαίνεται βραδύνων νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ κοινὸν χρέος, ὅπως καὶ ἡ «Λουκία» τοῦ Δονιζέττη καὶ ἡ «Νόρμα» τοῦ Βελλίνι. Ἐκ τῶν συγχρόνων καὶ ἐφαμίλλων αὐτῶν Μερκαδάντου καὶ Πατσίνη οὐδὲν ἄλλο ἀπέμεινε πλὴν τοῦ ὀνόματος αὐτῶν καὶ τῆς ἀναμνήσεως τῆς ἡδονῆς, ἣν ἐπροξένει εἰς τοὺς πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν νεανίσκους ἢ ἀκρόασις τοῦ «Ὁρκου» καὶ τῆς «Σαπροῦς». Πάντες ἐν τούτοις οἱ μελοποιοὶ οὗτοι εἶναι σύγχρονοι ἡμῶν ἢ τῶν πατέρων ἡμῶν· ἂν δὲ ἀπὸ τούτων ἀνατρέξωμεν εἰς τοὺς τέρψαντας τοὺς ἡμετέρους πάππους ἢ προπάππους, οὐδένα εὐρίσκωμεν μεταξύ αὐτῶν καταλιπόντα ἔργα ἱκανὰ νὰ τέρψωσι καὶ ἡμᾶς. Οὐδ' ἱκανὸν παρήλθον ἔτη ἀφ' ἧς ἐποχῆς τὰ μελοδράματα τοῦ «θείου» Glück καὶ τοῦ «μοναδικοῦ» Πιτσίνη, ἐξεβάχχευον καὶ διήρουν εἰς ἀντίθετα στρατόπεδα τοὺς φιλομούσους Παρισίους, ἀλλὰ

τίς σήμερον γνωρίζει, δὲν λέγομεν τὴν μουσικὴν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν τῆς «Ὀλυμπιάδος», τῆς «Ἀλκήστιδος», τοῦ «Ρολάνδου», τῆς «Διδούς», ἢ τῆς «Ἀρμίδης», καὶ τίς ὅτι, πλὴν τῶν ἀνιέρων παρωδιῶν τοῦ Ὁφεμπάχ, ὑπάρχει καὶ ἄλλος τις «Ὁρφεὺς» καὶ ἄλλη «Καλὴ Ἑλένη», ὧν οἱ μελωδικοὶ στόνοι ἐκίνουν εἰς δάκρυα τοὺς ἀκροατάς; Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἀρχαιομανεῖς τινες ἀπεπειράθησαν νεκραναστάσεις, προσκαλοῦντες τὸ κοινὸν εἰς τὰς λεγομένας «ἱστορικὰς συναυλίαις». Ἡ ἐλπὶς νὰ μετάσχωσι κάκεινοι τῶν ἀκουστικῶν ἀπολαύσεων, ὧν ἀνεγίνωσκον ἐνθουσιῶδεις περιγραφὰς ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, εἴλκυσεν ἐκεῖ πολλούς. Τὸ πείραμα ὁμοῦς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐπιτυχόν. Ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸ ὄνομα τῶν ἐξόχων μελοποιῶν μόλις ἴσχυε πρὸς καταστολὴν τοῦ κατέχοντος τὸ ἀκροατήριον πόθου χασμημάτων, οὐδ' ἐλειψαν οἱ τολμήσαντες νὰ κηρύξωσι μετ' ἀγροίκου ἐλικρινείας τὸν Παεζιέλον, τὸν Περγολέζην καὶ τὸν Κιμαρόζαν ὑπνωτικούς, τὸν Ἀλλέγρην καὶ τὸν Βάχ ἀκαταλήπτους, τὸν Λούλην καὶ τὸν Ῥαμὼ σχολαστικούς, τὸν Γρετρὺ γλυκανάλατον καὶ τὸν «μέγαν» Χαϊνδελ αὐτόχρομα ὠτοσπαράκτην;

Πῶς μετὰ ταῦτα νὰ συμβιβάσῃ τις τὰς ἀξιώσεις τῶν διεκδικούντων ὑπὲρ τῆς μουσικῆς ἐξοχον μεταξύ τῶν τεχνῶν θέσιν, πρὸς τὸ θεμελιώδες δόγμα τῆς αἰσθητικῆς φιλοσοφίας, καθ' ἣν πρῶτον προσὸν καὶ ἰδιαιτέρον γνώρισμα ἀληθοῦς καλλιτεχνήματος εἶναι ὅτι δὲν ὑπόκειται εἰς τὸν διέποντα πάντα τὰ ἐπίγεια νόμον τῆς παρακμῆς καὶ τοῦ θανάτου; Ἐνῶ τῶ ὄντι ἀκαταπαύστως μεταβάλλονται, παρέρχονται καὶ ἀντικαθίστανται οἱ πολιτικοὶ θεσμοί, τὰ θρησκευόμενα, τὰ ἔθιμα καὶ τὰ ἥθη, μόνη ἡ τέχνη, ὡς ἀμεσώτερα ἴσως ἀποκάλυψις τοῦ θεῖου κάλλους, φαίνεται ἱκανὴ ν' ἀντισταθῆ εἰς τὴν πανδαμάτορα τοῦ χρόνου ῥοήν. Τὴν Ἀφροδίτην τῆς Μήλου προσκυνοῦσι μετὰ παρέλευσιν εἰκοσιπέντε αἰῶνων οἱ Χριστιανοὶ μετ' ὄσης καὶ οἱ εἰδωλολάτραι εὐλαθείας, οὐδὲ δύναται νὰ εὐρεθῆ μεταξύ τῶν μᾶλλον πεπωρωμένων συγχρόνων ὑλιστῶν ὁ ἱκανὸς ν' ἀρνηθῆ ὅτι πράγματι θεῖον εἶναι τὸ κάλλος τῶν παρθένων τοῦ Ῥαφαήλου. Τὸ αὐτὸ δύναται τις νὰ εἴπῃ περὶ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς τεκτονικῆς, περὶ τοῦ Παρθενῶνος ἢ τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων, οἷτινες αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς προξενοῦσιν εἰς τὸν θεατὴν ἐντύπωσιν οὐδόλως ἐξαρτωμένην ἐκ τῆς λατρείας πρὸς τὴν

παρθένον Ἀθηνᾶν ἢ τὴν παρθένον Μαρτίαν. Οὐδ' εἶναι ἴσως ἀνάγκη νὰ ἐνθυμίσωμεν τὸ πασίγνωστον περὶ ποιήσεως ἀξίωμα, ὅτι οὐδέποτε γηράσκουσι τοῦ ἀληθοῦς ποιητοῦ, ἀλλὰ μόνον τοῦ στιχοπλόκου τὰ ἔργα. Οὕτω λοιπὸν τῶν μὲν πλαστικῶν τεχνῶν καὶ τῆς φιλολογίας τὰ προϊόντα δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς μέτρα καὶ υποκείμενα εἰς τὸν νόμον τῆς παρακμῆς καὶ τοῦ θανάτου, καὶ ἄλλα οὐδέποτε γηράσκοντα καὶ ἀμολογούμενα ἀθάνατα παρὰ πάντων, παρὰ δὲ τῇ μουσικῇ ἀδύνατον εἶναι ν' ἀνεύρη τις παράδειγμα ἀθανασίας ἢ καὶ μακροβιότητος μεγάλης. Ὁ ἔχων ἡλικίαν τεσσαρῶν αἰώνων Μωϋσῆς τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου εἶναι ἀσυγκρίτως ἀκραιότερος τοῦ πενήτηκονταίτου «Μωϋσείως» τοῦ Ῥοσσίνι, ἢ δὲ μόλις ἑκατοντοῦτις «Ἰριγένεια» τοῦ «θείου» Gluck φαίνεται πολὺ πρεσβυτέρα οὐ μόνον τῆς «Ἰριγένειας» τοῦ Ρακίνα, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἴσως τοῦ Εὐριπίδου.

Ὁ ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰ ἀνωτέρω οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ ἐξαγάγῃ ἐξ αὐτῶν συμπέρασμα, εἰμὴ μόνον ὅτι ἡ ἀποκάλυψις καὶ ἀποτύπωσις τοῦ ἀπολύτου καὶ ἀγηρήτου κέλους, ἣν ἐπιδιώκουσιν αἱ ἄλλαι τέχναι, δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς μουσικῆς. Κατὰ τὸν πολὺν Schopenhauer, αὕτη οὐδὲν ἔχει κοινὸν πρὸς τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ μόνον πρὸς τὸ «ἐνορμον καὶ τὴν ἀσυνείδητον βούλησιν» ἢ τὸ «ἐπιθυμητικόν», ὅπως εἶπεν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης. Στερουμένη παντὸς μέσου πρὸς μεταδόσιν οἷας δὴποτε ἐννοίας, περιορίζεται νὰ τρέπῃ ἡμᾶς πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ αἶσθημα, τὸ συνδεδεμένον πρὸς βίμβασμους καὶ ὀπτασίας, αἵτινες ἐξαρτῶνται πολὺ μᾶλλον ἐκ τῆς διαθέσεως τοῦ ἀκροατοῦ ἢ ἐκ τῆς προθέσεως τοῦ μελοποιῦ. Ἀληθές μὲν εἶναι ὅτι πρέπει νὰ καταβάλλωμεν τι καὶ ἐξ ἰδίων πρὸς ἐκτίμησιν καὶ παντὸς ἄλλου καλλιτεχνήματος, εἰκόνας, ἀγάλματος ἢ καὶ ποιητικοῦ ἔργου, ἀλλ' ἐν τῇ μουσικῇ τὸ ποσὸν τῆς προσωπικῆς ἡμῶν καταβολῆς εἶναι τόσον μέγα, ὥστε ἡ ἀκρόασις κατανατᾷ εἰδὸς τι διηνηκοῦς συνεργασίας. Εἰς τοῦτο ὀφείλεται πιθανῶς ἡ ἀνάγκη τῆς ἀνακαινίσεως τῆς μουσικῆς ἀνὰ πᾶσαν γενεὴν ἀκροατῶν καὶ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ μελοποιῦ νὰ ἔχῃ πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὸ μέτρον τῆς ἰκανότητος τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ. Πολὺ μᾶλλον ἢ πᾶς ἄλλος τεχνίτης ἀναγκάζεται οὕτως νὰ κανονίζῃ τὴν πτήσιν του πρὸς τὸ μήκος οὐ μόνον τῶν ἰδίων αὐτοῦ πτερυγῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν τοῦ ἀκροατηρίου. Κατὰ τοῦ νόμου τούτου ἐπιχειροῦσι νὰ ἐπανα-

στατήσῃ ὁ πολὺς Ῥιχάρδος Βάγνερ, κηρύττων ὅτι ἔργον τοῦ μελοποιῦ δὲν εἶναι νὰ θωπεύῃ μόνον τὰς αἰσθήσεις καὶ νὰ ἰκανοποιῇ τὰς εὐμεταβλήτους ὀρέξεις τοῦ πλήθους, ἀλλὰ ν' ἀνυψῶθῃ μέχρι τῆς ἀκριβοῦς ἐκφράσεως ἀλληλουχίας αἰσθημάτων, συνδεομένων λογικῶς καὶ δραματικῶς. Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἐζητεῖτο νὰ ὀρισθῇ καὶ τῇ μουσικῇ ὁ παρὰ τῶν ἄλλων καλῶν τεχνῶν ἐπιδιωκόμενος ὑψηλότερος σκοπός. Ἡ τοιαύτη ὁμως ἀξίωσις τοῦ σχολάρχου ἀπεδείχθη ὑπερβολικῆ, ἐκ δὲ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἤρσαν εἰς τὸ κοινὸν τὰ εὐχρήματα μόνον ἐκεῖνα τεμάχια, ἅτινα οὐδῶλος διεκρίνοντο ἐπὶ καινοτομίᾳ. Ἐξαιρέσει τούτων ἡ «μουσική τοῦ μέλλοντος» ἤχησεν εἰς τὰ ὦτα τῶν συγχρόνων ὡς ἄμουσος θόρυβος, στερούμενος πάσης σημασίας, ἢ δὲ ἀπόπειρα ἀκριβεστέρως ἐκφράσεως κατέληξεν εἰς τὴν ἐκλειψιν καὶ τῆς πρὶν θεωρουμένης ὡς ἀνεπαρκούς. Ἐκ τοῦ πειράματος τούτου κατέστη ἔτι καταφανέστερον ἢ πρὶν ὅτι τὸ ἔργον τῆς μουσικῆς συνίσταται καὶ περιορίζεται εἰς αὐτὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐκηρύττοντο ἀνάξια αὐτῆς παρὰ τοῦ σχολάρχου, ὅτι δηλαδὴ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ὁ μελοποιός ἢ μόνον θωπευτής τῶν ὠτων, γαργαλιστής τῶν νεύρων, εἰκονιστής αἰσθημάτων καὶ ὑποβολεὺς ἡδυπαθῶν ὀνείρων. Ἡ μουσικὴ ἀπόλαυσις, οὐδὲν ἔχουσα κοινὸν πρὸς τὴν ἐκ πλαστικοῦ ἢ ποιητικοῦ καλλιτεχνήματος πνευματικὴν ἔξαρσιν, δύναται πολὺ μᾶλλον νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν ἡδονήν, ἣν αἰσθανόμεθα ἐκ ἐκ τοῦ σπινθηρισμοῦ πυροτεχνήματος, τῶν ἀναθυμιάσεων ἀνθοδέσμης, τῆς ροφῆσεως ποτηρίου καμπανίτου ἢ τῆς προσψύσεως γυναικείας χειρός. Ταῦτα λέγων οὐδῶλος προτίθιμι ν' ἀμφισβητήσω τὸ μέγεθος τῆς ἡδονῆς, ἣν προξενεῖ εἰς ἡμᾶς ἡ μουσικὴ, ἀλλὰ μόνον νὰ ὀρίσω τὸ ποιὸν αὐτῆς διὰ τῆς συγκρίσεως πρὸς θελκτικώτατα πράγματα, τὰ ὁποῖα ἡ φρόνησις ἐπιβάλλει ἡμῖν νὰ μεταχειριζώμεθα μετὰ μετριότητος καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος νὰ μὴ κατατάσσωμεν εἰς ὑψηλότεραν τῆς προπούσης βαθμίδος.

EMM. Δ. ΡΟΙΔΗΣ.

ΕΡΓΑΣΙΑ

(*Εκ τῶν τοῦ Σαμονήλ Σμάιλς*)

Διὰ τῆς ἐργασίας πρὸ πάντων μορφοῦται ὁ ἐν τῇ πράξει χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου. Αὕτη γεννᾷ καὶ διευθύνει τὴν ὑπακοήν, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐπιμονήν. Αὕτη δίδει εἰς τὸν ἀνθρώπον ἐπιδεξιότητα καὶ εὐχέρειαν περὶ τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἐπαγγέλματός του. Διὰ τῆς ἐργασίας τέλος ἀποκτᾷ τις ἐπιτηδειότητα καὶ ὀξύτητα, δύο ἀρετὰς ἀπαραιτήτους πρὸς διεξαγωγὴν τῶν τοῦ βίου ἔργων.

Ἡ ἐργασία εἶναι ὁ νόμος τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως, ἡ ἀρχὴ ἢ ὠθοῦσα πρὸς τὰ πρόσω τοὺς τε ἀνθρώπους καὶ τὰ ἔθνη. Οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ἀναγκάζονται, ὅπως ζῶσι, νὰ ἐργάζονται ἰδίαις χερσὶ, καὶ οἱ μὴ ἔχοντες ὅμως ἀνάγκην τῆς χειρωνακτοῦ ἐργασίας, ὅπως ζήσωσιν ὀφείλουσι ν' ἀσχολῶνται οὕτως ἢ ἄλλως, ἐὰν θέλωσι νὰ αισθάνωνται ἀληθῶς τὴν εὐφροσύνην τῆς ζωῆς.

Ἡ ἐργασία ἴσως εἶναι βάρος καὶ πόνος· εἶναι ὅμως ἐν ταύτῃ τιμὴ καὶ δόξα· ἀνευ αὐτῆς οὐδὲν δύναται νὰ τελεσθῇ ἐν τῷ κόσμῳ. Πᾶν ὅ,τι μέγα ἐν τῇ ἀνθρωπότητι, προῆλθεν ἐκ τῆς ἐργασίας· ὁ πολιτισμὸς εἶναι τέκνον αὐτῆς. Ἐὰν ἡ ἐργασία καταργηθῇ, ἡ φυλὴ τῶν ἀνθρώπων θὰ καταληφθῇ ὑπὸ ἠθικοῦ θανάτου.

Ἡ ὀκνηρία καὶ οὐχὶ ἡ ἐργασία εἶναι κατὰρὰ διὰ τὸν ἀνθρώπον. Ἡ ὀκνηρία καταβιβρώσκει τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἡ σκωρία τὸν σίδηρον. Ὄταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος κατέκτησε τοὺς Πέρσας καὶ ἐσπούδαζε τὰ ἥθη αὐτῶν, παρετήρησεν ὅτι οὗτοι δουλικὸν θεώρουν τὴν ἡδονήν, ἡγεμονικὸν δὲ τὴν ἐργασίαν.

Ὄταν ὁ αὐτοκράτωρ Σεβῆρος ἔκειτο ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου αὐτοῦ κλίνης, ἡ τελευταία πρὸς τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ διαταγὴ ἦτο *laboremus ἀνὰ ἐργασθῶμεν*· ὄντως δὲ διὰ τῆς σταθερᾶς καὶ ἀδιαλείπτου ἐργασίας οἱ στρατηγοὶ τῶν Ῥωμαίων διετήρησαν τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν καὶ ἐπεξέτειναν τὸ κράτος.

ΑΠΑΝΤΩΝ ΚΑΚΩΝ ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΑΡΓΙΑ

Δέν υπάρχει ίσως ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου κλίσις, ἣν πρέπει ἐκ παν-
τός τρόπου ν' ἀποφύγη καὶ ἀπὸ τῆς ὁποίας νὰ προσπαθήσῃ νὰ προφυ-
λαχθῆ, ὅσον ἡ ὀκνηρία.

Ἡ ὀκνηρία ἐξευτελίζει καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ἔθνη. Οὐδεμίαν
ἄχρι τοῦδε προὔξενον ἐντύπωσιν ἐν τῷ κόσμῳ οὐδὲ θὰ προξενήσῃ.
Ἐν τῇ φύσει δὲ τῶν πραγμάτων ἐγκείται νὰ προσκρούῃ πανταχοῦ
καὶ ν' ἀποτυγχάνῃ. Προξενεῖ βῆρος, στενοχωρίαν καὶ ἀνίαν, ἐς αἰὶ ἐπι-
φέρουσα δυσκρίσιαν, μελαγχολίαν καὶ ἀθλιότητα.

Ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία δὲν συνίσταται ἐν τῇ ἀργίᾳ τῶν ἡμετέρων
δυνάμεων, ἀλλ' ἐν τῇ πράξει καὶ τῇ ἐργασίᾳ, καὶ ἐν τῇ συνετῇ χρήσει.
Ἡ ἀκηδία ἐξαντλεῖ, καὶ οὐχὶ ἡ ἐργασία, ἥτις τὸναντίον χορηγεῖ ζωὴν,
ὑγίειαν, εὐτυχίαν. Ἡ ἐργασία δύναται νὰ καταβάλλῃ καὶ νὰ καταπο-
νήσῃ τὸν νοῦν, ἡ ἀργία ὅμως ἐπιφέρει αὐτῷ ἀληθῆ ὄλεθρον.

Ὁ βίος προξενεῖ ἀναγκαίως τὴν αὐτὴν δυσκρίσιαν εἰς τὸν πλού-
σιον τὸν ἄεργον, ὅσον καὶ εἰς τὸν πτωχόν, τὸν μὴ ἔχοντα ἐργασίαν, ἢ
ἔχοντα καὶ μὴ θέλοντα νὰ ἐργασθῆ.

Ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἐργασίας ὑποβάλλεται εἰς ὅλας τὰς τάξεις καὶ εἰς
ὅλας τὰς καταστάσεις τῆς κοινωνίας. Ἐκαστος ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ
ἰδίου βίου ἔχει ἔργον τι νὰ πράξῃ, πλούσιος ἢ πτωχός. Ὁ εὐγενὴς
τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν ἀνατροφὴν, ὅσον δῆποτε καὶ ἂν ᾖ πλούσιος,
ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ προσφέρῃ τὸ μέρος τῆς ἐργασίας του πρὸς τὸ καθο-
λικὸν ἀγαθόν, οὗτινος καὶ αὐτὸς συμμετέχει. Δέν ἀρκεῖ νὰ τρέφῃται
καλῶς καὶ νὰ ἐνδύηται διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἄλλων, αὐτὸς οὐδὲν συν-
εισφέρων ὡς ἀντάλλαγμα εἰς τὴν κοινωνίαν, ἧς ἀποτελεῖ μέρος.

Ἡ ἀδιάλειπτος καὶ ὠφέλιμος ἐπασχόλησις εἶναι διὰ τε τὴν γυναῖκα
καὶ τὸν ἄνδρα οὐσιώδης ὅρος εὐτυχίας καὶ ὑγείας. Ἄνευ αὐτῆς αἱ γυ-
ναῖκες ὑπόκεινται εἰς ἀνίαν, συνοδευομένην συνήθως ὑπὸ ἡμικρανίας καὶ
νευρικῶν προσβολῶν.

Ἡ συνεχὴς ἐργασία παρέχει ὑγίειαν οὐ μόνον εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ
εἰς τὴν ψυχὴν. Ἐνῷ ὁ ὀκνηρὸς σύρει νωθρῶς τὸν χρόνον τοῦ βίου του,
μέγα δὲ μέρος τῆς φύσεώς του ὑπνώττει ὑπνον βαθύν (εἰν δὲν κατέ-
στη ἐντελῶς νεκρὸν ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς), ὁ φιλόπονος τὸναντίον
ἀποβαίνει πηγὴ δραστηριότητος, καὶ εὐφροσύνης εἰς τοὺς περὶ αὐτόν.

Ἡ ταπεινότερα ἐπασχόλησις εἶναι προτιμότερα τῆς ἀργίας.

Ἡ μετὰ φρονήσεως ἐργασία καὶ ἐν μέτρῳ εἶναι ἀγαθὴ διὰ τε τὸ
πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα. Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς τρέφεται καὶ ὑποστηρίζεται
ὑπὸ τῶν σωματικῶν ὀργάνων, ἅτινα πρέπει νὰ ἐκγυμνάζῃ διὰ τῆς ἐρ-
γασίας. Οὐχὶ ἡ ἐργασία λοιπόν, ἀλλ' ἡ ὑπέρμετρος ἐργασία βλάπτει.
Ἡ σκληρὰ δὲ ἐργασία προξενεῖ ὀλιγώτερον κακὸν τῆς μονοτόνου ἐργα-
σίας, τῆς δυσκρίστου καὶ ἄνευ ἐλπίδος. Πᾶσα ἐργασία εἶναι καλὴ,
ὅταν ὑποστηρίζηται ὑπὸ τῆς ἐλπίδος· καὶ ἐν τῶν μεγαλειτέρων μυστη-
ρίων τῆς εὐτυχίας εἶναι νὰ ἐπασχολῆται τις ὠφελίμως, ἔχων δι' ἐλπί-
δος ὅτι θελεῖ ἐπιτύχει.

SISMANOGLIO
MEGARO

ΔΕΚΑ ΕΝΤΟΛΑΙ

Α'

Ἐπιμελοῦ νὰ τηρῆς φαιινὸν εἰς τὴν καρδίαν σου τὸν σπινθῆρα ἐκείνον τοῦ οὐρανίου φωτός, τὸν ὀνομαζόμενον *συνείδησιν*.

Β'

Τὰ παραδείγματα, ἅπερ τοσάκις εἶδες, ἢ ἴδια σου πείρα καὶ αὐτὴ ἢ καρδιά σου ἀρκούντως σοὶ λέγουσιν, ὅτι οὐχὶ ὁ ἐν ὑψηλῷ βαθμῷ καὶ ἐν ἀξιώμασι διατελὼν ἀπολαμβάνει τὴν ἀληθῆ τιμὴν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἀδιαφόρως ἐκ τῶν μεγάλων καὶ ἐκ τῶν μικρῶν παρὰ πάντων τιμᾶται μόνος ἐκεῖνος, ὅστις διακρίνεται ἐπὶ ἀρετῇ καὶ ἐπὶ ἰδιάζοντι εὐγενεῖ τρόπῳ. Πρὸς τὴν ἀληθῆ ταύτην λάμψιν στρέψον τὴν φιλοτιμίαν σου. Ἐὰν ὄντως ἢ ἀρετῇ σὲ ἱμπνέῃ, ἴαν ἐν τῷ πνεύματί σου τὰ χριστιανικὰ φρονήματα ἀντικαθιστῶσι τὰς ἀξιώσεις τῆς ἀλαζονείας, οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον θέλεις ἐπιζητεῖ τὴν ἐπιδοκιμασίαν καὶ τὸν ἔπαινον τοῦ πλήθους· διότι θέλει ὑπάρχει διὰ σὲ ἀνωτέρα κρίσις καὶ ποθεινότερα ἐπιδοκιμασία, ἢ κρίσις καὶ ἢ ἐπιδοκιμασία τῆς συνειδήσεώς σου.

Γ'

Θάρρος, ἔχε πάντοτε θάρρος! οὐδεμία ἀρετὴ ἄνευ αὐτοῦ. Θάρρος, ἵνα νικήσῃς τὴν φιλαυτίαν σου καὶ καταστῆς εὐεργετικὸς εἰς τοὺς ἄλλους. Θάρρος, ἵνα νικήσῃς τὴν ἀπάθειάν σου καὶ προοδεύσῃς ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἐπιστήμης. Θάρρος, ἵνα ὑπερασπίσῃς τὴν πατρίδα καὶ προστατεύσῃς τὸν ὁμοῖόν σου ἐν πάσῃ περιστάσει· θάρρος, ἵνα ἀντιστῆς εἰς τὸ κακὸν παράδειγμα καὶ τὴν ἀδικὸν χλεύην· θάρρος, ἵνα ὑπομείνῃς τὰς ἀσθενείας, τοὺς μόχθους, τὰς παντοειδεῖς ὀδύνας ἄνευ οἰμωγῶν οἰκτρῶν· θάρρος, ἵνα τείνῃς εἰς τὴν τελειότητα, εἰς ἣν δὲν δύνασαι μὲν νὰ φθάσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' εἰς ἣν δὲν πρέπει ποτὲ νὰ παύσῃς ἀποβλέπων, ἴαν δὲν θέλῃς νὰ χάσῃς πᾶσαν εὐγένειαν ψυχῆς.

Δ'

Δύνασαι νὰ ἦσαι μέγας ἐν τῇ δυστυχίᾳ, ἴαν μηδέποτε θελήσῃς νὰ ἐξευτελισθῆς. Εἶναι τι ὑψηλὸν θέαμα ὁ ἀνὴρ, ὅστις ἀγωνίζεται καὶ ὑποφέρει βαδίζων πρὸς εὐγενῆ σκοπόν.

Ε'

«Οὐδέποτε εἶσαι εὐτυχέστερος τῶν ἄλλων, ἴαν δὲν κατασταθῆς κρείσσων αὐτῶν.» Τὸ λόγιον τοῦτο ἐγγράραζον βαθέως ἐν τῇ μνήμῃ σου· μνήσθητι δὲ αὐτοῦ, ὅτῃς περιπίπτεις ἐν ἀνάγκαις καὶ ἐν ἐσχάτῃ ἀπορίᾳ ἕνεκεν ἰδίων ἀμαρτημάτων. Μνήσθητι αὐτοῦ, ὅταν τὰ ἐκ τῶν σφαλμάτων σου πηγάζοντα παθήματα ἀποσπῶσι δάκρυα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου, ἢ τῶν πεπραγμένων ἢ μεταμέλεια σὲ φέρῃ εἰς ἀπόγνωσιν. Ἐνθυμήθητι αὐτοῦ, ὅταν προτιμᾷς τὸν δουρικὸν ζυγὸν ἀνοικείων παθῶν μᾶλλον, ἢ τὴν ἀληθῆ ἀνεξαρτησίαν σου, ὅταν ἐκλέγῃς ἀξιοκατάκριτον ἐλαφρόνοιαν, ἀντὶ τῆς φρονήσεως ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις, τοὺς δὲ ὀνειδισμοὺς ἐνόχου συνειδήσεως, ἀντὶ τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀθωότητος, δι' ἧς ἀφικνεῖται τις εἰς τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν.

ΣΤ'

Προσπάθησον νὰ καταστήσῃς τὸν βίον σου ὁμοῖον πρὸς τὰ πολύτιμα μέταλλα, ἅτινα ἐν μικρῷ ὄγκῳ πολλὴν ἐγκλείουσιν ἀξίαν. Διὰ τῶν πράξεών σου μέτρει αὐτόν, ὄχι διὰ τῶν χρόνων τῆς διαρκείας του.

Ζ'

Ἐργάζου μετὰ σπουδῆς. Ἡ ἐργασία δὲν πρέπει νὰ ἦναι τέρψις ἢ παιδιὰ πρὸς κατατριβὴν χρόνου, ἀλλ' ἐργασία ἀκριβῆς, ἥτοι σύντονος ἐφαρμογὴ τῶν δυνάμεων πρὸς παραγωγὴν ὠφελίμων ἔργων. Μόνη ἢ μετὰ πόνου σπουδὴ φέρει καρπούς καὶ ἐν ταύτῳ τὴν πεποίθησιν τῆς τοῦ καθήκοντος ἐκπληρώσεως.

Η'

Ἀναζητεῖ τὴν συναναστροφὴν τῶν ἀνθρώπων, ὧν ἡ ὁμιλία καθιστᾷ σε ἐπιτηδειότερον πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐργασίας τῆς ζωῆς. Ἀπόφυγε τὴν προσέγγισιν τοῦ ἐγκαταλείποντος εἰς σὲ τὸ κενὸν καὶ τὴν ἀδυναμίαν.

Θ'

Θέλεις νὰ ἦσαι ἐντελῶς εὐτυχῆς ἐν τῇ τάξει, ἐν ἣ ἔτυχες τεταγμένος; Μάθε νὰ στέργῃς αὐτήν. Οὐδεμία ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ εὐτυχία χωρὶς αὐταρκειᾶς, ἢ κἄλλιον εἰπεῖν, ἢ αὐτάρκειά ἐστίν αὐτὴ ἢ εὐδαιμονία.

Ι'

Ἐπιτίθει τὰ καθήκοντα, γαίᾳ δὲ μυχθήτω πυρί.

SISMANOGLIO
MEGARO

Ο ΒΟΣΠΟΡΟΣ

Τὸ ἀτμόπλοιον ἀπέπλευσεν ἐκ τῆς γειφύρας τοῦ Γαλατᾶ, ἐκβάλλον λευκὸν καὶ μίλανα ἀτμὸν συμπυκνούμενον εἰς νεφύδιον ἐν τῷ γαλανῷ οὐρανῷ.

Ὁ ἐκ τῆς γειφύρας ἀπόπλους δὲν εἶναι εὐχερής· τὸ ἀτμόπλοιον, κινδυνεύον ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ συγκρουσθῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν λέμβων καὶ φορτηγίδων, αἵτινες διασχίζουν τὸ ἐκτὸς τῆς γειφύρας στόμιον τοῦ Κεραταίου κόλπου κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν, ἀπαίρει βραδείως κατ' ἀρχάς, εὐθὺς δ' ἀπαλλαγθὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ κωλυμάτων κινεῖται ὀλοταχῶς· τότε δὲ ταξιδεύει τις διὰ μέσου διπλῆς γραμμῆς ἀνακτόρων, περιπτέρων, προαστείων, κήπων, λόφων, πλέον ἐπὶ ὕδατος, ὅπερ εἶναι κρᾶμα σμαράγδου καὶ σαπφείρου, ἐνθα τὸ διασχιζόμενον κῦμα παράγει μυριάδας μαργαριτῶν, ὑπὸ τὸν ὠραιότερον τοῦ κόσμου οὐρανόν, ἐν ᾧ ὁ ἥλιος σχηματίζει ἱριδας ἐν τῇ δροσοπάχνῃ, ἣν ἀναρρίπτουσιν οἱ τροχοί.

Οὐδὲν εἶναι ἐφάμιλλον τοῦ διώρου τούτου πλοῦ ἐπὶ τῆς γλαυκῆς ἐκείνης ταινίας, ἣτις ἐκτείνεται ὡς ὄριον μεταξὺ δύο ἡπείρων, τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, ἃς βλέπει τις ταυτοχρόνως.

Ὁ Βόσπορος ἀπὸ τοῦ Σαρᾶ Μπουργου μέχρι τῆς Μαύρης Θαλάσσης διαυλακοῦται ἀκαταπαύστως ὑπὸ ἀτμοπλοίων.

Ὁ πύργος τοῦ Λεάνδρου, ἢ ὁ πύργος τῆς Κόρης κατὰ τοὺς Τούρκους (Κήζ κουλεσῆ) ἐμφανίζεται λευκός, εἶναι δὲ θελκτικὴ ἢ διαγραφὴ τοῦ ἐπὶ τῶν γαλανῶν ὑδάτων.

Ἡ Χρυσόπολις καὶ ὁ Τὸπ-Χανὲς διακρίνονται μετ' ὀλίγον. Ὑπὲρ τὸν Τὸπ-Χανὲν ὁ πύργος τοῦ Γαλατᾶ ἀνυψοῖ τὴν κανονικὴν του στέγην, ἐπὶ τοῦ πρηνοῦς δὲ τοῦ λόφου εἰσὶ δισπαρμέναι αἱ λιθοκτιστοὶ τῶν Εὐρωπαίων οἰκίαι καὶ τὰ πολύχροα ξύλινα μελαθρα τῶν Τούρκων.

Ποὺ καὶ πού λευκὸς μιναρὲς ἀνυψοῖ τὴν κορυφὴν του ὁμοίαν πρὸς ἱστὸν πλοίου· συστάδες δένδρων βαθίως πρασίνου χρώματος διαπύσσονται· τὰ ὀγκώδη οἰκοδομήματα τῶν πρεσβειῶν προτείνουσι τὰς προσόψεις αὐτῶν καὶ διὰ μέσου παραπέτασματός κυκαρίσσω ἐκλάμπουσι

φωτεινῶς ὁ στρατὸν τοῦ πυροβολικοῦ καὶ ἡ στρατιωτικὴ σχολή. Ἡ Χρυσόπολις παρουσιάζει θέαμα σχεδὸν ὁμοιον· τὰ μαῦρα δένδρα νεκραφείου τινὸς χρησιμεύουσιν ὁμοίως ὡς βάθος εἰς τὰς ῥοδόχρους οἰκίας καὶ τὰ ἀσβεστόχριστα τεμένη της· ἐκατέρωθεν ἡ ζωὴ ἔχει τὸν θάνατον ὀπίσω αὐτῆς· ἐκατέρα πόλις περιβάλλεται ὑπὸ προαστείου τάφων· ἀλλ' αἱ ἰδέαι αὐταί, αἵτινες ἀλλαχοῦ θὰ ἐπέφερον μελαγχολίαν, ἐνταῦθα οὐδένα ταράττουσιν.

Ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὄχθης διακρίνεται ἤδη τὸ Τσεραγᾶν, ἀνάκτορον ἀνεγερθὲν ὑπὸ τοῦ Σουλτάν Μαχμουτ· ἐπὶ τῆς προσόψεως αὐτοῦ ἀπαστρέπτει ὁ σουλτανικὸς τουρᾶς διάχρυσος, αἱ δὲ δύο αὐτοῦ πτέρυγες ὑποβαστάζονται ὑπὸ δωρικῶν κιώνων ἐξ ἑλληνικοῦ μαρμάρου.

Κατέναντι, πέραν τῆς Χρυσοπόλεως, ἐκτείνεται γραμμὴ θειρινῶν περιπτέρων σκιαζομένων ὑπὸ πλατάνων, κομμάρων, μελιῶν, σειρά ἐπιχαρίτων καὶ γελοέντων ἀσύλων, ἅτινα μεθ' ὄλων τῶν κιγκλιδωτῶν αὐτῶν παραθύρων ἀναμιμνήσκουσι κλωβία μᾶλλον ἢ φυλακὰς. Τὰ παλάτια ταῦτα λούουσι τοὺς πόδας αὐτῶν εἰς τὴν βοσπορίτιδα θάλασσαν.

Μετ' ὀλίγον ἐμφανίζεται τὸ Μπεςῆκ-Τασῆ, τὸ ἄλλοτε Διπλοκίονιον· παρερχόμενοι βλέπομεν μέγα καφενεῖον προβάλλον εἰς τὴν θάλασσαν, ἐπὶ πασσάλων στηριζόμενον· διὰ μέσου τῶν κρεμαμένων ὑπὲρ τὸ ὕδωρ κιγκλιδωτῶν ἐξωστῶν σαρικοφόροι ὀθωμανοὶ καπνίζουνσιν ἡδυπαθῶς τὸν ναργκιλέν των.

Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ μαγεία τοῦ Βοσπόρου, Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ γλυκεῖα βύσανος νὰ βλέπῃ τις φευγούσας μυρίας καλλονὰς, ἐν ᾧ μόλις ἀρχίζει νὰ θαυμάζῃ μίαν.

Παρερχόμεθα τὸ Ὀρτάκιοι, τὸ Μεσοχώριον, ὡς μεταφράζεται ἑλληνιστί, ἐκτεταχόμενον προάστειον, οὐ ἄνωθεν ἀποστίλβει ὁ θόλος τοῦ Τζαμίον τῆς Βαλιδὲ Σουλτάνας καὶ ἐν μέσῳ λασίας χλοερότητος οἱ λευκοὶ τοῖχοι τοῦ σουλτανικοῦ περιπτέρου.

Εἶτα προκύπτει ὁ Κουροῦ Τσεισμές (Ξηροκρήνη κατὰ λέξιν, ἐνθα ἦτο ἄλλοτε ἢ νῦν ἐν Φαναρίῳ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολή)· ὁ Κουροῦ Τσεισμές εἶναι ὁ ἀρχαῖος Ἀνάπλους, ὅπου ἡ Μῆδεια ἀπέβη μετὰ τοῦ Ἰάσωνος καὶ ἐφύτευσε τὴν περιώνυμον δάφνην· ὀπισθεν αὐτοῦ ἀνετίσονται χαριέντως γήλοφοι κατάφυτοι, κῆποι σύσκιοι, οἰκίαι γραφικαὶ καὶ τοπία γιλόεντα.

Ἀπὸ τοῦ ἐνὸς προαστείου εἰς τὸ ἕτερον, ἐπὶ ἀδιακόπου προκυμαίας ἐκτείνεται σειρά ἀνακτόρων καὶ περιπτέρων. Ἡ Βαλιδὴ Σουλτάνα, αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Σουλτάνου, οἱ Βεζύροι, οἱ ὑπουργοί, οἱ πασσάδες, οἱ μεγιστάνες, πάντες ἠκοδόμησαν θελκτικὰ ἰνδικαιτήματα, ἅτινα φαίνονται ἐνίοτε κρεμάμενα μεταξὺ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.

Τὰ παλάτια ταῦτα εἶναι ξύλινα, πλὴν κίωνων τινῶν ἐκ μαρμάρου τοῦ Μακμαρά ἢ ἐξ ἱραιπίων ἀρχαίων οἰκοδομῶν. Ἄλλ' εἶναι αὐτόχρημα γοητευτικὰ μὲ τὰς ἰσοχὰς αὐτῶν καὶ τὰς ἐξοχὰς, τὰ σινικὴν στέγην ἔχοντα κιόσκια, τὰς κινκλιωτῆς σκιαδὰς τῶν, τοὺς ἀνθοκοσμητοὺς ἐξώστας, τὸν δροσιρὸν χρωματισμὸν αὐτῶν ὀπισθεν τῶν καρσιῶν αἱ ὠρκαὶ χανούμισσαι βλέπουσι, χωρὶς νὰ βλέπωνται, διαρχόμενα τὰ πλοῖα, τὰ ἀτμόπλοια καὶ τὰ καΐκια, μασῶσαι μαστίχαν τῆς Χίου, ὅπως διατηρήσωσι τὴν λευκότητά των ὁδόντων αὐτῶν.

Τὸ ἀτμόπλοιο μετ' ὀλίγον παρακλῆμπει τὸ Ἄρναούτ-κιοί. Παρ' αὐτὸ τὸ ὕδωρ τοῦ Βοσπόρου ἀναζέει ὡς ἐν χύτρῃ ἕνεκα τοῦ ταχέος βέυματος, διὰ τοῦτο δὲ τὸ προάστειον, οὐ μέγα μέρος ἰσχύτως ἀπετεφρώθη, ἑλληνιστὶ καλεῖται Μέγα Ῥεῦμα· τὸ κυανοῦν ὕδωρ ἐξακοντίζεται κατὰ μῆκος τῆς λιθίνης προκυμαίας· ἐνταῦθα οἱ καϊκτοῆδες, ὅσον βρωμαλέοι καὶ ἂν ἦναι οἱ ἠλιοκαεῖς βραχιόνες των, αἰσθάνονται τὴν κώπην καμπτομένην ἐν τῇ χειρὶ των, ἂν δ' ἐπέμενον νὰ παλαίσωσι κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ ἐκείνου βέυματος θὰ συνετρίβετο αὐτὴ ὡς ὕλος· ὁ Βόσπορος εἶναι πλήρης τοιούτων βέυματων, ὧν ἡ διεύθυνσις ποικίλλει, καὶ ἅτινα παρομοιάζουν αὐτὸν μᾶλλον πρὸς ποταμὸν ἢ πρὸς πορθμὸν.

Ὅταν τὰ ἀκάτια φθάνωσιν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, οἱ ἐν αὐτοῖς ρίπτουσι σχοινίον εἰς τὴν ξηρὰν, τρεῖς ἢ τέσσαρες ἄνδρες ἀρπάζουσιν αὐτό, κάμπτοντες δὲ τοὺς βρωμαλέους βραχιόνες των σύρουσι τὸν λιγνιαδὴ ἢ τὴν μαοῦναι.

Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ βέυματος οἱ καϊκτοῆδες ἀναλαμβάνουσι τὰς κώπας καὶ σχίζουσιν ἀκόπως τὸ ἡρεμοῦν ὕδωρ.

Ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς ὄχθης, μᾶλλον συμφύτου καὶ κατασκίου τῆς εὐρωπαϊκῆς, τὰ χωρία διαγράφονται οὐχὶ τόσοσιν πυκνὰ ἴσως, ἀλλ' ἰκχνῶς ἐγγὺς ἀλλήλων· οἰκίσκοι κομψότατοι κισσοσκεπεῖς φαίνονται ὡς πλέοντες ἐπὶ τοῦ ὕδατος· ἀραιότερὰ πῶς παλάτια καὶ κιόσκια ἐπιερμῶσιν εἰς τὸν κυανοῦν Βόσπορον· τοὺς δικτυωτοὺς ἐξώστας τῶν χαρι-

μίων των, καὶ προεκβάλλουσι τὰς μικρὰς κλιμακωτὰς ἀποβάθρας των. Παρέρχεται ἤδη τὸ Κουσγουντζούκ, μετὰ τοῦ μικροῦ λιμένος του, ὁ Σταυρός, τὸ Μπειλέρμπη μὲ τὸ σουλτανικὸν θερινὸν ἀνάκτορον, τὸ Τσεγκέλ-κιοί, ἦτοι χωρίον τῆς Ἀγκύρας, ὀνομασθὲν οὕτω ἐξ ἀρχαίας τινὸς ἀγκύρας, ἣν εὗρεν ἐπὶ τῆς παραλίας ταύτης Μωάμεθ ὁ Β', εἶτα τὸ Βανίκιοι, κατέναντι δὲ τοῦ Βεβέκ, ὠραίας ἑλληνικῆς πολίχνης σκιαζομένης ὑπὸ ὑψικόρμων δένδρων, τὰ Γλυκέα ὕδατα τῆς Ἀσίας, (Γκιόκ Σουγιού).

Χαριστάτη κρήνη ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, περίγλυφος δι' ἀραβουργημάτων, δι' ἐπιγράσεων ἐπιγραφῶν κεκοσμημένη, κεκαλυμμένη δὲ ὑπὸ προεξεχούσης στέγης καὶ θολίσκων, ὧν ὑπέρικνεται ἡμισέληνοι, διαφαίνεται ἐν μέσῳ γλιδώσεως βλαστήσεως. Εὐρύς χλοάζων λειμών, ὑπὸ μελιῶν, πλατάνων καὶ συκομωριῶν περιβαλλόμενος, πληροῦται τὴν Παρασκευὴν ἀραμπιάδων καὶ ταλικῶν, ὑπὸ τὴν σκιάν δὲ τῶν δένδρων, ἐπὶ σφυρναικῶν ταπήτων, ἐξαπλοῦνται αἱ νωχελεῖς καλλοναὶ τοῦ χαριμίον.

Οἱ μαῦροι εἰνουχοὶ περιφέρονται μεταξὺ τῶν ὀκλαδῶν καθημένων χανουμισσῶν· ἐνίοτε αἱ γυναῖκες ἀναρτῶσι σάλια ἀπὸ τῶν κλάδων τῶν δένδρων, καὶ λικνίζουσι τὰ τέκνα των εἰς τὰς προχείρους κρεμαστὰς ἐκείνας κοιτίδας· ἄλλαι τρώγουσι ῥοδοζάχαριν ἢ πίνουσιν ἀπεψυγμένον σερμπέτιον· τινὲς καπνίζουσι σιγάρον· ἅπασαι δὲ φλυαροῦσι καὶ κακολογοῦσι ταῖς φρήγκισσαις, αἱ ὁποῖαι εἶναι τόσοσιν ἀδιάντροποι, καὶ φαίνονται εἰς τὸν κόσμον μὲ ἀσκεπὲς πρόσωπον καὶ βαδίζουσιν εἰς τὰς ὁδοὺς παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ἀνδρῶν.

Θὰ ἐμακρηγόρει καὶ θὰ ἐταυτολόγει ὁ περιγράφων ἐν μετὰ τὸ ἄλλο πάντα τὰ προάστεια ταῦτα, ἅτινα διαδέχονται ἀλλήλα ὁμοία σχεδόν, πλὴν ἀνεπιστήτων διαφορῶν. Γραμμὴ ξυλίνων οἰκιῶν πολυχρῶμων χωρίων, ἀνερριχωμένων τὴν προκυμαίαν ἢ λουομένων εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Βοσπόρου, ἐπαύλει διαγραφόμενα ὀπίσω παραπετασμάτων πλουσίας βλαστήσεως, λόφοι εὐανθεῖς, μιναρέδες πᾶλλευκοι· τοιαύτη ἢ ἐπαλλασσοῦσα γοητεία, ἣτις καθηδύνει τὴν ὄρασιν. Ἐν μέσῳ τοῦ διηνεκοῦς ἐκείνου πανοράματος θὰ ἐπιθῶμαι τις ἴσως ἀπότομον κατατομήν, ἀπορρώγῃ τινα ἀκτὴν, ἀγρίους τινὰς βράχους, διακόποντας

SISMANOGLIO MEGARO

τὸ ἄρρητον ἐκείνο καὶ ἐξάσιον κάλλος, ὅπερ ὁμῶς ἐν τέλει καθίσταται μονότονόν πως.

Κατὰ μικρὸν αἱ ὄχθαι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας προσεγγίζουνσιν. Ἴδου ἡ θεία, εἰς ἣν ὁ Δαρεῖος διεπεραιώσε τὸν στρατὸν αὐτοῦ ὅτε ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Σκυθῶν, διὰ τῆς γεφύρας, ἣν ἐξευξεν ἐκ λέμβων Μανδροκλῆς ὁ Σάμιος. Ἐπτακόσαιο χιλιᾶδες ἀνδρῶν διήλθον, γιγάντιος σωρὸς ὀρδῶν τῆς Ἀσίας, μὲ ὅπλα παράδοξα, μὲ στολὰς παντοίας καὶ ξενοτρόπους, μὲ ἵππικόν, οὐ μίγα μέρος ἀπετέλουν ἐλέφαντες καὶ κήμηλοι. Ὁ Βόσπορος ἐνταῦθα ἔχει εὖρος μόλις πεντακοσίων μέτρων. Ἐντεῦθεν δὲ διέβησαν οἱ Πέρσαι, οἱ Γότθοι, οἱ Λατῖνοι καὶ οἱ Τοῦρκοι. Πᾶσαι αἱ ἐξ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης ἐπιδρομαὶ τὴν αὐτὴν ἠκολούθησαν ὁδόν, πᾶσαι αἱ ὑπερεκχειλίσεις ἐκείναι τῶν λαῶν διὰ τῆς αὐτῆς ἔρρευσαν κοίτης.

Ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς ὄχθης διαγράφεται μυριόχρωμον τὸ Ἀνατόλ Χισσάρ, οὐ οἱ ὑπὸ τοῦ Βεργιαζήτ τοῦ Κεραυνοῦ κτισθέντες πύργοι ὄρθονται κατέναντι τῶν τοῦ Ρούμελι Χισσάρ, οὓς εἶχε κτίσει Μωάμεθ ὁ Β΄.

Τὸ Ρούμελι Χισσάρ ὑψοῦται ἐπὶ τοῦ λόφου. Οἱ λευκοὶ καὶ ἀνισοῦψοι πύργοι καὶ τὰ λείψανα τῶν μετ' ἐπάλλξεων τειχῶν, ἅτινα κατέρχονται μέχρι τοῦ κρασπέδου τῆς παραλίας, παρέχουσιν αὐτῷ πολλὴν τὴν γραφικότητα.

Παρὰ τὸ Ρούμελι Χισσάρ ἐκτείνεται νεκροταφεῖον, οὐ αἱ μαῦραι κυπάρισσοι καὶ οἱ λευκοὶ κιονίσκοι τῶν μνημάτων ἀντικατοπτρίζονται φαιδρῶς ἐν τῷ κυανῷ ὕδατι. Τόσον διανθὲς καὶ εὐώδεις εἶναι, ὥστε θὰ ἤθελέ τις νὰ ἀποθάνῃ μόνον καὶ μόνον ὅπως ταφῇ ἐκεῖ. Οἱ νεκροί, οἵτινες εὐρίσκονται ἐν τῷ δροσερῷ ἐκείνῳ κήπῳ, ὃν φαιδρύνει ὁ ἥλιος καὶ πληροῦσι κελαδημάτων τὰ πτηνὰ, δὲν θ' ἀνιώσι βεβαίως.

Τὸ ἀτμόπλοιο, ὅτι μὲν εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ὅτε δὲ εἰς τὴν ἀσιατικὴν ὄχθην προσεγγίζον, παρέρχεται τὸ ἐπὶ δύο βραχυδῶν ἀκρωτηρίων κείμενον Κάνλητζε, τὸ χαρῖεν Μπαλτᾶ Λιμὴν, καὶ εἶτα τὸ Ἐμιργιάν, ὅπερ ἀνακύπτει ἐκ μέσου κυπαρίσσω.

Ἦδη εὐρύνεται ὁ Βόσπορος. Ἴδου ἐν τῷ μυγῷ στενοῦ καὶ βαθύς κόλπου ἡ Στένη, τὸ ἀρχαῖον Σωσθένιον. Περαιτέρω ὁ Βόσπορος ἐξακολουθεῖ εὐρυνόμενος, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τρυφῶσιν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ἀπειργιάπτου πανοράματος. Τί μαγεῖα ! ἀμπελώνες ἐπὶ τῶν λόφων, δάση

συνηρεφῆ, τοξοειδεῖς παραλῖαι, κολπίσκοι πλήρεις λέμβων, ἀποβάθραι, ὅπου τὰ ἀτμόπλοια ἀποβιβάζουσιν ἀκαταπαύστως ποικίλον πλῆθος, ἀμφιθεατρικοὶ γήλοφοι καταπράσινοι ἐξ ὕλομανοῦς βλαστήσεως.

Ἴδου τὸ Νεοχώριον καὶ περαιτέρω τὸ Καλενδερ καὶ εἶτα τὸ Μπέικοζ, ἐγκατοπτρίζον τὴν πολύχρωμον αὐτοῦ μορφήν εἰς τὸν χαριέστατον ὀρμίσκον τοῦ Βοσπόρου.

Τὸ ἀτμόπλοιο προσεγγίζει εἰς τὰ Θεραπεία, ἅτινα διὰ τὸ ὑγιές τοῦ αἵρος εἰσὶν ὄντως ἄξια τοῦ ὀνόματος αὐτῶν. Ἐν τῷ κομψότητι παρακειμένῳ κολπίσκῳ ἡ Μήδεια, φεύγουσα ἐκ Κολχίδος μετὰ τοῦ Ἰάσονος, ἀπεβιβάζθη καὶ ἠνέφξε τὸ παρέχον τὰ φίλτρα καὶ φάρμακα δέμα αὐτῆς, ἐξ οὗ τὸ πάλαι ἀπεκαλεῖτο Φαρμάκιον.

Τὰ Θεραπεία εἶναι θελητικώτατος τόπος διατριβῆς, τὴν προκουμαίαν δ' αὐτοῦ διαθέουσι καφενεῖα πολυτελῶς διακεκοσμημένα, γραφικὰ ξενοδοχεῖα, ἐξοχικοὶ οἶκοι καὶ κῆποι· πέραν μεγάρων τινῶν διαγράφεται τὸ σουλτανικὸν περίπτερον, καὶ εἶτα ἐπαυλῖαι καὶ ἄλση· ἡ δὲ αὖρα τῆς Μαύρης Θαλάσσης σείει τὸ φύλλωμα παλαιοτάτων ὑψικορύφων δένδρων. Ἄμα ἀνελθὼν τις εἰς τὰ κλιμακῆδόν ἀναρριχώμενα ἀνδῆρα ἀπολαύει θαυμασίας θέας. Ἡ ἀσιατικὴ ὄχθη ἀναπτύσσει πρὸ τῶν μεμαγευμένων ὀφθαλμῶν τὰ βαθύσκια ἄλση τῆς, περαιτέρω διαγράφεται κυανοῦν τὸ ὄρος τοῦ Γίγαντος, ἐφ' οὗ ἡ παράδοσις τοποθετεῖ τὴν κλίνην τοῦ Ἡρακλείους. Ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὄχθης ὁ Βουγιούκ-Δερές προβάλλει τὴν χαριέσσαν αὐτοῦ καμπύλην, ὁ δὲ Βόσπορος πέραν τοῦ Ρούμελι-Καβάκ καὶ τοῦ Ἀνατόλ-Καβάκ διαπλατύνεται μέχρι τῶν Κυανέων Παιτρῶν καὶ συγχέεται πλέον μετὰ τῆς Μαύρης Θαλάσσης. Ἰστία λευκὰ κινοῦνται ἄνω καὶ κάτω ὡς θαλάσσια πτηνὰ, τὸ δὲ πνεῦμα βυθίζεται εἰς ἡδεῖαν ὄνειροπόλησιν....

Ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς ὄχθης πρὸ χαριεστάτης καὶ χλοανθοῦς κοιλάδος διακρίνεται τὸ Χουνκιάρ-ἰσκιεσῆ, καὶ πέραν αὐτοῦ τὸ ἐρημικὸν κίοςκιον τοῦ Σουλτάνου Ἀζίζ, εἰς ὃ ἄλλεπάλληλοι ἐν ἀνδῆροις κῆποι ἀποτελοῦσιν οἰνοεὶ κλίμακα ἐξ ἀνθέων ἄγουσαν πρὸς αὐτό· ὀπισθεν τοῦ σιγαλοῦ τούτου αὐτοκρατορικοῦ ἐνδικαιτήματος διαπτύσσεται ἡ μυστηριώδης κοιλάς τοῦ Παδισάχ...

Ἴδου, τὸ ἀτμόπλοιο προσήγγισεν εἰς Βουγιούκ-Δερέ, τὸ ἑλληνιστὶ ἀποκαλούμενον Βαθυρρύακ. Ὁ Βαθυρρύαξ εἶναι τὸ γοητευτικώτατον

προάστειον τοῦ Βοσπόρου. Ἡ παραλίαι, φιλαρέσκως κοιλινομένη, διαγράφει τόξον, ἐνθα τὰ κύματα σβέννυνται διὰ μαλθακῶν διακυμάνσεων. Περίκομψα οἰκοδομήματα, κίόσκιαι καὶ ἐπαύλειαι, ὑψοῦνται ἀνά τὴν παραλίαν καὶ πρὸς τοὺς πρόποδας τῶν τελευτησίων γηλόφων τοῦ Βοσπόρου διχρησόμενα ἐν μίσει θαλαρωτήτης βλαστήσεως.

Ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Βουγιούκ-Δερέ, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ τὴν νύκτα περιπατοῦσιν ἐν περικόμενοις ἐσθῆσιν αἱ ὠραῖαι Ἑλληνίδες καὶ Ἀρμένιαι. Τὰ φώτα τῶν καρφειῶν καὶ τῶν οἰκιῶν συμμείγνυνται ἐν τῷ ὕδατι πρὸς τὴν ἀργυρόχρον τῆς σελήνης μαρμαρυγὴν καὶ τὸν ἀντικατοπτρισμὸν τῶν ἀστέρων· αὔρα ἀρωματώδης καὶ δροσώσσα ὑποπνέει καθιστώσα τὸν ἀέρα οἶσαι ριπίδιον ὑπὸ τῆς ἀοράτου χειρὸς τῆς Νυκτὸς κρατούμενον· τὸ *μπουὺλ-μπουὺλ* (ἢ κηδίων) καλαδεῖ ἀπὸ συστῆδος μύρτων τὸ περιπαθὲς ποίημα τῶν μετὰ τοῦ ῥόδου ἐρώτων του. Ἡ ἠδυπᾶθεια, ἣν αἰσθίνεται τὸ σῶμα τὴν ἐσπέρην, μετὰ θερμὴν θερμὴν ἡμέραν, ὑπὸ τῆς βαλσαμώδους ἀτμοσφαιρας ζωογονούμενον, δὲν περιγράφεται διὰ λέξεων.

Πέραν τοῦ Βουγιούκ-Δερέ, ὁ Βόσπορος δὲν εἶναι πλέον Βόσπορος. Τὰ χωρία ἐκτέρωθεν εἶναι ἀραιά. Διερχόμεθα τὸ Σαρη-Γέρ, τὸ Γενί-Μαχαλέ, τὸ φρούριον Δελη-Τάμπια. Ὁ Βόσπορος ὑστῆτην φορὰν στενοῦται μεταξὺ τοῦ Ρούμλι-Καβὰκ καὶ Ἀνατόλ-Καβὰκ· εἶναι τὸ κύκνειον αὐτοῦ ἄσμα ὡς πορθμοῦ. Περικιτέρω εὐρύνεται· αἱ ὄχθαι του εἶναι στυγνὴ καὶ ἀπότομοι, ὑψηλαὶ καὶ τραχεῖαι, ἐρημοί, ποὺ καὶ ποὺ μόνον διασφιζόμενα ὑπὸ ἀσημέντου τινὸς χωρίου. Ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ ἀσιατικῆς ἀκτῆς φθίνονται ἐσκορπισμένοι οἰκίσκοι, προμαχώνες, ἐρείπια· ἀπέκταντι ἀλλήλων ἴστανται τὸ Ρούμλι-Φενέρ καὶ τὸ Ἀνατόλ-Φενέρ, ὅπου ἐπιθεωροῦνται τὰ διαβατήρια τῶν μελλόντων νὰ ταξειδύσωσι τὴν Μαύρην Θάλασσαν πλοίων καὶ ἀναμύνουσιν ἐπ' ἀγκύρας νὰ ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος, διότι ἀπαγορεύεται ἡ διὰ νυκτὸς διάβασις τοῦ στομίου τοῦ Βοσπόρου. Πρὸς τὸ Ρούμλι-Φενέρ ὀρθοῦνται διαβεβρωμένοι ὑπὸ τῶν κυμάτων αἱ Συμπληγάδες.

Πέραν δ' ἐκτείνεται ἡ Μαύρη Θάλασσα, ἡ φοβερὰ Μαύρη Θάλασσα, ἡ τρικυμιώδης πνοὴ ἐξικνεῖται μέχρι τῶν βορείων χωρίων τοῦ Βοσπόρου, δίδουσα εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἀγριότητα τῶν κυμάτων τῆς, καὶ εἰς τὰς παραλίαις τῶν τὴν ἀγριότητα τῶν ἀκτῶν τῆς.

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ

(Ἱστορικαὶ τῆς οἰκοδομῆς σημειώσεις)

Εἷς ἐκ τῶν σωζομένων θαυμαστῶν καὶ μεγαλοπρεπεστάτων ναῶν τῆς ὑψηλοῦ, ὅστις διὰ τὴν ἀπαράμιλλον αὐτοῦ ἀρχιτεκτονικὴν κομψότητα, ὡς τηλαυγῆς ἀδάμας καθοραίξει υπερηφάνως τὸ ζηλωτὸν στίγμα τῆς βασιλεύσεως τῶν πόλειων, ὅστις παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς θεωροῦμενος ὡς σύμβολον θεοκρατικῆς καὶ πολιτικῆς ἐνότητος ἐφέλκεται καὶ ἐφέλκει καθ' ἑκάστην τὴν ἐκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμὸν γενικῶς πολλῶν τῆς Εὐρώπης περιηγητῶν, ὅστις σὺν τὰς ἀρχαῖαις παραδόσεσι τῆς τέχνης καὶ φέρων ἐπὶ τῶν εὐρυστέρων νεῶν αὐτοῦ τὸ βάρος δεκαεταίων αἰώνων, ὑπέκυψε πλειότερον παντὸς ἄλλου εἰς τὰς χαλιπῆς τοῦ πανθαύματου χρόνου ἐπιφρῆας, εἶναι ὁμολογουμένως ὁ περικαλλῆς ναὸς τῆς *Ἁγίας Σοφίας*.

Ἐποῦ ἡ κοινότητα τῆς Ρώμης, ἐκπληρώσασα τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς, ἦτο ἐγγὺς πλέον νὰ ἐκλίπη ἐκ τοῦ αἰματηροῦ δράματος τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς, ἀποῦ καὶ εἰς αὐτὸ αὐτῆς τὸ *Πάνθεον* δὲν ἀντίχουον πλέον αἱ δεήσεις τῶν θεοβλαδῶν ὀπαδῶν τοῦ πολυθεϊσμοῦ, ὁ *Μέγας Κωνσταντῖνος*—πρῶτος τῶν *Ῥωμαίων αυτοκρατόρων*—ἀπεράσισεν ἵνα ἀνεγείρῃ ἐκ βάθρων μεγαλοπρεπῆ ναὸν, ὃν ἀποπερατώσας τῷ εἰκοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἀφίρωσεν εἰς τὴν *Ἐπιπέτην τοῦ Θεοῦ Σοφίαν*, «κατὰ σύστημα *Ῥωμαϊκόν*, καθ' ὃ λατρεία ἀπενέμετο καὶ ναοὶ ἀνηγέροντο εἰς ἠθικὰς καὶ κοινωνικὰς ἰδέας».

Ὁικοδομήθη δ' ὁ ναὸς κατ' ἀρχαίαις—ἴσως ἐπὶ βάσειν ἀρχαίου τινὸς ἑλληνικοῦ ναοῦ—τῷ 326 μ. Χρ. καθὰ μαρτυρεῖ ὁ Κωνδίνος, ἐν στήματι δρομικοῦ τετραγώνου, μετὰ ζυλίνης ὀροφῆς, κατὰ τὸν τότε ἐπικρατοῦντα βυζαντινὸν ἔθμον. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτου, μεσολαβήσαντος αἰώνιδος τοῦ θανάτου τοῦ θεοστίπτου βασιλέως, ὁ ναὸς ἔμεινεν ἀτελής, ἢ κατ' ἄλλους ἱστορικούς, κατέπεσεν ὑπὸ σεισμοῦ, καὶ ἐδέησε νὰ ἐπισκευασθῇ ἔπειτα ἐπὶ τὸ εὐρυχωρότερον τῷ 388 ὑπὸ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ Κωνσταντίνου, καὶ μετὰ δύο ἔτη ἐτελέσθησαν πανηγυρικώτατα τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ὑπὸ τοῦ *Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Εὐδοκίου*, βαπτισάτος ὡς λέγεται, τότε περὶ τοὺς δισμυρίους εἰδωλολάτραις.

Μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνάβασιν *Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου*, ὁ ναὸς τῆς *Ἁγίας Σοφίας* ὑπέστη ἐκ νέου καιρῖαν βλάβην· ὡς ἀναφέρει ὁ Κεδρητικός, ὁ ὑπὸ πάντων θαυμάζομενος διὰ τὴν ἐντεχον αὐτοῦ κατασκευὴν ὅλος κατέπεσεν ὑπὸ δεινοῦ σεισμοῦ· πλὴν τὸ περιστατικόν τοῦτο γρηῃ ἀναμφιδόλως βεβαιώσεται, καθὰ μὴ μνημονεύομενον ὑπ' ἄλλου συγγένητος συγγραφέως. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου, διαβληθέντος παρὰ τὴν βασιλεῖσιν *Κυδοκίαν* ὑπὸ τῆς ἀντιπραστούσης *Ἀρειανικῆς φαρμακίας* καὶ πεμπομένου ὑπ' αὐτῆς παράνομως εἰς ἔξοριαν, ὁ λαὸς ἑμμανῆς γενόμενος, καὶ κατὰ τῶν καθιστώτων τῆ 20 *Ἰουλίου* 401 στασιάσας, ἐπέβαλε πῦρ εἰς τὴν ἀναστασθεῖσαν αἴρην· ἀντάρτιδα πόλιν, τῆς ὁποίας κατεκάησαν καὶ πολλὰ ἄλλα ἄξια λόγου οἰκοδομῆς, πρὸς δὲ καὶ ὁ περικαλλῆς ναὸς. Ἐκ τῆς παμφύου ταύτης περικαίως διεσώθησαν καὶ διατηρήθησαν ὡς κειμήλια ἱερὰ καὶ πολύτιμα ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, ὡς ἀναφέρει ἡ παράδοσις, ὁ πατριαρχικὸς θρόνος καὶ ὁ ἱερὸς ἕμβλον.

Μετά την παντελή τῆς πόλεως ἐρήμωσιν καὶ καταστροφήν, εἰς τὰ πυρίκαυστα τῆς ὁποίας ἐρείπια ἐπίνθησι βεβαίως θρηνώδης τις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Ἱερεμίας, Θεοδοσίος ὁ Β' οἰκοδομῆσαι ἐκ νέου ἐν τῇ αὐτῇ θέσει τὸν ἱερόν καὶ περιόλεπτον ναόν μετ' ἐπιμήκους ἡμικυλινδρικοῦ θόλου τῆ φιλοπόνη καὶ ἐπιμελεί ἐπιστολῆ τοῦ ἀρχιτέκτονος Ρουφίνου τοῦ Μαγίστρου, ἐνεκρινάσιν αὐτὸν ἐπισήμως τῇ 11 Ἰανουαρίου 415 ἔτους διὰ τοῦ Ἀττικοῦ, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τῆς ὑπατίας Ὁρωρίου καὶ Θεοδοσίου. Δύμενοι δὲ ἀβλαβῆς καὶ ἀνέπαφος μέχρι τοῦ 532, ὅτε αὐθις ἐπωρηθῆθη μετὰ τοῦ πλείστου μέρους τῆς πόλεως καὶ ὄλων τῶν πολυτελῶν αὐτοῦ κειμηλίων καὶ ἱερῶν ἀναθημάτων, κατὰ τὴν ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ἐκραγείσαν φρικτὴν ἐκείνην στάσιν μεταξὺ Πρασίνων καὶ Βερέτων, τῆς γνωστῆς ἐν τῇ Βυζαντινῇ ἱστορίᾳ διὰ τῆς συνθηματικῆς λίξεως «Νίκα».

Τότε Ἰουστινιανὸς ὁ Μέγας, πρὸς εὐχαρίστησιν καὶ παραμυθίαν τοῦ περιαλγοῦντος πλῆθους, μετὰ τὴν ἐντὶ ἡ καύσιν τῶν ἐμφυλίων διαφορῶν καὶ ταραχῶν, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς βασιλικῆς δυνάμει αὐτοῦ ἐπιθυμῶν ἵνα ἐγκαταλίπη τοὺς μεταγενεστέρους τεκμήριον αἰδίων τῆς πρὸς τὸν Σωτήρα Θεὸν ἀδιαλείπτου αὐτοῦ εὐγνωμοσύνης, ὡς ἀπαλλάξαντα αὐτόν, τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς μεγαλοπράγμονος αὐτοκρατείας καὶ συζύγου αὐτοῦ εὐσεβοῦς Θεοδώρας, τῆς κινδυνώδους ἐκείνης στασιαστικῆς ὀχληγωγίας, συνέλαβε τὴν ἰδίαν ἵνα ἐκ βάρβρον ἀνεγείρῃ τὸν βῆθιντα ναόν, ὅστις σχεδισθείς ἔπρεπεν ἀναμριβόλως νὰ ᾔνοι ὑπερτέρου τῶν ἄλλων τῶν πρὸ αὐτοῦ κατὰ τε τὸ μέγεθος, τὴν τέχνην, τὴν εὐπρέπειαν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν.

Γράφας λοιπὸν ὁ αὐτοκράτωρ ἐγκυκλίους ἐπιστολάς πρὸς τοὺς στρατηγούς, τοὺς τολάρχας, τοὺς δοῦκας καὶ πρὸς πάντας ἐν γένει τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ Κράτους πρὸς προμήθειαν τῆς ἀναλόγου ἐν τῇ οἰκοδομῇ ὕλης, διέταξε συγχρόνως ἵνα συνέλθωσι πανταχόθεν τῆς αὐτοκρατορίας ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱ διασημότεροι τῶν ἀρχιτεκτόνων. Κατὰ δὲ τὸν Προκόπιον, ἐκλείσθησαν αἱ σχολαὶ τοῦ Κράτους, καθυστερήθησαν ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ μισθοὶ τῶν διδασκάλων καὶ ἱατρῶν καὶ ἔπαυσαν τὰ δημόσια θειάματα καὶ ἱπποδρόμια. Κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ, ἐν διαστήματι ἑπτὰ καὶ ἡμίσειος ἔτων, οὐ μόνον ἐκομίσθησαν ἐκ τῶν λατομείων τοῦ Κράτους πολυτελέστατα μάρμαρα, ἀλλ' ἀπεσπάρθησαν τοιαῦτα, καὶ ἐκ τῶν ἀνακτόρων, τῶν λουτρῶν, καὶ τῶν ξενώων. Διὰ θεσίματος δὲ βασιλικῆς ἤρξατο ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ τῇ 23 Φεβρουαρίου τοῦ 532 ἔτους. Ὁ ἴδιος δὲ αὐτοκράτωρ μεθ' ἀπάντων τῶν αὐλικῶν καὶ θεραπεόντων αὐτοῦ ἰδίᾳ χειρὶ κατέθηκε μετ' ἐπισιμότητος τὸν θεμέλιον λίθον, τοῦ πατριάρχου Εὐτυχίου τὴν τελετὴν αὐτοπροσώπως εὐλογήσαντος. Ὡς λέγεται, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρχιτεκτόνων ἔβησεν εἰς ἑκατόν, ἕκαστος δ' αὐτῶν εἶχεν ὑπὸ τὰς ἀμίσσους διαταγὰς αὐτοῦ ἑκατόν ἐπίσης οἰκοδόμους· ἀνήρχετο δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν εἰς 10000! Τούτων οἱ μὲν ἡμίσεις ἀνέλαβον τὸ δεξιόν, οἱ δὲ τὸ εὐώνυμον μέρος τῆς οἰκοδομῆς. Ἔλαβε δὲ πέραν τὸ μέγα τοῦτο ἔργον ἐν διαστήματι πέντε ἐτῶν, δέκα μηνῶν καὶ δέκα ἡμερῶν. Μεταξὺ δὲ τῶν ὀνομαστωτέρων ἀρχιτεκτόνων καὶ μηχανικῶν, μνημονεύονται ὑπὸ τῆς ἱστορίας Ἀνθέμιος ὁ Τραλλιανός(1), ὅστις ἦτο συγχρόνιος ἕτονος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπιστήμων καὶ μαθηματικός, Ἰσιδώρος ὁ Μιλήσιος καὶ Ἰγνατίος ὁ Μαγίστωρ.

(1) Αὐτὸς οὗτος, ὡς ἀναφέρει Ἀγαθίας ὁ Σχολαστικός (βιβλ. Ε'), εἶναι ὁ πρῶτος Ἕλληρ, ὁ γνωρίσας καὶ ἐφαρμόσας τὸν ἀτμὸν εἰς τὰς μηχανάς.

Μετά τὴν αἰσίαν τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ περιόλου ναοῦ ἀποπεράτωσιν, εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν τοῦ ὁποῖου οἰκοδομὴν ἐξηγητήθησαν ὅλοι οἱ θησαυροὶ τοῦ ἀπεράντου κράτους καὶ μετηνέχθησαν ἐκ ταῦτων ἐρείπειων τῆς Ἡλιουπόλεως καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν ἀρχαίων ναῶν τῆς καλλιτεχνικῆς Ἑλλάδος οἱ πολυτιμότεροι τῶν κίωνων, ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ παρατάξεως καὶ πομπῆς δημοταλασεύτης ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίρια αὐτοῦ τῇ 24 Δεκεμβρίου 537, κατὰ τὴν ἀξιοπίστον μαρτυρίαν τοῦ Θεοφάνους, διὰ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μηνᾶ, ὅτι φθὰς εἰς τὸν κολοφῶνα τοῦ θάμβους καὶ τῆς χαρᾶς, καὶ στάς ἐνώπιον τῆς Ἀγίας Τραπεζῆς ἐν μίσῳ πολλῶν ἀρχιερίων καὶ αὐλικῶν λέγεται εἰπὼν τοὺς ἕξ ὑπερηφάνους λόγους: «*Νενίκηκά σε, Σολομῶν!*»

Ἐκτός δὲ τῶν πανταχόθεν τῆς αὐτοκρατορίας ἀποσταλεισῶν ἐγκαίριως χρηματικῶν συνεισφορῶν, ἐκτός τῆς ἐξωθεν ἐλθούσης ὕλης μετὰ τῶν ἄλλων πολυτελῶν καὶ βαρυτίμων ἀναθημάτων καὶ εὐλαβῶν προσφορῶν, κατὰ τοὺς ἀκριβεῖς ἐπίσης ὑπολογισμοὺς τῶν ἱστορικῶν, ἐδαπανήθησαν ἐκ τοῦ βασιλικῆς θησαυροφυλακίου περὶ τὰ 3000 κεντηνάρια καθαροῦ χρυσοῦ (324 ἑκατομμύρια σημερινῶν δραχμῶν). Ἄλλοι δὲ, ἐν οἷς καὶ ὁ μέγας Ἄγγλος ἱστορικός Γιββων, ἀκριβεστέρων τὰ πράγματα κρίνοντες, ὑποβιάζουσι τὴν δαπάνην τοῦ ὅλου ἔργου ἐπείκεινα τοῦ ἑνὸς καὶ ἡμίσειος ἑκατομμυρίου ἀγγλικῶν λιρῶν.

Δυστυχῶς ὁμοίως μετὰ παρέλευσιν εἴκοσι ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀποπεράτωσεως τοῦ εὐαγοῦς ναοῦ, διαρραγέτος τοῦ θόλου ὑπ' ἀλλεπαλλήλων σεισμῶν, κατὰ Θεοφάνη, κατέπεσε τῇ ἐβδόμῃ Μαΐου 558 τὸ ἀνατολικόν μέρος αὐτοῦ, κατασυντρίψαν οὐ μόνον τὴν βαρύτιμον καὶ μυθώδη Ἀγίαν Τραπεζάν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἱερόν καὶ περικαλλίστατον ἄμβωνα, ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ὁποῖου διεχίετο εἰς τὰ διεφθῶτα ἐκείνα τῶν ἐκκλησιαζομένων πλῆθη γλοκεῖα καὶ παρήγορος τοῦ θεοῦ Εὐαγγελίου ἢ διδασκαλία. Ἐδέησε δὲ τῇ γενναίᾳ καὶ ἀδρᾷ τοῦ μεγαλόφρονος αὐτοκράτορος δαπάνῃ νὰ ἀνοικοδομηθῇ ὁ καταπεσὼν θόλος δι' ἑλαφρῆς κισσήρειως ὑπὸ τοῦ Ἰσιδώρου τοῦ Β', ἀνεψιοῦ τοῦ πρώτου, στερειώτερος, καὶ οὐχὶ τοσοῦτον θολωτός· εἶναι δὲ τοιοῦτος μετὰ τῆς αὐτῆς ἀερίδους, ὡς εἰπεῖν, κομψότητος καὶ μεγαλοπρεπειας, ὡς σήμερον ἐγγύθεν καὶ πόρρωθεν ὁρᾶται.

Τοιαῦτα ἐν περιλήψει ὑπὸ ἐποφὴν ἱστορικὴν γενικῶς αἱ κατὰ καιροὺς ἐπισυμβᾶσαι περιπέτειαι τοῦ μεγαλοπρεπειστάτου τούτου ναοῦ. Τοιοῦτος, ὡς εἶδομεν, κατὰ τὴν σύλληψιν καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἰδέας ὁ μεγαλειήβολος καὶ εὐσεβὴς αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός, ὅστις, ἔχων ἄφθονα καὶ ἐπαρκῆ τὰ μέσα, δεξιωτάτως δὲ τὰς περιστάσεις, καὶ ὑπὸ γενναίων καὶ μεγαθύμων περιουκλούμενος στρατηγῶν, — οὔτινες ἐκλείσαν καὶ ἔσπεσαν πανταχοῦ διὰ δαρῶν νίκης τὰ βυζαντινὰ ὄπλα, καὶ οὔτινες ἐπανακάμπτοντες ἐν θριάμβῳ εἰς τὰ ἴδια προσέφερον καὶ κατέθετον ἄπειρα καὶ μυθώδη ποσὰ χρυσοῦ εἰς τοὺς πόδας τοῦ αὐτοκράτορος, ἔφάνη περὶ τὰς ἀρχάς τῆς Γ' μ. X. ἑκατονταετηρίδος ὡς ζαιμόνιος καὶ μεγαλοπράγμων τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ *Περικλῆς*, ὅστις, περιστευχόμενος, ὡσπερ ἐκείνος, ὑπὸ τῶν ἐμπειροτέρων καὶ δοκιμωτέρων καλλιτεχνῶν — νέων ἀληθῶς *Φειδιῶν, Πραξιτέλων καὶ Ἰκτινῶν* — ὤκοδομήσατο τὸ περικλειστάτον τῶν αἰώνων θάσμα. Καὶ καθὼς ἐκείνος ἐξελέξατο τὴν ἐν Ἀθήναις Ἀκρόπολιν — τὴν βαθμίδα ἐκείνην τῆς ἀποθεώσεως, — ἐρ' ἐξ ἴδρουσε τὸ πρῶτιστον καὶ πρότυπον τοῦ ἐραιστέρου καλλιτεχνήματος τοῦ κόσμου προτόν, τὸν λαμπρὸν ναὸν τῆς Παρθένου καὶ πολιούχου Ἀθηνᾶς, οὕτω καὶ οὗτος, εὐγενῶς ἀμιλλώμενος ὡς πρὸς τὸ κλασικὸν μεγαλοῦργημα τοῦ υἱοῦ τοῦ Σανθίππου, ἀνήγειρεν ἐρ' ἑνὸς τῶν χαριέντων λώφων τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν μεγαλοπρεπῆ τῆς Ἀγίας Σοφίας Ναόν.

ΠΛΟΥΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΡΗΝΟΝ

Διάλογος φιλολογικός.

Εἰς μίαν τῶν ὁδοποιῶν μου, ὅτε ἀνέπλειον ἰσχύτως τὸν Ῥήνον, εὗρέθην μετὰ πολλῶν λίαν εὐαρέστων συνοδοιπόρων, ὁμιλητικῶν, ὡς τοὺς ἠθέλον, καὶ προχεύως ἀναμιγνύντων τὰ εὐτράπελα μετὰ τῶν σοβαρῶν.

Μία τῶν νωτιέρων κυριῶν, ἀκούσασα ὅτι εἰμί Ἕλληνα, ἠθέλησε νὰ μάθῃ τίς ἴστιν ἡ γλῶσσά μου, καὶ ἀκούσασα ὅτι ἦν ἡ ἑλληνικὴ, ἰσχυρὰ θαυμάζουσα, καὶ μετὰ στιγμῶν σιωπῆν μὲ ἠρώτησεν ἂν δὲν ἠξέυρω τὸ Βολαπούκ.

— Τὸ Βολαπούκ! εἶπον. Τί ἐννοεῖτε;

— Πῶς; ἀπεκρίθη γελῶσα. Δὲν ἠξέυρετε ὅτι εἶναι νέας ἐφευρέσεως γλῶσσα, ἣν ὅλοι πρέπει νὰ μάθωμεν, διὰ τὴν ἀντισυνηνοώμεθα εἰς οἷον δὴποτε ἔθνος καὶ ἂν ἀνήκωμεν; Ἄν θέλητε νὰ τὴν σπουδάσῃτε, ἢ μπορῶ νὰ σᾶς δώσω τὴν γραμματικὴν καὶ τὸ λεξικόν τῆς.

— Λίαν εὐγνώμων, ἀπήντησα. Μοὶ ἀρκοῦσιν ὅσας γραμματικὰς καὶ ὅσα λεξικά ἐκὼν ἄκων σπουδάζω, χωρὶς νὰ τ' αὐξήσω κατὰ ἕν. Ἄλλως τε γλῶσσαν κοινὴν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, τοῦλάχιστον εἰς τοὺς καλῶς ἀνατεθραμμένους ὄλων τῶν ἐθνῶν, γνωρίζω ἤδη μίαν.

— ὦ! καὶ ποία εἶναι αὕτη; παρακαλῶ.

— Ἡ ἰδική μου, ἡ ἑλληνική.

— Τῶ ὄντι; ἀπεκρίθη, προτείνουσα χαριέστατα τὰ χεῖλη, εἰς ἔκφρασιν μᾶλλον δυσαρσεκαίας. Ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν τὴν ἠξέυρω. Ἄλλ' ἴσως δὲν μὲ κατατάττετε μετὰ τῶν καλῶς ἀνατεθραμμένων.

— Μὲ ἀδικεῖτε, κυρία μου, εἶπον. Ὀνόμασα τοὺς ἀνατεθραμμένους, ὄχι τὰς ἀνατεθραμμένας, διότι δὲν ὑπάρχει ἀνώτερον ἐκπαιδευτήριον ἀρρένων εἰς οἷον δὴποτε μέρος τοῦ ἐξηυγενισμένου κόσμου, εἰς ὃ νὰ μὴ διδάσκηται ἡ ἑλληνική. Τοῦτο δὲν γίνεται εἰσέτι ὡς πρὸς τὰς νέας; ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ εἰσαχθῇ καὶ ἡ τελειοποίησις αὕτη, καὶ τότε διὰ τῆς ἑλληνικῆς θὰ δύνανται νὰ συνεννοῶνται μετὰ πασῶν

καὶ πάντων τῶν ἄλλοεθνῶν καὶ ὅσαι νεάνιδες φοιτῶσιν ἔτι εἰς τὰ σχολεῖα, ἢ δὲν εἶναι πρεσβύτεραι ἐκείνων, ὅσαι φοιτῶσιν.

Ἡ νέα τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ὡς δι' αὐτὴν ῥηθείσας ἐκλαμβάνουσα, ἐμειδίασεν ἐρυθριῶσα; ἀλλὰ πρὶν ἢ προφθάσῃ ν' ἀπαντήσῃ, ἔλαβε τὸν λόγον κύριός τις ἐκεῖ παρῶν, μέσης ἡλικίας καὶ ἐμβριθοῦς μᾶλλον ὕψεως.

— Ἐδικὴν σας, εἶπεν ὡς χαριεντιζόμενος, λέγετε τὴν ἑλληνικὴν. Νομίζω, ἐκτείνετε τὰ δικαιώματα τῆς ἰδιοκτησίας ὀλίγον μακράν.

— Πῶς τοῦτο;

— Ἡ γλῶσσα, ἣν διδασκόμεθα εἰς τὰ σχολεῖα, εἶναι οὐχὶ ἡ ἰδική σας, ἀλλ' ἡ τῶν προγόνων σας, δηλαδὴ τοῦ λαοῦ, ὅστις πρὸ δισχιλίων ἐτῶν κατῴκει τὴν χώραν, ἣν σήμερον κατοικεῖτε.

— Ἐχω ἴσως, ἠρώτησα, τὴν τιμὴν νὰ ὀμιλῶ μετὰ τοῦ Κοῦ Φαλμεράϋερ;

— Οὐχί, μοὶ ἀπήντησεν, ἀλλὰ μεθ' ἐνός, ὅστις ἀνέγνω τὰ συγγράμματα τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα, τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν αὐτῶν, ἀφορῶντα.

— Εὐτυχῆ λογιζομαι ἑμαυτὸν, τῶ ἀνταπήντησα, διὰ τὴν τοιαύτην ἔντευξιν; λυποῦμαι δὲ μόνον ὅτι μετὰ τῶν ἄλλων δὲν συνέπεισε ν' ἀναγνώσῃτε καὶ τίνα ἐκ τῶν ἀποδεικνυόντων κατὰ τρόπον ὅλως ἀναμφισβήτητον, ὅτι ὁ ἱστορικός ἐκεῖνος, ὃν ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ὀνομάσω εὐφυᾶ μᾶλλον παρὰ μέγαν, περιέπεσε ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν τῶν νῦν Ἑλλήνων, ἢ μᾶλλον ἐκ προθέσεως ἠθέλησε νὰ περιχάγῃ τοὺς ἄλλους, εἰς πλήρη ἀπάτην.

— Ἀλλὰ πῶς, ἂν ἦτον ὁ αὐτὸς λαός, δὲν θὰ εἶχε, μέχρι τινὸς καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν;

— Τοῦτο τὸ ὄπλον, τῶ εἶπον, μοὶ συγχωρεῖτε νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι ἀνήκει εἰς τὸ ἐμὸν ὄπλοστᾶσιον; διότι, ἂν δὲν ἦτον ὁ αὐτὸς λαός, πῶς θὰ εἶχεν ἐντελῶς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν;

— Πῶς; Δυσχορίζεσθε...

— Ὅτι ὀμιλοῦμεν τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, ἣν ὀμιλοῦν οἱ ἐπὶ Δημοσθένους καὶ Ἀριστοφάνους, μετὰ τῶν ὀλίγων παραλλαγῶν, ἴσως μάλιστα ὀλιγωτέρων ἐκείνων, ἃς ἐπέφεραν εἰς τὴν γερμανικὴν φέρ' εἰπεῖν, εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ εἰς ἄλλας, οὐχὶ εἰκοσιν, ἀλλὰ δύο ἢ τρεῖς αἰῶνες,

— Πῶς ; εἶπεν ἡ νέα· ἀξιοῦτέ ὅτι ὀμιλεῖτε ὡς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Ἀριστοφάνης; Δὲν μᾶς λέγετε μίαν φράσιν ν' ἀκούσωμεν ;

Ἐγὼ δέ, πιστεύων μᾶλλον ὅτι δὲν θὰ ἰνσοῦμην, ἀλλ' ὅτι καὶ ἂν ἰνσοῦμην, πολὺ δὲν θὰ ἐβλαπτεν, εἶπον ἑλληνιστί τι, ἀφορῶν τὴν ζωηρότητα τῶν ὀφθαλμῶν της.

— Ἐκ τῆς γλώσσης ταύτης τοῦ Ἀριστοφάνους οὐδὲ λέξιν ἰνόησα, εἶπεν ὁ κύριος.

Ἐν ᾧ δὲ κατ' ἑμαυτὸν ἔλεγεν· «Τίς πταίει»,

— Καὶ τίνος εἶδους γραφικοὺς χαρακτῆρας ἔχετε, μ' ἠρώτησεν ἡ νεᾶνις.

— Τίνας ἄλλους, εἶπον, ἢ τοὺς ἑλληνικοὺς ;

— Ὅχι βεβαίως τοὺς τῶν βιβλίων τοῦ ἀδελφοῦ μου, ὅστις σπουδάζει εἰς τὴν τρίτην τοῦ γυμνασίου ;

— Αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς τῶν βιβλίων τοῦ ἀδελφοῦ σας.

— Ἀστείζεσθε.

Ἐπειδὴ εὐτυχῶς εἶχον φύλλον τῆς «Ἡμέρας» εἰς τὸν κόλπον μου, τῇ τὸ ἔδωκα.

— Ἰδέτε, εἶπον, ἂν τοὺς γνωρίζητε.

— Ἄς τοὺς ἰδῇ ὁ κύριος Διδάκτωρ, εἶπε, μεταβιβάξουσα τὸ φύλλον εἰς τὸν κύριον.

— Ἀληθῶς, παρατήρησεν οὗτος, πρῶτον βλέμμα βίψας εἰς τὴν ἑφημερίδα, οἱ χαρακτῆρές εἰσιν ἐντελῶς οἱ αὐτοί !

Ἀλλὰ περιτρέξας καὶ τινὰς στίχους,

— Καὶ αἱ λέξεις, ἀνερώνησεν ἐκπληττόμενος, σχεδὸν διόλου δὲν διαφέρουσι. Χωρὶς δυσκολίας τὰς ἔννοῶ. Εὐαρεστεῖσθε νὰ μᾶς ἀναγνώσῃτε τινὰς στίχους ;

Τοῦτο εὐχαρίστως καὶ ἔπραξα.

— Ἄ ! τῶρά βλέπω, ἀνέκραξεν ὁ κύριος Διδάκτωρ. Ἀναγινώσκων ἰνόησα ὅτι δὲ σεῖς ἀναγινώσκετε, λέξιν δὲν ἔννοῶ. Ἐστὶ προφανές· διατηρήσατε τῷ ὄντι τὴν γλῶσσαν, ἀλλ' ἀπώλεσατε τὴν προφορὰν.

— Θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ὁμολογήσω, ἀπήντησα, ὅτι παράδοξόν πως μοὶ φαίνεται ἂν ἡμεῖς, καὶ τοὶ ἔχοντες τῆς γλώσσης τὴν παρακαταθήκην, ἀπώλεσαμεν τὴν προφορὰν αὐτῆς, πῶς καὶ ποῦ ὑμεῖς τὴν εὑρετε.

— Εἰς τὴν σπουδὴν, μοὶ ἀπεκρίθη. Ἄλλως τε δὲν τὴν εὔρομεν ἡμεῖς, ἀλλ' εἰς σοφὸς Ὁλλανδός, ὁ Ἔρασμος.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ προσθέσω, διέκοψα, ὅτι οὔτε αὐτός, ἀλλά...

— Ἀλλὰ τίς ;

— Μία ἄρκουδα.

— Πῶς ; εἶπε, χαριέντως ἀνακκχάζουσα ἡ νεᾶνις.

— Ἰδοὺ πῶς. Ὁ Ἔρασμος ἦτο τῷ ὄντι διάσημος ἑλληνιστῆς τῆς 15' ἑκατονταετηρίδος. Καὶ ἐγὼ μὲν φρονῶ ὅτι ἔμαθε καὶ ὀμιλεῖ τὴν ἑλληνικὴν ὡς τὴν ὀμιλοῦμεν ἡμεῖς. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν τῷ ἐπῆλθεν ἡ παρχδοξος ἰδέα νὰ γράψῃ λατινιστὶ διάλογον μεταξὺ ἐνὸς λέοντος καὶ μιᾶς ἄρκτου ἢ ἄρκουδας. Ὁ λέων ὀμιλεῖ ἑλληνιστί, καὶ, μὴ ἐπαγγελλόμενος τὸν σοφόν, τὰ ὀμιλεῖ φυσικῶς, ὡς τότε ὅλοι τὰ ὀμίλου, ὡς σήμερον τὰ ὀμιλοῦμεν ἡμεῖς. Ἡ ἄρκτος ὁμῶς, ἔχουσα ἰδίας ἐαυτῆς καὶ βαθείας φιλολογικὰς θεωρίας, τὸν χλευάζει, λέγουσα αὐτῷ ὅτι οὐδένα λόγον ἔχει νὰ προσφέρῃ ὡς πράττει, ὅτι οὐδὲν ἀποδεικνύει τὴν τοιαύτην προφορὰν τῆς γλώσσης ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, καὶ ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει, μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου, τὸ ὀρθὸν ἔσται ἕκαστος νὰ προσφέρῃ τὰ ἑλληνικὰ ὡς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γλῶσσαν, ὁ Ὁλλανδός εἰς τὴν ὀλλανδικὴν, ὁ Γάλλος εἰς τὴν γαλλικὴν, ὁ Ἄγγλος εἰς τὴν ἀγγλικὴν : καὶ εἰς τὴν θεωρίαν ταύτην ἔκυψε, καὶ τοὶ ἰσως μὴ πεισθεῖς, ὁ λέων, διότι ὑστέρει τῆς ἄρκτου κατὰ τὴν διαλογικὴν δύναμιν, ἔκυψαν δὲ καὶ πάντες οἱ τότε καὶ ἔκτοτε κύριοι καθηγηταί, διότι εὐρισκόν εὐκολώτερον νὰ ποιῶνται χρῆσιν τῆς προφορᾶς τῆς ἰδικῆς τῶν γλώσσης, ἢ νὰ ἠξέυρον, πρὸς νὰ μανθάνωσι μίαν ξένην, ἢ δὲν ἠξέυρον. Εἰς δὲ μόνος δὲν ἔκυψεν εἰς τῆς ἄρκτου τοὺς συλλογισμοὺς, καὶ οὗτός ἦν . . . αὐτὸς ὁ Ἔρασμος· διότι δύο ἔτη ἀφ' οὗ ἔγραψε τὸν διάλογον, ἐπέστειλεν εἰς φίλον τοῦ τινὰ, λίαν ἐπίσημον, τὸν Λάσκωριν, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ τῷ πέμψῃ τινὰ Ἑλληνα, ὅστις νὰ διδάξῃ τὴν γνησίαν ἑλληνικὴν προφορὰν εἰς τοὺς υἱοὺς του.

— Λοιπὸν εἰσθε ὀπαδὸς τοῦ Ρεῖχλίνου, εἶπε μετὰ τινος μορφασμοῦ ἐκφράζοντος μᾶλλον οἶκτον, ὁ διδάκτωρ.

— Ὅσον ἦτον καὶ ὁ λέων, ἀπήντησα μειδιῶν· ἢ, τὸ ἀληθέστερον, ὁ Ρεῖχλίνος ἦτον ἡμῶν ὀπαδός.

— Λέων ἢ ἄρκτος δὲν ἠξέυρω, εἶπεν ὁ διδάκτωρ, διότι ὁμολογῶ

ὅτι δὲν ἀνέγνωσα τὸν διάλογον. Ἀλλὰ θ' ἀναγνωρίσητε ὅτι οἱ λόγοι ὑπὲρ τῆς Ἐρασμικῆς προφορᾶς στηρίζονται ἐπὶ ἀποδείξεων, ἅς δὲν δύνασθε ν' ἀρνηθῆτε ὡς ἀναμφισβητήτους.

— Πιθανὸν ἢ ἀρνησίς μου νὰ προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι δὲν τὰς γνωρίζω. Θὰ ἤμην πρόθυμος ν' ἀκούσω τὰς κυριωτέρας.

— Τούτων μία, εἶπεν ὁ διδάκτωρ μετὰ ζωηρότητος, καὶ αὕτη, μοὶ φαίνεται, ἀρκεῖ διὰ πάσας, εἶναι ὁ ἀνυπόφορος τῆς Ρετχλινίας προφορᾶς ἰωτακισμὸς. Ἄν αὐτὸν ἔχητε καὶ ὑμεῖς, δὲν σᾶς συγχαίρω. Ἰ τὸ ἰώτα, εἰ τὸ η, εἰ τὸ υ, εἰ τὸ εἰ, εἰ τὸ οἰ, εἰ τὸ υἰ. Εἰς ποῖαν γλῶσσαν ἀνθρωπίνην δύναται νὰ ἦναι τοῦτο φορητόν;

— Μοὶ φαίνεσθε, κύριε διδάκτωρ, ἀπεκρίθην, πολὺ ἀυστηρὸς πρὸς τὸ Ἰ. Διὰ τί εἴθε συγκαταβατικώτερος πρὸς τὸ Α, ἀπαντῶμενον ἀσυγκρίτως συνεχίστερον εἰς τὴν σανακρικτὴν, ἥτις ὁμῶς οὐδέποτε ἐψέχθη ὡς γλῶσσα κακόφωνος, καὶ πολλὰ παρήγαγε θαυμάσια ποιητικὰ προϊόντα; Ἡ Βαλαβαράτα καὶ ἡ Γιταπαδάσα ἅς ἀρκίωσιν ὡς παραδείγματα. Ἐπειτα ἂν ἡ ἀρκτος σὰς ἤλάττωσι τὸ εἰ ἡμῶν κατὰ δύο (τὸ η καὶ τὸ υ), τὰ ἠύξησεν ὁμῶς καθ' ἓν, τὸ αἰ, ὃ ἡμεῖς μὲν προφέρομεν ε, ἐκείνη δὲ αἰ, περιέχον ἐπομένως καὶ τὴν φωνὴν ε, καθὼς τὴν διετήρησαν καὶ τὰ εἰ, οἰ, υἰ. Τὸ κέρδος τῆς ἄρα ὑπὲρ τῆς εὐφωνίας τῆς γλώσσης δὲν εἶναι μέγα. Παραλείπω καὶ τὸ ὑπογεγραμμένον ε, ὃ ἡμεῖς δὲν προφέρομεν παντελῶς, ὅπερ ὁμῶς προσεγράφετο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους, καὶ ἐπομένως ὀφείλει νὰ προσέρη ἡ ἀρκτος σὰς, εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους προσαναβαίνουσα. Ἄλλ' εἶναι καὶ τόσον τὸ κακόν, ὅσον ἡ ἀρχαιογνώστις ἀρκτος τοῦ Ἐρασμου τὸ πλάττει; Ἴδού, κατὰ τύχην, ἰδῶ εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν μου ἔχω σημείωσιν, ἣν ἐνέγραψα, ἀντιπαραθεῖς ἰσχύτως ἐν στιγμῇ ἀργίας διάφορα κείμενα. Εἰς ταύτην συνῆψα τὰ φωνήεντα τῶν 8 πρώτων στίχων τοῦ Β τῆς Ἰλιάδος, τοῦ Α καὶ Κ τῆς Ὀδυσσεΐας, καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τῶν Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας τοῦ Αἰσχύλου· καὶ, βλέπετε, εὐρίσκω εἰς ὅλους τούτους τοὺς στίχους ὁμοῦ 101 ε κατὰ τὴν ἡμετέραν προφορὰν, ἀλλὰ 98 ε, ὥστε βλέπετε ὅτι ἡ διαφορὰ δὲν εἶναι τόσον μεγάλη· κατὰ τὴν Ἐρασμικὴν δὲ προφορὰν τῶν αὐτῶν χωρίων τὰ μὲν ε εἰσὶν 76, ἀλλὰ τὰ ε, δηλαδὴ τὰ οὕτω προφερόμενα, 118, ὥστε δὲν βλέπω διατὶ ὁ Ἐτακισμὸς νὰ μὴ σχίξη μᾶλλον τὰ ὦτα τῆς

ἀρκτου. Πλὴν τούτου, ἰδού, ἀντιπαραβαλὼν τὰ φωνήεντα 32 στίχων νεοελληνικῶν (τεσσάρων στροφῶν μεταφράσεως τοῦ Τάσσου) πρὸς ἀλλήλα, εὐρον ἐν αὐτοῖς 118 ε (κατὰ τὴν προφορὰν), ἀλλὰ 120 ο καὶ 92 α καὶ 91 ε. Εἰς δὲ 37 γαλλικοὺς στίχους τοῦ Ρακίνα, τὴν μὲν φωνὴν ε 41κις ἐπαναλαμβάνομένην, ἐν ᾧ ἢ μετ' αὐτὴν συνεχιστέρα, ἢ ε, ἐπαναλαμβάνεται μόνον 28κις. Καὶ παρ' ὑμῖν δὲ τοῖς Γερμανοῖς, ἰδού εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας τυχούσας στροφᾶς τοῦ Σχιλλέρου (die Bürgschaft), εὐρίσκω 99 ε (φωνάς), καὶ μόνον 61 ε, τὰς δὲ λοιπὰς φωνὰς ἀσυγκρίτως ὀλιγωτέρας. Βλέπετε λοιπὸν ὁ ἰωτακισμὸς, τὸ κυριώτερον, ὡς εἶπατε, καὶ ἀδιακόπως ἐπαναλαμβάνομενον ἐπιχειρημα κατὰ τῆς ἡμετέρας προφορᾶς, ἐστὶν ἀπλῆ πρόληψις, καὶ πρέπει νὰ ἐξαλειφθῇ ἐκ τῶν κατ' αὐτῆς ἀποδείξεων.

— Καὶ ὁμῶς, ἀντιπαρετήρησε, δὲν θὰ μ' εἶπητε ὅτι ἀλλεπάλληλοι συλλαβαί, ἄλλως γεγραμμέναι, ἅς ὁμῶς ὑμεῖς πάσας ε προφέρετε, δύνανται νὰ συντελώσιν εἰς τῆς γλώσσης τὴν ἐκφώνησιν.

— Μὴ, τῷ ἀντίταξα, δὲν ἀπαντᾶτε εἰς τὴν λατινικὴν λέξεις ὡς liquidissimi, inquisivisti, φράσεις ὡς τὴν τοῦ Ὁρατίου nisi qui dicidit; μὴ εἰς τὴν γαλλικὴν δὲν δύνασθε νὰ εἶπητε: Ici finit l'inimitié, ἢ διὰ τὴν συνέχειαν τῶν e, elle était très-émerveillée, καὶ ὑμεῖς αὐτὸς τί σᾶς κωλύει νὰ εἶπητε γερμανιστὶ der ergebenste Knecht der edelsten Herren; Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι καὶ «οἱ βίοι» δὲν εἶναι πολὺ εὐφωνον, καὶ ἂν ἐστιχούργουν, θὰ ἐπροσπάθουν νὰ τὸ ἀποφύγω. Ἀλλὰ κρίνατε ἂν ἦναι εὐφωνότερον τὸ κατὰ τὴν Ἐρασμικὴν προφορὰν «καὶ γοῖ γοῖσι!»

— Ἄς ἀφήσωμεν ταῦτα, εἶπεν ὡς στενοχωρούμενος ὁ Κύριος διδάκτωρ. Ἀλλὰ δὲν μοὶ λέγετε, πῶς προφέρουσι τὰ πρόβατα παρ' ὑμῖν;

— Τὰ πρόβατα; Τί θελετε νὰ εἶπητε; ἠρώτησα ὡς ἐκπληττόμενος, καὶ τοι προβλέπων ποῦ ἤθελε ν' ἀπολήξῃ. Δὲν εἶχόν ποτε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ συνδιαλεχθῶ μετ' αὐτῶν.

Διδάκτωρ. Τὰ ἠκούσατέ ποτε νὰ βελάζουν βή-βή; Τοῦτο λέγει ὁ Κρατῖνος. Τίς βεβαιοτέρα ἀπόδειξις ὅτι τὸ βή ἐπροφέρετο bē;

Ἐγὼ (μειδιῶν). Ὁμολογῶ ὅτι ὀλίγην ἐμπιστοσύνην ἔχω εἰς τὰ κτήνη ὡς διδασκάλους ἢ κριτὰς τῆς φιλολογίας. Οὕτω παρ' ἡμῖν σημερον λέγεται ὅτι τὰ πρόβατα βελάζουσιν οὔτε βή οὔτε βέ, ἀλλὰ μέ,

αί γαλαῖ ὅτι νιαουρίζουσι *νιάου*, οὐχὶ *μειω* ὡς παρὰ Σακισπείρω καὶ οὐχὶ *miau*, ὡς παρὰ Γάλλοις (*miauler*)· οἱ χοῖροι γρύζουσι γρό, ὡς καὶ τὸ γαλλικὸν *grogner* (καὶ *groin*), καὶ τὸ ὑμέτερον *gaunzen*· ἀλλ' ὁ Ἀριστοφάνης τοὺς ἤκουε προφέροντας *κοῖ κοῖ*.

Διδάκτωρ. Θέλετε, τὸ βλέπω, νὰ ὑπεκφύγητε μαρτυρίαν τόσον σπουδαίαν, ὡς τὴν τοῦ Κρατίνου.

Ἐγώ. Ἀλλὰ ποῦ εἶδατε τὸ χειρόγραφον τοῦ Κρατίνου;

Διδάκτωρ (διδασκτικῶς). Χειρόγραφον, κύριέ μου, τοῦ Κρατίνου δὲν ὑπάρχει. Τὸ χωρίον ἐκεῖνο παρὰθέτει ὁ Εὐστάθιος.

Ἐγώ. Ἄ! τότε ἀλλάσσει. Ὁ Κρατίνος, ἂν δὲν ἀπατώμαι, ἦτον σύγχρονος τοῦ Ἀριστοφάνους, ποιητῆς τῆς ἀρχαίας κωμωδίας, ὅτε εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἀλφάβητον *η* δὲν ὑπῆρχεν. Δὲν ἠδύνατο λοιπὸν νὰ γράψῃ βῆ βή. Ἴσως ἔγραψε *βει βει*, καὶ ὁ Εὐστάθιος ἔγραψεν *η* ὡς δῆθεν ἰσοδύναμον τῶν δύο *ε*, *αῖ* ἐξέλαβεν ὡς ἀντ' ἐκείνου γραφέντα.

— Ἀλλὰ δὲν μοὶ λέγετε, —διέκοψεν ἡ νέα κυρία, ἥτις ἐν τούτοις ὀλίγην προσοχὴν εἶχε δώσει εἰς τὰ καθέκαστα τῆς ἡμετέρας συζητήσεως, —ἀφ' οὗ ἡ γλῶσσα εἶναι, ὡς διατείνεσθε, ἡ αὐτὴ, εἰς τί συνίστανται τῆς προφορᾶς αἱ διαφοραὶ;

— Ἴδού, κυρία μου, ἀπεκρίθην, μὴ δυσαριστούμενος ὅτι ἤλλαξα ἀντίπαλον. Ἡ γλῶσσα ἡμῶν εἶχεν, ἔχει καί, ἐλπίζω, ἕξι 24 γράμματα, ἕξ ὧν τὰ 7 φωνήεντα, συνδυαζόμενα καὶ εἰς ἑπτὰ διφθόγγους. Ἐκ τῶν συμφώνων τούτων, τῶν τεσσάρων ἢ ἕξ (τοῦ β, γ, δ, θ, ἴσως καὶ τοῦ χ καὶ ζ) τὴν προφορὰν ἡ ἄρκτος τοῦ Ἑράσμου, πιθανῶς μὴ εὐρίσκουσα αὐτὴν ἀρμόζουσιν εἰς τὰ τραχέα τῆς χεῖλης, ἀμφισβητεῖ καὶ θελεῖ ν' ἀλλάξῃ τὴν τοῦ β εἰς *h* (ἀντὶ *w*), τοῦ γ εἰς *g*, τοῦ δ εἰς *d* καὶ τοῦ θ εἰς *t*, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τοῦ χ εἰς *x*, καὶ τοῦ ζ εἰς *ts*, ἀναλόγως τῶν προφερόντων αὐτὰ σημερινῶν λαῶν. Διὰ τὸ θ καὶ τὸ χ τούλάχιστον ἄλλον λόγον δὲν ἔχουσιν, εἰμὴ ὅτι δὲν δύνανται νὰ τὰ προφέρουν ὡς ἡμεῖς, καθ' ὅσον ὁ προτεινόμενος ὅτι ταῦτά εἰσι μόνον τὸ τ καὶ τὸ κ δασυόμενα, ἔπρεπε νὰ ἐφαρμόζηται ὁμοίως καὶ εἰς τὸ φ, καὶ τοῦτο νὰ προφέρηται οὐχὶ φ, ἀλλὰ π, διότι τὸ φ ἐστὶ τὸ π δασυόμενον· ὥστε ὁ «*φιλόσοφος*» ἔπρεπε νὰ προφέρηται «*πιλόσοπος*», καθὼς οἱ περὶ τὴν ἄρκτον προφέρουσι «*ατεολόγην*» τὸν «*αθιολόγον*». Καὶ ὁμοῦς ὅτε καὶ οἱ Σλαῦοι ἔμαθον τὴν ἐλληνικὴν, ἐκχριστιανισθέντες,

τὸ θ εἶχε βεβαίως ἦν καὶ σήμερον παρ' ἡμῖν προφορὰν, διότι, μὴ δυνάμενοι νὰ προφέρωσιν αὐτὸ εἰς ὅσας παρέλαβον ἐλληνικὰς λέξεις, τὸ μετέβαλλον εἰς φ. Τὸ αὐτὸ δ' ἐπραξάν ἐνίοτε καὶ οἱ Λατῖνοι αὐτοί, λέγοντες *felare* τὸ θηλάζειν, *rufus* τὸ ἐρυθρός κλ. Ἀλλ' οὗτοι ἐν ἄλλοις παρέλαβον καὶ τὸ φ ἐκ τῆς ἐλληνικῆς, ὡς εἰς τὰς λέξεις *fero*, *frater*, καὶ τόσας ἄλλας.

Ἡ κυρία. Ὅσπερ, καθ' ὑμᾶς, δὲν μένουσιν εἰμὴ τρία σύμφωνα ἀμφισβητήσιμα;

Ἐγώ. Τρία σύμφωνα, τὸ β, γ, δ, δύο φωνήεντα καὶ ἕξ διφθόγγοι. Ὡς πρὸς τὸ β, ἀρκεῖ νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω ὅτι οἱ Λατῖνοι τὸ *βίος* παρέλαβον ὡς *vita* (γαλλ. *vie*) οὐχὶ ὡς *bita*, τὸ *βία* ὡς *vis* (*violence*) οὐχὶ ὡς *bis*, τὸ *βούλομαι* ὡς *volo* (*vouloir*) κλ. Ὁ δὲ Κύριος διδάκτωρ ἤξεύρει ὅτι καὶ τὸ λατινικὸν *v* εἰς τὴν ἐλληνικὴν μεταγράφεται καὶ *ou*, ὡς «Ὀκταούτος», καὶ β, ὡς «Ὀκτάβιος». Βεβαίως δὲ τὸ ὄνομα ποτὲ δὲν ἦν *Octabius* παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις.

Ὁ διδάκτωρ. Λοιπὸν δυσχυρίζεσθε ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔστεροῦντο ἐντελῶς τῆς φωνῆς *h*;

Ἐγώ. Ὡς στεροῦνται αὐτῆς ἐντελῶς καὶ μέχρι τοῦδε, χωρὶς ν' ἀδημονῶσι διὰ τὴν στήρησιν. Ἐνθυμοῦμαι ὁμοῦς μίαν περίστασιν, εἰς ἣν ἐχρησθήσαν αὐτήν. Ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἠθέλησε ν' ἀνεγείρῃ στήλην εἰς Ἡπειρώτην τινά, θεῖον τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὃν ἐστεφάνωσε, καὶ ὅστις βεβαίως ἐκαλεῖτο Ἀρύβας, διότι καὶ ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Πausανίας, στενοχωρούμενοι πῶς νὰ ἐκφράσωσι τὸ μὴ ἐλληνόφωνον ἐκεῖνο γράμμα, τὸν γράφουσι πότε Ἀρύπαν πότε Ἀρύβαν, ἢ δ' ἐπιγραφῇ, ὡς καὶ ἄπαξ ὁ Πλούταρχος, Ἀρύβαν, διὰ τῶν δύο *bb* τὸ *h* ἀποδιδούσιν, καθὼς παρ' ἡμῖν τὰ δύο *γγ* λαμβάνουσι τὴν τραχεῖαν προφορὰν τοῦ *g*.

Διδάκτωρ. Καὶ τοῦτο, τὸ γ, θέλετε ὅτι δὲν ἐπροφέρετο ὡς τὸ ἀντίστοιχον αὐτοῦ *g*;

Ἐγώ. Ἀντίστοιχον; Διόλου. Τὸ ἀντίστοιχον αὐτοῦ ἦν τὸ *C*, ὥστε καὶ τὰ Λατινικὰ *Cajus*, *Cneius*, μεταγράφοντο ἐλληνιστὶ Γάϊος, Γνεῖος. Καὶ εἰς διαλέκτους δὲ τὸ *Γ* ἀντικαθίστα τὸ δίγαμμα, ὅπερ μετεβάλλετο εἰς ἀπλὴν ψιλὴν, ὡς τὸ *Γέαρ* ἦν ἀντὶ τοῦ *εαρ*, τὸ *Γισχόν* ἀντὶ τοῦ *ισχόν* κλ. καὶ ταῦτα βεβαίως ποτὲ δὲν ἐπροφέρθησαν *Geap*

SISMANOGLIO MEGARO

καὶ *Γιογιόν*. Καὶ εἰς τὰς ἐκ τῆς σανσκριτικῆς δὲ προερχομένας λέξεις ἀντικαθίστησιν ἐνίοτε τὴν ἀπλὴν δασείαν, ὡς *Μέγας* ἀντὶ *Maha* κτλ.

Ὡς δὲ πρὸς τὰ φωνήεντα, σῆς εἶπον τί φρονῶ περὶ τοῦ η τοῦ Κρατίνου καὶ τῶν προβάτων του. Ἄλλοι περὶ τῆς προφορᾶς αὐτοῦ ὡς ἔ λόγοι εἰσὶν ἀνυπόστατοι, ἢ τοῦλάχιστον οὐδὲν ἀποδεικνύοντες, προσέτι καὶ τὸ ὅτι οἱ Λατῖνοι ἔτρεπον αὐτὸ πάντοτε εἰς ε, διότι ἐνίοτε τὸ ἔτρεπον καὶ εἰς ι, ὡς ἐν genitor=γεννήτωρ, domitor, συγγενὲς πρὸς τὸ δημητός, ἄδημητος καὶ τὸ σανσκριτικὸν domitas. Ἡ ἐκκλησία δὲν γίνεται γαλλιστὶ église; Τοῦ δὲ Λατινικοῦ θ τίς ἐγγυᾶται τὴν προφορὰν, καὶ ὅταν ἐπιείχει τόπον μακροῦ; Κατὰ τὸν τρίτον ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα πολλοὶ παρήγον τὸ ὄνομα τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τῆς χρησιότητος αὐτῶν. Εἰς Δωδωναίας ἐπιγραφὰς τῶν χρόνων τοῦ Ἀλεξάνδρου ἢ Διώνη γράφεται διὰ τοῦ η, Διώνη. Ἐν γένει δ' εἰς τὴν γλώσσαν πολλαὶ λέξεις, ὡς ἀλήτης, ἦκω, τάπη, ἀμαξήτιος, γράφονται ἀδιαφόρως διὰ τοῦ η ἢ τοῦ ι, τὸ δὲ πῶδακ παράγεται ἐκ τοῦ πηδῶ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων τὸ ἡμέρα παράγει ἀπὸ τὸ ἡμερος.

Με συγχωρεῖτε διὰ τὴν πολυλογία μου περὶ τοῦ η. Τὴν ἐξαγοράζω, παραδίδων ὑμῖν ἀμαχητὶ τὸ υ. Τῷ ὄντι τοῦτο φαίνεται ἐν ἀρχαίαις διαλέκτοις, κατὰ βοιωτικὰς ἐπιγραφὰς, τὴν προφορὰν ου ἔχον καὶ διατηρήσαν (ὡς κάρουξ ἀντὶ κήρουξ κτλ.) ἐν γένει δ' εἶχε βεβαίως τὴν τοῦ γαλλικοῦ u, ἣν καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος μέχρι τοῦδε διετήρησεν, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς υῦ, οἷον *Κιουρά*, *Ξιούλα*. Πρωίμως ὁμως φαίνεται ὅτι εἰς τινὰ μέρη, καὶ εἰς τὴν κοινὴν γλώσσαν, ἐλεπτύνθη εἰς ι, ὡς τοῦτο συνέβη καὶ παρ' ὑμῖν τοῖς Γερμανοῖς, εἰς βαθμόν, ὥστε ὁ Σχιλλεροσ ὁμοιοκαταληκτεῖ τὸ süß μετὰ τοῦ Paradias. Ἐντιῦθεν καὶ πλεῖστοι λέξεις ἔχουσι τὴν διπλὴν γραφὴν τοῦ υ ἢ τοῦ ι, ὡς δρύος, φύω, πύαρ, μέλεδος κτλ., καὶ λατινιστὶ τὸ δάκρυ ἐγένετο lacrima, τὸ σῦκον ficus. Σῆς παραλείπω ἐπιγραφὰς μετὰ τὸν Λύγουστον, ἐχούσας Ἰποκράτης, ἀντὶ Ἰποκράτης κτλ.

Διδάκτωρ. Δηλαδὴ θέλετε νὰ εἰπῆτε, πιστεύω: Χυποκράτης καὶ Χιποκράτης, διότι λησμονεῖτε ὅτι ἀμρότεροι αἱ λέξεις δασύνονται.

Ἐγώ. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν προφορὰν, ὑμεῖς, Κύριε διδάκτωρ, θέλετε νὰ εἰπῆτε ὅτι ἰδασύνοντο διότι ἡ δασεία οὐχὶ σήμερον ἢ χθὲς καὶ πρόην, ἀλλὰ, πλὴν παρὰ τοῖς Αἰολεῦσιν, οἵτινες ποτὲ δὲν τὴν ἰγνώ-

ρισκν, δι' ὃ καὶ, ὡς ἠξέυρετε, ἐλέγοντο ψιλῶται, παρὰ πᾶσι τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν ἔπαυσεν αὐτὴ προφερομένη ἀπ' αὐτοῦ ἤδη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὡς ἀποδεικνύουσιν οὐχὶ μόνον πᾶσαι αἱ μεταγενέστεραι ἐπιγραφαί, οὐδεμίαν χρῆσιν τοῦ σημείου αὐτῆς ποιούμεναι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αἱ τελευταῖαι ἐν Ἀθήναις, ἐν αἷς αὐτὸ ἀπαντᾶται μὲν, ἀλλὰ συνεχίστατα κατέχον ἄλλην ἀντ' ἄλλης θέσιν, τοῦ λιθοζόου μὴ ὀδηγουμένου πλέον ὑπὸ τῆς ἀκοῆς εἰς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ, καὶ γράφοντος, φέρ' εἰπεῖν, *Hoïkon*, *προσἩαπέδομεν*, *HEΣΑΣ* (ἀντὶ ἐς *Ηας*) κτλ. Περιττὸν ἴσως νὰ προσπαρητήρησω ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης οὐδεμίαν εὕρισκει διαφορὰν προφορᾶς μεταξὺ οὐ καὶ οὐδ, καὶ ὅτι ὁ Πλάτων τὴν λέξιν ἀὴρ θέλει νὰ παραγάγη ἐκ τῆς ἀλλεπαλλήλου ἐπαναλήψεως τῆς λέξεως *Ἡρα*.

Ἡ Κυρία. Ἄν καλῶς ἐννοῶ, διότι ὁμολογῶ ὅτι καὶ πολλὰ δὲν ἐννοῶ, ἐξέρχεσθε νικηφόρος τῆς πύλης σας.

Ἐγώ. Εἰς τὸν Κύριον διδάκτορα μένει, Κυρία μου, ἔτι ἡ ἀκρόπολις του, τὸ ζήτημα τῶν διφθόγγων.

Διδάκτωρ. Ἀληθῶς, παρ' ὀλίγον νὰ τὸ λησμονήσω. Ὅστις λέγει *δίφθογγος*, ἐννοεῖ βεβαίως δύο φθόγγους καὶ ὄχι ἓνα.

Ἐγώ. Ἐννοεῖ ἐξ ἐναντίας ἓνα φθόγγον ἐκ δύο παραγόμενον, ὡς ἐννοεῖτε καὶ ἡμεῖς, διφθόγγους καλοῦντες τὸ αθ καὶ τὸ οθ, ὡς ἐνοεῖ καὶ ὁ Γαληνός, ὅτε ἔλεγε καὶ τὸ η δίφθογγον τοῦ ε. Ἄλλως πᾶσαι αἱ συλλαβαὶ θὰ ἦσαν δίφθογγοι ἢ τρίφθογγοι. Κατὰ τὴν προφορὰν τῆς ἄρκτου τοῦ Ἐράσμου, διαφορὰ προφορᾶς μεταξὺ *παῖς* καὶ *πάις*, *βασιλεῖ* καὶ *βασιλεῖ*, οἷς καὶ οἷς δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχη.

Διδάκτωρ. Προφέρετε λοιπὸν τὸ αἰ...

Ἐγώ. Ὅπως καὶ οἱ Γάλλοι, φέρ' εἰπεῖν, καὶ ὅπως καὶ ὑμεῖς τὸ αθ, ὡς ε.

Διδάκτωρ. Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν ἰσχυριζόμεθα ὅτι ἡ προφορὰ ἡμῶν εἶναι ἡ ἀρχαιοστῆ τῆς γλώσσης μας.

Ἐγώ. Οὐδ' ἡμεῖς. Πῶς ἐπρόφερον ὁ Κάδμος ὅτε ἔφερε τὰ γράμματα ἐκ Φοινίκης, ἀγνοῶ, καί, πρὸς τὸ παρόν, ἀδιαφορῶ. Δυσχυριζόμεθα μόνον ὅτι κατὰ πᾶσαι τὰς εἴτε ἐπιγραφικὰς εἴτε ἄλλας ἀποδείξεις, προφερομεν καὶ ὅπως ἐπρόφερον οἱ προπάτορες ἡμῶν, τοῦλάχιστον ἐπὶ Δημοσθένους.

Ἡ Κυρία. Σᾶς ἀρκεῖ, πιστεύω, αὕτη ἡ ἀρχαιότης, καὶ σᾶς συγχαίρω δι' αὐτὴν ἐκ καρδίας.

Ἐγώ. Ἀλλὰ, Κυρία, μένει εἰσέτι ἀνάλωτον τὸ τελευταῖον φρούριον τοῦ Κυρίου διδάκτορος....

Διδάκτωρ. Θέλετε νὰ εἰπῆτε τῆς ἄρκτου.

Ἐγώ. Ἐστω, τῆς ἄρκτου λοιπόν. Ὡς εἶπον, μένει τὸ τῆς προφορᾶς τῶν διφθόγγων. Παραλείπων ἄλλα, ἀρκοῦμαι νὰ παρατηρήσω ὅτι ἡ κατὰ τὰ 863 μ. Χ. γενόμενη σλαβικὴ μετάφρασις τῆς Γραφῆς εἰς τὰ κύρια ὀνόματα, πάντα τὰ *αι* γράφει *ε*, τὰ *ει* καὶ *οι* γράφει *ι*, ὡς Kesar, Lia, Kilisyria, κτλ. Κατὰ τὸ ἔτος 703 ἐξεδόθη τὸ «Πάτερ ἡμῶν», κατὰ δὲ τὸ 606 οἱ *Ψαλμοὶ* ἐν Ἀγγλίᾳ ἐλληνιστί, ἀλλὰ διὰ γραμμῶν λατινικῶν, ἀποδιδόντων ἐπίσης πάντα τὰ *αι* διὰ *ε*, πάντα τὰ *ει*, *οι*, *υι* διὰ *ι*, ὡς *ke* (ἢ *ce*), *hero*, *apotelite*, *erchete*, *melitisi*, *amartoli*, κτλ. Κατὰ τὰ 350 ὁ ἅγιος Βασίλειος διέγραφε κανόνας, καθ' οὓς τινες λέξεις ἔπρεπε νὰ γράφονται ἢ διὰ τοῦ *αι* ἢ διὰ τοῦ *ε*, τοῦ *υι* ἢ τοῦ *υ*, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ προφορὰ δὲν ὠδήγει εἰς τοῦτο. Κατὰ τὸ 315 ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διέτριχε τὸ λογοπαίγιον *παῖς οὔσα καὶ πεσοῦσα*. Κατὰ τὸν πρῶτον χριστιανικὸν αἰῶνα καὶ εἰς αὐτὰ τὰ Μέγαρα ἀπαντῶνται ἐπιγραφαὶ φέρουσαι *κε*, *κιτε*, *δόξες* κτλ. Τὴν τρίτην δὲ πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ἐπίγραμμα παίζει διὰ τῶν λέξεων *καλός* καὶ *ἄλλος* *ΕγΕΙ*. Ἐν ἐπιγραφῇ ἐτι ἀρχαιοτέρᾳ ἀναγινώσκειται *γένητΕ* ἀντὶ *γένητΑΙ*. Οἱ Αἰνιᾶνες, ὡς γράφονται ἐν ἐπιγραφαῖς τῶν καλῶν χρόνων, λέγονται Ἐνιᾶνες ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ΠοτίδΕα ἀντὶ ΠοτίδΑια ἀπαντᾶται εἰς ἀττικὰς ἐπιγραφάς, καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ εἰς πλείστας λέξεις ἐπαμφοτερίζουσι τὰ *αι* καὶ *ε*, τὰ *ει* καὶ *ι*, ὡς *αἰώρα* (ἰώρα), *γαίραξ*, *γαία* (γία, γεωγραφία), *εἰκελος* (ἰκελος), *λείχω*, *φειδίτιορ* κτλ., καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς *ΚηφΕΙσειός*, *ΕὐγΙτων*, *Μιτουργός*, κτλ. Ὁμοίως καὶ τὸ ΟΙ ἐναλλάσσεται μετὰ τοῦ Ι, ὡς, πλὴν τοῦ ἐν τῷ χρησμῷ *λοιμός* καὶ *λιμός*, τὸ *μροῖορ* καὶ *μνῖορ*, ἢ *φλοιῶ* καὶ *φλιῶ*, ἢ *γλοιῶ* καὶ *γλιῶ* καὶ ΟΙ ἀντὶ Υ. οἰσωπος καὶ ἰσωπος. Τὸ δὲ *χοιμητήριον* γαλλιστί ἐγινε *cimetière*. Καὶ εἰς τὴν λατινικὴν δὲ τὸ *αι* γενόμενον *ae*, περιλαμβάνει τὸν φθόγγον *e* ἀλλὰ πολλάκις γίνεται καὶ μόνον *e*, οἷον *fenestra*, *chimera*. Τὸ οἶ παρὰ Λατίνοις γίνεται *i*, ἂν καὶ ἐνίοτε, ἐκ διαλέκτων ἴσως μεταβάν, γίνεται *oe*.

SISMANOGLO
MEGARO

ὡς δ' ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκ τῆς κοινῆς ἀρούμενον, ἐκφράζεται διὰ τοῦ *i*, ὡς *vicius* (οἶκος), *vinum* (οἶνος), καὶ αἱ πληθυντικαὶ ὀνομαστικαὶ καὶ δοτικαὶ τῶν ἀρσενικῶν τῆς δευτέρας κλίσεως.

Διδάκτωρ. Καὶ εἶναι δυνατόν τῆς λύπης τὸ ἐπιφώνημα νὰ μὴ ᾔηται *ἄϊ* καὶ *οὐάϊ*, ἀλλὰ *αἶ* καὶ *οὐαί*;

Ἐγώ. Ὅπως παρ' ὑμῶν εἶναι δυνατόν νὰ ᾔηται *Weh*!

Διδάκτωρ. Ἀλλ' ἠξεύρετε ὅτι ἡ ποιητικὴ γενικὴ οἰο παρήχθη ἐκ τοῦ οἰο, ἐκπτώσει τοῦ σ, ὥστε πρέπει φυσικῶ τῷ λόγῳ νὰ μείνη οἰο.

Ἐγώ. ἠξεύρω ἐπίσης ὅτι τὸ γαλλικὸν *maître* παρήχθη ἐκ τοῦ *magister*, ἐκπτώσει τοῦ *g* ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν λέγω *maître*. Μίαν λέξιν ἰκόμη, — καὶ μὲ συγχωρεῖτε διὰ τὰς σχολαστικὰς μου ἀναλύσεις, Κυρία, — περὶ τῶν διφθόγγων, ὅσαι συνθετικὸν ἔχουσι τὸ *v*. Τοῦτο, κατ' ἐμέ, ἰστί δίγαμμα, ἐν σχήματι φωνήεντος. Καὶ διὰ νὰ μὴ μακρηγορήσω περὶ τούτου, ἀρκεῖ ἴσως νὰ σᾶς ἐνθυμίσω ἐν νόμισμα τῆς Καπύης, φέρον ἐπιγραφὴν ΚΑΗΦ. Ὡς δίγαμμα λοιπόν, δὲν εἶναι παράδοξον ἂν μετὰ τὸ *a* καὶ *e* (καὶ *η*) προφέρηται ὅτε μὲν ὡς β ὅτε δὲ ὡς φ.

Διδάκτωρ. Ἀλλ' ἠξεύρετε ὅτι ὁ Τερεντιανὸς Μαῦρος λέγει ὅτι τὸ ἐλληνικὸν *αυ* προφέρεται ὡς τὸ λατινικὸν *au* ἐν *aurum*.

Ἐγώ. Τὰ ἄγνωστα διὰ τῶν ἀγνώστων. Τίς θὰ μ' εἰπῇ πῶς ἐπροφέρετο τὸ λατινικὸν *aurum*; Τὸ *Cauneas* κᾶν βεβαίως ἐπροφέρετο *Καυνέας*, διότι, κατὰ Κικέρωνα, παρεξηγήθη τὸ ὄνομα τοῦτο ὡς λέγον *Cave neas*. Ἀλλὰ παραλείπων ἄλλους λόγους, ὡς τὸ *Octavius*, *Livius* καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὀνόματα, γραφόμενα ἐλληνιστί Ὀκταούιος καὶ Ὀκτάβιος, Λίβιος κτλ., θ' ἀρκέσῃ νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω ὅτι ὑπάρχουσιν ἐπιγραφαὶ καλῶν ἐποχῶν, παρεμβάλλουσαι δίγαμμα μετὰ τοῦ *a* ἢ *e* καὶ τοῦ *v*, ὡς *aFύτοῦ*, *TeFύκρος* ἀλλὰί θέτουσαι τὸ *F* μετὰ τὴν διφθογγὸν, ὡς *ἀριστεύForta*, ἀλλὰί γράφουσαι τὸ *Εὔανδρος* καὶ *ΕὔΒανδρος*, καὶ ἄλλαι ἐξ ἐναντίας, ἀντὶ *ἐβδομος* καὶ *ἑβδομήκορτα*, ἔχουσαι *ευδομος* καὶ *ευδομήκορτα*. Ἐν ἄλλαις γράφεται *ΕΥγεσίωρ* ἀντὶ Ἐφρσιῶν, καὶ *Εφφράτωρ*, *Εφφροσύνη*, ἀντὶ *Εὐφφράτωρ*, *Εὐφφροσύνη*, διὰ τὴν ταῦτοφωνίαν.

Διδάκτωρ. Λοιπὸν θέλετε ὁ σκύλος εἰς τοὺς Σφῆκας τοῦ Ἀριστοφάνους νὰ ὑλακτῇ *ἄφ*, *ἄφ*; Μὲ συγχωρεῖτε ἂν ἐπικαλῶμαι καὶ πάλιν μάρτυρα κτῆνος.

Εγώ. Όχι *αφ, αφ,* αλλά *αβ, αβ,* ως και σήμερα ημεῖς λέγομεν *γαυγίζω.* Το *αν* και *ευ* πρὸ τῶν *κ, π, τ* και τῶν δασείων και συνθέτων των και πρὸ τοῦ *π* μόνον προφέρονται *αφ* και *εφ,* πρὸ δ' ὅλων τῶν ἄλλων γραμμῶν *αβ* και *εβ.* Κατὰ τὴν ὑμετέραν, ἤθελον νὰ εἰπῶ κατὰ τῆς ἄρκτου τὴν προφοράν, πῶς θὰ διεκρίνετο αὐτὴ τῆς αὐτῆς, ὁ αὐλὸς τοῦ αὐλῶν, τὸ εὐ και τὸ εὐ ; Θέλετε δὲ νὰ προφέρωσιν οἱ Ἕλληνες *Ἐοαναγγέλιον,* ὅτε ὅσοι ἐδανείσθητε τὴν λέξιν παρ' αὐτῶν λέγετε *Evangelium!*

Διδάκτωρ. Ἀλλὰ πῶς ; ἡ εὐνοχότατη τῶν γλωσσῶν, ἡ ἑλληνική, θ' ἀνείχετο τὴν σύγκρουσιν τριῶν συμφώνων, ὥστε ν' ἀποτελίση λέξιν ὡς τὸ *πεπαιδευται!*

Εγώ. Τριῶν μόνον ; Καὶ τεσσάρων, ἀρκεῖ νὰ μὴ ὦσι τραχέα πάντα. Μήπως ἐκοστρατεύει δὲν ἔχει τέσσαρα ; Τὸ δὲ *υ* ἐν τῇ διφθόγγῳ δὲν εἶναι σύμφωνον τραχύ, ἀλλὰ δίγαμμο μαλακόν, ὥστε και μεθ' ἐπομένου *π* δὲν ἀποτελεῖ *ψ,* ὡς ἀποτελεῖ τὸ *φ* (γέγραψαι, γέγραψαι).

Διδάκτωρ. Τούλάχιστον θὰ μοὶ ὁμολογήσητε ὅτι διὰ τὴν ἐκμάθησιν τῆς ὀρθογραφίας ἡ ἑρασμική προφορά εἶναι χρησιμωτάτη.

Εγώ. Νομίζω, ἔχετε δίκαιον. Δὲν ἔχω ἰκανὴν πείραν τῶν διδακτικῶν μεθόδων διὰ νὰ κρίνω περὶ τούτου. Ἀλλ' ἀληθῶς μοὶ φαίνεται καλὸν ἰσως νὰ εἰσαγάγωμεν τὴν μέθοδον και εἰς τὰ ἡμέτερα σχολεῖα και διὰ τὴν ἐκμάθησιν τῆς γαλλικῆς, τῆς γερμανικῆς, τῆς ἀγγλικῆς. Τὰ παιδία θὰ μαθαίνουν πολὺ εὐχερέστερον τὴν ἐνίοτε τόσον δύσκολον ὀρθογραφίαν τινῶν ἐξ αὐτῶν τῶν γλωσσῶν, ἂν εἰς τὰ σχολεῖα διδάσκωνται νὰ προφέρωσι, φέρ' εἰπεῖν. «*ζε τ' αἰμέ*» τὸ *je t'aime,* «*Ιχ λιέβε δικχ*» τὸ *ich liebe dich,* «*Ὁδ δο you δο*» τὸ *How do you do.* Τί λέγετε πρὸς τοῦτο, Κυρία ;

Κυρία. Ὅτι χαίρω μὴ οὕσα ἐν ἐκ τῶν παιδίων, ὅσα θὰ διδάσκωνται εἰς τὰ σχολεῖά σας ταῦτα.

Ἀλλ' ἡ συζήτησις ἐλπίζω ὅτι ἐπερτώθη ὅχι ὅτι τὴν ἐβαρύνθη, ἀλλὰ πᾶσα δίκη πρέπει νὰ φθάνη και εἰς μίαν ἀπόφασιν. Δέχεσθε τὴν αἰρετοκρισίαν μου ; σᾶς τὴν προσφέρω ἀλλὰ τίθημι ὡς ὄρον, ἕκαστος ἐξ ὑμῶν νὰ μοὶ ἀπαγγείλῃ τινὰς στίχους ὀμηρικούς, ὑμεῖς, Κύριε διδάκτωρ, ὡς δικηγόρος και ἐπίτροπος τῆς ἄρκτου, ὑμεῖς ὡς τοῦ λέοντος.

Εγώ. Δέχομαι ἀγογγύστως ; πρέπει ὁμως νὰ προτάξω και ἐγώ μίαν

παρατήρησιν, ἣτις ἰσως και θὰ διευκολύνη τὸν συμβιβασμόν. Δὲν διατάξω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἐν τι ἠλλοιώθη τῷ ὄντι ἀπὸ τῶν ἀρχαίων κλασικῶν χρόνων ὡς πρὸς τὴν προφορὰν τῆς ἑλληνικῆς, ἡ προσφῶν, και ἐπομένως τὸ χωρίον ἀρχαίου ποιητοῦ, ὃ θ' ἀπαγγείλω, θὰ στερεῖται τοῦ στιχουργικοῦ ρυθμοῦ. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῶν λέξεων, ἐφήρμοζον χρόνον και τόνον, ἦτοι τὴν διάκρισιν μακροῦ και βραχείου, και προσέτι ὀξύτητος και βαρύτητος, ἐποιούοντο λοιπὸν χρῆσιν ἀμφοτέρων τῶν στοιχείων, ἅτινα και μόνον ἀποτελοῦσι τὴν μουσικὴν, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅταν ὠμίλουν, ἔπρεπε νὰ ψάλλουν σχεδόν, ὡς τοῦτο συμβαίνει και σήμερα ἔτι εἰς τινῶν ὄχλων τὴν δημώδη προφορὰν και ἀληθῶς δὲν ἐδύναντο ἢ νὰ ψάλλουν, ὅτε ἀπήγγελλον τοὺς και κατὰ ρυθμόν συνταττομένους στίχους, ὡς πράττουσι και οἱ Κινέζοι, ὅταν ἀναγινώσκωσι στίχους των. Καὶ τῷ ὄντι, πάντα τὰ ποιήματα κατ' ἀρχὰς ἐψάλλοντο παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἐψάλλοντο τὰ ἔπη ὑπὸ τῶν ῥαψωδῶν, ἐψάλλοντο τὰ λυρικά πρὸς τῆς λύρας, και τῶν δραματικῶν οὐ μόνον οἱ χοροὶ, ἀλλὰ και αὐτοὶ οἱ διάλογοι ἐψάλλοντο πρὸς αὐλῶν, ὅστις ὑποχρεωτικῶς τοὺς συνώδευεν. Ἀλλ', ὡς εἰς πᾶσας τὰς ἀναπτυσσομένης κοινωνίας, οὕτω και ἐν Ἑλλάδι, ἡ ὠδικὴ αὕτη προφορὰ εἰς τῶν ἀνωτέρων στιβάδων τὴν κοινὴν ὁμιλίαν ἐφαίνετο ὀπωσοῦν φορτικὴ και ὠχρίασε βαθμηδόν, τοῦ ἐνός τῶν δύο μουσικῶν στοιχείων ἀμελουμένου, ἢ μᾶλλον τῶν δύο ἀπὸ διαφόρων συλλαβῶν τῆς λέξεως εἰς μίαν και τὴν αὐτὴν συγχωνομένων ; και οὕτως, ὅτε μάλιστα τὴν τῶν ποιητῶν ἐποχὴν διεδέχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ τῶν ῥητόρων και πεζῶν συγγραφέων, μία και μόνη συλλαβὴ ἐν ἐκάστη λέξει, ἡ συλλαβὴ, ἣτις ἦν ἢ ἄλλοτε τονιζομένη, συνεχώνευεν ἐν ἑαυτῇ πᾶσαν τὴν δύναμιν τῆς λέξεως, τὴν τοῦ τόνου και τὴν τοῦ χρόνου ὁμοῦ, και ὅτε κατ' ὀλίγον ὁ τόνος ἐντελῶς ἐπαυσε προφερόμενος, τότε ἢ ἄλλοτε ὀξεῖα συλλαβὴ, ἢ ὅπου τοιαύτη δὲν ὑπῆρχεν, ἢ λήγουσα, ὡς τοῦτο και εἰς νέας ἄλλας γλώσσας συμβαίνει, ἰδίως εἰς τὴν γαλλικὴν, ἀπέβη ἡ μακρὰ. Ἡ μετὰπτωσις λοιπὸν αὕτη τοῦ μακροῦ χρόνου εἰς τὰς πρὶν τονιζομένης συλλαβάς, ἀρξαμένη ἀπὸ τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἡ ἀρχαία ποίησις ἂν ὅχι ἐξέλιπεν, ἀλλὰ περιωρίσθη εἰς μιμητὰς, ἐστὶν ἔκτοτε μέχρι σήμερα ἡ μόνη βᾶσις τῆς ἀρμονίας περὶ τὴν προφορὰν.

Διδάκτωρ. Μᾶς ἐξεθέσατε ὅλον σύστημα ; ἀλλ' ἢ ἀπόδειξις ;

Ἡ Κυρία. Κύριε διδάκτορ, μοι φαίνεται ὅτι ζητεῖτε ὑπεκφυγὰς.

Ἄς λείψωσιν αἱ ἀποδείξεις, καὶ ἄς ἐλθωμεν εἰς τὸν διαγωνισμόν.

Ἐγώ. Ἄς ἀρκέσῃ ἀντ' ἄλλης ἀποδείξεως ἢ διαβεβηχίωσός μου ὅτι ἡ σημερινὴ ἡμῶν στιχουργία, εἴτε λογία εἴτε καὶ δημοτικὴ, βαίνει ἐπὶ τῶν αὐτῶν κανόνων τῆς ἀρχαίας, ἐπὶ μόνῃ τῇ διαφορᾷ, ἣν ὑπέδειξα, ὅτι ὁ χρόνος εἰς τὰς λέξεις κατέλαβε τὴν θέσιν τοῦ τόνου, καὶ ὡς μακρὰ καὶ προφέρονται σήμερον, καὶ ἀπ' ἧς σχεδὸν ἐποχῆς εἶπον, αἱ τετονισμέναι συλλαβαί. Τοῦτο ὡς προσοίμιον διὰ νὰ σᾶς ἐξηγήσῃ ὅτι, ὅταν ἀπαγγεῖλω στίχους ἀρχαίου ποιητοῦ, θὰ ἐλλείπη ὁ στιχουργικὸς ρυθμὸς ἀπ' αὐτῶν.

Ἡ Κυρία. Καλόν. Ἄλις προσοίμιον. Εἰς τὸν διαγωνισμόν!

Τότε ὁ Κύριος διδάκτωρ ἀπήγγειλε τοὺς εἴκοσι πρώτους στίχους τῆς Ὀδυσσεΐας, κατὰ προφορὰν, δι' ἣν θὰ ἐνεθουσία ἢ ἄρκτος τοῦ Ἑράσμου. Μετὰ ταῦτα δ' ἀπήγγειλα τὸ αὐτὸ χωρίον κατὰ τὴν ἐμὴν προφορὰν, ἐννοεῖται. Ἐπειδὴ δ' ἡ ἀπαγγελία μου ἴσπερείτο ρυθμοῦ, ὡς ἦτον ἐπόμενον, ζητήσας τὴν ἄδειαν, προσέθηκα καὶ τινὰς στροφὰς ἐκ ποιήματος αὐτοῦ τοῦ συντάκτου τῆς «Ἡμέρας», ἣν εἶχον ἀνὰ χεῖράς των, ἐνὸς τῶν μελωδικωτέρων ποιημάτων ἐξ ὧν γνωρίζω, τοῦ «Σωκράτους καὶ Ἀριστοφάνους».

Τότε ἡ νέα Κυρία, ἣτις εἶχε καὶ μουσικωτάτην τὴν ἀκοήν, χειροκροτοῦσα,

— Εὖγε! ἀνέκραξεν. Τὸν στέφανον τῷ λέοντι! Γλῶσσα γλυκεῖα, εὐρυθμὸς καὶ μελωδική! Ἀποτάσσομαι τῷ Βολαπούκ. Θέλω νὰ σπουδάσω τὴν ἑλληνικὴν. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες θὰ μ' ἐννοοῦν καὶ θὰ τοὺς ἐννοῶ, καὶ προσέτι ὅλοι ὄλων τῶν ἐθνῶν οἱ εἰς γυμνάσια ἐκπαιδευθέντες· καὶ ὑμεῖς ἀκόμη, προσέθηκε γελῶσα, Κύριε διδάκτορ, ἂν λάβητε τὸν κόπον νὰ μάθητε τὴν προφορὰν τοῦ λέοντος.

Ὁ διδάκτωρ τὸ ὑπεσχέθη προθύμως, καὶ μοι ἐφάνη ὅτι δὲν τῷ ἦτο δυσχρῆστον νὰ εὕρῃ ἕνα τρόπον περισσότερο τοῦ νὰ συνεννοῆται μετὰ τῆς ὠρχίας Κυρίας.

Ἐν τούτοις τὸ ἀτμόπλοιον προσωρμίσθη, καὶ ἐχωρίσθημεν, ἀφοῦ ἐδίδαξα αὐτὴν νὰ μοι εἰπῇ ἑλληνιστί· *Χαίριτε!*

A. P. ΡΑΓΚΑΒΗΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΖΣCHOKKE

Ὁ κοινωφελέστερος πολίτης, ὁ σοφώτερος καὶ ἐναρετώτερος ἄνθρωπος ἔστω σοὶ σεβαστὸς εἰς οἰανδὴποτε κοινωρικὴν τάξιν καὶ ἂν ἀρήκῃ, ἀφ' οἰουδὴποτε οἴκου καὶ ἂν ἔλκῃ τὸ γένος, οἰουδὴποτε καὶ ἂν ἦναι τὸ ἔργον αὐτοῦ. Διότι ὄντως ἡ καρδιά καθίσταται τὸν ἄνθρωπον εὐγενῆ, καὶ οὐχὶ τὸ αἷμα· ἀνυψοῦσι δ' αὐτὸν προσωπικαὶ ἐκδοσιεῖς, καὶ οὐχὶ πατραγαθία.

Ἐὰν μόνον γνωρίσῃς πόσον ἀνάξια εἶναι ἡ εὐνοία τῶν μεγάλων καὶ πόσον ἄστατος ἡ λεγομένη δημοτικότης, ἐὰν ἐννοήσῃς ὅτι ἐν αὐταῖς οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ ἀμοιβαία ἀπάτη ὑπάρχει, τότε οὐδὲ στιγμὴν θέλεις διστάσει νὰ καταφρονήσῃς τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ψευδῆ ταύτην λάμψιν.

Ἐνθυμοῦ πάντοτε τὸ παρελθόν· ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος ἄς σὲ προτρέπῃ νὰ ὠφελῆθῃς ἐκ τοῦ παρόντος πλείοτον καὶ καλλίτερον, ἢ ὅσον ὠφελήθῃς ἐκ τοῦ μὴ ὑπάρχοντος πλέον χρόνου. Ἐν ταῖς ὀλίγαις ταῦταις λέξεσιν ἅπαντα τοῦ σοφῶς ζῆν ἢ τέχνη περιλαμβάνεται.

Μάθε πρὸ πάντων νὰ σιωπᾷς· διότι ἡ τέχνη τοῦ διατηρεῖν τὴν φιλιαν, τοῦ ζῆν ἐν εἰρήρῃ, ἐν ἀρμονίᾳ, συνίσταται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν τέχνην τοῦ ἐν καιρῷ ἀρμοδίῳ σιγᾶν.

Ἐξόπλιζε τὰ τέκνα σου κατὰ τῆς ταλαιπωρίας τῶν παρόντων καιρῶν. Παιδεύσον αὐτὰ οὐχὶ πρὸς βίον εὐμαρῆν, ἀλλὰ πρὸς βίον ἀπλοῦν καὶ κατοικικὸν καὶ πρὸς σπουδαίαν ἐνασχόλησιν· οὐχὶ πρὸς τὰς ἡδονὰς, ἀλλὰ πρὸς ὠφέλιμον δραστηριότητα, δι' ἧς ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ θέλουσιν εὖρει μέσα εἶνα ζήσωσιν ἀνεξάρτητοι καὶ γίνωσι τῆς ἰδίας αὐτῶν τύχης δημιουργοί. Ἴσως γὰρ διαπρέπει μεταξὺ τῶν συμ-

πολιτῶν σου τιμαῖς καὶ ἀξιώμασι καὶ πλούτῳ· ἀλλὰ δύναται πάντα τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα ἐν τῇ θνήσκῃ τῶν καιρικῶν περιστάσεων ἢ ἀπολεσθῶσι, τὰ δὲ τέχρα σου ἔρεκα μεγάλης καταστροφῆς ἢ ὧσιν ἢ-
ραγχασμένα τὸν ἐπιούσιον ἄρτον ἢ ἐπαιτήσωσιν ἀπὸ ξέρονος. Διὰ τοῦτο οὐχὶ τὸ τί ἀφίεις αὐτοῖς, ἀλλὰ τὸ πῶς παρασκευάζεις αὐτὰ ἀποτελεῖ τὴν ἀρίστην κληρονομίαν.

Θέλεις, εἰ καὶ ἄνεν ἀξιωμάτων καὶ βαθμῶν, ἄνεν ταλάντων χρυσοῦ καὶ ἐξωτερικῆς ἰσχύος, ἢ ἦσαι εἰς τῶν εὐνοποληπτοτέρων, τῶν μᾶλλον σεβαστῶν παρὰ τοῖς συμπολίταις σου; Γίρου ἐν τῷ ἀστικῷ βίῳ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς εὐνοίας ἢ ἀπὸ τῆς θελήσεως τῶν ἄλλων. Τὸ ἔργον δὲν εἶναι δύσκολον. Ἴδου σοι ὅλον τὸ μυστικὸν πρὸς πραγματοποίησιν αὐτοῦ: Ἔσο εὐνοειδέης, ὀλιγαρχῆς καὶ μετριώφρων.

Τίμα τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν ἀξίαν, καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ ἐνδυμᾶ ἢ τὸν βαθμὸν, ὃν τινα φέρουσιν. Μάθε ὅτι πολλὰς ἀληθῶς βασιλικῆς καρδίας πάλαι ὑπὸ τὰ περιγρὰ τοῦ πτωχοῦ ἐνδύματα, πλείστον δὲ ποταποὺς καλύπτει ἢ τοῦ μεγαλείου πορφύρα.

Ὅσάκις ἔχεις ἀφορμὴν ἢ πρᾶξις τὸ δίκαιον, ἀγαθόν, κοινωφελές, μὴ ἐρωτᾷς ὅποιον ὄφελος προσγενήσεται σοι ἐξ αὐτοῦ ἢ τί θέλουσιν εἶπει οἱ ἄνθρωποι περὶ αὐτοῦ· ἀλλὰ ποιεῖ τὸ καλόν, διότι ἐστὶ καλόν· ἔσο δὲ δίκαιος διὰ τὴν πρὸς τὸ δίκαιον ἀγάπην.

Ἀπέθιξε τὸ σῶμά σου ἀπὸ πάσης πλαστῆς, καὶ περιττῆς ἀνάγκης καὶ φιλοτιμοῦ ἐπὶ τῇ ἀπλότητι τοῦ βίου σου καὶ ἐπὶ τῷ εὐαριθμῷ τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν σου. Ἀπέχων πάσης τρυφηλότητος, φιλῶν δὲ τὰ αὐστηρὰ ἦθη, καὶ ἐπομένως ἀνεξάρτητος καὶ ῥωμαλέος διαμέρων, διασώζεις μετὰ τῆς ὑγείας τοῦ σώματος ψυχὴν ἐλευθέραν καὶ κρατεράν, ἱκανὴν πρὸς πᾶν μέγα καὶ γενναῖον ἔργον.

ΠΑΙΔΕΙΑ

Μὴ κατόκει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένους· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα πελάγη διαπερᾶν ἔρεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μὴδὲ κατὰ γῆν πορείας ἐπομένειν ἐπὶ τῷ βελτίῳ καταστῆσαι τὴν αὐτῶν διάρκειαν.

Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρώμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἑκάστου δὲ τὰ βέλτεστα λαμβάνουσαν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μὴδεὶς μὲν ἀπειρῶς ἔχειν, παρταχόμεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν· μόλις γὰρ ἄν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας τὰς τῆς φύσεως ἀμαρτίας ἐπικρατήσκειν. — Τῆς παιδείας αἱ μὲν ρίζαι πικραῖ, ὁ δὲ καρπὸς γλυκός. — Τὰ μὲν γὰρ σώματα τοῖς συμμέτροις πόνοις, ἢ δὲ ψυχῇ τοῖς σπουδαίοις λόγοις ἀξέσθαι πέφυκε.

(Ἰσοκράτης).

Ἡ παιδεία καθάπερ εὐδαιμόνων χώρα πάντα τὰ ἀγαθὰ φέρει. — Ταῖς μὲν πόλεις τὰ τέχνη, ταῖς δὲ ψυχαῖς, ὁ ἐκ παιδείας τοῦ κόσμου καὶ ἀσφάλειαν παρέχει. — Παρήγορις ἐστὶ ψυχῆς ἢ παιδεία· πολλὰ γὰρ ἴσταν ἐν αὐτῇ ψυχῆς θεάματα καὶ ἀκούσματα.

(Σωκράτης).

Ἡ παιδεία ὁμοία ἐστὶ χρυσοῦ στεγάνῳ, καὶ γὰρ τιμὴν ἔχει καὶ τὸ λουσιτέλες. — Διπλοῦν ὀρώσιν οἱ μαθόντες γράμματα. — Οἱ πεπαιδευμένοι τόσον διαφέρουσι τῶν ἀπαιδευτῶν, ὅσον ἄνθρωπος τοῦ ἀλόγου ζῴου καὶ ὁ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων, τοῦ τυφλοῦ.

(Πυθαγόρας).

Ἡ παιδεία εὐτεχοῦσι μὲν ἐστὶ κόσμος, ἀτεχοῦσι δὲ καταφύγιον.

(Δημόκριτος).

Δεῖ τοὺς μέλλοντας ἀγαθοὺς ἄνδρας γενήσεσθαι, τὸ μὲν σῶμα γυμνασίοις ἀσκεῖν, τὴν δὲ ψυχὴν παιδεύειν.

(Ἀρτισθένης).

Καλλίστην παιδείαν πρὸς ἀληθινὸν βίον ἡγοῦ τὴν ἐκ τῆς πραγματικῆς ἱστορίας περιγυρομένην ἐμπειρίαν· μόνη γὰρ αὕτη χωρὶς βλάβης ἀπὸ παντὸς καὶ περιστάσεως κριτὰς ἀληθινὸς ἀποτελεῖ τοὺς βελτίους.

(Πολύβιος).

ΑΛΗΘΕΙΑ

Θάρσει λέγων τὰ ληθῆς οὐ σφαλῆς ποτέ. — Ἐλευθέρον γὰρ ἄνδρὸς τὰ ληθῆ λέγειν.

(Σοφοκλῆς).

Οὐκ ἔστιν οὔτε ζωγράφος, μὰ τοὺς θεοὺς, οὔτ' ἀνδριαρτοποιὸς ὅστις ἂν πλάσαι κάλλος τοιοῦτον, οἷον ἢ ἀλήθεια ἔχει.

(Φιλήμων).

Ἄει κράτιστόν ἐστι τὰ ληθῆ λέγειν, ἐν παντὶ καιρῷ· τοῦτ' ἐγὼ παρεγγυῶ εἰς ἀσφάλειαν τῷ βίῳ πλεῖστον μέρος. — Ἄγει δὲ πρὸς φῶς τὴν ἀλήθειαν χρόνος.

(Μέγαροδρος).

Ψεύδεσθαι ἀνελεύθερον· ἀλήθεια γενναῖον.

(Ἀπολλώνιος ὁ Ἀλεξανδρεὺς).

Οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι λέγοντες ἢ ἀπαγγέλλοντες οὐ μόνον οὐ πείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν.

(Θουκυδίδης).

Οὐδεμιᾶς δεῖται βοηθείας ἢ τῆς ἀληθείας ἰσχύος, ἀλλὰ καὶ μνῆριον ἔχει τοὺς σβερρόντας αὐτῆν, οὐ μόνον οὐκ ἀφανίζεται, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν τῶν ἐπηρεάζειν ἐπιχειροῦντων φαιδρότερα καὶ ὑψηλοτέρα ἂν εἴη, τῶν εἰκῆ κοπτόντων ἑαυτοὺς καταγελῶσα.

Ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν οἴησις. Ἄλλ' ἢ μὲν ἐπιπέσει τῆς γνώσεως φουσιῶ, καὶ τύφον ἐμπίπλησιν· οἰκοδομεῖ δὲ ἢ ἀγάπη, μὴ περὶ τὴν οἴησιν, ἀλλὰ περὶ τὴν ἀλήθειαν ἀναστρεφόμενη. Καρδία γὰρ εὐθεία ἐκζητεῖ γνώσιν· ὅτι ὁ ζητῶν τὸν Θεὸν εὐρήσει γνώσιν μετὰ δικαιοσύνης. Οἱ δὲ ὀρθῶς ζητήσαντες αὐτῆν, εὐρήσονται εὖρον. Καὶ γνώσομαι, φησὶν, οὐ τὸν λόγον τῶν πεφουσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν.

(Ἰωάννης Χρυσόστομος).

Σιγᾶν τὴν ἀλήθειαν χρυσόν ἐστι θάπτειν.

(Πυθαγόρας).

ΦΙΛΟΠΟΝΙΑ

Οὐκ ἂν δύναίω μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν, αἰσχρὸν τε μοχθεῖν μὴ θέλειν ρεαρίαν. — Πόρος γάρ, ὡς λέγουσιν, εὐκλείας πατήρ. — Μοχθεῖν ἀνάγκη τοὺς θέλοντας εὐτυχεῖν. Σὺν μνῆριον τὰ καλὰ γίγνεται πόροις. — Οὐκ ἔστιν ὅστις ἠδέως ζητῶν βιοῦν Εὐκλείην εἰσεκτήσασθαι, ἀλλὰ χρὴ ποιεῖν. Ἄ δ' ἀρετὰ βαίνει διὰ μόχθων. — Τῷ γὰρ ποροῦντι καὶ θεὸς σὺλλαμβάνει.

(Εὐριπίδης).

Πολλὰ δεῖ μοχθεῖν τὸν ἤξοντ' εἰς ἔπαινον εὐκλείως. Ῥαθυμία δὲ τὴν παρατίχ' ἠδονὴν λαβοῦσα, λέπας τῷ χρόνῳ τίχτει φιλεῖ.

(Θεόδοκτος).

Ἐκ τοῦ φιλοπονεῖν γίγνεται ὡς θέλει κρατεῖν.

(Φιλήμων).

Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολὺμηλοὶ τ' ἀφρῆοι τε, καὶ τ' ἐργαζόμενος πολὺ φίλτερος ἀθανάτοις. Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὄνειδος.

(Ἡσίοδος).

Ἄλωτὰ γίγνεται ἐπιμελεία καὶ πόρῳ ἅπαντα. —

Δεῖ τοὺς γενομένους, μέχρις ἂν ζῶσι, ποιεῖν ἀπραξία γὰρ λιτὸν οὐ τρέφει βίον.

(Μέγαροδρος).

Οὐ τοὶ ἀπ' ἀρχῆς πάντα θεοὶ θνητοῖς ἐπέδειξαν, ἀλλὰ χρόνῳ ζητοῦντες ἐφειρίσκουσιν ἄρειον.

(Ξενοφάνης).

Τῆς ἐπιμελείας δοῦλα πάντα γίγνεται.

(Ἀρτυφάνης).

Γύμναζε σεαυτὸν πόνοις ἐκουσίοις, ὅπως ἂν δύνη καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν.

(Ἰσοκράτης).

Ὅσοι δ' ἐν ἀνθρώποις ἀρεταὶ λέγονται, σκοπούμενος εὐρήσεις πάσας μαθήσει τε καὶ μελέτη ἀντανομήνας.

(Ξενοφῶν).

Οὐκ ὀκνεῖ ὁ εὖ φρονῶν πρὸς τοὺς πόρους, διὰ τοὺς ἐκ τῶν πόρων καρπούς. — Παρταγοῦ διὰ δυσκολίας καὶ πόρων, τοῖς ἀνθρώποις πέφυκε τὰ χρήσιμα παραγίεσθαι.

(Ἰωάννης Χρυσόστομος).

Οἱ ἐκούσιοι πόροι τῆν τῶν ἀκουσίων ὑπομορῆν ἐλαφρότεραν παρασκευάζουσι. — Πόρος συνεχῆς ἐλαφρότερος ἑαυτοῦ τῆ συνεθείᾳ γίγνεται. — Πλείους ἐκ ἀσκήσιος ἀγαθοὶ γίγνονται, ἢ ἀπὸ φύσιος.

(Δημόκριτος).

Φεύγων πόρος φεύγει καὶ τιμὰς.

(Θουκυδίδης).

Ἡ τῶν σωμάτων ἕξις ὑπὸ ἡσυχίας μὲν καὶ ἀργίας διώλλεται, ὑπὸ γυμνασίων δὲ καὶ κινήσεων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σώζεται ἢ δ' ἐν τῇ ψυχῇ ἕξις ὑπὸ μαθήσεως μὲν καὶ μελέτης, κινήσεων οὐσῶν, κτῆται τε μαθήματα καὶ σώζεται καὶ γίνεται βελτίων· ὑπὸ δὲ ἡσυχίας, ἀμελειῆσις τε καὶ ἀμαθίας οὐσης, οὔτε τι μαθᾶνει, ἃ τε ἂν μάθη, ἐπιλανθάνεται.

(Πλάτων).

Οὐδὲν ἄνευ πόρου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ διδόνουσιν ἀνθρώποις, ἀλλ' εἴτε τοὺς θεοὺς ἕλωσ εἶναι σοὶ βούλει, θεραπευτέον τοὺς θεούς, εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους ἐνεργητέον, εἴτε ὑπὸ τιος πόλιως ἐπιθυμεῖς τιμᾶσθαι, τὴν πόλιν ὠφελιτέον, εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πάσης ἀξιοῖς ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειρατέον εὖ ποιεῖν, εἴτε γῆν βούλει σοὶ καρποὺς ἀφθόρους φέρειν, τὴν γῆν θεραπευτέον, εἴτε ἀπὸ βοσκημάτων οἶε δεῖν πλουτίεσθαι, τῶν βοσκημάτων ἐπιμελητέον, εἴτε διὰ πολέμου ὀρμῆς αὐξέσθαι καὶ βούλει δύνασθαι τοὺς τε φίλους ἐλευθεροῦν καὶ τοὺς ἐχθροὺς χειροῦσθαι, τὰς πολεμικὰς τέχνας αὐτὰς τε παρὰ τῶν ἐπισταμιένων μαθητέον καὶ ὅπως αὐταῖς δεῖ χρῆσθαι ἀσκη-

τέον· εἰ δὲ καὶ τῷ σώματι βούλει δυνατὸς εἶναι, τῇ γυμνῇ ὑπηρετεῖν ἐθιστέον τὸ σῶμα καὶ γυμναστέον πόρους καὶ ἰδρῶσι.

(Ξενοφῶν).

Ἦδονὰς τὰς μετὰ τοὺς πόρους διωχτέον, ἀλλ' οὐχὶ τὰς πρὸ τῶν πόρων.

(Ἀρτισθένης).

Ἄπαντα τὰ καλὰ τοῦ ποιοῦντος γίνονται.

Ἄπανθ' ὁ τοῦ ζητοῦντος εὐρίσκει πόρος.

Πόρος μεταλλάτθ' ἔντος, οἱ πόροι γίνονται.

(Σοφοκλής).

ΘΩΜΑΝΩΝ ΓΝΩΜΙΚΑ

Ὁ χαρακτήρ καὶ οὐχὶ τὸ πρεῖμα ἀναδείκνυσιν τὸν ἄνθρωπον.

***

Ἡ παιδεία εἶναι δένδρον, οὐτινοὶς μῖζαι μὲν ἢ εὐχαρίστησις, καρπὸς δὲ ἡ ἀράπανσις.

***

Τὸ γὰρ ἐρωτᾷ τις δι' ὅτι ἀγροῖ εἶναι ἢ ἀσφαλιστέρα κλεῖς ἀπιστῶν τῶν ἐπιστημῶν.

***

Ὁ σοφός, οὐτινοὶς τὰ ἡθῆ εἰσὶν ἐπιλήψια, ὁμοιάζει τοῦτον κρατοῦντα πορπαῶν, δι' οὗ φωτίζει μὲν τοὺς ἄλλους, ἀλλ' ὁ ἴδιος δὲν βλέπει.

***

Ἡ ὀκνηρία εἶναι μήτηρ πάσης κακίας· εἶναι φαύλη μητρὶς ἀγίρουσα γ' ἀποθάνουσι τῆς πείνης τὰ τέκνα τῆς ἰκείρα, ἅτινα πλειότερον τῆν λατρεύουσιν.

***

SISMANOGLIO
MEGARO

Ἐργάζου τὴν πρώτην, ὅπως ἀναπανθῆς κατὰ τὸν καιῶνα τῆς με-
σημβρίας. Κοπιάει γένος, ὅπως ἡσυχάσῃς εἰς τὸ γῆρας σου.

***

Τὸ θάρρος δὲν οἰκεῖ ἐν τῷ σώματι, ἀλλ' ἐν τῇ ψυχῇ.

***

Ὁ χρυσὸς δὲν ἀνήκει εἰς τὸν φιλάργυρον, ἀλλ' ὁ φιλάργυρος εἰς
τὸν χρυσόν.

***

Οὐδὲν κτῆται τις ἄνευ κόπου· ὁ ἐπιθυμῶν μαργαρίτας ἀνάγκη γὰ
βυθισθῆ εἰς τῆς θαλάσσης τὸν βυθόν.

***

Ὀλίγον ὄξος καὶ ὀλίγα λάχανα, κερδαιόμενα διὰ τῆς ἐργασίας,
εἶναι γλυκύτερα καὶ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ ἄρτιου, τὰ ὅποια χαρίζει ὁ δὴ-
μαρχος.

***

Εἰς πᾶν ὅ,τι ὁ Θεὸς πράττει, ὑπάρχει πάντοτε ἀγαθόν τι.

***

Ἄνθρωπος ἄνευ κρίσεως, πλοῖον ἄνευ ἀγκύρας.

***

Τὸ σπεύδειν ἰστί δαιμονικόν, τὸ ἀγαμέειν ἀνθρώπινον.

***

Ἡ καρδία ὁμοιάζει πρὸς παιδίον· ἀγαπᾷ ὅ,τι βλέπει.

***

Εἰς ἕκαστον δάκρυ ἀνταποκρίνεται ἐν μειδίῳ.

***

Ὡραῖον εἶναι ὅ,τι εὐχαριστεῖ τὴν καρδίαν.

***

Οὐδὲν ῥόδον ἄνευ ἀκάνθης, οὐδὲ ἡδονὴ ἄνευ θλίψεως.

***

Οὐδεὶς στεναγμὸς πίπτει εἰς τὴν γῆν.

***

Διὰ τὸ τυφλὸν πτητὸν ὁ Θεὸς κατασκευάζει φωλεόν.

***

Ὅπου ὑπάρχει ψυχὴ, ὑπάρχει καὶ ἐλπίς.

***

Ὅπου ὑπάρχει τάξις, ἐκεῖ καὶ εὐχὴ.

***

Ἐν Ἰνδίας ὁ πλοῦτος, ἐν Εὐρώπῃ ἡ βιομηχανία καὶ παρὰ τοῖς
Ὀθωμανοῖς ἡ μεγαλοπρέπεια.

***

Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι προσευχή.

***

Ὁ ἔχων ἀγαθὴν σύζυγον ἔχει ἀληθῆ θησαυρόν· τῷ εἶναι βοηθός,
γλυκύτερος καὶ ἄριστος.

***

Ὁ σταθμίζων τὴν ἐνεργεσίαν εἶναι ἀχάριστος.

***

Ὁ φρόνιμος ἐλπίζει ὀλίγον καὶ οὐδέποτε ἀπελπίζεται.

***

Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ὑγίεια καθιστῶσιν ὠραιότεραν τὴν δύσιν τῆς ζωῆς.

***

Ἐν' ἀγαπᾶται τις ἐν τῷ κόσμῳ, πρέπει γὰρ ἡξέυρη γὰ ἀγαπᾷ.

ΣΕΙΣΜΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Καθ' ἃς ἡμέρας ἐν Ἀθήναις διετελοῦμεν ὑπὸ τὸ δέος τῶν σεισμῶν,
ἐγράφη μεταξὺ ἄλλων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβώμεθα, καθότι «ἐν Ἀ-
θήναις οὐδέποτε ἐγένοντο καταστρεπτικοὶ σεισμοί».

Ἐπιτραπήτω ἡμῖν ν' ἀμφισβητήσωμεν τὸ ἀπόλυτον τοῦ τιθεμένου
ἀξιώματος.

Ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἀναφέρονται καταστρεπτικοὶ σεισμοί, οὐδὲως ἔπε-
ται ὅτι καὶ δὲν συνέβησαν.

Ἐπὶ τῆς ἀτυχῆς ἐποχῆς σκοτεινὰ καὶ δυσεξηγήστοι, καθ' ἃς οἱ ἀτυχεῖς Ἀθηναῖοι μόνον περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς κεφαλῆς αὐτῶν καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐμερίμων· ἂν δέ που εἰς βυθώσεως κίονός τινος ἢ ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐκκλησιδίου ὑπῆρχον ἐγκεχαραγμέναι μικροσκοπικὰ σημειώσεις περιέχουσαι μεταξὺ τῶν διαφόρων ἀξιοσημειώτων γεγονότων τῆς ἐποχῆς καὶ τὴν χρονολογίαν σεισμοῦ τινος, μήπως μᾶς τὰς ἀφῆσαν οἱ σύγχρονοι κλασικοί, οἱ ἐννοοῦντες νὰ ζήωσιν ἢ νὰ κρημνίζωσι πᾶν τὸ μὴ ἀναγόμενον εἰς τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνισμόν; μήπως μᾶς τὰς ἀρῆκαν οἱ διακροῦντες τὴν Ἑλλάδα εἰς ἐποχὰς καὶ θουσιάζοντες τὴν ἱστορίαν χάριν τῆς καλλιτεχνίας, ὡσεὶ εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀποκλείῃ τὸ ἐν τῷ ἄλλο; Τίς βεβαιοῖ ἡμᾶς ὅτι πολλὰ ἀρχαῖα ἢ χριστιανικὰ οἰκοδομήματα δὲν κατηρειπώθησαν ἢ τέλειον κατεστράφησαν ὑπὸ σεισμῶν, ἀλλ' ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρός; Τί ἔγειναν αἱ στοαί, τὰ γυμνάσια, τὰ θεάτρα καὶ ἄπειρα ἄλλα δημόσια οἰκοδομήματα; Ἐὶν δὲ τὰ τύμπανα τῶν ναῶν, ὡς π. χ. τοῦ Θεσείου, φέρουσι σημεῖα περιστροφικῆς μετακινήσεως δικτὶ ἀρὰ γε παρόμοιον χορὸν νὰ μὴ παραδεχθῶμεν ὅτι ὑπέστησαν καὶ αἱ κατοικίαι τῶν ἀνθρώπων, αἵτινες φυσικὸν ἦτο νὰ μὴ ἀντίσχωσιν ὅσον οἱ τοιαύτης κατασκευῆς ἀρχαῖοι ναοί; Τίς μᾶς βεβαιοῖ ὅτι καὶ οἱ **ΙΟΣ** στύλοι τοῦ Ὀλυμπίου κατερρίφθησαν ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρός; Μήπως γινώσκουμεν τοῦλάχιστον τὰς ἐποχὰς, καθ' ἃς συνέβησαν σεισμοὶ ἐπινεγκόντες παιδιήλους καταστροφάς; πότε λ. χ. ἀπεσπάρθη τοῦ Λυκαβηττοῦ τὸ δημοφιλὲς Σχιστό; καὶ πότε μέγλα τεμάχια βράχου ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως (ΒΑ) τοῦ Ἀρείου Πάγου (Β) καὶ ἐκ τοῦ λόφου τῶν Μουσῶν (Δ); Ἀλλὰ, ὅπως ἐξέλθωμεν τῆς Ἀττικῆς, μήπως γνωρίζομεν οἱ ἐκ σεισμῶν καταπεσόντες ναοὶ τῶν Δελφῶν, τῆς Νεμέας καὶ τῆς Ὀλυμπίας πότε ἀκριβῶς κατέπεσον; Πῶς λοιπὸν ν' ἀποφανθῶμεν ὅτι δὲν συνέβησαν ἐν Ἀθήναις καταστρεπτικοὶ σεισμοί, ἀφοῦ μόλις κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα ἤρξαντο τηρούμεναι ἀκριβεῖς σημειώσεις ὑπὸ τῶν περὶ τῶν τοιούτων διαφερομένων, πρότερον περιοριζομένων εἰς θεωρητικὰ εἰκασίαις καὶ περιφρονούντων τὴν ἤδη πνίσχυρον παρατήρησιν;

Τὸ καθ' ἡμᾶς, καὶ κατὰ τοὺς ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἰκοσι φοβεροὺς σεισμούς, συμβάντας οἶονεὶ ἐπὶ τῇ ἐκπνεύσει τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπαθον καταστροφὴν τινα καὶ αἱ

Ἀθηναί, μάλιστα κατὰ τὸν σεισμόν τοῦ 551, καθ' ὃν μυριάδες ἀνθρώπων ἐθάθησαν, πολλὰ χωρία καὶ πόλεις τῆς Στερεᾶς κατεστράφησαν, παρὰ δὲ τὸ Ἐγναίον καὶ τὴν Σκάρφειαν ἢ θάλασσαν, πλημμυρῆσασα, κατέκλυσε πᾶσαν τὴν γῆν μέχρι τῶν ὄρέων.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ γνωστὸν Ἀθηναϊκὸν Χρονικόν, «Τῷ ἔτει τούτῳ (1 Ἰουνίου 1651) μέγας σεισμός ἐγένετο καὶ ἅπαντες οἱ οἶκοι ἐσεισθήσαν καὶ ἡ ἐκκλησίαι τοῦ Ἁγίου Διονυσίου εἰς δύο ἐσχίσθη, καὶ ὁ τοῦ ἀρχιερέως οἶκος κλόνῳ μεγάλῳ καὶ λίθῳ ἐκ τοῦ βράχου προσβληθεὶς τὸ ἀνώγειον ἐκρημνίσθη. Τοῦτο δὲ ἐγένετο τὸ ἐσπέρας τοῦ Ἁγίου Χαρίτωνος, πολλοὶ τε οἶκοι τῆς τοῦ Σωτῆρος Νικοδήμου Μονῆς (ἡ νῦν Ῥωσσικὴ ἐκκλησία) κατεκρημνίσθησαν, καὶ ἡ βασιλικὴ ἐκκλησία διεσπάρθη».

Ἄρὰ γε τοιοῦτοι σεισμοί, καὶ πολὺ καταστρεπτικώτεροι, δὲν συνέβησαν πᾶμπολλοί;

Θὰ παρακαλέσωμεν τοὺς τυχόν διαφωνοῦντας περὶ τοῦ μὴ ἀκινδύνου τῶν Ἀθηνῶν νὰ ἐκδράμωσι μέχρι Πεντέλης, ἀφοῦ δὲ θρηνήσωσι διὰ τὰς καταστραφείσας ἀνεπανορθώτως δισώδεις ἐκτάσεις, νὰ ἐπισκεφθῶσι καὶ τὸν ἀριστερὰ τῷ ἀνερχομένῳ πλησίον τῆς Μονῆς λόφον, οὔτινος ἡ κορυφή, ὑποστᾶσα κατ' ἄγνωστον ἐποχὴν, φοβεράν καθίζησιν ἐσχηματίσει μικρὰν λίμνην, γνωστὴν τοῖς χωρικοῖς ὑπὸ τὸ ὄνομα **Θάλασσα**. Ἀφοῦ δὲ ἐνθυμηθῶσιν, ὅτι καὶ παρὰ τὴν κρηνηγετικὴν Βάρην τῆς Ἀττικῆς ὑπάρχει ἡ πολυθρύλητος θειοῦχος λίμνη *Βουλαιγγιέρη*, ἂν θέλωσιν, ἃς ἐμμένωσιν εἰς τὴν γνώμην τῶν.

Οὐχὶ λοιπὸν «δὲν συνέβησαν καταστρεπτικοὶ σεισμοί», ἀλλὰ, «**ἀγνωοῦμεν ἂν συνέβησαν**», ἢ μᾶλλον «**ἀγνωοῦμεν πότε συνέβησαν**» λέγοντες, στηριζόμεθα ἐπὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις σεισμῶν.

K

SISMANOGLIO MEGARO

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

Πῶς τρέφονται οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Οἱ λαοὶ δὲν διαφέρουσι τῶν ἄλλων λαῶν μόνον κατὰ τὴν γλῶσσαν, ἢν λαλοῦσιν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν, δι' ἧς γίνονται· ἔθρα τῆς ἐθνικότητος εἶναι τὸ στόμα· ἀλλ' ὅχι διὰ τὰ ἐξερχόμενα μόνον—τὰς λέξεις—ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ εἰσπυρόμενα—τὰ ἐδί- σματα—διὰ τοῦτο ἕκαστος ἔθνος ἔχει, πλὴν τῆς σημασίας του, καὶ τὴν μαγειρικὴν του. Γινώ- σκετε πάντες, πιστεύομεν, τὴν ἐρυθρὴν σημαίαν μὲ τὴν λευκὴν ἐν τῷ μέσῳ ἡμισέληνον, ἧτις κυματίζει ἐπὶ τοῦ ὕψους τοῦ πύργου τοῦ σερασκερίου καὶ τοῦ Γαλατᾶ-Κουλιση, καὶ ἀντικατοπτρίζεται εἰς τὰ σκαμπρωδῆ ὕδατα τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Κερατείου· ὁμι- λήσωμεν νῦν περὶ τῆς ὀθωμανικῆς μαγειρικῆς, ἧτις κυριαρχεῖ καθ' ὅλην τὴν Σταμποῦλ, ποῦ μὲν διαχέουσα προκλητικὴν κνίσσαν ἐκ πασσαδικοῦ τινος μεγάρου, ποῦ δὲ ἐκτιθεῖσα ἐπὶ τῶν προσώπων τῶν καταστημάτων τὰ ποικίλα προϊόντα τῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ ἀσιατι- κῶν ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας, τῆς Λιγύπτου, τῆς Συρίας, τῆς Ἀραβίας, τῆς Περσίας, τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Ῥωσίας, ἅτινα παρήγαγον ἐδάφη καὶ θάλασσαι ὑπὸ ποικίλους μεσημβρινούς, ἄνθρωποι ποικίλοι τὴν χροίαν καὶ τὴν γλῶσσαν συνέλεξαν ἢ ἤγγρευσαν καὶ ἐξαπέστειλαν εἰς Κωνσταντινούπολιν δι' ἀτμοπλοίων, διὰ βρικόων, διὰ γαλιφῶν, διὰ ξυλίνων κολοσσῶν ὁμοιοζόντων πρὸς ἀργαίας τριήρεις, ὅπως τέρψωσι τοὺς οὐρανίσκους τοῦ ἄβρου μπειζαδὲ, καὶ τοῦ βρωμαλέου καὶ ἡλιοκασῶς καϊκτοῦ, τῆς ἐν σκίῃ τραπέζης ἐν τῷ μυτῷ τοῦ γαρ- μίου καθίνας καὶ τῆς ἀργυρωνήτου μαύρης, ἧτις ἀποστίλβει ὡς ἔβενος καὶ ἔχει παχέα τὰ χεῖλη καὶ οὐλὴν τὴν κόμην.

Καὶ πρῶτον εἰσαγάγομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς ὀθωμανικὸν τινα οἶκον τὴν ὥραν τοῦ γεύματος.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ δωματίου ἀνατρέπεται τετράπουν σκαμνίον, ἐφ' οὗ ἀποτίθεται γάλ- κινος ἢ κεκασσιτερωμένος δίσκος, ἀπαστράπτων ὡς ἀστὴς ὀμηρικοῦ τινος ἤρωος· ἐπὶ τοῦ σινίου τούτου ἀπλοῦται μακρὰ ἐπιτραπέζια ὀθόνη, ἢν μεταχειρίζονται ὡς πεταίταν πάν- τες οἱ ὀκλαδῶν περικαθήμενοι· εἶτα δὲ φέρεται ὁ ἄρτος κατατετηγμένος εἰς βλωμοὺς καὶ τὰ φαγητὰ ἐντὸς γαλκίνων ἢ ἐκ πορσελιάνης πινακίῳν. Οἱ Τούρκοι, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ἀνα- τολικοὶ λαοί, ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ παιδιὰ· ἀντὶ τὰ φάγωσιν ὀλίγα τινὰ καὶ νὰ χορτάσωσιν, προ- τιμῶσι νὰ τσιμποῦν ὀλίγον τι καὶ ἀπὸ πολλὰ. Πρὸ τοῦ γεύματος νίπτουσι τὰς χεῖρας των, ὡς καὶ μετ' αὐτό, καὶ εἶναι ἀνάγκη· διότι, ἐπειδὴ τρώγουσι διὰ τῶν δακτύλων, ἢ ἀπόμφις τῶν χειρῶν ἰσοδυναμεῖ πρὸς καθαρισμόν τῶν περονίων των. Ἐν πολλοῖς οἴκοις Ὄθωμανῶν βεδάϊως ὑπάρχουσι ἰστιάτορῖα εὐρωπαϊκώτατα διακεκοσμημένα, καὶ πολυτε- λέστατα ἐπιτραπέζια σκευῆ, ἐν ἄλλοις δὲ γίνεται ἀπομίμησις τῆς εὐρωπαϊκῆς διαίτης, ἀλλ' οἱ τηροῦντες εὐλαβῶς τὰ πατροπαράδοτα, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ ὁ πολὺς λαός, ὁ ἐξ ἀμαθείας ἢ πείνας μὴ ἐννοῶν κατὰ κεραίαν νὰ παρεκκλίνῃ ὅσων εὖρε μπαμπαδῶν ἀναδῶν (ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς) ἐξακολουθοῦσιν οὕτω διατρώμενοι.

Ἐπὶ τοῦ δίσκου πλουσίας ὀθωμανικῆς τραπέζης, πλὴν τῶν ὀρεκτικῶν, ἐλαίων, χαβια-

ρίον, σαρδελῶν, ὄξυρρύγγου, λακέρδας, γαράτων, λυκουρίνων, αὐγοταράχου, πα- σουρμᾶ (ταρίχου) ἐντὸς γαλκίνων ταλερίων παρατεθειμένων, ἐμφανίζονται καὶ ἐξαφανί- ζονται μετ' ὀλίγα λεπτὰ δέκα καὶ εἴκοσι φαγητὰ. Ὁ τσορβάς, ἐξ ὀρύζης, φάρου ἢ ζυμα- ρικῶν, τεμάχια προβάτου κολυμβῶντα εἰς παχίαν σάλτσαν, ὄρνιθες καρυκευταί, ἰχθύες παραγεμιστοί, μπάμια ἢ μελιτζάνα, κιουλιμπασιῆ (πριζόλαις), ντολμάδες δι' ἀμπελοφύλ- λων περιεπιγμίνοι, σίτινες, ὅταν δὲν ἐγκλιῶσι τεμάχια κρέατος, ἐπικαλοῦνται γιαλατιζῆ ντολμάδες, ὅπτην ἀρνίον (κιμπάπ), ἔθνος κυάμων, καὶ τὸ πιλάφι, τὸ ἀπαραίτητον εἰς τοὺς Τούρκους, ὅπως τὰ μακαρόνια εἰς τοὺς Ἴταλούς, τὸ κουσκουσοῦ εἰς τοὺς Ἀραβας, τὸ pucherо εἰς τοὺς Ἰσπανούς, τὸ ζαουερκράουτ εἰς τοὺς Γερμανούς. Τὸ πιλάφι εἶναι ὁ ἐπιλογος παντὸς τουρκικοῦ γεύματος, ἢ δὲ ἐμφάνισις του εἶναι προειδοποίησις εἰς τὸν κεκλη- μένον νὰ μὴ ἐτοιμάζῃ πλέον θέσιν εἰς τὸν στόμαχόν του, ἀλλὰ νὰ ἐτοιμάζῃ τοὺς πόδας του ὅπως ἀπέλθῃ, ἐξ οὗ καὶ ἡ φράσις σικτιρ πιλαφι.

Εἰς τὰς τραπέζας τῶν μεγιστάνων καὶ τῶν πασσάδων κρατίζονται ἀλλεπαλλήλως τριά- κοντα καὶ τεσσαράκοντα εἶδη ἐδισμάτων, ἐξ ὧν οὗτοι ἀπογεύονται ἐλάχιστον διὰ τῶν τριῶν δακτύλων ἐξ ἑκάστης λοπάδος· εἶτα ἡ λοπάς ἀναρπάσσεται ὅπως μεταδιεβασθῆ εἰς τρία ἢ τέσσαρα τραπέζια κατὰ ἱεραρχικὴν κατιοῦσαν τάξιν, ἕως οὗ καταντήσῃ εἰς τοὺς ὑποδε- εστέρους τῶν ὑπηρετῶν.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ γεύματος μετὰ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἐπίκλησιν ὁ οἰκοδεσπότης ἀναφωνεῖ πρὸς τοὺς συνδιείκτους τὸ μπουγιουρουν (ὄριστε). Καὶ τὸ γεῦμα ἀρχεται ἐν σιωπῇ καὶ τε- λευτᾷ ἐν σιωπῇ, διότι αἱ ἐπιτραπέζιοι φλυαρίαι ἐλλείπουσιν ἀπὸ γνησίας τουρκικῆς τραπέζης.

Ἐξέλθομεν τώρα εἰς τὰς σχολὰς καὶ βουκαράς ὁδοὺς τῆς Σταμποῦλ ὅπως ἴδωμεν ἰδίους ὁμμασι τὸν μηχανισμόν τῆς τουρκικῆς μαγειρικῆς.

Ἴδού, παρὰ τὸ Βαληδὲ-Ἰάν τὰ ὀπανεῖα τοῦ κερμαπίου. Τούρκος καταλιγδομένος, τὰς χεῖρας τοῦ χιτόνος ἀνασκουμπωμένος ἔχων ὑπεράνω τῶν ἀγκυλῶν, ἰστάμενος παρὰ τὴν θύραν σὰς ἐρωτᾷ·

— Πόσαις σούδαις θέλετε ;

Δίδετε μίαν ἀπάντησιν καὶ κάθεσθε ἐνώπιον τραπέζης ἐπὶ σκαμνίου ἢ ἀχυροπλέκτου καθέκλας. Μετ' ὀλίγον ὁ ἐπιτήδειος μάγειρος, ἀνασηκώσας τὴν πλατεῖαν ἀναξυρίδα του καὶ περιστρέψας τὴν ζώνην του φένει τὸ κερμαπάπ καὶ φέρει αὐτὸ ἐντὸς ξυλίνης λοπάδος. Τὰ μικρότατα εἰκίνα τεμάχια προβατίου κρέατος, τὰ μετὰ τέχνης ὀπτημένα, ἡδυσμένα μὲ πολὺ πέριρι καὶ καρυφοῦλλον καὶ ἐπιτεθειμένα εἰς δύο πήτας μαλακὰς καὶ παχέας ἐκ τῆς λιπαρᾶς κνίσσης, ἢν ἀπερρόφησαν, ἅτινα ἀχνίζουσι προκλητικῶς καὶ γαργαλίζουσι τὸ ὄσφραντικὸν αἰσθητήριόν σας, εἶναι ἐν τῶν ὠραιωτέρων πραγμάτων, ὅσα δύναται τις νὰ φάγῃ εἰς τὴν ζωὴν του. Λησμονεῖτε καὶ τὰς λιγδομένας ἀναξυρίδας καὶ τοὺς γυμνοὺς πόδας τοῦ μαγείρου, κλείετε τοὺς ὀφθαλμούς σας ὅπως μὴ βλέπητε τοὺς τοίχους καὶ τοὺς συνδαιτημένους σας, καὶ τρώγατε, τρώγατε, ἐντροφέατε ἀπλήστως εἰς τὴν ἡδύειαν ἀπόλαυ- σιν. Ἐνίστε πλησίον σπριχοφόρου τινός ἀγᾶ βλέπετε ὑψηλὸν πῖλον, μέλαν ἔνδυμα, χει- ρόκτια, καὶ τὸν κάτοχον ὅλων αὐτῶν κάμνοντα ὅ,τι κάμνετε καὶ σεις. Εἶναι εὐρωπαϊκός περιηγητής, σὺχὶ σπανίως ὑψηλὸν ὑποκείμενον· λόρδος ἢ βαρόνος· ὁ μέγας δούξ τῆς Ῥωσίας Κωνσταντῖνος, ὁ πατὴρ τῆς βασιλίσσης μας, ὅτι μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, δὲν ἐδίστασε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ παρημισμένον ὀπανεῖον τοῦ κερμαπίου. Λέγεται δὲ ὅτι ἀπῆλθε λείγων ἐξ ἡδονῆς τοὺς δακτύλους.

Ἴδού ἡ *μπογάτσα*· μπογάτσα ἐξ ἀπλών φύλλων ἐπιπασσομένη διὰ ζαχαρώδους, αἰομύχου τε χρῆμα, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Θεόκριτος, ἂν εἶχε τὴν εὐτυχίαν νὰ γευθῇ αὐτὴν εἰς τὸ ὄνομαστόν ἀνὰ τὴν Κωνσταντινουπόλιν μπογατσατζιδικὸν τοῦ *Καράκιοῦ*· μπογάτσα τυρο-πληθής, ἢ πλήρης σπανακίων, χρυσῆ, κνιστάτη, τραγανιστή· ἴδού καὶ τὰ *μπορέκια*, τὰ εἰς δύο ἢ τρεῖς ἐνθέςαις καταβροχιζόμενα, καὶ ἅτινα οἱ μπορεκτσῆδες πωλοῦσιν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς βύμας σκανδαλίζοντας τοὺς μικροὺς ἐφέντηδες καὶ τὰς μικροσκοπικὰς χανουμίσσας, οἵτινες μὲ τὰς χαυδαυμένους τῶν φωνῶν: *Μπορέκ ιστίριμι!* ἀποσπῶσι τὴν δεκάραν καὶ τρέχουσι πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ γαστριμαργικοῦ πόθου των.

Ἴδού καὶ οἱ *λουκουμάδες*· κατάχρυσοι ὡς φλωρία, ἀποπνέοντες ἡδὺ ἀρωμα ἐξαισίου βουτύρου· καταρραίνονται διὰ μέλιτος καὶ ἀρωμάτων καὶ κόνιος ζαχαρώδους, ἀλλ' οἱ θαυμαστοί, οἱ ἀπαράμιλλοι, εἶναι οἱ *σαράι λουκουμάδες*· ἐντός ἐνόςδους σιροπίου διαμίνοντες, ὅπως τὰ κομπόστα, ἐφιθροῦσι γλυκύτητα, καὶ τέκονται κατὰ γράμμα ἐντός τοῦ στόματος, πληροῦντες αὐτὸ οὐρανοῦ ἡδονῆς.

Σταματήσωμεν ἐνόπριον ἐνός *γαλβατζιδίκου*· τὰ μαγαζεῖα ταῦτα τὸν χειμῶνα κατασκευάζουσι γαλβάν, μπικλαβά καὶ καταίφι, τὸ δὲ κλοκαίριον πωλοῦσι βραττοῦς ἢ ὀπτὰς κόνους ἀραβοσίτου, πίπωνας, ὑδροπίπωνας ἢ μαρούλια *Γεδί κουλέ*.

Ὁ μπικλαβάς ἐντός πελωρίων ταψίων ἀποστρίβειν διαχωρίζεται εἰς βόμβους, παριμπερῆς πρὸς ἀρχιτεκτονικὸν σχεδιογράφημα πόλιως, ἐν ᾧ αἱ αὐλακῆς παριστῶσι τὰς ἀριστεὰ ἐρρυθμοτομημένας λεωφόρους καὶ ἐγκασίας ὁδοὺς, τὰ δὲ τεμάγια τοῦ μπικλαβά τὰς οἰκοδομᾶς.

Ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου τεζιαχίου ἡμισφαιριοειδῆς ὀρθοῦται ὁ *γαλβός*, διατηρῶν τὸ σχῆμα τοῦ γαλκίνοιο λέβητος· ἐν ᾧ παρασκευάσθη· εἶναι ξανθὸς ἢ μελαγχροινός, ἂν κατάγῃται ἐκ ζαχαρώδους ἢ μέλιτος· οἱ λαβόντες τὸ ἀτύγχημα νὰ κατοικήσωσι πλησίον γαλβατζιδίκου θὰ ἔχωσι φοβερὰς ἀναμνήσεις· τὴν νύκτα ἀκούουσι βροντὰς ὑποχθόνιους, ἐρρήθμως βροντούσας, ὡσεὶ ἦσαν ὑπὸ τὰ θεμέλια τῆς κατοικίας των πελώρια τηλεδόλα κανονικῶς ἐκपुरσοκροτοῦντα. Εἶναι οἱ γαλβατζῆδες πελωρίοι Ἀνατολίται, λάσιον ἔχοντες τὸ σῆθος καὶ στιβαροὺς τοὺς βραχίονας, δέροντες μὲ μανιβάλλας ὁμοίως πρὸς κόπας τὸν γαλβάν· οἱ κατοικοῦντες ὑπεράνω γαλακτοπωλείου, ἐν ᾧ τὴν νύκτα δέρονται βούτυρον, δύνανται νὰ λάβωσιν ἀμυδρὰν ἰδέαν τοῦ κρότου· ἀλλ' ἡ ἀναλογία εἶναι ἐν πρὸς ἑκατόν· ὁ εἷς εἶναι νάνος κρότος καὶ ὁ ἄλλος γίγας κρότος.

Πλὴν τοῦ καταίφιου, ὅπερ κατασκευάζεται ἐκ κλωστῶν ζύμης ὁμοαζουσῶν πρὸς λινάριον, εἶναι τὸ *ἐκμίκ-καταίφι*, καὶ τὸ *γιαση καταίφι*.

Τὸ πρῶτον κατασκευάζεται ἐκ λεπτοτάτων φύλλων, διὰ ταινίας δεδεμένον καὶ πωλοῦμένων εἰς τὰς προσόψεις τῶν παντοπωλείων· πληροῦσι τὴν στογγύλην λοπάδα κατὰ στρώματα ἡδὺν ἰδρωτὰ ζαχαρώδους καὶ βουτύρου ἐκτίλλωντα, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἐνεδρεύουσι κικρυμμένα ἢ διαφαινόμενα τεμάγια νοποῦ *καίμακιου*.

Τὸ δὲ *γιαση καταίφι* μετέχει τηγανιτῶν ἄμα καὶ *πελισιέ*· πητάρια μὲν ὀπιθθέντα καὶ στερεοποιηθέντα ἐμβάπτονται εἰς κτυπημένα φά, εἶτα τηγανίζονται δι' ἀφθόνου βουτύρου καὶ διάθερα βρίσκονται εἰς λουτρὸν σιροπίου.

Ἐν ᾧ βρόζετε εἰς σκολιὰν ἀγνίαν ὀθωμανικῆς συνοικίας, καὶ οὐδὲν φαίνεται, οὐδὲν ἀκούεται ἐν τοῖς δικτυωτοῖς, ἅτινα ἐκατέρωθεν καλύπτουσι πᾶν παράθυρον, αἴφνης ἀναπνέετε ὀρμιτάτην ὀσμὴν ὄζου, βαρεῖαν ἀτμόσφαιραν σηπομένων ὑλῶν.

Οὕτω συνήθως ἀναγγελλεῖ τὴν παρουσίαν τοῦ τὸ πωλοῦν *τουρσία μαγαζεῖον*· ἐπὶ τοῦ ξυλίνου καὶ ἐπικλινού· τεζιαχίου κείνται ἄγγούρια, μελιτζάνες, δαυκία, κραιβολάχαναι, ἅτινα ὁ κύριός των συνήθως ὡς μπασιμποζούκος· ἐνδεδυμένος, ἀποκόπτει διὰ πλατείας μαχαίρας μετὰ δυνάμειος ἐπικρουῖς ν' ἀποτάμη κεφαλὴν· ἐκχέεται δὲ θολὸν τι ὑγρὸν, ὅμοιον πρὸς ὕδωρ πλήρες ἰλύος, καὶ στενὸν βεῦμα σχηματίζον ἐκβάλλει εἰς λέβητα. Ἔννοστε ὅτι τὸ θολὸν τοῦτο πράγμα εἶναι τὸ ὄζον, ὅπερ καὶ ὡς ἀντιφάρμακον οἱ πολλοὶ τῶν Ὀθωμανῶν μεταχειρίζονται κατὰ τῆς τοῦ αἵματος δυσκρασίας. Ἐπὶ βαρεῖον τριγύρω, ἐντός ξυλίνου δοχείου βλέπει *σέλινά, τομάτα, μπάμια, καρτέα* καὶ *μικρὰ ἄγγούρια*, τῶν ὁποίων τὸ μέλλον εἶναι ν' ἀνοίξωσι τὴν ὄρεξιν ἀγᾶ τινος ἢ καὶ χριστιανοῦ, κατὰ τὰς ἡμέρας ἰδίως τῆς νηστείας· τί ἀπογίνονται τὰ ἐντός πελωρίων βαρελλῶν, εἰς τὸν ὀπισθόδομον τοῦ μαγαζεῖου εὐρισκομένων, κολυμβῶντα ἀντικείμενα, τὰ ὅποια ἀπρηθμῆσα καὶ ἂν φυλάττωσι πάντας τοὺς κανόνες τῆς καθαριότητος δὲν εἶμα· εἰς θέσιν νὰ σᾶς διαδεδαιώσω.

Ἐπίσης δὲν δύνανται νὰ ἐγγυηθῶ περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ *μποζᾶ*, εἶδος πικτοῦ ζύθου ἐκ κίχλων, πολυκρήστου ἐν Νουβία καὶ Κριμαία, ὃν πωλοῦσι γιγάντιοι Τουρκαλθανοί, ἀπὸ καρενίου εἰς καρενίον μεταβαίνοντες. Δὲν ὑπάρχει ἀηδέστερον θέαμα τοῦ *μποζᾶ* τοῦτου, εὐτυχῆς δὲ ὁ τὴν ἀηδίαν μόνον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν αἰσθανθεὶς καὶ μὴ κυττηρίασας καὶ τὴν ὑπεροίαν αὐτοῦ.

Οἱ Τουρκαλθανοὶ πωλοῦσι προσίτι καὶ *σαλίπιον* τὸν χειμῶνα καὶ *χουσιᾶφ* τὸ θέρος. Τὸ *χουσιᾶφ* τοῦτο παρασκευάζεται ἐκ σταριδῶν, ἢ καὶ γλυκοπυρήνων βερυκόκκων ἢ καὶ δαμασκηνῶν νεροβρασμένων καὶ μεμιγμένων μετὰ πολλῆς ζαχαρώδους· ἐν τοῖς πασσαδικοῖς δὲ κωνασίσι τὸ *χουσιᾶφ* ἡδύνεται καὶ δι' ἐλαίου μόσχου, ἢ βροδοστάγματος καὶ κεδροστάγματος.

Ἐπὶ κυκλοτερῶν ξυλίνων *ταβλάδων* οἱ τουρκοὶ πωλεῖται περιάγουσι μικροὺς *κεσιδες* ὡς τοὺς περιέχοντα· γαιοῦριον· εἶδος ἀσοῦρης, εἶδος κωλυζώμου, ἐκ σίτου, ἀλεύρου καὶ ζαχαρώδους συνιστάμενος, καὶ ἐνίοτε, ὅταν ᾖναι πρώτης ποιότητος ἢ ὅταν τὸν κατασκευάζωσιν ἐντός πλουσίας οἰκίας αἱ *κραινοδάκτυλοι* χεῖρες *καθίνας*, περιλαμβάνων σταρῖδα καὶ πυρήνας ἀμυγδάλων καὶ πιστακίων. Ὁ ἀσοῦρης ἄλλοτε εἶναι ψυχρός, ἄλλοτε δὲ ἐμβάλλεται θερμὸς διὰ μεγάλης *κουτάλας* ἐκ λέβητος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ταβλά ὑπεράνω πυρᾶνοῦ εὐρισκομένου.

Τὰ ἐν ταῖς τουρκικαῖς ἀποκλειστικῶς συνοικίαις μαγαζεῖα ταῦτα πωλοῦσι καὶ τὸ *μαλεμιπή* ἢ ὀρθότερον *μουχαλεμιπή* καὶ τὸ *ταβόκ χχιογκσοῦ*.

Τὸ *μουχαλεμιπή* ἐξ ἀλεύρου, ὀρυζῆς κατασκευαζόμενον εἶναι ὃ, τι ἀβρόν καὶ ὠραῖον, ἄξιον ἀληθῶς τῶν περιελλῶν στομάτων, ἅτινα γέουονται αὐτό.—*Μουχαλεμιπιτζή!* ἀκούεται ἀργυρόηχος φωνὴ νοχελῶς τιος κερκασινηῆς καλλονῆς ἐνδοθεν *καφασίου*, καὶ ἀμέσως σκλάδα τις ἐξέρχεται· ὁ *μουχαλεμιπιτζής* κόπτει τὸ πάλλευκον καὶ ὑποτρεμόν ὡς χιονώδης ἐσκιατραφημένη σὰρξ *μουχαλεμιπή*, τίθησιν αὐτὸ ἐντός ἐπιμήκουσ διανθοῦσ πινακίου ἐπιτίθησι τεμάχιον *καίμακιου* καὶ τὸ βαντίξει διὰ *γκισιέ* σοργιοῦ (βροδοστάγματος) ἐκ κομφόου κανοῦ.

Τὰ ἄλλα τουρκικὰ γλυκίσματα δὲν εἶναι διὰ πάντας τοὺς στομάχους, ἀλλὰ τὸ *μουχαλεμιπή* εἶναι διὰ πριγκιπίσας καὶ βασιλοπούλας· οἱ αἰσθητικοὶ συγγραφεῖς εἶπον ὅτι αἱ

εὐγενέστεραι ἀπολαύσεις εἰσὶν αἱ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ὠτῶν καὶ διὰ τοῦτο αἱ ὠραιαὶ τέχναι μόνον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ ὠτα ἀποτείνονται· ἀλλ' ἂν ἔζων ἐν Κωνσταντινουπόλει, θὰ μετέβαλλον ἰδέαν· τὸ τρώγειν *μουχαλεμπή* εἶναι ἰδανικότης· εἶναι ὡς ν' ἀκούης μουσικὴν Μότσαρτ ἢ Ροσσίνη, ὡς νὰ βιάζης τὴν ψυχὴν σου εἰς γλυκίαν ἡδυπάθειαν· ἂν μάλιστα εὐτυχήσῃς ν' ἀπολαύσῃς τοῦ *μουχαλεμπή* τοῦ Μπιζεστὲν (μεγάλῃ ἀγορά), νομίζεις ὅτι εἰσήλθες εἰς τὸν παράδεισον· οὐδὲν εὐγενέστερον, αὐλωτότερον, ἰδανικώτερον τοῦ *μουχαλεμπή*.

Ὅχι, ὑπάρχει κατὶ, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν εἶναι εὐρωπαϊκόν, ἀλλὰ τουρκικόν ἐπίσης προῖόν· οἱ Εὐρωπαῖοι, οἱ φημιζόμενοι ἐπὶ πολιτισμῷ, μόνον τὰ βαρύτερα, τὰ ἀνατολικώτερα, τῶν τουρκικῶν ἰδεσμάτων ἀπειμῆθησαν, τὸ καταίφι, καὶ τὸν μπακλαβάν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ *μουχαλεμπή*, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ αἰθέριον *ταθοκ γκιολκσοῦ*.

Τὸ *ταθοκ γκιολκσοῦ*, ἐκ στήθους ἀλεκτορίδος καὶ ὀρυζοκόνειος παρασκευαζόμενον, πληροὶ ἐξαισίου ἀρώματος καὶ ἐξαιτίας γεύσεως τὸ στόμα (καὶ μάλιστα τὸ ἐν Κομισιὸν Χάν κατασκευαζόμενον) βιβαίως αἱ οὐρὶ δι' αὐτοῦ θὰ τρέφονται ἐν τῷ παραδείσῳ· ἂν τὸ ἐγίνωσκον οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου, θὰ ἔρριπτον εἰς τὸν Κέρβερον τὴν ἀμβροσίαν των χάριν αὐτοῦ.

Ἐκ τοῦ *Μπαχτσέ καπησή*, διευθυνόμενοι πρὸς τὴν *Γενῆ Τζαμί* διερχόμεθα ἐκ τοῦ περιβοητοῦ ζαχαροπλαστείου τοῦ *Χαιτζή Μπεκλή*, τοῦ ὁποίου τὰ ἴξοχα *βραχὰτ μουκομιοῦ* ἔτυχον ἀριστιῶν ἐν πάσαις ταῖς ἐκθέσει τοῦ κόσμου. Τὸ ζαχαροπλαστεῖον διακοσμοῦσι πελώρια ὑάλινα δοχεῖα πλήρη ζαχαρωτῶν πάντων τῶν χρωμάτων τῆς Ἰριδος, σταλακτίζα λευκοῦ ἢ ἐρυθροῦ γίνετον ἀπὸ τῆς ὀροφῆς κρεμάμενοι· παρέκει σωρὸς ὑπαλλήλων μὲ μακρὰς ἐμπροσθέλλας καὶ πανίον ἐπὶ κεφαλῆς ἀντὶ καλύμματος ταλαντεύουσιν ἐπὶ πυρᾶς πλατεῖς χαλκίνοὺς λέβητας, ἐν οἷς πυρῆνες ἀμυγδάλων καὶ φιστικίων ἐνδύονται *ζαχαρίνην* στολήν.

Ἴδού οἱ Χιοί, οἱ πωλοῦντες *στραγάλια*, δι' ὧν δύναται τις νὰ σκοτόνῃ τὴν ὥραν· τὰ δὲ ἄλλα ἐντός τῶν σπυριδίων τούτων τί εἶναι; Οἱ Ἀραβανιώται, Ἕλληνας ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς Μ. Ἀσίας, περιφέρουσιν ἀνα χεῖρας κάρφινον, πλήρη *κολοκυθοσπόρων* ἀλατισμένων καὶ πεφυγμένων ἀπαραίτητων εἰς πάντα διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου εἰς τὸν Βόσπορον ἢ τὰς Ἡριγκιπονήσους ἢ μέχρις Ἀγίου Στεφάνου ἢ καὶ ἐντός τοῦ Κερατείου ταξειδεύοντα ἢ διὰ τοῦ τροχιοδρόμου διελαύνοντα τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἢ καὶ πεζοποροῦντα εἶναι, οὕτως εἶπειν, εἶδος κομβολογίου, ὅπερ ἐκκοιλεῖται διὰ τῶν ὀδόντων καὶ διεγείρει ἄσβεστον δῖψαν, ἣν θεραπεύουσιν ἀσμένως οἱ ὕδατοπόλαι, οἱ κραυγάζοντες *καρκαουλὰκ* συγγού! ἢ οἱ πωληταὶ ἀπεφυγμένου *σερμπετίου* ξυλοκράτων.

Αἱ ἄλλαι ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐθνότητες, οἱ Ἕλληνας, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Ἰουδαῖοι, ὡς συνηθίζουσιν εἰς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν συνηθίζουσι καὶ εἰς τὴν τουρκικὴν μαγειρικὴν τοὺς νόμους τῆς γεύσεως, ὡς καὶ τοὺς ἄλλους, ἐπιβάλλει ἡ κυριαρχοῦσα φυλὴ. Οἱ Ἀρμένιοι ἐν τούτοις διαπρέπουσιν ἐπὶ τῇ ἀδηφαγίᾳ των· νομίζει τις ὅτι προσητισμὸς αὐτῶν εἶναι τὸ τρώγειν. Ῥέπουσι δὲ σφοδρῶς πρὸς τὰ παχέα ἐδέσματα, πρὸς τὰ διὰ τῆς οὐρᾶς τῶν *καρκαμάνων* ἢ τοῦ *ζιμπιρ γιάγ* (σιδηριανοῦ βουτύρου) παρασκευαζόμενα *καρκεύματα*· εἶναι δὲ ὀνομαστοὶ διὰ τὴν ἔντεχνον κατασκευὴν *τοακιστῶν* *μυδιῶν*, ἐκ τῶν πελωρίων ἐκείνων, ἀτινα, πληρούμενα γῆμου, ἀρκοῦσι πρὸς κορεσμὸν κοινῶς θνητοῦ,

ὅταν δὲν ἦναι Ἀρμένιος. Ἀλλὰ τὸ κατ' ἔξοχὴν ἰθνικόν, οὕτως εἶπειν, *φροῦτερον* τοῦ Ἀρμενίου εἶναι τὸ *τοπίκ*, ὅπερ, ἐμπαίζοντες οἱ τῶν ἄλλων ἔθνηκοτήτων κάτοικοι τῆς Τουρκίας, ὀνομάζουσιν *Ἑρμενὶ παντεσπανί*· εἶναι δὲ κατασκευάσμα ἐξ ἔντους ἐρεβίνθων, κρομμυσοβριθοῦς ἐπιπεπασμένου δι' ἐρυθροῦ πιπέριος καὶ κανέλλας.

Ἡ ἰσχυρότερα διαίτα εἶναι τοῦ Ἑβραίου, ἐκ τῆς τραπέζης τοῦ ὁποίου εἶναι ἐξωρισμένον τὸ βούτυρον, τὸ ἀρνίον, ὁ λαγῶς, τὸ περιστέριον καὶ ὄλοι οἱ ἀλεπίδωτοι ἰχθύες· τὸ μόνον φαγώσιμον δι' αὐτὸν κρέας εἶναι τὸ τοῦ μύσου, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀρ' οὐ μεταβλήθη εἰς μᾶζαν διὰ τῆς ἀφαίρεσεως τῶν φλεβῶν καὶ τῶν ἀρτηριῶν.

Οἱ Ἕλληνας, ἐκλικτικοὶ ὄντες, προσιπορίσθησαν ἐκ τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ ἀσιατικῆς γαστρονομίας ὅ,τι καλόν. Διὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Ἕλληνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως συναντᾶται τὸ *πιλάφιον* καὶ ἡ *τοῦρτα*, ὁ *μουσακάς* προσαγορεύει τὸ *πουρί*, ἡ *κρέμα* *χαιριτζέ* τὸ *ταθοκ-γκιολκσοῦ*, οἱ *σαρμάδες* ὑποκλίνονται φιλοφρόνως πρὸ τῶν *κοταλετῶν*. Οὐδὲν ἤττον καὶ οὗτοι δὲν ὑπολείπονται τῆς πολυφαγίας τῶν ἄλλων καὶ αἱ ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι δὲν ἐννοοῦσι νὰ μὴ κάμωσι τὸ *ἰκιστέ* (τὸ δειλινόν), τὸ ὅποσον ἀναβιδάζει εἰς τέσσαρα τὰ ἡμερήσια γεύματα.

Ἄλλοι φαντάζονται τὴν Κωνσταντινουπόλιν ὡς *περικαλλεστάτην* *χανοῦ* βεβουθισμένην εἰς ἡδυπαθεῖς ὄνειροπολήσεις ἐν μέσῳ τῶν ἐξαισίων πανοραμάτων τῆς φύσεώς της· ἄλλοι ὡς γραφίαν *τοκογλέθρον*, ὑπολογίζουσιν νυχθήμερον τὰ κέρδη, συναναδείουσαν μὲ ἀπληστὴν Σάδλεκ φλωρία, τουρκικὰς λίρας, ἀγγλικὰς γκινιάς, βωσσικὰ κώλια, αὐστριακὰς κρεμύτσας, καὶ εἰς τὸν ὕπνον της ἀκόμη ὄνειρευομένην χρήματα. Ἐγὼ, βλέπων τὰ γιγαντιαῖα βαρέλια τοῦ *χαδιαρίου*, τὰ βουναὶ τῶν εἰς τὸ Μπαλήκ-παζάρ σωρευομένων ἰχθύων, τοὺς στόλους τῶν κομιζόντων φαγώσιμα καθ' ἑκάστην ἐξ ἀπάντων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου πλοίων, φαντάζομαι αὐτὴν ὡς εὐρωστον ἀνδρογοναίτα, ἡ ὅποια ἔχει ἐνώπιόν της τράπεζαν διαρκῶς καὶ τρώγει, τρώγει, τρώγει. . . .

ΠΕΡΙΤΟΜΗ ΗΓΕΜΟΝΟΠΑΙΔΟΣ

(Ἐν ἔτει 1582)

Ἐπὶ τῆς βασιλείας ἑκάστου Σουλτάνου τελοῦνται γάμοι καὶ περιτομαὶ ἡγεμονοπαίδων. Ἡ μεγαλοπρεπεστέρη τούτων εἶναι ἡ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάν Μουράτ Γ', περὶ ἧς ἀναφέρουσι πάντες οἱ σύγχρονοι ἱστοριογράφοι καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἱστορικοὶ. Ἡ πρὸς τὸν λαόν ἐπὶ τῇ τελετῇ ταύτῃ σουλτανικὴ ἐγκύχλιος ἦν τοιαύτη τις :

« ἩΜΕΙΣ Σουλτάν Μουράτ Χάν κτλ. κτλ. γνωστοποιούμεν διὰ τοῦ παρόντος ἀτοκρατορικοῦ σημείου, φέροντες τὴν εὐγενεστάτην καὶ ἀξιοσεβάστων σφραγίδα Ἡμῶν (τουρά) ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἐκλεκτὸς λαός, ὁ εὐλογημένος λαός, ὁ ὀθωμανικὸς λαός, ἰδίως δὲ οἱ Σουλτάνοι, οἱ μονάρχαι καὶ οἱ κυριάρχαι, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ πρίγκιπες τοῦ οἴκου αὐτῶν, ἔχουσιν ἱερὸν καὶ ἀπαραίτητον καθήκον ν' ἀκολουθῶσι κατὰ πάντα τοὺς νόμους καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ ἀγιωτάτου ἡμῶν Προφήτου, τοῦ κορυφαίου πάντων τῶν πατριαρχῶν καὶ πάντων τῶν ἀποστόλων, καὶ νὰ τηρῶσι θρησκευτικῶς πάντα τὰ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν βίβλου, ὅπου λέγεται : « Ἀκολούθει τὰ ἴχνη Ἀβραάμ τοῦ πατρός σου, ἐξ οὗ ἔχεις τὸ

μέγα ὄνομα Μωαμεθανός». Δι' ὅλα ταῦτα ἀπεφασίσαμεν καὶ Ἡμεῖς νὰ ἐκπληρώσωμεν τὴν ἀφορωῶσαν εἰς τὴν περιτομὴν ἐντολὴν ἐπὶ τοῦ πρίγκιπος Μωάμεθ, τοῦ προσφιλεστάτου Ἡμῶν υἱοῦ· τοῦ πρίγκιπος τούτου, ὅστις, ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς οὐρανόθεν χάριτος καὶ τῆς θείας προστασίας, αὐξάνει εὐδαιμονῶν καὶ εὐωδιδάξων εἰς τὰς ἐνδόξους ὁδοὺς τοῦ αυτοκρατορικοῦ θρόνου· τοῦ πρίγκιπος τούτου, εἰς ὃν τὸ πᾶν ἀποπνεῖ εὐγένειαν, μεγαλεῖον καὶ μεγαλοπρέπειαν· ὅστις, τιμώμενος τῷ αὐτῷ ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἡμῶν Προφήτου, εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ δικαιοτέρου θαυμασμοῦ τῆς ὑψηλῆς καὶ αυτοκρατορικῆς Ἡμῶν Αὐλῆς· εἶναι τὸ ὠραιότερον τῶν ἀνθέων ἐν τῷ ἀνθοκομίῳ τῆς ἰσότητος καὶ τῆς κυριαρχικῆς ἰσχύος, τὸ πολυτιμότερον βλάστημα τοῦ κήπου τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ τῆς μεγαλειότητος, ὁ τιμαλφέντερος μαργαρίτης τῆς μοναρχίας καὶ τῆς ὑπερτάτης εὐδαιμονίας, τέλος, ὁ φαινότατος ἀστὴρ τοῦ στερεώματος τῆς αἰθρίας, τῆς γαλάνης καὶ τῆς κοινῆς εὐτυχίας.

« Ἐπειδὴ ἤδη τὸ νέον φυτὸν τῆς ὑπάξεως ἀνεπτύχθη αἰσίως ἐν τῷ κήπῳ τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας καὶ τῆς βράμης τοῦ πρίγκιπος τούτου, καὶ τὸ τρυφερόν δένδρον τῆς ζωῆς του ἀποτελεῖ λαμπρὸν στολισμὸν ἐν τῇ ἀμπέλῳ τῆς εὐδαιμονίας καὶ τῶν μεγαλειῶν, διὰ τοῦτο εἶναι ἐπ' ἀνάγκης, ὅπως ὁ ἀμπελοργὸς τῆς περιτομῆς φέρῃ ἐπὶ τοῦ νεαροῦ τούτου φυτοῦ, ἐπὶ τῆς ὠραίας ταύτης βόδης, τὸ ὄξύ ὄρεπανόν του καὶ τὸ διευθύνῃ πρὸς τὴν ἑτοιμὴν ν' ἀνοίξῃ κάλυκα, ἥτις εἶναι ἡ βᾶσις τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων καὶ ὁ σπόρος τῶν πολυτίμων καρπῶν καὶ τῶν πανοδίων βλαστημάτων ἐν τῷ κήπῳ τῆς χαλιφίας καὶ τῆς ὑπερτάτης ἀρχῆς.

« Ὑπὸ τὴν προστασίαν λοιπὸν τῆς θείας Προνοίας ἡ ἱεραρχικὴ αὐτὴ τελετὴ θέλει γείνει τὸ προσεχὲς ἔαρ, ὅτε ἡ ἀναγεννωμένη φύσις μᾶς παρουσιάζει ὅλα τὰ τοῦ παραδείσου κάλλι καὶ διεγείρει τὸν θαυμασμόν μας ὑπὲρ τῶν ἐξαισίων ἔργων τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ. Κατὰ τὸ παράδειγμα δὲ τῶν ἐνδόξων Ἡμῶν προγόνων, οἷς ἔθος ἦν νὰ κοινοποιῶσι τὰς τελετὰς ταύτας καὶ ἄπαντα τὴν αυτοκρατορίαν καὶ νὰ προσκαλῶσιν ἅπαντας τοὺς μεγιστᾶνας τοῦ Κράτους καὶ τοὺς ἐν τέλει καὶ ἀξιώμασι, καὶ Ἡμεῖς οἶς ἀποστελλομεν τὴν παροῦσαν ὑψηλὴν διαταγὴν προσκαλοῦντες ἅπαντας ἵνα μετὰσχῆτε τῶν τιμῶν καὶ τῆς εὐφροσύνης τῆς προκειμένης ἑορτῆς, ἥτις θέλει πανηγυρισθῇ ἐν γενικῇ ἀγαλλιήσει, καὶ ἣς ὁ Ὑψίστος εὐλόγησαι τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος !»

Ἀπὸ τοῦ 1581 εἶχαν ἤδη γείνει ἐναρξίς τῶν μεγάλων προπαρασκευῶν διὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην. Διάφοροι δὲ ὑπηρεσίαι ἐπὶ τούτῳ ἀνετέθησαν πολλοῖς τῶν ἐν τέλει. Ὁ Βεηλέρβεης τῆς Ρουμελίας Ἰβραὶμ πασσᾶς διωρίσθη ντουγιουντζήπασης· ὁ Βεηλέρβεης τῆς Ἀνατολῆς Ζαφὴρ ἀγάς σερμπετισημπασης· ὁ καπτὰν πασσᾶς Οὐλουτζαλῆς μιμάρπασης· ὁ ἀρχιοικονόμος τοῦ παλατίου Καραβαλῆβης διωρίσθη ἰμίνης· ὁ πρῶτος νισαντζής Χαμιζῆβης ναζιρῆς, καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν γενιτσάρων Φερχάτ πασσᾶς ἀρχηγὸς τῶν φυλάκων. Εἰς τὸν ναζιρῆν ἐδόθησαν ἐκ τοῦ ταμίου πεντακόσσιαι χιλιάδες ἀσπρῶν διὰ τὰ διάφορα ἐξόδα τῶν ἑορτῶν.

Ἡ πλατεῖα τοῦ Ἰπποδρομίου, ὅπου καὶ προηγουμένως ἐτελέσθησαν παρόμοιαι τελεταὶ, ἐξελέγη πάλιν ὡς τόπος κατέλληλος. Ἐκτίσθη μαγευρῆτον ἑμβαδὸς ἑκατὸν περίπου τετραγωνικῶν πήξων· κίσκεια καὶ περίσραχτα θεωρεῖτα ἀνηγγέρθησαν διὰ τὸν Σουλτάνον, τὰς γυναῖκάς του καὶ τὸν πρίγκιπα. Διὰ τοὺς ξένους πρέσβεις, τοὺς ἀξιωματικὸς τῆς Πύλης καὶ τοῦ παλατίου, τοὺς βεζύρας, βέηδες καὶ βεηλερβέηδες προσδιωρίσθη μέγιστος οἰκοδόμημα, οὗτινος ἡ μὲν πρῶτη ὄροφή ἦτο λιθίνη, αἱ δὲ ἄλλαι ἀνώτεραι τρεῖς ξύλιναι. Πλῆσιόν δὲ τοῦ οἰκοδομήματος τούτου κατασκευάσθη μεγάλη στοὰ διὰ τὸν καπτὰν πασσᾶν καὶ τοὺς ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ καὶ ἀπέναντι ταύτης ἐστή-

θη μεγίστη σκηνὴ διὰ τὰς παρασκευάσεις διαφόρων ποτῶν (σερμπετιῶν). Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας ἐστήθησαν δύο μεγάλοι ἴστοί, ὁ μὲν ἐρυθροῦ χρώματος, ὁ δὲ ἕτερος, ἀληθιμῶν δὲ ἑλαιῶν, ὑπεστήριξε μέγιστον καὶ μυριόφωτον πολυέλαιον, καταβιβαζόμενον τὴν νύκτα πρὸς φωτισμὸν τοῦ Ἰπποδρομίου. Τὴν δημοσίαν τάξιν ἐπετήρουν πεντακόσσιοι ἄνδρες ἐνδεδυμένοι σκυτίνας στολάς καὶ κρατοῦντες ἀσκὸς πεπληρωμένους ἀέρος. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς τῆς ἀλλοκότου ταύτης φρουρᾶς, καθήμενος ἐπὶ ὄνου μὲ ἀχύρινον σάγμα, διεσκέδαζε τὸ πλῆθος διὰ τῶν βωμολογιῶν του.

Τὴν ἁ Ἰουνίου 1582 (990 ἑγίρας) ὁ Σουλτάνος μετέβη ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων εἰς τὸ μέγαρον τοῦ εὐνούμινου τοῦ Ἰβραὶμ πασσᾶ. Οἱ πασσᾶσαι καὶ οἱ μοντεφερρίκαι, χρυσοστόλιστοι, ὡς καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Πύλης καὶ τοῦ ναυτικοῦ, τῷ ἤνοιγον τὴν δίοδον. Ἡρχοντο κατόπιν προπεμπόμενοι ὑπὸ γενιτσάρων οἱ νουμερικοί φοίνικες. (1) Ὁ βασιλόπαις ἠκολούθει· ἐφόρει στολὴν ἐκ σερικῆς ὑφάσματος ἐρυθροῦ χρώματος, χρυσοκέντητον. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἴσκιοντο δύο μαῦρα πτερὰ ἐρωδιοῦ· σμάραγδος ἔλαμπεν ἐπὶ τοῦ δακτύλου τῆς δεξιᾶς χειρὸς του, ἀπὸ δὲ τοῦ δεξιοῦ ὠτίου ἐκρέματο μέγα βουβίνιον· μάχαιρα πεποιλιμένη ἐκ τιμαλφῶν λίθων ἐκρέματο ἐκ τῆς ὀσφύος του, ἔφερε δὲ καὶ ἄλλα ὄπλα χάλκινα μὲ λαβὰς ὀλοχρῶτους καὶ ἐκ πολυέδρων κρυστάλλων. Φθὰς εἰς τὸ μέγαρον, ἐψέλησε τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς του, καὶ τότε θεωρυδῶδης μουσικῆ ἀντήχησεν εἰς τὸν ἀέρα. Αἱ σουλτᾶναι ἤλθον τρεῖς ἡμέρας βραδύτερον εἰς τὸ Ἰπποδρόμιον. Τὴν συνοδίαν τῶν παρτεκολούθων Οὐγγροὶ καὶ Βόσνιοι αἰχμαλώτοι, οἵτινες παρίστων εἰς τὸ πλῆθος διάφορα αἰματηρὰ παῖγνια (romanio more), διωδελιζόμενοι μὲ τὰς μαχαιρὰς των, διαπερῶντες τοὺς βραχίονας μὲ βίβλη ἢ ἔχοντες καθηλωμένα πέταλα ἐπὶ τῆς βράχειος των. Τὸ αἷμα ἔρρειεν ἀφθονοῦ καὶ πολλοὶ τῶν δυστυχῶν ἐκείνων δὴν ἠδύναντο νὰ ἐπιζήσωσιν. Κατόπιν ἠρχοντο δεκαπέντε φορτηγοὶ ἵπποι μὲ ἀργυροκέντητα ἐπισέλλια ἐκ θαμασκηνοῦ ἐρυθροῦ ὑφάσματος, φέροντες τὰ γλυκίσματα καὶ τὰ ζαχαρωτά, κατασκευασμένα εἰς σχήματα ἐλεφάντων, λιόντων, λιωπαρδάλεων, καμηλοπαρδάλεων, ἰεράκων καὶ διαφόρων ἄλλων ζῴων καὶ πτηνῶν. Ἡρχοντο κατόπιν ἕτεροι γαμήλιοι φοίνικες, πολὺ μεγαλείτεροι τῶν πρῶτων καὶ ἔχοντες ἐπίσης στολισμούς· ἐκ μορφῶν πτηνῶν, ὄπυρῶν, καθρεπτῶν καὶ διαφόρων ἄλλων ἀντικειμένων. Διὰ δὲ τὸ κολοσσιαῖον αὐτῶν μέγεθος καὶ τὰς διαστάσεις ἐδέησε νὰ πλατυνθῶσι μὲν ὁδοί τινες, νὰ κρημισθῶσι δὲ καὶ οἰκίαι. Δύο φρούρια, ἐγεθνέντα κατέναντι τῶν σουλτανικῶν θεωρείων, ὕψωσαν τὸ μὲν τὴν ὀθωμανικὴν σημαίαν, τὸ δὲ τὴν χριστιανικὴν· εἰς πλατὴν μάχην οἱ Χριστιανοί, ὡς εἶκος, ἠττήθησαν, τὸ φρούριον αὐτῶν ἔαλε ἐξ ἐφόδου καὶ, κατακρημιζομένων τῶν τειχῶν, ἐξώρμησαν τέσσαρες χοῖροι, ὑπαινιγμὸς πολὺ βιβαίως κολακιστικὸς πρὸς τὰς χριστιανικὰς Δυνάμεις, ὧν παρῆσαν οἱ ἀντιπρόσωποι. Ἐπὶ ἡμέρας εἰκόσι καὶ μίαν τὰ σωματεῖα τῶν διαφόρων συντεγηθῶν παρήλασαν ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου, προσφέροντα αὐτῷ δείγματα τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων των. Τὸ σωματεῖον τῶν ὑποδηματοποιῶν ἐπαρουσίασε μέγιστον ἐκ χρυσοκέντητου μαροκίνου ὑπόδημα, ἐντός τοῦ ὁποῖου ἐκλήθητο χρυσοστόλιστος παῖς. Τὸ τῶν βραχμακλωστῶν ἐπαρουσίασε διαφόρους μορφὰς θαλασσίων τε-

(1) Ἡ ἱεροπραξία τῆς περιτομῆς ἐξομοιοῦται πρὸς τοὺς γάμους (r t o u y i o ὅ ν)· τὸ ὄνομα μάλιστα τοῦτο συμπεριλαμβάνει πάσας τὰς παρακολουθούσας τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς ἑορτῆς. Ἐξ ἀρχαίων δὲ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἔθνος, οἱ γαμοῖλοι φοίνικες δὴν λείπουσιν οὐδὲ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν γάμων νέας παρθέτων.

SISMANOGLIO
MEGARO

ράτων και λεόντων και πλείστα ὄπλα ἐκ βάμβακος. Οἱ πωληταὶ κατόπτρων, φέροντες καθ' ὄλον τὸ σῶμα μικρὰ τεμάχια, καταβάδουν τὸ πλῆθος. Οἱ ταπητουργοί, ἐνδεδυμένοι χρυσοπαρύφους στολάς, ἐκάθηντο ἐπὶ στρωμνῶν και προσκεφαλαίων ἐκ τάπητος ἐργασμένων. Οἱ χαρτοπῶλαι ἔφερον σημαίας και ἐνδύματα χάρτινα και ποικιλόχρσα. Οἱ ζαχαροπλάσται και οἱ πωληταὶ σερμπειῶν περιφέροντο μὲ τὰς ἀποσκευὰς των κατασκευάζοντες ζαχαρωτὰ εἰς τὰς ὁδοὺς και πωλοῦντες σερμπέτια. Οἱ ὑφραναὶ προσήνεγον τῷ Σουλτάνῳ τὰ λεπτότερα τῶν ὑφασμάτων, και οἱ βυρσοδέψαι διάφορα δερμάτινα σκευὴ χρυσοκέντητα και ἀγγελὰ ἄνευ βάρης.

Κατὰ τὸ πεντηκονθήμερον τῶν ἑορτῶν διάστημα καθ' ἑσπέραν παρτίθεντο εἰς τὸν λαόν περὶ τοὺς εἴκοσι βόες ψητοί, περὶ τὰς δέκα χιλιάδας τρυβλία πιλαφίου και ἴσος ἀριθμὸς ἄρτων. Διακόσιοι δούλοι ἐκ τοῦ ναυστάθμου ἐκαθάριζον τὰς ὁδοὺς και πεντήκοντα ὑδροφόροι τὰς διεβρεχον. Τὴν νύκτα ἦναπτον, ἐκτός τοῦ ἐν τῷ ἰστικῷ πολυταίου, ἑτέρας ἑκατὸν πενήκοντα λυχνίας και ἑτερα φῶτα, διαφωτίζοντα ὄχι μόνον τὸ Ἱπποδρόμιον, ἀλλ' ὅλοκληρον τὴν πόλιν. Διάφορα και ποικίλα παιγνίδια, κωμωδία, χοροί, παντομίμα και πυροτεχνήματα διεσκέδαζον πάσας τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ. Μὲ τὰ παιγνίδια ταῦτα και διεβίβασαι ἦνονον τὰς συνήθεις ἀσκήσεις των· οἱ μὲν περιστρέφοντο μετ' ἀπιστεύστου ταχύτητος, ἄλλοι κατέπινον μαχαίρια, ἐκράτουσ μεταξὺ τῶν ὀδόντων πεπυρακτωμένους σιδήρους, ἐπήδων ἄνωθεν λεπίδων μαχαϊρῶν εἰς τὴν γῆν ἐμπειπηγμένων, ἢ ἐκάθηντο ἀφόβως ἐπὶ βαρελίων πιπληρωμένων ὕφρων. Τέλος δέ, ἄρκτοι, ἀλώπεκες και κύνες, εἰς τὰς οὐράς των ὁποίων ἔδενον λαμπάδας ἀνημμένας και πυροτεχνήματα, ἀπελούοντο κατὰ τοῦ πλῆθους, οὗ αἱ φορικῶδες φωναὶ διεσκέδαζον τοὺς ἄρχοντας.

Και αὐτοὶ δὲ οἱ προσκεκλημένοι ἀντιπρόσωποι τῶν ξένων Δυνάμεων και οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τοῦ κράτους προσήνεγον τῷ Σουλτάνῳ δῶρα μεγαλοπρεπέστατα και ὄντως βασιλικά. Ὁ μέγας βεζύρης προσήνεγκε πέντε ἵππους πλουσιωτάτα κεισομημένους, τῷ δὲ πρίγκιπι μεγαλοπρεπεῖς στολάς και τρεῖς ἵππους χρυσοστολιστοὺς και μ' ἐπιστέλλια μαργαριτοκέντητα. Ὁ πρέσβυς τῆς Πολωνίας Φιλιππόφσκης τέσσαρας μολοσσούς και ἕξ δέματα μηλωτῶν, ὧν ἕκαστον περιεῖχε τεσσαράκοντα δέσματα. Εἰς πάντας δὲ τοὺς μεγιστάνας, τὸν κληρον και τοὺς ὑπάλληλους παρτίθησαν μεγαλοπρεπεῖ συμπόσια.

Τέλος τὴν ἑβδόμην Ἰουλίου ὁ νέος βασιλόπαις περιετιμῆθη ὑπὸ τοῦ βεζύρου Τζερράχ (1) Μουσταφᾶ πασσᾶ, εἰς ὃν ὁ Σουλτάνος ἐδώρησατο πλείονα τῶν δισχιλίον δουκάτων. Τὸ περιετιμῆθεν τεμάχιον ἐστάλη ἐντός χρυσοῦ ποτηρίου εἰς τὴν μητέρα τοῦ νέου Μωάμεθ, και τὸ αἰμοσταγῆς μαχαίριον εἰς τὴν γραῖαν μητέρα τοῦ Σουλτάνου (Βαλιδά). Διάφοροι δὲ ἄλλα σημαντικαὶ ποσότητες διενειμῆθησαν συγχρόνως.

Ἀλλὰ τὸ τέλος τῶν μεγαλοπρεπεστάτων τούτων ἑορτῶν δὲν ἦν ὡς ἡ ἀρχή. Ὅκτιὸς ἡμέρας μετὰ τὴν περιτομὴν, ἔριδες ἐγερθεῖσαι μεταξὺ τῶν γενιτσαρίων και τῶν σπαχιδίων, πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ὀρμητικὴ και ὁ θάνατος νεογνοῦ βασιδέπαιδος, ἔρριψαν μαῦρον κάλυμμα εἰς τῆς λαμπρᾶς ταύτης πανηγύρεως τὰς τελευταίας ἡμέρας.

Τὰ ἱερὰ τῶν Ὄθωμανῶν κειμήλια.

Τὰ ἱερὰ τῶν Ὄθωμανῶν κειμήλια φυλάσσονται ἐν τοῖς αὐτοκρατορικοῖς ἀνακτόροις ἐν ἰδιαιτέρῳ θησανροφυλακίῳ, ὑπὸ τὴν ἄμεσον θησαυροφυλακὸς τινος ἐπιτήρησιν. Οἱ Ὄθω-

(1) Ὁ Μουσταφᾶ πασσᾶς οὗτος μετήρχειτο τὸν τζερράχ (χειρονηγόν), πρὶν ἢ ἀνέλθῃ εἰς τὸ μέγα τοῦ βεζύρου ἀξίωμα.

μανοὶ ἀποδίδουσιν εἰς ταῦτα βαθύτατον σέβας, και θεωροῦσιν ὡς τὰ μόνα ἱερὰ και ἀναπόσπαστα κειμήλια τοῦ θρησκευόμετος αὐτῶν. Τὰ κειμήλια ταῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς·

A' Τὸ Σαντζᾶκ-Σερίφ, ἧτοι ἡ ἱερὰ σημαία. Ὁ προφήτης τῶν Ὄθωμανῶν Μωάμεθ ἀνακρίεται ὅτι εἶχε πολλὰς σημαίας, ὧν τινες μὲν ἦσαν λευκαί, τινὲς δὲ μελαιναί. Ἡ σωζομένη σημαία εἶναι ἐκ τριχῶς καμήλου και διατηρεῖται ἐντός ἑτέρας, ἧν εἶχεν ὁ Χαλίφης Ὀμαρ.

Τὸ Σαντζᾶκ-Σερίφ εἶναι περιτετυλιγμένον ἐντός τεσσαράκοντα λεπτῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων, περικλειόμενον ἐν πολυτίμῳ κυανῇ πυξίδι. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν περιελημάτων ὑπάρχει Κοράνιον, περικεκοσμημένον διὰ μαργαριτῶν και ἄλλων πολυτίμων λίθων, γραφὲν δὲ ὑπὸ τοῦ Χαλίφης Ὀμαρ. Ὑπάρχει προσετι ἀργυροῦν κλειδίον τοῦ Κιαμπέ τῆς Μέκκας, ὅπερ ἐδόθη εἰς σημεῖον ὑποταγῆς ὑπὸ τοῦ Σερίφης τῆς πόλεως ταύτης εἰς τὸν Σουλτάνον Σελήμ Α'.

Τὸ Σαντζᾶκ-Σερίφ ἔχει ἑκτασιν δώδεκα ποδῶν, κατὰ δὲ τὸ ἄνω μέρος εἶδος τι μῆλου, ἐντός τοῦ ὁποίου περικλείεται Κοράνιον, γραφὲν ὑπὸ τοῦ Χαλίφης Ὀσμαν.

Τὸ Σαντζᾶκ-Σερίφ ἐκαλεῖτο Οὐ-Ἐπικὰθ και ἐπὶ τοῦ Μωάμεθ ἐφέρετο ἐν πολέμῳ ὑπὸ ἰδιαιτέρων στρατηγῶν προπορευομένων, οἵτινες διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐμάχοντο, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ἐκράτουσ τὴν σημαίαν ταύτην. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Μωάμεθ και τῶν πρώτων Χαλιφῶν, ἐφυλάσσεται ἐν Δαμασκῷ, Βαγδατίῳ και Καίρῳ. Ὅτι δὲ ὁ Σουλτάνος Σελήμ Α' ἐκυρίευσεν τὴν Αἴγυπτον, μεταξὺ ἄλλων λαφύρων ἔλαβε και τὴν ἱερὰν ταύτην σημαίαν, ἧτις μετεκομίσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ Γ', ἐξῆγαγον δὲ αὐτὴν τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἀποστασίας τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Μιχαήλ, και ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ τῶν Ὄθωμανῶν κατὰ τῶν Αὐστριακῶν. Κατόπιν δὲ οὐδεμὴ πλεον αὐτῆς ἐγένετο χρῆσις, διότι τότε μόνον χρῶνται αὐτῇ, ὅταν ὑπάρχη ὁ περὶ τῶν ὄλων κίνδυνος.

Ἡ ἐξοδος τῆς ἱερᾶς σημαίας ἐγένετο διὰ μεγάλης και ἐξαιρετικῆς πομπῆς. Ἐτελοῦντο προσευχαὶ και λιτανεῖαι ἐπὶ τούτῳ και ἰθυμιάζετο δι' ἀλόης ἢ ἀμβάρου λευκοῦ. Παρηκολούθησαν δ' αὐτὴν τεσσαράκοντα σηματοφόροι τοῦ χαρέμι καπουτζιλιάρι, προωρισμένοι νὰ φέρωσιν αὐτὴν ἐναλλάξ. Συνοδεύουσιν δὲ ταύτην προσετι διάφορα σώματα ἰππέων και πολλοὶ ἐκ τῆς θεραπείας τῶν ἀνακτόρων. Τὸ δόρυ, ἐφ' οὗ ὑψοῦτο, εἶναι ἐξ ἐβένου και ἡ σημαία προσδένεται ἐπ' αὐτῶν δι' ἀργυρῶν κρίκων.

Τὸ Σαντζᾶκ-Σερίφ οὐδέποτε ἐκτίθεται εἰς τὰ ὄμματα τοῦ λαοῦ.

B'. Τὸ Λιρκαῖ-Σερίφ, ἧτοι ὁ ἱερὸς μανδύας. Τὸ ὑφασμα αὐτοῦ εἶναι ἐκ μαύρης μετάξης, εἶναι δὲ ὁ μανδύας, ὃν ἔφερον ὁ προφήτης Μωάμεθ. Ὁ μανδύας οὗτος φυλάσσεται ἐντός τεσσαράκοντα χρυσοῦράντων περικαλυμμάτων, και ἄπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, κατὰ τὴν 15 τῷ μηνὸς Ραμαζᾶν, ἐκτιθέμενος εἰς προσκύνησιν. Τούτο δὲ γίνεται μετὰ μεγαλοπρεποῦς παρατάξεως. Ὁ Σουλτάνος, ὑπὸ πολυαριθμοῦ θεραπείας συνοδευόμενος, μεταβαίνει εἰς προσκύνησιν τοῦ Λιρκαῖ-Σερίφ. Ἐν τῇ τελετῇ παρευρίσκεται ὁ μέγας βεζύρης, ὁ Σείχ-σὴλ-ιαλάμης, ὁ μουφτεῖς, και ἄπαντες οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τοῦ κράτους. Μετὰ τὴν συνῆθη ἀνάγνωσιν τῶν ἐπὶ τούτῳ ὀρισμένων προσευχῶν ἐκτυλίσσουσι τὸν μανδύαν, ὃν πρῶτος μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ ἀσπάζεται ὁ Σουλτάνος, ἱστάμενος ὄρθιος, κατόπιν δὲ οἱ λοιποὶ τῶν παρόντων.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ Σουλτάνου, ὁ Σιλιχτάρ-ἀγᾶς καλούμενος, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα μεταξωτὸν μανδήλιον, καθαρίζει τὸν ἐπενδύτην. Πλὴν τοῦ Σιλιχτάρ-ἀγᾶ, ἕτερος ἀξιοματικὸς κρατεῖ μανδήλια, ἄτινα διανέμει εἰς τοὺς παρευ-

ρισκομένους. Μετὰ τὴν προσκύνησιν τοῦ μανθόου, ὁ μουφτῆς καὶ ὁ νάκιπ-οὐλ-ισράφ (πρῶτος τῶν ἡμερῶν), πλύνουσιν ἐντὸς ἀργυρᾶς λεκάνης τὸ ἀσπασθὲν μέρος, τὸ δὲ ὕδωρ τοῦτο, φυλαττόμενον ἐντὸς ὑαλίνου ἀγγείου, διανέμεται ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ἀρχιευνούχου τῶν ἀνακτόρων εἰς τὰς οἰκίας τῶν περιουθεθέντων μεγιστάνων.

Ἐκτός τοῦ ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἱεροῦ μανθόου, ὑπάρχει καὶ ἕτερος, ὄν πρό τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὁ Μωάμεθ ἀφῆκεν εἰς τινὰ προσήλυτον, καλούμενον Οὐθέκ-οὐλ-Ἀρεμίν. Ὁ μανθόου οὗτος εἶναι ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ὡς ὁ πρῶτος, ὑφάσματος, φυλασσόμενος ὑπὸ τοῦ πρωτοτόκου πάντοτε τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀραβῆ προσηλύτου, ἐκτιθέμενος καὶ οὗτος εἰς προσκύνησιν ἐπὶ 15 ἡμέρας τοῦ Ραμαζάν.

Γ'. Τὸ Σίρι-Σερίφ, ἤτοι οἱ ἱεροὶ ὀδόντες. Εἶναι δύο καὶ φυλάσσονται ὁ μὲν ἐν τοῖς ἀνακτόροις, ὁ δὲ ἐν τῷ μαουσολεῖῳ Μωάμεθ τοῦ Β', ἐκτιθέμενος εἰς προσκύνησιν κατὰ τὴν 27 τοῦ Ραμαζάν.

Δ'. Τὸ Αἰχέι-Σερίφ, ἤτοι ὁ ἱερός πάγων τοῦ προφήτου, ἐκτιθέμενος εἰς προσκύνησιν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ραμαζάν.

Ε'. Τὸ Καδὲμ-Σερίφ, ἤτοι ὁ ἅγιος πούς. Εἶναι λίθος, ἐφ' οὗ φαίνεται ἐγγεγλυμμένος ἀνθρώπινος πούς. Οἱ Ὀθωμανοὶ λέγουσιν ὅτι ὁ προφήτης αὐτῶν ἐπάτησεν ἐπὶ τοῦ λίθου τούτου πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ. Ὁ λίθος οὗτος φυλάσσεται ἐν τῷ τεμένει τοῦ Ἐγιούπ. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, φυλάσσονται ἐν τοῖς αὐτοκρατορικοῖς ἀνακτόροις καὶ τινὰ εἰσὶ τὴν ἐπιπέλα, ἀγγεῖα, ὄπλα καὶ ἀρχαῖα κοσμήματα τοῦ Κιαμπέ τῆς Μέκκας. Μεταξὺ τῶν ἀρχαίων τούτων λιψάνων δυνάμεθα νὰ συγκαταριθμήσωμεν καὶ τὰ δύο πραινόχροα χρυσοῦφανα καλύμματα, ὧν τὸ μὲν καλύπτει τὸν τάφον τοῦ Μωάμεθ ἐν Μεδίῃ, τὸ δὲ εὐρίσκεται ἐν τῷ Κιαμπέ τῆς Μέκκας.

Ἡ ἡμέρα τῆς Παρασκευῆς παρὰ τοῖς Μωαμεθανοῖς.

(Γέβμιλ Τζουμαά)

Ὁ Μωάμεθ, βλέπων ὅτι οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι εἶχον ἴδια ἡμέραν τινὰ τῆς ἑβδομάδος ὀρισμένην πρὸς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ ὄρῃ εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῦ τοιαύτην τινὰ ὄθεν, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν ἄλλων θρησκειῶν, ὧσπερ νὰ ὑποδείξῃ εἰς τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ ἡμέραν διάφορον ἐκείνων, ἃς εἶχον καθιερωθεῖς πρὸς τοῦτο αἰ εἰρημένοι θρησκεῖται. Ὁθεν ὡς τοιαύτην ἐξελέξατο τὴν Παρασκευὴν, ὀνομασθεῖσαν ἐκ τούτου γέβμιλ τζουμαά, ἤτοι ἡμέραν συναθροίσεως. Διάφοροι λόγοι φέρονται διὰ τὴν παρὰ τοῦ Μωάμεθ προτίμησιν τῆς ἡμέρας ταύτης ἀντὶ ἄλλης τινός. Κατὰ τινάς, φαίνεται ὅτι ὁ Προφήτης προετίμησεν αὐτὴν, διότι πολὺ πρό αὐτοῦ ὁ λαὸς συνήθειζε νὰ συνέρχεται κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, καὶ τοὶ οὐχὶ χάριν θρησκευτικῶν λόγων, ἀλλὰ μάλλον πρὸς πολιτικὸν σκοπὸν. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἐκαλεῖτο πρότερον Ἐλ-Ἀρουμπα. Τινὲς λέγουσιν ὅτι ἐορτάζετο ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐφθασεν ὁ Μωάμεθ εἰς τὴν Μεδινάν, εἰς ἣν εἰσῆλθεν ἡμέραν Παρασκευῆν, ἄλλοι δὲ ὅτι ὁ Καθὸν-Ἰπν-Ἀββά, ἀρχηγὸς φυλῆς καὶ εἰς τῶν προγόνων τοῦ Μωάμεθ, ἔδωκεν εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην τὸ σημερινὸν αὐτῆς ὄνομα, διότι κατὰ ταύτην ὁ λαὸς συνήθειζε νὰ συνέρχεται ἐνώπιον αὐτοῦ. Μεταξὺ τῶν λόγων τούτων ἡδυνάτο τις νὰ προσθέσῃ ὅτι μόνος ὁ Μωάμεθ ἐξελέξατο ταύτην τὴν ἡμέραν, διότι κατ' αὐτὴν ὁ Θεὸς κατέπαυσε τὸ ἔργον τῆς δημιουργίας. Οἱ Μωαμεθανοὶ τιμῶσι λίαν τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ ἀποδίδουσιν αὐτῇ πλείστα ὅσα ἐγκώμια, ἀποκαλοῦντες αὐτὴν ἡγεμ-

νίδα τῶν ἡμερῶν καὶ τὴν ἐξοχωτέραν πασῶν τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος, ἐφ' ὧν ἀνατέλλει ὁ ἥλιος· διάσχυρίζονται μάλιστα ὅτι ἡ ἐσχάτη κρίσις θελεῖ γίνεσθαι τῇ ἡμέρᾳ, καὶ θεωροῦσιν ὡς ἰδιαίτην πρὸς αὐτοὺς τιμὴν τὸ ὅτι ὁ Θεὸς ἠδούκησε νὰ ὄρῃ τὴν Παρασκευὴν ὡς ἡμέραν ἑορτῆς τοῖς Μουσουλμάνοις. Ἡ προσευχὴ τῆς Παρασκευῆς λέγεται σελάτουλ-τζουμαά, ἐξ οὗ καὶ ὀνομάζεται παρ' αὐτοῖς τζαμί, ἤτοι μέρος, ὅπου συναθροίξει τοὺς πιστοὺς, ἢ ἐνθα συνέρχονται πρὸς δημοσίαν λατρείαν.

Συγκρίνων τις τὴν ἡμέραν ταύτην πρὸς τὰς παρ' ἄλλοις ἔθνεσι πρὸς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ καθιερωμένας ἡμέρας, παρατηρεῖ ὅτι οἱ Μωαμεθανοὶ δὲν εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ ἐορτάζωσιν τὴν ἡμέραν ταύτην μετὰ τοσαύτης ἱερότητας, ὡς εἶσι πρὸς τοῦτο οἱ Ἑβραῖοι, ἐορτάζοντες τὸ Σάββατον καὶ οἱ Χριστιανοὶ τὴν Κυριακὴν· διότι ἐν τινι ἑδαφίῳ τοῦ Κορανίου (Κερ. 21) βῆτι· ἐπιτρέπεται αὐτοῖς, νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν μετὰ τὴν ἀποπειράτωσιν τῆς προσευχῆς, καὶ τοὶ πολλοὶ τῶν λίαν εὐλαβῶν ἀποδοκιμάζουσι τὸ νὰ δαπανῶνται μέρος τῆς ἡμέρας ταύτης εἰς κοσμικὰς ὑποθέσεις καὶ ἀπαιτοῦσι νὰ ἀφιερωθῶνται ὅλως εἰς ἔργα τῆς μελλούσης ζωῆς.

Ἐκτός τῆς Παρασκευῆς, ὀνομαζομένης ὡς ἀνωτέρω, καὶ τοῦ Σαββάτου καλουμένου γέβμιλ-σίπτι, ἤτοι ἡμέρα ἀναπύσεως, αἱ λοιπαὶ τῆς ἑβδομάδος ἡμέραι βαίνουνσι κατ' ἀριθμητικὴν τάξιν, ἤτοι λέγονται, γέβμιλ-ἀχάδ, πρώτη ἡμέρα, ἡ Κυριακὴ· γέβμιλ-ισνέιν, δευτέρα ἡμέρα· γέβμιλ-σελασί, τρίτη ἡμέρα· γέβμιλ-ἔρμπαά, τετάρτη ἡμέρα· γέβμιλ-χαμίς, πέμπτη ἡμέρα.

Ἡ προῖξ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ Α'.

Τὰ κατωτέρω εἶναι σύντομος περιγραφή τῆς προικῆς τῆς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ Α' ἀδελφῆς, ἧς οἱ γάμοι μετὰ τοῦ τότε καπτάν πασσᾶ Ὀκιοὺλ Μεχμέτ ἐτελέσθησαν μετὰ πλείστης ὄσης πολυτελείας καὶ πομπῆς τῷ 1612 (ἡγείρας 1021). Δὲν ἀγνοεῖ, πιστεύομεν, ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ὁ βῆθεις Σουλτάνος εἶναι ὁ ἰδ' τῆς δυναστείας αὐτοῦ, βασιλεύσας τῷ 1603.

Ἴδου ἡ τῆς προικῆς περιγραφή.

Τὰ ἐδνα τῆς ἀδελφῆς τοῦ Σουλτάνου περιεῖχον ναρθῆκια διαλάμποντα ἐκ πολυτίμων λίθων, πέδιλα κεκοσμημένα διὰ καλαίδων καὶ ἀνθράκων, κοράντιον κεχρυσωμένα ἔχον τὰ ἀκρότομα καὶ διὰ πορπῶν ἀδάμαντίνων κλειόμενον, κρυστάλλινον κιβώτιον ἐμπεριέχον ἀδάμαντα καὶ μαργαρίτας ἀξίας ἐξήκοντα χιλιάδων δουκάτων, περιλαίμια, ζώνας, διαδήματα, ἐνώτια, δακτυλίους, κρίκους τῶν ἄρθρων, οὗς οἱ Τούρκοι ἱστορικοὶ λέγουσιν «ἐπιτὰ σφαίρας, ἐντὸς τῶν ὁποίων κινῶνται αἱ καλλοῖαι τῆς γυναικωνίτιδος.» Ἐκτός δὲ τούτων εἶκον ἀχθόφοροι ἐβάσταζοι ἕτερα δῶρα, ἑνδεκα κίγκλιδωτὰ φορεῖα, πλήρη ὄπλων προωρισμένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἡγεμονίδος, ἤγοντο ἕκαστον ὑπὸ δύο μπόρων εὐνούχων. Εἶκον ὅκτω εὐνούχοι τοῦ αὐτοῦ γένους προεπειμπον εἶκον ὅκτω ὠραιὰς ἄβρας ἐρίππους, ἐνδεδομένας χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ὡς καὶ τάπητας καὶ προσκεφάλαια. Πάντα τὰ δῶρα ταῦτα καὶ ἡ συνοδία τῆς νόμφης ἐστάλησαν δι' ἐκτάκτου πομπῆς εἰς τὰ μέγαρά τοῦ ἀρχικαυάρχου (καπτάν πασσᾶ), ἡ δὲ ἡγεμονίς αὐτῆ μετέβη μετὰ τινὰς ἡμέρας. Πεντακόσιοι γενίτσαροι καὶ ὀγδοήκοντα οὐλεμάδες προεπορεύοντο τῆς πομπῆς, οἱ ἰμάμιδες, οἱ σέχαι, οἱ βεζῦροι κλπ. προεπορεύοντο τοῦ καίμακαμη καὶ τοῦ μουφτῆ. Ὑστερον ἤρχοντο ἡ τουρκικὴ καὶ αἴγυπτιακὴ μουσική· οἱ κρούοντες ἢ αὐλοῦντες μουσικὰ ὄργανα ἔφα-

SISMANOGLO MEGARO

λον τοὺς ἕμνους τῶν γάμων. Ἐπειτα προέβαινον οἱ ἐργάται τοῦ ναυστάθμου, διατεταγμένοι νὰ κρημνίσωσι τὰ καταστήματα καὶ τὰς οἰκίας, ὅπου ἐκωλύτο ἡ διάβασις. Μετ' αὐτοὺς ἄλλοι ἔφερον μεγίστους κλάδους διαφόρων καρπῶν. Πρὸ τοῦ παρανόμου ἐδάδιζον εἴκοσι κλειδοῦχοι, εἶποντο δ' αὐτοῖς δοῦλοι φέροντες ὑπερμεγέθεις λαμπάδας περιλιγμέναις διὰ χρυσοῦ ὑφάσματος· ἀλλ' ἡ τελευταία αὐτῶν, φέρουσα πλῆθος πολυτίμων λίθων, ἤστραπτεν ὑπὸ τὴν λάμψιν τοῦ ἡλίου, ἀντανακλώσασα μυρίας φλόγας. Μετὰ τοῦ *Ρεῖζ ἐφέντη* (ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν), συμβολαιογραφήσαντος τὸ προικοσύμφωνον, ἐπορεύοντο πενήτηκοντα ἀξιοματικοὶ τῆς αὐλῆς τῆς ἡγεμονίδος. Ἡ συνοδία ἐτελειούτο ὑπὸ δύο σφραγῶν, τοῦ μὲν ἐκ βελούδου βουσινοδαροῦς, τοῦ δὲ περιβεβλημένου διὰ πλακῶν χρυσοῦν, κρημαμένων τῶν παραπιτασμάτων κατὰ γῆς, ὑποκάτω δὲ τούτου ἔπνευεν ἡ ἀδελφὴ τοῦ Σουλτάνου, περιστοιχημένη ὑπὸ μαύρων εὐνούχων. Ἡ ἐπίσημος αὐτῆς ἄμαξα, τὰ φορεῖα τῶν θαλαμηπόλων αὐτῆς, εἴκοσι πέντε εὐμορφοὶ ἄβραι, ὧν αἱ καλύπτραι καὶ αἱ κόμαι ἐκυμάτιζον εἰς τὸν αἶρα, ἤρχοντο ὀπισθεν τοῦ εἰρημένου σφραγεῦ.

Βεζύρης.

Ἡ λέξις *βεζύρης* κατὰ τὴν κυριολεκτικὴν σημασίαν ἐν τῇ Τουρκικῇ γλώσσῃ δηλοῖ ἀχθοφόρον, ὄνομα ἀρκούντως πρὸς τὸ πρᾶγμα ἀνταποκρινόμενον, ὡς φέρον τὸ ἄχθος τῶν κυβερνητικῶν ὑποθέσεων, δι' οὗ ὁ βασιλεὺς φορτίζει τὸν πρῶτον ὑπουργὸν μετ' ἀπειρορίστου πληρεξουσιότητος, συνάμα δὲ καὶ μετ' ἀμερίστου εὐθύνης. Ὁ πρῶτος *βεζύρης* τῶν Ὀθωμανῶν Ἀλαεδδίν, ἀδελφὸς τοῦ κυριάρχου Ὀρχάν, υἱοῦ τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, καταλαβόντος δὲ τὴν ἀρχὴν τῷ 1326, οὕτω εἶχε τότε μεγάλην ἐξουσίαν, ὅσην οἱ ὕστερον μεγάλοι *βεζύραι*, οἵτινες, προεδρεύοντες πολλῶν ἄλλων *βεζυρῶν*, διαίπον διὰ τῆς ἰδίας χειρὸς τὰ τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης, τὰ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καὶ ἐσωτερικῆς διοικήσεως. Ὁ Ἀλαεδδίν, ἀπειρος ὢν τῆς πολεμικῆς, ἐσχολήθη μόνον περὶ τὰ διοικητικὰ καὶ νομοθετικὰ τοῦ προκόπτοντος βασιλείου, ὅπερ ἐνίσχυσε διὰ σοφῶν θεσμοθεσιῶν, ἐνῶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐξέτεινεν αὐτὸ διὰ νέων κατακτήσεων.

Ἡ περιζώσις τῆς σπάθης τῶν Σουλτάνων

Ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου ἐγένετο ἡ πρώτη κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐφοδος καὶ πολιορκία τῶν Ἀράβων, οἵτινες εἶχον κατακτήσει ἀφ' ἐνὸς μέγα μέρος τῆς Ἄρτης καὶ ἀφ' ἑτέρου ἅπασαν τὴν Σικελίαν. Σχηματίσαντες στόλον ἰσχυρόν, προσῆλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ περιεκύκλωσαν αὐτὴν κατὰ τὸ 672 μ. Χ. ἀπὸ τὸ μέρος, ἐνθα ὑπάρχει τὸ *Ἐγιοῦπ* μέχρι τοῦ Ἐπταπυργίου (Γεδι-Κουλέ). Ὁ Κωνσταντῖνος ἀντέστη γενναίως, καὶ ἡ πρωτεύουσα ἀπηλλάγη μετὰ ἑξαετῆ πολιορκίαν.

Κατὰ τὴν πολιορκίαν ταύτην ἐφορεύθη τῷ 678 ὁ *Ἐγιοῦπ* ἢ Ζώπ (*Ἰώβ*), σόντροφος καὶ συμπολεμιστὴς τοῦ *Μωάμεθ*, παρασχὼν αὐτῷ ἄσλους ὅτε κατέφυγεν ἐν Μεδίρῃ· ἐτάφη δὲ παρὰ τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἀλλὰ χωρὶς οἱ μεταγενέστεροι Ὀθωμανοὶ νὰ δυνηθῶσι νὰ ὀρίσωσιν εἰς τίνα θέσιν ἀκριβῶς εὐρίσκοιτο τὰ ὀσῆα του.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν 29 Μαΐου 1453, ὁ Σουλτάνος *Μωάμεθ ὁ Β'* παρεκάλεσε τὸν Σείχην *Ἀχ-Χέμ-Οὐδῆ* νὰ ἱκετεύσῃ τὸν Θεὸν ὅπως ἐπιδείξῃ αὐτῷ τὸ μέρος, ἐνθα ὑπῆρχε τεθαμμένος ὁ συμπολεμιστὴς τοῦ Προφήτου *Ἐγιοῦπ*. Προσευχηθεὶς ὁ σείχης εἶδεν ὄπτασίαν, καθ' ἣν αὐτὸς Ἐγιοῦπ ἐμφανισθεὶς τῷ ἐπέδειξε τὴν θέσιν, ἀφ' οὗ προηγουμένως εἶχεν ὀρίσει τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀμέσως ἐν τέμενος ἀνηγέρθη ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου, εἰς ὃ μετέβη ὁ Σουλτάνος *Μωάμεθ* ἐν μεγίστῃ παρατάξει, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος σείχη καὶ ἀπάντων τῶν οὐλεμάδων. Ἐκεῖ προσηυχήθη, καὶ ὁ Ἀχ-Χέμ-Οὐδῆ περιέζωσεν αὐτῷ μεγαλοπρεπιστάτην σπάθην.

Ἡ τελετὴ αὕτη γίνεται κατὰ πᾶσαν εἰς τὸν θρόνον, ἀνάρρησιν Σουλτάνου καὶ θεωρεῖται ὡς ἡ στέψις τῶν Ὀθωμανῶν Αὐτοκρατόρων, γινομένη συνήθως 5—10 ἡμέρας μετὰ τὴν διαδοχὴν.

Ἡ εἰς τὸ ῥηθὲν τέμενος εἰσοδος ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἀλλοθρήσκους· ἐάν τις κρίνῃ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τοῦ τεμέρους φαίρεται νὰ ἦναι μεγαλοπρεπιστάτος.

Πιστεύεται ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ἔκειτο καὶ τὸ ἀρχαῖον *Ἐβδομον*, ἐνθα ἐστέφοντο καὶ οἱ Ἑλληνες Αὐτοκράτορες.

ΔΑΦΝΙ

Μετὰ τὴν κατεδάφισιν παντὸς μεσαιωνικοῦ καὶ μεταγενεστέρου μνημείου, οὐτινος τὰ εἰρείπια περισσώζοντο ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ἀμφιβάλλομεν ἂν ὑπάρχη ἄλλο τι ἱστορικὸν μνημεῖον ἀναμιμνήσκον ἅπαν συλλήβδην τὸ παρελθόν, ὡς ἡ *Μονὴ τοῦ Δαφνίου*.

Ὁ ἔχων οὐσιώδεις λόγους νὰ μὴ ἦναι εὐχαριστημένος ἐκ τοῦ παρόντος, ὁ θέλων ν' ἀναπνεύσῃ τὴν αὔραν τοῦ παρελθόντος, ἅς τραπῇ τὴν πρὸς τὴν Ἱερὰν Ὀδὸν ἄγουσαν.

Τὸ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ὁδοῦ, παρὰ τὴν σημερινὴν Ἀγίαν Τριάδα, ἀρχαῖον τοῦ Κεραμεικοῦ πολυάνδριον, συναρπάζει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸν ὁδοιπόρον καὶ μετάγει αὐτὸν εἰς τὸ ἐνδοξόν παρελθόν· διερχόμενος δ' οὗτος κατόπιν διὰ τῆς ἐπαύλειος τοῦ ἀγρίου Χασεκῆ καὶ θεώμενος εἶτα ἀπωτέρω τοῦ ἠρωϊκοῦ Χαϊδαρίου τὸ αἱματόφυρτον πεδίον, αἰσθάνεται τὴν ψυχὴν αὐτοῦ πληρουμένην ποικίλων ἀναμνήσεων, ἅς ἔχων ἐφ' ἑαυτὸν πλησιάζει τὸ πολυθρύλητον *Δαφνί*, σχεδὸν λησμονήσας γὰρ ῥίψη βλέμμα ἐπὶ τῆς θέσεως, ὅπου ἔκειτο ἄλλοτε τὸ περικαλλίστατον μνηματὴς ὠραίας Πυθιονίκης, μεθ' ἧς τόσον ἠδέως ἔφαγε τὸν παρὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὁ ταμίας αὐτοῦ Ἄρπαλος.

Τὸ ἐν τῇ κλεισωρεῖ τῶν Κορυδαλλοῦ καὶ τοῦ Ποικίλου κείμενον *Δαφνί* ἀνῆκε ποτε τῷ Ἀπόλλωνι, ἡ δὲ *Μονὴ* ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν εἰρείπιων τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἡ μυθοπλαστικὴ φαντασίαι τῶν Ἑλλήνων ἐκόσμησε τὸ ποιητικὸν τοῦτο τοπίον διὰ τρυφερωτάτων παραδόσεων, αἵτινες δὲν θὰ ἦσαν ἄγνωστοι, ἂν ἡ παρ' ἡμῖν δημιουργικὴ φιλολογία εἶχε πως χαρακτηρῆα ἑλληνικόν.

Ὁ ἦρωες Κέφαλος, ὁ τοῦ Δηϊόνος υἱός, ἐφόρευσε ποτε ἀκουσίως παρὰ τὴν σημερινὴν Καισαριανὴν, ὡς πιστεύεται, τὴν Ἀθηναίαν σύζυγόν του Πρόκριδα. Ποῦ νὰ ὑποπτεύσῃ ὁ τάλας ὅτι παρακολουθεῖται

ὑπὸ τῆς ζηλοτύπου θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως, καὶ ὅτι ἡ σείουσα κατὰ τὴν λαθραίαν διάβασιν τῆς τοῦ δρυμοῦ τοὺς κλώνας δὲν ἦτο δορκὰς ἢ ἔλαφος, ἀλλ' ἡ νεαρὰ καὶ ὠραία του σύζυγος ! !...

Δικασθεὶς ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ ὁ Κέφαλος κατεδικάσθη εἰς ἀειφυγίαν.

Μεθ' ἱκανὰ ἔτη οἱ ἀπόγονοί του Χαλκῖνος καὶ Δαίτος, ἐπιθυμήσαντες νὰ ἐξαγνισθῶσι καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Ἀθήνας, συνεβουλεύθησαν περὶ τούτου τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν. Ὁ Ἀπόλλων — διὰ τοῦ ἱερέως του, ἐννοεῖται — τοῖς ἀπήντησε νὰ λάβωσι τὴν ἄγουσαν εἰς Ἀθήνας καὶ ὅπου ἴδωσι τριήρη τρέχουσαν εἰς τὴν γῆν, ἐκεῖ νὰ θύσωσι τῷ Ἀπόλλωνι καὶ εἶτα ἄγνοι καὶ ἀμόλυντοι νὰ εἰσελθῶσιν εἰς Ἀθήνας.

Οἱ νεανῖαι ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ μαντείου οὐχὶ τόσον εὐχαριστημένοι βεβαίως, διὰ τὸ φαινόμενον ἀδύνατον τοῦ πράγματος· ἐν τούτοις ἐτρέπησαν τὴν πρὸς τὰς Ἀθήνας ἄγουσαν. Καί, ὦ τοῦ θαύματος !... μόλις ἔφθασαν παρὰ τὸ Ποικίλον ὄρος βλέπουν δράκοντα πτερωτὸν τρέχοντα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, στάντα ἀκριβῶς εἰς τὸ σημερινὸν *Δαφνί*, ἀτενίσαντα αὐτοὺς ἀσκαρδαμυκτεῖ καὶ ἐξαφνισθέντα !... « Ἰδού, ἰδού, » εἶπον μιᾶ φωνῇ ὁ Χαλκῖνος καὶ ὁ Δαίτος, « ἢ ἐξήγησις τοῦ μαντεύματος ! » Καὶ ἔθυσαν τῷ Ἀπόλλωνι, καὶ ἔκτισαν αὐτῷ ναόν.

Δὲν σκοποῦμεν νὰ δικτριψῶμεν εἰς τὰ οὐκ ὀλίγα μυθολογικὰ ζητήματα, ἅτινα ὁ ἦρωες Κέφαλος ἐν σχέσει πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα παρέχει, οὐδὲ εἰς τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπῆρχον ἀγάλματα καὶ τῆς Δήμητρος μετὰ τῆς Κόρης τῆς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, οὐδὲ τέλος εἰς τὴν σχέσιν τοῦ ναοῦ τούτου τοῦ Ἀπόλλωνος πρὸς τὸν μυστηριώδη τῆς Ἐλευσίνος..... Θὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ *Δαφνίου*, ποιοῦντες ἄλλα τερᾶστι δι' ὀλοκλήρων αἰῶνων, καὶ φθάνοντες εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ Ἀπόλλων, ὁ ξενίσας, ὡς εἶπομεν, σὺν ταῖς ἄλλαις καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, παρεχώρησε τὴν θέσιν του εἰς τὴν ἀειπάρθενον Μαρίαν, ἀναχωρήσας κακῶς ἔχων ἐκεῖθεν καὶ ἀνελθὼν εἰς τὸν ὀλίγον ἀπωτέρω, πρὸς τὰς Ἀθήνας, ὑψηλὸν λοφίσκον, ὅπου ἔτυχε φιλοστόργου περιθάλψεως ὑπὸ τοῦ συνωνύμου αὐτῷ προφήτου Ἡλίου.

Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων λοιπὸν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, οὐτινος ἱκανὰ τεμάχια ἐκλάπησαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ὑπὸ τοῦ περιβοήτου λόρδου Ἐλγίνου, ἔκτισαν, ὡς πιστεύεται, τὸν πρῶτον χριστιανικὸν ναὸν οἱ ἐν Ἀθήναις σπουδάζοντες υἱοὶ τοῦ Θεοδοσίου Ἀρχιδιός καὶ Ὀνώριος, εὐσεβεῖς καὶ οὗτοι μιμηταὶ τοῦ Χαλκίνου καὶ Δαίτου, καθιερώσαντες τὸν ναὸν εἰς μνήμην τῆς Παρθένου Μαρίας.

Ὁ ναὸς ὁμως, τὸν ὅποιον, καίπερ τοσαῦτα ὑποστάντα καὶ ὑφιστάμενον, θαυμάζουσι σήμερον οἱ ἀντιλαμβανόμενοι τῶν καλλονῶν τῆς τέχνης, εἶναι οἰκοδόμημα τοῦ Θ' αἰῶνος.

Κοσμεῖται οὗτος ὑπὸ ἐξόχου ψηφιδώματος τῆς ἐκλιπούσης ἀτυχῶς Ἀνατολικῆς τέχνης, ὅπερ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ καταπίπτει, οὐδεμίαν ἀντίρροπον προσπᾶθειαν καταβαλλόντων, μονοῦ δὲ χειροκροτούντων, τῶν κακῆ μοίρᾳ ἀρμοδίων.

Δὲν εἶναι ἔργον ἡμῶν νὰ περιγράψωμεν τὸν ναὸν ὑπὸ ἀρχιτεκτονικὴν καὶ γραφικὴν ἐποψίν, διὰ τοῦτο ἐξακολουθοῦμεν τὴν ἀφήγησιν.

Τὸ Δαφνὶ καθ' ἣν ἐποχὴν αἱ Ἀθηναὶ διετέλουν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Φράγκων ἦτο οὐ μόνον ἀχμαῖον καὶ πλουσιώτατον Δυτικὸν μοναστήριον, ἀλλ' ἐχρησίμευε καὶ ὡς νεκροταφεῖον τῶν Δουκῶν Ἀθηνῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας De la Roche.

Δύο λάρνακες, ὑπάρχουσαι ἔτι καὶ σήμερον, ὑποτίθενται ὡς δεξάμεναι δουκικὰ σώματα. Ἡ μία ἐξ αὐτῶν βεβαίως θὰ ἀνήκῃ τῷ Γουίδωνι, τῷ ἐξ ἡμισείας Ἐ.Λ.ἡνι τούτῳ δουκὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἀποθανόντι ἐν Ἀθήναις τὴν 5 Ὀκτωβρίου 1308 καὶ ταφέντι ἐν Δαφνίῳ τὴν ἐπιούσαν. Ἀλλὰ τὴν κόριν αὐτοῦ μάτην θ' ἀναζητήσῃ ἐν ταῖς κεναῖς λάρναξιν ὁ περιέργος ὁδοιπόρος!

Ὁ βέκτης, ὁ μεγαλοπρεπής, ὁ ἐλευθέριος, ὁ γενναῖος δούξ οὗτος, ὁ ἐν Θήβαις ἔχων τὴν πολυτελεστάτην τῶν φραγκικῶν Λύλων, ἐν ἣ ὠμιλεῖτο ἡ Γαλιχὴ ὡς ἐν Παρισίοις, ὁ νυμφευθεὶς τὴν πενταετῆ Ματθίλδην Hainaut, θυγατέρα Ἰσαβέλλας τῆς θυγατρὸς τοῦ πρίγκιπος τῆς Ἀχαΐας Γουλιέλμου Βιλλεαρδουίνου καὶ λαβὼν ὡς προίκα τὰς Καλάμας, ὁ ὑπὸ πάντων, πλὴν τῆς Ἑλληνίδος μητρὸς του, τῆς ὠραίας Ἐλέ-

νης, θυγατρὸς τοῦ Σεβαστοκράτορος Μεγαλοβλαχίας Ἰωάννου Ἀγγέλου, ἥτις κατὰ τὴν ἀνηλικιότητα αὐτοῦ ὑπανδρεύθη τὸν ὑπερήφανον καὶ πείσμονα Οὔγωνα de Brienne τὸν ἐν Σικελίᾳ ἀνδρείως φονευθέντα, ὁ ὑπὸ πάντων, λέγομεν, πλὴν τῆς μητρὸς του, μεθ' ἧς εἰς διηνεκεῖς διετέλει ἔριδας, ἀγαθὸς δούξ ἀποκαλούμενος, ὁ τελευταῖος ἐκ τῆς ἱπποτικῆς τῶν De la Roche οἰκογενείας κυριάρχης τῶν Ἀθηνῶν... ἐξηφανίσθη ἐκ τοῦ Δαφνίου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας, ἐν ἣ κατέχει οὐχὶ ἄσημον σελίδα.

Καταλυθεῖσης τῆς Φραγκοκρατίας ἐν Ἀθήναις, ἡ μονὴ τοῦ Δαφνίου περιήλθει καὶ αὐθις εἰς χεῖρας τῶν ἡμετέρων.

Ὀλίγας εἰδήσεις ἔχομεν περὶ τοῦ Δαφνίου κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν. Τὴν σιωπὴν διακόπτει ἐπιγραφή, καθαρῶτατα ἐπὶ πωρώδους λίθου κεχαραγμένη καὶ εἰς τινὰ γωνίαν ἐρριμμένη, ἥτις ἀναγράφει ὅτι «ἡ παρούσα οἰκοδομὴ (ἴννοεῖ προσθήκην τινὰ τοῦ ναοῦ), γέγονε διὰ δαπάνης καὶ συνδρομῆς τοῦ φιλοχρίστου βουφετίου τῶν Μπακκλήδων, εἰς μνημόσυνον αὐτῶν καὶ ὑπὲρ ψυχικῆς σωτηρίας καὶ εὐτυχίας τῶν τῆδε πρωτευόντων αὐτοῖς..... Ἐν ἔτει αψξδ' Φεβρουαρίου..... ἡγουμενεύοντος Ἀνανίου».

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐγένετο ἀφορμὴ κωμικῶν παρεξηγήσεων.

Ὁ κ. Φ. Λενορμὰν, διορθῶν ἄλλον σοφόν, τὸν Villoisson, ἀναγνόντα ποτὲ ὁμοίαν ἐπιγραφὴν ἐν Μασσαλίᾳ εὐρεθεῖσαν, ἢ μᾶλλον μετενεχθεῖσαν, καὶ ἐκλαθόντα τὸ βουφέτι (δηλ. συντεχνίαν) ὡς Ῥουφετίον τινὰ, γόνον, εὐγενῆ πάντως, τῶν Μπακκλιδῶν καὶ τὸν ἡγούμενον χαρακτηρίσαντα ὡς ἡγεμόνα, διορθῶν, λέγομεν, τοῦτον, περιέπεσαν εἰς ἄλλα λάθη· καθότι τὸ αψξδ', ὅπερ σημαίνει 1764 μ. Χ. ἐκλαθὼν ὡς ςψξδ' δηλ. 6764 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἦτοι 1256 μ. Χ., ἐνθουσιᾷ μὲν ὅτι αἱ ἑλληνικαὶ συντεχνίαι ἤμαζον ἐπὶ Φραγκοκρατίας καὶ συνεώρταζον εἰρηνικῶς ἐν Καθολικῷ μοναστηρίῳ, κόπτεται δὲ ὅπως ἐξηγήσῃ πῶς ἦτο δυνατόν ἡ τουρκικὴ λέξις μπακάλης νὰ ἦναι ἐν χρήσει κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ἄμψ ἀναγνόντες τὴν ἀπορίαν ταύτην τοῦ κ. Λενορμὰν ἐνοήσαμεν

SISMANOGLIO
MILGARO

τί τρέχει, καὶ ἐξεθέσαμεν τὰς σκέψεις ἡμῶν (1), λυπηθέντες ὅτι ἐγενό-
μεθα αἴτιοι διὰ τῆς ἀπλῆς μετατροπῆς ἐνός στ εἰς α νὰ ἐξαφανισθῇ
τόσον ταχέως ἡ μπακαλικὴ ἀριστοκρατία!

Μετὰ τὴν ἱκανὴν ἔκτασιν λαβοῦσαν παρέκθασιν ταύτην, ἐπανερχό-
μεθα εἰς τὸ θέμα ἡμῶν.

..

Καθ' ἅπασαν τὴν Τουρκοκρατίαν οἱ Ἕλληνες μοναχοί, μηδεμιᾶς
ἐναντίας πληροφορίας ὑπαρχούσης, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἐβίουν ἡσύ-
χως ἐν τῇ μονῇ τοῦ *Δαφνίου*, ἐργαζόμενοι, τρεφόμενοι, δοξάζοντες τὸν
Θεόν, ἀγαθοεργοῦντες, κλειόμενοι ἐνωρίς εἰς τὰ κελλία τῶν φόβῳ τῶν
συχνῶν ἐπισκέψεων ἢ ἐπιδρομῶν τῶν ἐκ Πελοποννήσου εἰς Ἀθήνας ἐρ-
χομένων ἀλλοθρήσκων κατακτητῶν, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐγγύς θαλάσσης ἀπο-
βιβαζομένων καὶ δηούντων τὰ περίξ χριστιανῶν *Κουρσάρων*, καὶ δροσι-
ζόμενοι μὲ τὰ θεῖα νάματα τοῦ μοναδικοῦ φρέατος, ἢ καλλονῆ τοῦ
ὑδατος τοῦ ὁποίου ἐνέπνευσε τὸν λαὸν τῶν Ἀθηνῶν ἄδοντα:

«Στὴ Σεργιανὴ σεργιάνι καὶ στὴ Μεντέλη μέλι,
καὶ στὸ Δαφνὶ κρῦο νερὸ πού πίνουν οἱ ἄγγελοι.»

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ.

(1) Φιλολογικὸν Παράρτημα «Ἐφημερίδος» ἀριθ. 8.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Πλατύνοντ' αἱ διάνοιαι εἰς τὴν δημοκρατίαν·
ἐκεῖ γεννῶνται κολοσσοί! ἐκεῖ τὴν εὐφυΐαν
οὐδὲν πιέζει, πρὸς τὴν γῆν ὀπόταν αἰωρῆται·
ἐκεῖ τὰ ἔργα τὰ λαμπρά, οἱ ἐνδοξοὶ πολῖται.

..

ὦ πλάσμα, θέλεις δικαστῆς ν' ἀνεγερθῆς τοῦ Πλάστου!
Σιώπα καὶ ὑπόμενε καὶ σέβου τὰς βουλὰς τοῦ
ἄν τῆς ὀργῆς τοῦ ἐπὶ σέ τὴν μάστιγα βαρύνῃ,
τὴν χεῖρα ποῦ σέ τιμωρεῖ ἐγκαρτερῶν προσκύνει.

..

Μὴ λέξεις ἀπογνώσεως, μὴ! πείσου πὼς ἡ λύπη,
καθὼς παρέρχεται τὸ πᾶν, παρέρχεται κ' ἐκλείπει·
κ' εἰς τῆς ἀπελπισίας μας τὸ στέλεχος πὼς εἶδα
τὸν χρόνον ἐγκεντρίζοντα πολλάκις τὴν ἐλπίδα.

..

Ἡ τύχη θέλει πόλεμον, ὁ βίος εἶναι πάλη
καὶ ἀπαιτεῖται δύναμις θελήσεως μεγάλη.

..

Τῆς εἰμαρμένης τῶν θνητῶν εἶν' ὁ Θεὸς ἐργάτης,
ἄλλοῦ κεντᾶ μ' ἐλάσματα χρυσᾶ τὸ ὕφασμά της,
καὶ ἄλλοῦ πένθους μελανὰς νεφέλας ἐνυφαίνει·
ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς πονεῖ, ἀλλ' ὑπομένει.

..

Ὁ Θεὸς θέλει ἀρετὴν ὡς ἐνδειξιν λατρείας,
καὶ ἐξετάζει τὰς ψυχὰς, καὶ ὄχι τὰς καρδίας.

..

Εἶν' αἱ κυρίως ἀρεταὶ τῆς γυναικὸς σεμνότης,
ὑπομονή, εὐπείθεια, γλυκύτης καὶ πραότης.

(Ἐκ τῶν τοῦ *Ραγκαβῆ*.)

ΠΑΤΡΙΣ

Ἡ οὕτως εἰ σοφός, ὥστε λέληθέ σε, ὅτι μητρός τε καὶ πατρός καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἡ πατρίς καὶ σμυρότερον καὶ ἀγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοῖρα καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς τοῦν ἔχουσι, καὶ σέβασθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπέκειν καὶ θωπέειν πατρίδα χαλεπαίνουσαν ἢ πατέρα, καὶ ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν ἢ ἂν κελεύῃ, καὶ πάσχειν, ἂν τι προστάτη παθεῖν, ἡσυχίαν ἀγοντα, ἂν τε τύπτεσθαι, ἂν τε δεισθαι, ἂν τε εἰς πόλεμον ἄγῃ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμενον, ποιητέον ταῦτα· καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει, καὶ οὐχὶ ὑπεικτέον οὐδὲ ἀναχωρητέον οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ παρταγοῦ ποιητέον ἢ ἂν κελεύῃ ἢ πόλις καὶ ἡ πατρίς, ἢ καὶ πείθειν αὐτήν ἢ τὸ δίκαιον πέφυκε βιάζεσθαι δ' οὐχ ὅσιον οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα, πολὺν δὲ τούτων ἔτι ἥτιον τὴν πατρίδα;

(Πλάτων)

Ἐγὼ γὰρ ἠγοῦμαι πόλιν πλείω ξύμπασαν ὀρθομένην ὠφελεῖν τοῖς ἰδιώταις ἢ καθ' ἕναστον τῶν πολιτῶν ἐμπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην. Καλῶς μὲν γὰρ φερόμενος ἀγῆρ τὸ καθ' ἑαυτὸν διαφθειρομένης τῆς πατρίδος οὐδὲν ἤσσορ ἔνναπόλλεται, κακοτοχῶν δὲ ἐν εὐτυχούσῃ πολλῶ μᾶλλον διασφύζεται.

(Θουκυδίδης).

Φιλῶ τέκν', ἀλλὰ πατρίδ' ἐμὴν μᾶλλον φιλῶ.

(Π. Λούταρχος).

Ὡς οὐδὲν γλυκίον ἢς πατρίδος, ἠδὲ τοκῆων γίγνεται, εἴπερ καὶ τις ἀπόπροθι πύονα οἶκον γαίῃ ἐν ἀλλοδαπῇ γαίῃ ἀπάρενθε τοκῆων.—
Εἰς οἰωνός ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης

(Ὅμηρος).

memorandum

[ΥΠΟΜΝΗΣΕΙΣ]

Τοιοῦτος γίγνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἷους ἂν εὖξαιο περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας.

Ἄ ποιεῖν αἰσχρόν, ταῦτα νόμιζε μηδὲ λέγειν εἶναι καλόν.

Ἐθίζε σεαυτὸν μὴ σκυθρωπόν, ἀλλὰ σύννου.

Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης· τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἄριστον, ἄνευ δὲ τούτου κάκιστον.

Ἄπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μηδένα λήσων· καὶ γὰρ ἂν παραυτίκα κρύψης, ὕστερον ὀφθήσει.

Ἦγοῦ τῶν ἀκουσμάτων πολλὰ πολλῶν εἶναι χρημάτων κρείττω· τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει, τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παραμένει.

Τῷ μὲν τρόπῳ γίγνου φιλοπροσήγορος, τῷ δὲ λόγῳ εὐπροσήγορος.

Ἠδέως ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶν δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθῆς ἔσει, τοῖς δὲ φίλος γενήσει.

Τὰς ἐντεύξεις μὴ ποιοῦ πυκνάς τοῖς αὐτοῖς, μηδὲ μακράς περὶ τῶν αὐτῶν.

Ἵφ' ὧν κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχροῦν, τούτων ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων, κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης· ἔσει δὲ τοιοῦτος ἔάν κέρδη μὲν εἶναι νομίζῃς, δι' ὧν εὐδοκιμήσεις, ἀλλὰ μὴ δι' ὧν εὐπορήσεις, τῇ δὲ ὀργῇ παραπλησίως ἔχῃς πρὸς τοὺς ἀμαρτάνοντας, ὥσπερ ἂν πρὸς ἑαυτὸν ἀμαρτάνοντα καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν ἀξιώσεως, ἐν δὲ τοῖς τερπνοῖς, ἔάν αἰσχροῦν ὑπολάβῃς τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρχειν, ταῖς δὲ ἡδοναῖς δουλεύειν, ἐν δὲ τοῖς πονηροῖς, ἔάν τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐπιβλέπῃς καὶ αὐτὸν ὡς ἄνθρωπος ὧν ὑπομιμνήσκῃς.

***

Περὶ τῶν ἀπορρήτων οὐδενὶ λέγε, πλὴν ἔάν ὁμοίως συμφέρῃ τὰς πράξεις σιωπᾶσθαι σοὶ τε τῷ λέγοντι κάκεινοις τοῖς ἀκούουσιν.

***

Μηδένα φίλον ποιῶ, πρὶν ἂν ἐξετάσῃς πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνουσ γέγονε.

***

Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἔκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν.

***

Εἶναι βούλου τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής· ἔστι δὲ φιλοκάλου μὲν τὸ μεγαλοπρεπές, καλλωπιστοῦ δὲ τὸ περίεργον.

***

Τίμα τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν δυοῖν ἕνεκεν, τοῦ τε ζημίαν μεγάλην ἐκτίσαι δύνασθαι, καὶ τοῦ φίλῳ σπουδαίῳ δυστυχοῦντι βοηθῆσαι.

***

Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτηε δὲ τὰ βέλτιστα.

***

Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης· κοινή γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον.

***

Γίγνου πρὸς τοὺς πλησιάζοντας ὁμιλητικός, ἀλλὰ μὴ σεμνός· τὸν μὲν γὰρ τῶν ὑπεροπτικῶν ὄγκον μόλις ἂν οἱ δοῦλοι καρτερήσειαν, τὸν δὲ τῶν ὁμιλητικῶν τρόπον ἅπαντες ἡδέως ὑποφέρουσιν.

***

Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα.

***

Εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς μηδενὶ χρῶ πονηρῷ πρὸς τὰς διοικήσεις· ἦν γὰρ ἐκεῖνος ἀμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν.

***

Ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ πλουσιώτερος, ἀλλ' ἐνδοξότερος· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρεῖττον ἢ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος.

***

Μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πενίαν ἢ πλοῦτον ἄδικον· τοσοῦτῳ γὰρ κρεῖττον δικαιοσύνη χρημάτων, ὅσῳ τὰ μὲν ζῶντας μόνον ὠφελεῖ, ἢ δὲ καὶ τελευτήσασι δόξαν παρασκευάζει, κάκεινων μὲν τοῖς φαύλοις μέτεστι, τούτου δὲ τοῖς μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν.

***

Μηδένα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιωθέντας.

***

Πάντων μὲν ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν ἄσκει· μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστῳ νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι.

***

Πειρῶ τῷ μὲν σώματι εἶναι φιλόπρονος, τῇ δὲ ψυχῇ φιλόσοφος, ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν δύνῃ τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προορᾶν ἐπίστη τὰ συμφέροντα.

***

Τίμα τὸν Θεὸν αἰεὶ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως.

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἰσοκράτους).

ΟΙ ΓΟΤΘΟΙ ΕΝ ΙΣΠΑΝΙΑΙ

Ἐάν ἦτο δυνατόν νά χαραχθῆ μεθόριος γραμμὴ μεταξύ τοῦ ἀρχαίου καὶ νέου πολιτισμοῦ, αὕτη ἀναντιρρήτως θὰ ἦτο ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλῃς ἐπιδρομῆς τῶν ἔθνῶν τοῦ βορρᾶ. Ἐκ τῆς συγχύσεως ἐκείνης τῶν γλωσσῶν καὶ φυλῶν προῆλθεν ὁ μεσαιωνικὸς πολιτισμὸς. Μετὰ τοῦτου δὲ σχεδὸν συμπίπτει καὶ ἄλλο ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος σπουδαῖον γεγονός, ἡ ἀποδοχὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Θὰ ἦρκει ἴσως τοῦτο καὶ μόνον νά μεταλλάξῃ τὸν ἀρχαῖον κόσμον· ἀλλὰ θὰ ἦτο κοινωνικὴ μᾶλλον, οὐχὶ δὲ καὶ πολιτικὴ ἀνατροπὴ τοῦ ἀρχαίου καθεστώτος. Ταύτην δὲ ἐπήνεγκον οἱ διαμελίσαντες τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος Γότθοι καὶ ἄλλοι συγγενεῖς λαοί, οἱ Βάνδαλοι, οἱ Ἀλανοί, οἱ Σουηθοί.

Πόθεν ἤρχοντο καὶ τίνες ἦσαν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου δὲν εἶναι ἐξηκριθωμένοι. Ὁ Πλίνιος λέγει ὅτι οἱ Βάνδαλοι ἦσαν Σκυθαι. Οἱ ὕστερον ἐλθόντες Γότθοι, διατείνονται τινες, ὅτι ἦσαν οἱ ἀρχαῖοι Γέται τοῦ Ἡροδότου, οἱ παρὰ τὸν Δούναβιον καὶ τὸν Εὐξείνιον οἰκοῦντες. Καὶ ἄλλοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἦλθον ἐκ τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου. Ὑπάρχει, λέγουσιν ἔτι, ἡ κοίτις τῶν Γόθων, διηρημένη εἰς ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν Γοθίαν, ἐξ οὗ καὶ οἱ ἀπ' αὐτῆς μεταναστεύσαντες διεκρίνοντο ἐπίσης εἰς Ὀστρογόθους καὶ Βεσιγόθους.

Πάντες οὗτοι οἱ βάρβαροι, κατὰ τὸν ἱστοριογράφον τῆς Ἰσπανίας Μαριάναν, ἐνῶ προήρχοντο ἐκ ψυχρῶν κλιμάτων, εἶχον ὅμως θερμότητα κρᾶσιν. Ἡ συνήθεια τοῦ πίνειν καὶ ἡ πολυγαμία, ἡ πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν ἰσχύϊ παρ' αὐτοῖς, καθίστα τούτους λαοὺς τούτους γονιμωτάτους. Ἡ χώρα των δὲν ἐξήρκει πλέον εἰς διατροφήν, ἐπλημμύρησεν ἀνθρώπων καὶ τὰ πλεονάζοντα ἑκατομμύρια διεσπάρησαν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην εἰς ἀναζήτησιν γαίῶν εὐφόρων. Εἶχον πολεμικὸν τὸ φρόνημα· ἀλλ' ἦσαν δεισιδαίμονες. Οὐδέποτε ἐπίστευον ὅτι θὰ νικήσωσιν ἂν μὴ ἐξήγνιζον πρότερον δι' αἵματος τὴν στρατιάν. Ἐθυσίαζον αἰχμαλώτους εἰς τὸν Ἄρη καὶ ἵππον πρὸ τῆς μάχης, οὕτινος περιηγὸν ἐν ἐκτάκτῳ πομπῇ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ λόγχης. Οἱ Γότθοι ἐν τούτοις ἐπίστευον ἑκπαλαί εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, εἰς δευτέραν τινὰ

ζωὴν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν. Κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Δίωνος, ἦσαν οἱ μόνοι φιλοσοφοῦντες ἐκ τῶν βαρβάρων.

Οἱ πρόσκοποι τῆς μεγάλῃς γερμανικῆς εἰσβολῆς ἀνεχαιτίσθησαν πρὸς στιγμὴν ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος. Ἀλλὰ τὸν Γ' μ. Χ. αἰῶνα ἄλλα σμήνη ἐκ τοῦ βορρᾶ κατερχόμενα εἰσέβαλον εἰς τὴν ὑπεράνω τοῦ Εὐξείνου χώραν καὶ ἦσαν ἤδη κύριοι τῶν ἀπεράντων κοιλάδων καὶ δασῶν ἀπὸ τῶν Καρπαθίων μέχρι τοῦ Δουνάβεως. Ἠθέλησαν νά προχωρήσωσι καὶ περαιτέρω, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν. Ἐν τῷ μεταξύ, διαρκούσης τῆς ἀνακωχῆς, οἱ Γότθοι ἀπεδέξαντο τὸν Χριστιανισμόν· ἀλλὰ δὲν ἦτο εὐκόλον νά μεταλλάξωσιν ἤθη, οὔτε δύναται νά λεχθῆ ὅτι ἐξεπολιτίσθησαν διὰ τοῦτο. Ἀπεπειράθησαν καὶ ἐκ δευτέρου οἱ Βεσιγόθοι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ βασιλέως ἢ δικαστοῦ αὐτῶν Ἀθαναρίχου νά εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Θράκην· ἀλλ' ἠττήθησαν ἐπὶ Βάλεντος καὶ ἠναγκάσθησαν νά ζητήσωσιν εἰρήνην. Ἴσως δὲ θὰ παρετεινέτο αὕτη ἐπὶ μακρότερον χρόνον, ἐὰν μὴ ὡς θύελλα ἐνέσκηπτεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς Σκυθίας ἄλλη τις φυλὴ, πιθανῶς μογγολικὴ, ἡ φυλὴ τῶν Οὐννων.

Εἶχον, λέγει ὁ Ἀμμιανὸς Μαρκελλῖνος, παχεῖαν τὴν κεφαλὴν, ψιλὸν τὸ πρόσωπον καὶ παιδιόθεν τετμημένον ἐκ τῶν πληγῶν καὶ αὐτοὶ μὲν ἦσαν ἑφιπποὶ, αἱ δὲ γυναῖκες των καὶ τὰ τέκνα ἠκολούθουν ἐπὶ φορητῶν ἀμαξίων. Ἐρριπτον λίαν εὐστόχως τὸ ἀκόντιον· ἀλλ' ὅμως μᾶλλον δι' ἀγρίων φωνῶν προσεπάθουν νά ἐκφοβίσωσι τοὺς πολεμίους. Εἰς οὐδὲν δὲ ἐπίστευον καὶ μόνον ἦσαν ἄπληστοι χρυσοῦ. Ἐνομίζοντο τέκνα τῆς ἐρήμου, γεννήματα δαιμόνων καὶ μαγισσῶν. Καὶ ἦσαν αὐτοὶ οὗτοι οἱ μετὰ τοῦ Ἀττίλα ἐκπορθήσαντες μετέπειτα τὴν κοσμοκράτειραν Ῥώμην.

Τὸ ἐν κύμα τῆς πλημμύρας ἐδίωκε τὸ ἄλλο. Οἱ νεήλυδες προσηταιρίσθησαν τοὺς Ἀλανοὺς καὶ Ὀστρογόθους καὶ ἐπήρχοντο ἐναντίον τῶν Βεσιγόθων. Τότε ἀπεστάλη ὁ ἐπίσκοπος Εὐφίλας εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα ζητήσῃ ὑπὲρ τῶν διωκομένων γῆν ἐντὸς τῶν ῥωμαϊκῶν ἐπαρχιῶν. Ὁ Βάλης ἠνέφεξε τὰς πύλας τοῦ βορρᾶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα στίφη καὶ ἐδέξατο αὐτὰ ὡς μισθοφόρους. Οἱ Γότθοι εἰσῆλθον εἰς τὸ κράτος τὸ φθινόπωρον τοῦ 376. Ἀλλὰ ἐκτὸς τῶν 200,000 μαχητῶν, οὓς μνημονεύει ὁ Εὐνάπιος, ἦσαν καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα των συνακολουθοῦντα. Τοσοῦτον δὲ πλῆθος ἀνερχόμενον εἰς 1,000,000 δὲν

ἠδύνατο νὰ διαθρέψη τὸ βυζαντινὸν κράτος. Οἱ Γότθοι ἐστασίασαν μετ' ὀλίγον καὶ πεινῶντες ἐτράπησαν ἐπὶ τὴν λείαν. Ἠρήμωσαν δὲ περὶ τὰς εἰκοσὶν ἐπαρχίας, τὴν Μυσίαν, τὴν Θράκην, τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαιίαν καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. Καὶ τότε ἐγένοντο σημεῖα καὶ τέρατα, προδηλοῦντα τὸ φοβερὸν τέλος τῆς βασιλείας τοῦ Βάλεντος. Καὶ ἐν μὲν τῷ ἀέρι ἐθεάθησαν, λέγει ὁ ἠγουμένως τοῦ ἀγραῦ καὶ ὁμολογητῆς Θεοφάνης, ἐν ταῖς νεφέλαις ἐσχηματισμένοι ἄνδρες ἰνοπλοι, ἐν Ἀντιοχείᾳ δὲ ἐγεννήθη παιδίον ἔχον ἓνα ὄφθαλμὸν ἐν τῷ μίσῳ τοῦ μετώπου καὶ πῶγονα καὶ χεῖρας καὶ πόδας τέσσαρας. Ταῦτα τὰ σημεῖα ἰδὼν ὁ Βάλης ἔφυγεν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἦλθεν ἐν σπουδῇ εἰς τὴν βασιλεύουσαν. Καὶ ἐζήτηε μὲν βοήθειαν ἐκ τῆς μητροπόλεως Ῥώμης. Ἀλλ' αἱ βοήθειαι ἔφθασαν πολὺ ἄργά! Καὶ ὁ Βάλης ἠττήθη ἀπέθανε δὲ θάνατον οἰκτρὸν, καταφυγὼν τετρακυματισμένος εἰς τινα ἔρημον οἰκίσκον, εἰς ὃν οἱ βάρβαροι ἔθεντο πῦρ καὶ οὐδὲ τὸ πτώμα του ἀνευρέθη πλέον.

Ἡ ἐπικράτεια τῶν Ῥωμαίων ἐγένετο οἰκητήριον τῶν βαρβάρων. Ὁ Θεοδοσίος, ματαίως καὶ οὐτος ἀναμμένων βοθηταῖς ἐκ Ῥώμης, ἠναγκάσθη νὰ συνθηκολογήσῃ μετὰ τῶν Γόθων. Ὁ Ἀθναρίχος, ὁ μέγας αὐτῶν δικαστῆς ἢ ἡγεμὼν, ἐγένετο βασιλικώτατα δεκτὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Εἰς τοὺς βαρβάρους τούτους ἀνετίθη ἡ φρούρησις τῶν βορείων πυλῶν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ μυριάδες Γόθων κατέκλυσαν τότε τὴν βασιλεύουσαν.

Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ὁ πλάνης ἐκεῖνος λαὸς ἐπανέστη. Οὐδὲ ἠδύνατο τὸ ἀνατολικὸν κράτος νὰ διαθρέψῃ τοσαύτας μυριάδας ἀέργων μαχητῶν. Ὁ χεῖμαρος διέρρηξε καὶ πάλιν τὸ ἐπιπροσθεῖν τοίχωμα καὶ ἐξεχύθη εἰς τὴν ἐντεῦθεν Ἑλλάδα, ἠγουμένου τοῦ Ἀλαρίχου. Ὁ Ἀρχάδιος προέτεινε εἰς τὸν νέον ἡγεμόνα τῶν Βεσιγόθων τὴν στρατιωτικὴν διοίκησιν ἐπαρχίας τινὸς τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους· ἀλλ' ὁ φιλόδοξος ἐκεῖνος ἀρχηγὸς ἀπέρριψε τὴν πρότασιν καὶ ἐτράπη τὴν εἰς Ἰταλίαν ἄγουσαν.

Διῆλθον ὁμῶς διὰ τῶν Ἀθηνῶν οἱ Γότθοι καὶ ἠρήμωσαν τοὺς ναοὺς τῶν καὶ συνέτριψαν τὰ περικαλλῆ μνημεῖά των καὶ τότε, ἀφοῦ δὲν εἶχον πλέον τι νὰ διαρπάσωσιν, ὑπερέβησαν τὰς Ἄλπεις καὶ ἐφθασαν μέχρι τῶν τειχῶν τῆς Ῥώμης. Ἡπειλεῖ ἢ Σύγκλητος ὅτι θὰ

ὀπλισθῆ ἅπας ὁ λαὸς πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως καὶ ὁ Ἀλάριχος ἀπήντησεν ὅτι ὅσον πυκνότερος ὁ χόρτος τόσον εὐχερέστερον θερίζεται. Καὶ ἦσαν χόρτος οἱ στρατιῶται τοῦ Ὀνωρίου καὶ δούλοι, οἵτινες ἐν ὄρῳ νυκτὸς ἠνέφζαν τὰς πύλας εἰς τοὺς ἐχθρούς, ἀπαυδήσαντες νὰ μάχωνται πρὸς σιδηροῦς στρατιώτας. Ἡ νύξ ἐκεῖνη ἢ φοβερά ἦτο ἢ τῆς 12 Αἰγούστου τοῦ 410 μ.Χ. καὶ τοῦ ἔτους 1163 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης.

Ὁ Ἀλάριχος ἀπέθανε τὸ ἐπόμενον ἔτος· οἱ στρατιῶται ἔθαψαν τὸν βασιλέα παρὰ ἔχθρας τοῦ Βεσεντίνου καὶ ἀνηγόρευσαν τὸν Ἀτόλφον. Αὐτοὶ δὲ οἱ πορθηταὶ τῆς Ῥώμης μετὰ τοῦ νέου βασιλέως τῶν ἐγένοντο σύμμαχοι καὶ μισθοφόροι τοῦ Ὀνωρίου ἀναδεχόμενοι νὰ ἐκδιώξωσιν ἐκ τῆς Γαλατίας καὶ Ἰσπανίας τοὺς προσηγηθέντας Βανδήλους καὶ Ἀλανούς, οἵτινες ἐληίζοντο τὰς Ῥωμαϊκὰς ἐκεῖνας ἐπαρχίας.

Αὕτη εἶναι ἡ ὁδός, ἣν ἠκολούθησαν τὰ ἐκ τοῦ βορρᾶ κατερχόμενα στίφη, ἕως οὗ λεληθότως σχεδὸν διώκοντα καὶ διωκόμενα διῆλθον τὰ Πυρηναιὰ καὶ κατέκλυσαν τὴν Ἰβηρικὴν Χερσόνησον.

II.

Οἱ Ἰσπανοὶ ὑπέμειναν τὰ πάνδεινα ἐκ τῶν βαρβάρων, οἵτινες μικρὸν προέδραμον τῶν Βεσιγόθων καὶ οἵτινες ὡς Ἄρπυιαι ἐπέπεσον κατὰ τῆς χώρας τῶν ληστεύοντες ἀδιακρίτως, καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς Ῥωμαίους. Ἐπηκολούθησαν δὲ σιτοδεία καὶ λοιμὸς καὶ ἠρημοῦντο αἱ πόλεις, ἀλλ' ὁμῶς οἱ αὐτόχθονες ἐδέχοντο φιλίως τοὺς ἐπιδρομῆς τούτους, βαρυνθέντες τὸν ζυγὸν τῶν Ῥωμαίων, ὅπως ἤδη ἵνα ἀπαλλαγῶσι τῶν Βανδήλων καὶ Σουήθων συνεμίχθησαν μετὰ τῶν Βεσιγόθων.

Ἡ Ἰσπανία εὗρέθη τότε διηρημένη εἰς πολλὰ βασίλεια, ὧν ἡ θρησκεία καὶ τὰ ἥθη ἦσαν διάφορα. Οἱ Ῥωμαῖοι καὶ Ἰσπανοὶ ἦσαν ὀρθόδοξοι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Βεσιγόθους, οἵτινες ἦσαν ἀρειανόφρονες, οἱ ἄλλοι βάρβαροι ἦσαν ἔτι εἰδωλολάτραι. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον οἱ τελευταῖοι ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς νεήλυδας, συνεμίχθησαν καὶ ἀπόλεσαν πλέον τὴν προσωπικότητα ὡς ἔθνη. Καὶ τότε πανίσχυροι οἱ πρῶην σύμμαχοι τῶν Ῥωμαίων ἐστρέψαν ἐναντίον αὐτῶν τὰ ὄπλα. Ὁ Θεοδώριχος ἐνίκησε τοὺς Σουήθους καὶ Ἀλανούς, ὁ Εὐριχος ἀπέδιώξε τῷ 507 τοὺς

Ῥωμαίους ἐκ τῆς Ταρρακῶνος καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἡ κυριαρχία τῆς Ἰσπανίας ἀνῆκεν εἰς τοὺς Γότθους.

Δύο εἶχε πρωτεύουσας τὸ βασιλεῖον τῶν Γότθων ἐν μὲν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ τὴν Τολῶσαν, ἐν δὲ τῇ Ἰσπανίᾳ τὴν Σεβίλλην. Ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ἔτους 577 ἐπὶ Λεβιγίλδου ἡ ἔδρα μετατέθη εἰς τὸ Τολέδον, οὗτινος ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἶχεν ἔκτοτε τὰ πρωτεῖα μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐν Ἰσπανίᾳ ἱεραρχῶν. Ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Τολέδου εἰσήχθη ἡ Ῥωμαϊκὴ ἐθιμοταξία, ἀλλ' ἡ πολιτεία ἐκυβερνᾶτο κατὰ τὸ σύστημα τῶν γερμανικῶν λαῶν. Ἐν ἀρχῇ ἴσχυεν ὁ ἄγραφος νόμος ἢ τὸ δίκαιον τῶν ἐθίμων. Πρῶτος νομοθέτης ὑπῆρξεν ὁ Ἀλάριχος Β'. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ συνετάχθη ἡ ἐπιτομὴ τοῦ Θεοδοσιανοῦ Κώδικος, ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Breviarium Alaricium*, εἰς ἣν προσετέθησαν καὶ ἰδία αὐτοῦ διατάγματα. Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ κράτους καθιερώθη καὶ πάλιν ἡ Ῥωμαϊκὴ. Ἐλέχθη ὅτι οἱ Γότθοι δὲν ἠθέλον νὰ ἐπιβάλλωσιν εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἥθη των· ἀλλὰ γλῶσσαν μεμορφωμένην δὲν εἶχον· τὰ δὲ ἥθη των δὲν συνεβιάζοντο πρὸς τὰ ἥθη τῶν ἐγγυωρίων.

Ἀπὸ Εὐρίχου μέχρι τῆς εἰσβολῆς τῶν Ἀράβων, δηλαδὴ ἐπὶ δύο καὶ ἡμισυν περίπου αἰῶνας, εἴκοσι καὶ ἕξ βασιλεῖς ἀνῆλθον ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἰσπανίας. Ἀλλ' οἱ ἀρειμάνιοι Γότθοι, οἱ θανατώσαντες μετὰ ἐπτὰ ἡμερῶν βασιλεῖν τὸν διάδοχον τοῦ Ἀτόλφου Σιγέριχον, διότι δὲν ἦτο, ὡς οἱ ἐκλογεῖς του, φιλοπόλεμος, ἐγκλιματισθέντες ἐν τῇ ὠραίᾳ ἐκείνῃ γῆ, ἀπώλεσαν τὸ ἀρχαῖον φρόνημα. Ἐγένοντο φίλοι τῆς εἰρήνης καὶ φίλοι τῶν ἡδονῶν. Ἐν ἀρχῇ ἠθέλησαν νὰ ἐπιβάλλωσιν τὸν ἀρειανισμόν ὡς ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ κράτους· καὶ ὑπέστησαν διὰ τοῦτο διωγμοὺς καὶ δεινὰ οἱ ὀρθόδοξοι ἐν Ἰσπανίᾳ· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Ρεκαρήθης τὸ 587 ἀπηρνῆθη δημοσίᾳ τὸ δόγμα τοῦ Ἀρείου, ἀποδεχόμενος ὅσα ἀπεφάσιεν ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καθιερώθη καθ' ἅπασαν τὴν Ἰβηρικὴν Χερσόνησον ἡ ὀρθοδοξία. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς εὐτύχημα μέγα διὰ τὴν Ἰσπανίαν· ἀλλ' ἐνῶ ἀφ' ἐνός ἔπαυσαν οἱ θρησκευτικοὶ διωγμοί, ἤρχισαν μετ' ὀλίγον αἱ οἰκογενειακαὶ ἐριδες καὶ αἱ ἐπιβουλαὶ ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Τολέδου, αἵτινες ἐπετάχυναν τὴν πτώσιν τοῦ γοτθικοῦ βασιλείου καὶ ὠδήγησαν ταχύτερον τοὺς Ἀράβους ἐντεῦθεν τοῦ στενοῦ.

Οἱ Γότθοι ὑποκαταστήσαντες τοὺς Ῥωμαίους διετήρησαν πολλὰ ἐκείνων ἔθιμα. Διετήρησαν τὴν δουλείαν, καὶ τὸ τυραννικὸν ἐκείνο τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων καὶ ἐδημεύοντο οἱ πολῖται τὴν περιουσίαν των καὶ πᾶσα διεπράττετο ἀρπαγῇ. Ἀμάθεια δὲ καὶ δεισιδαιμονία συνεῖχε τὰ πλήθη ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν βασιλέων τοῦ Τολέδου. Ἀρκεῖ εἰς πίστωσιν τῶν λεγομένων ὅτι οἱ Γότθοι ὁσάκις ὁ οὐρανὸς ἐβρόντα, ἐπίστευον ὅτι οἱ θεοὶ των περιῆλθον εἰς ἐμφύλιον πόλεμον καὶ ἐτόξευον εἰς τὸν ἀέρα, νομίζοντες ὅτι οὕτω θὰ διαλύσωσι τὴν συμπλοκὴν! Ἐν τούτοις πάντων ἦσαν μᾶλλον πεπολιτισμένοι τῶν Σουήθων καὶ Βανδήλων. Ἦρχοντο νὰ ἀρξῶσι τῆς χώρας, οὐχὶ δὲ νὰ καταστρέψωσι τὸ πᾶν διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου.

Ἄλλ' ἐνῶ τοσαύτας σελίδας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος κατέχει ἡ γοτθικὴ τέχνη, ἡ περιβληθεῖσα ζοφερόν τι καὶ μυστηριώδες μεγαλεῖον, εὐτελὲς καὶ μικρὰ εἶναι ἡ συμβολὴ τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ. Οὐδὲν μνημεῖον ἐγκατέλιπον οἱ Γότθοι ἡγεμόνες τῆς Σεβίλλης ἢ τοῦ Τολέδου. Τοιαύτην δὲ ἰδέαν εἶχον τῆς τέχνης καὶ τοῦ καλοῦ, ὥστε ἐπὶ τῶν ὀλίγων διασωθέντων νομισμάτων καὶ μεταλλίων δυσκόλως ἀναγνωρίζεται ἢ ἐπ' αὐτῶν κεχαραγμένη ἀνθρωπίνη μορφή, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ γραφικοὶ χαρακτῆρες των εἶναι ἀδεξιῶς ἐσχηματισμένοι καὶ λίαν δυσανάγνωστοι. Νίκη πτερωτὴ κεχαραγμένη ἐπὶ τοιοῦτου μεταλλίου, λέγει ὁ Εὐγένιος Barei ἐν τῇ νεωτάτῃ αὐτοῦ ἰσπανικῇ Γραμματολογίᾳ, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐνομιζέτο ὡς σκάραθος!

Πενιχρὰ ἦτο ἐπίσης καὶ ἡ φιλολογία των. Μόνος ὁ Κλήρος ἠσχολεῖτο εἰς τὰ γράμματα, διότι ἐγένωσκε τὴν λατινικὴν. Ἀφοῦ ὁ Ρεκαρήθης ἐγένετο ὀρθόδοξος, οἱ εὐγενεῖς Βεσιγότθοι ἤρχισαν νὰ ἐκμανθάνωσι τὴν γλῶσσαν ταύτην, διότι πάντες εἶχον τὴν φιλοδοξίαν νὰ γείνωσιν ἐπισκοποὶ. Τὰ κάλλιστα ὁμῶς ἔργα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶναι αἱ συγγραφαὶ τοῦ σοφοῦ ἐπισκόπου τῆς Σεβίλλης Ἰσιδώρου, ἢ τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Τολέδου *Ἐκστρατεία τοῦ βασιλέως Βάμβα* κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως μεσημβρινῆς Γαλλίας καὶ τὸ στιχοῦργημα τοῦ Ἰουβενσίου ὁ βίος τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ προτίμησις τῆς λατινικῆς γλώσσης μαρτυρεῖ ὅτι οἱ Γότθοι ἐλαχίστην ἀπένεμον ἀξίαν εἰς τὴν ἰδίαν γλῶσσαν. Τὸ μόνον γοτθικὸν σύγγραμμα ἦτο ἡ ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Εὐφίλα μετάφρασις ἐκ τοῦ ἐλ-

ληνικού κεμένου τῶν Γραφῶν, ἧς ἀντίγραφα περιῆλθον καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἰσπανίᾳ. Ἦτο δὲ τόλμημα τοῦτο, κατὰ τὸν Max Müller, διότι μόνον εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν γλῶσσαν ἐπετρέπετο εἰς τοὺς ἐπισκόπους νὰ γράφωσι. Λείψανα τῆς μεταφράσεως ταύτης διεσώθησαν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐπὶ παλιμψήστου τῆς μονῆς τοῦ Βασισιμπούργ.

Τὸ γοθτικὸν ἰδίωμα ἐξέλιπεν ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος. Ὅτι δὲ ταχέως ἀπέμαθον τὴν ἰδίαν γλῶσσαν οἱ κατακτηταὶ τῆς Ἰσπανίας μαρτυρεῖ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐλάχισται γοθτικαὶ λέξεις συμπεριελήφθησαν ἐν τῇ καστιλιανῇ.

Τοιοῦτος ἐν ὀλίγοις ὑπῆρξεν ὁ πολιτισμὸς τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ Γόθων. Ἡ εἰσβολὴ τῶν Ἀράβων ἐπήνεγκε μετ' ὀλίγον τὸ τέλος τῆς δυναστείας ἐκείνης, ἣτις εἶχεν ἀρχηγὸν τὸν ὑπερήφανον ἐκπορθητὴν τῆς αἰωνίας Ῥώμης καὶ ἣτις συνεσβέσθη μετὰ τοῦ τελευταίου βασιλέως Ῥοδερίγου, κατὰ μοιραίαν σύμπτωσιν παρὰ τὸν ποταμὸν τῆς Λήθης.

Κ. Γ. ΞΕΝΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἐν τῇ φύσει οὐδεμία ὑπάρχει κυβερνώσα ἑλικὴ δύναμις, ἀλλὰ μόνος ὁ νόμος πάντα τὰ ἄλλα εἶναι παθητικὰ καὶ ἀδρανῆ. Ἐν μὲν τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασιν ἡ δύναμις αὕτη καλεῖται γνῶμη, ἐν δὲ τοῖς πολιτικοῖς καλεῖται γνῶμη δημοσία· ὅστις ἂν γένηται κέριος τῆς δυνάμεως ταύτης, θὰ καθυποτάξῃ δι' αὐτῆς τὸν σάρκειον βραχίονα τῆς φυσικῆς βίωμης, καὶ θὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ἐκτελέσῃ πάντας τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ. Στρέψατε τὸ βλέμμα πρὸς τὰ πλεόντα φρούρια, τὰ κομίζοντα εἰς τὰς ἀπωτάτας χώρας τῆς ὑψηλίου τῆρ δόξαν καὶ τῆρ ἀνδρείαν· παρατηρήσατε πλησίον τοῦ πηδαλίου ἐν μικροσκοπικὸν ἔρτομον, τὸν ἀνθρωπον, δεσπόζοντα τῶν ἀνέμων, τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν κυμάτων τοῦ ὠκεανοῦ, δαμάζοντα καὶ αὐτοὺς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ὡσαυτεῖ οἱ νόμοι οὐτεῖ ἦσαν προωρισμένοι οὐχὶ νὰ διέπωσι τὸ πᾶν, ἀλλὰ νὰ ἐξυπηρετῶσι μόνον τοὺς σκοποὺς ἐκείνου. Ἐν τούτοις ἡ ἐλάχιστη προῆ τῶν ὑπ' αὐτοῦ δαμασθέντων ἀνέμων, ἡ ἐλάχιστη βραχίς τῆς ἀπεράντου ἀβύσσου, ἢν κατέστησεν ὑποπόδιον τῶν ποδῶν του, θὰ ἐξήρκει νὰ τὸν καταστρέψῃ, εἰὰν αὐτὸς ἀρεπιστημόνως ἐπετίθει χεῖρα ἐπ' αὐτά· ἀλλ' αἱ δυνάμεις τῆς διαροίας του ἐθριμύθενσαν κατὰ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων, τὰ καθυποβληθέντα εἰς τὸν ζυγὸν στοιχεῖα κατέστησαν εὐπειθέστατοι δοῦλοί του.

(Πάληροτων).

Ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ ἀνθρωπότης δὲν ἐξήρτησαν ἀκόμη οὐδὲ τὸ πολλοσημῶριον τῶν ἀπείρων ἀληθειῶν, ὅσας ὁ Χριστιανισμὸς κρογορεῖ ἀεννάως· ἡ θρησκεία μας, τῆς ὁποίας εἶναι σύμβολον οἱ ἄρτοι, δι' ὧν ἔτρεφεν ὁ Χριστὸς τὰ πλήθη, θέλει τρέφει τὰς γενεὰς μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

(Περιέρης).

Δεξιώτατος εἶναι ὁ γινώσκων τὴν τέχνην τοῦ κρῖπτειν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δεξιότητα.

SISMANOGLIO MEGARO

Τοῦ Δημιουργοῦ ἡ δόξα καὶ ἡ παρτοδυναμία ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ τῷ ἐμφύχῳ κόσμῳ ἀποκαλύπτεται οὐ μόνον ἐν τισὶ τῶν πλασμα-
των, ἀλλ' ἐν ἀπάσῃ τῇ φύσει τῶν ὄντων. Τοῦ Δημιουργοῦ πάλιν ἡ
δόξα καὶ ἡ παρτοδυναμία ἐν τῇ κορῶνιδι τῆς πλάσεως φαίνεται οὐ
μόνον ἐν τούτῳ ἢ ἐκείνῳ, ἀλλ' ἐν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις· ἀρκεῖ γὰρ ἡ
ἐχόμεν ἡμεῖς ὀφθαλμοῦς, δι' ὧν γὰρ τὴν ἀνακαλύψωμεν... Ἡ καλλορὴ
δὲν εἶναι μόνον ὑποκείμενον κέρδους ὑλικοῦ, ἀλλὰ καὶ σκοπὸς τῆς τῶν
ἀνθρώπων παιδείας καὶ ἀγωγῆς. Μικροὶ καὶ μεγάλοι, νέοι καὶ γέρον-
τες, ἐφ' ὅσον διατρίβομεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, παιδευόμεθα καὶ διδα-
σκόμεθα· παρταγοῦ δὲ ζητοῦμεν γὰρ συνδυάσωμεν τὸ καλὸν μετὰ τοῦ
ὠφελίμου. Τὰ ἔργα τῆς πλάσεως ἀπὸ τῶν μεγίστων ἕως τῶν ἀφαρι-
στάτων βρῖθουσι καλλορῆς μυστηριώδους. Λάβετε ἐν ὄψει τὸ ἀνθρώπι-
νον πρόσωπον· οὐχὶ πάντα ὑπάρχουσιν ὠραῖα καθ' ἡμᾶς· ὁ γραφεὺς
ὄμως καὶ ὁ γλύπτης, ὀξυδερκέστερα ἔχοντες τῶν ἡμετέρων ὄμματα, δια-
κρίνουσιν ἀμύθητον ἐρίστε καλλορῆν ὅπου ἡμεῖς βλέπομεν ἀμορφίαν.
Τοιοῦτοι γραφεῖς καὶ καλλιτέχναι ὑπῆρξαν διὰ παντὸς τοῦ βίου οἱ
Ἕλληες, οἱ τῆν καλλορῆν ἐν παντὶ πράγματι ἐπιδιώξαντες καθ' ἀπά-
σας τὰς φάσεις τοῦ ὑλικοῦ, τοῦ διανοητικοῦ, τοῦ ἠθικοῦ, τοῦ κοινωτικοῦ
καὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου τῶν. Ὑπὸ τῆν ἐποψίν ταύτην οἱ ἀρχαῖοι Ἕλ-
ληες ἀπὸ δισχίλιων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν εἶναι ἀπαράμιλλοι διδάσκαλοι
τῆς ἀνθρωπότητος. Ὅ,τι κάλλιστον, ὄ,τι ὑψίστον, ὄ,τι ἐπαγωγότατον
προῆλθεν ἐκ τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου λαοῦ. Οἷον δὴποτε ἔργον προῆλθεν
ἐξ ἑλληνικῆς χειρός, εἶναι ὠραῖον, εἶναι ἀπαράμιλλον. Νοῶ δὲ οὐχὶ
μόνον τὰ ἀνάγλυφα καὶ ἔγγλυφα τῶν καλλιτεχνῶν, ἀλλὰ κοινὰ πράγ-
ματα ὑπὸ κοινῶν ἀνθρώπων καὶ ἰδιωτῶν ἐξεργασμένα. Ἐφ' ἑκάστου
τούτων, κατὰ διάφορον βεβαίως βαθμόν, ἐπετέθη σφραγίς καλλορῆς,
μαρτυροῦσα ὅτι οἱ Ἕλληες ἐφιλοτιμήθησαν τὰ πάντα γὰρ ἐξεργασθῶ-
σιν ὑπὸ τύπους καλοῦς, διότι ἡ καλλιτεχνικὴ ἰκανότης καὶ ἡ ἔξοχος
φιλοκαλία μετεδίδοτο ἀπὸ γερεᾶς εἰς γερεᾶν, ἀπετέλει μερίδα τῆς δια-
νοητικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτῶν ἐννοίας, ἀπεκαλύπτετο ἐν τῷ καθ' ἡμέραν
βίῳ καὶ διετρανοῦτο ἐν πάσῃ αὐτῶν πράξει καὶ ἐνεργείᾳ.

(Γλάδστον).

ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ

Χρὴ πάντα ἄνδρα ἡγησάμενον τὴν ἐγκράτειαν ἀρετῆς εἶναι χρηπί-
δα, ταύτην πρώτην ἐν τῇ ψυχῇ κατασκευάσασθαι· τίς γὰρ ἄνευ ταύτης
ἢ μάθοι τι ἂν ἀγαθὸν ἢ μελετήσῃεν ἀξιολόγως; ἢ τίς οὐκ ἂν ταῖς ἡ-
δοραῖς δουλεύειν αἰσχυρῶς διατεθείη καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν; . . .
(Ξενοφῶν).

Δεῖ τὸν εὐ φρονοῦντα τὸν λογισμόν ἀεὶ τῶν ἐπιθυμιῶν κρείττω πει-
ρᾶσθαι ποιεῖν.

(Δημοσθένης).

Ἐγκράτεια καὶ σώματι ἀγαθόν· πρὸς γὰρ ὑγίειαν αὐτῷ ἐνμαχεται,
καὶ σωφροσύνην ἐν ψυχῇ τίθει. Σωφροσύνη δὲ ἀστασίαστον καὶ εὐ-
διον καὶ βίον εἰρηναῖον ψυχῇ παρασκευάζει.

(Εὐσέβιος).

Τῶν ἡδέων τὰ σπαιρώτατα γιγνόμενα μάλιστα τέρπει. — Εἰ τις
ὑπερβάλλοι τὸ μέτριον, τὰ ἐπιτεπέεστατα ἀτεπέεστατα ἂν γίγνοιτο.

(Δημόκριτος).

Τὸ ρικᾶν αὐτὸν πασῶν ρικῶν πρώτη καὶ ἀρίστη, τὸ δὲ ἠτῶσθαι αὐ-
τὸν ἐφ' ἑαυτοῦ πάντων αἰσχιστόν τε ἅμα καὶ κάχιστον.

(Πλάτων).

Παντὸς καλοῦ κτήματος πόρος προηγείται ὁ κατ' ἐγκράτειαν. — Ρώ-
μην μεγίστην καὶ πλοῦτον τὴν ἐγκράτειαν κτήσαι. — Τεθράναι πολλῷ
κρείττον, ἢ δι' ἀκρασίαν τὴν ψυχὴν ἀμαυρῶσαι.

(Πυθαγόρας).

ΕΥΓΕΝΕΙΑ

Τί γὰρ ἄλλο τομίζομεν εἶναι τὴν εὐγένειαν, ἢ μὴ παλαιὸν πλοῦτιον ἢ καὶ παλαιὰν δόξαν, οὐδέτερον ἐφ' ἡμῶν ὄν, ἀλλὰ τὰ μὲν τύχης ἀδήλου, τὰ δ' ἀκρασίας χάριν ἀνθρωπίνης; ὡστ' ἐκ δυοῖν ἀλλοτρίων κρέμαται τὸ πεφυσημένον ὄνομα ἢ εὐγένεια. Καὶ ὁ πλοῦτος μὲν οὐχ ὁμοίους αὐτῷ τοὺς γεννηθέντας ποιεῖ· ἀλλ' ὁ ἐξ ἀρετῆς γεννηθεὶς εἰκορίζεται, τῶν ἐπὶ τῆς ψυχῆς δικαίων εἰς τοὺς ἐκγόρους διαγομένων· καὶ τοῦτ' ἔστιν ἢ ὄντως εὐγένεια, ὁμοίωσις δικαιοσύνης.

(Πλούταρχος).

Λαμπρὸν καὶ ἐπίσημον ἄνδρα οὐ περιφάνεια προγόρων, ἀλλὰ ψυχῆς ἀρετῆ ποιεῖν εἶωθε.

(Ἰωάννης Χρυσόστομος).

Ἐγὼ δὲ μίαν εὐγένειαν ἀρετὴν οἶδα, τὰ δὲ ἄλλα πάντα τύχην.

(Φάλαρις).

Γέροντες δ' ἐπαιρός ἐστιν ἀσφαλέστατος, κατ' ἄνδρ' ἐπαιρεῖν, ὅστις ἄν δίκαιος ἢ πρόπουτος τ' ἄριστος, τοῦτον εὐγενῆ καλεῖν.

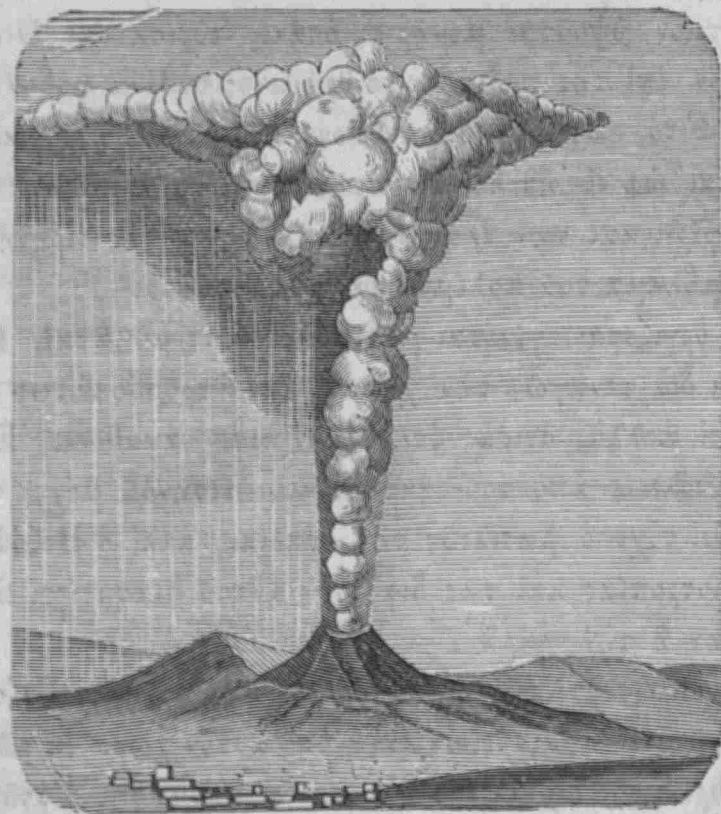
(Ἀστυδάμας).

Κτηνῶν μὲν εὐγένεια ἢ τοῦ σκῆτος εὐσθένεια, ἀνθρώπων δὲ ἢ τοῦ ἠθεοῦ εὐτροπία.

(Δημόκριτος).

Οὔτε ἵππος εὐγενῆς κρίνοισ' ἄν ὁ πολυτελεῖ σκευὴν ἔχων, ἀλλ' ὁ τῇ φύσει λαμπρός· οὔτε ἀνὴρ σπουδαῖος ὁ πολῦτιμος οὐσίαν κεκτημένος, ἀλλ' ὁ τῆν ψυχὴν γενναῖος. Οὔτε οἶτον ἄριστον ἐκ τοῦ καλλίστου πεδίου κρίνομεν, ἀλλὰ τὸν εὐθετον πρὸς τὴν τροφήν· οὔτε ἄνδρα σπουδαῖον ἢ φίλον εὖρονν τὸν ἐξ ἐπιφανοῦς ὄντα γέροντες, ἀλλὰ τὸν ὑπάρχοντα τῷ τρόπῳ κρεῖττονα.

(Σωκράτης).

Ο ΒΕΖΟΥΒΙΟΣ

Ἐξ ἀπάντων τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἠφαιστειῶν, τῶν ἐγκατεσπαρμένων ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, τὸ μᾶλλον γνωστὸν καὶ μᾶλλον ἐνεργὸν εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ Βεζούβιος.

Φοβερός ἐν τῇ ὀργῇ του, εὐφορος καὶ μεγαλοπρεπῆς ἐν τῇ ἡρεμίᾳ του, εἶναι διαδοχικῶς ὁ εὐεργέτης καὶ ἡ μάστιξ τῶν κατοίκων τῶν βιούντων ἡσύχως ὑπὸ τὴν αἰγίδα του. Ἡ γῆ, ἣν καλύπτει ὁ γίγας Βεζούβιος, δίδει οὐκ ὀλίγας ἐσοδείας κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος· ὑπὸ τὸ φύλλωμα τῶν δένδρων αὐτοῦ αὐξάνουσι τὰ προϊόντα τῆς γῆς, ἅτινα ἄνευ τοῦ πρασίνου τούτου θόλου θὰ κατεστρέφοντο ὑπὸ τοῦ καυστικωτάτου ἡλίου. Περὶ τὰς κλιτύας του περιπλέκονται ὡς πρασινὴ ἀνθοδέσμη ἀμπελοὶ τρεφόμεναι ὑπὸ τοῦ ἐν τοῖς ἐγκάτοις αὐτοῦ ἰδρεύοντος πυρός. Εἰς οὐδὲν μέρος τῆς πλουσίας Ἰταλίας συλλέγουσι καρποὺς ἡδυτέρους, οὐδαμοῦ θερίζουσιν ἀφθονώτερον, ὅσον περὶ τοὺς πρόποδας τοῦ Βεζουβίου.

Τὸ ἡφαίστειον ὑφῄεται μονῆρες· ὁσάκις εὐρίσκεται ἐν ἀναπαύσει, οἶονεὶ ῥεμβάζον ἐπὶ τῆς πεδιάδος, ὁ θεώμενος οὐδένα φόβον αἰσθάνεται προσβλέπων αὐτό. Στέφει δι' ἀνθέων καὶ χλόης τὸ πυρίκαυστον μέτωπόν του καὶ ὡς εἰ ἤθελε νὰ παρκαστήσῃ τὸ σύμβολον τῆς διπλῆς φύσεώς του, φέρει καὶ τὴν ἐλαίαν, τὸ ἔμβλημα τῆς εἰρήνης, καὶ τὴν δάφνην, τὸ ἔμβλημα τοῦ πολέμου καὶ τοῦ θορύβου.

Πολλάκις ὀργίζεται, γίνεται μανιώδης· τότε μυκᾶται, ἔξιμει φλόγας, καλύπτει διὰ τεναγῶν τὴν χώραν, καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐρημοὶ τὸν τόπον, ὃν ἐπὶ πολλὰς σειρὰς ἐτῶν ἐπλήρωσεν ἀγαθῶν. Ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Νεαπόλεως ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Μεσηνοῦ μέχρι τοῦ Ἀθηναίου βασιλεύει οὐχὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας, ἀλλ' ὁ Βεζούβιος, ὅστις κατὰ τὰς ἰδιοτροπίας καὶ τὰς διαθέσεις αὐτοῦ διασπείρει εἰς τὴν χώραν τὴν λύπην ἢ τὴν χαρὰν.

Εἰ καὶ χθαμαλῶτερος τῶν συναδέλφων αὐτοῦ ὄρέων ὁ Βεζούβιος, εἶναι ἐκ τῶν φοβερωτέρων ἡφαιστειῶν καὶ ἢ ὑπ' αὐτὸν χώρα ἐκ τῶν ὠραιωτέρων, ἃς ὁ ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς δύναται νὰ θαυμάσῃ. Ὑψοῦνται ἀμφιθεατρικῶς περὶ τὴν θάλασσαν ὄρη, σχηματίζοντα ἡμικύκλιον, διακοπτόμενον ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα ὑπὸ καταφύτων πεδιάδων. Ἄπασα ἡ μεταξὺ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ὄρέων ἀκτὴ εἶναι διακεκομμένη ὑπὸ διαφορῶν μικρῶν ὄρων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀνοικτῶν, ὡς καὶ τὸ μακρὸν τοῦ Παυσιλύπου ὄρος, ὃπερ, ἐκτεινόμενον μακρὰν ἐν τῇ θαλάσσῃ, διαιρεῖ εἰς δύο μεγάλα μέρη τὸν μεγαλοπρεπῆ τοῦτον κόλπον.

Σήμερον, μετὰ σειρὰν αἰῶνων, εὐρίσκομεν ἀκόμη τὰ ἴχνη ὑπογείων ἐμπρησμῶν, οἵτινες ἀνέτρεψαν τὸν τόπον. Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐγνώσθη ὅτι αἱ περὶ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης λίμναι Λοκρηνίς, Ἀχερουσία, Ἄορνος, καὶ πλείοσαι ἄλλαι ἦσαν κρατῆρες ἡφαιστειῶν, ὡς καὶ οἱ παμμεγέθεις ἀνεστραμμένοι κῶνοι, οὓς βλέπει τις πανταχοῦ παρὰ τὴν παραλίαν ἐπὶ τῶν ἀκρωρείων, τῶν ὑπωρείων καὶ τῶν κλιτύων βάραθρα βαθέα, ἐξ ὧν ἀνήρχοντο ἄλλοτε ἢ φλόξ, ἢ τέφρα καὶ οἱ διάπυροι χεῖμαρροι.¹⁾

« Ἡ ἀνάμνησις τῶν μεγάλων τούτων διαταραχῶν τῆς φύσεως, ἔλε-

1) Καὶ ὁ Στράβων (5, 6. 242) ὀνομάζει τὸν μεταξὺ Μισηνοῦ καὶ Ἀθηναίου κόλπον Κρατῆρα. Σημ. Μεταφρ.

γεν ὁ Toscan, οὐδέποτε ἐξαλείφεται καθ' ὅλοκληρίαν ἐκ τῆς μνήμης τῶν ἀνθρώπων». Ἐπίσης οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῶν ἀκτῶν τούτων εἶχον διατηρήσει, καθ' ἃ φαίνεται, τὰς ἀρχαίας παραδόσεις συλλεγείσας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ὧν αἱ εἰς τὰς πλησίον νήσους καὶ ἐπὶ τῆς ἠπείρου ἀποικίαι ἐσχημάτισαν τὴν περὶ τοῦ ἄδου μυθολογίαν, ἣτις, ἐπαυξηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου, ἐκλείπει τὰς μαγικὰς ταύτας τοποθεσίας.

Οἱ Ἕλληνες ἐφαντάσθησαν ὅτι αἱ φάραγγες αὗται, ὧν αἱ μὲν ἐκόπασον ἤδη, αἱ δὲ ἐξέπεμπον ἐπιβλαβεῖς ἀτμούς, θὰ ἦσαν αἱ πύλαι τοῦ ἄδου, ἢ εἰσοδος τοῦ ἐνδαιτήματος τῶν σκιδῶν. Κατεσκεύασαν περὶ αὐτὰς ναοὺς εἰς τοὺς ὑποχθονίους θεοὺς, εἰσέδυσαν εἰς τὰς φάραγγας ταύτας διὰ μυστηριωδῶν ὁδῶν καὶ κατῆλθον ὅπως συμβουλευθῶσι τοὺς θεοὺς μέχρι τῶν σπλάγγων τῆς γῆς.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῶν μύθων τούτων, ἐν οἷς βλέπει τις ἠρωας ἢ ἡμιθέους καταβαίνοντας εἰς τὸν ἄδην· τοιαύτη δ' ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῶν Σιβυλλῶν, αἵτινες ἐνέπνεον τοὺς ὑποχθονίους θεοὺς.

Ἀναμφιβόλως ἐν τοῖς τόποις τούτοις ἡ φύσις ἀνεπαύθη ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα. Οἱ ἄνθρωποι σωρηδὸν ἐνταῦθα ἐγκατέστησαν. Τὰ πάντα εἰλκυον αὐτούς: παραλία ἀσφαλῆς καὶ σχεδὸν ἀνευ σκοπέλων, θερμοκρασία σταθερά, ἔδαφος καρποφόρον. Ἡ πόλις Κύμη ὑψώθη ἐκ τῶν πρώτων ἐντὸς τῆς χώρας ταύτης, ἣν ὠνόμασαν τὸ Φλεγραῖον πεδίον, ἔνεκα τῶν σημείων τοῦ πυρός, ἅτινα παρουσιάζει τῷ θεατῇ. Οἱ χρησμοὶ τῆς Σιβύλλης τῆς Κύμης κατέστησαν ὀνομαστοί, καὶ πανταχοῦθεν ἔσπευδον πρὸς τὸ ζοφερὸν ἄντρον, ἔνθα ἐν ὄλῃ αὐτῆς τῇ μεγαλοπρεπέει ἐπὶ τοῦ τρίποδος τῆς ἰσταμένης, ἐχρησιμοῦται εἰς τοὺς ἐπικαλουμένους τοὺς χρησμοὺς αὐτῆς θνητούς.

Ἄλλαι πόλεις ἐκόσμησαν τὴν παραλίαν ταύτην καὶ κατέστησαν αὐτὴν λείαν τῶν Ῥωμαίων. Κύριοι τῆς Ἰταλίας καὶ μεγάλου μέρους τοῦ γνωστοῦ κόσμου, πλούσιοι ἐκ τῶν λαφύρων τῆς Ἀνατολῆς, ἐν μόνον ἐσκέπτοντο, πῶς νὰ ἀπολαύσωσιν ἐν εἰρήνῃ τοὺς καρποὺς τῶν κατακτήσεων αὐτῶν, μεταφέροντες εἰς τὴν πατρίδα των πᾶν ὃ, τι περίεργον καὶ ἐκλεκτὸν ἐπαρουσίαζον οἱ ξένοι τόποι.

Δὲν ἠρέσθησαν νὰ κοσμήσωσι μόνον τὴν πόλιν, ἣν εἶχον καταστήσει πρωτεύουσιν τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἰδρύσαντο καὶ ἐξοχικὰς ἐπαύλεις, εἰς ἃς προσέθετον τὰ αὐτὰ ἐπικοσμήματα, τὰς αὐτὰς πολυτελείας, τὸν

αὐτὸν διάκοσμον. Θερμὰ λουτρά, θέατρα, ἀγάλματα, ἵπποδρόμια, ζω-
γραφικὴν, πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ τέρψῃ καὶ νὰ ἐκπλήξῃ τὰς αἰσθήσεις.
Εἶχον οἰκίας τέρψεως ἐν διαφόροις δήμοις τῆς Ἰταλίας καὶ κατῴκουν
διαδοχικῶς ταύτας ἢ ἐκεῖνας, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους καὶ ἀναλό-
γως τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἐκείντο.

Καὶ τίνα ἄλλον καταλληλότερον τόπον ἠδύναντο νὰ ἐκλιξωσιν ἢ τὰς
γειτόνας ἀκτὰς τῆς Νεαπόλεως; Οὐρανὸς σχεδὸν πάντοτε αἰθριος, οὐ-
δέποτε βαρὺς χειμῶν, τοποθεσίαι μαγευτικαί, θερμαὶ πηγαί, ὧν ἠδύναν-
το νὰ μεταφέρωσι τὰ ὕδατα καὶ νὰ πηγνύωσι λουτρά λίαν εὐάρεστα
καὶ λίαν ὑγιεινά· ἰδοὺ τί εὕρισκον ἐν τοῖς ὑπὸ τῆς φύσεως εὐνοηθεῖσι
τούτοις τόποις.

Λουτρά, ναοί, μεγαλοπρεπεῖς κῆποι, θαυμάσιαι οἰκοδομαὶ ἦσαν διε-
σπαρμένα καθ' ὅλην τὴν παραλίαν. Ἀνήγειραν οἰκοδομήματα ἐντὸς
τῶν ὁρέων καὶ ἐν αὐτῇ ἀκόμη τῇ θαλάσῃ. Ἡ πόλις Μισσηνὸν ἠνώθη
μετ' οὐ πολὺ μετὰ τῶν Βαιῶν καὶ αὕτη μετὰ τῶν Ποτιόλων (Δικαιαρ-
χίς). Ταύτας διεδέξαντο τὰ μνημεῖα, ἅτινα μετ' οὐ πολὺ κατεκάλυ-
ψαν τὴν περιφέρειαν τοῦ κόλπου ἀπὸ Μεσσήνης μέχρι Σορρέντου.

Ὁ Στράβων διέσωσε τὰ ὀνόματα τῶν πολεων, αἵτινες εἶχον συνδε-
θῆ πρὸς ἀλλήλας διὰ πολυδαπάνων οἰκοδομημάτων. Αὗται ἦσαν τὸ Μι-
σηνόν, αἱ Βαῖαι, οἱ Ποτιόλοι, ἡ Πομπηία, αἱ Στάβιαι, τὸ Ἡρά-
κλειον, τὸ Σορρέντον, ἀπέχουσαι ἀπ' ἀλλήλων ὀλίγα μόνον χιλιόμε-
τρα, εἶχον ἄπκσαι, ὡς βλέπει τις ἐκ τῶν ἐρειπίων, θέατρα, ἀγορὰς,
ἀμφιθέατρα καὶ μέγαν ἀριθμὸν ναῶν. Πᾶσα ἀνασκαφὴ φέρει εἰς φῶς
μαρμάρια καὶ ὀρειχάλκινα ἀγάλματα· πάντα τὰ οἰκοδομήματα ἦσαν
ἐπεστρωμένα διὰ μωσαϊκοῦ καὶ διὰ τοιχογραφιῶν.

Τοιαύτη ἦτο ἡ καλλονὴ τῶν ἀκτῶν τούτων, ὅποτε ἀλλεπᾶλληλοι
σεισμοὶ ἀνεστάτωσαν τοὺς ἐν ἠδυπαθείᾳ τὸν βίον κατατρίβοντας εὐ-
δαιμόνας τῆς ὠραίας ταύτης χώρας κατοίκους.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Βεζούβιος ἔφερεν ἴχνη πυρός, ἀλλ' ἦτο
ὄλως ἥσυχος καὶ ὁ κόσμος εἶχε σχεδὸν λησμονήσει τὰς παλαιὰς αὐτοῦ
καταστροφάς. Κῆποι ἐκάλυπτον τὰς κλιτύας του καὶ αὐτὴ ἡ κορυφὴ
τοῦ ἦτο ἐστεμμένη διὰ θαυμασίας βλαστήσεως. Μόνος ὁ φυσιοδίφης δύ-
ναται νὰ εἰχάσῃ ἐκ τῆς θείας τῶν τῆδε κἀκεῖσε διεσπαρμένων πετρωμά-
των, ὅτι ἡ χώρα αὕτη ὑπῆρξεν ἄλλοτε διάπυρος.

Τὸ πᾶν ἐνέπνεε τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐδαιμονίαν περὶ τὸν Βεζού-
βιον, καὶ οὐδὲν προήγγελλεν ὅτι τὸ ἐν τοῖς ἐγκάτοις αὐτοῦ πῦρ θὰ ἀνέ-
θρωσκεν ἐκ νέου ποτέ, ὅτε αἰφνης τὸ ἠφαίστειον ἐξηρηύξατο πῦρ καὶ ἐν
ὄλῃ αὐτοῦ τῇ δυνάμει κατέκλυσε καὶ κατέστρεψε τὴν ὠραίαν ταύτην
χώραν. Πλίνιος ὁ Νεώτερος ὑπῆρξε μάρτυς αὐτόπτης τῆς καταστροφῆς
ταύτης, ἧτις ἐγένετο αἰτία τοῦ θανάτου τοῦ θείου του, τοῦ περιφή-
μου φυσιοδίφου Πλινίου τοῦ Πρεσβυτέρου· ἐν δυσὶν ἐπιστολαῖς αὐτοῦ
πρὸς τὸν Τάκιτον ἐξιστόρησε τὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ φοβερὰ φαινόμενα,
ἅτινα παρατήρησεν· ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι τὰ μόνα μαρτύρια, ἅτινα ἔ-
χομεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης περὶ τοῦ ἀξιωματημονεῦτου τούτου γεγο-
νότος, ἀναφέρομεν τὰ ὑπὸ τοῦ Πλινίου τοῦ Νεωτέρου πρὸς τὸν
Τάκιτον ἀνακοινωθέντα· «Μὲ παρακαλεῖς, ἔγραφεν ὁ Πλίνιος πρὸς
τὸν σοβαρὸν αὐτοῦ φίλον, τὸν κλεινὸν ἱστορικόν, νὰ σοὶ περιγράψω ἀ-
κριβῶς τὸν τραγικὸν θάνατον τοῦ θείου μου, ὅπως σοὶ ἦναι δυνατὸν
νὰ ἀφηγηθῆς τοῦτο τοῖς μεταγενεστέροις. Σοὶ εὐχαριστῶ, διότι φρονῶ
ἀνευδοιάστως ὅτι τὸν θάνατόν του θὰ ἀκολουθήσῃ ἀγῆρως δόξα, εἴαν
παράσχῃς αὐτῷ θέσιν ἐν τῇ ἀφηγήσει σου. Καί τοι ἀπώλεσθη ὑπὸ
καταστροφῆς, ἧτις ἠρήμωσεν ὠραιότατην χώραν, εἴθε ἡ ἀπώλειά
του, ἧτις προῆλθεν ὑπὸ ἀσυνήθους συμβεβηκότος καὶ προσέβαλεν
αὐτὸν μετὰ πόλεων καὶ λαῶν ὀλοκλήρων, νὰ δυνηθῆ νὰ διαιωσί-
σῃ τὴν μνήμην αὐτοῦ· καί τοι διεπράξατο πολλὰ ἔργα, ἅτινα θὰ δια-
τηρηθῶσι διὰ παντός, φρονῶ οὐχ ἥττον ὅτι ἡ τῶν ἰδικῶν σου ἀθανα-
νασίς θὰ συντελέσῃ πολὺ καὶ εἰς τὴν ἀναμένουσάν ἐκείνον.

Εὕρισκετο ἐν Μισσηνῷ ἐνθα διώκει τὸν στόλον. Τὴν 23 Αὐγού-
περὶ τὴν μίαν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἡ μήτηρ μου ἀνήγγειλεν αὐτῷ
ὅτι ἐβλεπε νεφέλην μεγέθους καὶ μορφῆς παραδόξου. Ἀφοῦ ἐξηπλώθη
ἐπὶ τίνα χρόνον εἰς τὸν ἥλιον κατὰ τὴν συνήθειάν του καὶ ἔπιεν ὕδωρ
ψυχρὸν, ἐρρίφθη ἐπὶ ἀναπαυτικῆς κλίνης καὶ ἤρξατο ἀναγινώσκων·
κατόπιν ἠγέρθη καὶ ἐτοποθετήθη εἰς θέσιν, ἐξ ἧς ἠδύνατο εὐκόλως νὰ
παρατηρῆ τὸ θαῦμα τοῦτο. Ἦτο δύσκολον νὰ διακρίνῃ μακρόθεν ἐκ
ποίου ὄρους ἐξήρχετο ἡ νεφέλη. Βραδύτερον ἔμαθεν ὅτι αὕτη προήρ-
χετο ἐκ τοῦ ὄρους Βεζουβίου. Ἡ μορφή αὐτῆς ὠμοιάζε πρὸς δένδρον,
μάλιστα πρὸς πίτυν· διότι, ἀφοῦ ὑψοῦτο εἰς ἰκανὸν ὕψος ὡς κορμός,
διεκλαδοῦτο κατόπιν εἰς κλώνας. Φαντάζομαι ὅτι ὑπόγειος ἀνεμὸς

ᾧθει αὐτὴν κατ' ἀρχὰς μεθ' ὀρμῆς καὶ ὑπεβάσταζεν αὐτήν· ἀλλ' εἴτε διότι ἢ ᾧθησις ἠλλοιοῦτο βαθμηδόν, εἴτε διότι ἢ νεφέλη αὕτη κατέπε-
σεν ἕνεκεν τοῦ ἰδίου βάρους, ἔβλεπεν αὐτὴν νὰ διαστέλληται καὶ νὰ δια-
χέηται μακράν. Ἐφάνετο ὅτε μὲν λευκῆ, ὅτε δὲ μελανίζουσα, ἄλλοτε
ποικιλόχρους, καθόσον ἦν πεφορτωμένη ὑπὸ τέφρας ἢ ὑπὸ γαιωδῶν
οὐσιῶν.»

Τὸ θαῦμα τοῦτο ἐξέπληξε τὸν γέροντα Πλίνιον, ὅστις, ὡς γνω-
στόν, ἐμελέτη μετὰ πάθους τὰ περίεργα φαινόμενα τῆς φύσεως. Κρί-
νας ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο ἤξιζε νὰ μελετηθῆ ἕκ τοῦ σύνεγγυς, πα-
ρήγγειλε νὰ ἐτοιμάσωσιν αὐτῷ ἀμέσως πλοῖον ἑλαφρόν καὶ ταχὺ καὶ
προσεκάλεσε τὸν ἀνεψιὸν νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτῷ· ἀλλ' οὗτος προῦ-
τίμησε νὰ μένῃ ἐν Μισσηνῷ πρὸς ἐξκκολούθησιν ἐργασίας τινός, ἀνα-
τεθείσης αὐτῷ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Ὁ Πλίνιος ἐξήρχετο τῆς οἰκίας αὐτοῦ
κρητῶν τὸ βιβλίον τῶν σημειώσεών του, ὅτε ἄνθρωποι τινες τοῦ πλη-
ρώματος τοῦ στόλου τοῦ προσωρμισμένου ἐν Ῥετίνῃ, καταπεπληγ-
μένοι ἕκ τοῦ μεγέθους τοῦ κινδύνου ἤλθον ὅπως ἐκετεύσωσιν αὐτὸν ἵνα
προστατεύσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τοιοῦτου φοβεροῦ κινδύνου. Ὁ Πλίνιος τότε,
ἀκολουθῶν θαρραλέως ὅ,τι κατ' ἀρχὰς εἶχεν ἀποφασίσει χάριν ἀπλῆς
περιεργίας, διέταξε νὰ προσαγγίγῃ τὰ πλοῖα, ἐπέβη εἰς ἓν ἐξ αὐτῶν
καὶ ἀνεχώρησεν ὅπως ἴδη ὁποῖας βοηθείας ἠδύνατο νὰ παράτῃ οὐ μόνον
εἰς τὴν Ῥετίνην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, αἵτινες ἐκόσμουσαν τὴν
ἀκτὴν ταύτην τὴν τόσον ὠραίαν καὶ πρὸ μικροῦ τόσον ἡσυχον.

Ἐσπευσε νὰ φθάσῃ εἰς τὸν τόπον, ἐξ οὗ τὸ πλῆθος ἔφρουγε καὶ ἐν-
θα ὁ κίνδυνος ἐφάνετο μειζών· ἐφθασε δὲ μετὰ τασαύτης διανοητικῆς
ἀταραξίας, ὥστε μὴ εἶχε κίνησιν ἢ μεταβολὴν τινὰ τῶν θαυμα-
σίων φαινομένων, ὑπηγόρευε τὰς παρατηρήσεις του. Ἦδη ὑπερᾶνω τῶν
πλοίων ἵπτατο τέφρα παχυτέρα καὶ θερμότερα καθ' ὅσον ἐπλησίαζον·
ἤδη ἐπιπτον πλησίον αὐτῶν λίθοι διάπυροι καὶ τρόχμηλοι μέλανες κε-
καυμένοι καὶ κονιοποιηθέντες ὑπὸ τῆς σφοδρότητος τοῦ πυρός· ἡ θά-
λασσα ἐφάνετο παλιρροοῦσα καὶ ἡ παραλία κατέστη ἀπρόσιτος «ἐνεκα
παμμεγίστων τεμαχίων ὀρέων, δι' ὧν ἦτο κεκαλυμμένη.» Ὁ Πλί-
νιος ἔστη πρὸς στιγμὴν ἀβέβαιος ἂν θὰ ἐπέστρεφεν εἰς Μισσηνὸν, εἶ-
τα διέταξε τὸν πλοίαρχον ν' ἀποσυρθῆ εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος εἰπὼν·
«Ἡ τύχη εὐνοεῖ τὸ θάρρος· στρέψατε πρὸς τὸ μέρος τοῦ Πομπωνια-

νοῦ.» Οὗτος ἦτο πρὸς τὸ μέρος τῶν Σταβιῶν ἀπομεμονωμένων μετα-
ξὺ τῶν πολυαριθμῶν μικρῶν ὀρμων, οὓς σχηματίζει ἡ θάλασσα εἰς τὰς
παραλίας. Ἐνταῦθα ὁ Πομπωνιανὸς ἐπὶ τῆς θέας τοῦ κινδύνου, ὅστις
ἦτο μὲν ἀκόμη μακράν, ἀλλ' ἐφάνετο διηνεκῶς προσεγγίζων, κατέ-
φυγεν εἰς τὰ πλοῖα συναποκομίζων πάντας τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ. Καὶ
περιέμενον ἦττονα ἀντίπνουν ἄνεμον ἵνα ἀπομακρυνθῆ.

«Ὁ θεὸς μου, ἐξακολουθεῖ Πλίνιος ὁ Νεώτερος, ὁ θεὸς μου, εἰς
ὃν ὁ αὐτὸς ἄνεμος ἦν εὐνοϊκός, φθάνει εἰς τὸν λιμένα· εὐρίσκει τὸν
Πομπωνιανὸν ὄλωσ τρέμοντα, ἐναγκαλιζέται καὶ ἐνθαρρύνει αὐτόν· ὅ-
πως ἐξαλείψῃ δὲ διὰ τῆς ἰδίας ἀφθίας τὸν φόβον τοῦ φίλου του, με-
ταβαίνει εἰς τὸ λουτρόν. Λουσθεὶς ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ διε-
τήρει καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ γεύματος ὅλην τὴν φαιδρότητα, ἢ,
ὅπερ πιθανώτερον, ἅπαντα τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα τῆς συνή-
θους αὐτῷ φαιδρότητος. Ἐν τούτοις ἔβλεπεν ἐξερχομένας ἕκ πολλῶν
μερῶν τοῦ Βεζουβίου μεγάλας φλόγας, καὶ ἀναλάμπουσαν τὴν
πυρκαϊάν, ἧς ἡ λάμψις ἐφάνετο μειζών, ἀντανεκλῶσα ἐπὶ τῶν τενα-
γῶν τῶν καλυπτόντων τὸν χῶρον. Ὁ θεὸς μου ἵνα ἐνθαρρύνῃ τοὺς
περὶ αὐτόν, ἔλεγεν ὅτι ἐκεῖνα, ἅπερ ἔβλεπον πυρπολούμενα, ἦσαν χω-
ρία, ἅτινα οἱ χωρικοὶ ἕκ φόβου εἶχον ἐγκαταλίπει καὶ ἅτινα ἔμενον
ἄνευ βοηθείας. Κατόπιν κατεκλίθη καὶ ἐκοιμήθη ὑπνον βαθύν· ἤκουον
δὲ αὐτόν ἕκ τοῦ προαυλίου ῥέγοντα· ἀλλὰ τέλος ἡ αὐλὴ τοῦ οἰκήμα-
τος αὐτοῦ ἤρξατο ἐπὶ τοσοῦτον πληρουμένη διὰ τέφρας, ὥστε εἰάν ὀλί-
γον ἀκόμη ἔμενε, θὰ ἦτο αὐτῷ ἀδύνατος ἡ ἐξοδος».

Ἀφύπνισαν τὸν Πλίνιον. Ἐξῆλθεν ὅπως μεταβῆ πρὸς συνάντησιν
τοῦ Πομπωνιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων φίλων, οἵτινες εἶχον ἐξυπνήσει. Συν-
έρχονται εἰς συμβούλιον καὶ πάντες ὁμοῦ συνεσκέφθησαν ἂν ἔπρεπε
νὰ κλεισθῶσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἢ νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὴν ἐξοχὴν· διότι αἱ οἰ-
κίαι τῆς πόλεως τοσοῦτον εἶχον ταραχθῆ ὑπὸ τῶν συχνῶν σεισμῶν,
ὥστε ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶχον ἀνατραπῆ ἕκ θεμελίων, ἢ ὅτι
εἶχον ριφθῆ εἰς τὴν μίαν ἢ εἰς τὴν ἄλλην γωνίαν καὶ κατόπιν ἐπανῆλ-
θον ἐπὶ τῶν βάθρων αὐτῶν. Ἐξω τῆς πόλεως ἐφοβοῦντο καὶ τὴν πτω-
σιν τῶν πετρῶν, αἵτινες ὅσον καὶ ἂν εἶχον ξηρανθῆ καὶ κατασταθῆ ἑλα-
φραὶ διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ πυρός, ἦσαν ὁμως λίαν ἐπίφοβοι. Παρὰ
τοῖς φίλοις τοῦ Πλίνιου «ὁ εἰς φόβος ὑπερενίκησε τὸν ἄλλον». Ὁ Πλί-

νιος δὲ ἐξέλεξε τὸ λογικῶς ἔλασσον κακόν. Ἐξῆλθον λοιπὸν καὶ ὅπως προφυλαχθῶσιν ἐκ τῶν πετρῶν καὶ τῶν τεφρῶν ἠρκέσθησαν καλύπτοντες τὰς κεφαλὰς μετὰ προσκεφαλαίων προσδεδεμένων διὰ μανδηλίων.

Ἄλλαχού ἐφάνη ἡ ἡμέρα ἐν μεγάλῃ λαμπρότητι, ἀλλ' εἰς τὰς περὶ τὸν Βεζούβιον πόλεις ἡ νύξ ἐξηκολούθει, νύξ φοβερά καὶ ἦν μόλις διεσκέδαζεν ἡ λάμψις μεγάλου ἀριθμοῦ πυρσῶν καὶ ἄλλων φώτων.

Ἐπλησίασαν εἰς τὴν παραλίαν ὅπως παρατηρήσωσι τί ἡ θάλασσα ἐπέτρεπεν αὐτοῖς νὰ ἐπιχειρήσωσιν, ἀλλ' ἄνεμος ἀντίξρος καθίστα αὐτὴν τοσοῦτον κυματώδη, ὥστε οὐδόλως ἐτόλμησαν νὰ ἐμπιστευθῶσιν ἑαυτοὺς εἰς τὰ ταραχώδη κύματα αὐτῆς. Φθὰς εἰς τὴν παραλίαν ὁ Πλίνιος, ἐζήτησεν ὕδωρ. Ἐπιε δις καὶ ἀνεπαύθη ἐπὶ τινος ἐπιστρώματος. Κατόπιν ἰδὼν φλόγας μείζονας καὶ αἰσθανθεὶς ὄσμην θείου, ἠγέρθη στηριχθεὶς ἐπὶ δύο ὑπηρετῶν καὶ αἰφνης κατέπεσε νεκρός. «Φρονῶ, προσθέτει ὁ ἀνεψιός του, ὅτι καπνὸς λίαν συμπεπυκνωμένος ἐπνίξεν αὐτόν, ἔχοντα καὶ τὸ στῆθος ἀσθενές καὶ τὴν ἀναπνοὴν πολλὰκις δύσκολον. Ὅτε ἐπανεΐδον καὶ πάλιν μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὸ φῶς, εὔρον εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τὸ σῶμα τοῦ Πλινίου κεκαλυμμένον διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπικαλύμματος, ὅπερ ἔφερον ὅτε ἀπέθανε, καὶ βλέπων τις αὐτὸν ἐνόμιζεν ὅτι ἀναπαύεται μᾶλλον ἢ ὅτι εἶναι νεκρός».

Τοιαύτη περίπου εἶναι ἡ διήγησις Πλινίου τοῦ Νεωτέρου περὶ τοῦ θανάτου τοῦ θείου αὐτοῦ. Ἐν τούτοις, κλίνομεν νὰ πιστεῦσωμεν, συμφωνοῦντες τῷ Breislak, ὅτι ὁ γενναῖος φυσιοδίφης δὲν ἀπεπνίγη ὑπὸ τῆς σφοδρότητος τῶν ἀτμῶν τοῦ Βεζούβιου, οἵτινες εἰς τοσοῦτον μεγάλῃ ἀπόστασιν ἐκ τοῦ κρατῆρος δὲν ἠδύναντο νὰ ὤσι λίαν ἐπικίνδυνοι· ὁ θάνατός του ἀποδοτέος μᾶλλον εἰς τὸ ἄσθμα, ἐξ οὗ ἦν προσβεβλημένος. Ἐνεκεν τοῦ μεγάλου κόπου καὶ τῶν ὑπὸ τῆς φοβερᾶς καταστροφῆς ἐπιγενομένων αὐτῷ συγκινήσεων ὁ ἀσθενής δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντιστῆ καὶ ὑπέκυψεν.

Εἶδομεν ὅτι μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ θείου τοῦ Πλινίου ὁ Νεώτερος παρέμεινεν ἐν Μισσηνῷ. Βεβαίως ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ ἐκρηξις ἀνεστάτου τὴν χώραν ἐξηκολούθει ἡσύχως τὴν μελέτην αὐτοῦ.

«Ἐλούσθη, λέγει, ἐγευματίσα καὶ κατεκλίθη· ἐκοιμήθη ὀλίγον καὶ λίαν διακεκομμένον ὕπνον. Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐγένοντο σεισμοί,

ὅπερ δὲν μᾶς ἐξέπληξε πολὺ, διότι τὰ χωρία καὶ αἱ πόλεις τῆς Καμπανίας ὑπόκεινται εἰς σεισμούς. Ἐπανελήθη τὴν νύκτα ἐκείνην μετὰ τοσαύτης σφοδρότητος, ὥστε ἐνόμιζέ τις οὐχὶ ὅτι ἐσείσθη τὸ σύμπαν, ἀλλ' ὅτι ἀνετράπη. Ἡ μήτηρ μου εἰσῆλθεν ὀρμητικῶς εἰς τὸ δωμάτιόν μου καθ' ἣν στιγμὴν ἠγειρόμην ἵνα ἀφυπνίσω αὐτήν. Κατεφύγομεν εἰς τὴν αὐλήν, ἥτις φθάνει μέχρι τῆς θαλάσσης· ἐπειδὴ δὲν εἶχον ἀκόμη συμπληρώσει τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας μου δὲν ἠξέυρω ἂν πρέπη νὰ ὀνομάσω γενναϊότητα ἢ ἀνοησίαν ἐκεῖνο, ὅπερ ἔπραξα, ἐζήτησα βιβλίον καὶ ἤρχισα ἀναγινώσκων, ὅπως ἀπαθῆς. Τότε φθάνει οἰκιακὸς τις φίλος, ὅστις συνέστησεν αὐστηρῶς προφύλαξιν εἰς τὴν μητέρα μου καὶ ἐμέ. Ἦτο ἐβδόμη ὥρα τῆς πρωίας καὶ μόλις διεπέρων αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου τὴν μέλκιναν νεφέλην, ὅπως διαχύσωσιν ἀμυδρὰν λάμψιν ἐπὶ τῆς πόλεως, εὕρισκομένην ὃ λεύγας μακρὰν τοῦ διαπύρου κρατῆρος. Τὴν στιγμὴν ταύτην αἱ οἰκοδομικὴ τῆς πόλεως ἐσείσθησαν τοσοῦτον ἰσχυρῶς, ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸν τόπον.

«Ἀπεφασίσαμεν λοιπὸν νὰ ἐγκαταλίπωμεν τὴν πόλιν· ὁ λαὸς ἐντρομος παρηκολούθει καθ' ὁμάδας, τί φρονιμώτερον. Ἐν τῇ ταραχῇ ἕκαστος πιστεύει ἀσφαλέστερον ὅ,τι βλέπει νὰ πράττωσιν οἱ ἄλλοι. Ἄμυ ἐξεληθόντες τῆς πόλεως ἐστημεν. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα νέα θαύματα, νέοι τρόμοι· αἱ ἄμαξαι, ἃς ἐφέρομεν μεθ' ἡμῶν, κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐσεῖοντο τοσοῦτον, εἰ καὶ εὕρισκοντο ἐν πλήρει ἐξοχῇ, ὥστε δὲν ἠδυνάμεθα, καίτοι στηρίζοντες διὰ μεγάλων πετρῶν, νὰ τὰς σταματήσωμεν καὶ νὰ τὰς ὀρθοποδήσωμεν. Ἡ θάλασσα ἐφαίνετο στροβιλιζομένη περὶ ἑαυτὴν ὡς εἰ ἐξεδιώχθη ἐκ τῆς παραλίας ὑπὸ τῶν σεισμῶν. Ἡ παραλία εἶχε καταστῆ ἀληθῶς εὐρυτέρα καὶ εὕρισκετο κεκαλυμμένη ὑπὸ ζῶων θαλασσίων.

«Αἰφνης εἶδομεν ζοφερὰν καὶ φοβεράν νεφέλην, διασχιζομένην ὑπὸ φλογῶν, αἵτινες ἐξετοξεύοντο μετὰ βίας καταπληκτικῆς, ὡς μακρὰι γλῶσσαι ὅμοιαι πρὸς ἀστραπάς. Ὀλίγας στιγμὰς μετὰ ταῦτα ἡ νεφέλη ἐχαμήλωσε καὶ ἐκάλυψε τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Κατέστησαν ἀόρατα ἡ παραλία καὶ ἡ νῆσος Καπρία, ἣν καὶ περιεκάλυψεν».

Ὁ Πλίνιος διηγεῖται ὅτι τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ μήτηρ τὸν ἐξώρ-

κισε και τον διέταξε να σωθῆ δι' οἰουδήποτε τρόπου, τῷ ὑπέδειξεν ὅτι αὐτῆ, ὡς ὑπεργήρως, δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ και ὅτι θὰ ἀπέθνησκεν ἡ χαριστήμενη, ἔαν δὲν ἐγίνετο αὐτῆ αἰτία τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ της. Ἐκεῖνος ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἐννοεῖ νὰ σωθῆ ἄνευ τῆς μητρός του, και ἀποχωρῶν ἐδράξατο παρευθὺς τῆς χειρὸς αὐτῆς, καταρωμένης ἑαυτήν, διότι γίνεται αἰτία τῆς βραδύτητος ἐκεῖνου.

« Ἡ τέφρα ἤρξατο, και τοῖς εἰς μικρὰν ποσότητα, πίπτουσα ἐφ' ἡμῶν. Στρέφω τὴν κεφαλὴν και παρατηρῶ ὀπισθεν ἡμῶν παχεῖαν αἰθάλην ἀκολουθοῦσαν ἡμᾶς ὡς χεῖμαρρος. « Ἐνόσω βλέπομεν ἀκόμη, ἐγκαταλίπωμεν τὴν μεγάλην ὁδόν, λέγω εἰς τὴν μητέρα μου, φοβούμενος μὴ οἱ ὀπισθεν ἡμῶν ἐρχόμενοι ἀποπνίξωσιν ἡμᾶς εἰς τὰ σκότη». Μετὰ μικρὸν τὸ σκότος τοσοῦτον ἠῦξῆσεν, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι εὕρισκετο ἐν μαύρῃ και ἀσελήνῃ νυκτί, ἢ ἐν δωματίῳ κατακλείστῳ, ἐν ᾧ εἶχον σβεσθῆ πάντα τὰ φῶτα. Μόνον στεναγμοὶ γυναικῶν, κλαυθμηρισμοὶ παιδῶν και κραυγαὶ ἀνδρῶν ἤκούοντο. Ὁ εἰς ἐκάλει τὸν πατέρα, ἄλλος τὸν υἱόν, ἕτερος τὴν ἑαυτοῦ σύζυγον, οἷτινες ἀνεγνωρίζοντο μόνον διὰ τῆς φωνῆς. Οἱ μὲν ἐθρήνουν τὴν ἰδίαν αὐτῶν δυστυχίαν, ἄλλοι δὲ ἐσκέπτοντο ὁποῖον τὸ τέλος τῶν ἑαυτῶν φιλτάτων. Ἐν τοιαύτῃ θέσει εὕρισκοντο, ὥστε ὁ φόβος τοῦ θανάτου προὐκάλει τὸν θάνατον. Τινὲς ἐπεκαλοῦντο τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν, ἄλλοι ἐπίστευον ὅτι δὲν ὑπάρχουσι πλέον τοιοῦτοι και ἐφαντάζοντο ὅτι ἡ νύξ αὐτῆ ἦτο ἡ τελευταία, ἢ αἰώνια νύξ ! »

Λάμπεις τις, μακρόθεν προσβαλοῦσα τὴν ὄρασιν, ἀνήγγειλεν οὐχὶ τὴν ἔλευσιν τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τὴν προσέγγισιν τοῦ ἀπειλητικοῦ πυρός. Τὸ σκότος ἐπανῆλθε ψηλαφητότερον και ἡ βροχὴ τῆς τέφρας ἤρχισεν ἐκ νέου ἰσχυροτέρα και πυκνοτέρα. Ὁ Πλίνιος και οἱ κατόπιν αὐτοῦ φεύγοντες ἴσταντο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὅπως ἀποτινάξωσι τὰ ἐνδύματα αὐτῶν ἄνευ τοῦ μέτρου τούτου θὰ ἐπιπτον ἕνεκεν τοῦ βάρους και θὰ κατεκαλύπτοντο. Τέλος ὁ πυκνὸς οὗτος και μέγας ἀτμὸς ἐξέλιπε βαθμηδὸν και διεσκεδάσθη εἰς τὸ ἄπειρον. Μετ' ὀλίγον ἐφάνη ἡ ἡμέρα και ὁ ἥλιος ὑποκίτρινος, ὡς ἐν καιρῷ ἐκλείψεως. Τὸ πᾶν ἐφάνετο ὅτι ἤλλαξε, και τὰ πάντα ἐκρύβησαν ὑπὸ τὰ ὄρη τῶν τεφρῶν, ὡς ὑπὸ τὴν χιόνα.

Ἐνεκα τῆς μεγάλης ταύτης ἐκρήξεως ἡ Πομπηία, αἱ Στάβιαι και τὸ

Ἡράκλειον κατεχώσθησαν και ἅπαντα ἡ παραλία πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ κόλπου κατεκάη και κατεστράφη, ἀποτελέσασα ἀπέραντον πεδιάδα λάθας και τέφρας συσσεωρευμένης ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείου μέχρι τῶν Σταβιῶν. Ἐγράψαν πολλοὶ και διεφιλονίκησαν τὰ κατὰ τὴν καταστροφὴν. Εἶναι λίαν περιέργον πῶς Πλίνιος ὁ Νεώτερος, ἀφηγούμενος τὰ συμβεβηκότα τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ δράματος, οὐδὲν λέγει περὶ τῆς καταχώσεως τῶν πόλεων τούτων, ἃς κάλλιστα ἐγίνωσκεν. Πολλοὶ γεωλόγοι ἀπεφάναντο ὅτι ἡ καταστροφὴ τῶν δυστυχῶν τούτων χωρῶν ὑπῆρξε στιγμιαία. Ἄλλ' ὁ Dufrenoy, ὅστις ἐποιήσατο παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τῶν ἠφαιστειῶν, ἦν ἐκ τῶν πρώτων, οἷτινες ἀντετάχθησαν κατὰ τῆς γνώμης ταύτης.

Οὐδὲν ἄλλως παραδέχεται ὅ, τι ἐπίστευον πάντες οἱ πρὸ αὐτοῦ, δηλαδή, ὅτι τὸ Ἡράκλειον εἶχε καλυφθῆ ὑπὸ στρώματος λάθας, ἡ δὲ Πομπηία ὑπὸ βροχῆς τέφρας. Ὁ Dufrenoy δὲν εὕρε λάθας οὔτε ἐν Ἡρακλείῳ οὐδ' ἐν Πομπηίᾳ και φρονεῖ ὅτι αἱ δύο αὐταὶ πόλεις φαίνονται ὅτι πραγματικῶς ἐκκλύθησαν ὑπὸ στρώματος ὅπως ὁμοίας συνθέσεως.

Γεγονὸς ἀξιοσημείωτον ἐρχεται πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ γάλλου γεωλόγου. Ἐπισκεπτόμενός τις τὰς πόλεις τὰς κεχωσμένας ὑπὸ σωροὺς ἄμμων, οὗς ὁ ἄνεμος ἔφερε μακρὰν τῆς παραλίας, ἀναγνωρίζει ὅτι τὰ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν εὕρισκόμενα ἀντικείμενα διέμειναν σχεδὸν ἀβλαβῆ και τὰ οἰκήματα δὲν ἐπληρώθησαν ὑπὸ τῆς κοκκώδους ὕλης. Ἐν Πομπηίᾳ και Ἡρακλείῳ ἀπεναντίας ἡ ἠφαιστειογενὴς οὐσία ἐπλήρωσε τὰς κοιλότητας, διατηροῦσα τὸ ἐναποτύπωμα τῶν ἀντικειμένων, ἐφ' ὧν ἔπεσον, ὡς ἀποδείκνυται ἐκ τῶν στοῶν τοῦ Μουσείου τῆς Νεαπόλεως, ὅπερ μόνον ὑπὸ οὐσίας λεπτῆς, διακεχωσμένης εἰς τὸ ὕδωρ, ἠδύνατο νὰ παρασυρθῆ και ἦτις ἕνεκα τῆς ὑγρᾶς καταστάσεως αὐτῆς εἰσεχώρησε και εἰς τὰς βαθυτέρας κοιλότητας.

Ὡς εἶδομεν, κατὰ τὴν ἐκρηξιν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας και τέσσαρας νύκτας ἔπεσαν ἐπὶ τῶν δύο πόλεων βροχὴ διαπύρων τεφρῶν, ἀποδιώξασα τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων. Εἶναι λοιπὸν πιθανὸν ὅτι τὸ ὕδωρ, ἐξατμιζόμενον, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπέθηκεν εἰς τὰς κοιλότητας, εἰς ἃς εἶχεν εἰσδύσει, τὰ στερεὰ μέρη, ἅτινα περιείχεν.

Τὸ στῶμα, ὑφ' ὃ αἱ πόλεις αὐταὶ κατεχώσθησαν, δὲν εἶναι παντα-

χοῦ ἰσοπαχῆς. Ἐν Πομπηίᾳ τὸ μέσον πᾶχος αὐτοῦ εἶναι 5 μέτρα, ἐν ᾧ ἐν Ἡρακλείῳ ποικίλλει μεταξὺ 10,37 μέτρ. Πλεῖστα γεγονότα πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι καὶ αἱ Στάβιαι κατεστράφησαν ἐπίσης κατὰ τὴν ἐκρηξίν τοῦ 79 μ. Χ. πρὸς τὰς ἐξενεχθείσας ὑπὸ τινῶν ἀρχαιολόγων ἀντιρρήσεις. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐπὶ Πλινίου τοῦ πρεσβυτέρου αἱ Στάβιαι ἐρειπωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Σύλλα, δὲν ὑφίσταντο πλέον ὡς πόλις. Ἐν τούτοις εἶδομεν ὅτι Πλίνιος ὁ Νεώτερος λέγει ῥητῶς ὅτι ἡ ἐκ τέφρας βροχὴ προσέβαλλε τὴν πόλιν ταύτην. Ἀφ' ἑτέρου ἢ φύσις, τὸ ἔδαφος τοῦ Castellamare, ἐνθα ἤνθον αἱ Στάβιαι, ἠδύνατο ἐν ἀνάγκῃ νὰ μαρτυρήσῃ ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης, διότι ἐν αὐτῷ ἀπαντῶμεν στρώματα ἠφαιστειογόνων οὐσιῶν ὁμοίων πρὸς τὰ καλύπτοντα τὴν Πομπηίαν.

Ἦρχισαν νὰ ἀνακαλύπτωσι τὰ λείψανα τοῦ Ἡρακλείου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος· καίτοι δὲ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι σήμερον ἀνεσκάφη μέρος μόνον τῶν πόλεων τούτων, αἱ ἔρευναι τοῦ Dufrenoy καὶ αἱ οὐχὶ ὀλιγώτερον σπουδαῖαι τοῦ Overbeck πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι αἱ βροχαὶ τῶν τεφρῶν, αἵτινες ἐκάλυψαν τὴν Πομπηίαν, δὲν κατεπόντισαν αὐτὴν πρῶτον· ὅτι οἱ κάτοικοι αὐτῆς δὲν κατελήφθησαν αἴφνης καὶ ὅτι εἶχον καιρὸν νὰ σώσωσι τὰ πολυτίμα αὐτῶν ἀντικείμενα. Πιθανὸν νὰ ἐπέστρεψαν κατόπιν μετὰ τὴν καταστροφὴν ὅπως λάβωσι τὰς περιουσίας των. Τὰ χαμηλότερα στρώματα, τὰ τὴν πόλιν καλύπτοντα, ἅτινα φαίνονται ἀνακεκινημένα, ὁ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν σκελετῶν καὶ τὰ εὐρεθέντα ὀλίγα νομίσματα ἐπιβεβαιοῦσι τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Πλεῖστα στρώματα ἠφαιστειογόνων ἐκκρίσεων ἀκολουθοῦσι· διάφοροι λοιπὸν ἐκρήξεις, ἐπαναληφθεῖσαι πολλάκις, εἶχον τὴν αὐτὴν διάθεσιν.

Δύναται τις νὰ περιπατήσῃ εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Πομπηίας καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς οἰκίας της, εὐρίσκων ἀκόμη τὴν ὁδὸν τὴν κατακεκοσμημένην διὰ πλατέων πεζοδρομίων καὶ περιοριζομένην διὰ τήφρων, βλέπει τις τὰ ἀρχαῖα ἔγνη ἀμαξῶν ἐπὶ τοῦ ἔδαφους, ὅπερ ἦν ἐπιστρωμένον διὰ πλατέων τετραγώνων λίθων ἐκ λάθας.

Ἄπασαι αἱ καταποντισθεῖσαι πόλεις ἤσαν ἐκτισμέναι μὲ λίθους· σκάπτοντες κάτωθεν τοῦ ἔδαφους των, εὐρίσκομεν στρώματα τῆς οὐσίας ταύτης, ἅτινα ἔρχονται διαδοχικῶς μὲ γῆν καλλιεργήσιμον, εἰς ἣν εὐρίσκομεν ἔγνη φυτῶν. Ἐχομεν λοιπὸν διδόμενα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι

ἀκόμη πρὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως ἐκείνων, οὓς καλοῦμεν ἀρχαίους, λαοὶ ἀπολύτως ἄγνωστοι δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τοὺς ἀρχαίους ἀκόμη, κατώκησαν τὴν γῆν ταύτην, εἶχον ἐκδιωχθῆ ὑπὸ φοβερῶν καταστροφῶν τῆς φύσεως, μετὰ πολὺν δὲ καιρὸν εἶχον πάλιν συναθροισθῆ. Οἱ Ἕλληνες ὁμῶς καὶ οἱ Ῥωμαῖοι οὐδὲν μαρτύριον τῶν φοβερῶν αὐτῶν καταστροφῶν εἶχον διατηρήσει.

Αἱ λάθαι, ἃς τὸ ἠφαιστειογόνον τοῦτο ἐξήμεσε κατὰ τοὺς ἐγγύς αὐτοὺς χρόνους, προχωροῦσιν ὡς γιγαντώδεις ρίζαι εἰς τὴν πεδιάδα καὶ τὴν θάλασσαν. Ἐπὶ τῶν λαθῶν τούτων ἠθεμελιώθησαν ἀνάκτορα, καλύβαι, χωρία, ἀγροτικαὶ οἰκίαι καὶ ἐπαύλεις πολυτελεῖς. Κῆποι, ἄμπελοι, κερποφόροι πεδιάδες περιστοιχίζουσιν αὐτάς· ἀλλ' αὐτὴ ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ θεάματος γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν ἀγνωστὸν αἶσθημα δυσθυμίας καὶ ἀνησυχίας· ὑπὸ τὸ ὠραϊότατον, εὐφορώτατον καὶ μειδιῶν τοῦτο ἔδαφος εἰσι κατακεχωσμένα ἀρχαῖα πόλεις, κεῖνται καταποντισθεῖσαι οἰκοδομαί, κῆποι, οἵτινες ὑπῆρξαν λαμπρότεροι ἐξ ὧν δύναται τις νὰ φαντασθῆ. Οἱ Πόρτικοι ἀναπαύονται ἐπὶ τοῦ Ἡρακλείου καὶ τὰ περίχωρά των ἐπὶ τῆς Ῥετίνης· ὀλίγον μακρότερον κεῖται ἡ Πομπηία, ἥς μετὰ κόπου σχίζουσι σήμερον τὸν πέπλον, ὅστις τὴν καλύπτει ἀπὸ δέκα σχεδὸν αἰῶνων. Ὡς ὁ Toscan, ἐρωτῶ ἑμαυτὸν ποῖον εἶναι τὸ αἷτιον, τὸ ἀδικόπως ἐλκῦον τοὺς ἀνθρώπους εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἠφαιστείου, ἐπὶ τῶν ἐπικινδύνων τούτων ἀκτῶν· δὲν εἶχον δίκαιον οἱ ἀρχαῖοι, λέγοντες ὅτι ἄπασα ἡ παραλία κατοικεῖται ὑπὸ Σειρήνων;

Καὶ ἡ ὄψις αὐτῆ τοῦ Βεζουβίου φαίνεται μετ' ἀβληθεῖσα ἐπαισθητῶς ὑπὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ 79 μ. Χ. Πάντες οἱ παρατηρηταὶ συμφωνοῦσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, καὶ αἱ μεταβολαί, καίτοι περιορισμέναι, ὡς παρατηροῦμεν σήμερον, μεθ' ἐκάστην ἐκρηξίν ὑποστηρίζουσι τὴν ἰδέαν ταύτην. Τὸ ὄρος Σόμμα, ὅπερ φέρει τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τῆς μικρᾶς πόλεως, τῆς κειμένης εἰς τοὺς πρόποδάς του, περιστοιχίζει τὸν Βεζουβίου ὡς τεμάχιον κολοσσίου περιβόλου, διάθεσις, ἣν παρατηροῦμεν εἰς κρατῆρας κατὰ τι κατεστραμμένους.

Μεταξὺ τοῦ Βεζουβίου καὶ τῆς Σόμματος, ἥτις τὸν περιστοιχίζει, ὑπάρχει βαθεῖα κοιλάς, ἥς τὸ δυτικὸν μέρος εἶναι γνωστὸν μόνον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Atrio de Cavallo*. Ὀλίγον μακρότερον τοῦ Βεζουβίου ἐ-

νοῦνται μὲ τὰς τοῦ γειτονικοῦ ὄρους καὶ ἀποτελοῦσι μετ' αὐτοῦ τὴν συνέχειαν τοῦ τόξου τῆς Σόμματος.

Ἡ ὁμοιότης αὕτη τῆς ὑφῆς τῶν δύο ὄρέων, ὀλίγον διαφερόντων κατὰ τὸ ὕψος καὶ παρουσιαζόντων δύο ὁμοίους κώνους, ἡ ὁμοιότης αὕτη ἔκαμμε νὰ ὑποθέσωσιν ὅτι ἡ παλαιὰ κορυφή τοῦ Βεζουβίου κατεστράφη ἔνεκεν ἐκρήξεως, ἧς περιεγράψαμεν τὰ φοβερὰ συμβάντα.

Ἐὰν ἔχη οὕτω, τὸ ὄρος Σόμμα θὰ ἦτο προφανῶς τὸ μέρος τοῦ ἀρχικοῦ κρατῆρος, ὅπερ ἔμεινεν ἀβλαβές, ἐν ᾧ ὑψώθη ὁ σημερινὸς κῶνος.

Ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐπὶ Τίτου καταστροφῆς μέχρι σήμερον δὲν ἔπαυσαν θεωροῦντες τὸν Βεζούβιον ὡς ἠφαιστειὸν ἐν ἐνεργείᾳ, καίτοι οὗτος ἔμεινεν ἐπὶ πολλὰ συνεχῆ ἔτη ἠσυχος. Ἡ μᾶλλον ἀπομακρυσμένη τῶν περιόδων τῆς ἠσυχίας, ἐξ ὧν γνωρίζομεν, ὑπῆρξεν ἑκατὸν τριᾶκοντα ἔτη ἀπὸ τοῦ 1500 μέχρι τοῦ 1631. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ κρατῆρ του, καταστάς ἀπρόσιτος, μέχρι μεγάλου βάρους ἦτο κεκαλυμμένος μὲ φυτὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ δένδρα. Ἦτο ἐκπληκτικὸν πρᾶγμα νὰ βλέπη τις τὰ ζῶα νὰ βόσκωσιν ἠσύχως, νὰ κόπτωσι ξύλα ἐντὸς σπηλαίου, ἐξ οὗ εἶχον ἐξέλθει χεῖμαρροι φλογῶν. Ἀλλὰ περὶ τὸ τέλος τοῦ 1636 τὸ ἠφαιστειὸν ἤναψεν ἐκ νέου καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης αἱ ἐκρήξεις του κατέστησαν συχνότεραι.

Ἄξια δὲ λόγου εἶναι ἡ κατὰ τὸ 1868 συμβᾶσα ἐπὶ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, καθ' ἣν μετ' ἀγωνίας παρηκολούθει σύμπας ὁ κόσμος τὴν πορείαν τοῦ μεγάλου Τυφῶνος.

(Κατὰ τὸ γαλλικόν).

I. ΤΡΙΚΑΛΙΑΝΟΣ.

Α Λ Η Θ Ε Ι Α Ι

Ἐν τῷ βίῳ τῶν ἐθνῶν, καὶ μάλιστα τῶν νεαζόντων, πολὺ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα τῆς ἐξακριβώσεως τοῦ σημείου πολιτισμοῦ, εἰς ὃ ἔφθασαν ἐν ὠρισμένη στιγμῇ, φαίνεται ἡμῖν ἡ εξέτασις τῆς διευθύνσεως, καθ' ἣν ταῦτα βαδίζουσιν. Ἄν ἐξ αὐτῆς προκύπτῃ ὅτι βαίνει ἡ Ἑλλάς ἐπὶ τὰ πρόσω κατ' εὐθείαν ἀπαρέγκλιτον γραμμὴν, δὲν πρέπει ν' ἀχθώμεθα ὑπὲρ τὸ μέτρον οὔτε διὰ τὴν βραδύτητα τῆς πορείας, οὔτε διὰ τὸ χωρίζον ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐθνῶν διχάστημα, ὅσον μέγα καὶ ἂν ἀπομένῃ. Καὶ ὑπὸ μὲν τὴν ὕλικὴν ἐποψίν ἡ πρόοδος τῆς χώρας ταύτης, καὶ τοι οὐχὶ ἴσως ἀνάλογος τῆς ἀγγινοίας τῆς φυλῆς καὶ τῆς διακρινούσης τὸν αἰῶνα πυρετώδους δραστηριότητος, εἶναι τοῦλάχιστον ἀναμφισβήτητος καὶ προφανῆς εἰς τὸν ἐγκύπτοντα ἐφ' οἰουδήποτε στατιστικοῦ πίνακος ἡ ἀπλῶς στρέφοντα περὶ ἑαυτὸν τοὺς ὀφθαλμούς. Ἄν ὁμως ἐξετάσωμεν καὶ τὴν σήμερον διανοητικὴν ἡμῶν κατάστασιν, οὐχὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἄλλα ἔθνη, ὅπερ ἤθελεν εἶναι ἄδικον, ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, ἡ ἀπάντησις δὲν εἶναι πλέον εὐχερῆς. Παράτολμον ἴσως ἤθελεν εἶναι τὸ ν' ἀποφανθῇ τις ἀνεπιφυλάκτως ὅτι ἐν συνόλῳ δὲν προώδευσε τὸ ἔθνος καὶ πνευματικῶς. Ἀλλ' ἐνῷ ἡ ὕλικὴ πρόοδος εἶναι ψηλαφητῆ, ἡ διανοητικὴ ἐπὶ τὰ πρόσω κινήσις αὐτοῦ ἀπομένει πολὺπλοκὸν ζήτημα. Τὸ δὲ ζήτημα τοῦτο παρίσταται ὑπὸ ὄντως ἀποθαρρυντικῆν φάσιν ὁσάκις ὀπωσδήποτε ἐξέχων τις ἀνὴρ ἀποχωρίζεται ἡμῶν ἀνεπιστρεπτί.

Ἡ λέξις ἰδανικόν, ὡς πᾶσα ἄλλη, ἧς ἐγένετο πολλὴ χρῆσις καὶ κατάχρησις, κατήντησε τοσοῦτον ἐλαστικὴ καὶ πολυσήμαντος, ὥστε στερεῖται πάσης σχεδὸν ἀκριβοῦς σημασίας. Ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὰ ἀφηρημένα φιλοσοφήματα, δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἰδανικὸν ἔθνος τινὸς ἐν ὠρισμένη ἐποχῇ τὸν τύπον ἐκεῖνον, πρὸς τὸν ὁποῖον πᾶς τις ἐπιθυμεῖ νὰ ὁμοιάσῃ. Ἰδανικὸν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦτο ἡ ἀρμονικὴ ἔνωσις τοῦ ψυχικοῦ μετὰ τοῦ σωματικοῦ κάλλους· ἀκμαῖος νεανίας ἐλαύνων εἰς τὸ στάδιον νικηφόρον ἄρμα ἢ καθιστῶν προσεκτικᾶ

SISMANOGLIO MEGARO

εἰς τοὺς λόγους του τὰ πλήθη ἐνσάρκωσις δὲ τοῦ ἰδανικοῦ τούτου δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐν μὲν τοῖς μυθικοῖς χρόνοις ὁ Ἀχιλλεύς, ἐν δὲ τῇ ἱστορίᾳ ὁ Ἀλκιβιάδης... Ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' ἰδανικὸν τῶν Γάλλων ἦτο αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, ἢ τοῦλάχιστον ἐπίσημος τὸ γένος εὐπατρίδης, φέρων βαρύτιμα τρίχαπτα, διαπρέπων εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ τὰς αὐλικὰς παρατάξεις καὶ ἀγαπώμενος ὑπὸ ἡγεμονίδος βασιλικῆς αἵματος ἢ τοῦλάχιστον δουκίσσης· κατὰ τοιοῦτον δὲ τύπον διεσκευάζοντο ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀτρεΐδαι. Ἰδανικὸν τοῦ παρόντος αἰῶνος εἶναι ἀνὴρ λαχὼν πρὸς τῆς τύχης πλούτου, κάλλους, γένους, εὐφυΐας, ἵππων, μεγαλοστύρων καὶ ὄλων τῶν ἀγαθῶν, κατώτερα αὐτοῦ εὐρίσκων πάντα ταῦτα, χασμώμενος ἐν μέσῳ τῶν ἡδονῶν, ζητῶν νὰ καταβιβάσῃ τὸν παράδεισον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνούσιον εὐρίσκων τὸν καμπανίτην καὶ τὰ φιλήματα τῆς καλλίστης ἐρωμένης, μὴ ἤξεύρων ὁ ἴδιος τί θέλει καὶ πρὸς στιγμιαίαν ἀνακούφισιν τῆς ἀνιάτου αὐτοῦ πλήξεως παραδιδόμενος ὅτε μὲν εἰς ὑπερφυσικὰ ὄνειρατα, ὅτε δὲ εἰς παντοίας κουφότητας.

Ἐπάρχουσιν ἐν τῇ πολιτικῇ ἀξιωματὰ τινὰ, λαβόντα τὴν τύχην νὰ καταπτῶσι δημῶδη, τὰ ὅποια ἐν τούτοις, ἐὰν ἀκριβέστερον ἐξετασθῶσιν, οὐδεμίαν ἄλλην φέρουσιν ὑπὲρ αὐτῶν ἀνθεντίαν πλὴν μόνης τῆς ἀδιαλείπτου ἀναμασθήσεως ὑπὸ σμήνην ψιττακῶν. Τοιοῦτόν τι εἶναι καὶ τὸ πολύκροτον ἀπόφθεγμα τὸ ἐκφωνηθὲν ὑπὸ τοῦ Θιέρσου ἐν παραφορᾷ ἀντιπολιτεύσεως «ἐν συνταγματικῷ κράτει ὁ βασιλεὺς βασιλεύει καὶ δὲν κυβερνᾷ». Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὑπὸ τὸ κράτος ἐξαιρετικῶν περιστάσεων τοιοῦτόν τι σύστημα κατίσχυσεν ἐν Ἀγγλίᾳ, λαβὼν τὴν ἀρχὴν ἐκ μοναδικῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ σειρᾶς βλακῶν βασιλέων. Ἄλλ' ἂν αἱ περιπέτειαι τοῦ Ἀγγλικῆς λαοῦ καὶ ἡ μακρὰ ἔξις κατίστησαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνεπαίσθητον τὴν ἐν τῷ ῥήτῳ τοῦ Θιέρσου περιεχομένην ἀντίφασιν, δὲν ἔπειτα ἐκ τούτου ὅτι ἡ ἀντίφασις αὕτη ἔπαυσεν ὑπάρχουσα ἀναμφισβήτητος, καὶ εἰς πάντα λογικὸν ἄνθρωπον καταφανής. Ἀνοίγων τις τὸ τυχὸν οἶασι δῆποτε γλώσσης λεξικόν, τὸ τοῦ φιλοσόφου Littré λ. χ., τὴν λέξιν βασιλεύει εὐρίσκει ἐρμηνευομένην ὡς ἔξις : ἀβασιλεύω σημαίνει κυβερνῶ ἐπικράτειν τινὰ, φέρων τὸν τίτλον βα-

σιλέως, βασιλίσης, αὐτοκράτορος, πρίγκιπος ἢ ἄλλον τοιοῦτον». Κατὰ τοὺς ὅπαδους λοιπὸν τοῦ ἀνωτέρω ἀποφθέγματος, δικαιούμεθα μετ' ἴσης λογικῆς νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐν συνταγματικῷ κράτει ὁ βασιλεὺς κυβερνᾷ καὶ δὲν κυβερνᾷ, ἢ, ἀφίνοντες τὰς λέξεις, νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι, ἐπειδὴ ἐξαιρετικὸν τι τέρας ἔτυχε βιώσιμον ἐν Ἀγγλίᾳ, τὸ τέρας τοῦτο δύναται ἐν πάσῃ χώρᾳ νὰ ἐγκλιματισθῇ καὶ ὑπὸ πάντα οὐρανὸν νὰ εὐδοκιμήσῃ.

Ἐκ πάντων τῶν πολιτευμάτων μόνον τὸ κατὰ σύνταγμα, διχάζον εἰς δύο ἴσα μέρη τὴν ἐξουσίαν, σκαλεύει τὰ ἔθνη ἐπὶ διπλῆς ἀγκύρας, ὧν μία μόνη, ἂν τύχῃ στερεὰ, ἀρκεῖ πρὸς σωτηρίαν. Διερχόμενοι τὰς δέλτους τῆς συγχρόνου ἱστορίας, βλέπομεν τὴν μὲν Ἀγγλίαν κατορθοῦσαν δι' ἀγαθοῦ κοινοβουλίου νὰ ὑψωθῇ εἰς τὸ ἄωτον τῆς εὐημερίας ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αἰσχροῦ βασιλέως, τὴν δὲ Βρασιλίαν ἀναδύουσαν ἐκ τοῦ χάους διὰ τῆς ἀρετῆς ἐνὸς μόνου ἀνδρός, κατισχύοντος ὀλοκλήρου κομματικοῦ θηριοτροφείου. Ἄλλὰ τὰ δύο ταῦτα παραδείγματα, ἐνῶ τόσον εὐγλώττως ὑπὲρ τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν συνηγοροῦσιν, ἀποδεικνύουσι συγχρόνως πόσον ἀδικαιολόγητος εἶναι συνταγματικὸς βασιλεὺς, ἀποδίδων τὴν ἀποτυχίαν του πρὸς βελτίωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων εἰς τὴν αἰσχύρῃ τῶν φατριῶν, ἢ βουλευτῆς ἐπιρρίπτων εἰς τὴν τύφλωσιν καὶ τὸ πείσμα τοῦ βασιλέως τὴν εὐθύνην τῆς κοινῆς δυσπραγίας.

(Ἐκ τῶν τοῦ Ροΐδου).

Φ Ι Λ Ι Α

Κτημάτων πάντων τιμιώτατον ἀνήρ φίλος.

(Ηρόδοτος).

Φιλία ἐστὶ μία ψυχὴ ἐν δυοῖ σώμασιν ἐνοικουμένη.

(Αριστοτέλης).

Μηδέποτε ὀρεχθῆς κήσασθαι φίλον τὸν μήτε ψυχὴν μήτε σῶμα εὖ ποιῆσαι δυνατόμενον. — Φίλους μὴ ταχὺ κτῶ, οὐδ' ἂν κήσῃ, μὴ ταχὺ ἀποδοκίμαζε. — Φίλους εὐσέβει.

(Σύλλω).

Φίλοις εὐτεχοῦσι καὶ ἀτεχοῦσιν ὁ αὐτὸς ἴσθι.

(Περικλῆς).

Ἐπὶ τὰ δεῖτρα τῶν φίλων βραδέως πορεύου, ἐπὶ δὲ τὰς ἀτεχίας ταχέως.

(Χίλων).

Ἴππον μὲν ἀρετὴν ἐν πολέμῳ κρίνομεν, φίλου δὲ πίστιν ἐν ἀτεχίᾳ.

(Πλούταρχος).

Διὰ μὲν τῶν ὀφθαλμῶν μόλις ὄραν ἐστὶ τὸ ἐμποδῶν· διὰ δὲ τῶν φίλων καὶ τὰ ἐπὶ γῆς πέραν θεάσασθαι. — Διὰ μὲν τῶν ὠτῶν οὐκ ἂν τις ἀκούσῃ καὶ τὰ σφόδρα ἐγγύθεν· διὰ δὲ τῶν φίλων οὐδεὶς τῶν ἀναγκαίων ὁποιοῦνδήποτε ἀνήκοός ἐστι. — Ρῆθον ἂν τις συμφορῶν τὴν χαλεπωτάτην φέρει μετὰ φίλων, ἢ μόρος εὐτεχίαν τὴν μεγίστην.

(Δίων Χρυσόστομος).

Οὐκ ἐστὶ λύπης ἄλλο φάρμακον βροτοῖς

ὡς ἀνδρὸς ἐσθλοῦ καὶ φίλου παραίρεσις. —

Φίλον πρίασθαι χρημάτων πολλῶν σαφῆ.

(Εὐριπίδης).

Τῷ μὲν τὸ σῶμα διατεθειμένῳ κακῶς

χρεῖ' ἐστὶν ἰατροῦ, τῷ δὲ τὴν ψυχὴν φίλου

λύπην γὰρ εὖρονος οἶδε θεραπείειν φίλος.

(Μέγαρο).

Φ Ι Λ Α Ρ Γ Υ Ρ Ι Α

Ἡ φιλαργυρία μητρόπολις πάσης κακίας ἐστὶ.

(Βίων).

Ὁ τοῦ φιλαργύρου βίος ἔοικε νεκροῦ δείπνῳ· πάντα γὰρ ἔχωρ, τὸν εὐφρανθησόμενον οὐκ ἔχει. — Οὔτε παρὰ νεκροῦ ὀμιλίαν, οὔτε παρὰ φιλαργύρου χάριν δεῖ ζητεῖν. — Ὁ τοῦ φιλαργύρου πλοῦτος, ὥσπερ ὁ ἥλιος καταδύς εἰς τὴν γῆν, οὐδένα τῶν ζώων εὐφραίνει. — Ὑποστάθμη ἐστὶν οἶνον μὲν τρυῆ, φιλαργύρου δὲ ἀρελευθερία.

(Σωκράτης).

Οὐ πώποτε ἐλήλωσα πλουτοῦντα σφόδρα

ἄνθρωπον ἀπολαύοντα μηδὲν ὧν ἔχει.

(Μέγαρο).

Ἐγὼ οὐ τοὺς πλεῖστα ἔχοιτας καὶ φυλάττορας πλεῖστα εὐδαιμονεστάτους ἠγοῦμαι· οἱ γὰρ τὰ τεύχη φυλάττορες οὗτοι ἂν εὐδαιμονεστατοὶ εἴησαν, πάντα γὰρ τὰ ἐν ταῖς πόλεσι φυλάττουσιν· ἀλλ' ὅσ' ἂν πλεῖστα κτῶσθαι τε δύνηται σὺν τῷ δικαίῳ, καὶ χρῆσθαι πλεῖστοις σὺν τῷ καλῷ, τοῦτον ἐγὼ εὐδαιμονεστάτον ῥομιζῶ κατὰ χρήματα.

(Ξενοφῶν).

Οἱ φειδωλοὶ τὸν τῆς μελίσης οἶτον ἔχουσιν, ἐργαζόμενοι ὡς ἀεὶ βιωσόμενοι.

(Δημόκριτος).

Ο Ρ Γ Η

Ὡς δι' ὀμίχλης τὰ σώματα, καὶ δι' ὀργῆς τὰ πράγματα μείζονα φαίνεται.

(Πλούταρχος).

Οὐ μὴρ οὐδὲ μετ' ὀργῆς πρακτίον τοῖς φρονήμοις οὐδὲν ἀλόγιστον γὰρ θυμός, καὶ μετὰ προνοίας οὐδὲν ἄρ ποτε ποιήσεται.

(Θεόφραστος).

Ὁ θυμός ἐστι πάθος θηριῶδες μὲν τῇ διαθέσει, συνεχές δὲ τῇ λήψει· σκληρόν δὲ καὶ βίαιον τῇ δυνάμει, φόνων αἰτιον, συμφορᾶς σύμμαχον, βλάβης συνεργόν καὶ ἀτιμίας, χρημάτων ἀπώλεια, ἔτι δὲ καὶ φθορᾶς ἀρχηγόν.— Ὡς περὶ ὁ καπνὸς ἐπιδάκνων τὰς ὄψεις οὐκ ἔῃ βλέπειν τὸ κείμενον ἐν τοῖς ποσίν· οὕτως ὁ θυμὸς ἐπαιρόμενος τῷ λογισμῷ ἐπισκοτεῖ, καὶ τὸ συμβησόμενον ἐξ αὐτοῦ ἀπορον οὐκ ἀφίησι τῇ διαροίᾳ προσλαβεῖν.— Ἡ οὐχ ὀργῆς, ὅτι τῶν ἐν ὀργῇ διαπραττομένων ἀπάντων ὁ λογισμὸς ἀποδημεῖ, φεύγων τὸν θυμόν, ὡς πικρὸν τύραννον;

(Ἀριστοτέλης).

Νομίζω δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐθουλίᾳ εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργῆν, ὧν τὸ μὲν μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ μετὰ ἀπαιδευσίας καὶ βραχύτητος γνώμης.

(Θουκυδίδης)

Ὅσα ὀργῇ χρώμενοι πράττουσιν ἄνθρωποι, ταῦτα ἀνάγκη τυφλά εἶναι καὶ ἀρόητα καὶ τοῦ πατὸς ἀμαρτάνειν. Οὐ γὰρ οἷόν τε ὀργῇ χρώμενον λογισμῷ χρῆσθαι· τὸ δὲ ἄνευ λογισμοῦ ποιούμενον πᾶν ἄτεχρόν τε καὶ διεστραμμένον. Λόγον οὖν ἡγεμόνα χρῆ ποιησόμενον, οὕτως ἐπιχειρεῖν τοῖς κατὰ βίον ἔργοις, τὰς ἐκάστοτε προσπιπτούσας ὀργὰς διορθούμενον καὶ διατεύοντα, ὡς περὶ οἱ κυβερνήται τὰ κύματα τὰ προσφερόμενα.

(Πλούταρχος).

Φ Θ Ο Ν Ο Σ

Ὁ φθορεὸς αὐτῷ πολέμιος καθίσταται· ἀθαιρέτοις γὰρ συνέχεται λύπαις ἀεὶ.

(Μένανδρος).

Ἄδικώτατον πρᾶγμα ἔστι τῶν πάντων φθόνος.

(Κράτης).

Ὁ φθορέων ἑωυτὸν ὡς ἐχθρὸν λυπέει.

(Δημόκριτος).

Τοσούτῳ δὲ εἰσιν οἱ φθορεοὶ δυστυχέστεροι τῶν ἄλλων ὅσον οἱ μὲν ἐπὶ ταῖς αὐτῶν συμφοραῖς ἀλγοῦσιν· οἱ δὲ φθοροῦντες πρὸς τοῖς ἑαυτῶν κακοῖς, καὶ ἐπὶ τοῖς τῶν ἄλλων ἀγαθοῖς λυπούμενοι διατελοῦσιν.

(Θεόφραστος).

Τούτων δ' αἰτιος ὁ φθόνος, ὃ τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσσεστιν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσίν ἐστι.

(Ἰσοκράτης).

Καὶ διπλῶ τῶν ἄλλων οἱ φθορεοὶ κακοῦνται· οὐ γὰρ μόνον τοῖς οἰκείοις κακοῖς ἄχθονται, ὡς περὶ ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς.

(Πλούταρχος).

Εἰς τὰπίσημα δ' ὁ φθόνος πηδᾶν φιλεῖ.—

Τίς ἄρα μήτηρ ἢ πατὴρ κακὸν μέγα βροτοῖς ἔφυσε τὸν δυσώρυμον φθόνον; πασῶν μεγίστην τῶν ἐν ἀνθρώποις νόσων.

(Εὐριπίδης).

Τοῖς μὲν διὰ ἡλίου πορευομένοις ἐπεταὶ κατ' ἀνάγκην σκιά, τοῖς δὲ διὰ δόξης βαδίζουσιν ἀκολουθεῖ φθόνος.

(Σωκράτης).

Παύροις γὰρ ἀνδρῶν ἐστι συγγενὲς τότε, φίλον τὸν εὐτυχοῦντ' ἄνευ φθόνου σέβειν.

(Αἰσχύλος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τέσσαρες σουλτανικά ἐπιστολαί.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκίσκος ὁ Α΄, ἠττηθεὶς καὶ αἰχμαλωτισθεὶς ἐν μιᾷ τῶν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας μαχῶν, ἐζητήσατο τὴν συνδρομὴν τοῦ τότε βασιλεύοντος Σουλτάν Σουλεϊμάν. Ἡ κατωτέρω Α΄ ἐπιστολὴ εἶναι ἡ ἀπάντησις τοῦ Σουλτάνου εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ αἰχμαλώτου ἡγεμόνος, ὅστις μετ' οὐ πολὺ καὶ συνεμάχησε μετ' αὐτοῦ.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἠτήσατο βραδύτερον τὴν εἰς τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἱερουσαλήμ παραχώρησιν ἐκκλησιαστικῶν, μεταβληθείσης εἰς τέμενος. Ἐν τῇ Β΄ ἐπιστολῇ γίνεται κατ' ἐπιπέδον τοῦ Σουλτάνου ἡ εὐμηνία, καίτοι ἀρνητικῆ, ἀπάντησις.

Κατόπιν ὁ Σάχης τῆς Περσίας ἀπέστειλε πρὸς τὸν αὐτὸν Σουλτάνον δῶρα πλουσιώτατα καὶ αὐτόγραφον ἐπιστολήν, ὅπως συγχαρῆ αὐτῷ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀποπερατώσει τοῦ μεγαλοπρεποῦς τεμένους Σουλεϊμανιέ (1) [1536]. Ἡ ἀπάντησις δὲν εἶναι κατωτέρα τῆς λευκῆς ἐπιστολῆς τῆς δὲ ἀλληλογραφίας ταύτης δημοσιεύομεν τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄

Θεός!

Διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ὑψίστου (οὗ ἡ δύναμις ἐσαεὶ τιμηθεῖη καὶ δοξασθεῖη καὶ ὁ θεὸς λόγος εἶη ὑπερπαινετός!)

Διὰ τῶν ἐν εὐλογίαις ἀπείρων θαυμάτων τοῦ ἡλίου τῶν οὐρανῶν τῆς προφητείας, τοῦ ἀστέρος τοῦ ἀστερισμοῦ τῶν πατριαρχῶν, τοῦ ποντίφικος τῆς φάλαγγος τῶν προφητῶν, τῆς λεγεῶνος τῶν ἁγίων, Μωάμεθ τοῦ ἀγνωστάτου [ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ χάρις εἶη μετ' αὐτοῦ!]

Καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἁγίων ψυχῶν τῶν τεσσάρων φίλων, οἵτινές εἰσιν ὁ Ἄβου Βέκρ, ὁ Ὁμάρ, ὁ Ὁσμάν καὶ ὁ Ἀλῆς [ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ εἶη μετ' αὐτῶν πάντων!]

Ἐγὼ ὁ Σάχ Σουλτάν Σουλεϊμάν Χάν, υἱὸς τοῦ ἀηττήτου Σελίμ Χάν, ὁ Σουλτάνος τῶν Σουλτάνων, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλείων, ὁ διανομεὺς τῶν σταυμάτων εἰς τοὺς ἡγεμόνας τοῦ κόσμου, ἡ ἐπὶ τῆς γῆς σκιά τοῦ Θεοῦ, ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὑπέρτατος κύριος τῆς Λευκῆς καὶ τῆς Μαύρης θαλάσσης, τῆς Ῥουμελίας καὶ Ἀνατολῆς, τῆς Καραμανίας, τῆς ἄνω Ἀρμενίας, τῆς ἐπαρχίας Ζιλκαδριέ, τοῦ Διαρβεκίρ, τοῦ Κουρδιστάν, τοῦ Ἀζερβαϊτζάν (Μηδίας), τῆς Περσίας, τῆς Συρίας, τοῦ Χαλεπίου, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Μέκκας, τῆς Μεδίνης, τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀπασῶν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Ἰεμένης, πλείστον ἄλλων ἐπαρχιῶν, ἃς διὰ τῆς ἀηττήτου δυνάμεως αὐτῶν κατέκτησαν οἱ ἐνδοξοὶ προκάτοχοι καὶ σεβαστοὶ Μου πρόγονοι (ὁ Θεὸς περικαλύπτει διὰ φωτὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς πίστεως αὐτῶν) καὶ ἀπειραρίθμων ἄλλων τόπων, οὗς ἡ ἐνδοξὸς Ἐμοῦ Με-

(1) Διὰ τὸ τέμενος τοῦτο, οὗ τὰ ἐγκαίτια ἐτελέσθησαν μετὰ δεκαπενταετητέρας ἐργασίας, ἰδαπανήθησαν ὀκτακόσιαι χιλιάδες χρυσῶν δουκάτων.

γαλειότης ὑπέταξεν εἰς τὴν φλογερὰν σπάθην καὶ τὴν θριαμβευτικὴν μάχαιράν Μου. Ἐγὼ, ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάν Σελίμ, υἱοῦ τοῦ Σουλτάν Βαγιαζήτ, ὁ Σάχ Σουλτάν Σουλεϊμάν Χάν

Πρὸς σὲ τὸν Φραγκίσκον, τὸν βασιλέα τοῦ βασιλείου τῆς Γαλλίας.

Ἡ ἐπιστολή, ἣν ἀπέστειλας εἰς τὴν Αὐλήν Μου, τὸ ἄσυλον τῶν βασιλείων, διὰ τοῦ Φραγκιπᾶν, ἀνδρὸς ἀξίου τῆς ἐμπιστοσύνης σου, καὶ προφορικῶς τινες διακονώσεις, ἃς τῷ συνέστησας, Μ' ἐπληροφόρησαν ὅτι ὁ ἐχθρὸς δεσπόζει ἐν τῷ βασιλείῳ σου, ὅτι ἤδη εἶσαι αἰχμαλώτος, καὶ ὅτι αἰτεῖς ἐντεῦθεν συνδρομὴν καὶ ὑποστήριξιν ὅπως ἀπαλευθῆσθῃς. Πᾶν ὅ,τι εἶπας ἐξετέθη εἰς τοὺς πόδας τοῦ θρόνου Μου, τοῦ καταφυγίου τοῦ κόσμου· αἱ περὶ τούτου ἐπεξηγηματικαὶ λεπτομέρειαι κάλλιστα ἐνοήθησαν, καὶ ἡ σεβαστὴ πατέρα Μου κατανοεῖ ὅλον αὐτῶν τὸ μίγεθος. Οὐδὲν τὸ ἐκπληττον ἂν κατὰ τοὺς παρόντας καιροὺς ἠττωνταὶ καὶ αἰχμαλωτίζονται αὐτοκράτορες. Ἀλλὰ παρηγορήσθω ἡ καρδιά σου καὶ μὴ ταρσασίσθω ἡ ψυχὴ σου! Ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν οἱ ἐνδοξοὶ Ἡμῶν προκάτοχοι καὶ μεγάλοι πρόγονοι (ὁ Θεὸς διαρωτίζῃ τὴν τελευταίαν αὐτῶν κατοικίαν!) οὐδέποτε παρέλειψαν νὰ ἐκστρατεύωσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ κάμωσι κατακτήσεις· καὶ Ἐγὼ αὐτός, ἀκολουθῶν ἐκείνων τὰ ἴχνη, ὑπέταξα κατὰ πᾶσαν τοῦ ἔτους ὥραν ἐπαρχίας καὶ φρούρια ἰσχυρὰ καὶ δυσπόρθητα. Οὐτε νύκτα οὔτε ἡμέραν κοιμῶμαι, καὶ οὐδέποτε ἡ σπάθη ἐγκατέλιπε τὴν πλευράν μου. Εἶθε ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ (εἶη εὐλογητὸν τὸ ὄνομά του!) νὰ καθιστᾷ Ἡμῖν εὐκόλον τὴν πρᾶξιν τοῦ καλοῦ! Εἶθε αἱ κρίσεις καὶ αἱ βουλαὶ Αὐτοῦ νὰ ἀποκαλύπτωνται Ἡμῖν φαιναὶ ὅπου καὶ ἂν τυγχάνωσιν!

Ἐπι πλέον, ἐρώτησον τὸν ἀπεσταλμένον σου περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων· πείσθητι εἰς πᾶν ὅ,τι σοὶ εἶπῃ, καὶ μάθε καλῶς ὅτι οὕτως ἔχει.

Ἐγράφη κατὰ τὴν πρώτην δεκάδα σελήνης τοῦ Ῥαβιούλ ἄχρ τοῦ ἔτους ἐνεακοσιοστοῦ τριακοστοῦ δευτέρου τῆς Ἐγείρας (περὶ τὰ μέσση Φεβρουαρίου 1526). Ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ παλατίου τῆς καλῶς φρουρουμένης καὶ ἐφωδιασμένης Κωνσταντινουπόλεως.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β΄

Ἐγὼ ὁ Σάχ Σουλτάν Σουλεϊμάν, υἱὸς τοῦ ἀηττήτου Σελίμ Χάν (1).

Πρὸς σὲ τὸν Φραγκίσκον, τὸν Βέην τοῦ τόπου τῆς Γαλλίας.

Ἀπέστειλας εἰς τὴν Αὐλήν Μου, τὴν εὐτυχῆ τῶν Σουλτάνων κατοικίαν, τὴν ἡὴ τῆς καλῆς διοικήσεως καὶ εὐημερίας, καὶ τὸν τόπον, ὅπου λαμβάνουσι φιλόφρονα δεξιῶσιν αἱ ἀνακρινώσεις τῶν ἡγεμόνων..... ἐπιστολήν, δι' ἧς Μοὶ γνωστοποιεῖς ὅτι ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς ἀπκρτζούσης μέρους τῶν καλῶς φρουρουμένων Κρατῶν Μου, ὑπάρχει ἐκκλησία ἀνήκουσα ἄλλοτε εἰς τὸν λαόν τοῦ Ἰησοῦ καὶ κατόπιν μεταβληθεῖσα εἰς τζαμίον. Γνωρίζω ἐν λεπτομερείᾳ τί ἐξέθεσας ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἐὰν τὸ πρᾶγμα εἶχεν οὕτω μόνον, χάριν τῆς μεταξὺ τῆς Ἡμετέρας ἐνδόξου μεγαλειότητος καὶ σοῦ ὑπερχούτης φιλίας καὶ ἀγάπης, αἱ ἐπιθυμίαι σου ἤθελον τύχει φιλόφρονος ἀκροάσεως καὶ ὑποδοχῆς ἐνώπιον τῆς Ἡμετέρας παρουσίας, τῆς διανομῆς τὴν εὐημερίαν. Ἀλλὰ τὸ εἰδικὸν τοῦτο ζήτημα δὲν ὁμοιάζει τὰς περὶ κινητῶν καὶ ἀκινήτων κτημάτων κοινὰς περιπτώσεις.

(1) Ἐπικρατεῖται ἀπανταίως οἱ τίτλοι ὡς ἐν τῇ πρώτῃ.

Ἐνταῦθα πρόκειται περί ἀντικειμένου ἀφορώντος τὴν θρησκείαν Ἑμῶν· διότι, κατὰ τὰς ἱε-
ράς διαταγὰς τοῦ Ὑψίστου, τοῦ δημιουργοῦ τοῦ παντός καὶ τοῦ εὐεργέτου τοῦ Ἀδάμ,
καὶ συμφώνως μὲ τούτους νόμους τοῦ Ἡμετέρου Προφήτου, τοῦ ἡλίου τῶν δύο κόσμων (ἢ εὐ-
λογία τοῦ Θεοῦ εἶη μετ' αὐτοῦ!) ἡ ἐκκλησία αὕτη μετεβλήθη εἰς τζαμίον καὶ οἱ Μου-
σουλμάνοι κάμνουνσι *γαμάζι* ἐν αὐτῷ. Ὅθεν νῦν ἤθελεν εἶναι ἐναντίον τῆς θρησκείας Ἑ-
μῶν τὸ νὰ δικησόμεν ἄλλως καὶ νὰ μιάνωμεν τόπον φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ *τζαμίου*,
καὶ ἐν τῷ ὀπίω ἅπαξ ἐγένετο *γαμάζι*· ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὁ ἱερός νόμος ἠνείχετο τὴν πράξιν
ταύτην, πάλιν θὰ μοὶ ἦτο παντάπασιν ἀδύνατον νὰ δεχθῶ καὶ νὰ ἐνδώσω εἰς τὴν ἐπίμονον
ταύτην αἰτησίαν σου. Πλὴν, ἐξαιρέσει τῶν εἰς προσευχὴν καθιερωμένων τόπων, καθόσον
ἀφορᾷ εἰς πάντας τοὺς ἄλλους, ὅσοι εὐρίσκονται εἰς χεῖρας τῶν Χριστιανῶν, κανεὶς, ἐπὶ
τῆς δικαίας βασιλείας Μου δὲν δύναται ν' ἀνησυχήσῃ μηδὲ νὰ ταραξῇ τοὺς κατοικοῦντας
ἐν αὐτοῖς. Ἀπολαύοντες ἐντελοῦς ἀναπαύσεως ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς κυριαρχικῆς Μου
προστασίας, ἔχουσι τὴν ἀδειαν νὰ ταλῶσι τὰς τελετὰς καὶ τὰ δόγματα τῆς θρησκείας αὐ-
τῶν. Καὶ οὕτως, ἀποκαθισταμένους ἐν πλήρει ἀσφαλείᾳ εἰς τὰ καθιδρόματα τῆς λατρείας
καὶ εἰς τὰς συνοικίας των, εἶναι πάντῃ ἀδύνατον νὰ τοὺς ἐνοχλήσῃ ἢ τυραννήσῃ ὅστις
δήποτε εἰς τὸ ἐλάχιστον. Τοῦτο οὕτως ἔστω.

Ἐγρᾶφη κατὰ τὴν πρώτην δεκάδα τῆς σελήνης Μουχαρρέμ-ούλ-χαρρέμ, τοῦ ἐνεα-
κοσιοστοῦ τριακοστοῦ πέμπτου ἔτους τῆς Ἐγείρας (περὶ τὰ μέσα Σεπτεμβρίου 1528).

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Γ'

Ὁ Σάγης τῆς Περσίας πρὸς τὸν Σουλτᾶν Σουλεῦμᾶν κτλ.

(Ἀπόσπασμα)

«... Ὡς Σὺ, ὁ εὐνοοῦμενος παρὰ τῆς θείας χάριτος, ὁ ὑπερπληρωθεὶς δαῶρων
ὑπὸ τοῦ Ὑψίστου καὶ ποτισθεὶς τὴν ζωογόνον δρόσον τοῦ Δημιουργοῦ, Σουλτᾶν τῶν
δύο τῆς σφαίρας μερῶν, Χὰν-Χὰν τῶν δύο θαλασσῶν.

Σὺ, ὁ ἔχων τὸ διπλοῦν προφητικὸν χάρισμα, τὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ τοῦ πνεύματος.
Σὺ, ὁ ὅμοιος πρὸς τοὺς Σολομῶντας (1), τὸ κέντρον τῶν δύο ὀριζώντων, ὁ θεράπων
τῶν δύο ἱερῶν πόλεων (2). Σὺ, ὁ συνενῶν ἐν σεαυτῷ τὴν δύναμιν, τὴν δόξαν, τὴν με-
γαλοπρέπειαν, τὴν ἰσχύον, τὴν χαλιρίαν, τὸ μεγαλεῖον, τὴν μεγαλειότητα, τὴν δικαιοσύ-
νην, τὰς τιμὰς, τὴν τύχην καὶ τὴν εὐθύτητα· Σουλτᾶν Σουλεῦμᾶν Χὰν, εἴθε αἱ ση-
ματεῖαι Σου διὰ παντός κυματίζουσιν ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, καὶ οἱ τίτλοι τῆς βασιλείας
Σου ἐγγαρχηθῶσιν ἐπὶ δεύτων αἰδίων».

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Δ'

(Ἀπόσπασμα ἀπαντήσεως)

«... Ὡς Σὺ, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς χεῖρας ὑπάρχει ἡ κυριαρχικὴ μεγαλειότης, στε-
ρεῶ καὶ ἀκράδαντε ὡς ὁ οὐρανός, ὡς ὁ ἥλιος· ἔκλαμπρε, περικυκλούμενε ἀπὸ τὴν λάμψιν

(1) Οἱ Ὅθωμανοὶ πιστεῖουσιν ὅτι ἐβδομήκοττα δύο Σολομῶντες ἐβασίλευσαν πρὸ
τοῦ Ἀδάμ.

(2) Τῆς Μίκκας καὶ Μεδίτης.

τοῦ Δζεμίτ, πεπροικισμένε μὲ ὄφιν σοβαράν, μὲ τὴν φρόνησιν τοῦ Δαρά (1), τὴν δεξιό-
τητα τοῦ Χοσρέθ, τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ Μουχαρᾶ (2), τὸ στέμμα τοῦ Νεϊκομπάντ, τὸ
σκῆπτρον τοῦ Φεριδούν, Σάχη τοῦ θρόνου τῆς μεγαλοπρεπειᾶς, σελήνη τοῦ ἡλίου τῆς
δυνάμεως! Σὺ, ὁ φέρων τὴν σημαίαν τῆς δόξης καὶ τῆς τύχης καὶ ἀνοίγων τὸν τάπητα
τῆς μετριοφροσύνης καὶ τῆς δεινότητος· Σὺ, ἡ Ἡώς τῶν ἀστέρων τῶν προτερημάτων,
ἡ πηγὴ καὶ τὸ ἄσυλον τῶν ἀρετῶν, ὁ συνενῶν ἐν σεαυτῷ τὸ ἔξοχον τῶν καλῶν ἠθῶν, ὁ
ἀπαστρέπτων ἐκ τῆς λάμψεως τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων, ὁ συγγαίρων σεαυτῷ διὰ τὴν
ἐπὶ Σὲ ἐπίδωξιν τοῦ ὑπερτάτου Προστάτου, ὁ ἀπολαύων τῶν εὐνοιῶν τοῦ ἐν τῇ δόξῃ αὐ-
τοῦ διαχέοντος τὴν εὐημερίαν καὶ ὁ περιπόθητος ὡς Δζέμ. Ὡς Σὺ, τῆς εὐτυχίας τὸ ἄ-
συλον, Ταχμάση Σάχ, ἔσο πάντοτε περικυκλούμενος ἀπὸ τὴν ἀπόρροιαν τῆς θείας χά-
ριτος καὶ ἰθύνου ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν φῶτων τοῦ Οὐρανοῦ!...»

Ἄλλὰ καὶ ἡ εὐνοοῦμένη σύζυγος τοῦ Σάχη τῆς Περσίας ἔγραψε συγχρόνως πρὸς
τὴν σύζυγον τοῦ Σουλεῦμᾶν *Ροξελάρην*, Ῥωσσίδα τὴν καταγωγὴν, καὶ πρὸς τὴν θυ-
γατέρα τῆς συγχαρητηρίου ἐπιστολάς ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀποπερατώσει δύο *τζαμιῶν*, ὧν τὸν
θεμέλιον λίθον αὐταὶ ἔθετο. Παραθέτομεν καὶ τούτων βραχέα ἀποσπάσματα:

«... Εἴθε αἱ διαπυρότεραι τῶν εὐχῶν, ἃς ὁ Θεὸς εἰσακούσῃ, κατευθυν-
θῶσι πρὸς τὸν δεσπότην ἐκείνους, ἧτις περικυκλοῦται ἀπὸ τὴν λάμψιν τοῦ ἀστέρος τῆς
πρωίας, ὡραία ὡς *Φερεγγίς*, ἰσχυρὰ ὡς ἡ *Βαλκίς*, εὐγενής ὡς ἡ *Σελεῦχά*, ἀγνή ὡς ἡ
θεοφιλὴς *Μαρία*, ἡ Σουλτάνα *Χασεκῆ*· διότι τὸ Κοράνιον εὐλογεῖ τοὺς ἐγείροντας οἴ-
κους εἰς τιμὴν τοῦ Κυρίου καὶ ἀναπαυομένους ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτῶν».

Ἡ δὲ *Ροξελάρη* ἐν τῇ ἀπαντήσει τῆς ἰδανείστῃ τὰς αὐτὰς εἰκόνας ἀπὸ τὴν θρησκείαν
καὶ τὴν ἱστορίαν.

«Ἐδεξάμην, ἔλεγεν, ὡς δῶρον τοῦ παραδείσου τοὺς μαργαρίτας τῶν ἐνθερμοτέρων
προσευχῶν τοῦ κομποσχοινίου τῶν ἀγγέλων, τὸ εὐωδέστερον κοράλλιον τῶν ἐν τοῖς *τζα-
μιοῖς* πιστῶν· αἱ δὲ δεήσεις αὐταὶ ἀποτείνονται τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἑμοῦ παρ' ἐκείνης, ἧτις ἐ-
προικίσθη μὲ τὴν νεότητά των *Θυρί*, τὴν ἀρετὴν τῆς *Σελεῦχά*, τὴν ἰσχύον τοῦ *Δαρείου*,
καὶ ἧτις εἶναι ἡ κυρία τοῦ κυρίου τοῦ *Ἰράν*, ἡ θεόπνευστος *Μαρία*, ὁ ἀστὴρ τῆς με-
γαλειότητος, ὁ μαργαρίτης τοῦ θρόνου τῆς ἀθωότητος, ἡ κεκαλυμμένη μὲ τὸν πέπλον
τῆς αἰδοῦς, ἡ γυνὴ, ἦν βέβηλος ὀφθαλμός οὕτω ἤτέτισεν».

Αἱ δύο ἱεραὶ τῶν Ὅθωμανῶν πόλεις.

ΜΕΚΚΑ. Ἡ πόλις αὕτη τῆς ἐρήμου Ἀραβίας θεωρεῖται ἱερὰ ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν,
διότι ὑπῆρξεν ἡ γενέτειρα τοῦ Μωάμεθ, καὶ διότι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ὁ τοσοῦτον πρὸς αὐ-
τοὺς σεβαστὸς ἱερός σηκός, *Καάβα* ἢ *Κιαμπές* καλούμενος, οὗ τὴν κτίσιν ἀνάγουσιν
εἰς τὸν Ἀβραάμ. Ἡ Μέκκα κεῖται ἐν εὐρυχώρῳ πεδιάδι περικυκλουμένη ὑπὸ ὀρέων ὑπὸ
τὴν 31°, 28' βορ. πλάτους καὶ ὑπὸ τὴν 37°, 54' ἀνατολ. μεσημβρ. Ὑπὸ τῶν Ἀ-
ράβων καλεῖται *Ὀμ-Ἐλ-Κορά*, ἦτοι *Μήτηρ* τῶν πόλεων. Αἱ οἰκίαι τῆς εἶναι λίθιναι
περσικῆς καὶ Ἰνδικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, αἱ μεγαλειότεραι τῶν ὀδῶν τῆς ἀρκούντως κανονικαί,
προστατεύεται δὲ ὑπὸ τριῶν προμαχῶνων. Ἄλλοτε οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ὑπερ-

(1) Τοῦ Δαρείου. (2) Τοῦ Διός.

έδαινον τὰς 100,000, τανῶν ὁμοίως δὲν ἀριθμοῦνται πλείονες τῶν 25,000. Οὐδενὶ τῶν ἀλλοθρήσκων ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἱεράν τοῦ Ἰσλαμισμοῦ πόλιν, ἀλλ' οὐδὲ κἄν νὰ πλησιάσῃ εἰς μικροτέραν τῶν ἐξ λευγῶν ἀπόστασιν. Ἐκαστος Μωαμεθανός, πιστός τοῦ νόμου τηρητής, ὀφείλει νὰ μεταβῇ εἰς τὴν γενέθλιον τοῦ Προφήτου γῆν ἅπαξ τοῦλάχιστον τῆς ζωῆς του, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου.

Ἐν ἀναπεπταμένῳ περιβάλλῳ, περιοριζομένῳ ὑπὸ στοῶν καὶ κεκοσμημένῳ διὰ κίωνων ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, εἶναι ἰδρυμένον μικρὸν τέμενος, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ὑψοῦται κεκαλυμμένος διὰ μελανοῦ ὑφάσματος ὁ Κιαμπίς, ὃν οἱ Ἀραβες καλοῦσι καὶ *Βιτ-Ἀλλάτ*, ἥτοι οἶκον τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἀρχαιότατον τοῦτο ἀραβικὸν μνημαῖον ἔχει σχῆμα παραλληλεπίπεδου ὀρθογωνίου, ὕψους 18 μέτρων, μήκους 12 καὶ πλάτους 10, ἰδρύθη δέ, κατὰ τὸ Κοράνιον, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀδάμ καταστραφέν ὑπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσραὴλ εἰς λατρείαν τοῦ Ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἐπὶ μιᾶς τῶν ἐσωτερικῶν πλευρῶν τοῦ οἰκοδομημάτος τούτου δεῖκνυται δι' ἀργύρου περιζωσμένος ὁ περίφημος μαῦρος λίθος, ὃν, κατὰ τὴν μωαμεθανικὴν παράδοσιν, ἐκόμισεν ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ εἰς τὸν Ἀβραάμ, ὅτε ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦτον. Κατὰ τὴν αὐτὴν παράδοσιν, ὁ λίθος οὗτος ἐν ἀρχῇ εἶχε λευκὸν χρῶμα, τὰ ἄφθονα ὅμως δάκρυα, ἅτινα ὁ Ἀρχάγγελος ἔχυσεν ἐπ' αὐτοῦ διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων, κατέστησαν αὐτὸν μαῦρον. Τὸν ἱερόν τοῦτον λίθον ὠρίσεν ὁ Μωάμεθ ὡς σημεῖον, πρὸς ὃ δεῖν νὰ διευθύνωνται αἱ προσευχαί τῶν πιστῶν, ὅθεν ἅπαντες οἱ Μωαμεθανοί, εἰς οἷον δήποτε μέρος τοῦ κόσμου καὶ ἂν εὐρισκωνται, στρέφουσι πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τὸ πρόσωπον ὅπου τὴν καρδίαν πρὸς τὸν Οὐράνιον πατέρα. Εἰς τὸν Κιαμπὲν ἄγει μάλιστα θύρα ἀργυρᾶ, ἀνοιγομένη τρὶς μόνον τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἅπαξ διὰ τοὺς ἄνδρας, ἅπαξ διὰ τὰς γυναῖκας καὶ ἅπαξ πρὸς καθαρισμόν τοῦ τέμενος. Εἶναι δὲ κεκαλυμμένη δι' ὑφάσματος μαύρου ἐκ μετάξης, ἐφ' οὗ εἶναι κεκεντημένοι γραμμασι χρυσοῖς αἱ τοῦ Κορανίου ἐντολαί.

Τὸ καταπέτασμα τοῦτο ἀντικαθίσταται κατ' ἔτος, πέμπεται δὲ παρὰ τοῦ Σουλτάνου ὡς εὐλαβείας ἀφίερωμα. Εἰς τὸν ναὸν εἰσέρχονται βαίνοντες ἐπὶ τῶν γονάτων. Αἱ πρόσοδοι τοῦ τέμενος τούτου εἶναι μέγιστα· ἡ φυλακὴ καὶ διατήρησις αὐτοῦ εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς πεντήκοντα εὐνούχους. Ἡ ἱστορία μνημονεύει πολλῶν ἀνακαινίσεων τοῦ ναοῦ τούτου. Μιᾶς αὐτῶν μετέσχεν καὶ αὐτὸς ὁ Μωάμεθ μικρὸν πρὸ τῆς Ἐγείρας, ἥτοι τῆς εἰς Μεδίναν ἀποχωρήσεώς του, πυρποληθέντος τοῦ οἰκοδομημάτος ἐξ ἀπροσεξίας γυναικὸς τινος, ἣτις προσέφερεν ἐν αὐτῷ ἀρώμακα. Ἡ νῦν οἰκοδομὴ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1629.

Πλησίον τοῦ ναοῦ ὑπάρχει κρήνη *Ζεμίμι* καλουμένη, ἥτις, κατὰ τὴν παράδοσιν, εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ὑποδειχθὲν εἰς τὴν Ἀγαρ φρέαρ, ὅτε μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐκινδύνευε νὰ ἐκπνεύσῃ ἐλλείψει ὕδατος ἐν τῇ ἐρήμῳ. Τὸ ὕδωρ τῆς κρήνης ταύτης εἶναι ὑφάλμυρον καὶ θειωδές, πᾶντες δὲ πίνουν ἐξ αὐτοῦ, προμηθεύοντες καὶ τοῖς ἐν τῇ ἐξωτερικῇ πιστοῖς. Ἐτέρα πηγὴ, Ἀχὴν *Ζουβάδ* καλουμένη, προχέει τοῖς κατοικοῖς τῆς ἱερᾶς πόλεως ὕδωρ ἡδύτατον καὶ λίαν ἐλαφρόν. Πρὸς ἄρκτον τῆς πόλεως εὐρίσκονται τὰ κοιμητήρια, ὅπου δεικνύουσι καὶ τὸν τάφον τῆς *Καδιτζῆς*, τῆς τοῦ Προφήτου ἀγαπητῆς γυναικός.

Οὐ μακρὰν τῆς πόλεως ὑψοῦται τὸ ὄρος Ἀραφά. Κατὰ τὰς ἀραβικὰς παραδόσεις, ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐα, ἐκδιωθέντες τοῦ παραδείσου, ἀπεχωρίσθησαν ἀλλήλιον, καὶ μετὰ πολλὰς εἰς διαφόρους τόπους περιπλανήσεις συναντηθέντες ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου, ἐφώνησαν συγγρόνως ἀράφ, ἥτοι σὲ γνωρίζω, καὶ ἐντεῦθεν τὸ ὄρος ὀνομάσθη Ἀραφά.

Κατὰ τὰς αὐτὰς παραδόσεις, εἰς τὸ ἴδιον ὄρος ἦλθε μετὰ πολλοὺς αἰῶνας καὶ ὁ Ἀβραάμ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰσμῆλ, ὅπως δοξολογήσωσι τὸν Θεόν. Κατὰ τὴν εὐσεβῆ ταύτην ὁδοπορίαν ὁ Θεὸς διέταξε τὸν Ἀβραάμ νὰ προσενέγκῃ εἰς θυσίαν τὸν μονογενῆ τοῦ υἱὸν Ἰσμῆλ (οἱ Μωαμεθανοὶ δὲν παραδέχονται ἄλλον υἱὸν ἐκτὸς τοῦ Ἰσμαῆλ, καὶ τοῦτον δοξάζουσι ὅτι ἐζήτησεν ὁ Θεὸς εἰς θυσίαν καὶ οὐχὶ τὸν Ἰσαάκ). Ἰδὼν δὲ τὴν ἀκράδαντον πίστιν του ἐκώλυσε τὴν θυσίαν, καὶ ὁ Ἀβραάμ, εὐγνωμονῶν, ἔκτισε ναὸν εἰς τὴν θέσιν εἶναι τανῶν ὁ Κιαμπίς, εἰς λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, οἱ Ἀραβες ἐξώκειλαν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ πᾶσα φυλὴ ἔστησε περὶ τὸν Κιαμπὲν ἀνά ἓν εἰδωλον. Τὰ εἰδωλα ταῦτα κατέστρεψε κατόπιν ἰδιοχείρως ὁ Μωάμεθ, ὅτε ἐγένετο κύριος τῆς Μέκκας, κραυγάζων «*Λα-ἰλλάχ, ἰλλά-ἰλλάχ*» ἥτοι «*Μὴ πλέον ψευδεῖς θεοὺς, οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει, εἰμὶ ὁ ἀληθὴς Θεός*».

ΜΕΔΙΝΑ. Καὶ ἡ πόλις αὕτη θεωρεῖται ἱερά παρὰ τῶν Μωαμεθανῶν, διότι εἰς αὐτὴν κατέφυγεν ὁ Μωάμεθ καὶ ἐν αὐτῇ ἀπέθανεν. Κεῖται ἐπίσης ἐν τῇ Ἐρήμῳ Ἀραβίᾳ, πρὸς τὰ σύνορα τῆς Πετραίας Ἀραβίας, ὑπὸ τὴν 24°, 21' βορ. πλάτ. καὶ 27°, 40' ἀνατολ. μεσημβρινοῦ. Τὰ πρὸς ἄρκτον, μεσημβρίαν καὶ ἀνατολὰς περιχώρᾳ τῆς, κεκαλυμμένα ὑπὸ δασῶν φοινίκων καὶ γλοερά, παρουσιάζουσι τερπνὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀμμώδη καὶ ὑπὸ ξηρῶν βράχων ποῦ καὶ ποῦ διακοπτομένην μονότονον ἐρημὸν, ἣν ὁ ὁδοιπόρος διατρέχει ὅπως ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην.

Ἡ κυρίως πόλις ἔχει σχῆμα κυκλικόν, περίμετρον δύο καὶ ἡμίσεις χιλιομέτρων, περικυκλοῦται δὲ ὑπὸ τειχῶν ἐκ πελεκητῶν λίθων ὑπὸ πύργων περιστρεφόμενων. Φρούριον κατέχει καὶ ὑπερασπίζει τὸ βόρειον καὶ δυτικὸν μέρος. Ὁ τῆς πόλεως περίβολος ἔχει τρεῖς πύλας. Αἱ οἰκίαι εἶναι ἐκτισμέναι ἐξ ἡμισείας διὰ πελεκητῶν λίθων καὶ πλίνθων ὀπτῶν. Ἡ ὅλη δὲ πόλις ἀκανόνιστος καὶ πληκτικὴ, ὡς αἱ πλείσταί τῆς Ἀνατολῆς.

Σχεδὸν εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως ὑπάρχει τὸ μέγα τζαμίον τὸ περιέχον τὸν τάφον τοῦ Προφήτου, φέρων δύο τρούλλους καὶ τρεῖς μιναρέδες, ἔχον δὲ σχῆμα παραλληλογραμμοῦ, 127 μέτρων τὸ μήκος καὶ 100 τὸ πλάτος. Ἡ ἐσωτέρα αὐλή, τετραγῶνος τὸ σχῆμα, κοσμεῖται κατὰ τὰς τρεῖς πλευράς ὑπὸ κιονοστοιχιῶν ἐκ κίωνων 5 μέτρων τὸ ὕψος, ἐν τῷ μέσῳ δὲ συσκιάζεται ὑπὸ σιατάδος φοινίκων. Τὴν πρὸς μεσημβρίαν τετάρτην πλευρὰν ἀποτελεῖ εὐρεία στοᾶ, κοσμουμένη ὑπὸ κίωνων δέκα κατὰ βάθος, καὶ ἥτις κλείεται ὑπὸ τοῦ ἀντικρῦ τοῦ Κιαμπὲ τῆς Μέκκας, ἐπικεκαλυμμένου δὲ ὑπὸ μαρμαρίνων πλακῶν, κεκοσμημένων δι' ἀραβουργημάτων, ἐπιγραφῶν καὶ ποικιλοχρῶν ὑέλων. Τὸ μέρος τοῦτο τῆς στοᾶς φωτίζεται διὰ τρούλλου, στηριζομένου ἐπὶ τῶν κεντρικῶν κίωνων τῶν δύο πλησιεστέρων εἰς τὸν τοῖχον κιονοστοιχιῶν, αὐτόθι δὲ εἶναι τὸ ἱερόν τοῦ ναοῦ. Τὸ ἕδαφος πανταχοῦ καλύπτεται ὑπὸ βρυυτίμων ταπήτων καὶ μωσαϊκῶν. Ὑπὸ τὴν πρώτην κιονοστοιχίαν, ἀπέναντι τῆς αὐλῆς, δεῖκνυται τὸ βῆμα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου (κατὰ τὴν παράδοσιν) ἐλάλησε κατὰ πρῶτον ὁ Προφήτης εἰς τοὺς πιστοὺς του. Οὐ μακρὰν τοῦ ἁμβωνος τούτου, ὀπίσω διαφράγματος ἐκ ξύλου γεγλυμμένου καὶ κεκοσμημένου δι' ἀραβουργημάτων, καὶ ὑποκάτω κουθουκλίου, ὑποδασταζομένου ὑπὸ τετραγώνων ἐκ λευκοῦ μαρμάρου στύλων καὶ ἀψίδων, ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Προφήτου. Τὰ μεταξὺ τῶν στύλων τούτων διαστήματα εἶναι περιπεφραγμένα διὰ κιγκλίδων, ἔσθθεν δὲ τούτων κατατείνωνται ἀπὸ τῶν ἀψίδων μέχρι τοῦ ἐδάφους, παραπετάσματα ἐκ πρασίνου δαμασκηνοῦ ὑφάσματος, περικύπτοντα καθ' ὅλοκληρίαν τὸν τάφον. Μεταξὺ τῶν

κιγκλίδων και των παραπετασμάτων είναι ανηρημένα χρυσά και άργυρά άγγελα, έχοντα σχήματα νεκρικών καλπών, τον Ιερόν δε τούτον περίβολον φωτίζουν την νύκτα άπειράριθμοι λυχναί. Παρά τον τάφον του Προφήτου και εν τη αὐτῇ σκηνῇ υπάρχει και ο τάφος τῆς προσφιλοῦς θυγατρὸς του Φατμες. Τὸ τέμενος τούτο ανηγήροθι τῷ 820 τῆς Ἐγείρας (1426) ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου Καϊδ-βέη. Λέγεται ὅτι ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως εἶχεν ἰδρύσει τὸ πρῶτον τζαμίον αὐτὸς ὁ Προφήτης.

Ἡ πόλις Μεδίνα ἔχει τανῦν περὶ τὰς 6 χιλιάδας κατοίκους και διοικίται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ διοικητοῦ τῆς Μέκκας.

Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἡ πόλις αὕτη ἑκαλεῖτο Ἰαθριππα. *Μεδίνα* εἰς τὴν ἀραβικὴν γλώσσῃ σημαίνει πόλιν μεγάλην. Ἔτι και νῦν ἐν Ἰσπανίᾳ, ὅπου, ὡς γνωστόν, ἐπὶ μακρὸν διέμειναν οἱ Ἄραβες, πολλαὶ πόλεις φέρουσι τὸ ὄνομα τούτο ὡς προσηγορικὸν μετ' ἄλλου κυρίου ὡς *Μεδίνα δὲλ-Κάμπο*, *Μεδίνα δὲλ-Ρίο Σέκο* κτλ.

Ὡς και παρ' ἄλλοις ἔθνεσιν ἐπεκράτησι νὰ λέγηται κατ' ἔξοχὴν πόλις τὸ κέντρον τῆς ἐθνικότητος, ὡς π. χ. ἡ Ῥώμη *Urbs* (πόλις), αἱ Ἀθῆναι *Ἄστυ*, τὸ Βυζάντιον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων και μέχρι τοῦ νῦν *Πόλις*, οὕτω και παρὰ τοῖς Ἄραβι και τοῖς ἄλλοις Μωαμεθανοῖς ἐπεκράτησι νὰ λέγηται κατ' ἔξοχὴν *Μεδίνα* ἡ πόλις, ἥτις πρώτη ἐδέξατο τὸ νέον θρησκευμα, ἢ και *Μεδίνα-ἐλ-Ναβί*, ἥτοι Πόλις τοῦ Προφήτου.

Ἰουδαϊκά.

Στατιστικῇ τῶν Ἰουδαίων. Κατὰ τὰς τελευταίας ἀκριβεῖς πληροφορίας, οἱ ἐπὶ τῆς ὑδρογείου διεσκορπισμένοι Ἰουδαῖοι ἀριθμοῦνται περὶ τὰ 7 ἑκατομμύρια. Τούτων οἱ ἡμίσεις κατοικοῦσι τὴν Εὐρώπην, και ἰδίως τὴν Ῥωσίαν, ὅπου ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν συμποσοῦται εἰς 1,125,000. Ἡ Αὐστρία ἀριθμεῖ 1,015,870, ἡ Τουρκία 350,000, ἡ Πρωσσία 242,800 και ἡ λοιπὴ Γερμανία 400,000. Ἐν Φραγκοφορτίῳ ἀναλογοῦσιν 1 Ἰουδαῖος ἐπὶ 16 Χριστιανῶν. Ἐν Σουηδίᾳ δὲ και Νορβηγίᾳ ἀριθμοῦσιν 1 Ἰουδαῖον μόλις ἐπὶ 600 Χριστιανῶν. Ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσιν 185,000 ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ 42,000 και ἐν τῇ Ἑλβετίᾳ 4,200. Ἀξιὸν σημειώσεως εἶναι ὅτι, ὅπου ἡ Ἰουδαϊκὴ φυλὴ εἶναι ἐντελῶς χειραφετημένη, ὡς λ. χ. ἐν Γαλλίᾳ, Βελγίῳ, Ἀγγλίᾳ κτλ., ἐκεῖ ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν μειοῦται, ἐνῶ τούναντίον αὐξάνει ἀλλαχοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος, αἱ περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν Ἰουδαίων καταγινόμεναι ἔταιρειαι (ὧν ὁ ἀριθμὸς εἶναι τανῦν 46 μετὰ 350 ἱεραποστόλων) μόλις προσηλύτισαν 48,000 ἐξ αὐτῶν.

Ἔορτῃ τῆς Μεγάλῃς Συγγνώμῃς.

Τὴν 10 τοῦ μηνὸς *Τισθρι*, ἥτοι περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου, μίαν ὥραν πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, πάντες οἱ Ἰσραηλιταὶ συνέρχονται εἰς τὴν συναγωγὴν, ἵνα παρασταθῶσιν εἰς τὴν τελευταίαν τῆς ἑορτῆς τῆς Μεγάλῃς Συγγνώμῃς.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἡμέραν ἐξιλασμοῦ, οἱ Ἰσραηλιταὶ εὔχονται πρὸς τὸν Θεόν ὑπὲρ τῆς ἀφέσεως τῶν παραπτωμάτων, ὅσα διεπράξαντο ἐντὸς τοῦ ἔτους, αἰτοῦντες ταυτοχρόνως τὴν συγχώρησιν και ἐκείνων, πρὸς οὓς ἤμαρτον. Τὴν διὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην διατεταγμένην νηστειάν φυλάττουσιν ἐν γένει πάντες, και αὐτοὶ οἱ μᾶλλον ἐλευθερόφρονες Ἰουδαῖοι. Ἐκαστος αὐτῶν ἀπὸ τῆς δεκατριετοῦς ἡλικίας ὀφείλει νὰ τηρήσῃ αὐστηροτάτην ἐγκράτειαν, ἥτις ἀρχεται μίαν ὥραν πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου και λήγει τὴν ἑπαύριον.

Τὴν παραμονὴν, μίαν ὥραν πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ὡς εἶπομεν, οἱ Ἰουδαῖοι συν-

έρχονται εἰς τὴν συναγωγὴν. Ὁ ναὸς εἶναι πλήρης φωτῶν, ἕκαστος δὲ ἵσταται εἰς θέσιν ἐκ τῶν προτέρων ὀρισθεῖσαν δι' αὐτὸν ἀντὶ χρηματικῆς ποσότητος, ἣν προσφέρουσι πρὸς συντήρησιν τοῦ ναοῦ. Πρὸς τοὺς ἐνδεῖς περὶ αὐτῶν θέσσει δωρεάν.

Ἰσραηλιταὶ τινες, και μάλιστα οἱ *ραββῖνοι* και οἱ εὐλαδέστεροι, φέρουσιν ἔνδυμα νεκρικόν (*σαρφεγοιέε*), ἵνα ταπεινώσωσιν ἐτι μᾶλλον τὰς ψυχὰς αὐτῶν, ἀναπολοῦντες τὸν θάνατον.

Μετ' ὀλίγον ὁ ψάλτης (*σεζάρ*) ἀναγινώσκει τὰς διατεταγμένας εὐχὰς, και καθ' ὄλην τὴν ἀνάγνωσιν βαθυτάτη σιωπὴ ἐπικρατεῖ εἰς τὸν ναόν· ἅπαντες ἀνίστανται και φοροῦντε τὸ *Ταλέδ*, ἀκροῶνται μετὰ κατανύξεως τῆς γαλδαϊκῆς εὐχῆς *Κολ-τι-δερὰὶ* κτλ., τῆς λεγούσης ὅτι οἱ δοθέντες κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἔτους και ἀθετηθέντες ὄρκοι, ἐτι δε και αἱ ὑποσχέσεις, εἶναι ἄκυροι.

Μετὰ πολλαὶ δὲ ἄλλαι εὐχὰς, αἱ οἱ περιεττώτες ἀκροῶνται πάντοτε μετὰ τῆς αὐτῆς εὐλαθείας, ὁ *σεζάρ* ἀναγινώσκει και τὴν ἐφεξῆς, ἐπαναλαμβάνομένην ὑπ' ἀπάντων τῶν ἄλλων ταπεινῇ τῇ φωνῇ και τυπτόντων τὰ στήθη (*ᾠσαμνοῦ* κτλ.) «Ἠμάρτομέν σοι, παρηκούσμην σοι, ἀλλότρια ἐσπιτερίσλημιν, ἐσυκοφαντήσαμεν, ἀπετρέψαμεν τοὺς ἄλλους τῆς εὐθείας ὁδοῦ, πρωτρούναμεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνομίαν, πᾶσαν ἀμαρτίαν διεπραξάμεθα, ἠρεδήσαμεν, ἐψεύσθημεν, κακὰ συνεδουλεύσαμεν, ἀπηνήθημεν, ἀσέμνως διηγάγομεν, ἀπεστατήσαμεν, κατερρονήσαμεν τῆς ὀργῆς σου, ἐνεμείνημεν ἰσχυρογνομόνως εἰς τὴν ἀποστασίαν, ἀπεπλανήθημεν τῆς εὐθείας, συνεσχέθημεν παντοίοις κακοῖς» κτλ. Ἡ εὐχὴ αὕτη, ἥς πᾶσα λέξις ἀρχεται ἀπὸ νέου στοιχείου, κατὰ τὸ ἑβραϊκὸν ἀλφάβητον, περιλαμβάνει ἅπαντα τὰ ἀμαρτήματα, εἰς αἶ εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νὰ ὑποπέσῃ.

Ἐκαστος προσεύχεται μᾶλλον ἢ ἥττον ἐνθέρμως ἐπὶ τρεῖς τοὐλάχιστον ὥρας. Γίνεται δὲ ἡ ἀπόλυσις, ἅμα φαλέντος τοῦ ἄσματος *Γγονεδάλ*, ὅπερ συνέθετο ὁ *Ραββί Σολομῶν βὲν Γαβιράλ*, ἐνδοξὸς ἑβραϊστῆς τοῦ Μέσου αἰῶνος. Τὸ ἄσμα τούτο περιέχει τὰ δέκα τρία ἄρθρα τῆς πίστεως, τὰ ὀρισθέντα ὑπὸ Μαχμονίδου (*Ραμπάμ*, διασήμου ραββίνου τῆς Ἰσπανίας), δηλαδὴ α' τὴν ὑπᾶρξιν τοῦ Θεοῦ. — β' τὴν αἰώνίαν αὐτοῦ ἐνότητά. — γ' τὴν πνευματικὴν οὐσίαν. — δ' τὸ ἀνάρχον. — ε' τὸ προνοητικὸν αὐτοῦ. — ς' τὴν ἀληθειαν τῶν προφητῶν. — ζ' τὴν ἐντολὴν τοῦ Μωυσέως. — η' τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ νόμου. — θ' τὸ ἀμετάβλητον αὐτοῦ. — ι' τὴν πρόγνωσιν τοῦ Θεοῦ. — ια' τὰς ποινὰς και τὰς ἀμοιβὰς. — ιβ' τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσοῦ και — ιγ' τὴν ἀνάστασιν. Μένουσι δὲ τινες και μετὰ ταῦτα εἰς τὴν συναγωγὴν ἀναγινώσκοντες ψαλμοὺς, πολλοὶ δὲ και εὔχονται πρὸς τὸν Θεὸν πικνύχοι.

Τὴν ἐπιούσαν, ἀπὸ πρωίας, συνέρχονται ἐκ νέου πάντες εἰς τὴν συναγωγὴν, και διαμένουσιν ἐκεῖ ἐφ' ὅλης τῆς ἡμέρας. Ἡ ἀκολουθία τῆς ἡμέρας ἐκείνης διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη· εἰς *σαχρί* ἢ ὄρθρον, εἰς *μουσλίφ*, ἢ μεσῶριον, εἰς *μίρσα* ἢ ἑσπερινόν, και εἰς *μίχλα* ἢ ἀπολυτίκιον. Εἰς ἕκαστον δὲ τούτων τῶν τεσσάρων μερῶν τῆς ἀκολουθίας, ἐπαναλαμβάνεται δις ἢ προμνημονευθεῖσα εὐχὴ *ᾠσαμνοῦ*. Ἡ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου διαλαμβάνει, πλὴν τῶν καθημερινῶν εὐχῶν, μέγαν ἀριθμὸν ὕμνων, συντεθέντων κατὰ διαφόρους καιροὺς ὑπὸ διαφόρων ραββίνων. Ὄταν δὲ τελειώσῃ αὕτη, ἥτις ἀρχεται τὴν ἑκτην και λήγει πρὸς τὴν δεκάτην ὥραν, ὁ μέγας ραββίνος ἀναβαίνει εἰς τὸν ἄμβωνά και ἐκφωνεῖ λόγον κατὰλληλον, ἐξάγων βῆτὰ ἐκ τῆς *Ἀγίας Γραφῆς* και τοῦ *Ταλμού*. Μετὰ δὲ τὴν οὐμίαν ἐμβαλλονται αἱ *Πετὰτερχοι* και φέρονται μετὰ ψαλμῶν και πομπῆς μέχρι τῆς θήσας ἢ τραπέζης κειμένης ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ, ἐνώπιον τῆς ὀποίας τελεῖται ἡ λειτουργία. Ὁ ψάλτης, θέτων ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀνοίγει πρώτην τὴν *Πετὰτερχον*,

ὅπως ἀναγνώσει γεγωνυία τῇ φωνῇ τὸ κεφάλαιον, ὅπερ ἀποτρέπει τὸν Ἀαρὼν τοῦ εἰσπορεύεσθαι πᾶσαν ὥραν εἰς τὸ ἅγιον ἐσώτερον κτλ. (Λευϊτ. κεφ. ιγ'). "Ἐξ τῶν περιεστώτων συνοδούουσιν ἀλληλοδιαδόχως τὸν ψάλτην, καὶ εἰς ἀμοιβὴν τῆς τιμῆς προσφέρουσι δῶρα εἰς τὸν ναὸν ἢ τὰ φιλανθρωπικά καταστήματα· τινὲς δὲ δίδουσι τοιαῦτα καὶ διὰ τοὺς ἐν Ἱερουσαλὴμ πτωχοὺς.

Ἀφοῦ δὲ τελειώσῃ ἡ ἀνάγνωσις τοῦ μέρους τούτου τῆς πρώτης Πεντατεύχου, κλείουσιν αὐτὴν καὶ παραδίδοντες εἰς τὸν κομίσαντα, θέτουσι τὴν δευτέραν ἐπὶ τῆς τραπέζης· ἐξ αὐτῆς δὲ ἀναγινώσκουσι τὸ κεφ. κθ' τῶν Ἀριθμῶν, ἐν ᾧ ἔρριζονται αἱ θεοὶ καὶ αἱ σπονδαί, αἵτινες πρέπει νὰ γείνωσι κατὰ τὴν ἐπίκλητον ἐκείνην ἡμέραν. Ὁ ἀναγινώσκων μετὰ τοῦ ψάλτου τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἶναι αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἀναγινώσκει καὶ τὸ κεφ. ζ' τοῦ Ἡσαίου. Μετὰ δὲ ταῦτα φέρονται αἱ Πεντάτευχοι εἰς τὴν Κιβωτόν, καὶ ἄρχεται ἡ ἀκολουθία μουσσάφ, ἣν ἀναγινώσκουσι κατὰ πρῶτον ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ὁ δὲ ψάλτης ἐπαναλαμβάνει μεγαλοφώνως, προσθέτων, ὡς τὴν σαχρί, διαφόρους ὕμνους ἀναγομένους εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην. Περὶ τὰ τέλη τῆς μουσσάφ μνημονιούνται ἐκ νέου αἱ ὀρισμέναι ἐν τῇ ναῷ τῆς Ἱερουσαλὴμ τελεταὶ διὰ τὰς θεοὺς τῆς ἡμέρας αὐτῆς. Ἀναγινώσκειται δὲ καὶ ἡ προσευχὴ Ὁλετοῦ Λαβεάχ, καὶ ὅταν φθάσωσιν εἰς τὴν ἐξῆς περίοδον· «Προσκυνῶμεν καὶ προσπίπτομεν τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλέων πάντες κλίνοντες τὸ γόνυ προσκυνούσι· προσκυνούσι δὲ καὶ ὡσάκις ὁ ψάλτης λέγει τὰ ἀκόλουθα· «Ὅτε δὲ ἤκουσαν προφερόμενον τὸ ὄνομα τοῦ Ὑψίστου διὰ στόματος τοῦ Ἀρχιερέως, ἔκλυτον, προσεκύνουν καὶ ἔλεγον· Εὐλογημένος ἰσαεὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ βασιλείας». Μετὰ τὰς εὐχὰς ταύτας ἐκβάλλεται ἐκ νέου ἡ Πεντάτευχος (Σέφερ) ὑπὸ τριῶν μόνον· ὁ δὲ ψάλτης ἐξακολουθεῖ ἀναγινώσκων τὴν συνέχειαν τῶν πρωϊνῶν κεφαλαίων. Ὁ τρίτος ἀναγινώσκει ὅλην τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωῆ, καὶ ἐν τοσοῦτῳ κλείεται ἡ Πεντάτευχος. Τελευτᾷ δὲ καὶ τὸ μουσσάφ διὰ τῆς εὐλογίας, ἣν δίδουσι τοῖς Ἰσραηλίταις οἱ κοχαρίμι ἢ ἀπόγονοι τοῦ Ἀαρὼν· ἡ εὐλογία αὕτη εὑρίσκεται ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς, εἰς τὸ τέλος τοῦ κεφ. γ'· «Εὐλόγησαι σε Κύριος καὶ φυλάξαι σε· ἐπιφαναι Κύριος τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ σέ, καὶ ἐλεῆσαι σε· ἐπάραι Κύριος τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ σέ καὶ δώη σοι εἰρήνην». Μετὰ τὴν Πεντάτευχον ἄρχεται ἡ ἀκολουθία τῆς μίνσας. Περὶ αὐτῆς δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν πληροφορίας· γνωρίζομεν μόνον ὅτι μεταξὺ τῶν διαφόρων εὐχῶν ὑπάρχει καὶ τις ἀρχομένη οὕτω πως «Τέχερ, Ραββὶ Ἰσμαήλ», ἐν ᾗ περιγράφεται τὸ μαρτύριον δέκα ὀνομαστῶν ραββίνων.

Ἄν καὶ τότε ἦναι προκεχωρημένη ἡ ἡμέρα, διότι ἡ μίνσα τελευτᾷ μίαν ὥραν καὶ ἡμίσειαν πρὸ τῆς νυκτός, οἱ πλείστοι τῶν Ἰσραηλιτῶν, εἰ καὶ ἀσθενεῖς διὰ τὴν νηστείαν, μένουσιν ἐν τῇ συναγωγῇ. Αὐτὰ ταῦτα ποιοῦσι καὶ αἱ γυναῖκες, αἵτινες εἶναι ἐνδεδυμέναι στολὴν λευκὴν.

Εὐθὺς μετὰ τὴν μίνσαν ὁ μέγας ραββίνος ἀναβαίνει εἰς τὸ θυσιαστήριον καὶ ἀρχίζει τὴν τετάρτην ἀκολουθίαν (μίχχα), ἣτοι τῆς ἀπολύσεως. Αὕτη δὲ τελευτᾷ πάντοτε τὴν νύκτα. Οἱ κοχαρίμι εὐλογοῦσι καὶ δεύτερον τὴν συνέλευσιν καὶ ἐπαναλαμβάνουσι τὰ λεγόμενα εἰς τοὺς ψυχόραγοῦντας, ἀπαξ μὲν· «Κύριός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν» τρίς δὲ· «Εὐλογημένη ἐς αἰεὶ ἡ ἐνδοξος αὐτοῦ βασιλεία» καὶ ἑπτάκις «θεὸς ἐστιν ὁ Κύριος». Ἄμα δὲ φανέντων τῶν ἀστέρων, σημαίνει ἡ σάλπιγξ ὅπως ἀναγγεῖλη ὅτι ἐδόθη πέρασ τῇ νηστείᾳ, καὶ πάντες ἐξέρχονται τῆς συναγωγῆς, εὐχόμενοι πρὸς ἀλλήλους ὑγίαν καὶ μακροβιότητα.

Πρὸς τὸν ἐκδότην τοῦ

Βυζαντινοῦ Ἡμερολογίου.

Πρὸ ἐτῶν πολλῶν — πλέον τῶν εἴκοσιν — ἐν νεαρῶτάτῃ ἡλικίᾳ, ὠνειροπόλησα ὄνειρα ζωῆς ῥοδίνου, ἀπήλαυσα, ἐν ὄνειροις ἀναστρεφόμενος, ἀπολαύσεων ἡδονικωτάτων. Ἐφαντάσθην κόσμον ἀγαθῶν ἀνάπλεων, ἔρωτα ἀειθαλῆ, φιλίαν αἰώνιον, ὡς δ' ἔπος εἰπεῖν, ἐπελαγοδρομήσα πελαγοδρομίαν ἀκύμαντον. Ἐν τοιαύταις στιγμαῖς ψυχικῶν διαχύσεων — βανκαλιζόμενος ὑπὸ ὄνειρων καὶ εἰς κόσμους ἰδαρικοὺς ἰπτάμενος, — ἔβαψα τὸν κάλαμον καὶ ἐπειράθην νὰ γράψω εἰκόνα ἐκ τοῦ ιδιωτικοῦ τῶν ἀρχαίων βίου· ἀδυνατῶ νὰ πιστεύσω ὅτι ἐχειρίσθην δεξιῶς τὸν χρωστήρα καὶ ὅτι ἡ περὶ «Μυθιστοριογραφίας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν» μελέτη μου ἔδει νὰ παραδοθῇ εἰς τὸ φῶς. Ἄλλοις δέδοται νὰ κρίνωσι περὶ τούτου.

Ἐν μόνον ἐγὼ δύναμαι νὰ εἶπω μετὰ θετικότητος, ὅτι ἡ μελέτη αὕτη δὲν ἀπήνεγκεν οὐς καρποὺς ἐγὼ ἐφαντάσθην ὅτι ἠθέλεν ἀποφέρει. Ἡ ἀπογοήτευσίς ἐπῆλθέ μοι λαῦρος καὶ φεῦ! περιέστην αἴφνης εἰς τὴν θέσιν τοῦ ποιητοῦ, ὅστις τόσον βραδέως προσῆλθεν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Διός, ὅπως διαρείμη τὴν γῆν.

Ἡ ἐμὴ μελέτη, παγκοσμίου τυχοῦσα φήμης καὶ περιεληθοῦσα ἀπάσας τὰς πόλεις, μόνον ἐλληνικῆς φήμης ἀπελείφθη καὶ εἰς οὐδεμίαν ἴσως τῶν ἐλληνίδων βιβλιοθηκῶν εὑρηται. Ἐπαθε δηλαδὴ καὶ τὸ ἐμὸν βιβλίον τὸ πάθημα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τόσον σαρκαστικῶς διηγεῖται ὁ σύγχρονος σατυρικός Ἐρρῖκος Ἄϊνε, ὁμιλῶν περὶ τῶν φιλοσοφικῶν ἔρ-

γων τοῦ Victor Cousin : « En effet la renommée de M. Cousin fait le tour du monde; on ne la trouve déjà plus en France. » Ἀφιερώματι εἰς τὴν μελέτην ταύτην ἔσχον τὴν ἀξιόλογον συγγραφὴν τοῦ σοφοῦ Γαλάτου Κυρίου Alexis Chassang « Histoire du Roman dans l' antiquité Grecque et Latine » καὶ τὰ βαρύντιμα προλεγόμενα τοῦ θυμοσόφου Ἀδαμαντίου Κοραῆ εἰς τὸ Αἰθιοπικὸν τοῦ Ἡλιοδώρου. Τί ἐγὼ ἐδυνάμην πλείοτερον γὰρ προσθέσω εἰς τοιαῦτα θαυμάσια καὶ ἀθλητικὰ ἔργα ; Συνεπλήρωσα ἀπλῶς τινα παραλειφθέντα ἐκ τῶν εἰρημίων συγγραφῶν καὶ μελετῶν καὶ ἔπεμψα, φόρον ἀποτίμων εὐγνωμοσύνης τῷ συγγραφεῖ, ἀντίτυπον τῆς ἐμῆς μελέτης τῷ Κυρίῳ Chassang εἰς Παρισίους, ὅστις εὐθὺς ἀπεκρίνατό μοι διὰ τῶν ἐξῆς ὀλίγων γραμμῶν :

« Ἀξιοτιμώτατε Κύριε,

Ἦδιστον μὲν ἐμοί τε καὶ τῷ ἐν Παρισίοις φιλέλληγι Συλλόγῳ δῶρον ἔπεμψας, τὸ σὸν γε βιβλίον. Ἄνθ' οὗ πολλή σοι χάρις παρ' ἐμοῦ καὶ παρὰ τοῦ Συλλόγου ὀφείλεται καὶ ὑπάρχει.

Ἡ δὲ τοῦ σοῦ βιβλίου ὑπόθεσις ἀρίστη τέ μοι φαίνεται, καὶ ἐν τοῖς μάλιστα τεχνικῶς παρεσκευάσται ὅλον τὸ βιβλίον, ὧ οὐδὲν ἂν μέμψαιτ' οὐδεὶς, πλὴν ὅτι λίαν ἐστὶ βραχύ.

Ἐρρωσο καὶ ἐμὲ νόμιζε
τὸν πάνυ σόν.

Ἀλεξὶς Σασσάρης. »

Φρονῶ ὅτι ὁ Κύριος Σασσάρης πάνυ ἐπιεικῶς ἔκρινε τὴν ἐμὴν μελέτην καὶ ἐν τῇ πεποιθήσει ταύτῃ διατελῶν παρακαλῶ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ « **Βυζαντινοῦ Ἡμερολογίου** » γὰρ ἐξερέγκωσιν αὐστηροτέραν τὴν κρίσιν, ὅταν δι-

εξέλθωσι τὸ βουκολικὸν τοῦ Λόγγου « Τὰ κατὰ Δάφνιν καὶ Χλόην, » ὅπερ ἢ σύνταξις τοῦ « **Βυζαντινοῦ Ἡμερολογίου** » ἐξελέξατο ἵνα καταχωρίσῃ ἐν ταῖς στήλαις τοῦ ἡμερολογίου μετὰ τῆς εὐμερείας καὶ προφανοῦς εὐγενείας, ἔχοντες ὑπ' ὄψει ὅτι πᾶν ὅ,τι ἔγραψα τὸ ἔγραψα ἄνευ ἐπιλογισμοῦ (*sans arrière pensée*).

Περαιῶν τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμάς, συνιστῶ εἰς τοὺς ἐπαίοντας τὴν μελέτην τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος, τῶν αἰώνιων αὐτῶν διδασκάλων τῆς ἀνθρωπότητος, οὗς τοσοῦτον ἐξετίμα καὶ τόσον συχνὰ ἀνεγίνωσκεν ὁ μέγας πολιτικὸς τῆς Δύσεως Μακκιαβέλης, ὥστε ὅταν ἤθελε γὰρ τοὺς ἀναγινώσκειν, πορφυρᾷ ἐσθῆτι ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν περιεβάλλετο.

Ἀθήνησιν. Τῆ 4 Νοεμβρίου 1887.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.

ΔΑΦΝΙΣ ΚΑΙ ΧΛΟΗ

Ἐν Μυτιλήνῃ ὑπῆρχεν ἀνὴρ πλούσιος ἔχων ἀγροὺς καὶ ὄρη θηροτρόφα καὶ πεδία πυροφόρα· εἰς τοὺς ἀγροὺς τούτους νέμων Λάμων ὁ αἰπόλος εὗρε παιδίον ὑπὸ μιᾶς τῶν αἰγῶν τρεφόμενον, καὶ παρὰ τὸ παιδίον γλαμύδιον ἀλουργές καὶ πόρπην χρυσῆν καὶ ξιφίδιον ἐλεφαντόκωπον· οἰκτεῖρας δὲ τὸ παιδίον, ἔλαβε καὶ ἔφερε πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Μυρτάλην, ἣτις υἱοθέτησε τὸ τέκνον καὶ ὠνόμασεν αὐτὸ Δάφνιν. Δύο μετὰ ταῦτα ἔτη ποιμὴν ἐξ ἀγρῶν ὁμόρων νέμων, Δρύας καλούμενος, εἶδεν ὄν θηλάζουσαν κόρην, καὶ παρ' αὐτὴν μίτραν διέχυσον, ὑποδήματα ἐπέχυσα καὶ περισκελίδας χρυσᾶς. Παρέλαβεν ὁ Δρύας τὴν κόρην καὶ ἐκόμισεν αὐτὴν πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Νάπην, ἣτις υἱοθέτησεν αὐτὴν καὶ ὠνόμασε Χλόην. Παρῆλθεν ἕκτοτε χρόνος πολὺς καὶ ὁ Δάφνις ἦτο δεκαπενταετής, δύο δ' ἔτη νεωτέρα ἢ Χλόη, ὅτε ὁ

Λάμων και ὁ Δρύας ἀνέθεσαν εἰς αὐτοὺς τὴν φύλαξιν ποιμνίων. Ἐνταῦθεν ἐγνωρίσθησαν τὰ παιδιὰ.

«Ἦρος ἦν ἀρχὴ καὶ πάντα ἤμαζεν ἄνθη, τὰ ἐν δρυμοῖς, τὰ ἐν λειμῶσι καὶ ὅσα ὄρεια, ἄρνες ἐσκίρων ἐν τοῖς ὄρεσιν, ἐβόμβουν ἐν τοῖς λειμῶσι μέλιτται, ἐν ταῖς λόγμικς κατῆδον ὄρνιθες». Ἡ δὲ ζωὴ καὶ ὁ ἔρωσ οὗτος τῆς φύσεως πρὸς μίμησιν ἔφερε τοὺς παῖδας, οἵτινες συνέλεγον ἄνθη καὶ ἐπλεκον στέφανους καὶ ἔστεφον ἀλλήλους, καὶ ἠράσθη ὁ Δάφνις τὴν Χλόην καὶ ἡ Χλόη τὸν Δάφνιν, ἀλλ' ὅποιον τὸ πάθος αὐτῶν δὲν ἐγνώριζον. Χαριέστατα δ' ἐκφράζει τὴν εἰκόνα ταύτην ὁ Λόγγος· «Ὅ, τι μὲν οὖν ἔπασχεν οὐκ ἤδει νέα κόρη καὶ ἐν ἀγροικίᾳ τεθραμμένη καὶ οὐδὲ ἄλλου λέγοντος ἀκούσασα τὸ τοῦ ἔρωτος ὄνομα· ἄσπρη δὲ αὐτῆς εἶχε τὴν ψυχὴν, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν οὐκ ἐκράτει καὶ πολλὰ ἐλάλει Δάφνιν· τροφῆς ἠμέλει, νύκτωρ ἠγρύπνει, τῆς ἀγέλης καταφρόνει· νῦν ἐγέλα, νῦν ἐκλαίει· εἶτα ἐκάθευδεν, εἶτα ἀνεπήδα· ὠχρὰ τὸ πρόσωπον, ἐρυθρήματι αὐθις ἐπλέγετο. Οὐδὲ βοὸς οἰστρῶ πληγείσης τοιαῦτα ἔργα. Ἐπῆλθόν ποτε αὐτῇ καὶ τοιαῖδε λόγοι μόνῃ γενομένη.

«Νῦν ἐγὼ νοσῶ μὲν, τί δὲ ἡ νόσος ἀγνοῶ· ἀλγῶ, καὶ ἔλκος οὐκ ἔστι μοι· λυποῦμαι, καὶ οὐδὲν τῶν προβάτων ἀπόλωλέ μοι· κόμοι, καὶ ἐν σκιᾷ τοσαύτη κάθημαι. Πόσαι βάτοι με ἤμυξαν, καὶ οὐκ ἐκλαυσά· πόσαι μέλιτται κέντρον ἐνήκαν, ἀλλὰ ἔφαγον· τουτί δὲ τὸ νύττον μου τὴν καρδίαν πάντων ἐκείνων πικρότερον. Καλὸς ὁ Δάφνις, καὶ γὰρ τὰ ἄνθη· καλὸν ἡ σύριγγς αὐτοῦ φθέγγεται, καὶ γὰρ αἱ ἀηδόνες. Ἀλλ' ἐκείνων οὐδεὶς μοι λόγος. Εἶθε αὐτοῦ σύριγγς ἐγενόμενῃ, ἵν' ἐμπνέῃ μοι· εἶθε αἶξ, ἵν' ὑπ' ἐκείνου νέμωμαι. Ὡ πονηρὸν ὕδωρ, μόνον Δάφνιν καλὸν ἐποίησας, ἐγὼ δὲ μάτην ἀπελουσάμην. Οἶχομαι, Νύμφαι φίλαι· οὐδὲ ὑμεῖς σώζετε τὴν παρθένον τὴν ἐν ὑμῖν τραφεῖσαν; Τίς ὑμᾶς στεφανώσει μετ' ἐμέ; τίς τοὺς ἀθλίους ἄρνας ἀναθρέψει; τίς τὴν λάλον ἀκρίδα θεραπεύσει, ἣν πολλὰ καμουῖσα ἐθήρασα, ἵνα με κατακοιμίζῃ φθεγγομένη πρὸ τοῦ ἀντροῦ; νῦν δὲ ἐγὼ μὲν ἀγρυπνῶ διὰ Δάφνιν, ἡ δὲ μάτην λαλεῖ». Ταῦτά δὲ περίπου καὶ ὁ Δάφνις ἐσκέπτετο. Ἐν τῷ μεταξύ καὶ Δόρκων τις, νέος βουκόλος, γνωρίζων τοῦ ἔρωτος τὰ ἔργα καὶ τὸ ὄνομα, ἠράσθη τῆς Χλόης καὶ προσέφερε δῶρα πρὸς αὐτήν, ἧτις, ἄπειρος οὖσα τέχνης ἐραστοῦ, λαμβάνουσα τὰ δῶρα ἔχαιρε, διότι ἐχάριζεν αὐτὰ πρὸς τὸν Δάφνιν. Ἡμέραν δὲ τινα ἤρισεν ὁ Δόρκων πρὸς τὸν Δάφνιν περὶ κάλλους καὶ ἰδίκαζεν ἡ Χλόη· ἀροῦ δ' ὠμίλησαν ἀμφοτέρω, ἡ Χλόη, πάλαι ποθοῦσα νὰ φιλήσῃ τὸν Δάφνιν, ἀνεπήδησε καὶ ἐφίλησεν αὐτόν· ὁ Δόρκων μὲν λοιπὸν ἀλγήσας ἀπέδραμε ζητῶν ἄλλην ὁδὸν ἔρωτος. «Δάφνις δὲ, ὥσπερ οὐ φιληθεὶς, ἀλλὰ δηχθεὶς, σκυθρωπὸς τις εὐθύς ἦν καὶ πολλάκις ἐψύχετο καὶ τὴν καρδίαν παλλομένην εἶχε, καὶ βλέπειν μὲν ἠθέλε τὴν Χλόην, βλέπων δ' ἐρυθρή-

ματος ἐνεπίπλατο. Τότε πρῶτον καὶ τὴν κόμην αὐτῆς ἐθαύμασεν ὅτι ξανθὴ, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς ὅτι μεγάλοι καθάπερ βοός, καὶ τὸ πρόσωπον ὅτι λευκότερον ἀληθῶς καὶ τοῦ τῶν αἰγῶν γάλακτος, ὥσπερ τότε πρῶτον ὀφθαλμούς κτησάμενος, τὸν δὲ πρότερον χρόνον πεπηρωμένος». Καὶ ἠμέλητο ἡ ἀγέλη, καὶ ἔρριπτο ἡ σύριγγς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὠχρὸν ἦτο ὡς ἡ θερινὴ πόα. Ὁ δὲ Δόρκων πολλὰ προσενεγκῶν δῶρα εἰς τὸν Δρύαντα, ἐζήτησε τὴν κόρην εἰς γάμον· ἀλλ' ὁ Δρύας τὰ μὲν δῶρα ἐκράτησε, τὸν δὲ γάμον ἀνένευσεν. Τότε πρὸς ἄλλο καταφεύγει μηχανήματα. Λύκου μεγάλου δέρμα λαβὼν περιεβλήθη, ἐξεθρίωσεν αὐτόν καὶ παραγίνεται πρὸς τὴν πηγὴν, ὅπου ἔπινον αἱ αἰγες καὶ τὰ πρόβατα μετὰ τὴν νομήν· ἐνταῦθα κρύψας ἑαυτὸν εἰς βάτους καὶ ἀκάνθας, ἠλπίζει, φοβίσας τὴν Χλόην, ν' ἀρπάσῃ αὐτήν· τῷ ὄντι μετ' ὀλίγον διαγίνεται καὶ ἡ Χλόη ἐλαύνουσα εἰς τὴν πηγὴν τὰς ἀγέλας, αἷς εἶποντο οἱ κύνες. Συνέβη δὲ τι κωμικόν· οἱ κύνες, ὁσφρανθέντες τὸ δέρμα τοῦ λύκου, πικρὸν ὑλάκησαν, ὤρμησαν πρὸς τὸν Δόρκωνα καὶ ἔδακνον κατὰ τοῦ δέρματος. Ἡ Χλόη διαταραχθεῖσα ἐκάλει τὸν Δάφνιν βοηθόν· ὁ Δόρκων ἐπὶ μικρὸν μὲν ἐσιώπα, ἀλλ' ἐπὶ τέλους, ἐπειδὴ οἱ κύνες περισπῶντες τὸ δέρμα ἤπτοντο τοῦ σώματος αὐτοῦ, μέγα οἰμώξας ἰκέτευε βοήθειαν, περιελθόντες δὲ ὁ Δάφνις καὶ ἡ Χλόη ἀνεκάλεσαν τοὺς κύνας καὶ ἤγειραν τὸν Δόρκωνα, ὄντα εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν. Οὕτως ἀπέληξεν ἡ ἐπίθεσις τοῦ Δόρκωνος.

Οἱ παῖδες ἐζηκολούθουν ἐρώντες· «Ἦρος ἦν ἡδὴ τέλος καὶ θέρους ἀρχή, καὶ πάντα ἐν ἀκμῇ· δένδρα ἐν καρποῖς, πεδία ἐν ληϊοῖς. Ἦδεῖα μὲν τέττιγων ἡγή, γλυκεῖα δὲ ὀπώρας ὀδμή, τερπνὴ δὲ ποιμνίων βληχή. Εἶκασεν ἂν τις καὶ τοὺς ποταμούς ἄδειν ἠρέμα ῥέοντας καὶ τοὺς ἀνέμους συρίττειν ταῖς πίτυσιν ἐμπνέοντας καὶ τὰ μῆλα ἐρώντα πίπτειν χαμαὶ καὶ τὸν ἥλιον φιλόκαλον ὄντα πάντας ἀποδύειν». Ἐπαίζον δὲ τότε ὑπὸ σκιᾷ καὶ ἐσύριττον καὶ ἐστεφανοῦντο· ἐν τούτοις μεσημβρίαν τινὰ ἡ Χλόη νυστάξασα ἀπεκοιμήθη· ὁ Δάφνις καταθέμενος τὴν σύριγγα ἐβλεπεν αὐτὴν ἀπλήστως· τότε «τέττιξ φεύγων χελιδόνα θηρᾶσαι θέλουσαν κατέπεσεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Χλόης· καὶ ἡ χελιδὼν ἐπομένη τὸν μὲν οὐκ ἠδυνήθη λαβεῖν, ταῖς δὲ πτέρυξιν ἐγγύς διὰ τὴν δίωξιν γενομένη τῶν παρειῶν αὐτῆς ἤψατο. Ἡ δὲ οὐκ εἶδουσα τὸ πραχθέν, μέγα βοήσασα τῶν ὑπνῶν ἐξέθορεν. Ἰδοῦσα δὲ καὶ τὴν χελιδόνα ἐτι πλησίον πετομένην καὶ τὸν Δάφνιν ἐπὶ τῷ δέει γελῶντα, τοῦ φόβου μὲν ἐπαύσατο, τοὺς δὲ ὀφθαλμούς ἀπέματτεν ἐτι καθεύδειν θέλοντας. Καὶ ὁ τέττιξ εἰς τὸν κόλπον ἐπήχησεν ὁμοίον ἰκέτη χάριν ὁμολογοῦντι τῆς σωτηρίας. Πάλιν οὖν ἡ Χλόη μέγα ἐβόησεν, ὁ δὲ Δάφνις ἐγέλασε· καὶ προφάσεως λαβόμενος καθῆκεν αὐτῆς εἰς τὰ στέρνα τὰς χεῖρας καὶ ἐξάγει τὸν βέλτιστον τέττιγα, μηδὲ ἐν τῇ δεξιᾷ σιωπῶντα. Ἡ δὲ ἤδε-

το ἰδοῦσα καὶ ἐφίλησε λαβοῦσα καὶ αὖθις ἐνέβαλε τῷ κόλπῳ λαλοῦντα». Τοιαύτας τέρψεις τὸ θέρος αὐτοῖς παρεῖχεν· ἀκμάζοντος δὲ τοῦ μετοπώρου, Τύριοι λησταὶ Καρικὴν ἔχοντες ἡμιολίαν ἐξῆλθον εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ λεηλατήσαντες αὐτοὺς ἤλασαν καὶ τινὰς βοῦς ἐκ τῆς Δόρκωνος ἀγέλης καὶ συλλαμβάνουσι τὸν Δάφνιν περιπλανώμενον παρὰ τὴν θάλασσαν· ἔφερον δ' αὐτὸν εἰς τὴν ναῦν καλοῦντα τὴν Χλόην, ἣτις ἐξεληθούσα τότε κατὰ τοὺς ἀγρούς καὶ φέρουσα σύριγγα καινὴν δῶρον διὰ τὸν Δάφνιν, ἤκουσε τὰς φωνὰς αὐτοῦ καὶ ἔσπευσε πρὸς τὸν Δόρκωνα ζητοῦσα βοήθειαν. Ὁ Δόρκων ἔκειτο χαμαὶ καταπεπληγωμένος ὑπὸ τῶν ληστῶν καὶ μόλις ἀναπνέων· ἰδὼν δὲ τὴν Χλόην καὶ ὀλίγον ἐκ τοῦ πρότερον ἔρωτος ἐμπύρευμα λαβὼν, «Ἐγὼ μὲν» εἶπε, «Χλόη, τεθνήξομαι μετ' ὀλίγον· οἱ γὰρ με ἀσεβεῖς λησταὶ πρὸ τῶν βοῶν μαχόμενον κατέκοψαν ὡς βοῦν. Σὺ δὲ καὶ Δάφνιν σῶσον, κάμοι τιμώρησον, κάκεινους ἀπόλεσον. Ἐπαιδεύσα τὰς βοῦς ἤχῳ σύριγγος ἀκολουθεῖν καὶ διώκειν τὸ μέλος αὐτῆς, κὰν νέμονται που μακράν. Ἴθι δὴ, λαβοῦσα τὴν σύριγγα ταύτην ἐμπνευσον αὐτῇ μέλος ἐκεῖνο, ὃ Δάφνιν μὲν ἐγὼ ποτε ἐδίδαξάμην, Δάφνις δὲ σέ· τὸ δὲ ἐντεῦθεν τῇ σύριγγι μελήσει καὶ τῶν βοῶν ταῖς ἐκεῖ. Χαρίζομαι δέ σοι καὶ τὴν σύριγγα αὐτήν, ἣ πολλοὺς ἐρίζων καὶ βουκόλους ἐνίκησα καὶ αἰπόλους. Σὺ δὲ ἀντὶ τῶνδε καὶ ζῶντα ἔτι φίλησον καὶ ἀποθανόντα κλαῦσον· κὰν ἴδῃς ἄλλον νέμοντα τὰς βοῦς, ἐμοῦ μνημόνευσον». Ὁ Δόρκων ταῦτα εἰπὼν καὶ φίλημα φίλησας ὕστατον ἀφῆκεν ἅμα τῷ φιλήματι τὴν ψυχὴν· ἡ δὲ Χλόη λαβοῦσα τὴν σύριγγα ἐσύριττε καὶ αἱ βόες ἀκούουσι καὶ τὸ μέλος γνωρίζουσι καὶ ὀρμῶσι πρὸς τὸν ἕνα τοῖχον τῆς νεῶς καὶ ἀνατρέπουσιν αὐτήν. Καταπεσόντες δ' εἰς τὴν θάλασσαν, οἱ μὲν λησταὶ βαρεῖαν φέροντες στολὴν ἐπνίγησαν, ὃ δὲ Δόρκων ἑλαφρὰ ἐνδεδυμένος καὶ ἀνυπόδυτος ὦν νηχόμενος ἐσώθη, καὶ ἐξεληθὼν τὴν Χλόην ἐπὶ τὴν γῆν γελῶσαν ἅμα καὶ δακρύουσαν εὐρε καὶ ἐνέπεσεν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς. Μετὰ ταῦτα ἡ Χλόη διηγείται πρὸς αὐτὸν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Δόρκωνος καὶ τὰ συμβεβηκότα· μόνον τὸ φίλημα ἀπέκρυψεν. Τότε θέλοντες νὰ τιμήσωσι τὸν εὐεργέτην Δόρκωνα ὀρύττουσι λάκκον καὶ θάπτουσι τὸν ἄθλιον.

Ἦδη δὲ ὀπώρας ἀκμαζούσης οἱ παῖδες διὰ τοῦ τρυγητοῦ ἐτέρποντο, καὶ ἡμέραν τινὰ παρίσταται πρὸς αὐτοὺς πρεσβύτης, ὅστις πλησίον αὐτῶν καθίσας οὕτως ἐλάλησεν· «Φιλητᾶς, ὦ παῖδες, ὃ πρεσβύτης ἐγὼ, ὅς πολλὰ μὲν ταῖσδε ταῖς Νύμφαις ἦσα, πολλὰ δὲ τῷ Πανὶ ἐκείνῳ ἐσύρισσα, βοῶν δὲ πολλῆς ἀγέλης ἠγησάμην μόνῃ μουσικῇ. Ἦκω δὲ ὑμῖν ὅσα εἶδον μηνύσων, ὅσα ἤκουσα ἀπαγγελῶν. Κῆπός ἐστί μοι τῶν ἐμῶν χειρῶν, ὃν ἐξ οὗ νέμων διὰ γῆρας ἐπαυσάμην· ἐξεπονησάμην ὅσα ὦραι φέρουσι, πάντα ἔχων ἐν αὐτῷ καθ' ὥραν ἐκάστην. Ἦρος ῥόδα καὶ

κρίνα καὶ ὑάκινθος καὶ ἰα ἀμφοτέρα, θέρους μήκωνες καὶ ἀχράδες καὶ μῆλα πάντα, νῦν ἄμπελοι καὶ συκαὶ καὶ ροιαὶ καὶ μύρτα χλωρά. Εἰς τοῦτον τὸν κῆπον ὀρνίθων ἀγέλαι συνέρχονται τὸ ἐωθινόν, τῶν μὲν ἐς τροφήν, τῶν δὲ ἐς ὠδὴν· συνηρεφῆς γὰρ καὶ κατάσιος καὶ πηγαῖς τρισὶ κατάρρυτος· ἂν περιέλῃ τις τὴν αἵμασιάν, ἄλλος ὄραν οἴησεται.

Εἰσελθόντι δὲ μοι τήμερον ἀμφὶ μέσσην ἡμέραν ὑπὸ ταῖς ροιαῖς καὶ ταῖς μυρρίναις βλέπεται παῖς, μύρτα καὶ ροιάς ἔχων, λευκὸς ὡς γάλα, ξανθὸς ὡς πῦρ, στιλπνὸς ὡς ἄρτι λελουμένος· γυμνὸς ἦν, μόνος ἦν· ἐπαιζεν ὡς ἰδίον κῆπον τρυγῶν. Ἐγὼ μὲν οὖν ὠρμησα ἐπ' αὐτὸ ὡς συλληψόμενος, δείσας μὴ ὑπ' ἀγερωχίας τὰς μυρρίνας καὶ τὰς ροιάς κατακλάσῃ· ὃ δὲ με κούφως καὶ ῥαδίως ὑπέφευγε, ποτὲ μὲν ταῖς ῥοδωνιαῖς ὑποτρέχων, ποτὲ δὲ ταῖς μήκωσιν ὑποκρυπτόμενος, ὡσπερ πέρδικος νεοττός. Καίτοι πολλάκις μὲν πράγματα ἔσχον ἐρίφους γαλαθηνούς διώκων, πολλάκις δὲ ἔκαμον μεταθέων μόσχους ἀρτιγεννήτους· ἀλλὰ τοῦτο ποικίλον τι χρῆμα ἦν καὶ ἀθήρατον. Καμῶν οὖν ὡς γέρων καὶ ἐπερυσάμενος τῇ βακτηρίᾳ καὶ ἅμα φυλάττων μὴ φύγοι, ἐπυθανόμην τίνας ἐστί τῶν γειτόνων καὶ τί βουλόμενος ἀλλότριον κῆπον τρυγᾷ. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο μὲν οὐδέν, στὰς δὲ πλησίον ἐγέλα πᾶν ἀπαλὸν καὶ ἔθαλλέ με τοῖς μύρτοις καὶ οὐκ οἶδ' ὅπως ἔθελγε μηκέτι θυμοῦσθαι. Ἐδεόμην οὖν εἰς χειρὰς ἐλθεῖν μηδὲν φοβούμενον ἔτι, καὶ ὤμνουον κατὰ τῶν μύρτων ἀφήσειν, ἐπίδους μῆλων καὶ ροιῶν, παρέξειν τε αἰεὶ τρυγᾶν τὰ φυτὰ καὶ δρέπειν τὰ ἄνθη, τυχῶν παρ' αὐτοῦ φιλήματος ἑνός.

Ἐνταῦθα πᾶν καπυρὸν γελᾶσας ἀφίησι φωνήν, οἷαν οὔτε χελιδῶν οὔτε ἀηδῶν οὔτε κύκνος, ὁμοίως ἐμοὶ γέρων γενόμενος. Ἐμοὶ μὲν, ὦ Φιλητᾶ, φίλησαι σε φθόνος ἡδείς· βούλομαι γὰρ φιλεῖσθαι μᾶλλον ἢ σὺ γενέσθαι νέος· ὄρα δὲ εἰ σοι καθ' ἡλικίαν τὸ δῶρον· οὐδὲν γὰρ σε ὠφελήσει τὸ γῆρας πρὸς τὸ μὴ διώκειν ἐμὲ μετὰ τὸ ἐν φίλημα. Δυσθήρατος ἐγὼ καὶ ἰέρακι καὶ ἀετῷ καὶ εἰ τις ἄλλος τούτων ὠκύτερος ὄρνις. Οὔτοι παῖς ἐγὼ καὶ εἰ δοκῶ παῖς, ἀλλὰ καὶ τοῦ Κρόνου πρεσβύτερος καὶ αὐτοῦ τοῦ παντός. Καί σε οἶδα νέμοντα πρωθήβην ἐν ἐκείνῳ τῷ ὄρει τὸ πλατὺ βουκόλιον καὶ παρήμην σοι συρίττοντι πρὸς ταῖς φηγοῖς ἐκείναις, ἠνίκα ἦρας Ἀμαρυλλίδος· ἀλλὰ με οὐχ ἐώρας καὶ τοι πλησίον μάλα τῇ κόρῃ παρεστῶτα. Σοὶ μὲν οὖν ἐκείνην ἔδωκα· καὶ ἤδη σοι παῖδες, ἀγαθοὶ βουκόλοι καὶ γεωργοί· νῦν δὲ Δάφνιν ποιμαίνω καὶ Χλόην· καὶ ἠνίκα ἂν αὐτοὺς εἰς ἕνα συναγάγω τὸ ἐωθινόν, εἰς τὸν σὸν ἔρχομαι κῆπον καὶ τέρπομαι τοῖς ἄνθεσι καὶ τοῖς φυτοῖς, κὰν ταῖς πηγαῖς ταύταις λούομαι. Διὰ τοῦτο καλὰ καὶ τὰ ἄνθη καὶ τὰ φυτὰ, τοῖς ἐμοῖς λουτροῖς ἀρδόμενα. Ὅρα δὲ μὴ τί σοι τῶν φυτῶν κατακέκλασται, μὴ τις ὀπώρα τετρώγηται, μὴ τις ἄνθους ῥίζα πεπάτηται, μὴ τις πηγῆ

τετάρακται, καὶ χαίρει μόνος ἀνθρώπων ἐν γῆρα θεασάμενος τοῦτο τὸ παιδίον.

Ταῦτ' εἰπὼν ἀνήλατο καθάπερ ἀηδόνας νεοττός ἐπὶ τὰς μυρρίνας, καὶ κλάδον ἀμείβων ἐκ κλάδου διὰ τῶν φύλλων ἀνεῖρπεν εἰς ἄκρον. Εἶδον αὐτοῦ καὶ πτέρυγας ἐκ τῶν ὤμων καὶ τοξάρια μεταξὺ τῶν πτερύγων, καὶ οὐκέτι εἶδον οὔτε ταῦτα οὔτε αὐτόν. Εἶ δὲ μὴ μάτην ταύτας τὰς πολιὰς ἔφυσα μηδὲ γηράσας ματαιοτέρας τὰς φρένας ἐκτησάμην, Ἔρωτι, ὦ παῖδες, κατέσπεισθε καὶ Ἔρωτι ὑμῶν μέλει».

Οἱ παῖδες ἠρώτησαν αὐτόν τί ἐστὶν Ἔρωσ καὶ τί δύναται, ὁ δὲ Φιλητᾶς ἐπανέλαβε πάλιν· «Θεός ἐστίν, ὦ παῖδες, ὁ Ἔρωσ, νέος καὶ καλὸς καὶ πετόμενος· διὰ τοῦτο καὶ νεότητι χαίρει καὶ κάλλος διώκει καὶ τὰς ψυχὰς ἀναπτεροῖ. Δύναται δὲ τοσοῦτον ὅσον οὐδὲ ὁ Ζεὺς. Κρατεῖ μὲν στοιχείων, κρατεῖ δὲ ἄστρον, κρατεῖ δὲ τῶν ὁμοίων θεῶν· οὐδὲ ὑμεῖς τοσοῦτον τῶν αἰγῶν καὶ τῶν προβάτων. Τὰ ἄνθη πάντα Ἔρωτος ἔργα, τὰ φυτὰ πάντα τούτου ποιήματα· διὰ τοῦτον καὶ ποταμοὶ ρέουσι καὶ ἄνεμοι πνέουσιν. Ἐγνων δὲ ἐγὼ καὶ ταῦρον ἐρασθέντα καὶ ὡς οἰστρω πληγείς ἐμυκάτο· καὶ τράχον φιλήσαντα αἶγα, καὶ ἠκολούθει πανταχοῦ. Αὐτὸς μὲν γὰρ ἤμην νέος καὶ ἠράσθη Ἀμαρυλλίδος· καὶ οὔτε τροφῆς ἐμεμνήμην οὔτε ποτὸν προσεφερόμην οὔτε ὕπνον ἠρούμην. Ἦλθον τὴν ψυχὴν, τὴν καρδίαν ἐπκλόμην, τὸ σῶμα ἐψυχόμην· ἐβίων ὡς παιόμενος, ἐσιώπων ὡς νεκρούμενος, εἰς ποταμοὺς ἐνέβαινον ὡς καόμενος. Ἐκάλουν τὸν Πᾶνα βοηθόν, ὡς καὶ αὐτόν τῆς Πίτους ἐρασθέντα· ἐπήνουν τὴν Ἠχώ τὸ Ἀμαρυλλίδος ὄνομα μετ' ἐμὲ καλοῦσαν· κατέκλων τὰς σύριγγας, ὅτι μοι τὰς μὲν βοῦς ἔθειλον, Ἀμαρυλλίδα δὲ οὐκ ἤγον. Ἔρωτος γὰρ οὐδὲν φάρμακον, οὐ πινόμενον, οὐκ ἐσθιόμενον, οὐκ ἐν ὠδαῖς λαλούμενον, ὅτι μὴ φίλημα . . . ».

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Φιλητᾶς ἀπῆλθεν, οἱ δὲ παῖδες τότε πρῶτον ἤκουσαν τὸ τοῦ Ἔρωτος ὄνομα καὶ ἐνόησαν ὅτι τοῦ θεοῦ τούτου ἦσαν αἰγυμάλωτοι. Ἀλλ' οἱ ἀφελεῖς οὗτοι παῖδες ἠσθάνοντο τὰ βέλη τοῦ ἔρωτος, δὲν ἐγνώριζον ὁμῶς τὴν θεραπείαν τῶν πληγῶν αὐτοῦ· ἠσθάνοντο τὸ ἀκαταγώνιστον ἐκεῖνο αἶσθημα, διὰ τοῦ ὁποίου ποθεῖ ὁ ἐρῶν νὰ ἀπορροφήσῃ τὸν ἐρώμενον, ἀλλὰ περιορίζοντο εἰς τὴν αἰσθησιν μόνον αὐτοῦ. Ὑπὸ στέλεχος δρυὸς πλησίον ἀλλήλων καθήμενοι καὶ ἀλλήλους φιλοῦντες οὐχ ἤττον ὑπέτρεπον τὸν ἐρωτὰ διὰ τῆς ἀδυναμίας καὶ ἀμαθείας αὐτῶν· ἐνῶ δὲ ταῦτα διέπραττον, θόρυβος γίνεται πολὺς ἐνεκα τῆς ἐξῆς αἰτίας· Νέοι Μηθυμναῖοι, ἐπιθυμοῦντες νὰ δισκειδῶσιν, ἤλθον ἐπὶ νηὸς εἰς Μυτιλήνην καὶ προσωρμίσθησαν εἰς τοὺς ἀγρούς, ἐν οἷς ὄκουν ὁ Δάφνης καὶ ἡ Χλόη καὶ ἔδεσαν διὰ λύγου γλωφᾶς τὴν ναῦν ἐκ τῆς πρύμνης εἰς τὴν γῆν, ἐξῆλθον δὲ καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν κυνῶν, οὓς ἄφησαν ἐλευθέρους πρὸς ῥινηλασίαν· ἀλλ' αἱ αἶγες ἐκ τῆς ὑλακῆς

τῶν κυνῶν φόβηθεῖσαι κατῆλθον πρὸς τὴν παραλίαν καὶ κατέφαγον τὴν λύγον· ἡ δὲ ναῦς ἀπαλλαγεῖσα τοῦ δεσμοῦ ἐφέρετο ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης. Οἱ Μηθυμναῖοι εἰς μάτην προσεπάθησαν νὰ κρατήσωσι τὴν ναῦν· αὕτη ἐφέρετο ὑπὸ κλυδωνίου εἰς τὸ πέλαγος· τότε συλλαβόντες τὸν Δάφνην ἔπαιον αὐτὸν ὡς ἀφέντα τὰς αἶγας νὰ καταφάγωσι τὸν λύγον. Ὁ Δάφνης ἐβόα δερόμενος καὶ ἐκραύγαζεν εἰς βοήθειαν τοὺς ἀγροίκους, οἵτινες συνελθόντες ἀπήτησαν νὰ δικασθῇ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐκάθισαν δικαστὴν τὸν Φιλητᾶν. Ἐξεθεσαν οἱ τε Μηθυμναῖοι καὶ ὁ Δάφνης τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὁ τελευταῖος οὗτος τοσοῦτον εὐγλώττως, ὥστε ὁ Φιλητᾶς ἠθώσεν αὐτόν. Οἱ Μηθυμναῖοι δὲν ὑπήκουσαν εἰς τὴν κρίσιν ταύτην καὶ ὤρμησαν πάλιν κατὰ τοῦ Δάφνηδος ὅπως δέσωσιν αὐτόν. Ἐνταῦθα οἱ χωρικοὶ ταραχθέντες ἐπιπηδῶσι κατ' αὐτῶν ὡσεὶ ψᾶρες ἢ κολοιοὶ καὶ ἀφαιροῦσι τὸν ὑπόδικον καὶ διὰ τῶν ζύλων δέροντες τρέπουσιν αὐτοὺς εἰς φυγὴν· ἡ δὲ Χλόη τότε πλησιάσασα τὸν Δάφνην ἀπέπιψεν αὐτόν καὶ φίλημα ἐφίλησε μελιτώδες δι' ἀπαλῶν τῶν χειλέων. Ἀλλὰ τὰ πρᾶγματα δὲν ἠσύχασαν· οἱ Μηθυμναῖοι ἐλθόντες εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν ὁδοιπόροι μὲν ἀντὶ ναυτῶν, τραυματῆται δὲ ἀντὶ τρυφῶντων, πείθουσι τοὺς συμπολίτας περὶ τῆς ἐνοχῆς τῶν Μυτιληναίων καὶ οὕτως ἡ Μηθύμνη ἐψήφισε πόλεμον ἀκήρυκτον κατ' αὐτῶν, ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτῆς Βρούαξις παραλαβὼν δέκα ναῦς ἐπέπλει τοὺς παραθαλασσίους τῶν Μυτιληναίων ἀγρούς καὶ πολλὰ ἤρπαζε ποιμνία καὶ πολὺν σίτον καὶ οἶνον καὶ ἀνθρώπους οὐκ ὀλίγους· συνέλαβε δὲ καὶ τὴν Χλόην μόνην τότε εὐρισκομένην μικρὰν τοῦ Δάφνηδος εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ ἀπέπλευσεν.

Ὁ Δάφνης ἐλθὼν μετ' ὀλίγον εἰς τὸ πεδίον καὶ μὴ εὐρών τὴν Χλόην ἐκλαίει καὶ παρεπονείτο κατὰ τῶν Νυμφῶν, αἵτινες, καίτοι καταφυγοῦσαν εἰς αὐτὰς τὴν Χλόην, δὲν ἔσωσαν. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ μετὰ τὰ δάκρυα καταλαμβάνει αὐτὸν ὕπνος βαθύς καὶ ἐφίστανται αὐτῷ αἱ τρεῖς Νύμφαι ὑπισχνόμεναι τὴν σωτηρίαν τῆς Χλόης. Τῷ ὄντι αἱ Νύμφαι διὰ τεράτων πολλῶν ἀναγκάζουσι τὸν στρατηγὸν Βρούαξιν ν' ἀπολύσῃ τὴν Χλόην, ἥτις ὠδοιπόρει δι' ἀγνώστων τόπων πρὸς τὴν ἐαυτῆς γῆν ὀδηγουμένη ὑπὸ ἤχου σύριγγος γλυκυτάτου. Ἐνῶ δὲ ἡ Χλόη προεχώρει πανηγυρικῶς, οὕτως εἰπεῖν, πρὸς τὴν ἐαυτῆς γῆν, ὁ Δάφνης μετὰ μεστμβρίαν ἰδὼν αὐτὴν ἐρχομένην ἔδραμεν εἰς τὸ πεδίον καὶ α' Ω Νύμφαι καὶ Πᾶν», βοήσας περιεπλάκη τῇ Χλόη καὶ λιποθυμήσας κατέπεσεν. Μόλις δὲ ἐμβίος γενόμενος ὑπὸ τῆς Χλόης φιλοῦσης, ἐρχεται ἐπὶ φηγὸν καὶ ὑπὸ τὸ στέλεχος αὐτῆς καθίσας συνδιελέγετο καὶ ἠρώτα τὴν Χλόην περὶ τῆς σωτηρίας αὐτῆς· ἐν τῷ μεταξὺ ἐκλέσθη καὶ Δρύαντα καὶ Λάμωνα ὅπως μετᾶσχωσι τῆς χαρᾶς αὐτῶν. Καὶ πάλιν τότε παρίσταται Φιλητᾶς ὁ βουκόλος στεφανίσκος φέριον πρὸς τὸν Πᾶνα

καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ Τιτύρου «πυρροῦ παιδίου καὶ γλαυκοῦ, λευκοῦ παιδίου καὶ ἀγερώχου». Ἀνεμίχθησαν μετ' αὐτῶν ὁ Δάφνις καὶ ἡ Χλόη καὶ ἐσύρισαν πρὸς τιμὴν τοῦ Πανός· ὁ δὲ Λάμων διηγῆθη πρὸς αὐτοὺς τὸν μῦθον τῆς σύριγγος, αὐτὸν τοῦτον, ὃν καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς Τάτιος περὶ τὰ τέλη τοῦ δραματικοῦ αὐτοῦ διηγείται. Οὕτω διήλθον τὴν ἡμέραν· ἡ δὲ εἰκὼν τῆς ἀπλοικῆς ἐκείνης χαρᾶς καὶ τέρψεως ζωγραφικώτατα ζωγραφίζεται ὑπὸ τοῦ Λόγγου. «Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι σιωπῇ κατέκειντο τερπόμενοι. Δρύας δὲ ἀναστάς καὶ κελύσας συρίττειν Διονυσιακὸν μέλος, ἐπιλήνιον αὐτοῖς ὄρχησιν ὠρχήσατο· καὶ ἐφκει ποτὲ μὲν τρυγῶντι, ποτὲ δὲ φέροντι ἀρρίχους, εἶτα πατοῦντι τοὺς βότρους, εἶτα πληροῦντι τοὺς πίθους, εἶτα πίνοντι τοῦ γλεύκου. Ταῦτα πάντα οὕτως εὐσχημόνως ὠρχήσατο Δρύας καὶ ἐναργῶς, ὥστε ἐδόκουν βλέπειν καὶ τὰς ἀμπέλους καὶ τὴν ληνὸν καὶ τοὺς πίθους καὶ ἀληθῶς Δρύαντα πίνοντα.

Τρίτος δὲ γέρων οὗτος εὐδοκιμήσας ἐπ' ὄρχησει φιλεῖ Χλόην καὶ Δάφνιν· οἱ δὲ μάλα ταχέως ἀναστάντες ὠρχήσαντο τὸν μῦθον τοῦ Λάμωνος. Ὁ Δάφνις Πᾶνα ἐμιμεῖτο, τὴν Σύριγγα Χλόη· ὁ μὲν ἰκέτευσεν πείθων, ἡ δὲ ἀμελοῦσα ἐμειδία· ὁ μὲν ἐδίωκε καὶ ἐπ' ἄκρων τῶν ὀνύχων ἔτρεχε τὰς χηλὰς μιμούμενος, ἡ δὲ ἐνέφαινε τὴν κάμνουσαν ἐν τῇ φυγῇ. Ἐπειτα Χλόη μὲν εἰς τὴν ὕλην ὡς εἰς ἔλος κρύπτεται, Δάφνις δὲ λαβὼν τὴν Φιλητᾶ σύριγγα τὴν μεγάλην ἐσύρισε γοερὸν ὡς ἐρῶν, ἐρωτικὸν ὡς πείθων, ἀνακλητικὸν ὡς ἐπιζητῶν, ὥστε ὁ Φιλητᾶς θαυμάσας φιλεῖ τε ἀναπηδήσας καὶ τὴν σύριγγα χαρίζεται φιλήσας καὶ εὐχεταὶ καὶ Δάφνιν καταλιπεῖν αὐτὴν ὁμοίῳ διαδόχῳ».

Τὴν δ' ἐπαύριον ἐξῆλθον πάλιν εἰς νομὴν καὶ ἐπιον οἶνον μίξαντες γάλα καὶ θερμότεροι γενόμενοι καὶ θρασύτεροι πρὸς ἀλλήλους ἤριζον ἔριν ἐρωτικὴν καὶ εἰς ὄρκων πίστιν προῆλθον. Ὁ μὲν Δάφνις ὤμοσε τὸν Πᾶνα ὅτι μηδὲ μιᾶς ἡμέρας χρόνον ζήσει ἄνευ Χλόης, ἡ δὲ Χλόη πάλιν ὅτι τὸν Δάφνιδα θέλει ἔχει καὶ θάνατον καὶ βίον. Ἄλλ' ἡ ἀφελῆς ἐκείνη κόρη δὲν ἠρκέσθη εἰς τὸν ὄρκον τοῦ Δάφνιδος· «ὦ Δάφνι,» λέγουσα «θεὸς ὁ Πᾶν ἐρωτικὸς ἐστὶ καὶ ἄπιστος· ἠράσθη μὲν Πίτυος, ἠράσθη δὲ Σύριγγος· παύεται δὲ οὐδέποτε Δρυάσιν ἐνοχλῶν καὶ Ἐπιμηλίσι Νύμφαις παρέχων πράγματα. Οὗτος μὲν οὖν ἀμεληθεὶς ἐν τοῖς ὄρκοις ἀμελήσει σε κολάσαι, κἂν ἐπὶ πλείονας ἔλθῃς γυναῖκας τῶν ἐν τῇ σύριγγι καλῶν· σὺ δὲ μοι τὸ αἰπόλιον τοῦτο ὅμοσον καὶ τὴν αἶγα ἐκείνην, ἢ σε ἀνέθρεψε, μὴ καταλιπεῖν Χλόην, ἔστ' ἂν πιστὴ σοὶ μένη· ἄδικον δὲ εἰς σὲ καὶ τὰς Νύμφας γενομένην καὶ φεῦγε καὶ μίσει καὶ ἀπόκτεινον ὥσπερ λύκον». Ὁρκίσθη δὲ ὁ Δάφνις καὶ ἡ κόρη ἔγχει καὶ ἐπίστευεν.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἰρήνην ἐποίησαντο οἱ Μηθυμναῖοι πρὸς τοὺς Μυ-

τιληναίους, ἕτερον ὁμοῦ πάλιν κακὸν ἐπῆλθεν εἰς τοὺς δύο ἐρωμένους· χειμῶν βαρὺς καὶ χιῶν πολλὴ ἀπέκλεισε τὰς ὁδοὺς· λάβροι οἱ χεῖμαρροι κατέρρεον καὶ οἱ χωρικοὶ καὶ νομαῖς κατεκλείσθησαν ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν· ἡ Χλόη καὶ ὁ Δάφνις ἐνθυμούμενοι τὰς ὠραίας τοῦ μετοπώρου καὶ ἕαρος ἡμέρας καὶ τὰς τέρψεις καὶ διασκεδάσεις αὐτῶν, ἃς διέκοψεν ὁ χειμῶν, μὴ βλέποντες δὲ ἀλλήλους, ἐθήρουν ἐν κρυπτῷ καὶ ἐμηχανῶντο τρόπους, δι' ὧν νὰ ἴδωσιν ἀλλήλους. Καὶ ἡ μὲν Χλόη, πρᾶγμα παράδοξον διὰ γυναῖκα καὶ μάλιστα ἐρῶσαν, ἀμήχανος ἦτο καὶ ἄπορος, ὁ δὲ Δάφνις τοιοῦτον σόφισμα εὔρε· «Πρὸ τῆς αὐλῆς τοῦ Δρύαντος, ὑπ' αὐτῇ τῇ αὐλῇ μυρρίναι μεγάλαι δύο καὶ κιττός ἐπεφύκει· αἱ μυρρίναι πλησίον ἀλλήλων, ὁ κιττός ἀμφοτέρων μέσος, ὥστε ἐφ' ἐκατέραν διαθείς τοὺς ἀκρέμονας ὡς ἀμπελος ἀντροῦ σχῆμα διὰ τῶν φύλλων ἐπαλλαττόντων ἐποίει· καὶ ὁ κόρυμβος πολὺς καὶ μέγας ὅσος βότρους κλημάτων ἐξεκρέματο. Ἦν οὖν πολὺ πλῆθος περὶ αὐτὸν τῶν χειμερινῶν ὀρνίθων ἀπορία τῆς ἐξω τροφῆς· πολὺς μὲν κόψιχος, πολλὴ δὲ κίχλη, καὶ φάτται καὶ ψᾶρες καὶ ὅσον ἄλλο κιττοφάγον πτερόν. Τούτων τῶν ὀρνίθων ἐπὶ προφάσει θήρας ἐξώρμησεν ὁ Δάφνις, ἐμπλήσας μὲν τὴν πήραν ὀψημάτων μεμελιτωμένων, κομίζων δὲ ἐς πίστιν ἰξὸν καὶ βρόχους. Τὸ μὲν οὖν μεταξὺ σταδίων ἦν οὐ πλέον δέκα· οὐπω δὲ ἡ χιῶν λελυμένη πολὺν αὐτῷ κάματον παρέσχεν· ἐρωτι δὲ ἄρα πάντα βᾶσιμα καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ Σκυθικὴ χιῶν.

Δρόμῳ οὖν πρὸς τὴν αὐλὴν ἔρχεται καὶ ἀποσεισάμενος τῶν σκελῶν τὴν χιῶνα τοὺς τε βρόχους ἔστησε καὶ τὸν ἰξὸν ῥάβδοις μακραῖς ἐπήλειψε· καὶ ἐκαθέζετο τὸ ἐντεῦθεν ὀρνίθας καὶ τὴν Χλόην μεριμνῶν. Ἄλλ' ὀρνίθες μὲν καὶ ἦγον πολλοὶ καὶ ἐλήφθησαν ἱκανοί, ὥστε πράγματα μυρία ἔσχε συλλέγων αὐτοὺς καὶ ἀποκτινύς καὶ ἀποδύων τὰ πτερά· τῆς δὲ αὐλῆς προῆλθεν οὐδεὶς, οὐκ ἀνὴρ, οὐ γύναιον, οὐ κατοικίδιος ὄρνις, ἀλλὰ πάντες τῷ πυρὶ παραμένοντες ἐνδον κατεκλείντο, ὥστε πᾶν ἠπορεῖτο ὁ Δάφνις ὡς οὐκ ἐπ' αἰσίσις ὄρνισιν ἐλθῶν· καὶ ἐτόλμα πρόφασιν σκηψάμενος ὥσασθαι διὰ θυρῶν καὶ ἐζήτηε πρὸς αὐτὸν ὅ,τι λεχθῆναι πιθανώτατον. «Πῦρ ἐναυσόμενος ἦλθον». «Μὴ γὰρ οὐκ ἦσαν ἀπὸ σταδίου γείτονες;» «Ἄρτους αἰτησόμενος ἦκον». «Ἄλλ' ἡ πήρα μεστὴ τροφῆς». «Οἶνου δέομαι». «Καὶ μὴν χθές καὶ πρῶην ἐτρύγησας». «Λύκος με ἐδίωκε». «Καὶ ποῦ τὰ ἴχνη τοῦ λύκου;» «Θηράσων ἀφικόμην τοὺς ὀρνίθας». «Τί οὖν θαυμάσας οὐκ ἄπει;» «Χλόην θεάσασθαι βούλομαι». Πατρὶ δὲ τίς καὶ μητρὶ παρθένου τοῦτο ὁμολογεῖ; Πταιῶν δὲ πανταχοῦ. «Ἄλλ' οὐδέν» (ἔφη) «τούτων ἀπάντων ἀνύποπτον. Ἄμεινον ἄρα σιγᾶν. Χλόην δὲ ἦρος ὄψομαι, ἐπεὶ μὴ εἰμαρτο, ὡς εἶπες, χειμῶνός με ταύτην ἰδεῖν». Τοιαῦτα δὲ τινα δια-

νοηθείς και σιωπῇ τὰ θηραθέντα συλλαβῶν ὠρμητο ἀπιέναι· και ὡσπερ αὐτὸν οἰκτεῖραντος τοῦ Ἐρωτος τάδε γίνεται.

Περὶ τράπεζαν εἶχον οἱ ἀμφὶ τὸν Δρύαντα· κρέα διηρείτο, ἄρτοι παρητίθεντο, κρατῆρ ἐκίρνατο. Εἰς δὴ κύων τῶν προβατευτικῶν ἀμέλειαν φυλάξας, κρέας ἀρπάσας ἔφυγε διὰ θυρῶν. Ἀλγήσας ὁ Δρύας (καὶ γὰρ ἦν ἐκείνου μοῖρα) ζύλον ἀράμενος ἐδίωκε κατ' ἴχνος ὡσπερ κύων· διώκων δὲ κατὰ τὸν κιττὸν γενόμενος ὄρα τὸν Δάφνιν ἀνατεθειμένον ἐπὶ τοὺς ὤμους τὴν ἄγραν και ἀποσοβεῖν ἐγνωκότα. Κρέως μὲν οὖν και κυνὸς αὐτίκα ἐπελάθετο, μέγα δὲ βοήσας, «Χαῖρε, ὦ παῖ», περιπλέκετο και κατεφίλει και ἤγεν ἔσω λαβόμενος. Μικροῦ μὲν οὖν ιδόντες ἀλλήλους εἰς τὴν γῆν κατερρύησαν· μείναι δὲ καρτερήσαντες ὀρθοὶ προσηγόρευσάν τε και κατεφίλησαν· και τοῦτο οἰοῖται εἶρησιν αὐτοῖς τοῦ μὴ πεσεῖν ἐγένετο.

Τυχῶν οὖν ὁ Δάφνις παρ' ἐλπίδας και φιλήματος και Χλόης τοῦ τε πυρὸς ἐκαθέστη πλησίον και ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἀπὸ τῶν ὤμων τὰς φάττας ἀπεφορτίσατο και τοὺς κοψίχους, και διηγεῖτο πῶς ἀσχάλλων πρὸς τὴν οἰκουρίαν ὠρμησε πρὸς ἄγραν, και ὅπως τὰ μὲν αὐτῶν βρόχοις τὰ δὲ ἰζῶ λάβοι τῶν μύρτων και τοῦ κιττοῦ γλιχόμενα. Οἱ δὲ ἐπήνουν τὸ ἐνεργὸν και ἐκέλευον ἐσθίειν ὧν ὁ κύων κατέλιπεν, ἐκέλευον δὲ και τῇ Χλόῃ πιεῖν ἐγγέαι. Και ἡ χαίρουσα τοῖς τε ἄλλοις ὠρεξε και Δάφνιδι μετὰ τοὺς ἄλλους· ἐσκήπτετο γὰρ ὀργίζεσθαι, διότι ἐλθὼν ἐμελλεν ἀποτρέχειν οὐκ ἰδὼν· ὁμως μέντοι πρὶν προσενεγκεῖν ἀπέπιεν, εἶθ' οὕτως ἔδωκεν. Ὁ δὲ, καίτοι διψῶν, βραδέως ἔπινε, παρέχων ἐαυτῷ διὰ τῆς βραδυτῆτος μακροτέραν ἡδονήν.

Ἡ μὲν δὴ τράπεζα ταχέως ἐγένετο κενὴ ἄρτων και κρεῶν· καθήμενοι δὲ περὶ τῆς Μυρτάλης και τοῦ Λάμωνος ἐπυθάνοντο και ηὐδαιμόνιζον αὐτοῦς τοιοῦτου γηροτρόφου εὐτυχήσαντας. Και τοῖς ἐπαίνοις μὲν ἤδετο Χλόης ἀκροωμένης· ὅτε δὲ κατεῖχον αὐτόν, ὡς θύσαντες Διονύσῳ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας, μικροῦ δεῖν ὑφ' ἡδονῆς ἐκείνους ἀντὶ τοῦ Διονύσου προσεκύνησεν. Αὐτίκα οὖν ἐκ τῆς πῆρας προύκομιζε μελιτώματα πολλά και τοὺς θηραθέντας δὲ τῶν ὀρνίθων· και τούτους εἰς τράπεζαν νυκτερινὴν ηὐτρέπιζον. Δεύτερος κρατῆρ ἴστατο και δεύτερον πῦρ ἀνεκίετο. Και ταχὺ μᾶλλον νυκτὸς γενομένης, δευτέρας τραπέζης ἐνεφοροῦντο, μεθ' ἣν τὰ μὲν μυθολογήσαντες τὰ δὲ ἔσαντες εἰς ὕπνον ἐχώρουν, Χλόη μετὰ μητρός, Δρύας ἅμα Δάφνιδι. Χλόη μὲν οὖν οὐδὲν χροιστὸν ἦν ὅτι μὴ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ὀφθησόμενος ὁ Δάφνις· Δάφνις δὲ κενὴν τέρψιν ἐτέρπετο· τερπνὸς γὰρ ἐνόμιζε και πατρὶ συγκοιμηθῆναι Χλόης· ὥστε και περιέβαλλεν αὐτόν και κατεφίλει πολλάκις, ταῦτα πάντα ποιεῖν Χλόην ὄνειροπολούμενος.

Ὡς δὲ ἐγένετο ἡμέρα, κρύος μὲν ἦν ἐξαισίον και αὔρα βόρειος ἀπέ-

καε πάντα. Οἱ δὲ ἀναστάντες θύουσι τῷ Διονύσῳ κριὸν ἐνιαύσιον, και πῦρ ἀνακαύσαντες μέγα παρεσκευάζοντο τροφήν. Τῆς οὖν Νάπης ἀρτοποιούσης και τοῦ Δρύαντος τὸν κριὸν ἔψοντος, σχολῆς ὁ Δάφνις και ἡ Χλόη λαβόμενοι προῆλθον τῆς αὐλῆς ἵνα ὁ κιττός· και πάλιν βρόχους στήσαντες και ἰζὸν ἐπαλείψαντες ἐθήρων πλῆθος οὐκ ὀλίγων ὀρνίθων. Ἦν δ' αὐτοῖς και φιλημάτων ἀπόλαυσις συνεχῆς και λόγων ὀμιλία τερπνὴ. «Διὰ σὲ ἦλθον, Χλόη». «Οἶδα, Δάφνι». «Διὰ σὲ ἀπολλύω τοὺς ἀθλίους κοψίχους». «Τί οὖν σοι γένωμαι»; «Μέμνησό μου». «Μνημονεύω, νῆ τὰς Νύμφας, ἃς ὤμοσά ποτε εἰς ἐκεῖνο τὸ ἄντρον», εἰς ὃ ἤξομεν εὐθύς, ἂν ἡ χιών τακῆ». «Ἀλλὰ πολλὴ ἐστὶ, Χλόη, και δεδωκεν μὴ ἐγὼ πρὸ ταύτης τακῶ». «Θάρρει, Δάφνι, θερμὸς ἐστὶν ὁ ἥλιος». «Εἰ γὰρ οὕτως γένοιτο, Χλόη, θερμὸς, ὡς τὸ κἄν πῦρ τῆς καρδίαν τὴν ἐμήν». «Ἡαίζεις ἀπατῶν με». «Οὐ μὰ τὰς αἴγας, ἃς συμε ἐκέλευες ὀμνύειν».

Τοιαῦτα ἀντιφωνήσασα πρὸς τὸν Δάφνιν ἡ Χλόη καθάπερ ἠχώ, κελούτων αὐτοῦς τῶν περὶ τὴν Νάπην εἰσέδραμον, πολὺ περιττοτέρην τῆς χθιζῆς θήραν κομίζοντες· και ἀπαρξάμενοι τῷ Διονύσῳ κρατῆρος ἤσθιον κιττῷ τὰς κεφαλὰς ἐστεφανωμένοι. Και ἐπεὶ κριὸς ἦν, ἰαχάσαντες και εὐχάσαντες προῦπεμπον τὸν Δάφνιν, πλήσαντες αὐτοῦ τὴν πῆραν κρεῶν και ἄρτων. Ἐδωκεν δὲ και τὰς φάττας και τὰς κίχλας Λάμωνι και Μυρτάλῃ κομίζειν, ὡς αὐτοὶ θηράσοντες ἄλλας, ἔστ' ἂν ὁ χειμῶν μένη και ὁ κιττός μὴ λείπη. Ὁ δὲ ἀπῆει φιλήσας αὐτοὺς προτέρους Χλόης· ἵνα τὸ ἐκείνης φίλημα καθαρὸν μείνη. Και ἄλλας δὲ πολλὰς ἤλθεν ὁδοὺς ἐπ' ἄλλαις τέχναις, ὥστε μὴ παντάπασι αὐτοῖς γενέσθαι τὸν χειμῶνα ἀνέραστον».

Ἐπῆλθε τέλος πάντων τὸ ποθητὸν ἔαρ, και ἐξῆλθον ἡ Χλόη και ὁ Δάφνις εἰς τοὺς ἀγρούς, ἐκοψαν ἱα και ναρκίσσους και ἀναγαλλίδας και ἐστεφάνωσαν τὸν Πᾶνα, μετὰ δὲ τὴν εὐγνώμονα ταύτην θυσίαν ἐτρέπησαν πρὸς ἐρωτικούς λόγους και περιβολὰς. Ἄλλ' ἡ πάροδος ἐνὸς χειμῶνος, καίτοι ἀκμαιότερα ποιήσασα τὰ σώματα, οὐδὲν ἄλλο ἐδιδάξεν αὐτοὺς, ὥστε και πάλιν ἀκόρεστα μόνον φιλήματα ἀντήλλασσον και ἀκόρεστους περιπλοκάς περιπλέκοντο. Τὸ δραματικὸν τοῦ Λόγγου ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ εἶναι λίαν περιεργὸν και, ἐὰν ἐπιτρέπηται ἡ λέξις, λίαν ἀρελές· λέγομεν ἀρελές, διότι οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι νέοι ἐζήτησαν παρὰ παντός προστυχόντος νὰ διδαχθῶσι τὸν ἔρωτα, ἐωσοῦ γυνὴ λίαν ἔμπειρος τῶν ἐρωτικῶν, Λυκαίνιον τοῦνομα, και φλεγομένη ὑπὸ ἔρωτος πρὸς τὸν Δάφνιδα, ἀνέλαθεν ὑπὲρ ἑαυτῆς μὲν πρὸ πάντων, προφασίζομένη δὲ συμπάθειαν πρὸς τοὺς ἐρωμένους, νὰ διδάξῃ τὸν Δάφνιδα ἀντὶ τοῦ ἀφρημένου ἐκείνου τὸν συγκεκριμένον τοῦ ἔρῳν τρόπον.

Μετὰ τὴν διδαχὴν ἐκείνην ὁ Δάφνις ἐσπευσε πρὸς τὴν Χλόην, ἐκεί-

θισε παρ' αὐτὴν πλέκουσαν στεφανίσκον ἰων καὶ ἐφίλησε τὴν κόρην, ἣτις ἐφήρμοσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν στέφανον καὶ ἐφίλησε τὴν κόρην αὐτοῦ ὡς τῶν ἰων κρείττονα. Ἐκ τῆς πῆρας αὐτῆς προκομί-
σασα τροφίμα παρέθηκε πρὸς τὸ γεῦμα· ἐσθίοντος δὲ τοῦ Δάφνιδος ἀπὸ τοῦ στόματος ἤρπαζεν ἡ Χλόη καὶ οὕτως ἤσθιεν ὡς νεοσσὸς ὄρνιθος.

Παρέπλεον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην νῆες ἀλιευτικαί, οἱ δὲ ναῦται αὐτῶν ἤδον καὶ τὸ ἄσμα ἀντήχει εἰς τὰ πέριξ· ἐκ τούτου λαβὼν ἀφορμὴν ὁ Δάφνις διηγεῖται πρὸς τὴν κόρην τὸν τῆς Ἥγουρας μῦθον ἐπὶ ἀμοιβῇ πολλῶν φιλημάτων. Οὕτω διήλθον τὴν ἡμέραν αὐτὴν καὶ πολλὰς ἐπέλθουσας χωρὶς οὐδόλως νὰ τολμήσῃ ὁ Δάφνις νὰ πραγμα-
τοποιήσῃ τὰς συμβουλὰς, ἃς ἔλαβε παρὰ τῆς Λυκαινίου· τοσοῦτον ἀφελῆς ἄμα καὶ ἅγιος ἦτο ὁ ἔρωσ αὐτῶν!

Ἦδη δὲ πολλαχόθεν μνηστήρες ἐφοίτων παρὰ τὸν Δρύαντα, αἰ-
τοῦντες πρὸς γάμον τὴν κόρην· καὶ οἱ μὲν δῶρόν τι ἔφερον, οἱ δὲ ἐπηγ-
γέλλοντο μεγάλα. Ἡ σύζυγος τοῦ Δρύαντος Νάπη παρεκίνει αὐτὸν νὰ δεχθῆ τινὰ τῶν πολυταλάντων ἐκείνων μνηστήρων, φοβουμένη μὴ ἡ Χλόη αἰφνης ἐρασθῆ ποιμένα καὶ ἄνδρα ποιήσῃται ἐπὶ μήλοις ἢ ῥό-
δοις· ἀλλ' ὁ Δρύας, ἀρκούμενος ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς ἃ ἐλάμβανε παρὰ τῶν κολακευόντων αὐτὸν μνηστήρων δῶρα, ἀνέβαλε τὴν θετικὴν ἀπάν-
τησιν, πολλαπλασιάζων οὕτως εὐσχήμως τὴν ἑαυτοῦ περιουσίαν. Ἐμα-
θὸν τὸ πρᾶγμα καὶ οἱ δύο ἐρασταὶ καὶ ἐταράσσοντο· πρὸ πάντων δὲ ὁ Δάφνις, ὅστις πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ Μυρτάλην τὸν ἔρωτα διηγηθεὶς, παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ αἰτήσῃ τὴν κόρην παρὰ τοῦ Δρύαντος. Ἡ Μυρ-
τάλη ἀπεπειράθη τῷ ὄντι ἀλλ' ἀπέτυχε, μὴ συναινοῦντος τοῦ Δρύαν-
τος νὰ δεχθῆ σύζυγον ποιμένα, καὶ μάλιστα πτωχὸν ποιμένα. Ὁ δὲ Δάφνις ταῦτα μαθὼν ἀτὸ σύνηθες ἐρασταῖς πενομένοις ἐπραττεν· ἐδά-
κρυε καὶ τὰς Νύμφας αὐθις ἐκάλει βοηθοῦς». Ἀλλὰ τὸ ἀσύνηθες εἶναι ὅτι αἱ Νύμφαι εἰσήκουσαν τὰς παρακλήσεις τοῦ Δάφνιδος καὶ ὑπεσχέ-
θησαν εἰς αὐτὸν ἐν ὕπνῳ πλοῦτον πολύν. Τῷ ὄντι κατέδειξαν εἰς αὐτὸν μέρος, ἐν ᾧ ἦσαν τεθαμμέναι τρισχίλια δραχμαί, ἃς ὁ Δάφνις ἀνεγερ-
θεὶς ἀνεζήτησεν, εὔρε, καὶ ἐλθὼν παρὰ τὴν Χλόην διηγεῖται τὸ ὄναρ, δεικνύει τὸ βαλλάντιον, κελεύει νὰ φυλάττῃ τὰς ἀγέλας ἕως ἐπανέλθῃ καὶ σοβεῖ παρὰ τὸν Δρύαντα, πρὸς ὃν λίαν θρασὺν ἐμβάλλει λόγον περὶ γάμου. «Ἐμοὶ δὸς Χλόην γυναῖκα· ἐγὼ καὶ συρίττειν οἶδα καλῶς καὶ κλᾶν ἄμπελον καὶ φυτὰ κατορύττειν· οἶδα καὶ γῆν ἀροῦν καὶ λι-
μῆσαι πρὸς ἄνεμον. Ἀγέλην δὲ ὅπως νέμω μάρτυς Χλόη· πεντήκοντα αἰγας παραλαβὼν διπλασίονα πεποίηκα· ἔθρεψα καὶ τράγους μεγάλους καὶ καλοὺς· πρότερον δὲ ἀλλοτρίοις τὰς αἰγας ὑπεβάλλομεν. Ἀλλὰ καὶ νέος εἶμι καὶ γείτων ὑμῖν ἄμιμπος· καὶ με ἔθρεψεν αἰξ, ὡς Χλόην οἷς. Τοσοῦτον δὲ τῶν ἄλλων κρατῶν οὐδὲ δῶροις ἠττηθήσομαι. Ἐκεῖνοι

δώσουσιν αἰγας καὶ πρόβατα καὶ ζευγὸς ψωραλέων βοῶν καὶ σίτον μηδὲ ἀλεκτορίδας θρέψαι δυνάμενον· παρ' ἐμοῦ δὲ αἶδε ὑμῖν τρισχίλια. Μόνον ἴστω τοῦτο μηδεὶς, μὴ Λάμων αὐτὸς οὐμὸς πατήρ».

Ὁ Δρύας ἐδέξατο τὸ δῶρον καὶ ἔσπευσε πρὸς τὸν Λάμωνα, τὸν τοῦ Δάφνιδος θετὸν πατέρα, ἵνα πείσῃ αὐτὸν περὶ τοῦ γάμου. Ὁ Λάμων ἐδέξατο καὶ αὐτὸς τὴν πρότασιν, ἀλλ' ἀνέβαλε τοὺς γάμους μέχρις οὗ λάβῃ τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ δεσπότη. Ὁ Δρύας ἐπανῆλθε πρὸς τὸν Δάφνιδα, προσηγόρευσε αὐτὸν γαμβρὸν καὶ ἔδωκε τὴν δεξιάν ὡς ὑπό-
σχεσιν ὅτι οὐδενὸς εἰμὴ Δάφνιδος ἔσεται ἡ Χλόη. Ὁ Δάφνις θᾶπτον νοήματος παρὰ τὴν Χλόην κατέδραμε «καὶ εὐρῶν αὐτὴν ἀμέλγουσιν καὶ τυροποιοῦσιν, τὸν τε γάμον εὐηγγελίζετο καὶ ὡς γυναῖκα λοιπὸν μὴ λανθάνων κατεφίλει καὶ ἐκοινωνεῖ τοῦ πόνου. Ἡμελεγε μὲν εἰς γαυ-
λοὺς τὸ γάλα, ἐνεπήγνυ δὲ ταρσοῖς τοὺς τυρούς, προσέβαλλε δὲ ταῖς μητράσι τοὺς ἄρνους καὶ τοὺς ἐρίφους. Καλῶς δὲ ἐχόντων τούτων ἀπε-
λούσαντο, ἐνέφαγον, ἔπιον, περιήεσαν ζητοῦντες ὀπίωρα ἀκμάζουσιν. Ἦν δὲ ἀφθονία πολλὴ διὰ τὸ τῆς ὥρας πάμπρορον· πολλαὶ μὲν ἀγρά-
δες, πολλαὶ δὲ ὄγκυι, πολλὰ δὲ μῆλα· τὰ μὲν ἤδη πεπτωκότα κάτω, τὰ δὲ ἔτι ἐπὶ τῶν φυτῶν· τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εὐωδέστερα, τὰ ἐπὶ τῶν κλά-
δων εὐανθίστερα· τὰ μὲν οἶον οἶνος ἀπῶζε, τὰ δὲ οἶον χρυσὸς ἀπέ-
λαμπε. Μία μηλιά ἐτετρώγητο καὶ οὔτε καρπὸν εἶχεν οὔτε φύλλον· γυ-
μνοὶ πάντες ἦσαν οἱ κλάδοι· καὶ ἐν μῆλον ἐλέλειπτο ἐν αὐτοῖς ἄκροισ ἀκρότατον, μέγα καὶ κκλὸν καὶ τῶν πολλῶν τὴν εὐωδίαν ἐνίκα μόνον· ἔδεισεν ὁ τρυγῶν ἀνελθεῖν, ἠμέλησε καθελεῖν· τάχα δὲ καὶ ἐφύλαττε τὸ καλὸν μῆλον ἐρωτικῶ ποιμένι.

Τοῦτο τὸ μῆλον ὡς εἶδεν ὁ Δάφνις, ὦρμα τρυγᾶν ἀνελθὼν καὶ Χλόης κωλυούσης ἠμέλησεν· ἡ μὲν ἀμεληθεῖσα, ὀργισθεῖσα πρὸς τὰς ἀγέλας ἀπῆλθε· Δάφνις δὲ ἀναδραμὼν ἐφίκετο τρυγῆσαι καὶ ἐκόμισε δῶρον Χλόη καὶ λόγον τοιούτῳ· «ὦ παρθένε, τοῦτο τὸ μῆλον ἔφυσαν ὦραι καλαὶ καὶ φυτὸν καλὸν ἔθρεψε πεπαίνοντος Ἡλίου, καὶ ἐτήρησε Τύχη. Καὶ οὐκ ἔμελλον αὐτὸ καταλιπεῖν ὀφθαλμοῦς ἔχων, ἵνα πείσῃ χαμαὶ καὶ ἡ ποιμνιον αὐτὸ πατήσῃ νεμόμενον ἢ ἐρπετὸν φαρμάξῃ συρόμενον ἢ χρόνος δαπανήσῃ κείμενον. Βλεπόμενον ἐπαινούμενον. Τοῦτο Ἀφροδίτη κάλλους ἔλαβεν ἄθλον· τοῦτο ἐγὼ σοὶ δίδωμι νικητήριον. Ὁμοίως ἔχομεν τοὺς σοὺς μάρτυρας· ἐκεῖνος ἦν ποιμὴν, αἰπόλος ἐγὼ». Ταῦτα εἰπὼν ἐντίθησε τοῖς κόλποις· ἡ δὲ ἐγγὺς γενόμενον κατεφίλησεν, ὥστε ὁ Δάφνις οὐ μετέγνω τολμήσας ἀνελθεῖν εἰς τοσοῦτον ὕψος· ἔλαβε γὰρ κρείττον καὶ χρυσοῦ μῆλου φίλημα».

Ἦλθεν ἐκ Μυτιλήνης ὁμόδουλος τοῦ Λάμωνος ἀγγέλλων αὐτῷ ὅτι

ὀλίγον πρὸ τοῦ τρυγητοῦ ὁ δεσπότης ἔρχεται ἵνα μύθη μή τι τοὺς ἀγρούς ὁ τῶν Μηθυμναίων ἐπίπλους ἐλυμήνατο· ὁ δὲ Λάμων ἠγωνίζετο ἵνα τὰ πάντα καλῶς παρασκευάσῃ, καὶ πρὸ πάντων τὸν παρὰ δεισον ἐθεράπευεν, ὅπως καλὸς καὶ τερπνὸς φανῆ.

« Ἦν δὲ ὁ παρὰ δεισος πύγκαιον τι χρῆμα καὶ κατὰ τοὺς βασιλικούς. Ἐξετέτατο μὲν εἰς σταδίου μήκος, ἐπέκειτο δὲ ἐν χώρῳ μετεώρῳ, τὸ εὖρος ἔχων πλείθρων τεττάρων. Εἶκασεν ἂν τις αὐτὸν πεδίῳ μακρῷ. Εἶχε δὲ πάντα δένδρα, μηλέας, μυρρίνας, ὄχνας καὶ ροιάς καὶ συκῆν καὶ ἐλαίαν· ἐτέρωθεν ἄμπελον ὑψηλὴν καὶ ἐπέκειτο ταῖς μηλέαις καὶ ταῖς ὄχναις περὶ ἄλλου, καθάπερ περὶ τοῦ καρποῦ αὐταῖς προσερίζουσα. Τόσαῦτα τὰ ἡμέρα. Ἦσαν δὲ καὶ κυπάριστοι καὶ δάφναι καὶ πλάτανοι καὶ πίτυς. Ταύταις πάσαις ἀντὶ τῆς ἀμπέλου κίττος ἐπέκειτο καὶ ὁ κόρυμβος αὐτοῦ μέγας ὢν καὶ μελαινώμενος βότρυς ἐμμεῖτο. Ἐνδον ἦν τὰ καρποφόρα φυτὰ, καθάπερ φρουρούμενα· ἐξώθεν περιεστῆκει τὰ ἄκαρπα, καθάπερ θριγκὸς χειροποίητος· ταῦτα μέντοι λεπτῆς αἵμασις περιέθει περιβολῶς. Ἐτέτμητο καὶ διεκέκριτο πάντα καὶ στέλεχος στελέχους ἀφαισθήκει, ἐν μετεώρῳ δὲ εἰ κλάδοι συνέπιπτον ἀλλήλοις καὶ ἐπήλλαττον τὰς κόμας· ἐδόκει μέντοι καὶ ἡ τούτων φύσις εἶναι τέχνη. Ἦσαν καὶ ἀνθῶν πρασιαί, ὢν τὰ μὲν ἔφερον ἡ γῆ, τὰ δὲ ἐποιοῖ τέχνη· ῥοδιῶνα καὶ ὑάκινθοι καὶ κρίνα χεῖρὸς ἔργα· ἰωνίαις καὶ ναρκίσσοις καὶ ἀναγαλλίδαις ἔφερον ἡ γῆ. Σκιά τε ἦν θέρουσ καὶ ἦρος ἄνθη καὶ μετοπώρου ὁπώρα καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν τρυφή.

Ἐντεῦθεν εὐοπτον μὲν ἦν τὸ πεδίον καὶ ἦν ὄραν τοὺς νέμοντας, εὐοπτος δ' ἡ θάλαττα καὶ ἐωρῶντο οἱ παραπλέοντες· ὥστε καὶ ταῦτα μέρος ἐγένετο τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ τρυφῆς. Ἴνα τοῦ παραδείσου τὸ μεσαίτατον ἐπὶ μήκος καὶ εὖρος ἦν, νεῶς Διονύσου καὶ βωμὸς ἦν· περιεῖχε τὸν μὲν βωμὸν κίττος, τὸν νεῶν δὲ κλήματα. Εἶχε δὲ καὶ ἐνδοθεν ὁ νεῶς Διονυσιακῆς γραφῆς· Σεμέλην τίκτουσαν, Ἀριάδνην καθεύδουσαν, Λυκοῦργον δεδεμένον, Πενθέα διαιρούμενον· ἐπῆσαν καὶ Ἰνδοὶ νικώμενοι καὶ Τυρρηνοὶ μεταμορφούμενοι· πανταχοῦ Σάτυροι πατοῦντες, πανταχοῦ Βάκχαι χορεύουσαι· οὐδὲ ὁ Πάν ἡμέλητο· ἐκαθέζετο δὲ (καὶ αὐτός) συρίττων ἐπὶ πέτρας, ὁμοίως ἐνδιδόντι κοινὸν μέλος καὶ τοῖς πατοῦσι καὶ ταῖς χορευούσαις».

Καὶ ὁ Δάφνης πάντα κατέβαλε κόπον ὅπως πιάνη τὰ ποιμνία καὶ καταστήσῃ αὐτὰ καλὰ τὴν θεῶν, προξενῶν δ' οὕτω τέρψιν τῷ ἑαυτοῦ δεσπότῃ ὅπως ἀποσπάσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν περὶ γάμου συναίνεσιν. Ἐνῶ δὲ εἰς ταῦτα ἐνησυχολοῦντο, δεῦτερος ἦλθεν ἄγγελος, ὁ Εὐδρομος, ἀγγέλλων ὅτι ὁ δεσπότης θὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν μετοπωρινὴν τρύγην, ὅπως παρευθῆ εἰς τὸν τρυγητόν· πρὸς τὸν ἄγγελον τοῦτον, μέλλοντα ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὸ Ἄστου, ἔδωκεν ὁ Δάφνης ὅσα ἀπ' αἰπολίου δῶρα, τυρούς

εὐπαγαίς, ἐρίφον ὀψίγονον, δέρμα αἰγὸς λευκὸν καὶ λάσιον διὰ τὸν χεῖμωνά· ὁ δὲ ἤδετο καὶ ἐφίλει τὸν Δάφνην καὶ ὑπέσχετο ἀγαθὰ νὰ ἐπαγαγείη περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν δεσπότην. Ὁ Δάφνης μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Εὐδρομοῦ ἀγωνιῶν μετὰ τῆς Χλόης συνέμενε καὶ κατεφίλει αὐτήν, ἐλπίζων ἄμα καὶ φοβούμενος διὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ δεσπότου. Ἄλλὰ καὶ ἀτύχημα τι συνέβη εἰς αὐτούς. Λάμπης, ἀγέρωχος βουκόλος, τὴν Χλόην ἐζήτηε παρὰ τοῦ Δρύαντος, καὶ δῶρα ἤδη πολλὰ ἐδίδω σπειδῶν τὸν γάμον· γινώσκων δὲ ὅτι ὁ μετὰ τοῦ Δάφνιδος αὐτῆς γάμος ἐζήτητο ἐκ τῆς κατανεύσεως τοῦ δεσπότου, ἐσκέφθη νὰ καταστρέψῃ τὸν παρὰ δεισον, ἐπισύρων οὕτω τὴν ὄργην τοῦ κυρίου κατὰ τοῦ παιδός. Νύκτα λοιπὸν τινα φυλάξας καὶ ὑπερβάς τὴν αἵμασιαν κατέκοψε μὲν τὰ δένδρα, κατεπάτησε δὲ τὰ ἄνθη καὶ ἀπῆλθε κρυφίως. Ὁ δὲ Λάμων τὴν ἐπιούσαν ἰδὼν τὴν καταστροφὴν ἐκείνην ἐβόα· παρήλθε καὶ ὁ Δάφνης ἀφείξας τὰς αἰγὰς· ἔκλαιον δὲ φοβούμενοι τὴν ὄργην τοῦ δεσπότου, ὅστις ἤδη μετὰ τρεῖς ἡμέρας διὰ τοῦ Εὐδρομοῦ πάλιν ἀνήγγειλε τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ. Τότε δὲ ἡ θλίψις τοῦ Λάμωνος καὶ τῶν ἐρωμένων ὑπερηύξησεν, ἀναλογιζομένων ὅποια ἔσεται ἡ τύχη αὐτῶν· καὶ μάλιστα μίχρον τι κατεπράυνε τὴν θλίψιν ὁ Εὐδρομος, ὅστις, εὖνους ὢν τῷ Δάφνιδι δι' ὅσα παρ' αὐτοῦ ἔλαβε δῶρα, ὑπέσχετο νὰ καταπραῦνη τὸν δεσπότην. Ἦλθε δ' ἐν τῷ μεταξύ καὶ Ἀστύλος, ὁ υἱὸς τοῦ δεσπότου, μετὰ Γνάθωνος τοῦ παρασίτου αὐτοῦ. Ὁ Λάμων, ἡ Μυρτάλη καὶ ὁ Δάφνης πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀστύλου πεσόντες ἰκέτευον νὰ οἰκτιρῇ γέροντα ἀτυχῆ οὐδὲν ἀδικήσαντα, ὁ δὲ ὑπέσχετο νὰ καταπραῦνη τὸν πατέρα αὐτοῦ. Τῷ ὄντι ἐν τῷ μεταξύ ἦλθεν ὁ Διονυσοφάνης μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Κλεαρίστης· καὶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν ἐθύσε τοῖς θεοῖς, τὴν δὲ ἐπιούσαν ἐπεθεώρησε τὰ ἔργα τοῦ Λάμωνος, καὶ βλέπων τὰ πάντα εἰς καλὴν κατάστασιν, διότι περὶ τοῦ παραδείσου ὁ Ἀστύλος τὴν αἰτίαν ἀνελάμβανεν, ἐτέρπετο καὶ ἐπήνει τὸν Λάμωνα. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεθεώρησε καὶ τὸ ποιμνιον τοῦ Δάφνιδος, ὅστις ἴστατο ἐξωστῆμένος δέρμα λάσιον αἰγὸς, πήραν νεορραφῆ κατὰ τῶν ὤμων ἐξηρημαμένος, καὶ κρατῶν εἰς ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας, εἰς τὴν μὲν ἀρτιπαγαίς τυρούς, εἰς τὴν δὲ ἐρίφους γαλαθηνούς. Ἄμα ἰδὼν τὸν δεσπότην προσήνεγκεν αὐτῷ τὰ δῶρα, ὁ δὲ Λάμων ἐπήνει τὴν ἰκανότητα τοῦ παιδός, οὐ μόνον τὰ ποιμνία διπλασιάσαντος, ἀλλὰ καὶ μουσικῆς ποιήσαντος τὰς αἰγὰς. Τοῦτο ἀκούσασα ἡ Κλεαρίστη ἐπεθύμησε νὰ λάβῃ πείραν, ὁ δὲ Δάφνης πρόθυμος ἐσύριττε διαφόρως, καὶ εἰς ἕκαστον συριγμὸν αἰ αἰγὲς διέφορα ἐποίουν γυμνάσματα. Ὁ Διονυσοφάνης καὶ ἡ Κλεαρίστη ὑπερεπήνουν τὸν παῖδα καὶ ἐθώπευον αὐτόν, τοσοῦτον μάλιστα, ὥστε ὁ Γνάθων ἔπεισε τὸν Ἀστύλον νὰ παραλάβῃ τὸν παῖδα μεθ' ἑαυτοῦ. Ὁ Ἀστύλος μετὰ τινα καιρὸν εὔρε τὸν πατέρα σχολῆν

ἄγοντα, ἐλάλησεν αὐτῷ περὶ τούτου, ὁ δὲ Διονυσοφάνης συγκατένευσε καὶ μετεπέμψατο τὸν Λάμωνα καὶ τὴν Μυρτάλην, εὐαγγελιζόμενος τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ταύτην. Ἐνταῦθα ὁ Λάμων διηγήθη τῷ Διονυσοφάνει ὅτι δὲν ἦτο αὐτὸς πατὴρ τοῦ παιδός, ὅτι εὔρεν αὐτὸν ἐκτεθειμένον, ὅτι εὔρε γνωρίσματα παρ' αὐτῷ, συνεκκείμενα, τύχης μείζονος σύμβολα. Ἐσπευσε δὲ καὶ ἡ Μυρτάλη νὰ φέρῃ τὰ γνωρίσματα ταῦτα, ἅτινα κομισθέντα πρῶτος ὁ Διονυσοφάνης ἐπέβλεπε, καὶ ἰδὼν χλαμύδιον ἀλουργές, πόρπην χρυσήλατον, ξιφίδιον ἐλεφαντόκωπον, μέγα βοήσας καλεῖ τὴν γυναῖκα, ἥτις ταῦτα ἰδοῦσα, «Φίλοι Μοῖραι,» κραυγάζει, «οὐ ταῦτα ἡμεῖς συνεξεθήκαμεν ἰδίῳ παιδί; Οὐκ εἰς τούτους τοὺς ἀγροὺς κομιούσαν Σωφροσύνην ἀπεστείλαμεν; Οὐκ ἄλλα μὲν οὖν, ἀλλ' αὐτὰ ταῦτα. Φίλε ἄνερ, ἡμέτερόν ἐστι τὸ παιδίον· σὸς υἱὸς ἐστὶ Δάφνις, καὶ πατρώας ἐνεμεν αἰγας». Ἐνῷ δ' ἐτι ἔλεγε ταῦτα ὁ Ἀστύλος μαθὼν ὅτι ἀδελφός ἐστι τοῦ Δάφνιδος, ἔσπευσε πρῶτος νὰ φιλήσῃ αὐτόν. Ἰδὼν δὲ ὁ Δάφνις τρέχοντα τὸν Ἀστύλον «μετὰ πολλῶν καὶ βοῶντα «Δάφνι», νομίσας ὅτι συλλαβεῖν αὐτὸν βουλόμενος τρέχει, ρίψας τὴν πήραν καὶ τὴν σύριγγα πρὸς τὴν θάλατταν ἐφέρετο ρίψων ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μεγάλης πέτρας. Καὶ ἴσως ἂν, τὸ καινότερον, εὔρεθεις ἀπολώλει Δάφνις, εἰμὴ συνείη ὁ Ἀστύλος ἐβόα πάλιν «Στῆθι, Δάφνι, μηδὲν φοβηθῆς· ἀδελφός εἰμί σου, καὶ γονεῖς οἱ μέγχοι νῦν δεσπότηαι. Νῦν ἡμῖν Λάμων τὴν αἶγα εἶπε καὶ τὰ γνωρίσματα ἔδειξεν· ὄρα δὲ ἐπιστραφεῖς πῶς ἐπίσαι φαιδροὶ καὶ γελῶντες. Ἄλλ' ἐμὲ πρῶτον φιλήσον· ὄμνυμι δὲ τὰς Νύμφας ὡς οὐ ψεύδομαι». Μόλις μετὰ τὸν ὄρκον ἔστη ὁ Δάφνις· ἦλθον ἐν τῷ μεταξὺ καὶ οἱ λοιποὶ καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, ὁ δὲ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα πρὸ τῶν ἄλλων ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ δὲν κατέπαυε περιβαλλόμενος αὐτούς· οὕτω ἡ φύσις ταχέως πιστοῦται. Ἐλησμόνησε πρὸς στιγμὴν τὴν Χλόην, καὶ ἔλθων εἰς τὴν ἑπαυλιαν ἔλαβεν ἐσθῆτα πολυτελεῆ καὶ παρὰ τὸν πατέρα τὸν ἴδιον καθεσθεις ἤκουσε τοιαῦτα. «Ἐγημα, ὦ παῖδες, κομιδῆ νέος. Καὶ χρόνου διελθόντος ὀλίγου, πατὴρ, ὡς ὤμην, εὐτυχῆς ἐγεγόνειν· ἐγένετο γὰρ μοι πρῶτος υἱὸς καὶ δευτέρα θυγάτηρ καὶ τρίτος Ἀστύλος. Ὁμῆν ἱκανὸν εἶναι τὸ γένος, καὶ γενόμενον ἐπὶ πᾶσι τοῦτο τὸ παιδίον ἐξέθηκα, οὐ γνωρίσματα ταῦτα συνεκθεις, ἀλλ' ἐντάφια. Τὰ δὲ τῆς Τύχης ἄλλα βουλευματα. Ὁ μὲν γὰρ πρεσβύτερος παῖς καὶ ἡ θυγάτηρ ὁμοίᾳ νόσῳ μιᾷς ἡμέρας ἀπώλοντο· σὺ δὲ μοι προνοίᾳ θεῶν ἐσώθης, ἵνα πλείους ἔχωμεν χειραγωγούς. Μῆτε οὖν σὺ μοι μνησικακήσης ποτὲ τῆς ἐκθέσεως (ἐκὼν γὰρ οὐκ ἐβουλεύσαμην), μῆτε σὺ λυπηθῆς, Ἀστύλε, μέρος ληψόμενος ἀντὶ πάσης τῆς οὐσίας (κρεῖττον γὰρ τοῖς εὐφρονοῦσιν ἀδελφοῦ κτήμα οὐδέν), ἀλλὰ φιλεῖτε ἀλλήλους καὶ χρημάτων ἕνεκα καὶ βασιλευσὶν ἐρίζετε. Πολλὴν μὲν γὰρ ἐγὼ ὑμῖν καταλείψω γῆν, πολλοὺς δὲ οἰκέτας

δεξιούς, χρυσόν, ἄργυρον (καὶ) ὅσα ἄλλα εὐδαιμόνων κτήματα. Μόνον ἐξαιρετον τοῦτο Δάφνιδι τὸ χωρίον δίδωμι καὶ Λάμωνα καὶ Μυρτάλην καὶ τὰς αἰγας, ἅς αὐτὸς ἐνεμεν».

«Ἐτι αὐτοῦ λέγοντος, Δάφνις ἀναπηδήσας, «Καλῶς με,» εἶπε, «ταῦτα πάτερ, ἀνέμνησας. Ἄπειμι τὰς αἰγας ἀπάζων ἐπὶ πότον, αἶ που νῦν διψῶσαι περιμένουσι τὴν σύριγγα τὴν ἐμήν· ἐγὼ δὲ ἐνταυθὶ καθέζομαι». Ἡδὺ πάντες ἐγέλασαν ὅτι δεσπότης γεγενημένος ἐτι θέλει εἶναι αἰπόλος. Κάκεινας μὲν θεραπεύσων ἐπέμφθη τις ἄλλος· οἱ δὲ θύσαντες Διὶ Σωτῆρι συμπόσιον συνεκρότουσαν. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ συμπόσιον ἦλθον πολλοὶ μαθόντες ὅτι ὁ Διονυσοφάνης εὔρεν υἱόν, συνηδόμενοι τῷ μειρακίῳ καὶ κομιζόντες δῶρα τῷ πατρὶ αὐτοῦ· μεταξὺ τούτων ἦτο καὶ ὁ Δρύας ὁ τρέφων τὴν Χλόην. Μετὰ δὲ τὸ γεῦμα ὁ Δάφνις συναθροίσας πάντα τὰ ποιμενικὰ κτήματα, διένειμεν ἀναθήματα εἰς τοὺς θεοὺς· εἰς τὸν Διόνυσον τὴν πήραν καὶ δέρμα, εἰς τὸν Πᾶνα τὴν σύριγγα καὶ τὸν πλάγιον αὐλόν, τὴν καυλάρωπα εἰς τὰς Νύμφας καὶ τοὺς γαυλοὺς, οὓς αὐτὸς ἐτεκτήνητο. «Οὕτω δὲ ἄρα τὸ σύνθητες ξενιζούσης εὐδαιμονίας τερπνότερόν ἐστιν, ὥστε ἐδάκρυεν ἐφ' ἐκάστῳ τούτων ἀπαλλαττόμενος· καὶ οὔτε τοὺς γαυλοὺς ἀνέθηκε πρὶν ἀμέλξαι, οὔτε τὸ δέρμα πρὶν ἐνδύσασθαι, οὔτε τὴν σύριγγα πρὶν συρίσαι· ἀλλὰ καὶ ἐφιλήσεν αὐτὰ πάντα καὶ τὰς αἰγας προσεῖπε καὶ τοὺς τράγους ἐκάλεσεν ὀνομαστί. Τῆς μὲν γὰρ πηγῆς καὶ ἔπιεν, ὅτι πολλάκις καὶ μετὰ Χλόης. Οὐπω δὲ ὠμολόγει τὸν ἔρωτα καιρὸν παραφυλάττων.

Ἐν ᾧ δὲ Δάφνις ἐν θυσίαις ἦν, τὰδε γίνεται περὶ τὴν Χλόην. Ἐκάθητο κλάουσα, λέγουσα οἷα εἰκὸς ἦν. «Ἐξέλαθετό μου Δάφνις. Ονειροπολεῖ γάμους πλουσίους. Τί γὰρ αὐτὸν ὄμνυειν ἀντὶ τῶν Νυμφῶν τὰς αἰγας ἐκέλευεν; Κατέλιπε ταύτας ὡς καὶ Χλόην. Οὐδὲ θύων ταῖς Νύμφαις καὶ τῷ Πανὶ ἐπεθύμησεν ἰδεῖν Χλόην. Εὔρεν ἴσως παρὰ τῆς μητρὸς θεραπεύσας ἐμοῦ κρεῖττονας. Χαιρέτω· ἐγὼ δὲ οὐ ζήσομαι». Ἀκούσας δὲ τὴν Χλόην ταῦτα λέγουσαν Λάμπις ὁ βουκόλος, ἀνῆρπασεν αὐτὴν ὅπως πείσῃ πρὸς γάμους· καὶ ἡ μὲν ἐκομίζετο θρηνοῦσα, ἰδὼν δὲ τις τὸ πρᾶγμα ἐμήνυσεν εἰς τὴν Νάπην καὶ ἐκείνη εἰς τὸν Δρύαντα καὶ οὗτος εἰς τὸν Δάφνιδα, ὅστις ἐξω τῶν φρονῶν γενόμενος ἐκλαίειν ἐν κρυπτῷ, «ὦ (τῆς) πικρᾶς ἀνευρέσεως!» λέγων· «πόσον ἦν μοι κρεῖττον νέμειν; Πόσον ἤμην μακαριώτερος, δούλος ὢν; Τότε ἐβλεπον Χλόην, τότε· νῦν δὲ τὴν μὲν Λάμπις ἀρπάσας οἴχεται, νυκτὸς δὲ γενομένης συγκοιμήσεται. Ἐγὼ δὲ πίνω καὶ τρυφῶ καὶ μάτην τὸν Πᾶνα καὶ τὰς αἰγας καὶ τὰς Νύμφας ὄψομαι». Ταῦτα ἀκούσας ὁ Γνάθων καὶ ἐπιθυμῶν νὰ διαλλαγῇ μετὰ τοῦ Δάφνιδος, ἔχοντας ποικιλίας δυσαρρεσκείας κατ' αὐτοῦ, ἔδραμε κατόπιν τοῦ Λάμπιδος, κατέλαβεν αὐτόν, ἀφήρесе τὴν Χλόην καὶ ἐπανακάμψας παρέδωκεν εἰς τὸν θρηνοῦντα ἐτι

Δάφνιν, ὅστις αὐτὸν μὲν ὡς εὐεργέτην ἠὲ χαρίσται, πρὸς τὴν Χλόην δὲ ὑπὲρ τῆς ἀμελείας ἀπελογοῖτο.

Ἀπεφασίσθη τὴν ἐπαύριον νὰ ζητηθῇ παρὰ τοῦ Διονυσοφάνου ἡ πρὸς γάμον ἀδεια, καὶ γενομένης ἡμέρας παρίσταται ὁ Δρύας πρὸς αὐτὸν ἔχων ἐν τῇ πήρᾳ τὰ γνωρίσματα, καὶ, σιωπῆς γενομένης, ἤρξατο λέγων: «Ὁμοία με ἀνάγκη Λάμμωνι τὰ μέχρι νῦν ἄρρητα ἐκέλευσε λέγειν. Χλόην ταύτην οὔτε ἐγέννησα, οὔτε ἀνέθρεψα, ἀλλὰ ἐγέννησαν μὲν ἄλλοι, κειμένην δὲ ἐν ἄνθρω Νυμφῶν ἀνέθρεψεν οἷς. Εἶδον ταῦτο αὐτὸς καὶ ἰδὼν ἐθαύμασα καὶ θαυμάσας ἀνέθρεψα. Μαρτυρεῖ μὲν καὶ τὸ κάλλος, εἶοικε γὰρ οὐδὲν ἡμῖν· μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὰ γνωρίσματα, πλουσιώτερον γὰρ ἢ κατὰ ποιμένα. Ἴδτε ταῦτα καὶ τοὺς προσήκοντες τῇ κόρῃ ζητήσατε, ἐν' ἀξίᾳ ποτὲ Δάφνιδος φανῆ». Ὁ Διονυσοφάνης ἐνόησε τὸν ἔρωτα τῶν παιδῶν καὶ μετὰ πάσης ἀκριβείας ἤλεγχε τοὺς λόγους τοῦ Δρύαντος· ἀφοῦ δὲ εἶδε τὰ γνωρίσματα, τὰ ὑποδήματα τὰ κατὰ χρῆμα, τὰς περισκελίδας, τὴν μίτραν, προσκαλεσάμενος τὴν Χλόην ὑπέσχετο αὐτῇ τὴν Δάφνίδα καὶ εἶπε πρὸς τὴν Κλεαρίστην νὰ παραλάβῃ τὴν κόρην καὶ νὰ κοσμήσῃ ὡς υἱοῦ γυναικᾶ. Ὑπέσχετο δ' ἐπιείσσης πρὸς τὴν Χλόην ὅτι θέλει εὔρει τοὺς γονεῖς αὐτῆς. «Ἦν οὖν μαθεῖν οἷόν ἐστι τὸ κάλλος, ὅταν κόσμον προσλάβῃ. Ἐνδυθεῖσα γὰρ ἡ Χλόη καὶ ἀναπλεξαμένη τὴν κόρην καὶ ἀπολούσασα τὸ πρόσωπον εὐμορφότερα τοσοῦτον ἐφάνη πᾶσιν, ὥστε καὶ Δάφνις αὐτὴν μόλις ἐγνώρισεν. Ὁμοῦσεν ἂν τις καὶ ἄνευ τῶν γνωρισμάτων ὅτι τοιαύτης κόρης οὐκ ἦν Δρύας πατήρ. Ὁμοῦ μὲντοι παρῆν καὶ αὐτὸς καὶ συνειστίχθη μετὰ τῆς Νάπης, συμπότας ἔχων ἐπὶ κλίνης ἰδίας τὸν Λάμμωνα καὶ τὴν Μυρτάλην. Πάλιν οὖν τῆς ἐξῆς ἡμέρας ἐθύετο ἱερεῖα καὶ κρατῆρες ἵσταντο καὶ ἀνέτιθι καὶ Χλόη τὰ ἑαυτῆς, τὴν σύριγγα, τὴν πήραν, τὸ δέριμα τοὺς γαυλοῦς· ἐκέρασε δὲ καὶ τὴν πηγὴν οἴνω τὴν ἐν τῷ ἄνθρω, ὅτι καὶ ἐτρέφη παρ' αὐτῆς, καὶ ἐλούσατο πολλάκις ἐν αὐτῇ· ἐστεφάνωσε καὶ τὸν τῆρον τῆς οἴου δειξάντος Δρύαντος, καὶ ἐσύρισέ τι καὶ αὐτῇ τῇ ποιμένῃ, καὶ ταῖς θεαῖς συρίσασα εὗξατο τοὺς ἐκθέντας εὔρειν ἀξίους τῶν Δάφνιδος γάμων».

Ὁ δὲ Διονυσοφάνης εἶδεν ὄνειρον ὅτι ὁ Ἔρως ἐκέλευσεν αὐτῷ νὰ προσκαλέσῃ πάντας τοὺς ἀρίστους τῶν Μυτιληναίων εἰς συμπόσιον, καὶ ὅστις τὸν ὑστατον πλήρη κρατῆρα, τούτῳ νὰ δείξῃ τὰ γνωρίσματα τῆς Χλόης. Τὴν ἐπαύριον μέγα παρεσκευάζετο γεῦμα καὶ συμπόται τῶν Μυτιληναίων οἱ ἀριστοί· ἐνῶ δὲ ἐγεύοντο εἰσκομίζεται τὴν θεράπων τὰ γνωρίσματα καὶ περιφέρων ἐνδεξία πᾶσιν ἐδείκνυε· καὶ ἐκ μὲν τῶν ἄλλων οὐδεὶς ἐγνώρισεν αὐτά, Μεγακλῆς δὲ τις διὰ γῆρας ὑστατος κατακείμενος ὡς εἶδεν ἐβόα· «Τίνα ὄρω ταῦτα; Τι γέγονάς μοι, θυγάτριον; Ἄρα σὺ Ζῆς, ἢ ταῦτά τις ἐβάστασε μόνον ποιμῆν ἐντυχῶν; Δέομαι, Διονυσοφάνες,

εἰπέ μοι· πόθεν ἔχεις ἐμοῦ παιδίου γνωρίσματα; Μὴ φθονήσης μετὰ Δάφνιν εὔρειν τι κάμει». Κελεύσαντος δὲ τοῦ Διονυσοφάνου πρότερον ἐκεῖνον λέγειν τὴν ἐκθεσιν, ὁ Μεγακλῆς οὐδὲν ὑφελὼν τοῦ τόνου τῆς φωνῆς ἔφη «Ἦν ὀλίγος μοι βίος τὸν πρότερον χρόνον· ὄν γὰρ εἶχον εἰς χορηγίας καὶ τριηραρχίας ἐξεδαπάνησα. Ὅτε ταῦτα ἦν, γίνεται μοι θυγάτριον. Τοῦτο τρέφειν ὀκνήσας ἐν πενήτῃ, τούτοις τοῖς γνωρίσμασι κοσμήσας ἐξέθηκα, εἰδὼς ὅτι πολλοὶ καὶ οὕτω σπουδάζουσι πατέρες γενέσθαι. Καὶ τὸ μὲν ἐξέκειτο ἐν ἄνθρω Νυμφῶν πιστευθὲν ταῖς θεαῖς, ἐμοὶ δὲ πλοῦτος ἐπέρρει καθ' ἐκάστην ἡμέραν κληρονόμον οὐκ ἔχοντι. Οὐκέτι γοῦν οὐδὲ θυγατρὶος γενέσθαι πατὴρ ἠτύχησα, ἀλλ' οἱ θεοὶ ὥσπερ γέλωτά με ποιούμενοι νύκτωρ ὀνειρούς μοι ἐπιπέμπουσι, δηλοῦντες ὅτι με πατέρα πόνησει ποιμνιον».

«Ἄνεβόησεν ὁ Διονυσοφάνης μεῖζον τοῦ Μεγακλέους καὶ ἀναπηδήσας εἰσάγει Χλόην πάνυ καλῶς κεκοσμημένην καὶ λέγει «Τοῦτο τὸ παιδίον ἐξέθηκας. Ταύτην σοὶ τὴν παρθένον οἷς προνοεῖ θεῶν ἐξέθρεψεν, ὡς αἰξὶ Δάφνιν ἐμοί. Λαβὲ τὰ γνωρίσματα καὶ τὴν θυγατέρα, λαβῶν δὲ ἀπόδος Δάφνιδι νύμφην. Ἀμφοτέρους ἐξεθήκαμεν, ἀμφοτέρους εὐρήκαμεν, ἀμφοτέρων ἐμέλησε Πανὶ καὶ Νύμφησι καὶ Ἐρωτι». Ἐπῆνει τὰ λεγόμενα ὁ Μεγακλῆς καὶ τὴν γυναῖκα Ῥόδην μετεπέμπετο καὶ τὴν Χλόην ἐν τοῖς κόλποις εἶχεν. Καὶ ὕπνον αὐτοῦ μένοντος εἶλοντο. Δάφνις γὰρ οὐδενὶ διώμνυτο προήσεσθαι τὴν Χλόην, οὐδὲ αὐτῷ τῷ πατρὶ».

Ἡμέρας γενομένης ἦλθεν πάλιν εἰς τοὺς ἀγροὺς πάντες κατὰ παράκλησιν τοῦ Δάφνιδος καὶ τῆς Χλόης, οἵτινες ποιμένες ὄντες ποιμενικῶν ἐπεθύμουν νὰ ποιήσωσι τὸν γάμον. Τῷ ὄντι ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη ἦτο χαρμόσυνος, ἡ φύσις πᾶσα ζωηροτέρα· ὁ δὲ Διονυσοφάνης προσκαλέσας τοὺς πέριξ ποιμένας εἰστία αὐτοὺς πολυτελῶς. Παρῆσαν ὁ Λάμμων, ἡ Μυρτάλη, ὁ Δρύας, ὁ Φιλητᾶς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, ὁ Χρῶμις καὶ ἡ Λυκαίνιον, καὶ οὐδ' αὐτὸς ὁ Λάμπις συγγνώμης ἀξιωθεῖς. «Ἦν οὖν ὡς ἐν τοιοῖσδε συμπόταις πάντα γεωργικὰ καὶ ἀγροικὰ· ὁ μὲν ἦδεν οἶα ἄδουσι θερίζοντες, ὁ δὲ ἐσκωπε τὰ ἐπὶ ληνοῖς σκώμματα. Φιλητᾶς ἐσύρισε, Λάμπις ἠύλησε, Δρύας καὶ Λάμμων ὠρχήσαντο, Χλόη καὶ Δάφνις ἀλλήλους κατεφίλου. Ἐνέμοντο δὲ καὶ αἱ αἶγες πλησίον, ὥσπερ καὶ αὐταὶ κοινωνοῦσαι τῆς ἑορτῆς. Τοῦτο τοῖς μὲν ἀστικοῖς οὐ πάνυ τερπνὸν ἦν· ὁ δὲ Δάφνις καὶ ἐκάλεσε τινὰς αὐτῶν ὀνομαστί καὶ φυλλάδα χλωρὰν ἔδωκε καὶ κρατήσας ἐκ τῶν κεράτων κατεφίλησεν».

Οὕτως ἀπλοικῶς διήνησαν καὶ τὸν μετὰ ταῦτα βίον ὁ Δάφνις καὶ ἡ Χλόη, σέβοντες θεοὺς καὶ ἀγαπῶντες ἀλλήλους. Περιφερόμενοι δὲ εἰς τὰ μέρη, καθ' ἃ τὸ πρῶτον συνηντήθησαν, ἠράσθησαν, ἐφίλησαν ἀλλήλους, ἀνεμιμνήσκοντο ἐν ἡμέραις εὐτυχεστέραις τὰς εὐτυχεῖς ἐκεῖνας

SISMANOGLIO
MEGARO

πρωίας τοῦ βίου καὶ τὰ δύο τέκνα αὐτῶν, τὰ ὅποια ἀπέκτησαν, τὸν Φιλοποίμενα καὶ τὴν Ἀγέλην, ὑπέθηκαν εἰς αἶγα τοῦτον καὶ εἰς ὄϊν ἐκείνην. Καὶ ναὸν ἀνήγειραν εἰς τὸν Πᾶνα ἀντὶ τῆς πίτυος, ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς ὁποίας τσακίς ἀνέμιζαν φιλήματα, μετὰ τοῦ μαλακοῦ ἤχου τῶν κλάδων αὐτῆς.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον καὶ ὠνόμασαν καὶ ἐπραξάν· τότε δὲ νυκτὸς γενομένης παρεπέμφθησαν ὑπὸ πάντων συριττόντων καὶ αὐλοῦντων καὶ δᾶδας ἀνισχόντων εἰς τὸν θάλαμον, ὅπου διῆλθον τὴν νύκτα ἀγρυπνήσαντες ὅσον οὐδὲ γλαῦκες.

ΣΩΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΗΜΕΤΕΡΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

Ἀθληταὶ ἢ Ἀθλητῆρες ἐκαλοῦντο οἱ εὐστροφίαν καὶ ἰσχὺν κεκτημένοι καὶ εἰς τοὺς δημοσίους ἑλληνικοὺς ἀγῶνας ἀγωνιζόμενοι.

Οἱ ἐκ τῶν ἀθλητῶν ἐν τοῖς μεγάλοις ἐθνικοῖς ἀγῶσι νικῶντες ὠνομάζοντο Ἱεροῖται.

Εἰς τοὺς ἥρωας τούτους ἀπενέμοντο αἱ ὑψίσται τῶν τιμῶν.

Ὁ νικητὴς ἐθεωρεῖτο τὸ καύχημα τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος, ἥτις καὶ ἰδίᾳ ἐτιμᾶτο ὡς ἐκθρέψασα τὸν ἐν τοῖς ἐθνικοῖς ἀγῶσι διαπρέψαντα καὶ στεφάνῳ στεφανωθέντα.

Μετὰ τὴν νίκην ὁ νικητὴς εἰσῆρχετο εἰς τὴν γενέτειραν διὰ ῥήγματος εἰς τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἀνοιγομένου ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ συμπολιτῶν, συμεριζομένων τὴν τοῦ νικητοῦ χαρὰν καὶ δόξαν· κατὰ Πλούταρχον, «οὐ μέγα πόλει τειχῶν ὄφελος ἄνδρας ἐχούσῃ μάχεσθαι δυναμένους καὶ νικᾶν».

Ὁ νικητὴς διήρχετο τὰ τείχη ἐφ' ἄρματος συρομένου ὑπὸ τεσσάρων λευκῶν ἵππων, καὶ διὰ τῶν κεντρικωτέρων τῆς πόλεως ὁδῶν δια-

βαίνων, παρεγίνετο εἰς τὸν ναὸν τοῦ *Πολιοῦργου Θεοῦ*, ἐνθα ἐψάλλοντο τὰ νικητήρια.

Οἱ παρέχοντες τοῖς νικηταῖς τὸ δικαίωμα τῆς τοιαύτης εἰς τὴν πόλιν θριαμβευτικῆς εἰσόδου ἀγῶνας ἐκαλοῦντο *εἰσελευστικοί*, καὶ τοιοῦτοι ἦσαν κατ' ἀρχὰς οἱ τέσσαρες μεγάλοι τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀγῶνες, τὰ *Ὀλύμπια*, τὰ *Ἰσθμια*, τὰ *Νέμεα* καὶ τὰ *Πύθια*.

Ἐν ταῖς ἐλληνικαῖς πόλεσιν οἱ εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας νικῶντες ἀπελάμβανον οὐ μόνον δόξαν μεγίστην καὶ σεβασμὸν, ἀλλὰ καὶ ὑλικὰς ἀμοιβὰς· ἀπηλλάττοντο π. χ. τῆς πληρωμῆς τῶν φόρων, καὶ ἐλάμβανον τὴν προεδρείαν κατὰ πᾶντας τοὺς δημοσίους ἀγῶνας καὶ θέατρα· ἀνδριάντες αὐτῶν ἰδρύνοντο δαπάνῃ τῆς πολιτείας ἐν τοῖς κεντρικωτέροις τῆς πόλεως μέρεσιν, ὡς ἐν τῇ ἀγορᾷ, τοῖς γυμνασίοις, καὶ παρὰ τοῖς ναοῖς. Ἐν Ἀθήναις κατὰ τινὰ νόμον τοῦ *Σόλωνος* οἱ *Ὀλυμπιονίκα* ἐλάμβανον εἰς ἀμοιβὴν πεντακοσίας δραχμὰς, οἱ *Πυθιονίκα* ἑκατὸν καὶ ἐξ ἴσου οἱ τῶν ἄλλων ἀγῶνων νικηταὶ ἀναδεικνύμενοι. Ἐν Σπάρτῃ οἱ *στεφανίτην* ἀγῶνα νενικηκότες ἀπελάμβανον τὸ προνόμιον τοῦ πολεμῆν παρὰ τῷ βασιλεῖ.

Ἀθληταὶ κυρίως ἐκαλοῦντο οἱ ἀγωνιζόμενοι εἰς τὰ ἐξῆς πέντε ἀγωνίσματα 1. τὸν *Δρόμον*, 2. τὴν *Πάλην*, 3. τὴν *Πυγμῆν*, 4. τὸ *Πένταθλον* καὶ 5. τὸ *Παγκράτιον*.

Τὰ ἀγωνίσματα ταῦτα διηροῦντο εἰς *βαρέα* καὶ *εὐλαφρά*· εἰς μὲν τὰ πρῶτα ὑπήγοντο ἡ *Πάλη*, ἡ *Πυγμή* καὶ αἱ ἀσκήσεις τοῦ *Παγκρατίου*, αἵτινες ἦσαν Πάλη συνδεδυασμένη μετὰ Πυγμῆς, ὅπερ καὶ *Παμμάχιον* ἐκαλεῖτο, εἰς δὲ τὰ δεύτερα ὁ *Δρόμος* καὶ τὰ ἰδιαιτέρα μέρη τοῦ *Πεντάθλου*, τὸ ἄλμα, ὁ δίσκος κτλ.

Μεγίστη προσοχὴ κατεβάλλετο εἰς τὴν τῶν ἀθλητῶν ἐκγύμνασιν· οὗτοι ἤσκούντο εἰς τὰς *παλαιίστρας*, αἵτινες ἦσαν ἄλλαι παρὰ τὰ γυμνάσια.

Αἱ ἀσκήσεις τῶν ἀσκουμένων ἐπετηροῦντο ὑπὸ τῶν *Γυμνασιάρχων*, ἡ δὲ διαίτα αὐτῶν ἐκανονίζετο ὑπὸ τῶν *Ἀλειπτῶν*. Κατὰ τὸν Πausανίαν, οἱ ἀθληταὶ τὸ πάλαι οὐκ ἤσθιον κρέας, ἀλλ' ἐτρέφοντο τυρῶν ἐκ τῶν *ταλάρων*· καὶ Διογένης ὁ Λαέρτιος λέγει ὅτι ἡ προτέρα αὐτῶν τροφή ἦν σῦκα ξηρά, τυρὸς ὑγρὸς καὶ σίτος (ἰσχάσι ξηραῖς, τυροῖς ὑγροῖς καὶ πυροῖς)· ἡ δὲ κρεωφαγία κατὰ τινὰς συγγραφεῖς εἰσῆχθη

πρῶτον ὑπὸ Δρομέως τοῦ ἐκ Στυμφάλου, κατ' ἄλλους δὲ ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Πυθαγόρου.

Κατὰ τὸν Γαληνόν, οἱ βαρεῖς ἀθληταὶ (οἱ τοὺς βαρεῖς ἀγωνιζόμενοι ἀγῶνας) ἐτρέφοντο κρέατι ὑεῖω καὶ μὲ ἴδιον εἶδος ἄρτου· καὶ ἐκ τινος παρατηρήσεως Διογένους τοῦ Κυνικοῦ φαίνεται, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἡ συνήθης τροφή τοῦ ἀθλητοῦ ἦν βόειον καὶ ὑεῖον κρέας· καὶ ὁ Πλάτων δὲ μνημονεύει τοῦ βοείου κρέατος ὡς τροφῆς τῶν ἀθλητῶν. Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἀσκήσεων ἐκάστης ἡμέρας οἱ ἀθληταὶ ὑπεχρεοῦντο νὰ ἐσθίωσι ποσότητά τινα τροφῆς, ἣτις ἐκαλεῖτο συνήθως *ἀναγκοτροφία* ἢ βιαία τροφή (*Ἀριστ. Πολιτ. II, 4*), μεθ' ἣν παρεδίδοντο εἰς μακρὸν ὕπνον.

Οἱ ἀθληταὶ ἐχρίοντο ἐλαίῳ ὑπὸ τῶν ἀλειπτῶν πρὶν ἢ εἰσελθῶσιν εἰς τὴν παλαίστραν καὶ ἀγωνισθῶσι δημοσίῃ· συνήθιστον δὲ νὰ ἀγωνίζονται γυμνοί. Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει (*Ἰλ. Ψ, 685, 710*) ὅτι οἱ ἀθληταὶ ἀγωνιζόμενοι ἔφερον ζώνην περὶ τὴν ὀσφύν· ἡ αὐτὴ δὲ συνήθεια καὶ κατὰ τὸν Θουκυδίδην (*A, 6*) ἐπεκράτει μέχρι τινὸς κατὰ τὰ Ὀλύμπια.

Ὀλύμπια.

Τὰ Ὀλύμπια, ἡ μεγίστη τῶν ἑορτῶν τῶν ἡμετέρων προγόνων, ἤγετο ἐν Ὀλυμπίᾳ τῆς Ἡλίδος· Ὀλυμπία δ' ἐκαλεῖτο μικρὰ τις πεδιάς ὀριζομένη ἀρκτικῶς καὶ βορειοανατολικῶς ὑπὸ τῶν ὀρέων Κρονίου καὶ Ὀλύμπου, μεσημβρινῶς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἀλφειοῦ καὶ δυτικῶς ὑπὸ τοῦ εἰς τὸν Ἀλφειὸν εἰσβάλλοντος ποταμοῦ Κλαδάου. Ἡ Ὀλυμπία ἦν κυρίως οὐχὶ πόλις, ἀλλὰ ναῶν καὶ δημοσίων οἰκοδομῶν περίβολος.

Κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἡ ἀρχὴ καὶ σύστασις τῆς ἐλληνικωτάτης πανηγύρεως ταύτης ἀνάγεται εἰς τὸν Ἰδαῖον Ἡρακλέα.

Ἡ Ῥέα ἐνεπιστεύθη τὸν νεογέννητον αὐτῆς υἱὸν Δία τοῖς Ἰδαίοις *Δακτύλοις*, οἵτινες καὶ *Κούρητες* ἐπωνομάζοντο· ἐκ τούτων πέντε ἀδελφοί, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Παιοναῖος, ὁ Ἐπιμήδης, ὁ Ἰάσιος καὶ ὁ Ἰδας, ἦλθον ἐκ τῆς Ἰδῆς τῆς Κρήτης εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, ἐν ἣ οἱ

ἄνθρωποι τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος εἶχον οἰκοδομήσει ναὸν τοῦ Κρόνου. Ἡρακλῆς, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν, νικήσας δρόμῳ τοὺς ἀδελφούς, ἐστεφανώθη κλάδῳ κοκίτου, καὶ εἰς ἀνάμνησιν τούτου ἰδρυσεν ἀγῶνα πεντήτηρικόν, ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀδελφῶν (Παυσ. Ε, 7, 4).

Πεντήκοντα ἔτη μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος λέγουσιν ὅτι Κλύμενος ὁ τοῦ Κάρδου υἱός, ἀπογόνου τοῦ Ἰθαίου Ἡρακλεως, ἐλθὼν ἐκ Κρήτης, ἐτέλεσε τὴν ἐορτήν.

Κατὰ Στράβωνα, ἡ τῶν Ὀλυμπίων πανήγυρις συνεστῆθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν ἐνωθέντων μετὰ τῶν Ἡλείων μετὰ τὴν καθόδον εἰς τὴν Πελοπόννησον τῶν Ἡρακλειδῶν.

Ἡ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐορτὴ περιωρίζετο πιθανῶς κατ' ἀρχὰς μόνον εἰς τοὺς Πελοποννησίους, ἀφ' οὗ δ' ἠϋξήσεν ἡ ἐπιστημότης αὐτῆς, μετέσχον τῆς πανηγύρεως καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, μέχρις οὗ κατέστη γενικὴ τοῦ ἔθνους ἐορτὴ.

Δὲν ἐπετρέπετο νὰ συμμετέχη τῶν ἀγῶνων ὁ μὴ γνήσιος Ἕλλην.

Οἱ βάρβαροι ἐγίνοντο δεκτοὶ μόνον ὡς θεαταί, οἱ δὲ δοῦλοι οὐδόλως.

Τοῖς εἰς ἀτιμίαν καταδικασμένοις καὶ τοῖς ἐνόχοις παραβιάσει τῶν περὶ τὰ ἱερά νόμων δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἀγωνισθῶσιν. Ὅτε ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ ἐξηπλώθη διὰ τῶν ἀποικιῶν εἰς τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀφρικὴν καὶ ἄλλας τῆς Εὐρώπης χώρας, ἤρχοντο ἐξ ἀπωτάτων τόπων ἀθληταί, καὶ κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους δὲ χρόνους οἱ πλείστοι τῶν νικητῶν ἦσαν ἐκ τῶν ἀποικιῶν.

Ἀπεκλείοντο τῶν ἀγῶνων οἱ διαπράξαντες ἔγκλημα τοιοῦτο, ὅπερ ἐθεωρεῖτο παρὰ τῶν Ἡλείων ἱκανὸν νὰ ἐπενέγκῃ τὴν τοιαύτην ποινήν.

Οἱ ἵπποι τοῦ τῶν Συρακουσῶν Ἰέρωτος ἀπεκλείσθησαν τοῦ ἵππικοῦ ἀγῶνος διὰ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Θεμιστοκλέους, διότι ὁ Ἰέρων οὗτος δὲν ἔλαβε μέρος μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον.

Δὲν ἐπετρέπετο εἰς τὰς γυναῖκας νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν ἐορτὴν ταύτην, ἀλλ' οὐδὲ νὰ διαβαίνωσι τὸν Ἀλφειὸν, ἐν ὧσιν οἱ ἀγῶνες διήρχουν, ἐπὶ ποινῇ κατακρημνισμοῦ ἐκ τοῦ Τυπαιοῦ ὄρους. Ἐν μόνον παράδειγμα μνημονεύεται γυναικός, ἣτις ἐτόλμησε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἐορτὴν ὁμοιωθεῖσα ἀνδρὶ γυμναστῇ, φωραθείσα δὲ συνεχωρήθη τὸ τάλμημα, διότι ὁ πατήρ, οἱ ἀδελφοὶ καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἐνίκησαν εἰς τοὺς

ἀγῶνας· ἐνομοθετήθη δ' ἔκτοτε νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν ἀγῶνα γυμνοὶ οἱ ἀγωνισταί (Παυσ. Ε, 6, § 5. Αἰλ. Π. Ἰστ. Ι, 1). Ἐκ τινος χωρίου τοῦ Παυσανίου φαίνεται ὅτι συνεχωρεῖτο μόνον εἰς τὰς παρθένους ἢ εἰσοδος (Παρθένους δὲ οὐκ εἴργουσι θεάσασθαι. Παυσ. Ε, 20, § 7).

Ἐπειδὴ δὲ ἡ μαρτυρία αὕτη ἀντιφάσκει πρὸς πάσας τὰς ἄλλας περὶ τούτου, ἡ γραφὴ τοῦ ἐν λόγῳ χωρίου θεωρεῖται ὑπὸ πολλῶν ἀμφίβολος (ἐκτὸς ἂν ἐννοῇ λέγων παρθένους τὰς ἱερεῖας). Ἐξαιρέσεις τῆς διατάξεως ταύτης ἐγένετο ὑπὲρ τῆς ἱερείας τῆς Δήμητρος Χαμῆνης, ἣτις ἐκαθέσθη ἐπὶ βωμοῦ ἐκ λευκοῦ λίθου ἔναντι τῶν Ἑλλανοδικῶν. Ἐπετρέπετο ὁμῶς εἰς τὰς γυναῖκας νὰ στέλλωσιν ἄρματα εἰς τοὺς ἀγῶνας νὰ ἀγωνίζωνται, καὶ πρῶτης τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀρχιδάμου καὶ ἀδελφῆς τοῦ Ἀγησιλάου Κυρίσκης οἱ ἵπποι νικήσαντες ἔλαβον τὸ βραβεῖον.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν θεατῶν ἦν μέγιστος· πολλοὶ τῶν παρόντων ἦσαν θεωροί, ἀποστελλόμενοι νὰ ἀντιπροσωπεύωσι τὰς διαφόρους τῆς Ἑλλάδος πόλεις. Οἱ θεωροὶ οὗτοι ἠμιλλῶντο πρὸς ἀλλήλους ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν προσφορῶν αὐτῶν καὶ τὴν λαμπρότητα γενικῶς τῆς αὐτῶν παρουσίας πρὸς τιμὴν τῆς ἰδίας πατρίδος· τούτου ἕνεκα ἐπέμποντο θεωροὶ οἱ ἐπιστημότεροι τῶν πολιτῶν.

Τὰ Ὀλύμπια ἦσαν, ὡς εἴρηται, ἐορτὴ πενταετηρὴς, τουτέστι παρήρχοντο τέσσαρα ἔτη μεταξὺ ἐκάστης ἐορτῆς· ἡ ἐορτὴ ἤγετο τὴν πρῶτην μετὰ τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον πανσελήνον, ὅπερ συνέπιπτεν ὅτε μὲν ἐν μηνὶ Ἀπολλωρίῳ, ὅτε δὲ ἐν μηνὶ Παρθενίῳ, ἦτοι τὸν ἄττικὸν Ἐκατομβαιῶνα· διήρκει δὲ ἡμέρας πέντε, ἀπὸ τῆς 11 μέχρι τῆς 15 τοῦ μηνός, συμπεριλαμβανομένης καὶ ταύτης. Ἡ τετάρτη ἡμέρα τῆς ἐορτῆς ἦν ἡ 14 τοῦ μηνός, ἣτις ἦν ἡ τῆς πανσελήνου, διαιροῦσα δίχα τὸν μῆνα.

Ἡ πανήγυρις διετέλει ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τοῦ Ὀλυμπίου Διός, οὗ ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναός, κεκοσμημένος τῷ ὑπὸ τοῦ Φειδίου εἰργασμένῳ ἀγάλματι, ἦν ἐκ τῶν λαμπροτέρων καλλιτεχνημάτων τῆς Ἑλλάδος. Ὑπῆρχον ἐτι ἐνταῦθα βωμοὶ καὶ ναοὶ πλείστοι τῶν ἄλλων θεῶν. Ἡ ἐορτὴ διήρθητο εἰς δύο, εἰς ἀγῶνας (ἀγῶν Ὀλυμπιακός-ἀέθλων ἠμιλλαι-κρίσεις ἄθλων-τεθμὸς ἀέθλων-ριχαφορῖαι), καὶ τὴν πανήγυριν, ἧς μέρη ἦσαν αἱ θυσίαι, αἱ πομπαὶ καὶ αἱ δημόσιαι πρὸς τιμὴν τῶν νικητῶν ἐστιάζεις.

SISMANOGLIO
MEGARO

Οἱ ἀγῶνες συνίσταντο ἐκ διαφόρων δοκιμασιῶν ἰσχύος καὶ εὐκινήσεως, αὐξανομένου ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν· ἦσαν δ' ἐν συνόλῳ 24 ἀγῶνες· εἰς δεκαοκτὼ τούτων ἐλάμβανον μέρος ἄνδρες καὶ εἰς 8 ἠγωνίζοντο γυναῖκες. Οἱ 24 οὗτοι ἀγῶνες δὲν ἐτελοῦντο κατὰ πᾶσαν ἑορτήν, διότι πολλοὶ αὐτῶν κατηγοροῦντο ἀμέσως σχεδὸν μετὰ τὴν σύστασίν των, ἄλλοι δὲ μετ' ὀλιγοχρόνιον χρῆσιν. Φέρομεν κατάλογον αὐτῶν ἐκ τοῦ *Πανσαρίου* μετὰ τῆς χρονολογίας τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς Ὀλυμπιάδος τοῦ Κορύβου.

1. **Δρόμος**, ὅστις ἦν ὁ μόνος ἀγὼν κατὰ τὴν ΙΓ' Ὀλυμπιάδα.
2. **Δίαυλος**, καθ' ὃν οἱ ἀγωνιζόμενοι ὤφειλον νὰ διατρέχωσι δις τὸ στάδιον. Εἰσῆχθη πρῶτον τὴν ΙΔ' Ὀλυμπιάδα.
3. **Δόλιχος**, μακρότερος τοῦ διαύλου δρόμος, εἰσαχθεὶς τὴν ΙΕ' Ὀλυμπιάδα.
4. **Πάλη**. Τὸ ὄνομα *Πάλη* μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ εἰς γενικωτέραν σημασίαν ἐνίοτε, περιλαμβάνοντες πάσας τὰς γυμνικὰς ἀσκήσεις, πλὴν τῆς ὀρχήσεως.

Περιορισμὸς τῶν ἐν τοῖς ἠρωϊκοῖς χρόνοις παλαιστῶν ἦν ὁ Ἡρακλῆς.

Ἐπὶ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων οἱ παλαισταὶ ἠγωνίζοντο γυμνοί, φέροντες μόνον περίζωμα περὶ τὴν ὀσφύν· ἡ συνήθεια δ' αὕτη ἐπεκράτησε καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα μέχρι τῆς ΙΕ' Ὀλυμπιάδος· ἐκτοτε οὐδὲ περίζωμα ἔφερον, ἀγωνιζόμενοι ὅλως γυμνοί.

Ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐπίσης τοῦ Ὀμήρου χρόνων ἡ συνήθεια τοῦ νὰ ἐπιχρίωσι τὸ σῶμα οἱ παλαισταὶ πρὸ τῆς πάλης φαίνεται ὅτι ἦν ἄγνωστος· ἐπὶ τοῦ Σόλωνος ὅμως ἦν ἤδη γενική· λέγεται δὲ ὅτι μόνοι οἱ Κρηῆτες καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰσῆγαγον αὐτὴν παλαιάτατα (Θουκυδ. ἀνωτ., Πλάτ. Πολιτ. Ε, 452). Μετὰ τὴν ἐπίχρισιν ἐπάσσετο τὸ σῶμα κόνει ἢ ἄμμω, ὅπως δύνωνται οἱ παλαισταὶ νὰ ἐπιλαμβάνωνται στερεῶς ἀλλήλων.

Ἀρχομένης τῆς πάλης ἐκάτερος τῶν ἀγωνιζομένων ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῆ διάφορα τεχνάσματα ὅπως καταλάβῃ τὸν ἀνταγωνιστὴν εὐστοχώτερον καὶ ρίψῃ αὐτὸν χωρὶς νὰ ἐκτεθῆ. Πλείστιν ἐπεμελεῖτο ἐκάτερος ἵνα μεθ' ὅσης οἷον τε κομψότητος καὶ εὐστροφίας ποιῇ ἐκάστην προσβολήν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ δι' ἄλλα ἔτι ἡ πάλη ἦν

κεκκονοισμένη, δὲν ἐπετρέπετο μὲν π. χ. τὸ *ἀλλήλους παίειν*, δὲν ἐκωλύετο ὅμως ὁ ὠθισμὸς καὶ πολλάκις οἱ παλαιόντες μετεχειρίζοντο τοῦτον.

Τὸ ἀγώνισμα τῆς πάλης διηρεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς δύο μέρη, τουτέστι τὴν ὀρθὴν πάλην, ἧτοι τὴν πάλην τῶν ἀθλητῶν ἐν ὄσῳ ἴσταντο ὄρθιοι, καὶ τὴν ἀλίδησιν, ἐν ἧ οἱ παλαισταὶ ἐπάλαιον κατὰ γῆς καθήμενοι. Ἡ πάλη εἰσῆχθη τὴν ΙΗ' Ὀλυμπιάδα.

5. **Πένταθλον**, ὁ μετὰ τὸ Παγκράτιον ὠραιότερος πάντων τῶν γυμνικῶν ἀγῶνων· συνίστατο δὲ ἐκ πέντε διαφόρων ἀγωνισμάτων, τουτέστιν, ἄλματος, δρόμου, δίσκου, ἀκοντίου καὶ πάλης· καὶ τὸ ἀγώνισμα τοῦτο εἰσῆχθη κατὰ τὴν ΙΗ' Ὀλυμπιάδα.

6. **Πυγμῆ**, εἰσαχθεῖσα τὴν ΚΓ' Ὀλυμπιάδα.

7. **Ἀμαξοδρομία**, μετὰ 4 ἵππων (ἵππων τελείων δρόμος, ἄρμα)· εἰσῆχθη τὴν ΚΕ' Ὀλυμπιάδα.

8. **Παγκράτιον**, ἀγὼν ἀθλητικός, καθ' ὃν ἐνήργουν ἅπασαι αἱ δυνάμεις τοῦ ἀθλητοῦ. Ἦν δὲ ἐκ τῶν εἰς ἅπασας τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος γινομένων ἀγῶνων, συνιστάμενον ἐκ πυγμῆς καὶ πάλης, καὶ θεωρούμενον ὡς ἐν τῶν βαρυτέρων ἀγωνισμάτων.

Ἐν Σπάρτῃ τὸ σύνθημα παγκράτιον ἦν ἀπηγορευμένον.

Παρ' Ὀμήρῳ δὲν μνημονεύεται που οὔτε τὸ ὄνομα Παγκράτιον, οὔτε περιγραφή παρομοίου ἀγωνίσματος. Εἰσῆχθη τὴν ΛΓ' Ὀλυμπιάδα.

9. **Ἴππος κέλης**· καὶ τὸδε τὸ ἀγώνισμα κατὰ τὴν αὐτὴν εἰσῆχθη Ὀλυμπιάδα.

10 καὶ 11. **Δρόμος καὶ πάλη παίδων**, εἰσαχθέντα τὴν ΛΑ' Ὀλυμπιάδα.

12. **Πένταθλον παίδων**· εἰσῆχθη τὴν ΛΗ' Ὀλυμπιάδα, ἀλλ' ἀμέσως κατηγορήθη.

13. **Πυγμῆ παίδων**, εἰσαχθεῖσα τὴν ΜΑ' Ὀλυμπιάδα.

14. **Ὀπλιτῶν δρόμος**, ἐν ᾧ ἔτρεχον ἄνδρες φέροντες πανοπλίαν· εἰσῆχθη τὴν ΞΕ' Ὀλυμπιάδα ὡς πολεμικὴ μάλλον ἀσκήσις.

15. **Ἀπήνη**, τουτέστιν ἄρμα ὑπὸ ἡμιόνων ἐλαυνόμενον, εἰσαχθεῖσα τὴν Ο' Ὀλυμπιάδα.

16. **Ἡ κάλπη** (ἵπποδρομία ἐπὶ θηλειῶν ἵππων) περιγραφομένη ὑπὸ τοῦ Πανσανίου (Ε, 9, § 1, 2), εἰσαχθεῖσα τὴν ΟΑ' Ὀλυμπιάδα.

17. **Συνωρίς** ἢ ἵππων τελείων δρόμος (ἄρμα ἐλκυνόμενον ὑπὸ δύο ἵππων)· εἰσῆχθη τὴν ΗΓ' Ὀλυμπιάδα.

18 καὶ 19. **Ἄγων κηρύκων καὶ σαλπικτῶν**· εἰσῆχθη τὴν ΗΣ' Ὀλυμπιάδα.

20. **Πῶλων ἄρμασιν** (ἄρμα ἐλκυνόμενον ὑπὸ 4 πῶλων)· εἰσῆχθη τὴν ΗΘ' Ὀλυμπιάδα.

21. **Πῶλων συνωρίς** (ἄρμα ἐλκυνόμενον ὑπὸ 2 πῶλων)· εἰσῆχθη τὴν ΡΚΖ' Ὀλυμπιάδα.

22. **Πῶλος κέλης** (ἵπποδρομία ἐπὶ πῶλων)· εἰσῆχθη τὴν ΡΛΑ' Ὀλυμπιάδα.

23. **Παγκράτιον παιδῶν**· εἰσῆχθη τὴν ΡΜΕ' Ὀλυμπιάδα.

24. **Ἴππος κέλης παιδῶν**· ἄγνωστος ὁ χρόνος τῆς εἰσαγωγῆς αὐτοῦ.

Οἱ πλείστοι τῶν ἀγῶνων τούτων ἦσαν ἐν χρήσει κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους· οἱ ἐξῆς δὲ εἰσῆχθησαν κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν Ἡλείων. Πάντες οἱ ἀγῶνες τῶν παιδῶν, ὁ δρόμος τῶν ὀπλιτῶν, πῶλων ἄρμασι καὶ πῶλων ζυνωρίς, ἀπήνη καὶ κῆλη. Οἱ ἀγῶνες τῶν κηρύκων καὶ σαλπικτῶν εἰσῆχθησαν πιθανῶς μετὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους.

Οἱ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων δικασταί, *Ἑλληνοδίκαι* ὀνομαζόμενοι, διωρίζοντο ὑπὸ τῶν Ἡλείων, διηύθυνον πάντα τὰ τῆς ἐορτῆς καὶ διετέλουν ἀνέκκλητον ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τῶν *Πισατῶν*, τῆς Ὀλυμπίας κειμένης πλησίον τῆς πόλεως αὐτῶν.

Οἱ αἰρεθέντες Ἑλληνοδίκαι ἐδιδάσκοντο δέκα μῆνας πρὸ τῆς ἐορτῆς ὑπὸ τινῶν Ἡλείων ἀρχόντων, οἵτινες ἐλέγοντο *νομοφύλακες*, ὅσα πρὸς τὸν ἀγῶνα ὤφειλον νὰ ποιήσωσιν, ἐν τινι πρὸς τοῦτο πλησίον τῆς ἀγορᾶς οἰκοδομῇ, ἣτις ὀνομαζέτο *Ἑλληνοδικαίωρ*. Τὸ ἀξίωμα αὐτῶν διήρκει πιθανῶς μίαν μόνον πανηγυριν.

Καθῆκον αὐτῶν ἦν νὰ φροντίζωσιν ὥστε νὰ τηρῶνται πᾶσαι αἱ περὶ τῶν ἀγῶνων διατάξεις ὑπὸ τῶν γυμναστῶν καὶ τῶν ἄλλων συνεργομένων, νὰ ἀποφασίζωσι περὶ τῶν βραβείων καὶ νὰ δίδωσιν αὐτὰ τοῖς νικηταῖς. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων τούτων ἐγίνοντο *ἐγρέσεις* ἐπὶ τὴν βουλὴν τῶν Ἡλείων (Παυσ. 5', 3, § 5).

Τὸ ἀξίωμα τῶν Ἑλληνοδικῶν ἐθεωρεῖτο ἐντιμότερον, ἐνεδύοντο πορφύρα καὶ εἶχον ὠρισμένας ἑδρας ἐν τῷ σταδίῳ.

ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Ἑλληνοδικῶν ἦσαν ἀριθμὸς τις *Ἀλυτῶν* μετὰ *Ἀλυτάρχου* προσεζέχροντος αὐτῶν.

Πάντες οἱ Ἕλληνες, συμμορφούμενοι ταῖς περὶ τῶν ἀθλητῶν διατάξεσιν, ἠδύναντο νὰ μετέχωσι τῶν ἀγῶνων.

Ἡ ἐξ ἀπάντων τῶν τόπων τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου συνάθροισις εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας ἀγωνιστῶν τε καὶ θεατῶν παρεῖχε καλλίστην εὐκαιρίαν τοῖς *καλλιτέχναις* καὶ *συγγραφεῦσι* νὰ δημοσιεύωσι τὰ ἔργα αὐτῶν.

Μὴ ὑπαρχούσης τότε τυπογραφίας, ἡ ἀνάγνωσις συγγραμμάτων εἰς τὴν πασῶν μεγίστην ταύτην συνέλευσιν ἦν ὁ εὐκολώτερος καὶ βεβαιότερος τρόπος τοῦ δημοσιεύειν αὐτὰ, καὶ τοῦτο πολὺ ἠγάπων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι.

Ἴσθμια.

Τὰ *Ἴσθμια*, μίξ τῶν τεσσάρων μεγάλων ἐθνικῶν ἐορτῶν τῶν ἀρχαίων, ἤγοντο εἰς τιμὴν τοῦ *Ποσειδῶνος* ἐν τῷ *Κορινθιακῷ Ἴσθμῳ*, ἀρ' οὐ καὶ ὀνομαζέθησαν. Μεταξὺ τῶν πρὸς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον περαλίων καὶ τῶν δυτικῶν ὑπωρείων τῶν Ὀνειῶν ὀρέων, εἰς τὸ στενότερον τοῦ Ἴσθμοῦ ὑπῆρχε *γαῶς* τοῦ *Ποσειδῶνος*, καὶ πλησίον αὐτοῦ *θέατρον* καὶ *στάδιον* ἐκ λίθου λευκοῦ, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο οἱ Ἴσθμικοὶ ἀγῶνες. Ἡ εἰς τὸν ναὸν εἴσοδος ἦν κεκοσμημένη ἐκατέρωθεν ἀνδριάσι τῶν εἰς τὰ Ἴσθμια νικησάντων ἀθλητῶν καὶ ἄλσεσι μαγευτικοῖς. Κατὰ Πλούταρχον, ἡ ἐορτὴ τῶν Ἴσθμίων, *νυκτὸς ἀγομένη*, εἶχε μᾶλλον ὄψιν τελετῆς *μυστηρίων* ἢ πανηγύρεως ἀθλητῶν.

Ὁ τοῦ Ποσειδῶνος υἱὸς Θησεὺς ἐπέταξε τοῖς Κορινθίοις, οἵτινες διηύθυνον τὰ Ἴσθμια, ὅπως παρέχωσι τοῖς ἀφικνουμένοις ἐκ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν Ἴσθμὸν προεδρείαν ἐφ' ὅσον τόπον ἤθελε καταλάβει καταπετασθῆν τὸ τῆς φερούσης αὐτοῦς θεωρίδος *νηὸς ἰστίου*. Ὅσάκις ὑφίστατο πόλεμος μεταξὺ τῶν δύο πόλεων ἐγίνετο ἐκχειρία· ἐφ' ὅσον διήρκει ἡ τελετὴ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκαλοῦντο εἰς αὐτήν. Τοῖς Ἡλείοις, ἕνεκα διαφορῶν αἰτίων, ἦν ἀπηγορευμένη ἡ εἰς τὰ Ἴσθμια συμμετοχή.

Τὰ Ἴσθμια ἤγοντο δις ἀνὰ πᾶσαν Ὀλυμπιάδα, τῷ πρώτῳ καὶ τῷ τρίτῳ ἔτει ἐκάστης.

SISMANOGLIO
MEGARO

Τὰ τοῦ πρώτου Ὀλυμπιακοῦ ἔτους ἰώρταζον κατὰ τὸν κορινθιακὸν μῆνα Πάνεμον (Ἄττ. Ἐκατομβαιῶνα), τὰ δὲ τοῦ τρίτου τὸν Μουχυῶνα ἢ Θαρρηλιῶνα.

Τῶν Ἰσθμίων τελομένων, ἐγίνοντο, ὡς καὶ κατὰ τὰς ἄλλας μεγάλας τῆς Ἑλλάδος πανηγύρεις, διάφοροι εὐθυμῖαι καὶ ἰστιάσεις. Τὰ ἐν αὐτοῖς δὲ ἀγωνίσματα ἦσαν τὰ καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ γινόμενα, περιλαμβάνοντα πάντα τὰ ἀθλητικὰ γυμνάσματα, οἷον παγκράτιον, πάλη, ἵπποδρομία, ἄρμα, κτλ. ἔτι δὲ καὶ ἀγῶνες μουσικοὶ καὶ ποιητικοί, ἐν οἷς τελευταίως ἠγωνίζοντο καὶ γυναῖκες, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ Πλουτάρχου, ἀναφέροντος ὅτι, κατὰ τὸν Πολέμωνα, ἀνέκειτο ἐν τῷ σικυωνεῖῳ θησαυρῷ χρυσοῦν βιβλίον Ἀριστομάχης ἀνάθημα τῆς Ἐρυθραίας ποιητρίας, Ἰσθμια νενικηκυίας (Πλουτ. Συμπ. Ε, Β').

Οἱ νικηταὶ τῶν Ἰσθμίων ἐστέφοντο πρότερον στέμματι φύλλων πίτυρος, μετὰ ταῦτα δὲ σελίνου· μεταγενέστερον εἰσήχθη αὖθις ἢ πάλαι ἐπιζομένη πίτυς.

Οἱ στεφανηφόροι δὲ οὗτοι ἀπέλαυον μεγίστων τιμῶν παρὰ τοῖς συμπολίταις αὐτῶν· ἡ νίκη ἐπέχει δόξαν οὐ μόνον τῷ νικῶντι, ἀλλὰ καὶ παντὶ τῷ γένει καὶ τῇ πόλει καὶ τῷ δήμῳ αὐτοῦ· ἐκτὸς τῶν ἀμοιβῶν ἐνεκωμιάζοντο οὗτοι καὶ δι' ἐπιρικίων ῥόδων, οἷαι αἱ σωζόμεναι τοῦ Πινδάρου.

Νέμεια.

Ἡ ἐθνικὴ αὕτη ἑορτὴ τῶν Ἑλλήνων ἐτελεῖτο ἐν τῇ πλησίον τῶν ἐν Ἀργολίδι Κλεωνῶν Νεμείᾳ.

Κατὰ τὴν μυθολογίαν, τὰ Νέμεια συνεστάθησαν ὑπὸ τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας (τῶν ἐπιγόνων) εἰς ἀνάμνησιν τοῦ παιδὸς Ὀφέλιου τοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεμόρου κληθέντος.

Οἱ ἑπτὰ οὗτοι ἠγεμόνες, παραγενόμενοι εἰς Νεμείαν καὶ διψήσαντες, συνέτυχον τῇ τροφῇ Ὑψιπύλῃ φερούσῃ τὸν Ὀφέλιον, παιδᾶ τοῦ ἱερέως τοῦ Διὸς Λυκούργου καὶ Εὐρυδικῆς· πορευθεῖσα δὲ αὕτη ἵνα καταδείξῃ τοῖς διψῶσι τὴν κρήνην ἀπέλιπεν ἐπὶ τῆς πόας τὸν παιδᾶ, ὃν διέφθειρεν, ἀπούσης αὐτῆς, δράκων· ἐπιστρέψαντες δὲ οἱ ἑπτὰ καὶ τὸ γεγονός ἰδόντες τὸν μὲν δράκοντα ἀπέκτειναν, ἔθαψαν δὲ τὸν παιδᾶ

καὶ συνέστησαν ἐπιτάφιον τριετηρικὸν ἀγῶνα εἰς τιμὴν αὐτοῦ. Ἄλλοι δὲ μῦθοι ἀναφέρουσι τὴν σύστασιν τῶν Νεμεῶν εἰς τὸν Ἡρακλέα, ἰδρύσαντα αὐτὰ μετὰ τὸν φόνον τοῦ γεμεαίου Λέοντος.

Ἡ γνησιωτέρα τῶν παραδόσεων ἦν ὅτι ὁ ἦρωας οὗτος ἠνώρθωσε τοὺς πάλαι ὠδε τελομένους ἀγῶνας, ἢ μετερρύθμισεν αὐτούς ὡς ἔκτοτε ἤγοντο εἰς τιμὴν τοῦ Διός.

Ὅτι δὲ οἱ ἀγῶνες ἐτελοῦντο εἰς τιμὴν τοῦ Διὸς ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις βεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Πινδάρου (Νεμ. Γ', 114 καὶ ἐπ.).

Οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἦσαν τὸ πάλαι πολεμικοῦ χαρακτῆρος, καὶ μόνον στρατιῶται καὶ οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν ἠγωνίζοντο· μετὰ ταῦτα δὲ ἐπετρέπετο τοῦτο πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν. Ἐτελοῦντο δὲ ἐν δάσει μεταξὺ Κλεωνῶν καὶ Φλιοῦντος κειμένῳ, καὶ ἦσαν, κατ' Ἀπολλόδωρον, ἵππου, σταδίου, πυγμαῖας, ἄρματος καὶ δίσκου, ἀκορτίου, πάλης, τόξου καὶ μουσικῆς ἔτι (Παυσ. Η, 50, 3. Πλουτ. Φίλοπ. 11).

Τὸ τοῖς νικηταῖς διδόμενον βραβεῖον ἦν πάλαι μὲν στέφανος ἐλαίας, μετὰ ταῦτα δὲ σελίνου χλωροῦ. Δὲν εἶναι γνωστὸν πότε εἰσήχθη ἢ μεταβολὴ αὕτη, εἰ καὶ ἐξάγεται ἐκ τοῦ Πινδάρου, λέγοντος τὸ σέλινον βοτάναν Λέοντος, ὅτι κατ' αὐτὸν ἐπήνεγκε ταύτην ὁ τὸν Λέοντα κτείννας Ἡρακλῆς. Προΐσταντο τῶν Νεμεῶν ὅτε μὲν οἱ Κλεωναῖοι, ὅτε δὲ οἱ Ἀργεῖοι καὶ ἄλλοτε οἱ Κορινθιοί.

Οἱ τοὺς ἀγωνιζομένους κρίνοντες ἀνεβάλλοντο φαίης στολάς, ὑπόμνημα τοῦ πένθους διὰ τούτων ὑποδηλοῦντες.

Πύθια.

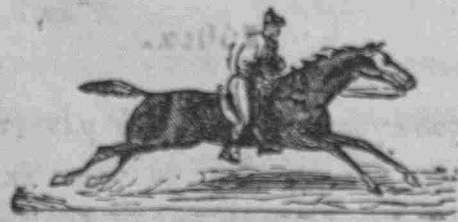
Ἡ ἐθνικὴ αὕτη πανήγυρις ἐτελεῖτο πρὸ μὲν τοῦ τρίτου ἔτους τῆς τεσσαρακοστῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος ἐν τέλει ἐκάστου ὀγδοῦ ἔτους, οὕσα οὕτως ἐννεατηρῆς ἑορτῆς, μετὰ ταῦτα δὲ, ὡς καὶ τὰ Ὀλύμπια, ἐν τέλει ἐκάστου τετάρτου ἔτους, πενταετηρῆς γενομένης.

Τὰ Πύθια ἤγοντο εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Ἀητοῦς ἐν τῷ Κρῖσσαίῳ πεδίῳ, πλησίον τῶν Δελφῶν κειμένῳ, ἐν ᾧ ἦν πρὸς τοῦτο κατασκευασμένον στάδιον χιλίων ποδῶν μήκους, ἵππόδρομος καὶ θέατρον, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο οἱ μουσικοὶ ἀγῶνες.

Τὰ Πύθια, κατὰ τὴν μυθολογίαν, συνέστησεν αὐτὸς ὁ Ἀπόλλων, κατ' ἄλλας δὲ παραδόσεις, θεμελιωτικὸν αὐτῶν λέγονται ὁ Ἀμφικτύων, ὁ Ἄθραστος, ὁ Διομήδης καὶ ἄλλοι ἄρχαιοι ἥρωες. Κατ' ἀρχὰς ἦσαν ἴσως μόνον θρησκευτικὴ τις ἐορτὴ, ἐκ τοῦ ἐνταῦθα μαντείου τὴν ἀρχὴν λαβοῦσα.

Ἡ συρροὴ ἐν τῇ πανηγύρει ταύτῃ ἦν μεγίστη, διότι πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν ἐπετρέπετο ἢ εἰς αὐτὴν ἔλευσις· πᾶσαι δὲ αἱ συγκροτοῦσαι τὴν ἐν Δελφοῖς ἀμφικτυονίαν πόλεις ἐπέμπον τοὺς θεωροὺς αὐτῶν ἐκαστὴ ἐν μηνὶ Βυσίῳ, ἐνίοτε πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πανηγύρεως. Οἱ πεμπόμενοι ἐνταῦθα θεωροὶ οὗτοι ὠνομάζοντο Πυθαῖσται. Αἱ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πεμπόμενοι θεωρίαι ἦσαν πάντοτε ὑπερβαλλόντως λαμπραί. Εἰκάζεται ὅτι αἱ θυσίαι, πομπαὶ καὶ αἱ ἄλλαι τῶν Πυθίων τελεταὶ ἦσαν ἐφ' ἄμัลλοι τῶν ἐν Ὀλυμπίοις.

Τὸ τοῖς νικηταῖς διδόμενον βραβεῖον ἦν ἀπὸ τῆς δευτέρας Πυθαίδος στέφανος δάφνης· καὶ ἕκτοτε ὁ ἀγὼν ἐγένετο στεφανίτης, ἐνῶ πρότερον ἦν χρηματίτης. Πρὸς τῷ στεφάνῳ ἐδίδετο τῷ νικητῇ, ὡς καὶ ἐν Ὀλυμπίοις, καὶ κλάδος συμβολικὸς φοίνικος καὶ ἐπετρέπετο αὐτῷ ἢ ἀνέγεσσις ἀνδριάντος ἐν τῷ Κρισσικίῳ πεδίῳ.

ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ

Υπάρχει γενεὰ τις μεμφιμοίρων φυσιοδιφῶν καὶ ἐπιστημόνων, ισχυριζομένων ὅτι τῆς φύσεως αἱ δυνάμεις ἐξαρτοῦνται καθ' ἐκάστην· ὅτι οἱ ἄνδρες δὲν γεννῶνται εὐρωστοὶ ὅπως πρὶν, αἱ γυναῖκες εἰσιν ἤττωι ὥραιαι, τὰ ἄρθρα ἐχουσιγ ἀσθενεστέραν ὀσμήν, οἱ καρποὶ κατωτέρα γένειν, καὶ αὐτῶν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίων τὸ θάλλος ἐπαισθητῶς ἐλαττοῦται.

Ἄν ἡ παραμυῖα αὕτη περιωρίζετο εἰς μόνον τὸν ὑλικὸν κόσμον, τὸ κακὸν ἤθελεν εἶναι ἴσως ὑποφερτόν. Δυστυχῶς μετὰ τοὺς μεμφιμοίρους φυσιοδίφας ἐμφανίζονται οὐχ ἤττωι μεμφιμοῖροι φιλόσοφοι προθύμως ἀποδεικνύοντες ὅτι τοῦ πνεύματος ἢ κατάπτωσις εἶναι ἔτι μείζων ἢ τῆς σαρκός, αἱ δὲ σήμερον μητέρες ἔπανσαν γεννῶσαι οὐ μόνον Ἡρακλεῖς καὶ Ἐλένας κατὰ τὴν βίωσιν καὶ τὸ κάλλος, ἀλλὰ καὶ Ὀμήρους, Σωκράτας καὶ Φειδίας. Τινὲς δὲ τούτων καὶ περαιτέρω προβαίροντες, διατείνονται ὅτι μετὰ τῆς μεγαλοφυΐας συνεξηρτηλήθη καὶ ἡ καλαισθησία, ὥστε τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων σεβόμεθα μὲν καὶ θαυμάζομεν καθ' ἕξιν καὶ κατὰ παράδοσιν, ἀλλ' ἀδυνατοῦμεν γὰρ εὐρωμεν ἐν αὐτοῖς τὴν ἡδονὴν ἐκείνην, πρὸς ἣν ἀπαιτοῦνται λεπτότεραι αἰσθήσεις καὶ θερμότερα καρδία.

Ἄλλ' εἴαν καὶ ἡ τελευταία αὕτη ὑπόθεσις ἀληθεύῃ, τοῖς οὐ μόνον Ὀμήρους καὶ Φειδίας, ἀλλὰ καὶ Λογγίνους ἢ Ἀριστάρχους πρέπει γὰρ ἀπελιπισθῶμεν ὅτι θέλομεν ἰδεῖ ποτε ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς δὲ τὴν θέσιν τῆς θυγατρὸς τῆς Ἀήδας ἐρεθρονίσθη ὀριστικῶς ἡ **Καλλὴ Ἑλένη** τοῦ Ὀφφειμβάχου καὶ αἱ ταύτη ὅμοιαι ἡρωῖδες τῆς παραμυΐας.

Πρὶν ὅμως ἀποφασίσωμεν γὰρ θρηνησῶμεν ὡς ἀνεπιστρεπτὴ ἀποπῆσαι ἐκ τῆς οἰκουμένης τὴν φιλοκαλίαν, καλὸν εἶναι γὰρ ἐξετάσωμεν τί εἶναι αὕτη κατὰ τὴν γνώμην τῶν τόσῳ ἐπιδεικτικῶς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῆς περθόντων.

Κατὰ τὸν Σταγειρίτην, ὁ δυνάμενος γὰρ δῶσθαι ἀκριβῆ πρᾶγματός τιρος ὀρισμὸν πρέπει γὰρ θεωρῆται ὡς αὐτόχρημα θεός· τὸ δὲ γὰρ ἦναι ἀπλῶς θεῖος δὲν ἀρκεῖ, φαίνεται, πρὸς τοῦτο, καὶ παράδειγμα ἔστω ὁ θεῖος Πλάτων, ὁ πειραθεὶς γὰρ ὀρίσῃ τί εἶναι ἄνθρωπος καὶ συγχύσας

SISMANOGLIO
MEGARO

αὐτὸν πρὸς μαθηθέντα ἀλεκτρούνα, καὶ οἱ σήμερον φυσιολόγοι, οἱ τοσαύτας συσσωρεύσαντες περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος βλασφημίας, ὥστε ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καλοπράγμων (Bonnechose) ἠγαγκάσθη γ' ἀφορίσῃ αὐτοὺς ἐν πληθούσῃ γερονσίᾳ. Ἐκ τούτου πολὺ φοβούμεθα ὅτι ἀνεπίληπτός τις ὁρισμὸς τῆς φιλοκαλίας ἔσται ἡμῶν δυσεῖρετος. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁρισμῶν τούτων εἶναι μέγας καὶ ὁ ὄγκος τῶν ὁρισμάτων πολὺς. Ἀλλὰ καθὼς, κατὰ τοὺς ἠθικολόγους, ἡ πληθὺς τῶν νόμων εἶναι ἀσφαλὲς τεκμήριον τῆς διαφθορᾶς τῶν ἠθῶν, οὕτω, νομίζω, καὶ τῶν ὁρισμῶν ἡ ἀφθονία οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύει ἢ τῆς ἀσάφειας τῶν ἰδεῶν.

Ὅπως δὲ ποτε, ἀταγκαζόμενοι γὰρ παραθέσωμεν τινὰς τῶν ὁρισμῶν τούτων, θέλομεν προτιμήσει τοὺς τῶν Γάλλων, οὐχὶ κυρίως ὡς κατεχόντων σήμερον τὴν δάφνην τῆς καλαισθησίας, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὡς τῶν μόνων ὁπωσοῦν καταληπτῶν ἐνῶ οἱ τῶν Γερμανῶν, βαθεῖς ὄντες ὡς ἀρτεσιανὰ φρέατα, ἀπαιτοῦσι τὴν εἰς τοὺς ἐρεβώδεις αὐτῶν μυχοὺς κατάβασι μετ' ἐξαιρετικῆς τινας παρασκευῆς φώτων καὶ λαμπάδων, ἧς ἀμοιροῦμεν.

« Ἡ φιλοκαλία, κατὰ τὸν Μορτέσκιο, συνίσταται εἰς τὸ διακρίνειν μετ' ὀξυδερκείας καὶ ἐτοιμότητος τὸν βαθμὸν τῆς ἡδονῆς, ἢ ἕκαστον ἀντικείμενον δύνάται γὰρ παράσχῃ τοῖς ἀνθρώποις. »

Ἀλλ' ὁ σοφὸς συγγραφεὺς τοῦ **Πνεύματος τῶν Νόμων** φαίνεται συγγέων ἐνταῦθα τὴν εὐφροσύνην μετὰ τῆς φιλοκαλίας. Ἐργον τῷ ὄντι τῆς πρώτης εἶναι τὸ γ' ἀνευρίσκειν καὶ μεταχειρίζεται προσηκόντως τὸ δυνάμενον γὰρ προξερῆσθαι ἡδονῆν, ἐνῶ ἡ δευτέρα περιορίζεται εἰς τὸ ἐξαλείφειν καὶ λαιαίνειν πᾶν ἕνδος τραχύτητος καὶ ἀνωμαλίας, ἔχουσα πρὸς τὴν εὐφροσύνην ὅπως ἡ χάρις πρὸς τὴν κάλλοσιν.

Ὁ Βολταῖρος ὀνομάζει φιλοκαλίαν «τὴν δύνανται τοῦ αισθάνεσθαι τὸ καλὸν καὶ τὸ μὴ τοιοῦτον ἐν πάσαις ταῖς τέχναις.» Ἐκαστος ὁμοῦ ἐννοεῖ ὅτι ὁ ὁρισμὸς οὗτος, περιοριζόμενος εἰς μόνον τὸ αἶσθημα, εἶναι μονομερῆς, ἀφοῦ πληρὸν τούτου ἡ φιλοκαλία ἀπαιτεῖ καὶ τὴν γνῶσιν αὐτῆς, τὴν φωτίζουσαν καὶ δικαιολογοῦσαν τὰς κρίσεις αὐτῆς. Ὁ δὲ Ἀλεμβέρτος, θετικὸς ὢν ἄνθρωπος καὶ γεωμέτρης, ἀφίρει κατὰ μέρος τὸ αἶσθημα καὶ ὀνομάζει φιλοκαλίαν «τὴν δύνανται τοῦ διακρίνειν ἐν παντὶ ἔργῳ τὰς ιδιότητας, δι' ὧν πρέπει γ' ἀρέσῃ.» Ὁ ὁρισμὸς οὗτος εἶναι

πάντων ὁ ἐλλειπέστερος· διότι καθ' ἐκάστην ἀπαρτῶμεν σοφοὺς ἀνθρώπους, κατόχους τῶν κανόνων τῆς αισθητικῆς ὀρθοδοξίας καὶ ἱκανωτάτους γὰρ διακρίνωσιν ἐν ποιήματι ἢ ἐν εἰκόνι πᾶσαν ἀρετὴν καὶ πᾶν πλημμέλημα, ἀλλ' ἐν τούτοις οὐδὲν αισθανόμενος, καθότι τὸ ἐπίστασθαι διαφέρει τοῦ αἰσθάνεσθαι.

Κατὰ δὲ τὸν Le Batteux, ἡ φιλοκαλία εἶναι «φυσική τις εὐαισθησία ἐντελῶς ἀνεξάρτητος τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης.» Ἀλλ' οἱ ἀποδεχόμενοι τὸν τοιοῦτον ὁρισμὸν πρέπει καὶ γὰρ παραδεχθῶσιν ὅτι οἱ σκοτεινότεροι αἰῶνες καὶ αἱ σκυθικώτεραι τῶν φυλῶν δύνανται γὰρ διαγνωσθῶσι περὶ φιλοκαλίας πρὸς τοὺς ἐπὶ Περικλέους Ἀθηναίους καὶ τοὺς Ἰταλοὺς ἐπὶ Μεδίκων.

« Ἡ φιλοκαλία, λέγει ὁ ἱππότης Βουφλέρος, εἶναι ἡ ἀφῆ τῆς εὐφροσύνης. Ὁ ὁρισμὸς οὗτος εἶναι τῷ ὄντι εὐφρόνιστος, ἀλλ' οὐδὲν πλέον.

Τοῦ λόγου οὗτος περὶ φιλοκαλίας, ἄδικον ἤθελεν εἶναι γὰρ μὴ παραθέσωμεν καὶ γυναικειῶν τινὰ ὁρισμὸν. Πρόχειρον ἔχομεν τὸν τῆς Κυρίας Στάελ, καθ' ἣν «φιλοκαλία εἶναι ἡ γνῶσις τῶν ἀληθειῶν καὶ μορίμων σχέσεων.» Τὸν τοιοῦτον ὁρισμὸν τῆς γαλάτιδος Σιβύλλης, ἐξηγοῦντα obscura per obscuris, μετὰ τῆς προσηκούσης ταπεινότητος ὁμολογοῦμεν ὅτι οὐδόλως ἐροῦσαμεν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται δὴλον ὅτι οἱ περὶ φιλοκαλίας γλωσσοματευσαντες εἰσι διηρημένοι εἰς δύο ἀντιμέτωπα στρατόπεδα· οἱ μὲν θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς φυσικὸν τι καὶ ἀνθύπαρχτον δώρημα, οἱ δὲ ὡς ἀπλοῦν προῖον ἐπιστήμης καὶ ἐμπειρίας. Πρὸ τινῶν ἐτῶν κραταῖος πόλεμος εἶχεν ἐγερθῆ ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν θεολόγων περὶ τοῦ ἀκαρθώδους φυτοῦ, ἐξ οὗ συνίστατο ὁ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Σωτῆρος ἐπιτεθεὶς στέφανος. Οἱ μὲν ἰσχυρίζοντο ὅτι ὁ ἅγιος στέφανος ἦτο ἐκ συνήθων ἀκαρθῶν, οἱ δὲ, οὐδαμοῦ τῆς Παλαιστίνης εὐρίσχορτες σήμερον τοιαύτας, ἤθελον αὐτὸν ἐκ φάμνων, ἐνῶ ἄλλοι ἀπεφαίνοντο ὅτι ἐπλέχθη ἐκ κλάδων ἀκακίας, ἢ οἱ Ἑλληγες ἐκάλουν ἀκαρθαί, καὶ ἕτεροι, μὴ στέργοντες τὰς ἀκαρθας, ἤθελον αὐτὸν ἐκ θαλασσίου σχοίνου. Ἡ φιλοκαλία ἐφαίρετο ἀδιέξοδος, ἀλλ' ἀγαθὸς τις Χριστιανὸς κατώρθωσε γὰρ συμβιβάζειν πάσας τὰς διαμαχομένας γνώμας, ἀποφανθεὶς ὅτι ὁ στέφανος τοῦ Ἰησοῦ «συνίστατο ἐκ παρτωίων ἀκαρθῶν φυτῶν συνδεδεμένων διὰ θαλασσίον σχοῖνον.» Τὸ αὐτὸ εὐσεβὲς καὶ διαλλακτικὸν ἔργον ἐπιχειροῦντες καὶ

ἡμεῖς, τολμῶμεν γὰ ὀρίσωμεν τὴν φιλοκαλίαν ἀπὸ μετὰ λόγου αἰσθημα τῶν καλλοτῶν τῆς τέχνης καὶ τῆς φύσεως.

Ἐνομάσαμεν τὴν φιλοκαλίαν αἰσθημα, διότι ὁ πολλὰ ἐπιστάμενος, ἀλλ' οὐδὲν αἰσθανόμενος ἔσται ἀείποτε ψυχρὸς τεχνίτης καὶ ἄδικος τεχνοκρίτης, προσθεσάμεν δὲ μετὰ λόγου, διότι ὁ ζωηρῶς αἰσθανόμενος, ἀλλ' οὐδὲν ἐπιστάμενος θέλει ὑποπέσει ἐξάπαρτος εἰς πολλὰς ἀτοπίας καὶ ἀνωμαλίας, ὅτε μὲν μετεωριζόμενος ὡς ἀέτος, ὅτε δὲ ἔρπων χαμαὶ ὡς κοχλίαις. Τὸ αἰσθημα ἄνευ τῆς ἐπιστήμης εἶναι ὀδηγὸς τυφλός, πολλὰκις ἀπατῶν καὶ ἐρίοτε παρασύρων εἰς κρημνοὺς καὶ ἀβύσσους· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιστήμη, ὅσκις δὲν θερμαίνεται ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος, ἀδυνατεῖ γὰ εἰσδύσει εἰς τοὺς μυχούς τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθρώπινης καρδίας, αἱ δὲ κρίσεις αὐτῆς δύνανται μὲν γὰ ὄσιν ἀκριβεῖς καὶ ὀρθαί, ἀλλὰ περιοριζόμεναι εἰς μόνην τὴν ἐπιφάνειαν τῶν πραγμάτων μένουσιν ἐπιπόλαιοι.

Ἄν παραδεχθῶμεν τὸν ἀνωτέρω ἔρισμόν, δυνάμεθα ἴσως γὰ ἐξηγήσωμεν δι' αὐτοῦ καὶ τὰς διαφορὰς καὶ ποικιλίας τῆς αἰσθητικῆς, αἵτινες ἀπαρτῶνται κατ' ἐποχάς, κατ' ἔθνη καὶ κατ' ἄτομα, ἀποδίδοντες αὐτὰς εἰς τὴν ἀριστον διανομήν τῶν δύο στοιχείων, αἵτινα ἀπαρτίζουν καθ' ἡμῶς τὴν φιλοκαλίαν, τοῦ αἰσθηματος δηλαδή τῆς ἐπιστήμης. Οὕτω παρ' Ἑβραίοις τὸ αἰσθημα, ἄμοιρον ἐπιστήμης, ἐρέπνει τοῖς προφήταις τὰς καταπληκτικὰς αὐτῶν εἰκόνας καὶ ἀσιατικὰς ὑπερβολὰς· πολὺ βραδύτερον ἐν Ῥώμῃ, ἀκμαζούσης τῆς ἐπιστήμης καὶ χαλαρωθέντος τοῦ αἰσθήματος, ἀνεφάρησαν τὰ ἀνεπίληπτα, ἀλλ' ὀπωποῦν ψυχρὰ ἀριστουργήματα τοῦ Κικέρωνος καὶ Ὀρατίου. Ὑπάρχουσιν ὁμοῦ καὶ ἄλλοι τινὲς ἐντυχεῖστεροι αἰῶνες, ἢ μᾶλλον ἐπέλαμψαν παρ' ἐνὶ μόνῳ λαῷ ἐντυχεῖς τινες ἡμέραι, καθ' ἃς τὰ δύο συστατικὰ τῆς φιλοκαλίας, τὸ αἰσθημα καὶ ἡ γνῶσις, συνεκέρθησαν μετὰ τοσαύτης πρὸς ἀλληλα ἁρμοικῆς ἀναλογίας, ὥστε ἀπετέλεισαν ἐν ἀδιαίρετον ὅλον, τὸ ἰδαρυκὸν καλόν, τὸ ἅπαξ μόνον ἐνσαρκωθὲν παρ' ἀνθρώποις· συνέβη δὲ τοῦτο παρ' Ἀθηναίοις ὅτε ἐκτίλετο ὁ Παρθενῶν καὶ ἰδιδάσκετο ἡ Ἀρτιγόνη.

[Ῥοῦδου ΠΑΡΕΡΓΑ]

ΑΙ ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΑΙ

Δυὸ ἀδελφάδες ἦτανε πεντάμορφαι,
ἢ Δέσπω κ' ἢ Ἐλένη, κόραις τοῦ παπᾶ·
Ὶ ἔνα κλαδί δυὸ ρόδα γλυκομύριστα.
Ἡ μιὰ ξανθή, ξανθούλα, καταγάλανη,
κ' ἢ ἄλλη μαυρομάτα καὶ μελαχροινή.
Τὴ Δέσπω τὴν ξανθή, τὴ μεγαλείτερη,
ἀγάπησεν ὁ Δῆμος τ' ἀργοτόπουλο,
κ' αὐτὴ μὲ τὴν καρδιά της τὸν ἀγάπησε.
Καὶ μιὰν ἀγῆ, μιὰ μέρα, μέρα τοῦ Μαγιοῦ,
ἢ ρηὰ κ' ὁ ρηὸς Ὶ τὴ βρύσι ἀπαρτηθήκαρε.
— Δέσπω, γλυκεῖά μου ἀγάπη, Δέσπω, σ' ἀγαπῶ!
Τόσον καιρὸ τὸν πόνο μου τὸν ἔκρυβα,
καὶ τώρα πειὰ ἢ ἀγάπη μου ξεχείλισε·
μὴ χαμηλόρεις τὰ γλυκὰ ματάκια σου·
Δέσπω μου, χύτταξέ με, πές μου, μ' ἀγαπᾷς;
Κ' ἢ κόρη ἄτροπαλὰ τὰ μάτια ἐσήκωσε,
χωρὶς γὰ βγάλη λέξι καὶ χωρὶς μιλιὰ
μὲ μιὰ ματιὰ τοῦ εἶπε τὴν ἀγάπη της.
Καρεῖς τὸ μυστικὸ τῶν δὲν ἐγνώρισε,
καρένας τὴν ἀγάπη τῶν δὲν ἔμαθε.
Ὶ τὴν ἐκκλησιὰ συχνὰ συναρτιώρταρε,
Ὶ τὰ παρηγύρια τοῦ χωριοῦ τὴν ἔβλεπε,
κ' ἢ ἄν κάποτε περνοῦσε ἀπὸ τὸ δρόμο της,
Ὶ τὸ παραθύρι ἢ ρηὰ τὸν ἐκαρτέραγε.
Ὀλημερίς ἢ Δέσπω τὸν στοχάζονταν,
κοιμώταρε, τὸν ἔβλεπε Ὶ τὸν ὑπρὸ της.
Καρεῖς τὸ μυστικὸ της δὲν ἐγνώρισε,
καρένας τὴν ἀγάπη της δὲν ἔμαθε.

Περσοῦν ἢ μέραις, φεύγοντε γοργόφτεραις,
κ' ἢ ἀδελφῆ τῆς Δέσπως ἢ μελαγχροινῆ,
ἢ ὄμορφη Ἐλένη, ἢ πειὸ μικρότερη,
χλωμιάζει ἴλιγο-ἴλιγο καὶ μαραίνεται,
χλωμιάζει ἴλιγο-ἴλιγο καὶ βαρειαρρωστῆ.
— Ἐλένη, τί σοῦ λείπει καὶ μαραίνεσαι,
τί ἔχεις, ἀδελφῆ μου, καὶ βαρειαρρωστῆς;
— Σὰν τὸ γυρεύης, Δέσπω, καὶ σὰν μ' ἐρωτῆς,
θὰ σοῦ τὸ πῶ, κί' ἂν θέλῃς, παρηγόρα με.
— Ὁ πόρος σου, Ἐλένη, θῆνε πόρος μου,
τὸ μυστικὸ πὸν κρύβεις μέσα ἔς τὴν καρδιά,
ἀπ' τὴν καρδιά σου θῆνε πειὸ βαρύτερο,
γι' αὐτό, γλυκεῖα ἀδελφοῦλα μου, γι' αὐτό ποιεῖς.
— Ἀχ! Δέσπω, θὰ πεθάνω μέσ' ἔς τὰ ρηῆτά μου!
Τῆ νύκτα τῆς Λαμπρῆς, θυμῶσαι, Δέσπω μου;
στεκῶταρ ἀντικρὺ μας ἔς τὸ στασίδι του,
κ' ἢ λάμψι τῆς λαμπάδας ὅπου κράταγε,
τὴν ἔκατε γλυκύτερη τῆ ὄψι του
συχνά, συχνά τὰ μάτια του χαμήλωρε,
καὶ πάλι πειὸ συχνότερα μᾶς κῆτταζε,
κ' ἐννοιωθα μέσ' ἔς τὰ μάτια μου τὰ μάτια του.
Ἄχ! ἀπὸ τότε πέντε μῆνες πέρασαν,
καὶ ἔς τὴν καρδιά μου ροιῶθω κάθε του ματιά,
κί' ὅπου κί' ἂν πάγω, Δέσπω, κί' ὅπου κί' ἂν σταθῶ,
τὸν ἔχω ζωνταρὸ μπροστὰ ἔς τὰ μάτια μου
μὲ τὸ κερὶ ἔς τὸ χέρι πὸν γνώρισα,
καὶ δὲν ἴμι πορῶ γὰ ροιῶσω, δὲν μπορῶ γὰ πῶ,
ἂν εἶν' ἀπ' τῆ λαμπάδα γι' ἀπ' τὰ μάτια του,
ἢ λάμψι πὸν σκοπιέται γύρω-γύρω του
τὸν ἀγαπῶ, τὸν ἔχω μέσ' ἔς τὰ σπλάγχνα μου!..
— Ποιὸς εἶν', Ἐλένη μου; πῆς μοῦ τὸν, μὴ σκιάζεσαι.
— Ὁ Δῆμος εἶναι, Δέσπω, τ' ἀρχορτόπουλο.....
Βρονταῖς κί' ἀστροπελέκια τὴν ἐκτόπησαν,
δὲν βλέπει, δὲν ἀκούει, δὲν στοχάζεται.

Σὲ ἴλιγο σὰν μιὰ λάμψι τὴν ἐφώτισε,
κ' εἶδε ἔς τὸ πλάϊ ἐκεῖ τὴν ἀδελφοῦλα τῆς
χλωμῆ καὶ μαραμμένη καὶ βαρειαρρωστη.
— Γιατί σωπαίρεις, Δέσπω, καὶ δὲν μοῦ μιλεῖς;
— Ἐλένη, μὴ χλωμιάσεις, καὶ μὴ θλίβεσαι,
ὁ Δῆμος, π' ἀγαπᾷς, θὰ γίνῃ ταῖρι σου!
Ἡ χάρι τοῦ Θεοῦ τὴν ἐτριγύρισε,
κ' ἐφάρηκε ὄμορφότερη κί' ὀλόφωτη.....

Ψηλὰ ἔς ἔρα βουνάκι καταπράσινο,
ἀνάμισα σὲ λεύκαις ἀθεώραται,
λευκὸ μοραστηράκι κρύβεται δειλά
ἐκεῖ πουλιὰ χιλιάδες γλυκοχελαιδοῦν,
καὶ τὸ νεράκι τρέχει μὲ μουρμουρίσμα
ἐκεῖ ριζοβολοῦνε μύριας κυκλαμιαῖς,
κί' ἀγριοκρίνοι καὶ βιολέτταις ἄγριας,
ἐκεῖ δροσοστολιζοῦνται τ' ἀμάρτα,
ἐκεῖ κ' ἢ ἀνεμῶραις λουλουδίλοῦνε.
Λευκὸ μοραστηράκι καὶ καλότυχο!
Ἔρα κομμάτι λῆς ἀπ' τὸν παράδεισο
ἦλθε ἔς τὴ γῆ κί' ἀρθίλει καὶ μοσχοβολῆ.
Ὁλορνχτις ἀγγέλι κατεβαίνουρε,
κί' ἀπάρθερα κοράσια ψέλνουν τὴν αὐγῆ.
Ἐκεῖ κ' ἢ Δέσπω ἐπῆγε, ῥάσσα ἐφόρεσε.
Ἐαρθῆ καλογρηοῦλα ἔς τὰ κατάμαυρα,
— Ἡλιος χρυσός, ἴντεμέρος μαῦρα σύννεφα. —
Μυρίζει τὸ κελλί τῆς μοσχολίβαρο
μυρίζει κί' ἢ καρδιά τῆς ἀπ' τὸν ἔρωτα
καὶ δὲν ἀγάπαις μέσα τῆς μαλόρουνε:
Ὁ Δῆμος κ' ἢ Ἐλένη — ποιὸς θὰ νικηθῆ,
ποιὸς θὰ νικήσῃ τάχ' ἀπὸ τοὺς δύο τῶν;
Ἐμπρὸς ἔς τὴν Παναγιά, ἴμπρὸς ἔς τὸ εἰκόρισμα
ἢ Δέσπω γορατίζει καὶ παρακαλεῖ.

«Γλυκειὰ Παρθένα, βόηθα τὴν καρδούλα μου,
 ἀπὸν τρέμει, τρέμει σὰν τὸ φυλλοκάλαμο·
 ἀκαὶ βλέπω τὴ χλωμάδα τῆς Ἑλένης μου
 ἀκαὶ βλέπω καὶ τοῦ Δήμου τὴ γλυκειὰ ματιά.
 «Θέλει ἀγάπη ὁ Δήμος ἀπὸ μέγαρε,
 ἀθέλει ζῶν ἢ Ἑλένη ἀπὸ μέγαρε,
 ἀσὲ ποιὸν γὰ δώσω, ἴπες μου, ποιὸν γὰ στερηθῶ;
 «Γλυκειὰ Παρθένα, βόηθα τὴν καρδούλα μου!»

✱

Περάσαν' ἴμέραις, μῆνες, χρόνια δώδεκα,
 καὶ μιὰν ἀγγούλα ἢ Δέσπω τ' ἀπεφάσισε
 γὰ πάγη ἔς τὸ χωριὸ γὰ ἴδῃ τὴ μάνα της,
 γὰ ἴδῃ τὴν ἀδελφὴ της, τὸν πατέρα της.
 Ῥασσοτυμένῃ παίρνει τὸ στρατι-στρατὶ
 καὶ φθάνει ἔς τὸ χωριὸ της καὶ ἔς τὸν τόπο της
 καὶ φθάνει καὶ ἔς τὸ δρόμο πὸν καθότανε
 καὶ φθάνει καὶ ἔς τὸ σπῆτι πὸν γεννήθηκε
 καὶ βλέπει καὶ ἔς τὴν πόρτα τὴν Ἑλένη της
 μ' ἕνα παιδί ἔς τὸν κόρφο πὸν τὸ βύζαινε.
 — Ὡρα καλὴ, κυρά μου.

— Καλῶς ὤρισες.

— Κυρά μου, γὰ σοῦ ζήση τὸ παιδάκι σου,
 ἴμπορῶ γὰ μάθω ποιὸς εἶν' ὁ πατέρας του;
 — Ὁ Δήμος, τοῦ χωριοῦ μας ὁ καλλίτερος.
 — Ἡ Παραγιὰ γὰ δώση γὰ τὸν χαιῖσαι!
 Γιὰ μιὰ στιγμούλα ἴστρεψε τὴν ὄψι της,
 γὰ μὴ φανοῦν τὰ μάτια της πὸν βούρκωσαν.
 Καὶ πάλι ξαναγύρισε γὰ γὰ τὴν ἴδῃ,
 κ' εἶδε καὶ τὴν Ἑλένη ὅσον ἔκλαιγε.
 — Κυρά μου, γιατί κλαῖτε τὰ ματάκια σου;
 — Εἶχα μιὰν ἀδελφούλα καὶ τὴν ἔχασα.
 — Εἶχα κ' ἐγὼ μιὰ ἀγάπη καὶ τὴν ἔχασα.
 Ὡρα καλὴ, κυρά μου!

— Σῦρε ἔς τὸ καλό!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ.

Ο ΕΡΩΣ ΤΟΥ ΕΛΜΑΣ

[Ἀνάμνησις Κωνσταντινουπόλεως]

Ἡμέραν τινὰ τοῦ 1877 εἰσῆλθον εἰς τὸ ἐν Σταυροδρομίῳ, ἐν τῇ διόδῳ Χατζοπούλου, εὐρωπαϊκὸν βιβλιοπωλεῖον τοῦ Βάις, ὅπως ἀγοράσω βιβλίον τι, τὸ ὁποῖον πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν ν' ἀποκτήσω. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ βιβλιοπώλης συνδιελέγετο μετὰ τινος ἀδελφῆς τοῦ Ἑλέους· μόλις δ' ἐξῆλθεν αὕτη, πλησιάσας μετ' ἀνυπομονησίας εἰς τὸν Γερμανὸν ἐφώνησα :

— Τὰς Orientales τοῦ Βίκτωρος Οὐγγῶ !

Ἄλλὰ ταυτοχρόνως σχεδὸν ἄλλη τις φωνή, ὡς ἐπαναλαμβάνουσα τὴν ἰδικὴν μου, εἶπε :

— Τὰς Orientales τοῦ Βίκτωρος Οὐγγῶ !

Ἐστράφην καὶ εἶδον νεαρὸν μπέην, εἰκοσαετῆ μόλις· καὶ οὗτος μὲ παρετήρησεν, ἀμφοτέρωθεν δὲ ὁρμεφυτῶς ἐμειδιάσαμεν διὰ τὴν σύμπτωσιν. Ἀντηλλάξαμεν ὀλίγας λέξεις θαυμασμοῦ διὰ τὸν Οὐγγῶ· εἶτα δὲ σχεδὸν οἰκεῖοι, σχεδὸν ἀγαπῶντες ἀλλήλους, ἀδελφοὶ ἐν Οὐγγῶ, ἐξήλθομεν τοῦ βιβλιοπωλείου κρατοῦντες ὑπὸ μῆλης ἑκάτερος τὸν προσφιλεῖ τόνον καὶ διηυθύνθημεν εἰς τὰ Μνηματάκια, εἰς ἕν τῶν γραφικωτέρων ἐχόντων ἄποψιν καφενειῶν.

Πρὸ ἡμῶν ἐξετείνεται τὸ περιώνυμον τουρκικὸν νεκροταφεῖον μὲ τὰς ὑψηλὰς αὐτοῦ κυπαρίσσους.

Noirs soupirs de feuillage élançés vers les cieux,
 ὑφ' ὧν τὴν πυραμιδοειδῆ διαγραφὴν ἐν μέσῳ τῶν εὐθυτενῶν κορμῶν ἐξέλαμπον μαρμάρινοι σπηλίσκοι εἰς κεχρωματισμένας ἀπολήγοντες κιδάρεις.

Κάτω ἐξετείνεται ἡ μαγεία τοῦ Κερατείου Κόλπου· πρὸ τοῦ Ταρσανᾶ ἐναυλόχουν πελώρια πολεμικὰ σκάφη, ἐν οἷς ὡς θαλάσσιος Τιτάν ὠρθοῦτο τὸ τρίκροτον· ἑλαφρὰ καίκια, ὧν αἰ κινούμεναι κῶπαι ὠμοιάζον πρὸς ἀνοιγοκλειομένας πτέρυγας θαλασσίων πτηνῶν, ἐπέτων ἐπὶ τῶν ὑδάτων τοῦ κόλπου· παρὰ τὴν γέφυραν ὑψοῦτο λευκὸς καπνὸς ἀρα-

χνοῦρες σύννεφον σχηματίζων, ἠκούετο συριγμός, καὶ μετ' ὀλίγον μικρὸν ἀτμόπλοιον διήρχετο ὑπὸ τὴν γέφυραν καταβιβάζων τὴν καπνοδόχην του, κύπτον, ὡς εἶπεῖν, ὅπως διέλθῃ καὶ μεταβῆ εἰς τὸ τουρκικὸν Κασίμπασα ἢ τὸ ἑβραϊκὸν Χάσκιος.

Κατέναντι, ἐπὶ τῆς Σταμπούλ, διεγρόφοντο αἱ κυματοειδεῖς τῶν λόφων γρχμμάι, οἱ πᾶλλευκοὶ μιναρέδες ἐκτοξεύοντες εἰς τὰ ὕψη ὡς βέλη τὰς ὀξεῖας αὐτῶν κορυφάς, τὰ τόξα τοῦ ἀρχαίου ὑδραγωγείου, διὰ τῶν ἀψίδων τοῦ ὁποίου διεφαίνετο ὁ κυανοῦς οὐρανὸς ὡς ἐν πετρίνῳ πλασίῳ, συστάδες πλατάνων καὶ κυπαρίσσω, ἅπαν ἐκεῖνο τὸ ποικιλόχρωμον ἀνατολικὸν πανόραμα, τὸ ἀπὸ τοῦ Σερὰ Μπουρνού μέχρι Ἐγιοῦπ διαπτυσσόμενον, καταυγαζόμενον ὑπὸ διαυγοῦς ἀργυροχρόου φωτός, ἐτι μᾶλλον ἐξιδανικεύοντος τὴν ποιητικὴν ἐξ ἀπόπτου γοητείαν, ἥτις χαρακτηρίζει τὴν Κωνσταντινούπολιν θεσπεσίαν μακρόθεν, ῥυπαρὰν ἐγγύθεν.

Τοιοῦτο ἦτο τὸ θέαμα, ὅπερ διεπετάννυτο εἰς τὰ ὄμματα ἡμῶν μεταξὺ δύο ποιημάτων τοῦ Οὐγγῶ· ἀπὸ τῆς ἐξαισίας, ἀλλὰ φαντασιώδους Ἀνατολῆς, ἥτις ὑπέτρεμεν ἐν τῷ ὄνειρῳ τῆς μεγαλοφυίας τοῦ ποιητοῦ, μετεπίπτομεν εἰς τὴν ἀληθῆ Ἀνατολήν· ἐκεῖνη δέ, ἣν ἐδημιούργησεν ὁ Οὐγγῶ, οὐδέποτε ἰδὼν τὴν ἀληθῆ, μᾶς ἐφαίνετο ὡς συμπληροῦσα ἐκεῖνην, ἣν ἐδημιούργησεν ὁ Θεός.

Ἐκτοτε συνεδέθημεν διὰ φιλίας μετὰ τοῦ μπέη. Ἐνίοτε μετέβαινον εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀπέραντον ξύλινον μέγαρον, εἰς δύο μεγάλα τμήματα διηρημένον, τὴν ἀνδρωνίτιν καὶ τὴν γυναικωνίτιν. Ἐν τῷ κοῦρκ ἐκεῖνῳ δὲν ἠκούοντο μελωδικοὶ ψίθυροι, οὐδ' ἀργυρόηχοι γέλωτες, οὐδ' ὀπισθεν τῶν δρυίνων δικτυωτῶν ἔλαμπον μεγάλοι μαῦροι, φλογεροὶ ὀφθαλμοί, οὐδ' εὐνοῦχός τις ἐβενόχρους ἀνέμενεν ἔφιππος παρὰ τὴν ἄμαξαν, ὅπως συνοδεύσῃ εἰς τὸ Μπεζεστὲν τὰς καδίνας· μελαγχολικὴ σιγὴ ἐπλήρου τὸ τεφρὸν καὶ σοβαρὸν μέγαρον.

Ἐν τῷ *σελαμιλήκ* κατῴκει μόνος ὁ φίλος μου Ἐλμάς καὶ δύο ὑπηρέται, ἐν δὲ τῷ *χαρεμιλήκ* ἡ μήτηρ αὐτοῦ μετὰ τινων ἀργυρωνήτων μαύρων θεραπαινίδων.

Ὁ πατὴρ τοῦ Ἐλμάς, πασσαῶς, ἐπιφανῆ ἄλλοτε κατέχων θέσιν ἐν τῇ ὀθωμανικῇ διοικήσει, εἶχεν ἀποθάνῃ πρό τινων ἐτῶν, μετ' αὐτοῦ δὲ συναπῆλθε καὶ ὁ θόρυβος καὶ ἡ πομπὴ τοῦ μεγαλείου του. Εὐτυχῶς

ὀπίσω αὐτοῦ δὲν ἀρῆκε πόλεμον ἀμειλικτον χανουμισσῶν, φλογεράς ἀντιζηλίας, μίση θηριώδη ἐντὸς ἀβρῶν σωμάτων· διότι ἐν τῇ Δύσει μορφωθείς κατὰ τὴν νεότητά αὐτοῦ, μίαν μόνην ἠθέλησε νὰ λάβῃ σύζυγον, μίαν μόνην νὰ ἐκλέξῃ σύντροπον τοῦ βίου του, εἰς μίαν μόνην νὰ παραδώσῃ τὸν θησαυρὸν τῆς ἀγάπης του, μίαν νὰ καταστήσῃ μητέρα τῶν τέκνων του.

Ἡ Ἀῦσὲ χανήμ, ἣν ἐνυμφεύθη, ἦτο ἀληθῶς ἀξία τοιαύτης προτιμήσεως. Οἱ πλεῖστοι νομίζουσιν ὅτι τὰ χαρέμια ἐγκλείουσι μόνον νωθράς δεσμώτιδας, φιλαρέσκους καὶ χαϊδευμένας κχλλονάς, χασμωμένας εἰς τὰ σκιερὰ βᾶθη τῆς γυναικωνίτιδος, ὄνειροπολοῦσας τὸ πολὺ ἀδαμαντοκόλλητόν τι κόσμημα ἢ θρίαμβον ἐπὶ τῆς ἀντιζήλου ὀδαλίτισσας, μυρουμένας διὰ μύσχου ἢ ἐφαρμοζούσας μέλανα φκκὸν ἐπὶ τῆς γαλακτόχρου παρειᾶς των. Οὐχί, ἐν τοῖς χαρεμίοις ἐνοικοῦσι καὶ γυναικες κατ' οὐδὲν ἥττονες ἄλλων μὴ φερουσῶν φερετζέ καὶ γιασμᾶκιον, καδίναι, αἰτινες δὲν φυλλομετροῦσι μόνον πέταλα ῥόδων, ἀλλὰ καὶ σελίδας βιβλίων, αἰτινες ἐκφράζουσιν ὠραίας καὶ εὐγενεῖς ιδέας εἰς δύο ἢ τρεῖς εὐρωπαϊκᾶς γλώσσας, αἰτινες εἶνε ἀληθεῖς κχλλιτέχνιδες, ζωγραφοῦσαι ἀπαραμίλλως καὶ ὑπὸ τοὺς κρινοδακτύλους τῶν ὁποίων χεῖρας τὸ ἐξ ἐβένου κλειδοκύμβαλον μὲ τὰ ἐξ ἐλεφαντόδοντος πλήκτρα ἐκπέμπει τὰς περιπαθεῖς μελωδίας τοῦ Βελλίνη καὶ τοῦ Δονιτσέτη, ἢ τοὺς πυρῶδεις ἐρωτικούς τόνους τῶν οὐγγρικῶν ῥαψωδιῶν τοῦ Λίστ.

Τοιαύτη ἦτο ἡ Ἀῦσὲ χανήμ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της ἔζη διὰ μόνον τὸν υἱὸν της· ὁ κοιτῶν τοῦ Ἐλμάς ἦτο παρὰ τὸν ἰδικὸν της ἐν τῇ γυναικωνίτιδι, μόνον δὲ τὰ ἰδιαίτερα αὐτοῦ δωμάτια, ἐν οἷς ἐδέχετο τοὺς φίλους του, ἦσαν ἐν τῇ ἀνδρωνίτιδι.

Τὸ σπουδαστήριον τοῦ Ἐλμάς ἦτο μετ' ἄκρας καλαισθησίας ἐσκευασμένον· τὰ παραπετάσματα ἦσαν μεταξωτὰ, χνοώδης ὁ περσικὸς τάπης· βελούδιнос ὁ μικρὸς σοφᾶς· ἐπὶ τῆς τραπέζης του, διακοσμητῶν ὑπὸ ῥομβοειδῶν ἐκ μαργάρου ψηφιδωμάτων, ἦτο ὠραιότατον χρυσοῦν μελανοδοχεῖον διχῆτρητον, ὡς ἐκ χρυσοῦ τριχάπτου, μετὰ τῶν δύο ροκκά αὐτοῦ, καὶ πλήθους καλεμιῶν καὶ καλεμτῶν χρυσῆν ἔχοντος τὴν λαβὴν καὶ διχῆλυσον τὴν λεπίδα. Ἐν μικρᾷ ἐξ ἐβένου βιβλιοθήκῃ ὁ Μυσσέ, ὁ Οὐγγῶ καὶ ὁ Γκωτιέ ἐγεινιάζον πρὸς τοὺς Φερδούση, Σααδῆ, Τζελάλ Ἐδδίν Ρουμῆ, πολυτελῶς ἐπὶ μεταξωτοῦ χαρτοῦ ἐκδεδομένου.

Ἡ σιγή εκείνη, ἡ πληροῦσα τὸ ἀπέραντον μέγαρον, οὐ τὰ πλεῖστα δωμάτια ὡς μόνους κατοίκους εἶχον ἀράχνας ὑφαινούσας τὸν ἰστὸν αὐτῶν, ἡ μελαγχολία εκείνη τοῦ κτιρίου ἐπέδρα ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦ Ἐλμάς, ἣτις ἐφαίνετο ἐπίσης ἔρημος καὶ ἀκατοίκητος.

Ἄλλως δέ, ὅπως κάλλιον ἐνόησεν τις τὴν ψυχολογικὴν τοῦ Ἐλμάς κατάστασιν, δέον νὰ γινώσκῃ ὅτι οὐχὶ πρὸ πολλοῦ εἶχεν εἰσβάλῃ ὁ ῥομαντισμὸς εἰς Τουρκίαν καὶ ἐβασίλευεν ὡς αὐτοκράτωρ.

Εἰσηγητὴς αὐτοῦ ἐγένετο ὁ Κεμάλμπεης, σπουδᾶσας ἐν Γαλλίᾳ ἐκ μικρᾶς ἡλικίας, ὃν παιδίον ἠσπάσθη ποτὲ ὁ Οὐγγώ, τὸ δὲ ἐπὶ τῆς παρειᾶς φίλημα ἐκείνο ἔφερον ὁ Κεμάλμπεης ὡς ἄλλοι θὰ ἔφερον ἐπὶ τοῦ στήθους τὴν μεγάλην ταινίαν τοῦ Μετζιδιέ. Συνέγραψεν ἔργα συμφώνως πρὸς τὰ δόγματα τῆς νέας σχολῆς καὶ δράματι «Ἡ ἄλωσις τῆς Σιλιστρίας», ἃν δὲν ἀπατῶμαι, περιώνυμον ἐν Τουρκίᾳ ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν ὀπαδῶν του ἐξεδίδετο καὶ περιοδικόν τι, ἐν ᾧ αἱ μακρᾶι περίοδοι τῆς τουρκικῆς γλώσσης κατετέμνοντο εἰς μικρὰς προτάσεις, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Οὐγγώ, ὁ εἰρόμενος λόγος μετεβάλλετο εἰς τεθραυσμένον· τὰ ἐν αὐτῷ διηγήματα καὶ ποιήματα ἀπέπνεον πεισιθάνατον μελαγχολίαν, ἡ δὲ φαντασία τῶν μεταρρυθμιστῶν ἐκείνων τῆς τουρκικῆς φιλολογίας ἐπλανᾶτο ὡς φάσμα ἐν μέσῳ τῶν κρημνιστῶν, ἃς ἔσειε στενάζουσα ἡ μυστηριώδης πνοὴ τῆς νυκτός, ἐν ᾧ ἡ σελήνη διέχεεν ὠχρὸν καὶ ψυχρὸν φῶς ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων μνημείων.

Ἡ τοιαύτη μελαγχολία, πρὸς τὴν φυσικὴν ἰδιοσυστασίαν τοῦ Ἐλμάς συνδεομένη, πρὸς τὴν ἄσιατικὴν ἠδυπάθειαν, τὴν δίψαν τῆς ἡδονῆς, ἣτις ἔσφυζεν ἐν ταῖς ἀρτηρίαις του, ὥθει αὐτὸν πρὸς ἔρωτα, εἰς ὃν μείζον μέρος θὰ εἶχεν ἡ φαντασία ἢ ἡ καρδία.

Ἐσπέραν τινὰ ἀνεπλήροισεν διὰ τετρακώπου καϊκίου τὸν Βόσπορον· οἱ ῥωμαλέοι καϊκτοῆδες, λευκὸν χιτῶνα φοροῦντες, ἐκωπηλάτουν διὰ τῶν στιβαρῶν βραχιόνων τῶν διὰ τινος δικτυωτοῦ μεγάρου σουλτάνας ἠκούετο φωνὴ ἄδουσα, ὡς κελᾶδημα ἀηδόνος ἐν κλωβῷ· ἦτο ἑαρινὴ ἐσπέρα· αἱ ὄχθαι τοῦ Βοσπόρου, ἀφ' ὧν ἡ ἀμφιλύκη ἀφῆρει τὴν εὐκρινῆ τῆς πραγματικότητος διαγραφὴν, μεταβάλλουσα αὐτὰς εἰς ὄνειρώδες τι καὶ ἐξαισίον, διέχεον μεθυστικὰ ἀρώματα· ποῦ καὶ ποῦ ἠκούετο ἡ φωνὴ βραδύναντός τινος μουζίν, καλοῦντος τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ μιναρὲ εἰς τὸ ἐσπερινὸν ναμάζ.

Ὁ Ἐλμάς, ὅστις ἔμενον ἐπὶ μακρὸν σιγηλός, ἐκλινεν αἰφνης τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου μου καὶ εἶπεν :

— Ἀγαπῶ !

Καὶ ἐξηκολούθησεν·

— Ὁ ἔρωσ μου εἶνε μυστηριώδης· ἀγαπῶ ἓνα ἄγγελον, ὁ ὁποῖος διῆλθε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ὡς ὀπτασία· τὰ διάττοντα ἄστρα ὅταν περνοῦν ἀφίνουσι ὀπίσω των φωτεινὴν αὐλακκᾶ, καὶ αὐτὴ ἀφῆκεν εἰς τὴν καρδίαν μου τὸν ἔρωτα· ἀφ' ἧς στιγμῆς τὴν εἶδα ἀξίζω κᾶτι τι· ἡ θήκη ἔχει ἀξίαν ἢ ἐγκλείη πολυτίμους λίθους, κ' ἐγὼ ἔχω τὴν οὐρανίαν μορφὴν τῆς εἰς τὰ στήθη μου· διὰ τοῦτο μοῦ φαίνεται ὅτι εὐωδιᾶ ἡ καρδία μου. ὦ ! εἶνε οὐρὶ τοῦ παραδείσου.

— Εἰς ποῖον μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως κεῖται ἄρα γε ὁ Παράδεισος αὐτός;...

— Δὲν τὸ ἤξεύρω· τὴν εἶδον ἐπάνω εἰς τὴν γέφυραν νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ ἐν ἀτμόπλοιοι μὲ δύο τρεῖς ἄλλας καὶ μὲ μίαν μαύρην· ἂν αἱ ἄλλαι ἦσαν ἄστρα, αὐτὴ ἦτο ἡ σελήνη.

— Ἡ μαύρη θὰ ἦτο ἡ νύξ, ὑπέλαβον.

— Τὰς ἐξηφάνιζεν ὅλας· ὑπὸ τὸ διαφανὲς γιασμάκι τῆς ἀπήστραπτεν ἡ μορφὴ τῆς· εἶχεν ὀφθαλμοὺς δορκάδος· ἔρριψεν ἐπάνω μου τὸ βλέμμα τῆς, καὶ ἐμειδίασεν· ἐζαλίσθην ἐκ τῆς εὐτυχίας· ὀλίγον ἔλειψεν, ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους, νὰ τρέξω νὰ γονατίσω πρὸ αὐτῆς καὶ νὰ θέσω τὸν πόδα τῆς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου.

Ἦρχισε δὲ ἀπαγγέλλων περσιστὶ ποίημα τοῦ Ῥαφὶ Ἐδδίν, οὐ ἡ ἐννοια ἦτο περίπου ἡ ἐξῆς :

« Ἄν ἔβλεπον αὐτὴν τὴν μάγον εἰς τὸν ὕπνον μου, θὰ τῇ ἐθυσίαζον τὸ πνεῦμα καὶ τὴν πίστιν μου. Ἄν μίαν στιγμὴν ἠδυνάμην νὰ θέσω τὸ μέτωπόν μου ὑπὸ τὸ πέλμα τοῦ ποδός τῆς, δὲν θὰ ἔστρεφον πλέον πρὸς τὴν γῆν τὸ πρόσωπόν μου. Ἄν μοὶ ἔλεγεν, ὁ πούς οὗτος εἶνε σκλάβος ἐν τῇ αὐλῇ μου, θὰ ἔθετον τὸν πόδα τοῦτον ἐπὶ τοῦ ἐνάτου οὐρανοῦ. ὦ μὴ λύεις τὰς εὐωδιώσας ἰασμον πλεξίδας σου, μὴ καταισχύνεις τὰ ἀρώματα τῆς Κίνας. ὦ ἔραττά, μετάβαλε τὴν κόριν, ἣν πατεῖ, εἰς δρόμον τοῦ μετώπου σου !

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἦλθεν ὁ Ἐλμάς καὶ μὲ εὔρεν· ἡ μορφὴ του ἠκτινοβόλει· εὐρίσκατο ἐν τῇ περιόδῳ ἐκείνῃ τοῦ ἔρωτος, καθ' ἣν ἡ καρδία

δὲν δύναται νὰ συγκρατήσῃ τὴν ὑπερεκχειλίζουσαν εὐτυχίαν καὶ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκμυστηρευθῇ αὐτὴν.

— Λοιπὸν ; τῷ εἶπον.

— Κατοικεῖ εἰς τὸ Ἐμιργιάν, ἀπήντησε θριαμβευτικῶς, εἰς ἓνα μεγάλο κονάκι· διηρχόμεν ἀπὸ τὴν γέφυραν τοῦ Καράκιοι μετὸν θεῖόν μου τὸν Ὄσμὰν μπέη· κοντὰ εἰς τὴν ἀποβάθραν ἐνὸς ἀτμοπλοίου βλέπω μερικὰς καδίνκας μετὰ μίαν μαύρην· ἦτο καὶ ὁ ἄγγελός μου· ἀμέσως τὴν ἐγνώρισα· ἔχει καμμία τὸ βλέμμα τῆς ; ἔχει καμμία τὸ μειδιάματῆς ; προσήλωσεν ἐπ' ἐμοῦ τοὺς τακεροὺς ὀφθαλμούς τῆς· μοῦ ἐμειδίασεν ἀκόμη ἐκφραστικώτερον· κατέβη τὴν κλίμακα τῆς γαφύρας διὰ νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ ἀτμόπλοιο, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν τῆς καὶ μετὰ εἶδε· δὲν ἤξευρα πλέον τί ἔκαμνα· ἀφῆκα τὸν θεῖόν μου ἐκπληκτον ἐπάνω εἰς τὴν γέφυραν καὶ ὤρμησα κατόπιν τῆς, εἰς τὸ ἀτμόπλοιο, τὸ ὅποιον μετ' ὀλίγον ἐξεκίνησεν· ἐκάθισα εἰς τὴν πρύμνην, πλησίον τῆς γυναικωνίτιδος τοῦ ἀτμοπλοίου· ἐκείνη ἐκάθισε πλησίον τῆς θύρας εἰς θέσιν, ὥστε νὰ ἤμπορῇ νὰ με βλέπῃ· ὅτε ἤνοιγεν ἡ θύρα ἀντηλλάσσομεν βλέμματα καὶ μειδιάματα· ὅταν τὸ ἀτμόπλοιο ἐσταμάτησεν εἰς τὸ Ἐμιργιάν, ἐξῆλθε μετὰ τὰς συντρόφους τῆς· ἐξῆλθον καὶ ἐγὼ· παρηκολούθουν μακρόθεν· ἐμβῆκαν εἰς ἓν μεγάλο κονάκι, τοῦ ὁποίου ἡ μία πλευρὰ ἔβλεπεν εἰς ἐρημικὸν δρόμον· ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ἀνοίγει ἓν καφάσι καὶ πίπτει ἐμπρὸς μου μία ἀνθοδέσμη· τὰ ἄνθη τῆς ἦσαν συμβολικὰ καὶ ἔλεγον : Εἶσαι ὡραῖος καὶ σ' ἀγαπῶ !

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ Ἐλμὰς ἦτο εὐθυμος, ἦδε καὶ μετὰ ἐνηγκαλιζέτο, ἀποκκλῶν με ἀδελφόν του.

Παρηῆλθον δύο ἐβδομάδες χωρὶς νὰ τὸν ἴδω· ἐγὼ μὲν δὲν εὕρισκον αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ του, αὐτὸς δὲ δὲν ἤρχετο νὰ με ἴδῃ· δὲν ἐσφάλη ὁ Λαβρυγιέρ εἰπὼν ὅτι ὁ ἔρως συντρίβει τὴν φιλίαν.

Ἐσπέραν τινὰ, διηρχόμενος ἐξ Ὄν Καμπάν ὅπως μεταβῶ εἰς Φανάριον, εἶδον τὸ ἐξῆς θέαμα·

Ἐντὸς μεγάλου καπηλείου, πλήρους μεγάλων ἐλατίνων τραπέζων, περὶ τὰς ὁποίας ἐκάθηθον ἄνθρωποι πίνοντες· ὁ Ἐλμὰς, φιάλην ῥακῆς ἔχων πρὸ αὐτοῦ, στηριζὼν τὴν κλίνουσαν κεφαλὴν του ἐπὶ τῆς παλάμης, ἦδεν ἀμανέν.

Ἐἶχεν ὡραίαν φωνὴν· χαλεπὴ, τὸ δὲ ἄσμα αὐτοῦ ἦτο τόσο ἐξαίσιον, ὥστε πάντες οἱ ἐν τῷ καπηλείῳ ἐσιώπων ἀκροώμενοι.

Ἡ καρδία μου συνεσφίχθη ὅτε τὸν εἶδον ἐκεῖ. ὦ, ὁ ταλαίπωρος Ἐλμὰς, διανοήθην, μεγάλην ὀδύνην ἔχει εἰς τὴν καρδίαν του· πολὺ δυστυχὴς θὰ εἶνε, ἀφ' οὗ ἐμβῆκεν αὐτοῦ διὰ νὰ πνίξῃ τὴν λύπην του.

Εἰσῆλθον καὶ ἐκάθισα πλησίον του· ἐξηκολούθησε τὸ ἄσμα του, ἄσμα ἐνέχον τόσο πάθος, τόσο ἀπελπισμόν, ὥστε ἐνόει τις διὰ μιᾶς ὅτι ἡ καρδία του ἐκλαίει διὰ τῆς φωνῆς του.

— Ἐλμὰς ! τῷ εἶπον.

Ἐστρεψε καὶ μετὰ ἠτένισε βλοσυρῶς, δεικνύων δὲ διὰ τῆς χειρὸς τὴν θύραν μοι εἶπεν ἐπιτακτικῶς :

— Κίτ ἰσινέ ! (Πήγαινε εἰς τὴ δουλειά σου !)

Καὶ πλήττων πεισματωδῶς διὰ τῆς κενωθείσης φιάλης τὴν τράπεζαν ἐφώνησε πρὸς τὸν κάπηλον·

— Γιουζ διρέμ δαχά ! (Ἐκατὸν δράμια ἀκόμη !)

Ἀνεμνήσθην τοῦ ἐπεισοδίου τοῦ Ἀλφρέ δὲ Μυσέ· διήρχετο τὰς νύκτας του παρὰ τὴν θύραν τῆς προδούσης αὐτὸν ἐρωμένης, βλέπων τὰ πεφωτισμένα τῆς παράθυρα, ἀκούων τὸν ἦχον τοῦ κλειδοκυμβάλου τῆς, διακρίνων ἐνίοτε τὴν σκιάν τῆς ὀπισθεν τῶν ἡμιανοίκτων παραπετασμάτων· ἀλλὰ νύκτα τινὰ ἰδὼν ἐργάτην ἀκαταλήπτους ψελλίζοντα λέξεις, καταπεσόντα ἀναίσθητον ἐκ τῆς μέθης πλησίον του, ἠγέρθη μετ' ἀγρίας χαρᾶς καὶ ἔκρουε μανιωδῶς τὰς θύρας τῶν καπηλείων κραυγάζων : Κρασί ! κρασί !

Ὁ ταλαίπωρος Ἐλμὰς ! καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν ἐκεῖ ν' ἀγοράσῃ τὴν λήθην τῆς σπαρακτικῆς ὀδύνης του ! εἰσῆλθε δυστυχὴς διὰ νὰ ἐξέλθῃ εὐτυχὴς !...

Δάκρυα ἀνῆρχοντο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐφ' ὅσον ἔβλεπον αὐτὸν ἐκεῖ, κάτωχρον μετὰ βλέμμα ἐσβεσμένον, μετὰ κεφαλὴν ταλαντευομένην, ἐντὸς τοῦ καταγωγίου ἐκείνου, τοῦ ὁποίου ἡ καπνισμένη ὀροφή, οἱ ῥυπαροὶ στύλοι, οἱ τοῖχοι, αἱ τράπεζαι, τὸ ἔδαφος ἐφίδρουν μέθην, ἀπέπνεον δριμύτην δυσοσμίαν οἶνοπνεύματος· ἐν μέσῳ βδελυρῶν μορφῶν τουλουμπατζήδων, ἀχθοφόρων ἐχόντων γυμνὰ τὰ λάσια στήθη, καὶ γυμνὰς μέχρι γονάτων τὰς κνήμας, ἐγκληματιῶν τῆς χθὲς ἢ τῆς αὔ-

ριοι, ροφώντων ἀπλήστως τὴν ῥακὴν πρὸς συντήρησιν τοῦ ἀγρίου ὀρμεμύτου τῶν ὡς τὰ θηρία πίνουσι τὸ αἷμα!...

— Ἐλμᾶς, τῷ εἶπον καὶ πάλιν, ἰδὲ ποῦ εἶσαι, Ἐλμᾶς!

— ὦ! διὰ τοῦτο μὲ ἀπεδίωκε, διότι ἠσχύνετο ὠμοιάζε μὲ ἄνθρωπον κρυπτόμενόν που καὶ ἀνακαλυπτόμενον· αὐτὸς εἶχε καταφύγη εἰς τὴν μέθην, καὶ ἐγὼ παρεβίασα τὸ ἄσυλόν του.

— ὦ Ἐλμᾶς, ἐξηκολούθησα διὰ τῶν θωπευτικωτέρων, τῶν παθητικωτέρων φράσεων, ὧν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην γλῶσσαν ἀφθονεῖ ἡ τουρκικὴ.

Παρετήρουν ὅτι τὸ ἄτονον βλέμμα του κατὰ μικρὸν ἐφωτίζετο· ἡ παρουσία μου, ἣτις ἀνεμίμνησκεν αὐτῷ ὀλόκληρον τὸ παρελθόν του, διέσχιζε τὸν πυκνὸν πέπλον, δι' οὗ ἐκάλυπτον τὸ πνεῦμά του αἱ ἀναθυμιάσεις τοῦ οἴνοπνεύματος· ὡς οἱ θέλοντες νὰ πνιγῶσιν ἀσφαλῶς προσδένουσι λίθον εἰς τὸ σῶμά των καὶ ρίπτονται εἰς τὸ ὕδωρ, οὗτος ὅπως καταποντισθῆ εἰς τὸν βυθὸν τῆς λήθης εἶχε προσδέσει εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν μέθην· ἀλλ' ἤδη τὸ βᾶρος ἐλύετο καὶ ἡ ψυχὴ ἀνήρχετο εἰς τὴν ἐπιφάνειαν.

Ἐκάλεσα ἄμαξάν, τὸν ἔθηκα ἐντὸς αὐτῆς, ἀνήλθον κ' ἐγὼ, καὶ διηυθύνθημεν εἰς τὸ κονάκι. Ὁ Ἐλμᾶς κατ' ἀρχὰς εἰσίγα, κεκαλυμμένον ἔχων διὰ τῶν δύο χειρῶν τὸ πρόσωπον· ἀλλ' ἐνίστε τὸ σῶμά του συνεκλονεῖτο ὡς ἐξ ἀφώνων λυγμῶν αἰφνης μ' ἐνηγκαλίσθη σπασμωδῶς καὶ ἐξερράγη εἰς δάκρυα.

— Ἐλμᾶς! Ἐλμᾶς!

— Ἄ! εἶμι διςυχής!.. εἶπε ρενᾶξας βαθέως, εἶνε ἀπὸ τὴν Τυφλίδα, ἀπὸ τὸν τόπον, ὃ ὅποιος παράγει τὰς ὠραιότερας γυναῖκας· θὰ τὴν πωλήσῃ εἰς ἕνα πασσᾶν γέρον· θὰ τὴν κάμουν ὀδαλίκισσαν... Τὸν λέγουν Χασσᾶν ἀγᾶ· ἔχει ἐξ Γεωργιανᾶς... τὰς ἠγόρασεν ἀπὸ μικρὰ κορίτσια... τὸ ἔχει ἐμπόριον... τὰς μανθάνει ὀλίγα γράμματα, τὰς μανθάνει πιάνο, νὰ τραγουδοῦν, νὰ χορεύουν, νὰ φέρωνται, νὰ σύρουν ἀπὸ τὴ μύτη τοὺς ξεμουλισμένους γέρους... καὶ ἔπειτα τὰς πωλεῖ... καὶ σήμερον αὐριον τὴν πωλοῦν... καὶ μ' ἀγαπᾶ... ὦ πῶς μ' ἀγαπᾶ!.. καὶ τὴν ἀγαπῶ, ὦ πῶς τὴν ἀγαπῶ! ἀνεφώνησε· καὶ μ' ἐνηγκαλίζετο σφιγκτὰ καὶ τὰ δάκρυα ἔρρεον ἐπὶ τῶν παρειῶν μου.

— Πῶς τὰ ἔμαθες ὅλα αὐτὰ;

— Ἀπὸ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν μοι ἔρριψε τὴν ἀνθοδέσμη, ἐπήγαίνα

καθ' ἐκάστην εἰς τὸ Ἐμιργιάν, ἐκαθήμην εἰς ἕν καφενεῖον, καὶ ὥρας ὀλοκλήρους ἐκύτταζα τὸ παράθυρόν της· ἐγὼ ἔβλεπα μόνον τὸ καφάσι, ἀλλ' ἡ καρδιά μου μοι ἔλεγεν ὅτι ὀπίσω ἀπ' αὐτὸ ἦσαν οἱ δύο μεγάλοι ἐκεῖνοι μαῦροι ὀφθαλμοί, γεμᾶτοι ἀπὸ ἔρωτα· κάποτε κράκ, ἐν ριπή ὀφθαλμοῦ ἠνοίγετο καὶ ἔκλειε τὸ καφάσι κ' ἐρρίπτετο μίχ ἀνθοδέσμη, λέγουσα εἰς τὴν συμβολικὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθέων: Σ' ἀγαπῶ! Ἀλλὰ πῶς νὰ τῆ εἶπω κ' ἐγὼ ὅτι τὴν ἠγάπων; Οἱ στεναγμοί μου δὲν ἔφθανον εἰς τὰ ὠτὰ της· ἡ καρδιά μου δὲν ἦτο ἀηδὼν νὰ πετάξῃ εἰς τὸ παράθυρόν της καὶ νὰ τῆ κελαδήσῃ τὸν ἔρωτά μου· μίαν ἡμέραν βλέπω μίαν γραῖαν πράτριαν, μὲ ἕνα μπόγον, νὰ κτυπᾷ τὴν θύραν· ἐπερίμενα μὲ ἀγωνίαν· ἄμα ἐξῆλθε καὶ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸ κονάκι εἰς ἕνα ἀπόκεντρον δρομίσκον, τῆ λέγω·

— Χανήμ! ἀκουσέ με· ὁ ἔρωσ εἶνε εὐλογημένος ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἀγαπῶ καὶ ἠμπορεῖς νὰ κάμῃς δύο πλάσματα τοῦ Θεοῦ εὐτυχῆ, καὶ ἀκόμη καὶ τὸν ἑαυτὸν σου. Τὸ βλέπεις αὐτὸ τὸ πουγγί; ἔχει μέσα δέκα λίρας· θὰ εἶνε ἰδικαί σου, ἂν μοῦ ὑπάγῃς ἕνα γράμμα εἰς μίαν νέαν ἐκεῖ εἰς τὸ κονάκι, ὅπου ἦσο.

— Εἰς ποῖαν;

— Εἰς τὴν πλέον ὠραίαν.

— Αὐτὴν μὲ τὸ κυπαρισσένιο τὸ κορμί, μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια, μὲ τὸ μπέμ-πεγιάζ πρόσωπον;

— Ναί!

— Λοιπὸν εἰς τὴν Νουρμαχάλ, τὴν δεσμεύτριαν τῶν καρδιῶν, τὸ εὐώδες ρόδον, τὴν χρυσοῦν ἀυγὴν. Μπεϊζαδέ, θὰ σὲ κάμω εὐτυχῆ!

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν εἰς τὸ ἴδιον ἐκεῖνο μέρος ἔδωκα εἰς τὴν γραῖαν πράτριαν τὸ γράμμα· τὸ ἔλαθε μὲ τὰς ρικνὰς καὶ μαύρας ὡς μαγίσσης χεῖράς της, τὸ ἔκρυψεν ὑπὸ τὸν ξεθωριασμένον φρετζέν της, καὶ διηυθύνθη εἰς τὸ κονάκι.

Περίεμνα μίαν ὥραν, δύο ὥρας φαντάζεσαι τὴν ἀγωνίαν μου· τέλος ἐφάνη· τί εἶμεθα οἱ ἄνθρωποι! ἐκεῖνο τὸ ῥακένδυτον καὶ ῥυπαρὸν γραιδίον, τοῦ ὁποῖου τὸ ἐρρυτιδωμένον δέριμα ὠμοιάζε μὲ δέριμα εἰργασμένον, μοῦ ἐφάνη ὡς νὰ ἤστραπτεν ἀπὸ ἀγγελικὴν καλλονὴν· τὴν εἶχον ἰδῆ τὰ μάτια τῆς Νουρμαχάλ! ἀνέπνευσε τὸν ἀέρα, τὸν ὅποιον ἀνέπνεε τὸ στόμα τῆς Νουρμαχάλ! εὐωδιάζε Νουρμαχάλ! Ἐμεδίασε μὲ

πονηρίαν· ἀφῆκεν ἐπάνω εἰς μίαν πέτραν τὸν μπόγον της, μοῖ ἔδωκε μὲ τὴν μίαν χεῖρά της ἓνα γραμματάκι εὐωδιχόν μόσχον καὶ ἤπλωσε τὴν ἄλλην· τῇ ἔρριψε τὰς λίρας μὲ τὸ βαλλάντιον, καὶ ἀνέγνωσα τί μοῦ ἔγραφεν ἡ Νουρμαχάλ μου· «Σὲ ἀγαπῶ· εἶσαι ἥλιος εἰς τὸ σκότος τῆς ζωῆς μου· ἀλλ' εἶμαι δυστυχῆς!... γράψε μου· ἡ γραῖα εἶνε πιστή...» Τὰ κλειδιά εἶνε συνήθως ἀπὸ σίδηρον, ἀλλ' ὁ χρυσὸς εἶνε τὸ καλλίτερον ἀντικλειδίον· αἱ λίραι ἤνοιζαν τὸ κλειδωμένον στόμα τῆς γρχίας· καὶ μοῖ διηγήθη ὅτι ἡ Νουρμαχάλ εἶνε Γεωργιανή, ἀπὸ καλὸν γένος, ἀλλ' ὄρφνη καὶ ὅτι τὴν ἀνατρέφει μαζί μὲ ἄλλας ὁ Χασάν ἀγᾶς διὰ νὰ τὴν πωλήσῃ!...

Ἡ εἰδησις αὕτη ἐπεσεν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου· δὲν μ' ἔμελε διὰ τὴν ὑποδεστέραν θέσιν τῆς Νουρμαχάλ· ἡ καλλονὴ εἶνε ὁ μεγαλείτερος ἀριστοκρατικὸς τίτλος· ἡ εὐγένεια δὲν συνίσταται εἰς τὸ αἷμα, τὸ ὅποιον δὲν φαίνεται, ἀλλ' εἰς τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον φαίνεται· ἔτρεμα διὰ τὸν κίνδυνον, τὸν ὅποιον διέτρεχεν ὁ ἔρωσ μου· δὲν εἶχον ἐνώπιόν μου πατέρα, φροντίζοντα διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς κόρης του, ἀλλ' ἔμπορον, φροντίζοντα διὰ τὴν πώλησιν τοῦ ἐμπορεύματός του. Τί νὰ κάμω; Τὰ ἐξωμολογήθη ὅλα εἰς τὴν μητέρα μου.

Μὲ παρεκάλεισε, μὲ ἐξώρκισε νὰ τὴν λησμονήσω· ἐχάθησαν νῆαι νὰ ἀγαπήσω; θυγατέρες πασσᾶδων θὰ ἐνόμιζον εὐτυχίαν των νὰ μὲ πάρουν· κ' ἐπῆγα καὶ ἠγάπησα μίαν σχεδὸν σκλάβαν; Ἄλλ' ἐγὼ μίαν μόνην ἀπάντησιν τῆς ἔδωκα· Ἄν δὲν τὴν πάρω, θ' ἀποθάνω!

— Καλὰ, ἀχάριστο καὶ σκληρὸ παιδί, θὰ τὴν πάρῃς!...

Καὶ ἀνέθηκεν εἰς τὸν θεῖόν μου νὰ τὴν ἀγοράσῃ.

Ἄλλὰ πρὸ ὀλίγου ἀπήντησα τὴν γραῖαν περίτρομον καὶ θρηνοῦσαν· μοῖ διηγήθη ὅτι ἡ μαύρη τοῦ Χασάν ἀγᾶ, ὑποπτεύσασα διότι μ' ἔβλεπε νὰ περιφέρωμαι τριγύρω εἰς τὸ κονάκι του, τὴν παρεμόνευσε, καὶ συνέλαβε τὴν ἐπιστολήν· ὅτι τὴν ἔπτυσαν, τὴν ἔδειραν, τὴν ἐδίωξαν μὲ τὰ λακτίσματα καὶ ὅτι ὁ Χασάν ἀγᾶς ἐγένειε ματωρὸς καὶ ἀπεφάσισε νὰ πωλήσῃ ἀμέσως τὴν Νουρμαχάλ εἰς τὸν πασσᾶν, εἰς τὸν ὅποιον τὴν εἶχεν ὑποσχεθῆ. Καὶ ἡ Νουρμαχάλ; ἠρώτησα. — Τὴν ἐρράπισεν ὁ Χασάν ἀγᾶς, τὴν ὕβρισε καὶ τὴν ἐφυλάκισε μέσα εἰς μίαν σκοτεινὴν κάμαραν. — Καὶ τώρα; — Τίποτε πλεῖ· αὐριο τὴν δίνει τοῦ πασσᾶ...

Ἡ ἀμαζα ἔστη πρὸ τῆς πύλης τοῦ μεγάρου· ἡ μήτηρ, ἥτις ἀνέμε-

νευ ἀγωνιωδῶς ἐπὶ ὥρας τὸν υἱόν της, κατέβη ὀρμητικῶς τὴν κλίμακα, ἀλλ' ἰδοῦσα ὅτι ἤμην κ' ἐγὼ, ἐφόρεσεν ἐν σπουδῇ τὸ γιασμάκι καὶ τὸν φερετζέν της, διότι μόνον εἰς τὸν πατέρα, εἰς τὸν σύζυγον, τοὺς ἀδελφούς καὶ τὰ τέκνα των δεικνύουσι τὴν μορφήν των αἱ Ὀθωμανίδες.

— Εἶσαι ὠχρὸς, εἶσαι πολὺ ὠχρὸς... ἀνεφώνησε μετ' ἀνησυχίας ἄμα ὡς εἶδε τὸν Ἐλμᾶς.

Τὸν ἔλαβεν εἰς τὴν ἀγκάλην της, ὡς ὅτε ἦτο νήπιον, καὶ τὸν κατεφιλει.

— Μυρίζεις ῥακὴ! εἶπε μετ' ἀηδίας.

Ἄλλὰ διὰ μιᾶς τὸ μητρικὸν ὀρμέφυτον αὐτῆς εἰσέδου εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἐνόησε πόσον ὀξὺς θὰ ἦτο ὁ πόνος τοῦ υἱοῦ της διὰ νὰ θελήσῃ οὕτως νὰ τὸν ἀποναρκώσῃ διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος, καὶ ἐσφιγξεν ἐν τῇ ἀγκάλῃ τὸν Ἐλμᾶς μετὰ στοργῆς ἀπεριγράπτου, ψιθυρίσασα·

— ὦ, παιδί μου!...

— Μὴ φύγῃς, μοῖ εἶπεν.

Λαβοῦσα δὲ τὸν Ἐλμᾶς ἐκ τῆς χειρός, ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς τὸν κοιτῶνά του καὶ ἀφ' οὗ τὸν κατέκλινε μετὰ μητρικῆς μερίμνης, ἦλθεν εἰς τὸ ἐντευκτήριον, ὅπου περιέμενον.

Τῇ διηγήθη ὅσα εἶδα, ὅσα ἤκουσα ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Ἐλμᾶς.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκρούσθη βιαίως ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἀῦσῆς χανῆμ, ἐμμανῆς ἐκ τῆς ὀργῆς.

— Ὁ σκύλος! ὁ χοῖρος!... ἐφώνησεν ἄμα εἰσελθὼν, δὲν μᾶς τὴν πωλεῖ, τὴν ἐπώλησεν εἰς τὸν πασσᾶν, λέγει... αὐριο βράδυ θὰ εἶνε εἰς τὸ χαρέμι του.

— Τὸ παιδί μου χάνεται! ἀνέκραξεν ἐκ βάθους καρδίας ἡ Ἀῦσῆς χανῆμ· πρέπει νὰ τὸ σώσωμε τὸ παιδί μου!... Ἄ!... Θὰ πάγω εἰς τὸν πασσᾶν, πού τὴν ἠγόρασε· θὰ πέσω εἰς τὰ πόδια του· θὰ τοῦ δώσω διπλᾶ!...

Καὶ ἐν ᾧ ἐπέστρεφον εἰς Φανάριον διὰ τῶν σκολιῶν καὶ ἀνωμάτων δρομίσκων, ἀνελογιζόμενη τὴν δυστυχῆ σκλάβαν, τὴν ὁποίαν οὔτε ἠρώτων ἂν ἀγαπᾶ, ἀνελογιζόμενη τὸν ἀτυχῆ Ἐλμᾶς, ὅστις ἀπέθνησκεν ἐξ ἔρωτος.....

Τὴν ἐσπέραν τῆς ἐπαύριον μετέβην εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Ἐλμᾶς· εὐρον τὴν μητέρα του ὀλοφυρομένην ἐν ἀπελπισμῷ. Εἶχεν ὑπάγῃ εἰς

τόν πασσάν, ὁ δὲ Ἐλμάς τὴν ἀνέμενον ἐν τῷ δωματίῳ του· ἐπέστρεψε καὶ τῷ ἔφερε τὴν ἀπάντησιν· ὁ πασσᾶς ἤρνεϊτο διαρρήδην νὰ παραχωρήσῃ τοιαύτην καλλονήν· πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν του ἀπὴντα τοιοῦτον μαργαρίτην καὶ δὲν ἐνόει νὰ τὸν προσφέρῃ εἰς ἓνα παιδάριον ἐκεῖ· τί νὰ κάμῃ τὰ διπλᾶ καὶ τριπλᾶ χρήματα; χρήματα εἶχεν ὅσα ἤθελεν· ὁ Ἐλμάς ἤκουσε τὴν ἀπάντησιν ἡσυχος· ἀλλ' ἡ μήτηρ του δὲν ἠπατάτο· ἐκείνη ἢ ἡσυχία του τὴν ἐτρόμαζεν· ὁ Ἐλμάς ἐξῆλθε μετ' ὀλίγον· ἀλλὰ δὲν ἐπανῆλθε· παρῆλθον ὦραι ὀλόκληροι καὶ δὲν ἐφάνη· ἡ δυστυχὴς Ἀὔσῃ ἐπνίγετο ὑπὸ τῆς ἀγωνίας· ἔστειλε τὸν ἀδελφόν της εἰς Ἐμιργιάν, νὰ τὸν φέρῃ, ἂν ἦτο ἐκεῖ· συνετάραξε τὰς συνοικίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τῶν θεραπόντων καὶ τῶν θεραπαινίδων της, αὐτὴ μένουσα ἐν τῷ κονάκ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἠδύνατο στιγμὴν τινα νὰ ἐλθῇ.

Ἐπῆλθεν ἡ νύξ καὶ δὲν ἀνεφάνη. ὦ, τί μαρτύριον ὑπέστη μέχρι πρωΐας ἡ δυστυχὴς Ἀὔσῃ χανήμ!... ἀλλ' ὅ,τι ἐμελλε νὰ ἴδῃ ἦτο ἀκόμη τρομερώτερον τοῦ ὅτι ἐφαντάζετο. Τὴν ἐπαύριον μία ἀμαξία ἐσταμάτησε πρὸ τοῦ μεγάρου· ἀστυνομικοὶ τινες ὑπάλληλοι ἐξέβαλον ἐν πτώμα, τὸ πτώμα τοῦ Ἐλμάς, χαίνουσαν φέρον πληγὴν εἰς τὴν καρδίαν. Εἶχον εὖρη αὐτὸ ἐν Σκούταρι, παρὰ τὸ μέγαρον ἐνὸς πασσᾶ, τοῦ πασσᾶ, ὅστις ἐνουμφεύετο τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν τῷ χαρεμίῳ του τὴν Νουρμαχάλ.

Ἡ τάλαινα Ἀὔσῃ ἄμα εἶδε τὸν Ἐλμάς της οὕτω, ἔρρηξε σπαρακτικὴν κραυγὴν καὶ κατέπεσεν ἀναίσθητος ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ υἱοῦ της.

Ἐγὼ δὲ διὰ τῆς φαντασίας ἀνέπλαττον ὅλον τὸ δράμα τῆς αὐτοκτονίας· ὁ Ἐλμάς ἐν τῇ σκοτίᾳ τῆς νυκτός, προλόγῳ τῆς σκοτίας τοῦ θανάτου, εἰς ὃν ἀπεφάσισε νὰ καταφύγῃ, ἠτένιζε τὰ πεφωτισμένα παράθυρα τοῦ χαρεμίου τοῦ πασσᾶ· καὶ ἐπὶ πέτρας καθήμενος ἢ πυρετωδῶς διασκελιζὼν τὴν βορβορώδη πλατεῖαν, δὲν ἠδύνατο ν' ἀποσπάσῃ τὰ βλέμματά του ἐκ τῶν παραθύρων ἐκείνων· ὀπισθεν δ' ἐνὸς αὐτῶν ἔβλεπε τὴν Νουρμαχάλ ἐν τῇ ἀγκάλῃ τοῦ γέροντος πασσᾶ.... ἔβλεπε τὸν λάγνον ἐκείνον σάτυρον μολύνοντα μὲ τὰ χεῖλη του τὰ χεῖλη της, μιαινόντα μὲ τὴν πνοὴν του τὴν πνοὴν της, ἔβλεπε τὸ παρθενικόν, τὸ πάλλευκον σῶμά της σφιδάζον ὡς σφάγιον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ σφαγέως· καὶ ἐν τῇ ὀξύτητι τῆς ὀδύνης, μανιώδης ἐκ λύσσης, ὅπως ἀπελάσῃ τὸν φρικώδη ἐφιάλτην ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἐστήριξε τὸ πολυβόλον ἐν τῇ καρδίᾳ· ἡ σφαῖρα ἐφόνευσε τὴν ὀδύνην. Καὶ τὴν αὐγὴν εὖρον αὐτὸν κεκυλισμένον ἐν τῷ πηλῷ, κρατοῦντα ἐτι τὸ ὄπλον....

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Π. ΚΟΥΡΤΙΑΗΣ.

ΜΥΘΟΣ

Ἔνα παιδάκι μιὰ φορὰ, τί νόστιμο παιδάκι!

Δικό του κτῆμα καθ' αὐτὸ εἶχ' ἓνα γαῖδουράκι.

Ὅταν τὸ πῆραν, τὸ παιδί δὲν ἦτο μεστωμένο.

Ἦτο γαῖδουρι τοῦ σπιτιοῦ, πιστὸ καὶ μαθημένο.

Μαζῆ σχεδὸν μεγάλωσαν καὶ πῶς τὸ ἀγαποῦσε!

Τὸ τάγιζε, τὸ χἀῖδενε καὶ τοῦ γλυκομιλοῦσε.

Ἡ μάνα του φιλιῶντάς το ῥωτοῦσε καθ' ἡμέρα:

«Ποῖον ἀγαπᾷς καλλίτερα; ἐμὲ ἢ τὸν πατέρα;»

Κ' ἐκεῖνο ἀποκρίνονταν ἀμέσως: — «Τὸ γαῖδουρι!»

Καὶ τ' ἄκουεν ὁ γαῖδαρος ἐκεῖ κοιτὰ ἔς τ' ἀχοῦρι,

Κι' ὁ μαῦρος ἐκαμάρονε, κουνοῦσε τὴν οὐρά του,

Ἐσήκουε τὴν κεφαλὴ κ' ἐτίστορε τ' αὐτιά του

Φιλοτιμία γαῖδουριοῦ! Ποτὲ τόσο καμάρι

Δὲν εἶδε γαῖδουριοῦ γατρὶ καὶ γαῖδουριοῦ σαμᾶρι.

Καὶ τάχα τί παράδοξο, ὅσο κι' ἂν ἦτο ζῶο,

Νὰ εἶχε μὲς ἔς τὸ κόκκαλο κ' ἐν αἴσθημα ἀθῶο;

Τὸ αἴσθημα ποῦ ἔτρεφε ὁ φίλος ἴσια, ἴσια,

Ἦτον ἀγάπη τοῦ σπιτιοῦ κι' ἀγάπη γαῖδουρίσια!

Πλὴν πῶς ἀλλάζον ἢ καρδιαῖς κ' ἢ τύχαις μὲ τὸ χρόνο!

Ἀκοῦστε τί ἐξαφρικὸ εὐρήκε τὸν κῦρ ὄρο.

Μιὰ μέρα ἓνα ἄλογο, εἰς ἵππος ἀπὸ γένος,

Κομψός, ὀρθός, καμαρωτὸς καὶ χρυσοσελωμένος,

Ἐκεῖ κοιτὰ ἔς τὴν γειτοριά χλιμίντριζε μὲ χάρι,

Δεξιὰ ζερβιὰ κντιάζωντας, κτυπῶντας τὸ ποδάρι.

Μόλις τὸν βλέπει τὸ παιδί (ὁ κόσμος πῶς γυρίζει!)

Βγάζον γρωπιαῖς τὰ μάτια του, ἀνάφτει, κοκκινίζει,

Καὶ λαχταρεῖ ἐπάνω του ῥ' ἀρέβη ἄν μπορέση,
 Νὰ τὸ θαυμάσῃ ἢ γειτοριά ἔς τὴν ὑψηλὴ τὴν θέσι.
 Ὡς τόσο τί τὰ θέλετε, σὲ λίγο, σὲ λιγάκι,
 Ἐς τὴν σέλλ' ἀπάνω βρέθηκε τὸ ξυπνητὸ παιδίκι,
 Καὶ παρενθὺς λησιμόρησε κ' ἐμίσησεν ἀκόμα
 Κάθε γαϊδάρου δούλεψι, κάθε γαϊδάρου σῶμα.
 «Ποιὸν ἀγαπᾷς καλλίτερα; (ῥωτᾷ τὴν ἄλλη μέρα
 Ἡ μάνα), τὸ γαϊδοῦρί σου, ἐμὲ ἢ τὸν πατέρα;»
 Χωρὶς καρένα δισταγμὸ — «Τὸ ἄλογο!» — φωνάζει.
 Κι' ὁ ὄνος ἀπ' τ' ἀχοῦρί του ἀκούει καὶ στενάζει.
 Δὲν πίστευε πὼς ἠμποροῦν μὲ τόσην εὐκολία
 Νὰ λησιμοροῦν οἱ ἄνθρωποι τὴν πρώτη τους φιλία.
 Δὲν εἶχε πνεῦμα ὁ πτωχὸς εὐθὺς γὰρ διακρίνη
 Ὅτι πρὸς τὸ καλλίτερο ὁ κόσμος πάντα κλίνει.
 Καὶ ὅταν κατορθώσῃ τις σὲ ἄλογα ῥ' ἀρέβη
 Καιρὸν δὲν ἔχει ἔπειτα γαϊδάρους γὰρ χαϊδεύη.
 Τ' αὐτιά του κάτω ἔκτοτε, δὲν τρώγει, δὲν κοιμᾶται,
 Μόνον τὰ περασμένα του μερόνυχτα θυμᾶται.
 Ἄς τὰ θυμᾶται, ἄς πονῇ, ἄς πάθῃ ὅ,τι πάθῃ,
 Ξηρὸ τομάρι μοναχὸ ἄς μείνῃ, γιὰ γὰρ μάθῃ
 Πῶς πρέπει, ἄν ὀρέγεται ἔς τὸν κόσμον τις γὰρ ζήσῃ,
 Ἡ γὰρ μὴν ἦναι γαῖδαρος ἢ γὰρ μὴν ἀγαπήσῃ.

† ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ.

ΜΟΥΚΤΑΡ ΚΑΙ ΦΡΟΣΥΝΗ

Μετὰ τὴν ἐν Κων/πόλει κάθειρξιν τοῦ στρατηγοῦ Ῥῶς εἰς τὰς εἰρ-
 κτὰς τῶν Ἑπτὰ Πύργων (Γεδι-Κουλέ), ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ζωήτσα, δια-
 μένουσα ἐν Ἰωαννίνοις, ταχέως λησιμονήσασα τὸ δυστύχημα τοῦ συζύ-
 γου της, — εἰς δυστύχημα ἦτο δι' αὐτὴν τοῦτο —, διήρχετο τὸ πλεί-
 στον τοῦ χρόνου ἐν τοῖς χαρεμίσι τῶν τριῶν πασσάδων, τοῦ Ἀλῆ καὶ
 τῶν υἱῶν του Μουκτάρ καὶ Βελῆ, παντοιοτρόπως ῥαδιουργοῦσα.

Ὁ γάμος αὐτῆς μετ' Εὐρωπαίου ἦτο μαρτύριον. Ἐθεώρει σχολα-
 στικὸς τοὺς τύπους τῆς ἐθιμοταξίας, ὑψηλοφώνως δὲ καγγάζουσα δη-
 γεῖτο καὶ ἀπειμειέτο ἐπὶ τὸ κωμικώτερον τί εἶδε καὶ τί ἐπᾶθε κατὰ τὸ
 σύντομον διάστημα τῆς ἐν Γαλλίᾳ διαμονῆς της.

Ἡ Ζωήτσα, ἀνταρχειῖσα ἐν τῷ χαρεμίῳ, σφόδρα εὐηρεστεῖτο εἰς
 τὸν μουσουλμανικὸν βίον καὶ μικρὰν ἐποίει διάκρισιν τῶν δύο θρησκειῶν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ Ζωήτσα ἐγένετο λύκαινα, παρακολου-
 θοῦσα τὰ ἴχνη τῆς Φροσύνης.

Ὁ σύζυγος τῆς Φροσύνης Δ . . . . διέτριβεν ἐν Βενετίᾳ ἀμερί-
 μως, διότι αἱ ἐπιστολαὶ τῆς συζύγου του ἦσαν ἐνθαρρυντικαὶ καὶ διότι
 αὐτὴ ἐπανειλημμένως ἔγραφε πρὸς αὐτὸν ὅτι ἠτοιμάζετο μετὰ τῶν τέ-
 κνων καὶ ὑπηρετῶν της γὰρ μεταβῆ εἰς Βενετίαν, καὶ τῷ συνίστα γὰρ
 μὴ λάβῃ τὸν κόπον γὰρ ἐπανέλθῃ εἰς Ἰωάννινα.

Ἡ Φροσύνη ἐσχάτως εἶχεν ἀπολέσει πᾶσαν σύνεσιν, ὁ ἔρωσ καὶ ἡ
 φιλοδοξία της ἐφθασαν εἰς τὸ κατακόρυφον, ἀλλὰ μήπως ὁ ἔρωσ τοῦ
 Μουκτάρ ἦτο κατώτερος; Ὁ Μουκτάρ τοσοῦτον ἠρᾶτο αὐτῆς, ὥστε,
 καταφρονῶν τὴν γυναικωνίτιν καὶ ἀψηφῶν πάντα κίνδυνον, ἐπεσκέπτετο
 φανερὰ τὴν Φροσύνην ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς, ἐκεῖ δὲ συνανεστρέφετο ἐλευ-
 θέρως μετὰ πολλῶν ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν.

Ὅ,τι ὁ Hughes λέγει περὶ Μουκτάρ, ἦτοι ὅτι ἦτο σκληρὸς καὶ
 λίαν φιλήδονος ἄνθρωπος, ἄπιστος καὶ ἀχάριστος, εἶναι ἀνακριθέστα-
 τον, ἐκτὸς ἂν ἐκλαμβάνῃ αὐτὸν ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Βελῆ.

Ὁ Μουκτάρ, νεώτατος, εἶχεν ὄντως ὑποπέσει εἰς πολλὰς νεανικὰς

(1) Ἀπόσπασμα ἐξ ἀνεκδότου δηγήματος.

παρέκτροπας, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πρὸς τὴν Φροσύνην ἔρωτός του ἐσυνέτι-
σθη πολὺ καὶ ἠθικοποιήθη, διὸ καὶ οἱ περιηγηταί, οἱ ἐπισκεψάμενοι κατ'
ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὴν Ἑπειρον, εἶναι εὐνοϊκώτεροι πρὸς αὐτὸν καὶ
πρὸ πάντων ὁ στρατηγὸς Vaudocourt, περιγράφων αὐτὸν ὡς τὸ εἶ-
δωλον τῶν Ἑλλήνων καὶ τὸ σέμνωμα τῶν Ἀλβανῶν, ἀνδρα χρηστὸν,
ἐλευθέριον, ἀνδρεῖον, φίλον τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν, ὡς
φυλάτξαντα δὲ πάντοτε τὸν λόγον τῆς τιμῆς καὶ τὰς ὑποσχέσεις του (1).

Ὁ Μουκτάρ, ὡς ἄλλος Ἑρακλῆς, εἰς τοὺς πόδας τῆς χριστιανῆς
Ὀμφάλης ἀπώλεσε τὸ φιλόμαχον αὐτοῦ καὶ πρῶτος παρατηρήσας
τοῦτο ἦν ὁ πατὴρ του Ἀλῆς, ὅστις εἰς τὰς κατὰ τῶν Σουλιωτῶν καὶ
ἄλλων ἐκστρατείας ἐπεμπε πάντοτε τοὺς υἱοὺς του ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ἀλ-
βανῶν. Ἐπανελθὼν εἰς Ἰωάννινα ἐκ τῆς κατὰ τοῦ Πασβάνογλου ἐκ-
στρατείας αὐτοῦ ὁ Ἀλῆς ἐζήτησε τὴν Φροσύνην, ἀλλ' αὕτη, κρυβεῖσα
ἐν τινι τῆς νήσου ἀγροκηπίῳ (τῆς κυρὰ Καβούραιας), κατώρθωσε νὰ
διαδοθῆ καὶ πιστευθῆ ὅτι ἀπῆλθεν εἰς Βενετίαν πρὸς συνάντησιν τοῦ
συζύγου αὐτῆς. Ὁ Ἀλῆ πασσαῶς οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ φαντασθῆ ὅτι
ἀντεραστῆς αὐτοῦ ἦτο ὁ υἱὸς του Μουκτάρ, ὅτι ὑπῆρχε μία κυρὰ
Καβούραια εἰς Ἰωάννινα, ἣτις ἦτο ἡ γνωστὴ του Ἀιτώρια, καὶ ὅτι
ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς πλέον ἢ ἅπαξ οἱ δύο ἐρασταὶ ἠυθύμουν καὶ ἐγέλων
διὰ τὸ ἐρωτόληπτον τοῦ γέροντος Βεζύρη.

Ὁ Ἀλῆς ἐξέλαβεν ὡς ἀλήθειαν ὅτι ἡ Φροσύνη ἀνεχώρησεν ἐξ Ἰωαν-
νίνων ἀπασχολούμενος δὲ ὑπὸ πολλῶν πολιτικῶν μεριμνῶν καὶ ἀπει-
λούμενος ὑπ' ἀπειρῶν κινδύνων ἐλησμόνησε παντελῶς τὴν Χριστιανίαν.

Βαθμηδὸν ἐφθασαν μέχρι τῶν ὠτων του ἀσαφεῖς τινες φῆμαι, ὅτι
ὁ Μουκτάρ ἀπέποιετο τὴν ἀρχηγίαν καὶ ἀπέφευγε τὸν πόλεμον, διότι
ἦτο δούλος ἐκτάκτου τινὸς καλλονῆς, ἣν ἔλουε καθ' ἐκάστην οὐ μόνον
μὲ τὸν χρυσοῦν ὄμβρον τῆς Δανάης, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἀδαμάντων
τοῦ χαρμεῖου του. Εἶπον αὐτῷ, ὅτι ἰδωρήσατο καὶ τὸν πολῦτι-
μον δακτύλιον τοῦ ἀρραβωνός του. Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον καταταράξαν
τὸν γέροντα Βεζύρη ἦν ὅτι ὁ οἶκος τῆς Ἀφροδίτης ταύτης μετεβλήθη
εἰς πολιτικὸν σύλλογον τῶν Ἑλλήνων, ἐν ᾧ ὁ Μουκτάρ ὁσημέραι ἠλ-
ληνοποιεῖτο καὶ συντόμως ἐμελλε νὰ ἀπαρνηθῆ τὸν Παισιᾶ καὶ τὸν
Προφήτην.

Τὰς πληροφορίας ταύτας πρώτη ἐκόμισεν αὐτῷ ἡ μελανόφθαλμος
Ζωήτσα, ἡ σύζυγος τοῦ γάλλου στρατηγοῦ, ἣτις, ἀπολέσασα τὸν
ἔρωτα τοῦ Μουκτάρ, περιφρονήσασα τὰς προλήψεις τῆς ἐποχῆς καὶ

(1) Memoirs of the Jonian Islands by General Guillaume de Vaudo-
court σελ. 298.

παριδοῦσα τὴν ἡλικίαν τοῦ Ἀλῆ, δὲν ἐδίστασε νὰ γείνη ἡ παλλακίς
τοῦ πατρός, ὅπως ἐκδικηθῆ τὴν ἔρωμένην τοῦ υἱοῦ.

Πάντες ἤκουον περὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ τυράννου ἀφηγήσεις ποι-
κίλας καὶ ἀγριωτάτας. Ἡ ζηλεία, ἡ ὀργή, ἡ ἐκδίκησις, ἡ περιεργία,
νὰ πληροφορηθῆ τίς ἦτο αὐτῆ ἡ Χριστιανή, ἤναψαν εἰς τὸ στῆθος του
τρομερὰς φλόγας.

Προσεκάλεσε πάραυτα τοὺς δύο πιστοτέρους του Ἑλληνας, τὸν Βά-
γμιαν καὶ τὸν Μάρθον, τὸν μυστικὸςύμβουλον του, καὶ διέταξεν αὐτοὺς
ν' ἀνακαλύψωσι τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην φωλεάν.

Ἀμφότεροι οὗτοι κάλλιστα ἐγίνωσκον τὰ συμβαίνοντα, πλὴν δύο
ἰσχυροὶ λόγοι παρεκίνησαν αὐτοὺς νὰ κρατῶσι τὸν τυράννον ἐν τῷ σκότει
ὅσον περισσότερο ἠδύναντο. Πρῶτον, διότι, ἐπισκεπτόμενοι καὶ οὗτοι
συχνάκις τὸν οἶκον τῆς Φροσύνης, παρετήρησαν τὴν πρὸς τοὺς ὁμογε-
νεῖς αὐτῶν κλίσιν καὶ εὐνοίαν τοῦ Μουκτάρ καὶ βαθμηδὸν προσεκολ-
λήθησαν αὐτῷ, πολλῶν ἐλπίδων ὑπὲρ τοῦ γένους ἐμπορούμενοι, διότι
ὁ Μουκτάρ, ἀνὴρ τοῦ πατρός του διάφορος, ἦτο φύσει εὐλικρινὴς καὶ
ἐνέπνεεν αὐτοῖς πλήρη ἐμπιστοσύνην· δεύτερον, διότι ὁ μὲν Καβούρης
ἦτο συγγενὴς μακρόθεν τοῦ Μάνθου, ἡ δὲ Ἐμινέ, μήτηρ τοῦ Μουκτάρ,
λίαν ἀγαπῶσα τὸν υἱὸν τῆς καὶ φοβουμένη τὴν ὀργὴν τοῦ πατρός διὰ
τὸν πρὸς τὴν Χριστιανὴν ἔρωτα τοῦ υἱοῦ, ὄν ἐγίνωσκεν, ἐπεφόρτισεν
αὐτοὺς νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Μουκτάρ, τοῦ πεφιλημέ-
νου τῆς υἱοῦ.

Ἐν τούτοις ἡ χρηματικὴ στενοχωρία τοῦ ἐν Βενετίᾳ συζύγου τῆς
Φροσύνης ἐπήνεγκε τὴν κρίσιν. Ἡ κατάργησις τῆς Βενετικῆς Δημοκρα-
τίας ὑπὸ τοῦ Βοναπάρτου προὔξενησεν ἀνυπολογίστους ζημίας εἰς τὸν
ἐκεῖ ἐμπορικὸν κόσμον, τὸ ἀκτάσχετον βεῦμα συμπαρέσυρε καὶ τὸν
σύζυγον τῆς Φροσύνης Δ..., εἰς τὸ ἐμπόριον ἀσχολούμενον.

Παρήγγειλεν οὗτος κατεσπευσμένως αὐτῇ νὰ ἐκποιήσῃ τινὰ τῶν ἐν
Ἰωαννίνοις κτημάτων, ὅπως δυνηθῆ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐντιμὸν θέσιν
του καὶ μὴ ἀναγκασθῆ νὰ χρεωκοπήσῃ. Ἡ Φροσύνη ἀντὶ νὰ ἐκποιήσῃ
τινὰ τῶν κτημάτων τοῦ συζύγου, ἀντὶ νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ βαλλάντιον
τοῦ Μουκτάρ, ὅπερ οὗτος πάντοτε εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν τῆς, ἐξ ἀβρο-
φροσύνης καὶ ἐμψύτου ὑπερηφανείας, ὅπως μὴ ὁ Μουκτάρ ἐννοήσῃ τὰς
οἰκονομικὰς τῶν δυσχερείας, οὐδὲν ἐπραξεν, ἀλλ' ἀπεφάσισε νὰ ἐκποι-
ήσῃ τοὺς ἀδάμάντας τῆς, ἐν οἷς ἦσαν καὶ οἱ ὑπὸ τοῦ Μουκτάρ αὐτῇ
δωρηθέντες, μεταξύ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ περίφημος δακτύλιος, ὃν ὁ
Βεζύρης τῆς Βεράτης εἶχε δώσει ὡς ἀρραβῶνα τῷ Μουκτάρ, μνηστευ-
θέντι τὴν θυγατέρα του.

Ἡ πράτρια, ἡ διαπραγματευομένη τὴν πώλησιν τῶν τιμαλφῶν λίθων
μετὰ πλουσίου ἀδαμαντοπώλου τῶν Ἰωαννίνων, διεπραγματεύετο συγ-

χρόνος, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Φροσύνης, τὸν δακτύλιον καὶ μὲ τὴν Ζωήτσαν. Ἐκόμισε λοιπὸν τοῦτον πρὸς αὐτήν, αὐτὴ δὲ ἔδειξεν οὐτὸν τῇ συζύγῳ τοῦ Μουκτάρ ὅπως τὸν ἀγοράσῃ· ἐκπληκτος καὶ παρὰφορος ἐκείνη ἔδραμε καὶ ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας τοῦ Βεζύρη, ὅστις κατάπληκτος ἐπληροφόρηθη ὅτι ἡ διάσημος καλλονὴ ἦν αὐτὴ ἡ Φροσύνη, ἣν ἐνόμιζε μακρὰν τῶν Ἰωαννίνων, ἡ δὲ κυρὰ Καβούραϊνα ἦτο ἡ τραγὴ Ἀντωνία, ὡς τὴν ἐκάλει.

Ὁ Βεζύρης ἐσκέπτετο πολλὰς ἡμέρας περὶ τῆς ἐκδικήσεώς του, ἐμνηχανορράφει καὶ ἐμελέτα ἐν τῷ νῷ παντοίας παγίδας. Ὅθεν διέταξεν ἡμέραν τινὰ τὸν Μουκτάρ, μηδὲν ἀποδείξας αὐτῷ, νὰ ἀναχωρήσῃ κατεσπευσμένως εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπὶ κεφαλῆς τεσσάρων χιλιᾶδων Ἀλβανῶν κατὰ τοῦ Γεωργίου Ὁσμάν, πασσαῖ τῆς πόλεως ταύτης, ἀποστατήσαντος κατὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ προτιθεμένου νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν Πασβάνογλου.

Ἡ διαταγὴ τοῦ Βεζύρη ἦτο ἡ ἀνωτέρα τιμὴ, δι' ἧς πατὴρ καὶ ἡγεμῶν ἠδύνατο νὰ περιβάλλῃ υἱὸν καὶ στρατηγόν· ἐπειδὴ δὲ ἐν Ἰωαννίνοις ἐπεκράτει τότε εἶδος τι στρατιωτικῆς πειθαρχίας, ὁ Μουκτάρ οὐδὲ νὰ ἀπειθήσῃ ἠδύνατο, οὐδὲ νὰ ἀποποιηθῇ τὴν προσφερομένην αὐτῷ τιμὴν.

Παρακολουθοῦμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τῆς Φροσύνης ὥρας τινὰς πρὸ τῆς ἐξ Ἰωαννίνων ἀναχωρήσεώς του.

Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν ἡ διαταγὴ τοῦ πατρὸς του ἤθελεν εἶναι σεβαστὴ καὶ ποθητὴ αὐτῷ, ἀλλὰ νῦν, καίτοι λίαν φιλοπολέμου χαρακτῆρος, ἀνιερῶς ἔφερε τὴν ιδέαν τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν Ἰωαννίνων. Ἐν τούτοις, πείσας τὴν καρδίαν ἀπέναντι τοῦ καθήκοντος, ἔδωκε ταῖς ὑπ' αὐτὸν ἀξιοματικοῖς τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς καὶ ἀποχαιρετίσας τὴν σύζυγον καὶ τοὺς ἐν τῇ γυναικωνίτιδι, μετέβη ὅπως διέλθῃ τὸν ἐναπολειφθέντα αὐτῷ χρόνον εἰς τὸν οἶκον τῆς περιποθήτου αὐτῷ Φροσύνης. Ἡ Φροσύνη ἐκκλωπιζέτο συνήθως πρὸς τὸ ἐσπέρας ὅπως δέχεται τὸν ἐραστὴν αὐτῆς. Ὁ Μουκτάρ, προῶτως ἐλθὼν εἰς ἐπίσκεψίν της, εὗρεν αὐτὴν ἔτι φέρουσαν τὸ συνήθες ἐνδυμα τοῦ οἴκου, ἦτοι λευκὸν ποδήρη χιτῶνα, ὅστις ἀνεδείκνυεν αὐτὴν ὡς αἰθερίον τινὰ νύμφην.

— Ἀγαπητὴ Μουκτάρ!... Θεὲ μου!... ἀλλ' εἶσαι ὠχρὸς! Τί συμβαίνει λοιπὸν;

— Φροσύνη! πηγὴ τῆς εὐδαιμονίας μου! κράτησον τὴν καρδίαν σου, ἦλθον ὅπως σὲ ἀποχαιρετίσω μετ' ὀλίγον ἀναχωρῶ εἰς Ἀδριανούπολιν!...

— Ἀναχωρεῖς, Μουκτάρ;

— Φροσύνη μου, ὠραία μου Σελήνη, σκληρὸς μὲν ὁ ἀποχωρισμός, ἀλλ' ἔχομεν τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα τῆς ταχείας συναντήσεώς μας.

— Μουκτάρ!... ἡ ἐλπίς μας εἶναι κενὴ τῆς καρδίας ἡμῶν εὐτυχία, εἶναι τὸ ἀπατηλὸν θέλγητρον τῆς ἐωθινῆς δρόσου, ὅπερ ὁ εἰς τοὺς καύσωνας τῶν τροπικῶν ὁδοιπόρος ματαίως ζητεῖ ν' ἀπολαύσῃ, ἡ ἐλπίς... μὲ ἔμαθες, Μουκτάρ, νὰ ζῶ εἰς πραγματικότητας, ὅθεν ἀδιαφορῶ τώρα δι' ὅλας τὰς ἐλπίδας τοῦ κόσμου... ἡ ἐλπίς!... φεῦ!... εἶναι ἀπλῆ μόνον παραμυθία τῆς πασχούσης ἡμῶν φαντασίας.

— Φρόσω μου, ἡ εὐτυχία πάντοτε δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεώς μας· ἐὰν ἐξηρτᾶτο ἐξ ἡμῶν, ἤθελον ἐκκενώσαι πρὸ τῶν ποδῶν σου τοὺς θησαυροὺς τοῦ Γκόλκονδα (1). Ἄν ἐξηρτᾶτο ἐξ ἡμῶν, ὠραία μου φίλη, θὰ σὲ ὠδήγουν πρὸ πολλοῦ εἰς τοὺς τερπνοὺς κήπους τῆς Ἰρέμης, ἐκεῖ δὲ διηνεκῶς θὰ ἐγευόμεθα τὴν οὐράνιον ὀλβιότητα, ἣν ἄνευ σοῦ οὔτε ἐν τῷ παραδείσῳ Ρουσσῶν ποτὲ δὲν θὰ γευθῶ. Ὁ Μουκτάρ, ἐλκύσας τὴν κλαίουσαν Φροσύνην, ἐξηκολούθησε μετὰ ζέσεως.

— Πίστευσόν με, Φροσύνη μου, ὅτι ὁ χωρισμός οὗτος ἤναψε τῆς Ἀζαρμπιζιάν (2) τὰς φλόγας εἰς τὰ στέρνα τοῦ Μουκτάρ.

— Ὅταν δύο ἐρῶσαι ψυχαί, Μουκτάρ, ἀποχωρίζονται, ἡ μᾶλλον τετραυματισμένη σφοδρότερον βασανίζεται ὑπὸ τῶν ὑποψιῶν τοῦ κόσμου ὅλου... Συγγνώμην, φίλτατε Μουκτάρ. Ἀκροῶμαι φωνῆς μυστικῆς, ψιθυρίζουσας εἰς τὰ ὠτά μου ὅτι ὁ χωρισμός οὗτος δὲν εἶναι πρόσκαιρος, ἀλλ' αἰώνιος. Ἡ δὲ φωνὴ αὕτη οὐ μόνον ἐν τῇ καρδίᾳ μου βοᾷ, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τοῦ νοῦ μου. Ναί, Μουκτάρ, νομίζω ὅτι μοὶ λέγει τι ὅτι κατὰ τὴν ἀπουσίαν σου θὰ ἔλθῃ ἡ τρικυμία νὰ μὲ ἀφραπίσῃ, ὅτι θὰ μὲ χάσῃς διὰ παντός, ἀνδρεῖέ μου Μουκτάρ.

— Ὅχι! ὦ Ἀσμούχ (3), δὲν θὰ μοὶ φέρῃς αὐτὴν τὴν δυστυχίαν! Πρὸς τί λοιπὸν νὰ τρέχω νὰ θηρεύω τὴν δόξαν τοῦ πατρὸς μου, ἐὰν ὀπισθὲν μοὶ τοιοῦτον πῦρ θὰ ἀποτεφρώσῃ τὴν στέγην τῆς ἰδίας μου εὐδαιμονίας! Φροσύνη μου! ἐὰν ἐξηκολούθῃς οὕτω θλιβερῶς προφητεύουσα τὸ μέλλον, θὰ ρίψω τὴν σπάθην εἰς τοὺς πόδας σου καὶ δὲν θὰ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὸ πλευρόν σου.

— Ὅχι, Μουκτάρ, ὄχι... οἰαδὴποτε καὶ ἂν ἐνσκήψῃ ἐπ' ἐμοῦ συμφορὰ, τὸ στάδιόν σου, τὸ μέλλον σου, ἡ ὑπόληψίς σου, ἡ ἰδίᾳ μου ὑπαρξίς ἀπαιτοῦσιν ὅπως οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον παρακούσης εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Βεζύρη· εἶσσι ὁ πρωτότοκος καὶ ὁ διάδοχος τοῦ κράτους, εἶσσι τὸ εἶδωλον τῶν Ἀλβανῶν καὶ ἡ ἐλπίς τῶν Ἑλλήνων, καλέ μου Μουκτάρ. Ἀπαγε! ἡ Φροσύνη οὐδέποτε θὰ καταστῇ αἰ-

(1) Ὁρεινὴ ἐπαρχία τῶν Ἰνδιῶν, ἐν ἣ εὗρέθησαν οἱ μεγαλύτεροι ἀδάμαντες.

(2) Ἀζαρμπιζιάν ἡ μυθολογούμενη παρὰ Πέρσας γῆ τοῦ πυρός.

(3) Δαίμων τοῦ πολέμου.

τία τῆς ἐλαχίστης συμφορᾶς σου· ἀγνοεῖς τάχα ὅτι ὁ ἀδελφός σου Βελῆς ζητεῖ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὑφαρπάσῃ τὰ δίκαιά σου; ὁ δὲ ζηλότυπος καὶ σκληρὸς πατήρ σου τάχα δὲν θὰ ἀναδειχθῇ σκληρότερος ἢ ὁ, τι ὁ Μέγας Πέτρος πρὸς τὸν υἱόν του;... Ναί! ἐλπίς καὶ ὑπαρξίς μου Μουκτάρ!... ὁ πατήρ σου ἤδη γοργῶς προβαίνει εἰς τὴν ἡλικίαν· ἐὰν ὁ θάνατος τὸν προφθάσῃ, σὺ δέ, Μουκτάρ, ἀγαπητὲ Μουκτάρ, ἐμοῦ ἔνεκεν δὲν διαδεχθῆς τὸν πατέρα σου, θὰ βασανίζωμαι καθ' ὅλον τὸν βίον καὶ θὰ κατατρώχωμαι ὑπὸ τῶν ἐλέγχων τῆς συνειδήσεως. Καὶ ἐὰν δὲν μ' αἰτιᾶσαι ἀκόμη σὺ, ἀλλ' οἱ Χριστιανοὶ δὲν θὰ καταρῶνται ἐμέ; Ναί, ἡ κατάρρα τοῦ ἔθνους μου θὰ πέσῃ φρικαλέα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, θὰ λέγωσιν ὅλοι ὅτι ἡ Φροσύνη ἐδίδαξε τὸν Μουκτάρ ν' ἀγαπᾷ τοὺς Ἕλληνας, νὰ σέβηται τὴν θρησκείαν των, νὰ μεριμνᾷ ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλ' ἐν τῷ ἐγωϊσμῷ αὐτῆς δὲν τὸν ἀφῆκε νὰ φροντίσῃ καὶ διὰ τὸ μέλλον των. Ὅταν δὲ ἐν ἔθνος καταρᾶται ἓνα ἄνθρωπον, Μουκτάρ φίλτατε, μάθε ὅτι ὁ οὐρανὸς αὐτὸς τὸν καταρᾶται. Ὅχι, ὄχι, δράμε, ἀνδρεῖέ μου Μουκτάρ, ὅπου ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα σὲ καλοῦσιν, ἐνθυμοῦ δὲ μόνον τὴν Φροσύνην· τὸ κατ' ἐμέ, πιστευσον ὅτι οὐδὲ μία στιγμή θὰ πκρέλθῃ ἄνευ τῆς ἀναμνήσεώς σου. Σὺ μόνος ἀπερρόφησας ὅλον τὸ μνημονικόν μου. Ναί! ἀληθῶς! τὸ φίλτρον τῆς μητρὸς ὑπάρχει μὲν πάντοτε ἐν τῇ καρδίᾳ, ἀλλὰ δὲν ἐπικρατεῖ πλέον ἐν αὐτῇ ὡς πρότερον, ἡ δὲ ὠγρὰ συνείδησις, συνέταιρος τῆς ἀπελπισίας, καθεύδει ἐν ὅσῳ εὐρίσκεσαι ἐγγὺς ἐμοῦ, μακρὰν σου θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὴ ἀδυσώπητος νὰ κρούῃ τὴν μνήμην μου.

— Φροσύνη μου! ποῖον τῶν ζῴδιων δὲν ὠγριᾷ ἐνώπιόν σου;... εἶσαι ὁ γλυκὺς ρόυς τοῦ βίου μου· ναί, οὐρὶ τῆς Γεωργίας, ἀπερχόμενος μακρὰν σου, προαισθάνομαι ὅτι κακόν τι πνεῦμα ἔρχεται ὡπως διακόψῃ αὐτόν. Ναί, φίλτάτη μου, σὲ ἀφίνω παρὰ τῷ σκληροτέρῳ τῶν τυράννων, φοβοῦμαι τὸν πατέρα μου πλειότερον τοῦ ἀσπονδοτέρου μου ἐχθροῦ· εἴθε ὁ δίκαιος Ἀλλάχ νὰ μὴ κάμῃ γνωστὸν εἰς αὐτόν τὸν μυστικὸν ἔρωτά μας· εἶναι ὁ τύραννος τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὅλων τῶν ἐλευθέρων ιδεῶν αὐτῆς. Οὐαί, ἐὰν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου μάθῃ τὸν ἔρωτά μας! Προὔτιμών νὰ σὲ ἐγκατέλειπον ἐπὶ τῶν ὁρέων τοῦ Λαρί ἢ Ἀραράτ, ὅπου ἐνέπηξε τὴν φωλεάν τῆς ἡ πειναλέα καὶ σιδηρῶνυξ τοῦ Γκιούλ(1) ὄρνις, παρὰ εἰς τὰ Ἰωάννινα πλησίον τοῦ πατρός μου. Προσφιλεστάτη μοι Φροσύνη, σῶσον σεαυτήν..... φύγε εἰς τὰ ξένα, ἀπελθε νὰ διαμείνης εἰς Κέρκυραν μέχρι τῆς ἐπανόδου μου..... σὲ παρκαλῶ, σὲ καθικετεύω.

(1) Γκιούλ, ὄρνις μυθολογικόν, ταραχοποιόν, εὐρισκόμενον ἐν Ἀραράτ.

— Θάρρει, μὴ μὲ φοβίζεις τόσον, Μουκτάρ, ἐντρομος ἀνέκραξεν ἡ Φροσύνη, τοιοῦτοι μαῦροι διαλογισμοὶ ἄλλοτε δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν νοῦν μου· ἐν ὅσῳ διέμενες πλησίον μου, ὁ φόβος ἦτο ἄγνωστος εἰς ἐμέ· εἶμαι ἐτοίμη ὄχι μόνον εἰς τὴν Κέρκυραν νὰ ὑπάγω, ἀλλὰ καὶ μετημφιεσμένη, ἂν ἐπιθυμῆς, νὰ σὲ παρακολουθήσω εἰς τὴν ἐκστρατείαν.... Ἄλλ' ὄχι! τοῦτο δὲν γίνεται, τοῦτο δὲν πρέπει νὰ γείνη· ἀφοῦ θὰ ἀναχωρήσῃς, θὰ μεταβῶ καὶ πάλιν εἰς τὴν τρώγλην τῆς Καβούραιννας, τὴν προτέραν φυλακὴν· ἐκεῖ ζῶσα θὰ ἐνταφιασθῶ· ποτὲ δὲν θὰ ἐξέλθω τοῦ κοιτῶνός μου, οὐδεὶς δὲ ἄλλος ἐκτὸς αὐτῆς θὰ τὸ γνωρίζῃ.

— Ναί, εἰς τὸν οἶκον τοῦτον εἶσαι ἀληθῶς ἀσφαλῆς, ἀλλ' εἰς τὴν Κέρκυραν εἶσαι ἀσφαλεστέρα· ἐὰν δὲ ἡ ἐκστρατεία διαρκέσῃ μῆνας πολλοὺς, δὲν δύνασαι νὰ μένης ἐνταφιασμένη ἐντὸς ἐνὸς οἰκίσκου.

— Μουκτάρ, ὁ θάλαμος, ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ ἐνταφιασθῶ, εἶναι δι' ἐμέ προτιμότερος πάντων τῶν παραδείσων, διότι θὰ διέρχωμαι ὅλας τὰς ἡμέρας μου συλλογιζομένη τὸν προσφιλῆ μου Μουκτάρ· θὰ βλέπω τὴν εἰκόνα του καὶ μόνον αὐτόν θὰ ἐνθυμῶμαι. Θὰ ἀναγινώσκω καὶ θὰ ἀποστηθίζω τὰς τόσον τερπνάς καὶ εὐφρεῖς ἐπιστολάς του, ἡ δὲ ἀνάγνωσις των θὰ ποτίζῃ μὲ νέκταρ τὴν ἀλγοῦσαν καρδίαν μου καὶ θὰ ζωογονῇ καὶ ἀπασχολῇ τὸν νοῦν μου· ὁ μονήρης βίος, ἡ θεὰ τῆς φύσεως καὶ ὁ ἐλεύθερος ἀήρ τῆς ἐξοχῆς θὰ ἀνακουφίζῃ κατὰ τι τὸ βάρος τῆς ψυχῆς μου.... Μουκτάρ, δός μοι τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι διόλου δὲν θὰ ῥιψοκινδυνεύσῃς τὴν ζωὴν σου εἰς τὰς μάχας.

— Φροσύνη μου, εἶμαι ὁ διάδοχος τοῦ πατρός μου· ἂν σὲ ἀγαπῶ, ἂν ἀγαπῶ τὸ γένος σου, πρέπει νὰ μὴ χάσω τὰ ἐπὶ τῆς ἐξουσίας δίκαιά μου· δὲν ἐπιθυμῶ νὰ δώσω ἀκαίρους ὑποσχέσεις καὶ προῶρους ἐλπίδας· ἀλλ' ἐὰν ὁ Μουκτάρ ἐπιζήσῃ καὶ γείνη βεζύρης, ἂν γείνη ἡγεμὼν τῶν χωρῶν τούτων ὡς ὁ πατήρ του, ἡ Φρόσω μου ἐξίσου θὰ συμμερισθῇ μετ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἐλαχίστην εὐδαιμονίαν του, οἱ φίλοι τῆς καὶ ὁμόθητοί της θὰ ἦναι φίλοι καὶ οἱ τὴν πρώτην κατέχοντες θέσιν ἐν τῇ διανοίᾳ του.

Μὲ δακρυβρέκτους ὀφθαλμοὺς περιεπτύξατο ἡ νέα γυνὴ τὸν ἐκλεκτὸν τῆς καρδίας τῆς, ὁ δὲ Μουκτάρ μὲ βεβαρημένην ψυχὴν καὶ ὡς μειράκιον κλαίων ἀπεχωρίσθη ἐκείνης, ἧς τὸ ὁμοίωμα ἀπετυπώθη ἐν τῇ καρδίᾳ του ὡς παρήγορος ἄγγελος.

Σκληρωπὸς ἐπανελθὼν εἰς τὸ στρατόπεδόν του ὁ Μουκτάρ εὗρεν ἀναμένοντα ἐκεῖ τὸν πατέρα του· λαβὼν τὰς διαταγὰς τοῦ Βεζύρη εἶχεν ἀποχαιρετίσει αὐτόν, διὸ μετ' ἐκπλήξεως εἶδε τὴν παρουσίαν του ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἀλβανῶν του.

— Ἦλθον νὰ σὲ συνοδεύσω, Μουκτάρ, μέχρι τῶν προαστείων τῶν Ἰωαννίνων, εἶπεν Ἀλβανιστὶ ὁ πανοῦργος αἰλουρος... Τί ἔχεις; φρίνεσαι

τόσον τεθλιμμένος ὡσεὶ νὰ ἀπέρχῃσαι οὐχὶ εἰς στάδιον δόξης, ἀλλ' ὡς νὰ ὀδηγήσαι εἰς καταδίκην. . . . ἰδοὺ σοὶ ἐγγχειρίζω τὸ φερμάκιον τῆς Πόρτας, δι' οὐ κατώρθωσα νὰ ὀνομασθῆς πασσᾶς τῆς Ναυπάκτου.

— Εἶναι σκληραὶ στιγμαί, πάτερ μου, αἱ τοῦ ἀποχωρισμοῦ εἰς ἓνα οἰκογενειάρχην, ὑπετραύλισεν ὁ Μουκτάρ λαμβάνων τὸ φερμάκιον μηχανικῶς καὶ φέρων τοῦτο ἀπὸ τῶν χειλέων εἰς τὸ μέτωπόν του.

— Μόνον οἱ χαῦνοι δούλοι τῶν γυναικῶν φρονοῦσιν οὕτω, Μουκτάρ, οὐχὶ ὅμως καὶ οἱ πολεμισταί. Μουκτάρ, οἱ ἄνδρες εἶναι διὰ τὰ ὄπλα, καὶ αἱ γυναῖκες διὰ τοὺς καπετούς· μὴ μὲ κἀμῆς λοιπὸν νὰ ἐρυθρίω διότι εἶμαι πατήρ σου.

Ὁ Μουκτάρ ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ Βεζύρη καὶ ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὰ χεῖλη του, εἶτα διέταξε νὰ ὀδηγήσῃσι τοὺς ἵππους.

Πατήρ καὶ υἱὸς ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τεσσάρων χιλιάδων ἀρειμάνιων Ἀλβανῶν· καὶ ὁ μὲν Ἀλῆς εὐτραφέστατος, προσεγγίζων τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας, ἦτο πολίος, βαρὺς, ἡρεμῶν ἐπὶ τοῦ στήματος ὡς ἐπὶ ἔδρας πατριαρχικῆς, τοῦ ἵππου του χαλινχογυμμένου ὑπὸ δύο χρυσοῦ ἐνδεδυμένων μαύρων, ὁ δὲ ἀρειμάνιος Μουκτάρ ῥαδινός, εὐκαμπτος καὶ ἐμπλεὺς ζωηρότητος, ἐκάλπαζε πρὸς τέρψιν τῶν θεωμένων αὐτὸν ὡς νορμανδὸς ἱππότης προετοιμαζόμενος δι' ἱπποδρομίαν.

— Πρὶν ἢ ἐγκαταλίπῃς τὰ Ἰωάννινα, Μουκτάρ, ἄς ἐπιδειξώμεν ἑαυτοὺς εἰς ὅλην τὴν πόλιν· ἰδὲ μὲ πόσῃν εὐχαρίστησιν μᾶς ὑποδέχονται οἱ ἄνθρωποι· ἄρες ἐμὲ ὀδηγόν.

Τυχαιῶς ἢ ἐκ προμελέτης ὁ Ἀλῆς μετ' ἀδιαφορίας εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν, ἐν ἣ ἦν καὶ ὁ οἶκος τῆς Φροσύνης.

Ἡ καρδία τοῦ Μουκτάρ ἤρξατο παλλομένη· ἠγνόει ἂν ὁ πατήρ του ἐπίτηδες διήρχετο ἐκ τοῦ οἴκου τῆς ἐρωμένης του ἢ τυχαιῶς· ὁ αἰλουρος τῆς Πίνδου ὅμως, ὅστις ἄκρῳ ὀφθαλμῷ ἐπεσκόπει τὸν συνωμότην υἱόν, ὑπεκρίνετο ἀμμιήτως, οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον προδοθεῖς.

Ὁ Μουκτάρ διερχόμενος πρὸ τῆς οἰκίας τῆς Φροσύνης οὐδὲ κἄν ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ κεκλεισμένα παράθυρα αὐτῆς, ἀρ' ἑτέρου ὅμως ἐπανῆλθεν εἰς αὐτὸν ἡ γαλήνη ὅτε εἶδεν ὅτι ὁ πατήρ του διερχόμενος ἐκείθεν οὐδὲ τὴν ἐλάχιστην ἔδωκε προσοχὴν.

— Δόξα τῷ Προφήτῃ, δὲν γνωρίζει τίποτε, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, δύναμαι ἡσυχος τώρα νὰ ἀπέλθω.

Αἱ ὑποψαίαι εἶχον διεγείρει τοιοῦτον φόβον ἐν τῇ καρδίᾳ του, ὥστε ἀπεφάσισεν ἅμα ἀποχωρισθεῖς τὸν πατέρα του νὰ ἐγκαταλίπῃ ἐπ' ὀλίγον τὸν στρατὸν του, νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἰωάννινα καὶ παραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὴν Φροσύνην ὡς μαιράκιον.

Ἄλλ' ὁ Τεπελενλῆς ἦτο γεννήτωρ οὐ μόνον τοῦ Μουκτάρ, ἀλλὰ καὶ τοῦ δόλου καὶ παντοίων μηχανορραφιῶν· ἤδη δὲ εἰδείχθη ἀμίμητος ἐν

τῇ ὑποκρίσει. Ἀπεχωρίσθη τοῦ υἱοῦ του περὶ τὸ λυκόφως φιλικώτατα, πλεῖστα συνδιαλεχθεῖς περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους, εὐχηθεῖς αὐτῷ ὡς Σπαρτιάτης δάφνας νίκης ἢ ἐνδοξον θάνατον.

Καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ σεράγιον τῆς Λιθαρίτσας παντοῖα διχθουλεύμενος καὶ πλεῖστα κατὰ διάνοιαν μηχανώμενος.

Ὁ Ἀλῆς οὐδέποτε ἐβιάζετο ἐν τοῖς σχεδίοις αὐτοῦ· ἔστηνε τὰς παγίδας του, ἀπεκκλύπτε δὲ ταύτας μόνον ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν θυμάτων του· ἀνέμενε τὴν εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφιξὴν τοῦ Μουκτάρ ἵνα ἄρξῃται τῶν σατανικῶν ἐνεργειῶν του. Ὁ Ἀλῆς ἐφοβείτο τὸν υἱὸν του, διότι ἀπῆλαυε μεγίστης δημοτικότητος ἐν Ἰωαννίνοις καὶ διότι ἦτο ὀρμητικὸς, ὀξύθυμος. Ὑπώπτειε δὲ καὶ κατασκόπους, ὅθεν ἔκρινεν ὀρθὸν νὰ μὴ προβῇ εἰς τὸ ἐλάχιστον διχθῆμα ἐνόσω ὁ ἐραστὴς τῆς Φροσύνης εὐρίσκετο ἐγγὺς τῆς Ἡπείρου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Βεζύρης τῶν Ἰωαννίνων, οὐτινος τὸ ὄνομα περιεβάλλετο δι' εὐρωπαϊκῆς φήμης, ἐφελκύων ἀθρόους τοὺς ξένους εἰς Ἰωάννινα, διετρέφου τοιαύτην μεγαλοπρέπειαν καὶ ἐκλαμπρον ἐπίδειξιν, τοιαύτην πολυτέλειαν ἐντὸς τῶν παλατιῶν του καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν περιηγητῶν, ὥστε ἐνεθουσίᾳ ὑπὲρ αὐτοῦ πάντας τοὺς ξένους, τοὺς ἀγνωσοῦντας ἐκ τῶν ἔργων καὶ κατορθωμάτων του τὸν σκαῖον τύραννον τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων χωρῶν. Ἡ ἐπίδειξις του αὐτῆ, λέγει ὁ στρατηγὸς Βῶδονκουρ, εὐρίσκετο ἐν ἀρμονίᾳ οὐ μόνον μετὰ τὴν πολῦτιμον καὶ λαμπρὰν ἐνδυμασίαν του καὶ τοῦ πλήθους τῶν λαμπρῶς ἐνδεδυμένων πολλῶν ὑπαλλήλων του, ἀλλὰ καὶ τὴν μᾶλλον *σεβασμίαν*, τὴν μᾶλλον ἐκφραστικῆς γλυκύτητος φυσιογνωμίαν του (*). Ἡ φυσιογνωμίᾳ του ἔφερε τὸ προσωπεῖον τῆς εἰλικρινείας καὶ τιμῆς καὶ οὐδέποτε, λέγει ὁ προρρηθεὶς στρατηγός, ἠδύνατό τις νὰ διαγνώσῃ ἐν τῷ προσώπῳ του ἂν πάθος τι τὴν ὥραν ἐκείνην ἐκόχλαζεν ἐν τῇ καρδίᾳ του. Ἡ ζήλοτυπία, ὁ θυμὸς, τὸ μῖσος καὶ ἡ ἐκδίκησις, τὰ τέσσαρα ταῦτα πάθη, ἐνῶ ἐμάστιζον τὴν καρδίαν του, διέχεον συνάμα ἐπὶ τοῦ προσώπου του τὴν γαλήνην καὶ νέφος ἠθικῆς εὐχαριστήσεως καὶ συνειδήσεως ἐλαφροῦς.

Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὸν ἀνωθι ἀποχωρισμὸν, ὁ Ἀλῆ πασσᾶς καθήμενος μετὰ τοῦ Βάγια εἰς ἓν τῶν παραθύρων τοῦ παλατιοῦ τῆς Λιθαρίτσας, εἶς οὐ ἐφαίνετο ἡ νῆσος τῆς λίμνης καὶ συνδιαλεγόμενος μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἀποστασίας τοῦ Γεωργίου πασσᾶ, αἰφνης, διακόψας τὴν ὀμιλίαν, ἔρωτᾷ :

(*) General Vaudoncourt, Σελ. 263.

SISMANOGLIO
MEGARO

— Ἀλήθεια, Βάγια, ἤκουσες τίποτε περὶ τοῦ ἔρωτός τῆς Φροσύνης καὶ τοῦ Μουκτάρ;

— Ποιᾶς Φροσύνης; ἐμβρόντητος ἀπεκρίνατο ὁ Βάγιας.

— Καὶ μὲν Θανάση, ἐγήρασες καὶ δὲν ἐγνώρισες ἀκόμη τὸν Ἀλῆ...
Θέλεις νὰ μοῦ πῆς πῶς δὲν γνωρίζεις τίποτε!

— Μὰ τὰ μάτια μου, δὲν γνωρίζω τίποτε, Βεζύρη μου, τίποτε, τίποτε, οὔτε εἶδα τίποτε, οὔτε ἤκουσα τίποτε· εἶν' ἡ πρώτη φορά ὅπου ἀπ' τὸ στόμα σου, ἐφένδημ, ἀκούω τοῦτο τὸ χαμπέρι.

— Ἀφερημ, ἀφερημ, μπῆρό μου... γιὰ κύτταζε ἐκεῖ κάτω... βλέπεις ἐκεῖνο τὸ νησί; ... ἐκεῖνο τὸ ἄσπρο κονάκι, πούναι θαμμένο μέσα στὰ πυκνά κυπαρίσσια καὶ στοὺς μεγάλους πλατάνους;

— Ναι, τοῦ Καβούρη τὸ κονάκι, Βεζύρη μου.

— Ἀφερημ... εἶδες καμμιά φορά τὴν κυρὰ Καβούραϊνα;

— Ποτέ μου... ὁ Καβούρης μ' ἐκάλεσε πολλὰς φορὰς νὰ με γέψω στὸ σπῆτί του, ἀλλ' ἀκόμη δὲν ἔμπορεσα νὰ πάγω.

Ὁ Ἀλῆς τὸν ἐθεώρησεν ἀσκαρδαμυκτεῖ, μετὰ μικρὸν δὲ εἶπε·

— Θανάση, γνωρίζεις ποῖα εἶναι ἡ κυρὰ Καβούραϊνα;

— Ὅχι, Βεζύρη μου.

— Εἶναι ἡ μαστόρισσα ἡ Ἀντώνια.

— Μὲ τὰ σωστά σου, ἐφένδημ;... Μπᾶ, μπᾶ, τί ἄλλο χαμπέρι εἶναι τοῦτο;

— Μὲ τὰ σωστά μου καὶ τὰ γερά μου, μπῆρό μου, καὶ ὁ Καβούρης μας εἶναι ἕνας ἄθλιος, διότι κουβαλεῖ ὄλαις τῆς εὐμορφικῆς Χριστιανοπούλαις ἐκεῖ μέσα γιὰ τὸ παιδί μου· ἐκείνη ὅμως πού ἀπ' ὄλαις, μπῆρό μου, πιπίλισε περισσότερο τὸ μυαλό τοῦ Μουκτάρ, εἶναι ἡ κυρὰ Φροσύνη, τοῦ δεσπότη μας ἡ ἀνεψιά... Βλέπεις, Θανάση, τὸ ἄσπρο κονάκι; ἐκεῖ μέσα εἶναι κλεισμένη.

Ταῦτα λέγων ἐδείκνυε διὰ τῆς μακρᾶς καπνοσύριγγός του τὴν ἀπέναντι ἐπὶ τῆς νήσου ἔπαυλιν.

— Βεζύρη μου, αὐτὸ εἶναι τὸ πειρὸ μεγάλο χαμπέρι, πού 'ς τὴν ζωὴ μου ἤκουσα, προσποιούμενος τελείαν ἄγνοιαν ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας.

— Ἐγέλασε, μπῆρό μου, αὐτὸς ὁ κατεργάρης ἐμένα, ἐμένα, τὸν κύρ Μάνθο, τὸν κύρ Κολοβό, τὸν κύρ Ψαλλίδα καὶ ὅλο τὸν κόσμον καὶ τὸ πειρὸ χειρότερον, Θανάση, ἐκεῖ μέσα μαζώνονται τώρα οὔλοι οἱ ῥέμπειλοι Ῥωμηοί, πού βάλθηκαν μὲ τὰ σωστά τους νὰ κάμουν βασιληᾶ των τὸν Μουκτάρ καὶ ἐξαφάνισουν ἐμένα τὸν πατέρα του.

— Τί λέγεις, Βεζύρη μου!!! μπᾶ! μπᾶ! τέτοιο πρᾶγμα δὲν γίνεται... Μήγκρις καὶ κανέναν σου πουλεῖ ψευτικὰς γιὰ νὰ σὲ βάλῃ νὰ τὰ χαλάσῃς μὲ τὸ παιδί σου;

— Κύτταξε 'δῶ, Θανάση, τοῦτο τὸ δακτυλίδι. Τὸ γνωρίζεις; Εἶ-

ναι ὁ ἀρραβῶνας τοῦ Μουκτάρ, τὸ χάρισε τῆς Φροσύνης, αὐτὴ τὸ πούλησε στὴ μισή του τιμὴ καὶ ἐγὼ τὸ ἀγόρασα χωρὶς ἐκείνη νὰ τὸ γνωρίζῃ. Ἡ αἰτία, ὅπου ὁ βεζύρης τοῦ Βερατιοῦ εἶναι τόσο θυμωμένος ἐναντίον μου, εἶναι τὸ δακτυλίδι τοῦτο καὶ ἡ διαγωγὴ πού ἐδείξ' ὁ Μουκτάρ εἰς τὴν κόρην του.

Ταῦτα λέγων ὁ πολυμήχανος Τεπελενλῆς, ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ θύλακός του μέγαν ἀδάμαντα ὡς λεπτοκάρυον καὶ ἐδείκνυεν αὐτὸν τῷ Βάγια.

— Μαραίνονται τὰ μάτια μου καὶ τρέμουν τὰ γόνατά μου γι' αὐτὰ πού με λέγεις, Βεζύρη μου... Ὁ Καβούρης λοιπὸν εἶναι 'φείδι φαρμακερὸ σὰν τὴν μονομερίδα, μὰ κ' οἱ σκοποὶ του εἶναι βαλανίδια κούφια.

— Θέλω νὰ πῆς, Βάγια, μὲ ἑκατὸ παλληκάρια νὰ μοῦ τοὺς φέρῃς ὅλους ἀπὸ τὸν ἀφέντη ὡς τὴν ὑστερνή δοῦλα, ὅλους, ὅλους, ὅσοι εἶναι μέσα 'ς ἐκεῖνο τὸ κονάκι... κύτταξε, μπῆρό μου, καλὰ, μὴ σοῦ φύγῃ ἡ Φροσύνη... αἴντε, Θανάση!

Ὁ Βάγιας εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην διαταγὴν ἔμεινεν ὡς ἐμβρόντητος, ἀλαλος καὶ σύννους.

— Τί διαλογᾶσαι, Θανάση;

— Διαλογᾶμαι, Βεζύρη μου, ποῖο εἶναι τὸ καλλίτερον... ἂν ἐκεῖ μέσα ἦναι ἡ φωνὴ τοῦ Μουκτάρ, δὲν πρέπει, ἐφένδημ, νὰ βιαστοῦμε, γιὰτὶ δὲν ξεύρομε πόσο μεγάλη εἶν' αὐτὴ ἡ συνωμοσία. Τὰ Γιάννινα εἶναι ἄδεια τώρα ἀπὸ Ἀρναούτηδες, οἱ μισοὶ εἶναι 'ς τὸν πόλεμον τοῦ Σουλίου, ἄλλοι 'ς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἄλλοι κάτω σιμὰ 'στὴ Πρέβεζα καὶ Πάργα. Ἄν οἱ Ῥωμηοὶ ἐβᾶλθηκαν μὲ τὰ σωστά τους νὰ κάμουν βασιληᾶ των τὸν Μουκτάρ κ' ἂν τᾶχουν ψημένα μὲ τοὺς καπιτανέους, πού τώρα εἶναι σηκωμένοι ἐναντίον μας, ἡ παρουσία μου θὰ τοὺς κάμῃ ν' ἀρχίσουν 'ς τὸ λεπτὸ τὸ τουφέκι. Μέσα 'ς ἐκεῖνο τὸ κονάκι θὰναι κρυμμένοι ἀπ' ἐκείνους τοὺς κλέφταις, πού εὐκόλα κανεῖς δὲν τοὺς κάνει ζάπτι, ἢ ἂν δὲν ἦναι κρυμμένοι ἐκεῖ, θὰναι 'ς τοῦ Μουκτάρ τὰ ὑποστατικά, πούναι 'κεῖ κοντά... Τὸ γνωρίζεις, ἐφένδη μου· ὅλο τὸ νησί ἀπαρθινεῖ σήμερα εἰς τὸν Μουκτάρ, ἅμα τὸ λοιπὸν ἐγὼ παρουσιασθῶ 'μπροστὰ στὸν Καβούρη, πούναι τοῦ Μουκτάρ πλασμένο παιδί, μπᾶμ. θὰ μ' ἀδειάσῃ τὴν κουμποῦρα πρὶν ν' ἀνοίξω τὸ στόμα νὰ τοῦ μιλήσω... καὶ στὴ σφυριξιά του σὰν μελίσει θὰ μαζωχθῇ τοῦ Ὀλύμπου τὸ καρυοφύλλι... μὰ δὲν εἶναι τοῦτο μοναχά· θὰ προφτάσουν νὰ κρύψουν, Βεζύρη μου, οἱ κατεργάρηδες τὴν Φροσύνη καὶ θὰ μηνύσουν τοῦ Μουκτάρ νὰ προσθάσῃ 'πίσω στὰ Γιάννινα· βᾶι, βᾶι, Βεζύρη μου! οἱ τέσσαρες χιλιάδες Ἀρναούτηδες τοῦ Μουκτάρ εἶναι ὡς τὸ κόκκαλο πισοὶ καὶ 'δικοὶ του πού θὰ γυρίσουν μαζί του, καὶ σὰν ἔλθουν μιὰ φορά στὰ Γιάννινα, θὰ 'ρθοῦν μὲ στραμμένα τουφέκια ἐπάνου μας. Ἐφένδημ Βεζύρη, δὲν πρέπει νὰ σοῦ τὸ κούψω, οἱ Ἀρναούτηδες ἀγαποῦν τὸ παιδί σου

περισσότερο από σένα και 'μένα' αν το λοιπόν έχουν και τους 'Ρωμικούς μαζί τους, κ' αν οι Σουλιώται κάμουν ένα γιουρούσι μέσα 'ς τὰ Γιάννινα, 'μπορεί σε μια στιγμή να μᾶς χαλάσουν, ὅ,τι τριάντα πέντε χρόνια φτιάνουμε. Τὸ μυστικό τοῦτο, πού μοῦ πες, Βεζύρη μου, αν ἦν ἀληθινό, κανένας ἄλλος ἀπὸ 'μένα δὲν πρέπει νὰ τὸ μάθῃ, οὔτε χρειάζονται βιάσματα πρᾶγματτα τῆς στιγμῆς, αν ἡ Φροσύνη ἦναι κρυμμένη ἐκεῖ μέσα, εἶναι σὲ καλὸ κλουβὶ κλεισμένη σήμερα, αὔριο, μεθαύριο και γιὰ πολλὰς 'μέραις' ἔπειτα ἀπὸ 'κείνους τοὺς ἑκατό, πού θὰ πάρω μαζί μου, ποιὸς μοῦ λέγει πὼς οἱ δέκα δὲν εἶναι μέσα 'ς τὴ συνωμοσία και πρῶτοι θὰ δώσουν τὴν εἶδησι τοῦ Καβούρη; 'Εγὼ 'ς τὴ θέσι σου, Βεζύρη μου, δὲν πιστευόμουν οὔτε 'Ρωμῆο οὔτ' 'Αρβανίτη σὲ τέτοιαις ὥραις, γιατί τώρα πειθὸν δὲν ἔχεις νὰ κάμῃς οὔτε μὲ Φραντζέζους ἢ Μοσκόβους, οὔτε μὲ 'Ρωμικούς και 'Αρναούτηδες, ἀλλὰ μὲ τὸ ἴδιο σου παιδί, πού ὁ κόσμος πολὺ τὸ ἀγαπᾷ και 'ξέρει πὼς θὰ σὲ κληρονομήτῃ. ... Τὸ βλέπεις, Βεζύρη μου, ὁ καθένας εὐκολα-εὐκολα δὲν θὰ πάγῃ νὰ τοῦ χαλάσῃ τὴν φωνή.

— Οἱ στοχασμοί σου, Θανάση, ἔχουν πολλὴ φρόνησι, μὰ ἤλπιζες τὸ παιδί μου, πού ἐγὼ τῶκαμα πλούσιο, μεγάλο και ξακουστό, νὰ ζητῇ τὴν ἐξολήθρεσί μου; Ποιὸν ἄλλον τότε, μπῆρό μου, πρέπει νὰ 'μπιστευθῶ;

— Τάχῃ, Βεζύρη μου, δὲν 'μπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ συνωμοσία χωρὶς τὸ παιδί σου νὰ 'ξέρῃ τῆς φλέβης τῆς; 'Μπορεῖ ὁ Μουκτάρ νὰ πηγαίῃ ἐκεῖ γιὰ γλέντι και οἱ μουρλοὶ 'Ρωμῆοὶ νὰ τὸ πέρνουν γιὰ 'λευθεριά, 'μπορεῖ νὰ πηγαίῃ ἐκεῖ γιὰ νὰ μαθαίῃ τοὺς στοχασμούς τους και σὰν ἔλθῃ ἡ ὥρα πρῶτος νὰ 'λθῇ νὰ σοῦ τὸ 'πῇ. Μὰ τὴν πτωχὴ γνώμη μου, Βεζύρη, δὲν μοῦ χωρεῖ τὸ μυαλό, ὅσο στραβοκέφαλο και αν ἦναι τὸ παιδί σου, και ὅση τυφλομάρα ἀπὸ τὴν ἀγάπη ἔχει, ν' ἀρνηθῇ γονιό, μῆνα, πατριδα, Σουλτάνο και Προφήτη και τὴν ἴδιαν του τὴν ψυχή. ... Γι' αὐτό, Βεζύρη μου, σοῦ λέγω μὴ βιαστῆς νὰ σπρώξῃς τὰ πρᾶγματτα ἐκεῖ, πού ἡ ῥεμματικὴ των δὲν τὰ σπρώχνει. ... δὸς μου καιρό, Βεζύρη μου, τώρα πού μὲ σφύριζες κάτι, ν' ἀμολήσω μὴ φορὰ κ' ἐγὼ τοὺς συμπίρους μου και νὰ σοῦ 'βρῶ τὴν ἀλήθειαν.

— Σὺ, Θανάση, ὡς τώρα ποτὲ δὲν μὲ 'γέλασες, μὰ και χίλιοι ψύλλοι 'μπαινόν 'ς τ' αὐτιά μου μέσα πὼς και σὺ κάτι 'ξέρεις ἀπὸ τὰ τρεχόνμενα. Ἡ Ζωήτσα μοῦ εἶπε ὅτι ἡ ἀδελφὴ τῆς, ἡ κυρὰ Μίλιαινα τῆς εἶπε πὼς σὺ ἔγραψες τοῦ Μίλιου 'ς τὸ Χόρμοβο γιὰ νὰ φύγῃ, ὅταν 'σκόπευαν νὰ τὸν πιᾶσω, και μοῦ εἶπε ἀκόμα πὼς και σὺ εἶσαι μέσα 'ς αὐτὴ τὴ συνωμοσίαν, μὰ γὼ δὲν 'πίστευαν οὔτε τὸ πιστεύω.

— Ὁ 'Αλῆς ἐπρόφερε τὰς τελευταίας λέξεις μετ' ἀδελφικῆς ἀπλότητος και ἀδικιορίας, ὡσεὶ ἐνεπνέετο τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ὑπὸ βεβαιοτέρης ἐμπιστοσύνης.

— 'Αν ὄλ' αὐτὰ τὰ χαμπέρια, ἐφέντῃ μου Βεζύρη, τὰ κρατῆς ἀπ' τὴν παληοζωήτσα, τίποτα δὲν εἶναι ἀλήθεια, ἀλλὰ οὔλα εἶναι στρογγυλὰ ψέματτα. Ὁ Μουκτάρ 'μπορεῖ ν' ἀγαπᾷ τὴν Φροσύνη, νὰ τᾶχῃ μαζί τῆς φτιασμένα, ὡς και ἡ ἀφεντιά σου 'μποροῦσες νὰ κάμῃς τὸ ἴδιο, μὰ τίποτε παραπάνω. Ἡ γλωσσοῦ ἡ Ζωήτσα ἀπὸ τὴ ζήλια τῆς, γιατί ξεψυχοῦσε και λιγονότανε πάντοτε γιὰ τὸν Μουκτάρ, σοῦ βάνει τώρα ξηρόκλαδα γιὰ μὴ μὲγάλη φωτιά και τὰ λέγει συνωμοσία, τάχατες δὲν τὴν ξέρουμε τὴν Ζωήτσα τί κουτάλα και τί φτιάρα εἶναι; ... Μπᾶ, τὰ Γιάννινα οὔλα τὴν ξέρουνε. Ὅσο γιὰ 'μένα, Βεζύρη μου, αν ἡ ἀφεντιά σου, ὅπου μ' ἔχεις σαράντα χρόνια σιμά σου, δὲν μὲ γνωρίζεις, ἀλλοίμονο 'ς τὸ Θανάση Βάγια, αν θὲς σήμερις νὰ μὲ μάθῃς ἀπ' τὸ στόμα τέτοιαν πατσαβούρας σὰν τὴν Ζωήτσα.

— Φτάνει, Θανάση, πήγαινε νὰ 'δῆς τί θὰ μάθῃς ὡς αὔριο και ἔλα νὰ μοῦ 'πῆς, ἐγὼ θὰ ἀκολουθήσω τὴ γνώμη σου, πού εἶναι μὲ πολλὴ φρόνησι.

Μετὰ τὴν συνομιλίαν ταύτην ὁ Βάγιας ἀπῆλθεν, ἀλλὰ σύννομος, διότι παρετήρησεν ὅτι ὁ 'Αλῆς ἐγνώριζε τὰ πάντα και ὅτι ἡ θέσις του περιῆλθεν εἰς κρίσιμον σημείον.

Διὰ τῆς ἀνωτέρω ὁμιλίας ὁ Βάγιας ἐζήτησε ν' ἀναβάλλῃ τοὺς καταχθονίους σκοποὺς τοῦ Βεζύρη ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, πρῶτον ὅπως κοινοποιήσῃ εἰς τὴν 'Εμινὲ τὰ διατρέχοντα, ἧτις ἦτο ἡ προστάτις τοῦ Μουκτάρ και τῆς Φροσύνης, και δεῦτερον ὅπως εἰδοποιήσῃ τὴν Φροσύνην νὰ σπεύσῃ νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου και, εἰ δυνατὸν, μακρὰν και αὐτῆς τῆς 'Ηπείρου. Διηυθύνθη λοιπὸν πᾶραυτα πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ σατράπου.

'Ἦτο ἡ ἕκτη μετὰ μεσημβρίαν, ὁπότε ὁ Βάγιας ἀφῆκε τὴν Λιθαρίτσαν. Μετὰ μίαν ὥραν ὁ 'Αλῆς, ὠπλισμένος και περιτετυλιγμένος ἐντὸς πλουσίας μηλωτῆς, ἐξῆλθε πεζὸς παρακολουθούμενος ὑπὸ τριῶν ἀνθρώπων του.

Διὰ τῆς ἀφοβίας του ἐνέπνεε τὸν τρόπον τοῖς ἄλλοις, ἐξήρχετο σχεδὸν πάντοτε ἀνευ σωματοφυλακῆς, συνοδευόμενος ἀπλῶς ὑφ' ἐνὸς θεράποντος ἢ παρακολουθούμενος μακρόθεν ὑπὸ δύο μπέηδων. Τοιοῦτος ἦτο ὁ τρόμος, ὃν ἐνέσπειρε διὰ τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ θάρρους, λέγει ὁ στρατηγὸς Vaudoncourt, ὡστε ὀλίγα μόνον ἀπόπειραι δολοφονίας ἐγένοντο κατ' αὐτοῦ, καθότι ἐπιστεύετο ὅτι μόνος του ἠδύνατο νὰ παραλύσῃ πᾶσαν κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσιν.

'Ἦτο ἡ 20 'Ιανουαρίου τοῦ 1801. Ἐφθασεν εἰς τὴν παρὰ τὴν λίμνην ὁδὸν, ἡ νύξ ἦτο ψυχροτάτη, ἐπειδὴ ἡ Πίνδος και τὰ πέριξ ὄρη ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ πυκνοῦ στρώματος χιόνος. Ἐξῆλθεν ἔχων ἀπόφασιν νὰ ἀκολουθήσῃ κατὰ γράμμα τὰς συμβουλάς τοῦ Βάγια κατό-

πιν ὁμως δευτέρως σκέψεως, ἄλλως διετέθησαν αἱ ψυχικαὶ αὐτοῦ διαθέσεις. Τὴν πρό τινων λεπτῶν γαλήνην του διεδέξατο ἀντικυματισμὸς τῶν φάουλων παθῶν του. Ἡ ζηλοτυπία του ἐξηγηριούτο βαθμηδόν.

— Πῶς! ὁ υἱός μου, ἔλεγεν, ὅστις ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μιλίου ἐγνώριζε πόσον ἠρώμην τῆς Φροσύνης, νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ τὴν ἀφαιρέσῃ καὶ τόσον μυστικῶς μετ' αὐτῆς νὰ ἐντροφᾷ!... Πῶς! μία ἀπλῆ δούλη, μία ἀφανῆς Χριστιανή, νὰ τολμήσῃ νὰ περιφρονήσῃ ἐμέ, τὸν Ἀλῆν, εἰς τὸν ὁποῖον πασσάδων καὶ μπέηδων θυγατέρες κόπτονται ὅπως αὐθόρμητοι ὑπηρετήσωσιν! Ἀνᾶξιε καὶ χαῦνε Μουκτάρ, υἱὲ τῆς ἀπωλείας!... Λοιπὸν τοὺς θησαυρούς μου, τοὺς τόσον χρησίμους διὰ τὴν δοξάν μου, τοὺς δαπανᾷς ἀνάνδρως διὰ μίαν ἀπίστον; θὰ σοῦ ἀφαιρέσω τὴν σπάθην καὶ τὰς ἵππουρίδας. Ἐὰν δὲν εἶχον πίστιν ἀκράδαντον εἰς τὴν Ἐμινέ μου, ἤθελον πιστεύσει ὅτι δὲν εἶσαι υἱὸς μου γνήσιος, ἀλλὰ νόθος τοῦ μεγαλειτέρου μου ἐχθροῦ, τοῦ πρώην ἑραστοῦ τῆς Βέλιου. Μόνον εἰς ἄνομος, ἀπίστος, ὡς ἐκεῖνον, ἠδύνατο νὰ γεννήσῃ τοιοῦτον παράνομον υἱόν!... Ἀλλ' ὁποῖον κάλλος αὐτὸ τῆς Φροσύνης;... Ἐὰν ἡ ὀμιλία τῆς ἦναι τόσον ἐπαγωγὸς ὡς ἡ οὐρανία μορφὴ τῆς, αὐτὴ βέβαια εἶναι ἡ γυνή, ἡ δυναμένη νὰ ἐπαναφέρῃ καὶ πάλιν τὸν πρεσβύτην εἰς τὴν ἀνιπταμένην μου ἡθῆν.... Νεότης μου! εἶσαι ὁ μεγαλιτέρος πόθος μου, ἡ μόνη μου ἐπιθυμία... τί λέγω; ἔχω ἄλλον εἰς τὸν κόσμον μεγαλιτέρον σοῦ πόθον; ὦ! ἄς ἦμην τριάκοντα ἔτη νεώτερος καὶ ὄχι Σουλτάνος ἠθελον ἀναδειχθῆ, ἀλλ' ὁ ἴδιος Τιμούρ. Ποῖόν ἀγαθόν, ποῖα εὐδαιμονία τώρα εἶναι ὁμοία σου, ὦ Νεότης; ὅλα τὰ ἐγεύθην, ὅλα τὰ ἀπῆλαυσα, ὅλα συσσωρεύονταί μοι πρὸ τῶν ποδῶν μου, καὶ ἐν τούτοις ἄλλο δὲν ποθῶ ἢ τὴν ἀγαπητὴν μου νεότητα. Ἐὰν ἡ Φροσύνη μόνη δύναται νὰ μὲ ἐπαναγάγῃ εἰς ταύτην, δὲν εἶναι ἄρα δι' ἐμέ ἡ γυνὴ αὕτη τὸ πολυτιμότερον τοῦ κόσμου τούτου ὄν, δὲν ἀξίζει νὰ θυσιάσῃ τις ἐνα θρόνον δι' αὐτήν; ἡ καλαισθησία τοῦ Μουκτάρ εἶναι ἀπαράμιλλος, αὐτὸς δὲν εἶναι ἀπλῶς σαρκολάτρης, ἀλλ' εἶναι ὁ ἥρωὺς τῆς ἐκλογῆς παντὸς ὠραίου· ποτὲ πρὶν δὲν περιωρίσθη εἰς μίαν μόνην, καίτοι ἀπασῶν τῶν φυλῶν τῆς Ἡπείρου αἱ καλλοναὶ ὡς ὄμβρος ἐξ οὐρανοῦ ἔπεσον πρὸ τῶν ποδῶν του. Τὸν ἤκουσα πολλάκις λέγοντα ὅτι ἂν τοῦ κάλλους τὸ πνεῦμα θὰ ὑπεισῆρχετο εἰς τὰ βᾶθη τῆς καρδίας του, δὲν ἠθέλε ποτε ἐνσπεῖρει εἰς αὐτὸν πραγματικὸν ἔρωτα. Ἴνα ἐρᾶται ἄρα σήμερον τόσον περιπαθῶς τὴν Φροσύνην, πρέπει νὰ ἦναι ἀνωτέρα αὐτῆ τοῦ ἰδανικοῦ του ἔρωτος, πρέπει νὰ ἔχῃ θέλησιν διὰ τὴν ἀπολύσιν τῶν τοῦ φύλου τῆς. Ναί, αὕτη εἶναι ἡ γυνή, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀπολύσω ὅπως αἰσθανθῶ τὴν ἀληθῆ μου εὐεξίαν, ἀδιάφορον ἂν ἐρᾶται τοῦ Μουκτάρ... ἴσως δὲν τὸν ἀγαπᾷ. Ἀλλ' ὅταν ἐν πρᾶγμα ἦναι εἰς τὴν ἀπόλυτον κατοχήν μας, τί μᾶς μέλει διὰ τὴν ἀγάπην του; διὰ τὴν θέλησίν του; ἄλλως

τε ἡ Φροσύνη θὰ ἦναι γυνὴ πλουσιωτάτη, ὁ σύζυγός της ἔχει ἀπειρά κτήματα, ὁ Μουκτάρ θὰ ἐξεκένωσεν ὅλους τοὺς θησαυρούς του, ὅλην τὴν προίκα τῆς συζύγου του ἐνώπιόν της; ἡ κατοχὴ της ἄρα ἔχει διπλὴν ἀξίαν. Ὁ Μουκτάρ πρό τινων ἡμερῶν, ὡς καλῶς ἐπληροφόρηθην, ἐζήτησε νὰ δανεισθῆ ἀπὸ τὸν ἰουδαῖον τραπεζίτην μου ἑκατὸν πουγγία γροσίων, τὰ ὁποῖα οὗτος, καίτοι γνωρίζει ὅτι εἶναι υἱός μου, τῷ ἠρνήθη⁽¹⁾. Ὁ κόσμος ὅλος γνωρίζει περισσότερον ἐμοῦ τὰ οἰκονομικά του. Ἐὰν ὁ ἀνόητος οὗτος ἐξακολουθῆ νὰ βαδίζῃ οὕτω, τὰχιστα θὰ καταστρέψῃ καὶ ἐμέ. Θὰ μὲ στοιχίσῃ περισσότερα τοῦ Βέλιου, τῶν Σουλιωτῶν καὶ ὅλου τοῦ κατηραμένου τούτου βιλαετιοῦ τῶν Ῥώμηων, διότι πῶς δύναμαι νὰ ἀκούω διασυρόμενον τὸ ὄνομά μου;... θὰ ἀναγκασθῶ καὶ πάλιν νὰ πληρώσω τὰ χρέη του.

Ἰπὸ τοιούτων διαλογισμῶν κυριευθεὶς ὁ Τεπελενλῆς ἀφίκετο εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς λίμνης εἰς τὸ σημεῖον, ἀφ' οὗ ἡ ἐπὶ τῆς νήσου ἑπαυλὶς τοῦ πολιτάρχου Καβούρ ἐφαίνετο καθέτως ἀπέναντί του· φῶς ἀμυδρὸν ἐν τινὶ τῶν παραθύρων τῆς ἐπαύλεως ἔκαμε τὸν γέροντα τύραννον νὰ σκιρτήσῃ.

— Ἀρὰ γε ἐκεῖ εἶναι ὁ κοιτῶν τῆς Φροσύνης;

Τοῦ Βάγια αἱ συμβουλαὶ διήλθον πολλάκις τοῦ πνεύματός του καὶ ἀνεχαίτιζον πρὸς στιγμὴν τὰ βήματά του· αἴφνης ἐν τινὶ τῶν ὀρμητικῶν ἐκείνων στιγμῶν τῆς νευρικῆς του ἐξάψεως, τῶν τόσῳ χαρᾶκτηριζουσῶν ὁλόκληρον τὸν βίον του, ἀνέκραξε·

— Καϊκτσῆ, καϊκτσῆ, γκέλ!

Ἦτο ἐκεῖ ἐν μόνον πλοίαριον· οἱ πορθμεῖς ἐκωπηλάτησαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ σατράπου. Προσεκάλεσε τὸν Ὁμέρ Βριώνην καὶ τοὺς ἄλλους δύο συνοδοὺς, εἰσῆλθον εἰς τὸ πλοίαριον καὶ διέταξε τοὺς πορθμεῖς νὰ κατευθυνθῶσι πρὸς τὴν νῆσον.

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ διάπλου οὐδεμίαν ἀντήλλαξιν μετὰ τῶν συνοδῶν του λέξιν· ὁ νοῦς, ἡ φαντασία του ἐξηκολούθουν προσβαλλόμεναι ὑπὸ νέων μαύρων σκέψεων· μετέβαινεν ἐκεῖ οὐχὶ ὅπως εἰσέλθη εἰς τὴν ἑπαυλιν, ἀλλ' ὅπως κατοπτεύσῃ. Μόνον ὁ κρότος τῶν κωπῶν κατὰ τὴν μαύρην ἐκείνην νύκτα ἠκούετο. Οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἀποτείνῃ τὸν λόγον τῷ Βεζύρη, οὐτινος ἡ φαντασία ἦτο κατ' ἐκείνας τὰς στιγμὰς λέβης, ἐν ᾧ ἀνεκυκῶντο αἱ ἰδέαι αὐτοῦ· ἐπελάθετο ὅτι ἐν τῷ πορθμείῳ ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ μάλιστα ὁ εἰνοσούμενός του Ὁμέρ Βριώνης. Διελογίζετο.

— Ἐξ ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν ἡ νεότης εἶναι ὁ μόνος δι' ἐμέ ἀνεκτίμητος θησαυρός, ταύτην δὲ δύναται νὰ μοὶ ἐπακαδώσῃ μόνον ἐκείνη,

(1) General Vaudoncourt, Σελ. 280.

ἤτις εἶναι κυρίαρχος τῆς καρδίας μου. Καί ἡ γυνὴ αὕτη εἶναι ἡ ἄπιστος, ἡ σκληρὰ Φροσύνη... ἀλλ' ἡ νεότης εἰς τί συνίσταται; εἰς τὴν νεότητα τοῦ σώματος ἡμῶν ἢ εἰς τὴν τῆς ψυχῆς μας; ἡ ψυχὴ μου εἶναι νεαρώτερα τῆς εἰκοσαετοῦς νεανίου; ἀλλὰ μήπως τὸ σῶμά μου δὲν εἶναι ὑγιές καὶ ἀπρόσβλητον ὡς μαρμαρίνος κίων; ἀντέχει εἰς πάσας τοῦ βίου τὰς θυέλλας ὡς ὁ ὀρειχάλκινος ἀνδρὶς εἰς τοῦ ἀγρίου βορρᾶ τὰς προσβολάς... Ἴδου ἕτερον πρόβλημα, ὅπερ μόνον ἡ Φροσύνη δύναται νὰ λύσῃ. Ἐνὰ μῆνα εἰς τὰς ἀγκύλας τῆς καὶ θὰ δυνηθῶ ἴσως ν' ἀπαφανθῶ ἐὰν ἡ ἡγήκατοικῆ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἢ ἐν τῷ σώματι.

Ἡ τρόπις τοῦ πλιδιάρου, ἐραψαμένη τὴν ψάμμον τῆς παραλίας, ἀφύπνισε τὸν φαντασιοκόπον τύραννον πῶν σκέψεων του τούτων. Τῆς χειμερινῆς νυκτός τὸ δριμύτατον ψῦχος, ὅπερ πράγματι ἐψυξε τοὺς συμπλωτήρας του, αὐτὸν οὐδῶς ἠνώχλει.

Διέταξε τοὺς πορθηεῖς νὰ τὸν περιμεύωσιν, αὐτὸς δέ, παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Ὁμέρ Βριώνη καὶ πῶν δύο ἄλλων, ἔλαβε τὴν πρὸς τὴν ἑπαυλιν Καβούρη ἀγούσαν.

Ἦτο σχεδὸν ἡ ὀγδόη ὥρα τῆς νυκτός, καθ' ὅλην δὲ τὴν ἄδοιπορίαν μὴδὲ ψυχὴν ζώσαν συνήντησαν ὅτε δὲ προσηγγίσαν τὴν ἑπαυλιν, διέταξε τὸν Ὁμέρ Βριώνη νὰ προσπαθήσῃ νὰ πληροφορηθῇ πλαγίως παρὰ τοῦ θυρώρου, πόσοι ἄνδρες κατοικοῦν ἐντὸς τῆς ἑπαύλειος καὶ τίνας ἦσαν. Ἐνῶ ὁ Ὁμέρ Βριώνης ἠτοιμάζετο ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν, ἡ πύλη τῆς ἑπαύλειος ἠνοιξε καὶ ἀνὴρ μᾶλλον μικρόσωμος, πλὴν εὐρύνωτος καὶ ῥωμαλέος, ἐξῆλθε κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα ὑάλινον φανόν.

— Ὡρα καλὴ, μπάμπασ, ἀνέκραξεν ὁ Ὁμέρ Βριώνης ἑλληνιστί, ποῖο δρόμο πρέπει νὰ πάρωμε γιὰ νὰ πάμε εἰς τὸ πρῶτο χωριὸ ἀπὸ ἠδῶ... ἐσκοτεινίασε καὶ χάσαμε τὸ δρόμο.

— Θὰ πᾶτετε φίλου τὸν ἀνήφορο, πῶχετε μπροστὰ σας, καὶ σὰν φτάσετε τὴν κορφὴν, κατεβαίνετε τὸν κατήφορο καὶ σὰς φέρνει εἰς τὸ χωριὸ, εἶπεν ὁ ἄγνωστος.

— Τοῦτο ὑποστατικὸ εἶναι; ἐπηρώτησεν ὁ Ὁμέρ Βριώνης.

— Εἶναι τοῦ πολιτάρχου Καβούρη.

— Τοῦ πολιτάρχου Καβούρη!... εἶναι πολὺ φίλος μου... μέσα εἶναι τώρα ὁ πολιτάρχος;

— Εἶναι εἰς τὰ Γιάννινα ὅπου κ' ἂν ἦναι, θὰ φθάσῃ τὸ καιρὶ του.

— Εἶναι ἡ κυρὰ Καβούραινα μέσα;

— Ὁχι, πῆγε εἰς τὸ ὑποστατικὸ τοῦ Μουκτάρ πασσᾶ γιὰ ἓνα χουσιέτι.

— Ἡ ἀφεντιά σου τί του εἶσαι τοῦ πολιτάρχου;

— Ἐγὼ εἶμι ὁ περβολάρχης του.

— Κοτζὰ ὑποστατικὸ κ' ἔχει μόνον ἓνα περβολάρι;

— Εἴμασθε δύο, ὁ ἄλλος πῆγε εἰς τὰ Γιάννινα μὲ τὸν ἀφέντη νὰ πάρῃ γεννήματα.

— Ἀλλὰ πρέπει νάχη τὸ ὑποστατικὸ πολὺ ἀσκέρι μέσα, πού καμμιά φορὰ νὰ σᾶς δύνουν χέρι γιὰ τὴν καλλιέργεια. Αὐτὸ πρέπει νᾶναι δέκα χιλιάδες ποδάρια.

— Ἀσκέρι, τί ἀσκέρι! δὲν ἔχει παρὰ μόνον ἓνα χουσιετκιὰρι κι' αὐτὸν ἐβδομητάρη καὶ τρεῖς δούλαις... ἡ μιὰ ἀπ' αὐταῖς εἶναι μαγέρισσα καὶ νοστιμουῖλα, ὅπου ἂν θέλῃ ὁ Ἅγιος Νικόλας, τὸν ἐρχόμενον Μάη θὰ τὴν κάμω στέφανό μου.

— Νὰ δῶς ὁ Θεός, παλληκάρη μου, γιατί φαίνεσαι καλὸς ἄνθρωπος... Μὰ δὲν ἔχετε κουλλουκτσίδες νὰ σᾶς φυλάγουνε ἐδῶ ἄνω σὲ τέτοια ἐρημιά; Οἱ Ἀρναούτηδες ἔμπορεῖ μιὰ νυχτιὰ νὰ σᾶς κάμουν καμμιά ἀπὸ κείναις ταῖς βίζιταις, πού δὲν θὰ σᾶς ἀρέσῃ.

— Στρατιώταις! ἀμ τί τοὺς θέλουμε τοὺς στρατιώταις; ἔχουμε δέκα κοτζὰ κηνδρόσκυλους πού μποροῦν νὰ κομματιάσουν ἓνα λειοντάρη. Κάθε νύχτα τοὺς λύνουμε καὶ ὅποιος κοτζὰ ἄς κοπιάσῃ. Ἀμα ἀκούσουν τὰ γαυγίσματα ἀπὸ τὰ ὑποστατικὰ τοῦ Μουκτάρ πασσᾶ, πού δὲν εἶναι παρὰ τρία λεπτὰ μακριὰ ἀπ' ἐδῶ, οἱ ἄνθρωποι του θὰ ῥοθοῦν νὰ μᾶς διαφεντέψουν. Τὸ κονάκι τοῦτο πού βλέπεις εἶναι ἀπὸ κάτω ἀπ' τοῦ Μουκτάρ πασσᾶ τὸν ἴσκιο, γιατί ὁ Καβούρης εἶναι ἄνθρωπός του.

— Τώρα καταλαβαίνω, παλληκάρη μου, γιατί δὲ φοβούσαστε τοὺς Ἀρναούτηδες... Σὲ κείνη τὴν κάμαρα, πού φέγγει τὸ λυχνάρι, θὰ κάθεται φαίνεται, ἡ κυρὰ μαγέρισσα καὶ σὲ περιμένει.

— Μάλιστα! ἡ μαγέρισσα τέτοια ὥρα εἶναι εἰς τὸ μαγερειό. Κεῖ ἄνω κάθεται ἡ ἀδελφὴ τῆς κυρὰ Καβούραινας.

— Δὲν τῶξερα πὼς ἔχει ἀδελφὴ ἡ κυρὰ Καβούραινα.

— Ἐχει μιὰ πού ὁ ἄνδρας τῆς λείπει εἰς τὴ Βενετιά, καὶ τώρα κάθεται μαζί μας ὡς πού νὰ γυρίσῃ πίσω... Νὰ μὲ συμπαθᾶτε πού θὰ σᾶς καλονυχτίσω γιατί πρέπει νὰ πηγαίνω σῦρτε τὸν δρόμο, πού σᾶς εἶπα, καὶ θὰ βρῆτε τὸ χωριὸ.

Μόλις ἀνεχώρησεν ὁ κηπουρός, ὁ Ἄλῃ πασσᾶς, ὅστις ἀνυπομόνως ἠκροᾶτο τὴν συνδιάλεξιν, λέγει ἀλθανιστί πρὸς τὸν Βριώνη.

— Ἀκολουθήσατέ με... αὐτὴν τὴν ὥραν δὲν εἶναι κανεὶς μέσα, οὔτε ἡ ἴδια Ἀντώνια. Βριώνη, προσπάθησε ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν τοῦ κήπου, ἀλλ' ἂν δὲν δύνασαι, ἄς ἀναβῆ κανεὶς εἰς τὸν τοῖχον ἐπάνω καὶ ἄς καταβῆ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος νὰ τὴν ἀνοίξῃ.

Δὲν εἶχον παρῆλθει δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας, καὶ ὁ Βεζύρης μετὰ τῶν τριῶν ὀπαδῶν του ἦσαν ἐντὸς τοῦ ἀγροκηπίου τοῦ πολιτάρχου.

Παρακολουθοῦμεν καὶ ἡμεῖς αὐτούς.

Ἄμα εἰσῆλθεν εἰς τὸν περίβολον τοῦ ἀγροκηπίου ὁ Βεζύρης κατεσπευσμένοις βήμασι διηυθύνθη πρὸς τὸν εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ κήπου οἶκον, ὁπόθεν τὸ φῶς τοῖς ἐδείκνυε τὸν δρόμον.

— Ἄμα ἴδητε ἄνδρα ἢ γυναῖκα ζητοῦντα νὰ εἰσέλθῃ ἢ ἐξέλθῃ τοῦ κήπου τούτου ἢ ἐκ τοῦ οἴκου, ἀπαγορεύσατε αὐτῷ τοῦτο. Ἐάν μεταχειρισθῇ βίαν, ἀκαριαίως φονεύσατε αὐτόν, εἶπε πρὸς τὸν Ὁμέρ Βρυώνην.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην δύο τῶν κυνῶν ἤρξαντο λυσσωδῶς ὑλακτοῦντες.

— Ὁ διάβολος νὰ τοὺς πάρῃ τοὺς ἀγριόσκυλους, ἀνεφώνησε μετ' ἀδημονίας ὁ Ἄλῃς. Ἄν ἀρχίσουν καὶ οἱ δέκα νὰ γαυγίζουν, ὅλο τ' ἀσκέρι ἀπ' τὸ κονάκι τοῦ Μουκτάρ θὰ προφθάσῃ νὰ ἔλθῃ ἰδῶ. Ἐμπρὸς! ἔκραξεν ἀλθανιστί καὶ δραμαίως διηυθύνθη πρὸς τὸν οἶκον.

Ἀφικόμενοι εὗρον τὴν θύραν κεκλεισμένην, μολονότι δὲ δις ἔκρουσαν, οὐδεὶς ἦλθε νὰ τὴν ἀνοίξῃ.

Ἡ σιγὴ αὐτὴ ἐξήντησε τὴν ὑπομονὴν τοῦ Βεζύρη, διὸ διέταξε τὸν Βρυώνην διὰ λακτισμάτων νὰ διαρρήξῃ τὴν θύραν, ὅπερ ἀμέσως ἐξετέλεσθη.

— Φρουρεῖτε, φρουρεῖτε καλῶς ἐδῶ, μὴ ἐπιτρέψῃτε εἰς κανένα νὰ εἰσέλθῃ ἢ ἐξέλθῃ.

Δὲν ἐπρόφθασε νὰ τελειώσῃ τὰς λέξεις, ὅτε θεράπεινα, συνοδευομένη ὑπὸ πρεσβύτου ὑπηρέτου κρατοῦντος φανόν, ἐπαρουσιάσθη ἐν τῷ προδόμῳ.

— Διατί δὲν ἀνοίγετε γρήγορα τὴν πόρτα ἔς τὸ Βεζύρη σας;... Μήπως εἰσθε κλέφταις κρυμμένοι σὲ τοῦτο τὸ κονάκι;... ἢ καμόνεστε πῶς δὲ μὲ γνωρίζετε, εἶπε μὲ τὴν λεπτὴν καὶ ὀξειάν του φωνὴν, βλέμματα λυγγῆς ἐκτοξεύων καὶ θεωρῶν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἕκαστον τῶν δύο ὑπηρετῶν.

Ἀκούσαντες τὸ ὄνομα Βεζύρη καὶ ἀναγνώρισαντες τὸν σατράπην, κατελήφθησαν ὑπὸ τρόμου καὶ ἔμειναν ἀμφοτέροι ἀκίνητοι ὡς ἀγάλματα.

Ὁ ὀξύνοος Ἄλῃς ἠδύνατο ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ νὰ ἀντιληφθῇ τὴν ἐντύπωσιν, ἣν προὔξενει ἡ παρουσία του.

— Σὺ, παληόγερε, θέλεις κρέμασμα καὶ παλούκωμα..... γιατί δὲν ἀνοίξεις τὴν πόρτα ἀμέσως;

— Δὲν τὸ τὸ τό... ξε... ξε... ρα, ἐφέ... ἐφ....

— Νὰ ξεραθῆς!... φέξε, ἔμπρὸς!... δεῖξέ μου τὴν κάμαρα τῆς κυρᾶ Φρόσως, θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ γιαταγανίου του ἔκραξεν ὁ Ἄλῃς.

Ὁ ὑπηρέτης ἔστρεψε τὰ ὄμματα πρὸς τὴν ἐμβρόντητον ὑπηρέτριαν, ὡς νὰ ἠρώτα αὐτὴν τί ἔπρεπε νὰ πράξῃ, πλὴν εἰς δευτέραν βροντω-

δεστέραν ἀπειλὴν τοῦ τυράννου, ὅστις συγχρόνως κατήνεγκε σφοδρὸν κόλαρον ἐπὶ τοῦ τραχήλου του, μὲ γόνατα τρέμοντα ἐστράφη καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸ ἄνω πάτωμα τοῦ οἴκου. Ἐβιάδιζεν ὅμως βραδύτατα.

Σφοδρὰ ὤθησις τοῦ Βεζύρη ὑπέμνησεν αὐτόν ὅτι ἡ βραδύτης δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τοιαύτας περιστάσεις, διό, καίτοι λίαν καταβεβλημένος ὁ δυστυχῆς γέρον ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου τρόμου, διεσκέλιζεν ἀνὰ δύο τὰς βαθμίδας τῆς εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Φροσύνης ἀγούσης κλίμακος.

Ἐφθασαν πρὸ τῆς θύρας τοῦ κοιτῶνος, ὁ Ἄλῃς ἀπέπεμψε τὸν γέροντα ὑπηρέτην καὶ μὲ τρέμουσαν χεῖρα ἠνέωξε καὶ ἀμέσως ἐπανέκλεισε τὴν θύραν.

Ἡ Φροσύνη μελανεῖμων, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν λευκότητα τοῦ προσώπου τῆς καὶ τὰς ἀληθῶς ἀλαβαστρίνους χεῖράς τῆς, ὡμοιάζεν ἀγάλμα θεᾶς τινος τῆς ἀρχαιότητος· ἔχουσα ἐνώπιόν τῆς ἐπιστολὰς καὶ ἀψησολημένη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν οὐδὲ ἴσως ἤκουσεν οὔτε τῶν κυνῶν τὰς ὑλακὰς, οὔτε τὰ μετὰ ταῦτα κατορθώματα τοῦ γενναίου Ἄλῃ.

Διατρέχουσα τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Μουκτάρ ἔγραφεν αὐτῷ ἐκτενωῶς· ἀνέμενε δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἀπεσταλμένον ἀξιωματικὸν τοῦ ἐραστοῦ τῆς ἀφικόμενον τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ τοῦ στρατοπέδου μετ' ἐπιστολῶν δι' αὐτήν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ κυρᾶ Καβούραινα μετέβη πρὸ μικροῦ εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ Μουκτάρ ὅπως παραλάβῃ αὐτόν καὶ ὀδηγήσῃ ἐνώπιον αὐτῆς, διότι κατὰ διαταγὴν, ἣν ἔλαβεν, εἶδει νὰ ἐγχειρίσῃ αὐτοχειρὶ τὰ πρὸς τὴν Φροσύνην γράμματα.

— Τί γράφεις καὶ διαβάξεις τέτοιαν ὥρα, Οὐρὶ τῆς Γεσιδ; ἀνέκραξεν ὁ Τεπελενλῆς ἐκτείνων συγχρόνως τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ἐνώπιον τῆς Χριστιανῆς ἐπιστολῶν.

— Παναγία μου!... Χριστέ μου!....

— Μὴ φοβεῖσαι, γκιουζὲλ Φρόσω!... ὁ πατήρ δὲν εἶναι τόσοσ ἀνθάδης, ὥστε νὰ θελήσῃ νὰ ἐνοχλήσῃ τὴν ἐρωμένην τοῦ υἱοῦ του.

Ἐλαφρὸν ἐρύθημα αἰδοῦς ἐχρωμάτισε τὸ καλλιπάρειον τῆς Χριστιανῆς πρόσωπον.

— Δὲν σᾶς ἐννοῶ τί θέλετε νὰ εἰπῆτε, Βεζύρη.

Ὁ Ἄλῃ πασσαῶς ἐνόησε τὴν ἀμηχανίαν τῆς Φροσύνης καὶ θέλων νὰ ἐπωφεληθῇ αὐτῆς, ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον του, καί,

— Γνωρίζεις, εἶπε, τοῦτο τὸ δακτυλίδι; γνωρίζεις ἀκόμη πῶς ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀγοραστῆς του; γνωρίζεις ὅτι τοῦτο τὸ ἔδωκεν ὁ Ἰσραῖμ πασσαῶς τοῦ Βερατιοῦ εἰς τὸν Μουκτάρ, ὅταν ἡ κόρη του τὸν ἠρραβωνίσθη; Φροσύνη, δὲν ἔχεις νὰ κρυφθῆς ἀπ' ἐμέ. Κατεφρόνησες τὴν ἀγάπην μου, ποὺ ἤθελα νὰ σὲ κάμω πρώτη Βεζύραινα καὶ ἐπροτίμησες τοῦ γιου μου, ποὺ εἶναι ἕνα παληόπαιδο καὶ ἔχει μόνον ὅ,τι τοῦ δῶσω. Πάλι σὲ

λυπᾶμαι καὶ θά φερθῶ ὡς ἀληθινὸς πατέρας σου, ἂν μοῦ ᾤπῃς τὴν ἀλήθεια. Γεσέδ Φρόσω, πόσαις χιλιάδες πουγγιά, πόσα τζεθαέρια σ' ἔδωκεν ὁ Μουκτάρ;... πρέπει νὰ τῶσθους τὸ καῦμένο τὸ παιδί, γιατί οὔτε ἕκαστὸ χιλιάδες πουγγιά δὲν ἤμποροῦσε νὰ δανεισθῇ ἀπὸ τοὺς Ἐβραίους.

Ἡ Φροσύνη, ὡς εἶδε τὸν κατηραμένον δακτύλιον καὶ ἤκουσε τοὺς σκληροὺς λόγους τοῦ Ἀλῆ, ἔμεινεν ἐμβρόντητος καὶ ἀπολελιθωμένη.

Ἄλλ' ὅτε ὁ τύραννος ἐπετίμησεν αὐτὴν διότι ἐγένετο αἰτία τῆς καταστροφῆς τῆς περιουσίας τοῦ Μουκτάρ, οἱ ὑπερήφανοι ὀφθαλμοὶ τῆς ἐξηκόντισαν πραγματικὸν πῦρ κατὰ τοῦ τυράννου.

— Βεζύρη, ποτὲ δὲν ἐζήτησα παρὰ τοῦ υἱοῦ σου οὔτε ἕνα γρόσι ἂν ἐζήτηουν, δὲν ἤθελον ἀναγκασθῆ νὰ πωλήσω τὸ δακτυλίδι τοῦτο· εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Μουκτάρ μοὶ ἔκαμε διάφορα δῶρα, πλὴν εἶμαι ἐτοιμὴ νὰ ρίψω πάντα ταῦτα εἰς τὴν θάλασσαν, ἀρκεῖ μόνον νὰ διατηρήσω τὸν ἔρωτά του.

— Ὅχι, ὄχι, γκιουζέλ Φρόσω, δὲν πετοῦν τὰ διαμάντια ἔς τὴν θάλασσαν. Μὰ ἂν θές νὰ φυλάξης τὴν ἀγάπη τοῦ Μουκτάρ καὶ τὴ ζωὴ τῆς Φροσύνης, θὰ κάμης καλὰ νὰ δώσης ἀμέσως ὀπίσω ὅλα αὐτὰ τὰ τζεθαέρια, εἶπεν ὁ Ἀλῆς σαρκαστικῶς βλέπων αὐτὴν.

— Αὐταὶ εἶναι αἱ διαταγαὶ σας, Βεζύρη μου;

— Ναί, γκιουζέλ Φρόσω.

— Ἐδῶ εἶναι ὅλα τὰ δῶρα τοῦ Μουκτάρ, ἀκόμη καὶ οἱ ἰδικοὶ μου ἀδάμαντες.

Καὶ ἀμέσως ἡ Φροσύνη παρέθετο πρὸ τοῦ τυράννου χρυσὴν πυξίδα, ἐν ἣ ἀπήστραπτον πλεῖστοι ἀδάμαντες, σάπφειροι καὶ σμάραγδοι.

Ὁ Ἀλῆς προσέκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς πυξίδος, καὶ μὲ τὸ γνωστόν του ἐκείνο τῆς ἀπληστίας ὄμμα κατέτρωγε τὰ ἐν αὐτῇ.

— Ὡραῖα πράγματα! τί μεγάλαις πέτραις! Ὁ κατεργάρας ὁ Μουκτάρ εἶναι καλός, πολὺ καλός, αἰ, Φροσύνη; Καὶ ὁ γενναϊόφρων Τεπελενλῆς λαμβάνων ἀνὰ ἕν εκ τῆς πυξίδος μὲ ἀπληστίαν Σάυλωκ τὰ δῶρα τοῦ Μουκτάρ, ἐξησφάλιζεν αὐτὰ ἐντὸς τῶν θυλακίων τῆς ἀναξυρίδος του ἄρρηκτον αἰσθανόμενος ἡδονὴν (1).

(1) Πουκιβίλ Τόμ. Α', βιβλ. Α', Σελ. 118. Devenport, Ἱστορία Ἀλῆ πασσά σελ. 155. Ὁ κ. Hughes τόμ. Β', σελ. 39 διηγείται διαφόρως τοῦτο· τούτεστιν ὅτι εὔρε τὴν Φροσύνην κοιμωμένην ὁ Ἀλῆς καὶ ἐξυπνίσας αὐτὴν τῇ εἰδείξει τὸν δακτύλιον. Ὁ κ. Hobhouse Τόμ. Α', σελ. 123 λέγει ὅτι ἡ Φροσύνη ἦτο μόνον δεκαεπταετής, ὅτι δὲ ἡγάπα καὶ ἡγαπάτο καὶ ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ, ἀγνωσόντων τὸν ἔρωτα ἀλλήλων. Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς λέγει ὅτι ἔλαβε τὰς πληροφορίες του παρὰ τινος Βασιλείου, ἑνὸς τῶν ἀκολούθων τοῦ σατράπου, κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ ὅτι κατὰ διαταγὴν του συνέλαβε τὴν Φροσύνην καὶ τὰς ἄλλας γυναίκας. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀνακριβές, διότι ἡ Φρο-

Ἡ Φροσύνη ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς εἰς ἐκάστην κίνησιν τῆς χειρὸς τοῦ Ἀλῆ, ἠσθάνετο ἀπολλύμενον καὶ ἕνα παλμὸν τῆς πτωχῆς καρδίας τῆς, οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ τῇ στερήσει τῶν ἀδαμάντων ὡς ἀντικειμένων ἀξίας, ἀλλ' ὡς δῶρων, δοθέντων αὐτῇ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ πεφιλημένου τῆς Μουκτάρ, ἀφ' ἐτέρου ὅμως ἠσθάνετο μικρὰν τινα ἀνακούφισιν, διότι ὑπέθετεν ὅτι ἐτελείωσε τὸ ἔργον τοῦ τυράννου καὶ ἐπομένως ἤθελεν ἀπαλλάξει αὐτὴν τῆς παρουσίας του. Ἀλλ' ὁ Ἀλῆς δὲν ἤλθε μόνον διὰ τοὺς τιμαλφεῖς λίθους· λαβὼν δὲ ἅπαξ εἰς τὴν κατοχὴν του τὰ κειμήλια ταῦτα, εἶπεν εἰρωνικῶς·

— Μοῦ δίδεις τὸ ἰδικόν μου καὶ τίποτε περισσότερον, θέλω τῶρα νὰ μοῦ ἐπιστρέψῃς καὶ τὴν καρδίαν τοῦ Μουκτάρ.

— Δὲν εἶναι τοῦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, Βεζύρη, πρέπει νὰ ἔλθῃ ὁ Μουκτάρ εἰς Ἰωάννινα νὰ τὴν λάβῃ ὁ ἴδιος.

— Ἄκουσ' ἔδῶ, γκιουζέλ Φρόσω. Ἐδιέβασες τοῦ κύρ Ψαλλίδα τὴν φυλλάδα «Ἐρωτος ἀποτελέσματα;» (1). Ἄν τὴν ἐδιέβασες, κάμνεις καλὰ νὰ μὴ ζητῆς οἱ ἄλλοι νὰ καίωνται ἀπὸ παρόμοιαις φλόγες.

— Τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν τὸ εἶδα, Βεζύρη μου· ὅ,τι γνωρίζω εἶναι ὅτι ὁ κύρ Ψαλλιδας ἔγραψε τοῦτο, τὸ ὁποῖον καὶ ἀναγινώσκω καὶ ἀκολουθῶ, εἰδείξε δὲ τεῦχος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἀληθὲς εὐδαιμονία, ἥτοι βάσις πάσης θρησκείας». Μολονότι δὲν ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως εἶναι τοῦ διδασκάλου Ψαλλίδα, ὅστις καὶ μοὶ τὸ ἐδῶρησεν (2).

— Καὶ ποῖον θεωρεῖς ἡ ἀφεντεῖά σου ἀληθινὴ εὐδαιμονία; Ν' ἀνάψῃς τὴν φωτιὰ μέσα ἔς τὰ χαρέμια τοῦ παιδιοῦ μου· νὰ τὸ χαλάσῃς τὸ ζαβήλλικο, νὰ κάμης τὸν πατέρα νὰ τσακωθῇ μὲ τὸν γυιό, τὸν ἀδελφὸ μὲ τὸν ἀδελφόν, νὰ κάμης τὸ Μουκτάρ νὰ ἐπιβουλεύηται τὴ ζωὴ τοῦ πατέρα του, ν' ἀρνηθῇ τὸν Προφήτην καὶ νὰ παρακούσῃ τὸν Σουλτάνο, νὰ προδώσῃς τὸν ἄνδρα σου, καὶ νὰ τὸν στείλῃς ἔς τὴ Βενετιὰ νὰ δείχνῃ τὸ κούτελό του! Ἄφεριμ!

Οἱ λόγοι τοῦ Τεπελενλῆ κατεκεραύνωσαν τὴν τάλαιναν Φροσύνην. Ὡρὰ καὶ ψυχρὰ ὡς ὁ θάνατος, ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον καὶ ἀφῆκε τὰ δάκρυά τῆς νὰ ρεῦσῶσιν ἀφθόνως.

Ὁ τύραννος, ἰδὼν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν λόγων του καὶ διαβλέπων

σύνη ἡγάπα μόνον τὸν Μουκτάρ οὐχὶ καὶ τὸν Ἀλῆν καὶ τοι εἶναι θετικόν ὅτι πρὶν γνωρίσῃ τὸν Μουκτάρ φιλαρέσκως προσεφέρετο πρὸς τὸν δεύτερον, πλὴν οὐδεμία ὑπῆρξε κἂν ἀπλὴ φιλία μεταξύ των, ὡς ἀποδεικνύεται ἐξ ἄλλων κεφαλαίων τῆς παρούσης ἀφηγήσεως.

(1) Ἐκδ. Βιέννης, 1792.

(2) Τὸ ἀνόνομον τοῦτο συγγραμμάτιον καὶ ὁ Χόλλανδ (τόμ. Α', 219) ἀναφέρει ὅτι εἶναι τοῦ Ψαλλίδα.

τὰ θέλγητρα τῆς Φροσύνης κατ' ἐκείνας τὰς στιγμὰς τῆς ὑψίστης συγκινήσεως, ἐνόμισεν ὅτι, πρᾶυνόμενος καὶ ἐπωφελούμενος τῆς ἀμηχάνου θέσεώς της, ἤθελε κερδήσει διὰ τῆς πανουργίας τὴν εὐνοϊαν τῆς ἐρωμένης τοῦ υἱοῦ του.

— Γεσιὸν Φρόσω, δὲν ἔκαμες καλὴ προτίμησι, ἔπρεπε νὰ προτιμήσης τὸν πατέρα καὶ ὄχι τὸ παιδί, τὸν πατέρα, ποῦ ἔμπορεῖ νὰ σοῦ δώσῃ καὶ ὄχι νὰ σοῦ πάρῃ, ποῦχε σκοπὸν νὰ σὲ κάμῃ βασίλισσα, ποῦ τὸ ἔξυρεις πόσον ἀγαπᾷ τὰς Χριστιανοπούλαις, ποῦ ἤθελε προστάξῃ τὸν Δεσπότη νὰ σοῦ δώσῃ τὸ διαζύγιον καὶ σὲ κάμῃ ἔς τὴ θρησκεία σου στέφανόν του χωρὶς ὁ κόσμος νὰ ἔμπορῃ νὰ πῆ τίποτε... ὅλα τότε, οὐρί μου Φροσύνη, θὰ ἦταν συχωρεμένα, γιατί ὁ Ἄλλῃς σ' ἀγαπᾷ μὲ τὴν καρδιά του καὶ σύ, γκιουζέλ, τὸ γνωρίζεις; ἐκινδύνευσε μιὰ φορὰ γιὰ τὸ χατίρι σου τὴ ζωὴ τοῦ καὶ τὴν ἐγλύτωσεν ἀπ' τοῦ λύκου τὰ δόντια... ὅλ' αὐτὰ τὰ διαμαντικά καὶ ἄλλα περισσότερα, πάλι θὰ ἦναι ἴδικά σου, θὰ σοῦ χάρισω τὸ καλλίτερό μου παλάτι, ἀγάπη μου Φροσύνη.

Αἱ ἀπειλαὶ τοῦ τυράννου δὲν διήγειραν εἰς τὰ στέρνα τῆς Φροσύνης τοσαύτην ἀγανάκτησιν, ὅσην οἱ ἐρωτικοὶ λόγοι τοῦ παλίμπαιδος ἐραστοῦ. Πνευστιῶσα ἐρρίπτετο διὰ τῆς φαντασίας της ἐκ τῆς μιᾶς ἐντυπώσεως εἰς τὴν ἄλλην· τὸ φάσμα τοῦ δολοφονηθέντος δυστυχοῦς Μίλιου ἦτο ἐνώπιόν της· ἔβλεπε τὸν σύζυγόν της παράφρονα καὶ τὸν Μουκτάρ ἐν ὀργῇ, διότι ἐπέτρεψε τῷ λῆγνῳ πατρί του νὰ ἐκφέρῃ ἐνώπιόν της οἴας λέξεις ἐξέφερον. Δυστυχῆς γύναι!!... ὠπισθοδρόμησε μικρόν, ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν, ἐπίεσε τὴν καρδίαν της καὶ νομίζουσα ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς ὅτι εὐρίσκειται κατὰ τὴν μοιραϊάν ἐκείνην στιγμὴν ἐνώπιον ἀντιπροσώπου τοῦ Θεοῦ ἐξομολογουμένη καὶ οὐχὶ ἐνώπιον τοῦ τυράννου, εἶπεν·

— Ἐχετε δίκαιον, ἔχετε δίκαιον, ἐπρόδωσα τὸν σύζυγόν μου, ἠδίκησα αὐτόν, ἐμάχτην καὶ τὰ τέκνα μου, οὐχὶ ὁμῶς ἄλλον τινά. Εἶμι ἐνοχος, ἀλλ' ὄχι ὅσον νομίζετε. Ἐμόλυνα τὴν συζυγικὴν κλίνην οὐχὶ ἐκουσίως!... ἀλλ' ὑποκύψασα εἰς τοῦ ἰσχυροτέρου τὴν βίαν... καὶ ποτε τοῦτο; ὅτε ὁ σύζυγός μου δὲν συνεμερίζετο αὐτήν, ὅτε εὐρίσκετο μακρὰν ἐμοῦ καὶ ἤμην ἀπροστάτευτος. Ἐάν δὲν μὲ ἐγκατέλειπεν ἐκεῖνος, ὁ Μουκτάρ βεβαίως δὲν ἤθελέ ποτε εἰσελθεῖ εἰς τὸν οἶκόν μου, δὲν ἤθελε κρυβῆ ὑπὸ τὴν κλίνην μου καὶ ἐπωφεληθῆ τῆς λιποθυμίας μου. Ποία ἄλλη γυνὴ εἰς τὴν θέσιν μου ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ τὴν βίαν του; Ἡ ἀδυναμία τῆς γυναικὸς ὑπεχώρησε πρὸ τῆς δυνάμειος τοῦ ἀνδρός, ἡ βία ἐθριάμβευσε κατὰ τῆς ἐξαντληθείσης ἀντιστάσεως... Ἐγὼ διέφθαιρα τὸν υἱόν σου!... προσέθηκε μετὰ πικρῶν δακρῶν ἡ τάλαινα Φροσύνη. Δὲν ἤναψα ἐγὼ τὸ πῦρ ἐν τῷ χαρμῆί σου, συνέβη

τὸ ἐναντίον. Ἦμην πιστὴ σύζυγος, εὐτυχῆς μήτηρ, πλουσία γυνή, ἀλλ' οὗτος διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς τόλμης του, διὰ τῶν ἐπαγωγῶν χαρίτων του μοὶ ἐνεφύτευσε τὸ πάθος τοῦ ἐρωτος, ὅπερ σήμερον καταβιβρώσκει τὴν καρδίαν μου... Ἡ γυνὴ εἶναι ἀσθενὲς πλάσμα· ὁ ἀσθενὲς αὐτῆς χαρακτῆρ ὑποκύπτει, συλλαμβάνεται ἐν τῇ χρυσῇ παγίδι, ἀφ' ἧς εἶναι δύσκολον νὰ ἐξέλθῃ. Εὐτυχεῖς, λίαν εὐτυχεῖς αἱ γυναῖκες ἐκεῖναι, ὧν ἡ καρδία ὑπέκει εἰς τὴν δύναμιν τοῦ λογικοῦ καὶ τὴν ὀρθὴν κρίσιν... Ναί, τώρα τὸν ἀγαπῶ τὸν Μουκτάρ περισσότερον ἀπὸ τὴν ἰδίαν ζωὴν, καὶ ἂν ἐπιθυμῶ νὰ ζήσω, τὸ ἐπιθυμῶ δι' αὐτόν καὶ μόνον· ὁ κόσμος εἶναι μηδὲν πλέον δι' ἐμέ. Ἄν ὁ Μουκτάρ ἦτο πενέστατος ἄνθρωπος καὶ ἀφανής, φρονῶ ὅτι ὁ ἔρωσ μου ἤθελεν εἶναι σφοδρότερος. Ὅτε μοὶ ἔδιδε τὰ πολύτιμα ταῦτα δῶρα, ἄπερ σήμερον μοὶ ἀφαιρεῖς ὡς ἰδικά του, πίστευσόν μοι ὅτι δυσηρεστούμην καὶ δυσηρεστούμην κατὰ καρδίαν, μάρτυς μου ὁ Θεός! Ἦμην καὶ εἶμαι καὶ ἐγὼ πλουσία καὶ ὄχι πτωχὴ ὅπως ἐκ τούτων θαμβωθῶ. Πίστευσόν μοι, Βεζύρη, ἕκαστον τῶν δῶρων τούτων μὲ ὑπεμίμησεν ὅτι ἤμην σύζυγος, ἐνῶ ἤδη ἄνευ τούτων θὰ λησμονήσω ὅτι ἔχω σύζυγον. Πίστευσόν με ὅτι ἡ ἐπιστροφή τῶν δῶρων τούτων καὶ πολλῶν τῶν ἰδικῶν μου ἀδαμάντων μὲ εὐχαριστεῖ. Ὅ,τι ἐπιθυμῶ ἀπὸ τὸν Μουκτάρ εἶναι μόνον ὁ ἔρωσ του· ἐάν πρόκηται νὰ τὸν χάσω, ἡ ζωὴ εἰς ἐμέ εἶναι παντελῶς ἀνωφελής, ἤθελεν εἶναι ζωὴ κολάσεως καὶ οὐδὲν πλέον.

Καὶ ἡ σκληροτέρα καρδία τοῦ πλέον σκαιοῦ ἀνθρώπου βεβαίως θὰ ἐμαλάσσετο, θὰ συνεκινεῖτο ἐπὶ τοῖς λόγοις τούτοις τῆς ἀτυχοῦς Φροσύνης. Ἀλλ' ἡ καρδία τοῦ Τεπελενλή δὲν εἶχεν ὧτα εἰς παρομοίας συγκινήσεις. Ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ζηλοτυπία καθίστων κωφὸν τὸν δύσερον τυράννον.

— Θέλεις νὰ μὲ εἰπῆς, Φροσύνη, ὅτι θὰ ἐπιμένῃς εἰς τὰς ἀνοήτους ιδέας σου; καὶ νομίζεις ὅτι θὰ ἴδῃς καὶ πάλιν τὸν υἱόν μου Μουκτάρ; Μὰ τὸν πῶγονα τοῦ Προφήτου, ποτε δὲν θὰ ἐπιτρέψω τοῦτο, διότι ποτε δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ ἐδῶ. Ἀγάπησον ἐμέ, Φρόσω, ὁ ὅποιος θὰ σ' ἀγαπῶ πολὺν περισσότερον ἐκείνου. Σὲ ἀγάπησα πρὶν ἐκεῖνος σὲ γνωρίσῃ. Τότε καὶ σὺ μὲ ἠγάπας καὶ τόσους γλυκεῖς λόγους μὲ διεβίβαζες καὶ μάλιστα μὲ προσεκάλεσες καὶ ἔς τὸ σπῆτί σου.

— Δὲν ἦτο πρόσκλησις ἰδική μου· σὲ προσεκάλεσεν ὁ Μίλιος ἐν ἀγνοίᾳ μου· τότε ἤμην τὸ ὄργανόν του· οὕτω σὰς ἐπαγίδευε καὶ τότε ἤμην παιδίσκη, τὸν ἐτιμωρήσατε, τὸν ἐθανατώσατε, ὁ Θεός νὰ τὸν συχωρήσῃ. Ἄν τότε, Βεζύρη, περιηρόμην εἰς τὴν κατοχὴν σας, θὰ ἤμην ἡ εὐτυχεσττέρα τοῦ κόσμου γυνή, διότι δὲν θὰ προέδιδον τὸν σύζυγόν μου, οὐδὲ τὰ δύο τέκνα μου θὰ ἐλησμόνου, οὔτε τὸν Μουκτάρ θὰ ἐγκατέλειπον· εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ σὰς ἔδιδον τότε

τὴν καρδίαν μου, ἥς σήμερον δὲν εἶμαι κυρία, διότι ὀλόκληρον τὴν κατέχει ὁ υἱός σας, τὴν σὰς ἀγαπῶ, σὰς σέβομαι, σὰς ἐκτιμῶ καὶ σὰς φοβοῦμαι ὡς τὸν πατέρα τοῦ Μουκτάρ.

Ταῦτα εἰπούσα ἡ Φροσύνη ἐγονυπέτησε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀλλῆ καὶ μὲ ὑγροὺς ὀφθαλμοὺς ἠσπάσατο τὴν δεξιάν του.

— Γκιουζέλ Φρόσω, τὰ λογάκια σου εἶναι γλυκὰ ὡς τὸ σικέρ τῆς Σμύρνης, ἀλλὰ καὶ ἄλλα τόσα νὰ ἀκούσουν τὰ αὐτιά μου, δὲν χύνουν ἓνα κόμμο δροσιὰ ἐπάνω εἰς τὰ ἀναμμένα κάρβουνα τῆς καρδιάς μου... τὸ ἐναντίον, μὲ αὐτὰ τὴν κάμνεις νὰ πετᾷ φλόγαις καὶ σπιθαις πειρὸ μεγάλας... ἔλα, γκιουζέλ Φρόσω, σήκω ἐπάνω, ἀηδόνι τοῦ Ἰρέμ, σὲ συγχωρῶ... καὶ ἐγὼ νὰ ἤμουν ἔς τὸν τόπον σου ἔτσι θὰ ἔμιλουσα ἔμπροστὰ ἔς τὸν πατέρα ἑνὸς παλαβοῦ παιδιοῦ· ἔχεις τὴν σοφίαν τοῦ Ζαβιδάν-Κιρδ (1). Μὲ τὴν σταθερότητα καὶ μὲ τὴν εὐμορφίαν σου πῆρες ἀπόψε περισσότερο τὸ μυαλό μου... θὰ σὲ κάμω γρήγορα νὰ λησμονήσης τὸν Μουκτάρ ἅμα δὲν τὸν ἔδῃς κάμποσους μῆνας· σήκω ἔπάνω, δὲν θέλω νὰ σὲ βλέπω γονατισμένη. Φρόσω, δὲν ἀγαπᾷς τὸν Μουκτάρ ἂν τὸν ἀγαποῦσες μὲ τὰ σωστά σου, δὲν θὰ ἐφέρεσο οὕτω... Ἄκουσέ μου, Φρόσω, ἔχω ἓνα καπουτζῆ ἔτοιμο νὰ πάγη νὰ φέρῃ τὸ προδοτικό κεφάλι τοῦ Μουκτάρ, θὰ σοῦ τὸ ῥίψω ἔς τὴν ποδιά σου ἐπάνω καὶ θὰ ἦσαι σὺ ἡ αἰτία.

Ἀκούσασα τοὺς λόγους τούτους ἡ δυστυχὴς Φροσύνη, ἔντρομος ἀνυψώσασα τοὺς βραχίονας εἰς τὸν οὐρανόν, αὐθις ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα ἐκφωνήσασα:

— Οἰκονόμοτε ἔχετε ποιήν, Βεζύρη, ἐναντίον τοῦ υἱοῦ σας ἐκτελέσατέ τὴν κατ' ἐμοῦ, ἐγὼ εἶμαι ἡ μόνη αἰτία, ἀλλὰ μὴ, πρὸς Θεοῦ, μὴ ἐκδικηθῆτε ἄλλους.

— Θές νὰ μοῦ πῆς, κυρά, ὅτι τὸ σπῆτί σου ἔς τὰ Γιάννινα εἶναι φωληὰ ὄλων τῶν Ῥωμηῶν, πού ἐτοιμάζουν ἐπανάστασι ἐναντίον μου γιὰ νὰ κάμουν τὸν Μουκτάρ βεζύρη.

— Εἶναι ψεῦδος, συκοφαντία· ὁ Μουκτάρ εἶναι ἄθωπος, ὅσον ἐγὼ, ὅσον πᾶσα ἄλλη γυνή, ἣτις ἐπισκέπτεται τὸν οἶκόν μου.

— Καὶ πές μου, σὲ παρακαλῶ, ποιαὶ εἶναι αὐταῖς αἱ φιληνάδες σου, πού ἔρχονται ἔς τὸ σπῆτί σου... ἔξέρεις τί λέγει ἡ παροιμία: «Πές μου μὲ ποιαὶ συναναστρέφουσαι, γιὰ νὰ σοῦ ἔπω ποιά εἶσαι».

— Οἱ ἐπισκεπτόμενοι, Βεζύρη, τὸν οἶκόν μου εἶναι ἐκ τῶν πρώτων καὶ ἐντιμωτέρων οἰκογενειῶν τῶν Ἰωαννίνων.

— Πές μου, κατεργάρα Φροσύνη, ἡ κυρά Νικόλα Γιάνγκου, ἡ κυρά Μαρία Πρέβελι δὲν ἔρχονται ἔς τὸ σπῆτί σου;....

(1) Ἡ βίβλος τῆς αἰωνίου σοφίας τῶν Ὀθωμανῶν.

Ὁ Βεζύρης ἠρίθμησε δέκα ἔξ περίπου ὀνόματα ἄλλων γυναικῶν τῶν Ἰωαννίνων.

— Μάλιστα, μετὰ δισταγμοῦ εἶπεν ἡ Φροσύνη, διότι μεταξύ αὐτῶν ἦσαν πράγματι δύο ἢ τρεῖς, ὧν ἡ διαγωγὴ ἦτο σκανδαλώδης, καὶ τὰς ὁποίας ἕνεκα πολιτικῶν λόγων δὲν ἠδύνατο ἀμέσως νὰ ἀπομακρύνῃ ἐκ τοῦ οἴκου τῆς.

— Φρόσω, κακὴ κοπέλλα, βλέπεις πὼς τὰ γνωρίζω ὅλα· τὸ πνεῦμά σου ὅμως θὰ ἀφανίσῃ καὶ σὲ καὶ τὸν Μουκτάρ καὶ ὅλους τοὺς φίλους σου, γιὰτί, σοῦ τὸ λέγω, μὰ τὰ κόκκαλα τοῦ πατέρα μου, θὰ σὰς πνίξω ἄνδρας καὶ γυναικας μέσα ἔς τὴν λίμνη, ἂν δὲν γείνης ἡ δική μου. Φρόσω σκληρὰ, τὸ βλέπεις τώρα πὼς σ' ἀγαπῶ καὶ ζητεῖς νὰ μὲ κάμης ὅπως θελεῖς. Βλέπεις πὼς ἀγαπῶ τὸ γένος σου καὶ θέλω ν' ἄρχωμαι καὶ ἐγὼ καμμιά φορὰ νὰ περνῶ τὴν βραδυὰ μου σὲ τέτοια καλὴ συντροφιά, ἀλλὰ σὺ δὲν μὲ καταλαμβάνεις, δὲν τὸν καταλαμβάνεις τὸν Ἀλλῆ... Ναι, Φρόσω μου, ἓνα φιλιὸν δικό σου τώρα ἔς τὴν φλόγα μου εἶναι χίλιας φοραὶς καλλίτερο ἀπὸ ἓνα ποτήρι κρύο νερὸν ἔς τὴν κάψα τοῦ καλοκαιριοῦ... Ἐνα μόνο φιλάκι, Φρόσω μου.

Καὶ ἀπειράθη ὁ παλιμπαιὶς ἐν τῷ ἐρωτικῷ οἴστρω του νὰ θέσῃ βέβηλον χεῖρα ἐπὶ τῆς δυστυχῆς Φροσύνης... ὅτε ἀνοίγεται ἡ θύρα καὶ εἰσέρχεται ἡ κυρά Καβούραινα, ἣτις βλέπει ἐκπληκτος τὴν μὲν Φροσύνην ὡσεὶ λιπόθυμον, τὸν δὲ τύραννον παρ' αὐτῆς χαριεντιζόμενον. Ἀποτόμως ἀπεμάκρυνεν αὐτὸν ἐκείνης ἐννοήσασα εὐθὺς τὰ συμβάντα.

Εἰς τὴν αἰφνιδίαν ὤθησιν τῆς Σουλιωτίσσης ὁ Ἀλλῆς, νομίσας ἐν τῇ παραζάλῃ του ὅτι προσεβλήθη ὑπὸ στίφους ἀνδρῶν, ἔβαλε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ γιαταγανίου· ὅτε δὲ εὐρέθη ἀπέναντι τῆς κυρά Καβούραινας ἐκίχθη τὸν συνήθη του καγχασμόν (1).

— Τοῦ λόγου σου, ἀρχιμαστόρισσα, εἶσαι πού ξελάγιασες τὴν τσοῦπρα ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς καὶ εἶσαι αἰτία, πού μ' ἀπαρνήθηκε ἡ κυρά Κυπαρισσένια, βρωμοτσούκαλο!... Καυμένη Φρόσω, ποιά πανοῦχλα σ' ἔφερε μέσα ἔς τὸ σπῆτι αὐτῆς τῆς κυρά μαστόρισσας... βάρδα, μωρὴ τσοκνίδα... ἀντάρρα σου, ἂν ἔπῃς δεύτερο λόγο!

Ὁ Ἀλλῆς ἔσυρε τὸ γιαταγάνι καὶ ἔλαβεν ἀμυντικὴν θέσιν.

Ἡ Σουλιωτίσσα τὸν ἐθεώρησεν ἀπτόητος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν διὰ περιφρονητικοῦ βλέμματός.

Μία διαβολικὴ ἰδέα διήλθεν ἀστραπηδὸν τὴν διάνοιάν τῆς. Ὁ Βεζύρης εἶχε διδάξει αὐτὴν τὸν προδοτικὸν τρόπον τῆς δολοφονίας τοῦ Μιλίου, ὁ θάνατος τοῦ Βεζύρη ἤθελε φέρῃ τὸν Μουκτάρ εἰς τὴν θέσιν

(1) Holland, Ταξείδια εἰς Ἡπειρον, τόμ. Α', σελ. 186.

του. Ἐμεινε λεπτά τινα σύννοος, διανοουμένη τὸν τρόπον τῆς ἐπιθέσεως καὶ προσποιουμένη τὴν πραϋνθείσαν. Ἀλλὰ τοῦ Τεπελενλή ὁ ὀφθαλμὸς εἰσέδουε καὶ ἀπώτερον τῶν διαλογισμῶν.

Μὴ θεωρήσας φρόνιμον νὰ βασισθῇ εἰς μόνον τὰ ὄπλα του ἐν περιρῆσει ῥήξεως μετὰ τῆς Σουλτανίτσας, ἔκρινε καλὸν νὰ προσκλήσῃ καὶ τοὺς κάτωθεν ἀναμένοντας ἰδικούς του. Ἀφοῦ δὲ ἀνῆλθον, ἀποτεινόμενος πρὸς τὰς δύο γυναῖκας εἶπε· Μὴ σκλέψῃ καμμιά σας, ἔχω ἕκαστὸ Ἀρβανίτας ἔξω ἀπὸ τὸ περιβόλι, θὰ σπᾶσουν τῆς πόρταις καὶ θᾶρθουν μέσα ἔς τὴν πρώτη πιστολιά.

Ἡ Φροσύνη σχεδὸν λιπόθυμος, γονυπετῆς ἐζήτηε νὰ καταπραύνη αὐτόν· τοῦ τυράννου ὁμως ἡ καρδία δὲν ὑπήκουεν εὐκόλως· ἐμπλεως ὀργῆς διέταξε τοὺς Ἄργους του νὰ δέσωσι τὰς χεῖρας καὶ τῶν δύο γυναικῶν καὶ νὰ σύρωσιν αὐτάς· ὁ οἶκος ὀλοκλήρως ἀνεστατώθη, ἀλλ' εἰς τὴν βροντώδη τοῦ τυράννου φωνὴν πάντες οἱ ἄλλοι ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τρόμου. Ἡ κυρὰ Καβούρινα μόνον ἀντέστη ὡς λέαινα, πλὴν τοῦτο οὐδόλως ἐχρησίμευσε, διότι ἀφόρτηκα, βοηθεῖα μάλιστα καὶ τοῦ ἰδίου κηπουροῦ καὶ ὑπηρέτου, μετηνέχθησαν δεδεμέναι εἰς τὴν λέμβον, ἧτις καὶ πάραυτα ἀπέπλευσε δι' Ἰωάννινα.

Ὁ τύραννος τὰς ἐφυλάκισεν ἐντὸς παραλιμνίου τινὸς ἐκκλησίας, διατάξας ὅπως καὶ δέκα πέντε ἄλλαι Ἑλληνίδες ἐξ ἐκείνων, αἰτινες ἐφοίτων εἰς τὸν οἶκον τῆς Φροσύνης, ἐπίσης συλληφθῶσι τὴν αὐτὴν νύκτα καὶ φυλακισθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ.

Διὰ τοῦ πραξικοπήματος τούτου ὁ Ἀλῆς ἐφρόνει ὅτι κατέστρεφε πάσας τὰς ρίζας τῆς κατ' αὐτοῦ συνωμοσίας.

Ἡ ἐπαύριον ὑπῆρξεν ἡμέρα ἀπαισία δι' ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῶν Ἰωαννίνων. Ὁ τύραννος τῆς Ἠπείρου εἶχεν ὑπὸ τὰς διατάγας του σπεῖραν ἀνδρῶν ῥαχδιουργῶν καὶ κατασκόπων κακοθησάτων, οἵτινες ἐνήργουν, ἐννοεῖται, πάντοτε συμφώνως πρὸς τὰς διαθέσεις ἐκείνου. Ἡ σπεῖρα αὕτη ἐτέθη εἰς πλήρη καὶ πυρετώδη ἐνέργειαν τὴν ἐπιούσαν τοῦ κατορθώματος τοῦ Ἀλῆ. Διεδόθη ἀνακάλυψις εὐρείας συνωμοσίας κατὰ τοῦ Βεζύρη· ἔπρεπε νὰ ἐξευρεθῶσι θύματα· τοῦτο δὲ δὲν ἦτο ποσῶς δύσκολον· ἐφέροντο ἀγγελιδὸν τοιαῦτα ὑπὸ τῶν μισθάρνων εἰς τὴν ἀνάκρισιν.

Ἡ 21^η Ἰανουαρίου τοῦ 1801 ἀνέτειλε ψυχρὰ καὶ χιονώδης ὥσει συμμεριζομένη τὸν παγετώδη τρόμον τὸν καταλαβόντα τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοὺς δυστυχεῖς κατοίκους τῆς ἀτυχοῦς πόλεως.

Αἱ νῆκαι τοῦ τυράννου, τὰ στρατιωτικὰ τρόπαιά του καὶ οἱ πραγ-

γούμενοι θρίαμβοὶ του δὲν διήγειραν μείριμνάν καὶ θόρυβον μεγαλειότερον, ὅσον τὸ ἐπεισόδιον τῆς δυστυχοῦς Φροσύνης.

Ὁδηγοῦμεν τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν εἰς τὴν περίφημον σκιὰδα τοῦ Βεζύρη, τὴν εἰς τὰ βόρεια προάστεια τῶν Ἰωαννίνων, ἐν ἣ διέτριβε περιεστοιχημένος ὑπὸ τοῦ Βάγια, Ὁμέρ Βρυώνη, Κολοβοῦ, Ταχὴρ μπέη καὶ πολλῶν ἄλλων ἀνωτέρων λειτουργῶν του.

Ἡ αἴθουσα τῆς σκιάδος εἶχε περίπου 240 πόδας περιφέρειαν καὶ ἦτο σχεδὸν κυκλική. Τὸ δάπεδόν της ἦτο ἐστρωμένον διὰ τῶν πολυτιμοτέρων τῆς Περσίας ταπήτων. Ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς μεγάλη μαρμαρίνη δεξαμενὴ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας πίδαξ σχήματι τροπαίου, ἐφ' οὗ ἦσαν ἀνηρητημένα ποικίλα ψευδῆ πυροβόλα, ἐκ τῶν στομίων τῶν ὁποίων ἀνέβλυζον ὕδατα. Ἀναπαυτικώτατα βαρύτιμα ἀνάκλιτρα καὶ ἄλλα πολυτιμώτατα σκευῆ συνεπλήρουν ἀληθῶς μετ' ἀσιατικῆς μεγαλοπρεπειᾶς διακεκοσμημένα τὸ ἐκλαμπρον τοῦτο τοῦ δεσπότη ἐντευκτῆριον. Ἀπέναντι τῆς εἰσόδου ὑπῆρχε μεγαλοπρεπῆς κλιμαξ, ἄγουσα εἰς τὰ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ ὀροφῇ ἰδιαιτέρα δωμάτια τοῦ Βεζύρη.

Ἡ ἡλικία τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην προσῆγγιζε τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος, ἡ δὲ φυσιογνωμία του εἶναι ἀξία περιγραφῆς.

Τὸ μέτωπόν του ἦτο εὐρύτατον, ἀλλὰ πλήρες ρυτίδων, τὴν ῥίνα εἶχε λίαν κανονικὴν, μύσταξ πυκνὸς καὶ πυκνοτέρα γενειὰς περιέβαλλε τὸ πρόσωπόν του. Τὴν ἐπίδερμίδα εἶχε λευκὴν καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ διετήρει ἅπαντας αὐτοῦ τοὺς ὀδόντας· μόλις ἐφαίνετο πεντηκονταέτης, καὶ ἤθελε τις ὑπολάβει αὐτὸν νεώτερον, ἂν ἡ λευκότης τῶν τριχῶν τοῦ τε προσώπου καὶ τῆς κεφαλῆς δὲν προέειδον αὐτήν. Ὁ λαιμὸς του ἦτο κοντὸς καὶ χονδρὸς, τὸ σῶμά του παχὺ καὶ βαρὺ, τὸ δὲ ἀνάστημά του 5 ποδῶν καὶ 9 δακτύλων (1). Τὸ ὅλον τῆς φυσιογνωμίας τοῦ Ἀλῆ ἦτο ἀναντιρρήτως ὠραίου ἀνδρός. Ἀλλ', ὡς λέγει καὶ ὁ δόκτωρ Χόλλανδ, τὸ ἐξωτερικὸν ἐκείνου ἦτο τόσον ἀπατηλόν, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἀνακαλύψῃ τὸ πῦρ, τὸ καῖον ἐν τῇ καρδίᾳ του. Ἀλλ' ὅτε ὁ τύραννος ἐβυσσοδόμει κακὰ, τότε ἡ ὄψις του ἐγένετο δεινὴ, καὶ τοιαύτη ἦτο σήμερον.

Τὸ πραξικόπημα αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ δικαιολογηθῇ. Δὲν ἔπρεπεν ὁ κόσμος νὰ τὸ ἐκλάβῃ ἀποτελεσμα τυφλοῦ ἐρώτος καὶ ζηλοτυπίας, ἔδει νὰ τὸ μεταβάλῃ εἰς πολιτικὸν ζήτημα.

— Μὲ ταῖς γνωστικαῖς, συμβουλαῖς, κυρ Θανάση, δὲν ἠμποροῦμε πάντοτε νὰ κἀνομε τὴν δουλειά μας, στραφεῖς εἶπε ζωηρῶς καὶ ἐν θυμῷ πρὸς τὸν μυστικοσύμβουλόν του.

(1) Ὁ ἰατρὸς Χόλλανδ λέγει ὅτι, ἔχων τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξετάσῃ τὸν Ἀλῆν, ὅτε ἐθεράπειεν αὐτόν, ἐμέτρησε τὸ ἀνάστημά του καὶ εὔρε τα ἄνωθεν μέτρα (Τόμ. Α' Σελ. 18.)

Ὁ Βάγιας, ὅστις ἀφ' ἐνὸς ἐφοβεῖτο διὰ τὴν κεφαλὴν του, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἠσθάνετο καὶ μεγάλην λύπην διὰ τὴν δυστυχῆ Φροσύνην, ἠναγκάσθη νὰ δώσῃ εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του τὴν χαριεστέραν ὄψιν καὶ διὰ τῆς γλυκυτέρας ἐκφράσεως νὰ ἀπαντᾷ εἰς τὸν κύριόν του.

— Ναί, ἐφένθημ, τὸ ὁμολογῶ, ἔχετε μεγάλο δίκαιο.

Ὁ τύραννος μετὰ τὰς λέξεις ταύτας, ἀποταθεὶς πρὸς τὸ διβάνιον του, εἶπεν ἀλβανιστί:

— Ἐφένθηδες, ἤμην ἠναγκασμένος νὰ λάβω τὸ μέτρον τοῦτο κατὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν, διότι ἄλλως ἤθελον χάσει τὴν ἰδίαν ζωὴν μου καὶ θὰ ἠναγκαζόμην ν' ἀρχίσω νέον πόλεμον κατὰ τοῦ πασσᾶ τῆς Βεράτης, ὅστις ζητεῖ παρ' ἐμοῦ ἰκανοποίησιν διὰ τὴν προσβολήν, τὴν ὁποίαν ἡ θυγάτηρ του καὶ σύζυγος τοῦ Μουκτάρ ὑπέστη· αἱ δὲ γυναῖκες ὅλαι ἀνεξαιρέτως τῶν χαρεμιῶν τοῦ Μουκτάρ καὶ Βελῆ ἐξηγέρθησαν ὡς λέαιναί κατὰ τῆς Φροσύνης καὶ τῶν ἄλλων, τὰς ὁποίας δεκάκις ἐφυλακίσσαμεν. Ἐκτὸς τούτου, ἡ ὑγιὴς μερὶς τῶν Χριστιανῶν τῶν Ἰωαννίνων καταβοᾷ, ἐξαίτουμένη ἰκανοποίησιν καὶ ἐπανόρθωσιν τῆς τοσοῦτον διασυρθείσης ὑπολήψεως τῆς πόλεως. Ἄλλ', ἄρχοντες, ὡς δίκαιος ἄνθρωπος, ἀγαπῶν πρὸ παντὸς ὅπως ἡ δικαιοσύνη ἀποδίδεται καὶ εἰς τὸν ἔσχατον πολίτην, ὃν θεωρῶ ὡς γνήσιον τέκνον μου, δὲν ἐπιθυμῶ ἐγὼ νὰ ἐκδώσω ἀπόφασιν πρὶν θέσω τὸ ζήτημα ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου ὑμῶν. Σὰς προσεκάλεσα λοιπὸν ὅπως συγκροτήσητε τακτικὸν δικαστήριον καὶ ὑμεῖς ἀποφανθῆτε ὅπως φρονεῖτε ὀρθότερον περὶ τῶν γυναικῶν αὐτῶν.

Ἐκαστον μέλος τοῦ συμβουλίου τούτου ἦτο καὶ ἑνορκος τῆς μελλούσης δίκης. Πᾶς τις δὲ κάλλιστα ἐνόησεν ὅτι ἡ ἐτυμηγορία του θὰ ἦτο ὁ θάνατος. Εἶναι ἐπίπονον εἰς ἡμᾶς νὰ παρακολουθήσωμεν τὰς συζητήσεις καὶ τὰς λεπτομερείας τοῦ τραγελαφικοῦ τούτου δικαστηρίου· περιοριζόμεθα μόνον νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ Φροσύνη καὶ αἱ φίλαι αὐτῆς βίβη μετηνέχθησαν ἐνώπιον τοῦ διβανίου τοῦ Ἄλῃ, οὐτινος αὐτὸς προήδρευεν, ἄνευ συνηγόρου ἢ φίλου ὅπως τὰς ὑπερασπισθῆ καὶ προστατεύσῃ. Ὀλίγα μόνον λεπτὰ ἔμειναν ὅπως ἀκούσωσι τὴν καταδίκην των κατόπιν εἰκονικῆς, ἐνοεῖται, διαδικασίας.

Ἡ δίκη αὕτη, λέγει ὁ Πουκεβίλ καὶ οἱ λοιποὶ ἱστοριογράφοι τοῦ Ἄλῃ, παρίστα σκηνὴν σπαραξικάρδιον (*). Μετενεχθεῖσαι ἅπασαι εἰς σκοτεινὴν εἰρκτὴν προσήυχοντο ἄσιτοι καὶ ἐν ἀγωνίᾳ θανάτου ἐπὶ δύο ἡμέρας ἀναμένουσαι τὸ γνωστὸν αὐταῖς ὀδυνηρὸν τέλος.

(* Pouqueville, Τόμ. Α', σελ. 119. — Vaudoncourt, σελ. 273. — Smart Hughes, τόμ. Α', σελ. 40. — Hobhouse, τόμ. Α', σελ. 122—123.

Ἡ 23ῆ Ἰανουαρίου τοῦ 1801 ἦν ἐκ τῶν ὠραίων ἐκείνων εἰρηλίων χειμερινῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς πᾶν ἔμφυχον ὃν αἰσθάνεται ὅτι νέαν ἀναλαμβάνει ζωὴν. Ἡ δὲ ὅλον τὸν λοιπὸν κόσμον ζωογόνος αὕτη ἡμέρα, διὰ τοὺς κατοίκους τῶν Ἰωαννίνων ἦτο ἡμέρα ἀποφράς, ἡμέρα τρόμου καὶ ἀπελπισίας. Ὁ Ταχῆρ μπέης, ἐπιτηρητῆς τῶν φυλακῶν, ἐν τῶν σκληροτέρων ὀργάνων τοῦ σατράπου, παρακολουθούμενος ὑπὸ πολλῶν φυλάκων, κρατούντων σάκκους μεγάλους, εἰσῆλθεν ἐντὸς τῆς εἰρκτῆς. Ἐπὶ τῇ θέξ τούτου ἡ Φροσύνη ἐρρίφθη λιποθύμος εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Καβούραϊνας.

Ἄν ἡ σκηνὴ τοῦ δικαστηρίου ἦτο σπαραξικάρδιος, αὕτη ἦτο φρικώδης. Ἐπὶ τῇ θέξ τοῦ ἀρχιδημίου Ἄλβανου αἱ δυσχεῖς γυναῖκες ἠρξάντο θρηνοῦσαι καὶ ὀλοφυρόμεναι. Οἱ τοῖχοι τῆς εἰρκτῆς ἐνόμιζέ τις ὅτι ἐδονοῦντο ὑπὸ τῶν κοπετῶν, ὡσεὶ εἶχον καὶ οὗτοι καρδίαν καὶ ἠσθάνοντο τὸ μαρτύριον τῶν ἀτυχῶν τοῦ τυράννου θυμάτων. Ματαίως ἐσφάδαζον, εἰς μάτην προσεπάθουν νὰ ἀντισταθῶσιν· οἱ δῆμιοι ἐρρίψαν τοὺς σάκκους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των κατεβίβασαν αὐτοὺς μέχρι ποδῶν καὶ μετ' ἐπιτηδειότητος ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἐνέκλεισαν αὐτάς. Ἡ μόνη ἐπιδειξάσα ἀπαρχμίλλον γενναϊότητα ἦτο ἡ Σουλιῶτις Ἀντώνια. Αὕτη ἐξύβρισε, κατηράσθη, ἔδηξε καὶ διὰ τῶν ὀνύχων κατεξέσχισε τὸ πρόσωπον τοῦ δημίου τῆς. Ἡ δυστυχὴς Φροσύνη δὲν ἠσθάνθη τὸ φοβερὸν αὐτῆς τέλος, καθότι ἐκ τῆς λιποθυμίας μετέβη εἰς τὴν αἰωνιότητα ὡς μετανόησασα ἀμαρτωλή, θῦμα τῆς βίας. Ἐρρίφθησαν ἅπασαι εἰς τὴν λίμνην, ἀφοῦ πρῶτον προσεδέθησαν βάρη εἰς τοὺς σάκκους, ὅπως βυθισθῶσι μέχρι τοῦ πυθμένος. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡμέρα φρίκης ὅχι μόνον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τύραννον.

Ἐδικαιολογεῖτο δὲ μετὰ ταῦτα ὁ Τεπελενλῆς, λέγων ὅτι, ἐὰν οἱ σύζυγοι ἢ τις τῶν συγγενῶν τῶν θυμάτων ἐπεκαλεῖτο τὴν ἐπιείκειάν του, ἦτο ἔτοιμος νὰ χαρίσῃ εἰς αὐτάς τὴν ζωὴν· ἀλλ' ἀφοῦ ὁ κόσμος τὰς ἐθεώρησε τόσον κακοῦθεις, ὥστε οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ ἰκετεύσῃ ὑπὲρ αὐτῶν, τί ἠδύνατο αὐτὸς νὰ πράξῃ ἀπέναντι τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου; Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ ζηλοτυπία, ὁ ἔρωσ καὶ ὁ φόβος τῆς συνωμοσίας τοσοῦτον εἶχον σκληρύνει τὴν καρδίαν τοῦ ἀθλίου, ὥστε ἡ λύσσα του οὔτε μετὰ τὸν θάνατον τῆς δυστυχῆς Χριστιανῆς καὶ τῶν λοιπῶν θυμάτων εἶχε καταπαύσει. Διέταξε νὰ κατὰσχῶσιν ἅπαντα τὰ κτήματα τῆς Φροσύνης καὶ τοῦ συζύγου τῆς καὶ ρίψωσι τὰ τέκνα τῆς εἰς τὰς ὁδοὺς.

Κατεπτοημένοι οἱ κάτοικοι τῶν Ἰωαννίνων παρεκλούθουν τὸ θέαμα, μηδενὸς τολμῶντος νὰ δώσῃ ἄσυλον οὔτε εἰς αὐτὰ τὰ δυστυχῆ νήπια. Τέλος ὁ ἀρχιερεὺς Γαβριήλ, παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν διακόνων του,

φερόντων ἄπειρα πολύτιμα δῶρα, ἦλθε καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἄλῃ καὶ μετὰ δακρύων ἱκετεύων αὐτὸν κατώρθωσε νὰ τὸν πείσῃ νὰ δώσῃ αὐτῷ τὴν ἄδειαν ὅπως προστατεύσῃ τὰ δυστυχῆ ὀρφανὰ τῆς Φροσύνης.

Ἡ ἐπανάστασις τοῦ Γεωργίου πασσᾶ περιεστάλη σχεδὸν πρὸ τῆς εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφίξεως τοῦ Μουκτάρ. Ἡ χαρὰ τοῦ Μουκτάρ, ἐπιστρέφοντας ταχέως εἰς Ἰωάννινα, ἦτο ἀπερίγραπτος. Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγκατέλιπε τὴν πόλιν ταύτην, δὲν ἦτο πλέον ὁ ἴδιος Μουκτάρ· εἶχεν ἀφήσει ἐκεῖ, εἰς τὴν ἑπαυλιν τῆς λίμνης, καὶ νοῦν καὶ καρδίαν. Ἦδη ἀνέπνεεν, ἠσθάνθη ἐπανερχομένην καὶ πάλιν τὴν ζωὴν. Ἐδωκε διαταγὰς πρὸς τοὺς Ἀλβανοὺς τοῦ ὅπως ταχέως παρασκευασθῶσι διὰ τὴν ἐπάνοδον. Ὁ ἔρωσ τοῦ ἦτο τοιοῦτος, ὥστε ἠθελε παρακούσει καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Σουλτάνον, ἐὰν ἐλάμβανε διαταγὰς νὰ παραμείνῃ ἀκόμη.

Εἶχε διαβῆ ὁ Μουκτάρ τὸν Ἀξιόν, διέλθει τὴν Μακεδονίαν, τὴν Πίνδον, καὶ κατασκηνώσῃ μετὰ τοῦ στρατεύματός του εἰς τοὺς δυτικούς πρόποδάς του, ὅτε ταχυδρόμος ἑφιππος ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Βελῆ ἐρρίφθη ἀπὸ τοῦ ἵππου τοῦ ἐνώπιον τοῦ πασσᾶ τῆς Ναυπάκτου καὶ ἐνεχείρισεν αὐτῷ ἐπιστολήν, ἐν ἣ ἐν λεπτομερείᾳ ἀφηγεῖτο τὸ οἰκτρὸν τέλος τῆς ἀτυχοῦς Φροσύνης. Ὁ Μουκτάρ ἄμα ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολήν ἠσθάνθη ἀνελθὸν ὅλον αὐτοῦ τὸ αἷμα εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἀληθῆς σκοτοδίνη τὸν κατέλαβε καὶ ἐγένετο ὡχρὸς ὡς ὁ θάνατος· ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς δὲν ἐπίστευεν, ἀφ' ἐτέρου ἐνόμιζεν ὅτι παρεφρόνησεν.

Προσεβλήθη τῶντι ὁ τάλας Μουκτάρ ὑπὸ στιγμιαίας παραφροσύνης· ἔσυρε τὸ ὄπλον του καὶ τὸ ἐξεκένωσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ δυστυχοῦς ταχυδρόμου, ὅστις χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν ἔπεσε πρὸ τῶν ποδῶν του νεκρὸς (1).

— Φροσύνη, Φροσύνη μου, ἀγαπητῆ μου Φροσύνη!... Τρέμε, τύραννε!... τρέμε, κακοῦργε!... μετ' ὀλίγον ἔρχομαι εἰς Ἰωάννινα καὶ θά φονεύσῃς καὶ ἐμὲ ἢ σὺ θά ἀποθάνῃς.... Τὸν ἵππον μου! τὸν ἵππον μου! Παρακολουθήσατέ με ὅσον δύνασθε τάχιστα, ὁ τύραννος πρέπει νὰ πείσῃ, ἐγὼ θά ἐλευθερώσω τὴν Ἠπειρον.

Οἱ περὶ αὐτὸν ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται ἔμειναν ἐμβρόντητοι, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξηγήσωσι τὴν καταλαβοῦσαν τὸν Μουκτάρ μανίαν, ὡς ἀγνοοῦντες τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς· σφόδρα δὲ δυσηρεστήθησαν ἅπαντες διὰ τὸ κατὰ τοῦ δυστυχοῦς ταχυδρόμου ἀπονενασθῆναι ἐκεῖνο τόλμημα.

Ἰππεύσας ὁ Μουκτάρ ἀμέσως ἐγένετο ἄφαντος ἐντὸς νέφους κονιόρου τοῦ καὶ τῆς ὀμίχλης. Ὁ Πουκεβίλ λέγει ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν περὶ τὸ Μέτσοβον χωρίων, ἰδόντες τὴν μανίαν αὐτοῦ καὶ πληροφορηθέντες παρὰ τῶν παρακολουθούτων αὐτὸν ἱππέων τὸν θάνατον τοῦ ταχυδρόμου, κατεσπευσμένως ἐγκατέλιπον τὰ χωρία των.

Ὁ Μαλέκ - Ἀδελ ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς σταυροφορίας Ῥιχάρδου τοῦ Λεοντοκάρδου δὲν ἔδραμεν ἐπὶ τῶν ἰχνῶν τῆς κινδυνευούσης Ματθίλδης μετὰ περισσοτέρας ὀρμῆς ὅπως προφθάσῃ καὶ τὴν διασώσῃ. Ὁ Μουκτάρ ἤρχετο ὁμως ἀργά, διότι ἡ Φροσύνη του δὲν ὑπῆρχε πλέον...

Διέτρεξεν ὄρη καὶ δάση, διέβη ποταμοὺς καὶ λίμνας ὑπ' οὐδενὸς κωλύματος προηθείς ἐν τῇ μανιώδει ταύτῃ πορείᾳ του. Τοιαύτη τῶντι ἦτο ἡ παραφροσύνη του, ὥστε, φθὰς εἰς τὰς σπειροειδεῖς πηγὰς τοῦ Ἀλιάκμονος, ἐρρίφθη ἐντὸς αὐτοῦ καὶ διεπέρασεν αὐτὸν χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὸ κινδυνῶδες τοῦτο ῥεῦμα. Τέλος ἀφίκετο εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων. Τὸ καταβιβρώσκον τὴν καρδίαν του πῦρ ἐπὶ τῇ θείᾳ τῶν ὑδάτων τῆς ἀπαισίου λίμνης προσωμοιάζε λάβαν ἠφαιστείου. Ἐνταῦθα ἀφῆκε τὸν ἵππον του μᾶλλον νεκρὸν ἢ ζῶντα. Διέβη τὴν λίμνην διὰ τινος μονοξύλου καὶ ἀφίκετο εἰς τὸ σεράγιόν του, ὅπου ἐπληροφορήθη παρὰ τοῦ Καθούρη τὰς λεπτομερείας τοῦ φρικτοῦ δράματος. Ἐκλείσθη ἐντὸς τοῦ κοιτωνός του καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τῆς κλίνης ὀλοφυρόμενος.

Ἡ φήμη τῆς ἀφίξεώς του ἀστραπιαίως διεδόθη εἰς ἅπασαν τὴν πόλιν, ἣτις συνέπασχε μετ' αὐτοῦ.

Μαθὼν τὴν ἀφίξιν του ὁ Ἄλῃς ἐξάπέστειλε πάραυτα ἕνα τῶν διαγγελέων του, διατάσσων αὐτὸν ἐν τῷ ἄμα νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν του.

Ὁ Μουκτάρ κατ' ἀρχὰς ἐδίστασεν οὐχὶ διότι ἐπτοήθη, ἀλλ' ἐπειδὴ ἠσθάνετο ὅτι δὲν ἦτο κύριος ἑαυτοῦ καὶ ἐφοβεῖτο μὴ ἐν τῇ ἀγανακτήσει του κακοποιήσῃ τὸν πατέρα του. Ὁ διαγγελεύς, βλέπων αὐτὸν δισταζόντα, προσέθηκεν ὅτι ὁ Βεζύρης ῥητῶς παρήγγειλε νὰ τῷ ἐκφράσῃ ὅτι θά τὸν ὑπεδέχετο καλῶς. Συναισθανθεὶς τὴν θέσιν του ὑπήκουσε καὶ διηθύνθη σκυθρωπὸς εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ πατρός του.

— Πρόσελθε, Μουκτάρ· συγχωρῶ τὸν παρὰφρονα ἔρωτά σου, ἀλλὰ μὴ λησμονήσῃς ποτὲ εἰς τὸ μέλλον ὅτι ὁ πατήρ σου οὐδένα πτοεῖται. Ἄμα τὸ στράτευμά σου εἰσέληθ' εἰς Ἰωάννινα, ἐτοιμάσθητι νὰ ἀναχωρήσῃς διὰ τὸ Σούλι, ἐκεῖ θά σοὶ διαβιβάσω τὰς διαταγὰς μου. Τώρα δύνασαι νὰ ἀναχωρήσῃς.

Εἰς τὸν ἡγεμονικὸν καὶ ἐπιτακτικὸν τρόπον τοῦ Ἄλῃ ὁ ἄθυμος καὶ κεκμηκὸς Μουκτάρ, βιάσας ἑαυτὸν, ἐκλίνε τὸ γόνυ ἠσπᾶσθη τὴν μισοφύονον χεῖρα τοῦ πατρός του καὶ ἐπωφελούμενος τῆς διαταγῆς του ἀπεσύρθη ἀμέσως, θεωρῆσας ἑαυτὸν εὐτυχῆ, διότι ἠδύνατο νὰ ἀπέλθῃ

(1) Rouqueville Τόμ. Α', σελ. 120. — Devonport σελ. 156.

εἰς τὰ ἴδια καὶ ἐκχύσῃ τὴν ἐν τῷ στήθει τοῦ κοχλάζουσαν ὀργὴν καὶ ἀγανάκτησιν. Ἐξερχόμενος συναντᾷ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Βελῆν, ὅστις ἐπίσης ἐφαίνεται καταβεβλημένος ὑπὸ μεγάλης ἀθυμίας. Ἀνταλλάξαντες τοὺς πρώτους χαιρετισμούς, κατηνύθησαν ἀμφότεροι εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ σεραγίου τοῦ Βελῆ, ὅστις ῥιφθεὶς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀδελφοῦ του, διηγήθη αὐτῷ τῇ ἐπιμόνῳ αἰτήσει του, τὰς λεπτομερείας, ἃς ἐγίνωσκε περὶ τοῦ τραγικοῦ τέλους τῆς ἀτυχοῦς Φροσύνης, αἰτίνας ἦσαν παρόμοιαι ἐκείνων, ἃς τῷ ἔδωκεν ὁ Καθούρης.

— Ἀλλάχ, ἐκραξεν ὁ Μουκτάρ... ὦ, ὄχι, δὲν σὲ ἐπικαλοῦμαι, δικαίε Ἀλλάχ, ἵνα μὲ βοηθήσῃς νὰ ἐκδικηθῶ. Ὅχι, πρέπει νὰ ἐπικαλεσθῶ τὰ φοβερώτερα πνεύματα τοῦ σκοτεινοτέρου ἀντροῦ τῆς κολάσεως Χαβιάτ, τὰ προωρισμένα μόνον διὰ τὴν τιμωρίαν τῶν ὑποκριτῶν.... Ἀδελφέ μου, δός μοι ὀλίγον οἶνον ἐπιθυμῶ νὰ πνίξω ἐντὸς τούτου τοῦ λογικόν μου, νομίζω ὅτι θὰ τὸ ἀπολέσω.... θὰ χάσῃς τὸν ἀδελφόν σου, Βελῆ.

Ὁ Βελῆς ἔλαβεν ἐκ τῆς τραπέζης φιάλην συρακουσίου οἴνου καὶ πληρώσας μεγάλην κύμβην προσήνεγκεν αὐτῷ, παραμυθῶν αὐτὸν συγχρόνως διὰ τῶν τρυφερωτέρων λέξεων.

Ὁ Μουκτάρ κατεβίβασε τὸν οἶνον ἀμυστὶ ἐντὸς τοῦ στεγνοῦ λάρυγγός του καὶ βαθύως στενάξας ἔκλινε τὴν πυρέσσουσαν κεφαλὴν του ἐπὶ τοῦ φλέγοντος στήθους του.

— Ἐδρσίστην, Βελῆ μου, ἔχουν ἄδικον νὰ ὀνομάζουν τὸν οἶνον ὑδωρ τῆς κολάσεως, βρεστάτ τῆς ἀπωλείας.... Βελῆ, ἀδελφέ μου, δός μοι ἀκόμη ἐν ποτήριον, ἵσως κατορθώσω νὰ αἰσθανθῶ ὅτι ὑπάρχω.... Πόσον εἶμαι δυστυχής! ὦ! εἴθε μὴ ἐγεννώμην. Τί εἶναι δι' ἐμὲ πλέον ἢ ζωὴ!... μαρτύριον, καὶ κόλασις. Ἀλλάχ! προστάτευσον τὸ λογικόν μου — κἄλλιον νεκρὸς ἢ παράφρων —... Ἀδελφέ μου, ἀγαπητέ μου Βελῆ, ἄκουσον, ὀρκίζομαι εἰς τὸν Ἀζσεέλ, τὸν ἄγγελον τοῦ θανάτου, ὀρκίζομαι καὶ ἐπικαλοῦμαι τὴν βοήθειαν τοῦ ἰδίου Δεμροσχ-νέρ, τοῦ θηριωδεστέρου δαίμονος, ὅτι θὰ ἐκδικηθῶ μίαν ἡμέραν τὸν θάνατον τῆς ἀτυχοῦς Φροσύνης. Ναι, θὰ ἐκδικηθῶ τὸν τύραννον, ἂν καὶ ᾖναι πατήρ μου. Ἡ σύζυγός μου, τὸ γνωρίζεις; εἶναι ἡ ἴδια ἀδελφὴ μου! Οὗτος ἔκαμε τὸν ἀνόσιον τοῦτον γάμον.... κατάρρα!... ἡ γυναικωνίτις μου ποτὲ πλέον δὲν θὰ ἴδῃ τὸν Μουκτάρ. Ὅχι! ποτὲ πλέον δὲν θὰ πατήσω ἐντὸς αὐτῆς τῆς κολάσεως. Τὴν ἐπάρατον Ζωήτσα θὰ ἐνταφιάσω, μὰ τὴν Δουζάχ, ἐντὸς τῶν ἰδίων ὑδάτων τῆς λίμνης, ὅπου ἐνεκα τῆς ζηλείας καὶ τοῦ φθόνου τοῦ ἀθλίου αὐτοῦ γυναικίου εὔρε τοσοῦτον σκληρὸν θάνατον ἢ ἀτυχῆς, ἢ πολὺκλαυστος Φροσύνη μου!

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Θ. ΞΕΝΟΣ.

ΚΑΛΛΟΝΗ

Γ. ΣΟΥΡΗ

Ἡ καλλονὴ αἰείποτε δι' ὅλα λατρευτὴ,
δὲν εἶναι τιμαλφέστερον ἴστον κόσμον ὡς αὐτὴ·
ὠραία ὅταν ἡ χαρὰ τὸ μέτωπόν της στέφῃ,
καὶ ὅταν λύπης ἀλγεινῆς τὴν ρυτιδώνουν νέφη,
ὠραία ὡς ἡ Ἀρτεμις τοξεύουσα ἐλάφους
καὶ ὅταν κλίνῃ σκυθρωπὴ ἐπάνω εἰς τοὺς τάφους
καὶ ὅταν εἰς συμπόσια καὶ δεῖπνα ἐξαπλοῦται
καὶ μὲ καλλίβοτρυν κισσὸν ἀμπέλων στεφανοῦται.

Ὠραία ὅταν ὀμιλῇ καὶ ὅταν σιωπᾷ,
ὅταν μισῇ καὶ μαίνεται καὶ ὅταν ἀγαπᾷ,
ὠραία ὅταν εὐτολμος καὶ ὅταν δειλὴ προβαίνει,
ὠραία καὶ ἂν σωφρονῇ καὶ ἂν ἀνοηταίνει.
Ὠραία ὅταν μ' εὐλαβῆ κατάνυξιν καὶ πόνον
προσεύχεται γονυπετής, ἐνώπιον εἰκόνων,
ὠραία ὅταν ἄσπιλος εἰς τοὺς ἀγγέλους φθάνῃ,
ὠραία καὶ ὅταν ἀσελγῇ καὶ ὅταν ἀμαρτάνῃ.

Ὠραία μὲ τὸ φέλλισμα τὸ πρῶτον τῶν χειλέων
ὠραία καὶ εἰς τὸ γῆράς της, ὠραία καὶ εἰς τὴν ἡβην,
ὠραία καὶ εἰς μέγαρον καὶ εἰς οἶκους βασιλέων,
ὠραία καὶ εἰς πενιχρὰν καὶ ἄστεγον καλύβην.
Ὠραία καὶ ἀναίσχυντος, ὠραία καὶ σεμνὴ,
ὠραία καὶ μὲ κάλυμμα, ὠραία καὶ γυμνὴ,
ὠραία καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ δίσκου τῆς ἡμέρας,
ὠραία καὶ ὑπὸ τῆς νυκτὸς τοὺς ἀργυροὺς ἀστέρας.

[Γ. ΣΟΥΡΗ, Δὸν Ζουάν].

ΗΜΕΛΛΑΔΙΚΑ
ΟΚΤΩ ΣΤΙΧΟΙ

[Κατὰ τὸν Walling]

Ὅλα, ὅσα μοῦχεις κάρη,
Ὅλα τᾶχω λησμονήση·
Μὰ θυμοῦμαι—καὶ μοῦ φθάνει—
Ὅτι μ' ἔχεις ἀγαπήση.

Ἡ ἀγάπη σου κλεισμένη
Σ τῆς καρδιᾶς μου τὸ σκοτάδι
Πάντα ὀλόρωτη θὰ μένη
Σὰν ἀτίμητο πετράδι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΕΝ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΩ.

Ἐνορία Σταυροδρομίον μέχρι τῆς ἀνιγέρσεως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου δὲν ὑπῆρχεν. Οἱ Ὀρθόδοξοι τοῦ ἁσπείου τούτου κάτοικοι μέχρι τοῦ ἔτους 1804 ἐκκλησιαζόντο ἐν τοῖς ναοῖς τοῦ Γαλατᾶ, καὶ ἰδίως ἐν τῷ τῆς Παναγίας Καφρατιανῆς, εἰς τὴν ἐνορίαν τῆς ὑποίας περιλαμβάνετο ἡ τανὺν μέχρι Σισλὶ, Κασίμ παστᾶ καὶ τοῦ Πόργου τοῦ Γαλατᾶ ἀρικνουμένη μεγάλη ἐνορία τοῦ Πέρα. Ὁ ναὸς τῆς Καφρατιανῆς εἶναι λίαν ἀρχαῖος, ἀριερωμένος εἰς τὴν λατρείαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 11^{ου} αἰῶνος, ὅποτε μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν κατάκτησιν τῆς Κριμαίας (1471) ὁ Μωάμεθ μετήνεγκεν ἐκ Καφρατῆ τῆς χώρας ἐκείνης τοὺς ὀρθοδόξους αὐτῆς κατοίκους Καφρατιανῆς καὶ συνήκισεν ἐν Γαλατᾶ, ὡς καὶ ἄλλους ἄλλοθεν Χριστιανούς συνήκισεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐκείθεν ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἡ ἐνορία αὕτη, τοῦ ναοῦ μετονομασθέντος Παναγία Καφρατιανή, ἐκ τινος εἰκόνης τῆς Θεομήτορος, ἣν προσκυνούντες ἐν Καφρατῆ οἱ ἀνυχεῖς μετανάσται ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἐναπέθεσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Γαλατᾶ, ὡς οἱ ἀρχαῖοι ἀποικοὶ Ἕλληνας ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὴν ἀποικίαν πῦρ ἐκ τῆς μητροπόλεως. Σηδεῖται εἰσὶν ἐν τῷ ἐν Γαλατᾶ φερρονόμεῳ ναῷ ἡ ἀρχαιοτάτη αὐτῆς τῆς Παναγίας εἰκὼν ἐν ἰδιαιτέρῳ εἰκονοστασίῳ, ἀριστερὰ τῆς εἰσερχομένης.

Τὸ Σταυροδρομίον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχε βεβαίως τὴν ἣν ἔδη συγκέντρωσιν Ἑλλήνων, καθόσον αἱ πλείσταί τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν ἦσαν ἐγκαθισταμένοι ἐν Φαναρίῳ, Γαλατᾶ, Τατασοῦλοις καὶ ἐν ἄλλοις προαστείαις. Αἱ ὑπάρχουσαι ὅμως ἐν τῷ ἁσπεί τούτῳ ἡμέτεραι οἰκογένειαί λίαν ἠσθάνοντο τὴν ἀνάγκην ναοῦ ἑγγύτερον κειμένου καὶ οὐδέποτε ἐπαύοντο ἐπὶ μακρὸν χρόνον πάσας τὰς ἐαυτῶν προσπάθειας καταβάλλοντες, ὅπως ἴδιον σχηματίσωσι κέντρον πρὸς θεραπείαν τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἔθνικῶν αὐτῶν ἀναγκῶν. Λίαν ὅμως δυσχερὲς, εἰ μὴ ἀδύνατος, ἦτο ἡ θεραπεία τῆς ἀνάγκης ταύτης, διότι ἡ πρὸς ἀνιγέρσιν νέου χριστιανικοῦ ναοῦ ἄδεια τῆς Ἐξουσίας ἦτο τότε ἀπολύτως ἀδύνατος. Ἀπεράσισαν ἐν τούτοις, εἰς πᾶσαν θυσίαν καὶ πάντα ἀγῶνα ἀπαλειφθέντες, νὰ προβῶσιν εἰς τὸ ἔργον.

Οὕτως, ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1804, ὀνομάσθησαν ὑπὸ τοῦ τότε πατριάρχου Καλλιμάκου ἱεροὶ καὶ ναζαρίδες ὅπως ἐπιδικάζωσι τὴν ἑκδοσὴν τοῦ σχετικοῦ φερμανίου καὶ τὴν διὰ συνεισφορῶν καὶ δανείων ἀνιγέρσιν τοῦ ναοῦ.

Ὡς κατάλληλον γῆπεδον ἐπὶ τούτῳ ἐξελέξαντο τὸ ἐπ' οὗ νῦν ὠκοδομεῖται ὁ ναὸς, αἱ κεντρικὴν τογγάνον, καὶ τὸ πλεονέκτημα ἔχον, ὅτι περιβάλλετο ὑπὸ τῶν μεγάλων οἰκῶν τιστέρων ἐκ τῶν ἐγχερίτων ἡμετέρων, ὅστι ἐντεῦθεν μὲν ἦτο ἡ οἰκία Ἀποστόλου Παπᾶ (νῦν Διοδοῦς Κατσοπούλου, Passage Hacıtopulu), ἐκείθεν δὲ αἱ οἰκίαι Ἀλεξάνδρου Μάκου, Δημητρίου Σχινᾶ καὶ Δ. Χαβιαρᾶ.

Πῶς ὅμως νὰ κατορθωθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ γηπέδου τούτου ἀνιγέρσις νέου ναοῦ, ὅπερ, ὡς ἐρρήθη, ἦν πράγμα ἀδύνατον; Τὰ πρῶτα τῆς υποθέσεως διαβήματα ἴδει νὰ γίνωσι

SISMANOGLO
MEGARO

παρὰ τοῦ καθῆ τοῦ Γαλατᾶ. Καί τοι ἡ Α. Ἱερολογιώτης ἐδείκνυτο ἀκαμπτος ἐν ἀρχῇ, τὰς ἀπυθροειτικὰς διατάξεις τῶν μουσουλμανικῶν Γραφῶν προβάλλουσα, οἱ ἔροροι διὰ τῆς διούσης πειστικότητος μετέτρεψαν αὐτὰ ἀπὸ ἀδυσωπήτου ἀντιπάλου εἰς λίαν φιλικὸν σύμβουλον.

Ἦδη περὶ νέου ναοῦ, πράγματος ἀδυνάτου, οὐδεὶς πλέον εἶδει νὰ γίνηται λόγος, ἀλλὰ περὶ παλαιοῦ, δεομένου ἀπλῶς ἐπισκευῆς· τοιοῦτος ὅμως ἰσχυρισμὸς τῶν ἡμετέρων εἶδει ν' ἀποδειχθῆ προηγουμένως, κατὰ δὲ τὰ κείμενα τῶν ὀθωμανικῶν νόμων μόνη ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις, ὡς θεοπνευστος, ἀποτελεῖ αὐθεντικὴν ἀληθειαν ὅπως βασισθῆ ἐπ' αὐτῆς ἰερά τις βήτρα, οἷα ἦτο ὁ *φαιτῶς*, ὃς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπεχταίτο νὰ προηγηθῆ ὅπως ἐκδοθῆ τὸ σουλτανικὸν φερμάνιον. Ἀπεχταίτο λοιπὸν αὐθεντικὴ ἀπόδειξις, ὅτι ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ τοῦ Μπέιουλου ἀληθῶς ὑπῆρχεν ἄλλοτε, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς ἐπιτροπῆς, χριστιανικὸς ναὸς τῆς Παναγίας. Τὴν ἀναπόφευκτον ταύτην ἀνάγκην ἀγαθὴ τῆς Θεῆας Προνοίας σύμπτωσις παρευθὺς ἐθεράπευσε, διότι μετ' ὀλίγας ἡμέρας βῆξις μετὰ τραυματίων ἠκούσθη συμβᾶσα εἰς τὴν Παναγίαν τοῦ Μπέιουλου, καὶ αἱματόφοροι οἱ συμπλακέντιες ἦγοντο εἰς τὸν καθῆν καὶ μάρτυρες πολλοὶ παρόντες εἰς τὴν συμπλοκὴν προσήρχοντο πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τοῦ ἐγκλήματος.—*«Ποῦ ἔγειται ὁ καυγῆς ;»* ἠρωτοῦντο κατηγορούμενοι καὶ μάρτυρες.—*«Εἰς τὸ Μπέιουλου, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας,»* ἀπεκρίνοντο ἅπαντες. Καὶ καταδικάσθησαν τότε οἱ κατηγορούμενοι καὶ συντάχθη ἡ ἐπὶ τούτῳ ἀπόφασις, ἐν ἣ ἀποδεικνύετο ὅτι ὁ τόπος, ἐν ᾧ διεπράχθη τὸ ἐγκλημα, ἦτο ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας, καὶ ἐπιτεύχθη οὕτως ἡ ἀπαιτούμενη ἀπόδειξις, ἀνευ τῆς ὁποίας οὔτε *φαιτῶς* οὔτε *φερμάνιον* ἦτο δυνατόν νὰ ἐκδοθῆ. Οὕτω παρ' Ὀθωμανοῖς ἐν παρομοίαις περιστάσεσι κατὰ τοὺς ἱεροὺς αὐτῶν θεσμοὺς γίνεται, καὶ οὕτως ἐγένετο καὶ κατὰ τὴν προκειμένην ταύτην ὑπόθεσιν, ὡς εἴρηται, καὶ κατηρτίσθη ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ἀληθῶς προσῆρχεν ἐκεῖ ναὸς. Τὴν δὲ ἀπόδειξιν ταύτην ἐπεκκολούθησεν ἡ παρὰ τοῦ Σεῖχ-ούλ-ἰσλάμ ἐκδοσις τοῦ ἱεροῦ *φαιτῶ*.

ὑπελείπετο ὅμως τὸ *φερμάνιον*, μείζονας ἔτι ἢ ἡ ἐκδοσις τοῦ *φαιτῶ* ἔχον δυσκολίαν, διότι μεθ' ὅλα τὰ γινόμενα ταῦτα ἡ ὑπόθεσις ἔφερε πάντοτε ὅλην τὴν σπουδαιότητα, πρὸς ἣν ἀπεχτοῦντο νῦν πλείονες ἐξουμενίσαις τῶν πρὸς τὸν καθῆν. Πολλὰ καὶ διὰ τοῦτο διενεργήθησαν· ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐδὲν θὰ κατορθοῦτο ἀνευ τῆς συναντιλήψεως τοῦ Δημητρίου Μουρούζη, ὅστις, ἐκτελῶν τότε τὰ τοῦ Μεγάλου Διερμηνέως χρεῖ, συνεδείκε διὰ στενῆς φιλίας μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Πύλης Ἰζζὴτ ἐφέντη. Τῆς κραταιᾶς τούτου συνδρομῆς εἰς ἀπάσας τὰς ἀγαθὰς καὶ φιλογενεῖς προθέσεις αὐτοῦ ἀπολαμβάνων, ἐκθύμως καὶ διὰ τὴν ἐν λόγῳ ὑπόθεσιν ὑποστηρίχθη παρὰ τῷ Σουλτάνῳ, πρὸς ὃν καὶ αὐτοπροσώπως ἐπαρουσιάσθη ὁ Μουρούζης, καθικελεύων καὶ ἐκλιπαρῶν τὴν ἄδειαν. Ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Ὀσμανιδῶν ἐκάθητο τότε ὁ *μεγαλόφρων*, συνετός καὶ *φιλόανθρωπος* Σαλλῆ ὁ Γ', ὅστις, ἐκτιμῶν τὰς τῶν ὑψηλῶν τοῦ Ἑλλήνων ἀρετὰς καὶ ἱκανῶς φίλα αὐτοῖς διακείμενος, ἠδύνασσε καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ νὰ ἐπιπέσει εἰς τὰς τοῦ Μουρούζη δεήσεις.

Τὸ περὶ τῆς ἀδείας τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Σουλτανικὸν φερμάνιον, χρονολογούμενον ἀπὸ τῆς 1 Ρεβιούλ-ἑββὴλ 1219, ἦτοι τῆς 22 Ἰουνίου 1804, ἔχει κατὰ μετάφρασιν ὡς ἑξῆς·

«Κριτὰ τῶν κριτῶν, καθῆ τοῦ Γαλατᾶ, ἀξήθειᾳ ἢ ἀρετῇ σου· καὶ σὺ, καύχημα τοῦ ἔθνους, βοεβόδα τοῦ Γαλατᾶ, παραταθείᾳ ἢ δόξῃ σου! Ἄμα φθάσῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν

σύμβολόν Μου, γνωστὸν ἔστω σοι ὅτι οἱ ὑπήκοοί Μου Ῥωμαῖοι, κάτοικοι τοῦ Μπέιουλου τοῦ Γαλατᾶ δι' ἀναφορᾶς τῶν, ἣν ὑπέβαλον εἰς τὴν κόριν τοῦ κατορλίου τῆς εὐδαμοσίας Μου, λέγουσιν ὅτι ἡ ἐν Μπέιουλου ἀνάγκη ἀνήκουσα αὐτοῖς ἐκκλησία κατηρειπόθη καὶ δὴν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν καθήκοντα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων μετὰ τῆς συνόδου τῶν μητροπολιτῶν ἰκέτευσε ἵνα ἐπιδαφίλωσω τὴν συγκατάθεσίν Μου εἰς τὴν αἴτησιν αὐτῶν περὶ ἐπισκευῆς τῆς βῆθειας ἐκκλησίας ἀνευ ἐπιτάξεως αὐτῆς, ἐζητήθη παρὰ τοῦ Σεῖχ-ούλ-ἰσλάμ καὶ Μουρσιῆ Ἀγγιέ Ἐσάδ, καὶ οὗτος ἐξήνεγκε τὸν ἐξῆς ἱερὸν φαιτῶν· «Ὅταν παλαιὰ ἐκκλησία τῶν Χριστιανῶν, κειμένη ἐν τινὶ ἰσλαμικῇ πόλει, κατεριπωθῆ, ἐμποδίζονται οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἐπισκευάσωσιν αὐτὴν κατὰ τὸ παλαιὸν αὐτῆς διάγραμμα ἀνευ οὐδεμιᾶς προσθήκης ;»— Ἀπάντησις· Ὅχι.— Τοῦ πράγματος τούτου ἀνευχθέντος ἐνώπιόν Μου, ἐξεδόθη αὐτοκρατορικὸν χαιτῶν Μου, ἐπιτρέπον κατὰ τὴν αἴτησιν· κατ' ἀκολουθίαν δὲ ἡ διαταγὴ Μου αὐτῇ (*φερμάν*) ὅπως μὴ ἐμποδισθῆ ἡ κατὰ τὸ ἀρχικὸν σχεδιογράφημα ἐπισκευὴ τῆς εἰρημίνης ἐκκλησίας, χωρὶς αὐτῆς νὰ ὑφωθῆ καὶ νὰ αὐξηθῆ συνωδᾶ τῷ αὐτοκρατορικῷ Μου χαιτῶν καὶ τῇ ἱερᾷ βῆτρᾳ, καὶ ὅπως ἐνεργήσῃτε συμφώνως τούτοις γνωρίζοντες τὴν αὐτοκρατορικὴν θέλησίν Μου, καθόσον ἡ ἀγάπῃ πρὸς τὸ ὑπῆκουον ἀπαιτεῖ ἵνα ἐπιτρέπηται τοῖς ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ μου πτωχοῖς ὑψηλοῖς νὰ τελώσι τὰ θρησκευτικὰ τῶν καθήκοντα, ἐρ' ὅσον ἐπιτρέπει τοῦτο ὁ ἱερὸς νόμος (Σιερί) καὶ προσάτι γινώσκετε ὅτι ἂν ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ ἠθέλατε λάβει ὑμεῖς ἢ ἄλλοι παρὰ τῶν πτωχῶν τούτων βαγιάδων Μου ὄβολόν, ἢ ἄλλως ἐνοχλήσαι αὐτούς, ἢ ἠθέλατε ἐπιτρέψαι, ὅπως ἡ οἰκοδομὴ ὑπερβῆ ἔστω κατὰ μίαν σπιθαμὴν ἐναντίον τοῦ φερμανίου Μου καὶ τοῦ ἱεροῦ φαιτῶ, τιμωρηθήσεσθε ἀνηλεῶς.

Δικτάσω ὅπως ἄμα ὡς φθάσῃ τὸ παρὸν ἐνεργήσῃτε κατὰ τὸ περιεχόμενον καὶ προσέξῃτε ὅπως ἀπέχητε νὰ πράξητέ τι ἐναντίον.

Οὕτω γνωρίζετε καὶ πιστεύσατε εἰς τὸ ἱερὸν σημεῖον.

Ἐγγραφή τῆ 1 Ρεβιούλ ἑββὴλ 1219.

Τῶν πάντων ἐκ μέρους τῶν ἡμετέρων παρεσκευασμένων, ἄμα τῇ εἰς αὐτοὺς ἐπιδόσει τοῦ αὐτοκρατορικοῦ φερμανίου τῆ 1 Αὐγούστου 1804 ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ ναοῦ καὶ ἡ οἰκοδομὴ ἤρξατο ὑπὸ τὸν ἀρχιτέκτονα Χατζῆ Κομνηνόν. Ὁ ἐκ τῶν ἐγκρίτων τοῦ Γένους ἀρχιτέκτων οὗτος, λίαν ἐγκρατῆς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἀπέλασε παγκοσμίου φήμης ἐν τοῖς τότε καιροῖς· αὐτὸς οὗτος ἀπεστάλη τῷ 1816 καὶ ἐπισκεύασε τὸν Ἅγιον Τάφον μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1808 πυρπολήσιν, ὅποτε αἱ καθολικαὶ Δυνάμεις Γαλλία, Ἰσπανία καὶ Αὐστρία πάντα ἐκίνησαν λίθον, ὅπως αὐταὶ ἀναλάβωσι τὴν ἐπισκευὴν μετὰ τὴν πρόθεσιν βεβαίως νὰ γίνωσιν εἴτα κτήτορες, ἀλλ' ἀπέτυχον, χάρις εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ τότε μεγάλου Διερμηνέως Μιχαήλ Σούτσου καὶ οὕτως ἔκτοτε, ὡς καὶ πρότερον, ὁ Ἅγιος Τάφος εἶναι εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων.

Αὐστηρὸν εἶχε λάβει ἰδιαιτέρως ὁ Δημήτριος Μουρούζης ὑψηλὸν πρόσταγμα ὅπως ὁ ναὸς ἐντὸς τὸ πολὺ δύο μηνῶν ἀποπερατωθῆ· ἀλλ' οἱ ἡμέτεροι, πλούσιοι καὶ πένητες, λογάδες καὶ ἄστοι, ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὸ τὸ φέγγος πυρτῶν ἐργαζόμενοι, ἔφερον εἰς πέρας τὴν οἰκοδομὴν μόνον ἐντὸς τεσσάρων καὶ πενήντην ἡμερῶν, καὶ τὴν 23 Σεπτεμβρίου, ἑσπρὴν τῆς συλλήψεως Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἐτελέσθησαν τοῦ ναοῦ τὰ ἐγκαίρια ἐν μεγίστῃ καταπόσει τῶν τότε ἀληθῶν Χριστιανῶν.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ ὑπὲρ Πίστεως καὶ Ἐθνους ἐνθερμος ζήλος τῶν πατέρων ἡμῶν, βεβαίως ὑπερτεροῦντων κατὰ πολὺ ἡμῶν τῶν σημερινῶν, ἐν πάσῃ πραγματικῇ ἀρετῇ.

SISMANOGLO
MEGARO

Ἄνωτέρα τῶν πεντακοσίων χιλιάδων γροσίων ὑπελογίσθη ἡ δαπάνη ἢ πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ, ἢτοι πλέον τῶν τριάκοντα χιλιάδων σημερινῶν λιρῶν, μεθ' ὧν τὰς ἐξ εὐλαβείας προσνευθείας δωρεάς. Ἡ φαινόμενη τανῶν οἰκοδομὴ δὲν ἀντιπροσωπεύει βεβαίως τοιαύτην κολοσσαίαν δαπάνην, ἀλλ' αἱ ἐξαγοραὶ τῆς ἀνοχῆς ὑπῆρξαν, ὡς ἱστορεῖται, ἀδρόταται.

Δὲν δυνάμεθα νὰ κλείσωμεν τὸ σύντομον τοῦτο ἱστορικόν τοῦ ἐν Σταυροδρομίῳ καθεδρικοῦ ναοῦ χωρὶς νὰ ποιήσωμεν μναίαν ἐπισοδίου τινὸς λίαν ἐνδιαφέροντος, διότι σχετίζεται πρὸς μίαν τῶν εὐαρέστων φάσεων τῆς ἔθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, μαρτυρεῖ δὲ ἅμα τὸν μεταξὺ τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων σύνδεσμον κατὰ τοὺς χαλεπούς τῆς Πατριδος καιροῦς καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν, ἣτις συνεκράτει τὸν τότε Ἑλληνισμόν. Ἀγαθοὶ οἰωνοὶ ἐκάστοτε προὔλεγον τὴν λύτρωσιν τοῦ Γένους, ἐνεκαρδιούτο δὲ τὸ Ἔθνος ἐπὶ τῆ προσδοκίᾳ αὐτῆς. Τῷ 1797 εἶχεν ἀπαλλαγῆ ἡ Ἑπτάνησος τῆς Ἑνετοκρατίας, καταλυθέντος τοῦ ἐνετικῆς κράτους ὑπὸ τῶν γαλλικῶν ὀπλίων, καὶ τῷ 1799, ἐξωσθέντων τῶν Γάλλων ὑπὸ τοῦ βωσσοτουρκικοῦ στόλου ἐκ τῆς Ἑπτανήσου, εἶχεν ἀνακηρυχθῆ ἡ αὐτονομία αὐτῆς. Μετὰ τῶν αἰώνων παθήματα ἀνεγνωρίσθη τότε κατὰ πρῶτον αὐτόνομος μία τῆς Ἑλληνικῆς χώρας γωνία, ἡ Ἰθίως Πολιτεία, σχηματίσασα καὶ ἴδιον ἔθνικόν στρατόν, εἰς τὰ τάγματα τοῦ ὁποίου ἡ βωσσοικὴ τότε τῆς Ἑπτανήσου προστασία κατέταξε τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν Ἑλλήνων ὀπλαρχηγῶν τῆς Στερεᾶς καὶ Πελοποννήσου. Γραμματεὺς δὲ τῆς Ἐπικρατίας ἦτο ὁ τότε εἰκοσιπενταετής Καποδίστριας ὁ μετὰ ταῦτα τῆς Ἑλλάδος Κυβερνήτης. Εἰς τὸ ἀριστότατον τοῦτο Ἑλληνικόν κράτος ἀπειθήθη καὶ ἡ νεοσύστατος ἑλληνικὴ κοινότης Σταυροδρομίου, αἰτούμενη τὴν χρηματικὴν αὐτοῦ συνδρομὴν ἢ δὲ ἑλληνικὴν, οὕτως εἶπεν, τότε κυβέρνησις ἀπήντησε πρὸς τὴν ἐν Σταυροδρομίῳ ἑλληνικὴν παροικίαν διὰ τοῦ ἑξῆς γράμματος τοῦ Καποδίστρια·

Ο ΕΣ ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΙΟΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΤΟῦΣ ὉΜΟΓΕΝΕΣΙΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡῶΙ ΛΑΞΟΠΟΥΛῶΙ, ΔΙΟΣΤΟΛῶΙ ΠΑΗΠΛΙ, ΔΗΜΗΤΡΙῶΙ ΣΧΙΝΑΙ καὶ ΔΗΜΗΤΡΙῶΙ ΡΑΛΛΗΙ

τοῖς ἐφ' ἡμετέρας κατὰ τὸ Σταυροδρομιον ἱερῶ καὶ Ἐπιτροπῆς τὸ χεῖρειν.

Ἡ Γερουσία τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξου Πολιτείας λαδοῦσα ἀνάγκη εὐχαρίστας τὴν ἡμετέραν αἴτησιν. Σὺς ἀποκρίνεται εὐγνωμονοῦσα διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην, ὅπου εἰς αὐτὴν δικαίως ἀπονέμεται, καὶ διὰ τὴν εὐχαρίστησιν, ὅπου τῆς κάμεται, προσκαλοῦντίς τιν συμμονηθὸν ὅσον τὸ κατ' αὐτὴν διὰ τὴν χριστιανικὴν οἰκοδομὴν τὴν πρὸς τὸ πνευματικόν ἀγαθόν καὶ ἀδελφικὴν ἡμῶν ἐνωσιν προσαπορῶσαν. Διὰ τοῦ αὐτῆς πρέσβειος λήψασθε τὴν παρούσαν ἀπόκρισιν, ἣν ἐγὼ, διωρισμένος ἐκ τοῦ δημοσίου ὀνόματος πέμπω, μεθ' ἧς καὶ χλίαι ὑμῶν μετρηθήσονται γρόσια. Καὶ πρὶν τῆς ἡμετέρας αἰτήσεως ἡ Γερουσία, μαθοῦσα τὸ θεῖον ἔργον, ἀποθελήτωσι ἀπεράσιον ἐν παντοτινὸν εἰσόδημα, ὡς ἐν τῷ ἐνάτῳ κεφαλαίῳ τῆς προσηγορευθείσης δαπάνης, ἣτις παρίστας, φησὶν οὕτω· ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν γραικικὴν τοῦ Σταυροδρομίου εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἀπὸ καθὲ μισοετημίῳ γρόσιον. 5.»

Λέξασθε οὖν ὑμεῖς μετὰ τῶν συναδελφῶν ὁμογενῶν τὸ μικρὸν τοῦτο δῶρον, ὑπερ ἢ Πολιτεία μὴ σέβας καὶ ζῆλον προσφέρει διὰ τὴν ἱερὰν οἰκοδομὴν. Εὐχαριστηθήτε ἐν τούτῳ, ἀποβλέποντες μᾶλλον ἀπὸ τῆ τῶν δημοσίων προαιρέσεων προθυμίας, εἴ περ τῆ ποσότητι. Ἡ ἡμετέρα ἱερὰ θρησκεία καὶ τὸ Γένος βοηθεῖτωσαν ἀλλήλοις, Ἐπιδοῦτωσαν εἰς τὰ πρόσω, ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν ὄντα υπεράσπισιν, ἣτις προσπαθεῖ ἐπ' ἀμφοτέρω. Γενέσθω πρῶτος καρπὸς μιᾶς τοιαύτης ἐνώσεως ἡ συσταθεῖσα Ἴονικὴ Πολιτεία, ἣτις εἶθε μόνη ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν δυνηθεῖ παρῆξειν βραχίονας ἰσχυροῦς τοῖς ὁμογενέσιν Ἑλλήσιν· αὐτοὶ δ' ἐποινοῦντο ταύτῃ ταῖς πατριωτικαῖς προσοχαῖς καὶ συνεργείαις.

17 Σεπτεμβρίου 1805, Κορφοῦ.

(ὕπογρα.) Καποδίστριας.»

ΚΛΗΡΙΚΟΙ ΕΝ Τῇ ΑΓΙΑΙ ΣΟΦΙΑΙ

Ἡ Ἁγία Σοφία εἶχε, βασιλεύοντος τοῦ Ἰουστινιανοῦ, κληρικοὺς χιλίους. Ἡ Νεαρά τοῦ Ἡρακλείου, βασιλεύσαντος κατὰ τὸν Η' αἰῶνα, ὄριζε Πρεσβυτέρους 80, Διακόνους 150, Διακονίσσας 40, Ὑποδιακόνους 70, Ἀναγνώστας 160, Ψάλτας 25, Θυρωροὺς 75=600. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἠλαττοῦτο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Κράτους, ὅτε τὰ εἰσοδήματα τῆς ἐκκλησίας μόλις εἰς φρωταφίαν αὐτῆς ἐπῆρκουν.

ΠΡΩΤΟΣ ΒΛΑΗΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΣ

Πρῶτος τυπογράφος Ἑλλῶν ὑπῆρξεν ὁ Ἀλέξανδρος Γεωργίου ἐκ Χάνδακος τῆς Κρήτης, ὅστις ἐδιδάχθη τὴν τυπογραφικὴν τέχνην ἐν Βενετίᾳ, ὅπου καὶ ἐτύπωσε τὸ Ψαλτηριον τοῦ Δαβὶδ κατὰ τὸ ἔτος 1486. Ἡ ἔκδοσις αὐτὴ εἶναι λίαν δυσσεύρτος.

ΩΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Ἰδοὺ τί λέγει ὁ Κοραῖς περὶ τῶν κοκκίνων ἠδῶν τοῦ Πάσχα· «Ἀπὸ τὸ Ἰουδαϊκὸν Πάσχα μᾶς ἔμεινε τὸ ἀρνίον· ὅλοι σχεδὸν οἱ δυνάμενοι νὰ τάγοράσωσι τὸ ἀγοράζουσι, καὶ σφάζοντες τὸ εὐαγοῦνται τὴν Λαμπράν, τοῦτο μόνον διαφέροντες ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, καὶ ἀντὶ τ' ἀλείφουσι τὰς θύρας μετὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, βάφουσι μὲ φωτικὸν χροῖμα κόκκινα αὐγά, καὶ τρώγουσι ἐφημέρια ἢ μᾶλλον ἀπολιθωμένα ἀπὸ τὴν ὑπερέφθισιν. Εἶναι ἀρὰ γε βέβαιον ὅτι ἐκ τοῦ αἵματός τῶν θυρῶν πηρήχθη ἡ βαφὴ τῶν ἠδῶν; Ἄλλοι τοὺς δοξάζουσι ὅτι ἡ συνῆθεια αὕτη ἐγένετο κατὰ πρῶτον δεκτὴ μετὰ τὴν Δ' ἑκατονταετηρίδα, ὅτε, ἀπαγορευθείσης ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς χρήσεως τῶν ἠδῶν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ μάλιστα τὴν μεγάλην ἑβδομάδα, μέγας ἀριθμὸς ἠδῶν συνισσωρεύετο, καὶ ὅτι, διὰ νὰ πωληθῶσιν εὐκολότερον διδόμενα ὡς δῶρα πρὸς παιδία, ἐπεινήθη ἡ βαφή· ἦτο δὲ ὄχι μόνον κόκκινον, ἀλλὰ καὶ ἄλλων εἰδῶν τὸ χροῖμα, καὶ γραιφαὶ διάφοροι ἐγένοντο ἐπὶ τῶν ἠδῶν.

Ἄλλοι πάλιν ἀναιροῦσι τὴν γνώμην ταύτην, λέγοντες ὅτι καὶ εἰς μέρη μὴ χριστιανικά, ὡς, φέρ' εἶπεν, εἰς τὴν Περσίαν, ὅπου δὲν ὑπάρχει νηστεία, χρωματίζονται ὡς τὴν πρῶτην τοῦ ἔτους, καὶ ὅτι καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἔχουσι τὴν συνῆθειαν ταύτην κατὰ τὸ Φάσκα πρώτων.

SISMANOGLIO MEGARO

Φαίνεται λοιπόν ότι το βάπτειν τὰ εἴδη εἶναι πολὺ ἀρχαιότερον τοῦ Χριστιανισμοῦ, σύμβολον ἰσως θεογονικῶν μυστηρίων. Οἱ Φοίνικες ἐλάτρευον τὸν Δημιουργὸν ὑπὸ σχῆμα ἠραιδῆς, καὶ ἐδόξαζον ὅτι ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐξεῆλθεν ἀπὸ ἐνὸς γεννηθῆν ὑπὸ τῆς Νυκτός.

Ἰνδική τις εἰκὼν παριστᾷ τὸν Δημιουργὸν ἔχοντα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν Αὐτοῦ εἴδη ἀνοικτά, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπάρχουσιν ὄντα· ἐπὶ δὲ τοῦ κελεύρους φαίνεται μολὶς πλασθεὶς ὁ ἄνθρωπος.

Εἰς Ἰαπωνίαν μεταξὺ τῶν ἱερῶν εἰκόνων φαίνεται καὶ ἐνὸς ἐξεργόμενον ἀπὸ τῶν ὑδάτων καὶ ταῦρος ὄρμων ἵνα συντρέψῃ αὐτό.

Πιθανώτατον ἄρα ὅτι ἡ συνήθεια τοῦ βάπτειν καὶ δωρεῖν εἴδη ἀνάγεται εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν, ἀφ' οὗ οἱ λαοί, τοὺς ὁποίους ὠνομάσαμεν, θεωροῦνται ὡς οἱ ἀρχαιότεροι.

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ καφέ κατα τὴν Τυρκικὴν παραδοσιν

Ὁ ἱστοριογράφος Ἀχμέτ Ἐφένδης ἀποδίδει τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ καφέ εἰς τινὰ δερβίσην τοῦ ἐν Μείκκᾳ τάγματος τῶν Σαχζιλιδῶν τῷ 656 τῆς Ἑγίρας (1258). Ὁ δερβίσης οὗτος, ἀποβληθεὶς ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου τοῦ τάγματός του, ἐξωρίσθη εἰς τὸ ὄρος Κιοῦθ-ἔβσάβ. Ἐκεῖ, τῶν πάντων στερούμενος καὶ ὑπὸ τῆς πείνης κατατροχόμενος, ἐπένοησε νὰ βράσῃ τοὺς κόκκους θάμνου, ἐξ οὗ ἔβρισθον τὰ πλησιόχωρα. Ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους ἡμέρας δὲν εἶχεν ἄλλην τροφήν ἢ τὸ ποτὸν ἐκεῖνο, ὅτε δύο τῶν φίλων του, λυπούμενοι διὰ τὰ κατ' αὐτόν, ἦλθον εἰς ἀναζήτησιν του, ὅπως τὸν συνδράμωσιν ἐν τῇ ἐρημίᾳ του. Περιέργοι δὲ νὰ γνωρίσωσι τὸ ποτόν, εἰς ὃ ὁ δερβίσης ὤρειλε τὴν ὑπαρξίν του, ἔδοκίμασαν, εὖρον τὴν ὄσμην αὐτοῦ λίαν εὐάρεστον, καὶ ἐξηκολούθουν πίνοντες ἐκ τούτου ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας, καθ' ἃς παρὰ τῆ ἐρημίᾳ διέμειναν. Πάσχοντες δὲ ὑπὸ λίαν ὀχληροῦ δερμικοῦ νοσήματος, καθ' ὀλοκλήριαν ἰάθησαν, ἀποδόντες εἰς τὸ ἐν λόγῳ ποτὸν τὴν αἰτίαν τῆς θεραπείας τῶν.

Ἡ περὶ αὐτοῦ φήμη διεδόθη καθ' ὅλην τὴν Μείκκᾳ, πάντες δὲ οἱ κάτοικοι ἐξεῆλθον εἰς ἀναζήτησιν τῶν κόκκων ἐκείνων, γνωσθέντων ὑπὸ τὸ ὄνομα καχχέ, καὶ τοὺς μετεχειρίσθησαν μετὰ τῆς προθυμίας καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐκείνου, ὃν διήγειρε τὸ καινοφανές τῆς ἀνακαλύψεως καὶ αἱ ιδιότητες, ἃς ἀπέδιδον αὐτῷ. Ὁ δὲ ἡγεμὼν τῆς Μείκκας προσεκάλεσε παρ' ἑαυτοῦ τὸν δερβίσην, διάστημα ἔκτοτε ὑπὸ τὸ ὄνομα Σείκ-Ὀμίρ, τὸν ἐνέπλησε δωρῶν καὶ ἀνήγειρεν εἰς τιμὴν αὐτοῦ, κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ βουνοῦ, μοναστήριον, ὅπερ, καθὰ βεβαίως, σφύζεται μέχρι τῆς σήμερον.

ΝΑΣΡ-ΕΔ-ΔΙΝ ΧΩΤΖΑΣ (1)

Τίς, ἴστω καὶ μίαν μόνην ἡμέραν διατρίψας ἐν Ἀνατολῇ, δὲν ἤκουσε μετὰ θυμηδίας προφερόμενον τὸ ἀνὰ πᾶσιν τὴν Ἑῶν δημοτικώτατον ὄνομα τοῦτο; Καὶ τίς δὲν ἠναγκάσθη, τοῦλάχιστον ἀπαξ ἐν τῷ βίῳ, νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν μύθων τοῦ χαριέντος τούρκου Λισώπου; Αἱ εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμεναι, ἢ τοῦλάχιστον αἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φερόμεναι, διηγήσεις εἰσὶ πασίγνωστοι τοῖς λαοῖς τῆς Ἀνατολῆς, καὶ πολλοῖς ἐπι τῆς Δύσεως, ἀνεξαρτήτως ἠθικότητος ἢ φυλῆς, πάντες δὲ ἀφηγοῦνται τὰς πράξεις τοῦ ἄσιανου μυθολόγου μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως, ὡς τε περὶ τοῦ Νάσρ-ἔδ-διν Χωτζᾶ μόνον δύναται τις ἀσφαλῶς νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι ὁ μόνος Τούρκος, ὃς τις, διαπλεύσας

θάλασσαν τε ἠγήσασιν οὐρεά τε σκιώεντα,

κατέκτησεν ὅσας οὐδεὶς τῶν ὀμοιωτῶν αὐτοῦ κατακτητῶν χώρας.

Καὶ ὁ Νάσρ-ἔδ-διν δὲ ὑπέστη τὴν τύχην πάντων τῶν ὀμοιωτῶν αὐτῷ κατακτητῶν τοῦ πνεύματος, τὴν τύχην τοῦ Ὀμήρου, φέρ' εἰπεῖν, καὶ τοῦ Ὀσσιανοῦ. Διημιριεβητήθησαν οὐ μόνον οἱ γεννήτορες καὶ ἡ πατρίς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἰδίξις αὐτοῦ ὑπαρξίς, τὸν τοῦ μύθου ὑπὸ τῶν ἀδυσωπήτων κριτικῶν περιβληθεῖσιν μανδύαν· διότι πολλοὶ τούτων τοσοῦτον ἀπεθρασύνθησαν, ὥστε ἐτόλμησαν καὶ ἠρνήθησαν τὴν γονιμότητα τοῦ πνεύματός του, ὡς ἄλλοι ἄλλοτε τὴν πληθύν τῶν ἄθλων τοῦ Ἡρακλείου καὶ Μίλωνος τοῦ Κροτωνιάτου, ἀποφηνάμενοι ὅτι ὑπάρχει μὲν τι ἀρχικὸν στοιχεῖον ἀληθείας ἐν ταῖς περὶ τῶν ἄθλων τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀλκμήνης ἀφηγήσεισιν, ἀλλὰ τὰ 9/10 τούτων εἰσὶ πράξεις καὶ κατορθώματα ἄλλων Ἡρακλείων, συσσωρευθεῖσαι ἐφ' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ

(1) Τὸ ὄνομα Νάσρ-ἔδ-διν ἢ Νοῦσρ-ἔδ-διν καὶ κοινώτερον Ναστραδίν σημαίνει κατὰ λέξιν ὁ διδάσκαλος τῆς πίστεως. Χωτζᾶς δὲ δηλοῖ καὶ διδάσκαλος καὶ ἱερεὺς, ὡς καὶ παρὰ πολλαῖς ἑλληνοφώνοις κοινότησι τῆς Μ. Ἀσίας μέχρι τῆς σήμερον ὁ ἱερεὺς προσφωνεῖται δάσκαλος.

SISMANOGLIO
MEGARO

προσώπου ἢ ἐφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, τοῦ τοῦ Ἡρακλείου, ὡς εἰ προέκειτο νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἰσχὺν τῶν ὤμων τοῦ ἀντικαταστάτου τοῦ Ἄτλαντος. Οὕτω καὶ περὶ τῶν ἀνεκδότων τοῦ Νάσρ-ἰδ-διν Χώτζα ἐλήθη ὅτι ταῦτα δὲν εἶναι ἀποκνήματα τοῦ πνεύματος ἑνὸς καὶ μόνου ἀνδρός, ἀλλὰ γεννήματα τῆς διανοίας πολλῶν ἀσιανῶν Λισώπων, συναρμοσθηθέντα καὶ ὡς στέφανοι πολυανθῆς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ τελευταίου τούτου ὑπὸ τοῦ ἀσιανοῦ κόσμου ἐπιτεθείς. Ὡστε ὁ φθόνος, ὁ μὴ φεισθεὶς τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Μελησιγενοῦς, οὐδὲ τοῦ φρυγῶς χαριτολόγου τὴν προσωπικότητα ἰσιβάσθη, καὶ μὴ δυνάμενος αὐτὸς νὰ παραγάγῃ, ἐζήτησε νὰ στερήσῃ τῆς δόξης τοὺς δυναμένους νὰ δημιουργήσῃσι, καὶ τίς οἶδε πόσα δημιουργήσαντας, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ παμφάγου Χρόνου καταβροχθισθέντας.

Ἄλλ' οἱ κύριοι οὗτοι κριταὶ εἰς τὰς περὶ τοῦ Νάσρ-ἰδ-διν Χώτζα κρίσεις αὐτῶν ἔσπευσαν πολὺ διότι διαμαρτυρίαι ζῶνται παρὰ τῶν ἀμέσως διαφορομένων ὁμοφυλῶν τοῦ ἱεροδιδασκάλου ἠγέρθησαν, καὶ ἀπίδειξαν ὅτι οἱ κύριοι οὗτοι *ἔκαμαν τὸν λογαριασμόν των ἄνευ τοῦ ἑεροδόγου.*

Καὶ λοιπὸν, ὅπως οἱ Σμυρναῖοι, διαφιλονικιοῦντες τὴν δόξαν τῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι γεννήσεως τοῦ τυφλοῦ ποιητοῦ τῆς *Ἰλιάδος* καὶ *Ὀδυσσεΐας*, δεικνύουσι τὸν Μέλητα, γοργῶς παρασύροντα τὰ ἀσθενῆ προχώματα, τὰ ὑπὸ τῶν ἀντιλεγόντων ἀνεγερόμενα, καὶ ὅπως οἱ Χίοι δεικνύουσιν ἀγριώχως τῷ ἀμφιβᾶλλοντι τῷ *Δασκαλεῖ*, τὴν *Πέτραν* τοῦ *Δασκάλου*, σφύρουσαν κοιλίωμα, ἐν ᾧ καθήμενος ὁ γλυκύμολπος τῆς Ἰωνίας ἀοιδὸς ἐρραψίδει τὰ ἀθάνατα ἔπη αὐτοῦ, οὕτω καὶ οἱ συμπολιταὶ τοῦ Νάσρ-ἰδ-διν ἔχουσι προχείρους ἀποδείξεις τῆς καταγωγῆς καὶ ὑπάρξεως τοῦ δημιουργοῦ τῶν χαριέντων ἀνεκδότων καὶ μετ' ὑπερηφάνειας δεικνύουσι ταῦτα τοῖς βουλομένοις καὶ μή.

Ἐν τῇ Φρυγίᾳ τῆς Ἐλάσσονος Ἀσίας καίται ἡ πόλις *Τεργίαιος*.

Καὶ ἄλλοι μὲν, ἐν οἷς καὶ Σακρῆτος ὁ Βυζάντιος, λέγουσιν ὅτι τὸ σημερινὸν Ἀκ-Σεγέρ εἶναι τὸ ἀρχαῖον *Τεργίαιος*, ὅπερ καὶ *Τεργίαιος* καὶ *Τεργάμιος* λέγεται, κείμενον ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Φρυγίας ἄλλαι

δὲ παραδέχονται ὅτι τὴν θέσιν, ἣν κατέχει τανῦν τὸ Ἀκ-Σεγέρ, κατείχεν ἄλλοτε ποτε τὸ παλαιὸν *Θύμβριον*. Ὅπως δὲ ποτε, εἰς ἄλλοτε ἀφιέντες τὰ περὶ τούτων, ἐν τῷ παρόντι παρατηροῦμεν μόνον ὅτι τὸ Ἀκ-Σεγέρ κατοικεῖται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Τούρκων, ἀσχολουμένων ὀλίγον εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἐλάχιστα εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, διότι οἱ πλείους αὐτῶν μεταβαίνουν εἰς *Ἰκόριος* ἢ εἰς τὸ *Ἀφριόν-Καρά-Χισσάρ* (ἀρχ. *Σόνναδα*), ἐνθα ἀνθ' ἡμερομισθίου ἐργάζονται εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ *ἀπίου* (ἀφριόν), τοῦ κυριωτέρου προϊόντος τῆς περιοχῆς ταύτης. Ἀρκετὰ ὑψηλὸς βουνὸς ὑπέγκεται τοῦ Ἀκ-Σεγέρ, ὅστις φαίνεται ὅτι ἐκ σεισμοῦ παρελθόντων χρόνων βράχεις, ἀφίησι βρωγμὴν ἰκανῶς εὐρείαν, σχηματίζων οἰανεὶ πύλην, ὡς τὰς *Κιλικίας Πύλας* (*Κιου.ἰέκ-Μπογαζι*) ἢ τὰς *Θερμοπύλας* τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ἐν Ἀκ-Σεγέρ ἀναφέρουσιν ὅτι, δυσκρεστῆθεις ποτε ὁ Νάσρ-ἰδ-διν Χώτζας κατὰ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, ἀνῆλθεν εἰς τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἠπλώσε μικρὴν ψιάνθη, δι' ἧς ἐκόλυε τοὺς ἀνέμους ἵνα πνέωσιν εἰς τὴν πόλιν καὶ δὲν ἐπέτρεπεν αὐτοῖς νὰ ὠθῶσι πρὸς αὐτὴν τὰ νέφη καὶ οὕτω κατάρθου μηδὲ σταγῶν βροχῆς νὰ πίπτῃ ἐντὸς τῆς ἀρχμιάσης πόλεως ἢ τῶν καταξηρανθέντων ἀγρῶν. Τῆς ἀνομβρίας ταύτης τὰ φρικώδη ἐπακόλουθα προβλέποντες οἱ συμπατριῶται τοῦ Χώτζα, ἀπέστειλαν πρεσβεῖαν παρακαλοῦντες αὐτὸν ὅπως ἄρῃ ἀπὸ τοῦ χάσματος ἐκείνου τὴν κατηραμένην ψιάνθη αὐτοῦ ἐκείνην καὶ ἐπισκεφθῆ τὴν ἀτυχοῦσαν πατρίδα του ἢ εὐεργετικὴ βροχῆ. Καμθρῆεις ὁ εὐσπλαγχνος ἱεροδιδάσκαλος ὑπὸ τῶν θερμῶν παρακλήσεων αὐτῶν, ὕψωσεν ὀλίγον τὴν ἄκραν τῆς ψιάνθου καὶ ἀμέσως γλυκεία αὐρὰ ἰδρῶσισε τὴν ὑπὸ τοῦ καύσωνος ξηρανθεῖσαν πόλιν, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ οὐρανὸς δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀνοίξῃ τοὺς εὐεργετικούς κρουνοὺς του. Καὶ σήμερον δ' ἔτι οἱ συμπατριῶται τοῦ Νάσρ-ἰδ-διν προμνησκόμενοι τὴν ἐπιχειρημένην θύελλαν ἢ τὴν ἐπαπειλουμένην βροχὴν ἀπὸ τῆς σχισμῆς ἐκείνης, ἀτενίζοντες πρὸς αὐτὴν μετ' ἀκραδάντου πεποιθήσεως, διότι θεωροῦσι τὸ βῆγμα ἐκεῖνο ὡς τι πρᾶχθρον, δι' οὗ διαβλέπουσι καὶ προεικάζουσι τὰς διαθέσεις τοῦ οὐρανοῦ. Ἐν ἄλλαις λέξεσι, τὸν βουνὸν ἐκεῖνον τὸν Νάσρ-ἰδ-διν Χώτζα θεωροῦσιν ὡς τὸ ἀλάνθαστον αὐτῶν *βαρόμετρον*. Καὶ, ἀληθῶς εἰπεῖν, αἱ προρρήσεις αὐτῶν, ὡς στηριζόμεναι ἐπὶ πολυετῶν παρατηρήσεων, δὲν στεροῦνται ὅλως ὑπο-

στάσεως. Τὰ περίξ τοῦ Ἀκ-Σεγέρ εἶναι ψιλὴ μᾶλλον παιδίς, μηδὲν ἄξιον λόγου τοπίον παρουσιάζοντα. Ὡς πᾶσαι δὲ αἱ πολίχναι τῆς τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας, καὶ τὸ Ἀκ-Σεγέρ εἶναι ῥυπαρὸν καὶ ἀθλιὸν πολίχνιον, οὐδὲν ἄξιον λόγου οἰκοδόμημα παρουσιάζον ἢ ἀρχαῖον μνημεῖον διασῶζον. Κύριος ὁ Νεώτερος, ἀναβαίνων εἰς Περσίαν καὶ σὺν τοῖς Μυρίοις διερχόμενος διὰ Μικρᾶς Ἀσίας, διεῖπλε καὶ διὰ τῆς πόλεως ταύτης, ὡς ἀναφέρει ὁ Ξενοφῶν ἐν τῇ Κύρου Ἀναβάσει. Τὰ ἔχνη τῆς περικλεοῦς ἐκείνης Ἀναβάσεως καὶ Καταβάσεως ποῦ καὶ ποῦ διασῶζονται καὶ μέχρι τῆς σήμερον, διότι οὐδαμοῦ ἀλλοχοῦ ἀποδοτέα τὰ λείψανα ἐκείνα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἅτινα ἐνιαχοῦ μετὰ μεγίστης χαρᾶς συναντᾷ ὁ Ἕλληνας περιηγητής—εἴ ποῦ καὶ τὸ σπάνιον τοῦτο γράμμα εὑρεθῆι— ὡς ἐν Συνασῶ, Φάρασα, Φερτικίῳ, Ἀραβανίῳ, Κούρδονοι, Δελμισῶ, Μισθίῳ, Σύλλῃ, Μεταλλίῳ τοῦ Ταύρου, ἐν τῷ Πόντῳ κτλ. κτλ.

Ἡ Φρυγία ὑπῆρξε, φαίνεται, ἡ κοιτίς τῶν εὐφρων μυθολόγων. Ὁ Αἰσωπος ταύτην ἔσχε πατρίδα, καὶ ὁ Νάσρ-ἰδ-διν δὲ ὁμοίως ἐν ταύτῃ ἠτένισε τὸ πρῶτον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, εἰ καὶ νομίζομεν ὅτι ὁ Νάσρ-ἰδ-διν Χώτζας ὑπῆρξε μόνον ἐπιμελής συλλέκτης πάντων τῶν κατὰ τὴν Μ. Ἀσίαν περιφερομένων μύθων, ὧν πολλοὺς μετὰ παραλλαγῶν ἀπαντῶμεν παρὰ πολλὰς καὶ δυτικωτέρας χώρας. Ἡ Συλλογὴ, ἣν ἀπήρτισεν—ἴσως πρὸς διδασκαλίαν τῶν μωθητῶν αὐτοῦ—ὁ Νάσρ-ἰδ-διν Χώτζας, ἐγένετο δημοφιλής, διότι ἀκόπως καὶ ἐν τῇ μεταφορικῇ τῶν Ἀσιατῶν γλώσσῃ, τῇ πλήρει εἰκονικωτέτων ἐκφράσεων, διδάσκονται δι' αὐτῆς πολλὰ κοινωνικὰ ἀλήθειαι καὶ γίνονται προσιτὰ ἄπειρα φιλοσοφικὰ ἀποφθέγματα, ὧν ἢ ἄλλως πως ἐρμηνεία θὰ ἦτο ἀκτόρθωτος διὰ τὸν χαῦνον Μικρασιάτην, ὅστις πρὸ παντὸς ποθεῖ τὸ μάγαλι. Ὡστε ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην ὁ ἀσιατὸς κόσμος ὀφείλει πολλὰ τῷ Νάσρ-ἰδ-διν Χώτζῃ, καὶ ἴσως, ἀποτίνων φόρον εὐγνωμοσύνης τῷ φιλομούσῳ ἀνδρὶ, αὐτῷ καὶ μόνῳ ἀπέδωκεν οὐχὶ πλέον τὴν συλλογὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπινοήσιν τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φερομένων πολλῶν μύθων, διότι ἡ εὐγνωμοσύνη παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Ἀνατολῆς δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐν μοίρᾳ Κάρου τιμιμίων ἀρετῶν αὐτοῦ.

Ἡ Συλλογὴ τῶν Ἀστειῶν τοῦ Νάσρ-ἰδ-διν Χώτζα ὑπάρχει ἐκδομένη οὐ μόνον ἐν τῇ τουρκικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ γαλλικῇ καὶ τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἀλλ' αἱ τελευταῖαι αὗται εἶναι πενηχραὶ, τὰ δὲ ἀνέκδοτα, ὧν τὴν ἐκλογὴν οἱ μεταφράσαντες ἐποίησαν, δὲν εἶναι βεβαίως ἐκ τῶν ἀρίστων· ἰδίως ἡ ἑλληνικὴ Συλλογὴ εἶναι λίαν ἀτελής, γενομένη ἴσως ἐξ ἰταλικῆς μεταφράσεως ἐν χρόνοις δυσμενέσι τῷ ἑλληνικῷ ἔθνει, καθ' οὓς παρὰ τῷ λαῷ ἦν προσφιλέστατον ἀνάγνωσμα ὁ ἀοίδιμος ἐκεῖνος Σουτίπας, ἡ πολυθρύλητος Φυλλὰδα τοῦ Γαῦδαρου, οἱ Μῦθοι καὶ ὁ Βίος τοῦ Αἰσώπου, ἡ Χαλιμιά, αἱ Ἰψηλόταται παρουργαὶ τοῦ Μπερτολίδου, ὁ Μπερτολίδιος, οἱ Βίοι τῶν Ἀγίων, καθ' οὓς χρόνους μετ' ἀπληστίας ἀνεγνώσκοντο ἡ Ἐπιστολὴ τοῦ Χριστοῦ, ἡ εὐρεθῆσα ἐν Γεθσηματῇ τῷ γριῖῳ, καὶ ἄλλα μικρᾶς ἀξίας ἔργα, δι' ὧν ἐψαχγωγοῦντο αἱ προηγούμεναι γενεαί· κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἐκείνους χρόνους τὸ φῶς, τὸ φωτίζον τὴν Ἀνατολήν, ἐξ ἧς ποτε ὁ ἥλιος καὶ ἡ παιδεία, ἡδὴ ἤρχετο, ἀνατραπέντων, ὡς φαίνεται, τῶν νόμων τῆς φύσεως, οὐχὶ ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς Δύσεως, καὶ μάλιστα δι' ἡμᾶς τοὺς μήπω Ἑλληνας, ἀλλὰ Γραικοὺς, φωταυγῆς ἔστιαι, ἀκτινοβολοῦσα, ἣν ἡ Βενετία, ἔνθα εὕρισκετο καὶ ἡ περιώνυμος ἑλληνικὴ τυπογραφία τοῦ Φοίνικος, ἐν ἣ ἐξετυποῦντο καὶ πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία τῶν Ἑλλήνων καὶ διασκορπιζόντο καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν. Κατ' ἐκείνην λοιπὴν τὴν ἐποχὴν φαίνεται ὅτι καὶ ἡ φυλλὰδα τοῦ Νάσρ-ἰδ-διν Χώτζα εἶδε τὸ φῶς καὶ ἐξεγοργίσθη πρὸς τὰς χώρας ἡμῶν καὶ ἀπλήστως ἀνεγνώσκοντο καὶ μεθ' ἡδονῆς ἀπιστηθίζοντο τὰ πολυεῖδη ἀστεῖα αὐτοῦ καὶ, χρεῖας τυχοῦσης, ἐγένετο κατάλληλος χρῆσις ὅτε μὲν τούτου, ὅτε δὲ ἐκείνου, προκαλοῦντος αἰεποτε θυμηδῖαν ἢ ἀπλετον γέλωτα. Βραδύτερον ὁμως, ἐπελθούσης τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας καὶ συγγραφέντων πολλῶν ἄλλων ὁμοειδῶν συγγραμμάτων, καὶ δὴ κωμωδιῶν, ὡς ἡ ἀθάνατος ἐκείνη Βαβυλωνία κτλ., παρήκμασε καὶ ὁ Νάσρ-ἰδ-διν Χώτζας καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπέβαλε τὴν προτέραν ἀκμὴν καὶ τὸ θαλερὸν αὐτοῦ καὶ ὁσημέραι φθίνει μαραινόμενος παρ' ἡμῖν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ παρὰ τοῖς Τούρκοις καὶ τοῖς ἐν Μ. Ἀσίᾳ Ἑλλησιν, ἔνθα ἡ Παιδεία οὕτω κατηύγασεν ἐπαρ-

κῶς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἐκεῖ ἀκμάζει καὶ ἀγαπᾶται, ἐκεῖ ζῆ καὶ βασιλεύει, καὶ οὐδέν, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, ἀπειλεῖ νὰ ἀφαιρήσῃ ἀπ' αὐτοῦ τὰ σκῆπτρα.

Τῷ εἰς τὴν πόλιν εἰσερχομένῳ δείκνυται ξενῶν, τὸ *Μουσαφὴρ Ὀδασή* ἢ *Μουσαφὴρ Χανέ*, γάριον, ὡς πάντα τὰ ὁμοειδῆ, τὰ καθ' ἅπασαν τὴν τουρκικὴν Ἀυτοκρατορίαν διασπαρμένῃ· ἦτοι οἰκῆμα ξύλινον παμπάλκιον, διαφέρον δὲ τῶν ἄλλων κατὰ τοῦτο μόνον, ὅτι εἶναι ὑψηλότερον, διώροφον, εἰς δ' ὁ ξένος ἀνέρχεται διὰ τριζούσης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς πάλκιότητος κλίμακος, ἔχον κάτωθι αὐτοῦ ἵπποστάσιον. Ὁ ἔμπειρος περιουδευτὴς τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας φέρει πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ ὠμὸν καφέν, ἐξ οὗ ἀμείσως ἀματῆ ἀρίζει δίδωσι τῷ ἐπιτετραμμένῳ τὰ τοῦ Ὀθῆ κόκκους τινάς, οὓς αὐτοστιγμαί ἐκεῖνος φρόγει ἐντός μικροῦ φρυγέτρου καὶ ἐπιλαμβάνεται τῆς περαιτέρω παρασκευῆς, κοπανίζων διὰ σιδηροῦ ὑπέρου ἐντός ξυλίνου ἰγδίου ἑρρυθμῶς τὸν ἀρτιφρυγίντα καφέν. Ὁ ἀρμονικὸς ἐκεῖνος κρότος τοῦ παρὰ τὸν ἐξώστην κοπανιζομένου καρὲ χρησιμεύει ὡς σύνθημα, δι' οὗ γνωρίζεται τοῖς κατοίκοις ὅτι ξένος τις καταλύει παρ' αὐτοῖς, ἢ ὡς κώδων, δι' οὗ κελουῦνται νὰ προσέλθωσι καὶ προσαγορεύσωσι τὸν φιλοξενούμενον.

Τῷ ὄντι δὲ μετ' ὀλίγον προσέρχονται ἀνά εἰς οἱ προὔχοντες τοῦ χωρίου καὶ προσφωνοῦσι τὸ *Χὸς κελδὴν* (ὡς εἰ παρίστης), διαπυθνόμενοι τὰ νεώτερα, ἅπερ πάντοτε, ἐννοεῖται, ὡς ἐκ τῆς δυσκολίας τῆς συγκοινωνίας, εἶναι ἰσῶλα, μηδεμίαν μὲν σημασίαν ἔχοντα, ἀλλ' αἰποῦ μετ' ἀπληστίας ἀκούόμενα. Ἰδιαιτέρας δὲ παρατηρήσεως ἄξιον εἶναι ὅτι πάντα ξένον, ὅστις ἴσως

πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστια καὶ τόσον ἔγνων,

ἐκλαμβάνουσιν ἰδίᾳ ὡς ἱατρὸν καὶ ἐρωτῶσι περὶ διαφόρων ἀσθενειῶν καὶ φαρμάκων, πῶς δηλονότι θεραπεύεται ἀσθένειά τις, ὑφ' ἧς κατέχεται ὁ Μεχμέτ ἀγάς, καὶ τίνα φάρμακα ἀπέβησαν ἀνωφελεῖ εἰς τὸν Καρὰ Μουσαῦν κτλ. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι, *ποιὸς ὀλίγο ποιὸς πολὺ, πάντες εἴμεθα ἱατροί,* καὶ προθυμοποιούμεθα νὰ συμβουλευώμεθα καὶ συστήσωμεν διὰ πᾶσαν ἀσθένειαν ἀλάτθαστα φάρμακα, καθίσταται

περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ χαρᾶς ἀκούεται πάντοτε ἡ γνώμη τοῦ ξένου. Ἐνταῦθα ὁμως μὴ ὑπολάβῃ τις ὅτι εἴμεθα λίαν ἀνόμοιοι τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, οὐδέποτε ἴσως συζητοῦσι περὶ πολιτικῆς· ἀναντιρρήτως οἱ Ἕλληνες ἴσως ἐκ πάντων τῶν λαῶν εἴμεθα οἱ μᾶλλον φιλόκαينوι καὶ οἱ νυχθήμερον εἰς τὰς πολιτικὰς λεισχηνείας χρόνον πολυτιμότερον καταδαπανῶντες καὶ ἀδιαλείπτως περὶ πολιτικῶν συζητοῦντες, ἀλλὰ καὶ οἱ πάροικοι ἡμῶν δὲν ἀπαξιοῦσιν, ὅσκις παρουσιάζεται αὐτοῖς εὐκαιρία, νὰ σκοτόνωσι τὸν καιρὸν, λαλοῦντες ἐν μέσῳ νεφῶν καπνοῦ γενικῆς τινα περὶ τῶν διαθέσεων τῶν *Μοσκόβ*, τῶν *Νέμιτσ*, τῶν *Φρέγκ* καὶ αἰείποτε ῥόδινα τὰ ἔθνη αὐτῶν πράγματα βλέποντες καὶ ἴσως ἀγνοοῦντες ἂν μετὰ τὸν κριματικὸν πόλεμον τὸ *Δοβλέτι-Ἀλιγιέ* ἐπολέμησέ τινα ἢ ἐπολεμήθη ὑπὸ τινος.

Πολλὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ περὶ τῶν ἐθίμων τῶν Τούρκων ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ τῆς φιλοξενίας, ἀρετῆς ὅλως ἰδιαζούσης τοῖς Τούρκοις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀλλ' οὐ τοῦ παρόντος. Ἄλλως τε ὑπὸ πάντων ὁμολογούμενον τυγχάνει ὅτι καθ' ἅπασαν τὴν μεγάλην (ἴσην περίπου τῇ τῆς Γαλλίας) ἔκτασιν τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας οὐδὲ ἐν τουρκικῶν χωρίον, ἴστω καὶ τὸ τὰ μάλιστα ὀλιγάνθρωπον, ἀπαντᾷ, ἐστερημένον τοῦ ἀναποσπάστου αὐτοῦ *Μουσαφὴρ Χανέ* ἢ *Μουσαφὴρ Ὀδασή*, ἐν ᾧ ἐξ ἐναντίας παρὰ τοῖς χριστιανικοῖς χωρίοις σπανίως εὐρίσκει ὁ ξένος φιλοξενίαν, ἀλλὰ καὶ πάλιν, παραβαλλόμενοι καὶ οὗτοι πρὸς τοὺς ἀδελφούς Θεσσαλοὺς, καὶ ἰδίᾳ τοὺς ἐν Βώλῳ καὶ τοὺς περὶ τὸν Βῶλον, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀληθῶς τύπος φιλοξενῶν ἀνθρώπων. Ὁφείλω δὲ, ἀληθῆ γράφων, νὰ ἐξάρω τὸ φιλόξενον τοῦ Τούρκου, διότι οὗτος τὸν ξένον, ἀνεξαρτήτως τῆς θρησκείας καὶ τοῦ ἔθνισμοῦ αὐτοῦ, θεωρεῖ ἑρὸν καὶ θεόπειμπτον, ὑπολαμβάνει δὲ καθήκον αὐτοῦ ἀναπόφευκτον νὰ παράσχῃ — ἀνευ ἰδιοτελείας — παντὶ τῷ ἀπὸ τοῦ χωρίου αὐτοῦ διερχομένῳ καὶ χρήζοντί τινος πᾶν ὅ,τι ἡ εὐλογία τοῦ Ἀλλάχ ἐπιδαφιλεύει καὶ αὐτῷ. Οὕτω δὲ ὁ περιηγητὴς δύναται, μάλιστα ἂν γνώσκῃ καὶ τὴν τουρκικὴν, νὰ διέλθῃ ὅλην τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, μηδὲ ὅλως μεριμνῶν περὶ τῶν πρὸς διατροφὴν ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ὑποζυγίου του, φοβούμενος μὴ μείνῃ νῆστις. Τὸ μόνον, ὅπερ οὗτος ἔχει νὰ φοβηθῇ, εἶναι μὴ πάθῃ ἐκ τῆς πολυφαγίας.

SISMANOGLIO
MEGARU

Ἔθος λοιπὸν τοιοῦτο, ἐπικρατοῦν παρὰ πάσῃ τῇ Μ. Ἀσίᾳ, οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος, νὰ μὴ ἰσχύῃ καὶ διὰ τὸ ἀσιατικώτερον Ἀκ-Σεγέρ, εἰ καὶ τοῦτο εἶναι ὅπως δῆποτε πόλις, καὶ γνωστὸν ὅτι ἐν ταῖς πόλεσι τὰ πάντα μολύνει καὶ διαφθείρει ἡ βρωμερὰ τοῦ Συμφέροντος πνοή. Ὅθεν ὁ τὸ Ἀκ-Σεγέρ ἐπισκεπτόμενος καὶ ἐν αὐτῷ καταλύων γίνεται δεκτὸς μετ' εὐχαριστήσεως ἀνυποκρίτου καὶ τοσοῦτω μᾶλλον ζωηρᾶς, ὅσω οἱ κάτοικοι αὐτοῦ εὐρίσκουσι νῖον ἀκροατὴν, εἰς ὃν δύνανται νὰ ἐπαναλάβωσι τὰ κατὰ τὸν κλεινὸν συμπατριώτην αὐτῶν Νάσρ-ἰδ-δίν Χώτζαν.

Μετὰ τὴν ἀφήγησιν τῶν πλείστων ἀστείων τοῦ Χώτζα, ὠδηγοῦσι τὸν ξένον εἰς τὸ Μεζαρ-λήκ (νεκροταφεῖον), ὡς εἰς τὸ μᾶλλον ἀξιολόγον μέρος, τῆς πόλεως, ἐνθα εὐρηται ὁ διάσημος τουλμπές (Μαυσωλεῖον) τοῦ Νάσρ-ἰδ-δίν Χώτζα, οὐτινος πετῶντι καλᾶμω δίδομεν σύντομον περιγραφὴν. Ἐν τῷ μίσῳ τοῦ Μεζαρ-λήκ ἅμα τῇ εἰσόδῳ ἐπισπᾶ τὸ βλέμμα τοῦ θεατοῦ ὑψωμὰ τι παρᾶδοξον. Τέσσαρες ξύλινοι στύλοι, ἐμπεπηγμένοι εἰς τὴν γῆν, ὑποβαστάζουσι τετράγωνον, ἐν εἰδει ὀρθογωνίου τετραπλεύρου, ξυλίνην ὑπόσθρον ὀροφήν, καλύπτουσαν τᾶρον, ἐφ' οὗ ὑψοῦται ἱκανῶς εὐμέγεθες σαρῖκι οὐχὶ λίθινον, ἀλλ' ἐκ πανίων, περιειλιγμένων περὶ τὸν ἐπιτάφιον στηλίσκον. Αἱ τρεῖς πλευραὶ τοῦ τουλμπέ εἶναι ὅλως ἴνεωγμένοι, μόνη δὲ ἡ πρὸ τοῦ θεατοῦ πλευρὰ, ἥτοι ἡ βορεῖα, εἶναι κεκλεισμένη διὰ διφύλλου ξυλίνης θύρας, ἀφ' ἧς ἀνήρτηνται δύο ὡςκύτως ξύλινα ὑπερμεγέθεις κλειδές. Ἡ παράστασις τοῦ τουλμπέ ἐπιτυγχάνει θαυμασίως, διότι ἅμα τῷ πρώτῳ βλέμματι καταλαμβάνεται καὶ ἅκων ὁ θεώμενος ὑπὸ γέλωτος ἀκατασχέτου, διότι δὲν δύνανται ἀμέσως νὰ ἀντιληφθῇ τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν μετὰ τοσαύτης ἐπιμελείας περικλείεται τᾶρος παρτί ἀνέμφ ἀναπιπταμένοσ. Ἐν τούτοις δὲν βραδύνει νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὁ ἐπινοήσας, ἢ μᾶλλον οἱ ἐπινοήσαντες, ἐπιιδῆ εἶναι ἀδύνατον εἰς καὶ μόνος Ἀσιάτης νὰ ἐπενήσῃ τὴν εὐφυᾶ παράστασιν ταύτην, βεβαίως ἐζήτησαν νὰ τεκμηριωθῇ ὁ ἀστεῖος χαρακτὴρ τοῦ ἀνδρός, ὅστις καὶ νεκρὸς ἔτι, διαχέει περὶ ἑαυτὸν τὴν θυμηδικὴν καὶ ἀναβιβάζει ἐπὶ τῶν χειλέων τὸ μειδιάμα. Καὶ παροιμία δὲ ὑπάρχει παρὰ τοῖς Ἀσianoῖς «Νάσρ-ἰδ-δίν Χώτζανην

τουλμπεισινὲ πενζέρ» (ὁμοιάζει τὸν τουλμπέν τοῦ Νάσρ-ἰδ-δίν Χώτζα), λεγομένη ἐπὶ τῶν πανταχόθεν μὲν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ τυχόντος ἐκτεθειμένων πραγμάτων, μόνον δὲ κατ' ἐπίφασιν ἀσφαλῶς φυλασσομένων, ὡς χάριν παραδείγματος, εἰ καὶ θλιβερόν παραβαλεῖν, τὰ παρ' ἡμῖν κειμήλια τῆς ἔθνικῆς μεγαλοφυίας καὶ εὐκλείας, τὰ μουσεῖα ἡμῶν κλπ., ἅτινα περικλείονται μὲν ἐν στερεοῖς καὶ μεγαλοπρεπέσιν ἀληθῶς κτιρίοις, ἡσφαλισμένοις διὰ σιδηρῶν — ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἐπιχρύσων — θυρῶν ἢ κιγκλίδων, ἀφίενται δὲ ἀφύλακτα καὶ προσβλητὰ παντὶ τῷ βουλομένῳ ἀρχαιοκαπήλῳ πρὸς πλουτισμὸν μὲν ἀναμφιλίκτως τούτου, ἐκπατρισμὸν δὲ ἐκείνων. Εἶναι ἄρα γε ἀπροσφυῆς τὸ παρομοιάσαι τὰ τοιαῦτα ἡμῶν μουσεῖα πρὸς τὸν ἐξόχως ἐκφραστικὸν τουλμπέν τοῦ Νάσρ-ἰδ-δίν Χώτζα; Καὶ ὅμως μειδιῶμεν καὶ γελῶμεν ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ἀληθοῦς τουλμπέ ἐκείνου τοῦ Ἀκ-Σεγέρ, ἐν ᾧ δακρύομεν ἐξ ἔθνικῆς ὀδύνης, βλέποντες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἀναρπαζομένους τοὺς θησαυροὺς τῶν προγόνων ἡμῶν, ἀποδεικνύμενοι ἀνάξιοι οὐχὶ τῆς δημιουργίας — ἅπασι—, ἀλλὰ τῆς φυλάξεως τοῦλάχιστον τῶν καλλιτεχνημάτων ἐκείνων καὶ ἐμπράκτως ἀτυχῶς ἐπιβεβαιοῦντες τὸ τοῦ Δημοσθένους «πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τὰγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι» ('Ὀλυθ. Α', 23). Ἴνα δὲ εἰλικρινῶς εἰπωμεν, καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων ἔθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων δύνανται νὰ λεχθῇ ὅτι παρομοιάζουσι ταῦτα τῷ τουλμπέ τοῦ Νάσρ-ἰδ-δίν Χώτζα. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος ἄλις τούτων.

Ὡς πάντες οἱ τουλμπέδες, καὶ ὁ τοῦ Νάσρ-ἰδ-δίν Χώτζα περικοσμεῖται ὑπὸ ἀναριθμήτου πληθύος ῥακῶν, περιδεδεμένων περὶ τὰς κιγκλίδας ἢ τοὺς στύλους αὐτοῦ ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν προσκυνητῶν, οἵτινες, πάσχοντες ὑπὸ πυρετῶν ἢ ἄλλων ἀσθενειῶν, ἀποκόπτουσι μικρὸν ῥάκος ἀπὸ τῶν ἐνδυμάτων καὶ εὐλαβῶς περιδέουσιν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου μέρους ἵνα ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ τῶν κατατροχόντων αὐτοὺς κακῶν. Τελευτῶν δὲ τὰ περὶ τοῦ τουλμπέ τοῦ Νάσρ-ἰδ-δίν Χώτζα, δὲν δύναμαι νὰ μὴ παρατηρήσω τὸ ἄλλως τε μοναδικόν, κατ' ἐμέ, φαινόμενον ὅτι τὸ νεκροταφεῖον τοῦ Ἀκ-Σεγέρ εἶναι ἴσως τὸ μόνον καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον, ὅπερ ἐπισκεπτόμενός τις ἐξέρχεται μειδιῶν, οὐδεμίαν τῶν περὶ τῆς ματαιότητος τοῦ κόσμου καὶ τῶν λοιπῶν

θλιβερῶν σκέψεων ἀναμιμνησκόμενος ἢ μελαγχολῶν ὡς ἐν Τροφῶντιου μεμαρτευμένος...

Καὶ ἤδη, τῆς κλειψύδρας-τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἀναγνώστου-ἐπιτατ-
τούσης, εἶναι καιρός, νομίζομεν, νὰ ἐπιπροσθέσωμεν καὶ τινα ἐκ τῶν
ἀστείων τοῦ ἀοιδίου μυθολόγου, καρυκεύοντες τὴν οὐχὶ λίαν ἴσως
ἀριστὴν τῷ οὐρανίσκῳ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ παρόντος Ἡμερολογίου
διατριβὴν ἡμῶν ταύτην...

Δίδων μαθήματα καλῆς συμπεριφορᾶς ὁ παιδαγωγὸς Νάσρ-ἰδ-δὶν
τοῖς πρὸς διδασκαλίαν ἐμπειπιστευμένοις αὐτῷ τεχνίοις, ἐδίδασκεν ὅτι ἡ
εὐγενὴς ἀνατροφή ἀπαιτεῖ ὁσάκις ὁ διδάσκαλος πταρνίζηται, οἱ μαθη-
ταὶ ὀφείλουσιν, ἐκδηλοῦντες τὴν ἑαυτῶν εὐαρέσκειαν ἐπὶ τῷ μεγάλῳ γε-
γονότι, νὰ χειροκροτῶσι φωνοῦντες Χαῖρ ὀλά, Χώτζα! Χαῖρ ὀλά, Χώ-
τζα (μὲ ταῖς ὑγιεῖαις σας, δάσκαλε)! Οἱ μαθηταὶ, πιστοὶ τηρηταὶ τῶν
ἐντολῶν τοῦ σοφοῦ διδασκάλου, ἐκαιροφυλάκουν τὴν ὥραν τοῦ πταρ-
νίσματος μετ' ἀγαλλιᾶσεως, πλειστάκις δὲ τῆς ἡμέρας ἐλάμβανον τὴν
εὐχαρίστησιν ἐκεῖνοι μὲν νὰ χειροκροτῶσιν, οὗτος δὲ νὰ χειροκροτῆ-
ται. Ἀτυχῶς ὁμως ἀληθῆρὰ γιὰ τὴν ἰδί (ἦτο γεγραμμένον) νὰ πλη-
ρώσῃ ἀκριβῶς τὴν ἀθῶαν ἐκεῖνην εὐχαρίστησιν. Διότι, καταβάς ποτε εἰς
τὸ φρέαρ ἵνα ἀνελεύσῃ τὸν πεσόντα κῆδδον, καὶ ἀνασυρόμενος ἡ-
ρέμα ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἐπταρνίσθη παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ φρέα-
τος, οὗτοι δέ, λησμονήσαντες ὅπερ ἔσυρον πολύτιμον βᾶρος, ἀπέλυ-
σάν τὸ σχοινίον καὶ ἤρξαντο χειροκροτοῦντες καὶ ἀναφωνοῦντες τὸ νε-
νομισμένον Χαῖρ ὀλά, Χώτζα! Ἀφειθείς δ' οὕτω αἰφνιδίως ὁ ταλαί-
πωρος Νάσρ-ἰδ-δὶν κατέπεσεν εἰς τὸν πυθμένα, οὐκ ὀλίγους τοὺς μῶ-
λωπας δεξάμενος.

Ἀκούσας ποτὲ τινῶν διαπληκτιζομένων, ἀνεπήδησεν ἀπὸ τῆς κλίνης
καὶ ἔσπευσεν εἰς τὸ πεδῖον τῆς διαμάχης περιπτουζάμενος τὸ ἐφάπλωμα
αὐτοῦ ὡς πρόχειρόν τινα ἐπενδύτην. Ἄλλ' ἄμα ἰδόντες οἱ διαπληκτι-

ζόμενοι τὸν παρεμβάντα Χώτζαν, ἤρπασαν τὸ ἐφάπλωμα αὐτοῦ καὶ
ᾤχοντο ἀπιόντες. Τρέμων ὑπὸ τοῦ ψύχους ὁ τάλας ἐπανεκάμφεν εἰς
τὰ ἴδια· εἰς δὲ τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἐρωπῶσαν «Τί ἦτο ὁ καυγᾶς», ἀ-
πήντησε τὸ ἔκτοτε παροιμιῶδες καταστάν· «Ὁ καυγᾶς ἦτο γιὰ τὸ
πάπλωμα».

Εἶχεν ἀγρὸν τινα ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἄκ-Σεγέρ, καὶ καθ' ἑκάστην
εἶδετο τοῦ Θεοῦ ἵνα ἀρδεύσῃ αὐτόν. Νύκτα τινά, ἀκούων βραγαδαίαν
βροχὴν πίπτουσαν, ἐφώνει Σιούκουρ, Ἄλλὰχ! Σιούκουρ, Ἄλλὰχ (Δό-
ξα σοὶ ὁ Θεός)! ἀφείκτως τὰ σπαρτὰ μου θὰ ὑπερβῶσι τὸ ἀνάστημά
μου! Ὑπὸ τῶν γλυκειῶν τούτων ἐλπίδων βρυκαλόμενος ἀπικοιμήθη,
ἀλλ' ὁ ὑετὸς ἐξηκολούθει καταπίπτων κρουνηδόν, ὅτε δὲ τὴν πρωΐαν
μετέβη εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ ἀνέμενε νὰ ἴδῃ τοὺς γιγαντιαίους στάχους,
ἐστάθη ἀδύνατον νὰ ἀνεύρῃ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ. Οἱ ἀπὸ τοῦ Βουνοῦ τοῦ
Νάσρ-ἰδ-δὶν Χώτζα καταρρέοντες χεῖμαρροι παρέσυραν αὐτόν ἐξ ὀλο-
κλήρου, τότε δὲ ὑψώσας τὸ βλέμμα εἰς τὸν οὐρανόν, εἶπε, πρὸς τὸν
Θεὸν ἀποτεινόμενος: «Δὲν πταίεις Σὺ, πταίω ἐγώ, ὅστις σοὶ εἶδειξα
τὸ χωράφι μου.»

Ἐρωτηθεὶς τί γίνεται ἡ σειλήνη ὅταν παλαιώσῃ, ἀπήντησε: «Κό-
πτεται, καὶ ἐκ τῶν τεμαχίων αὐτῆς κατασκευάζονται ἀστέρες».

Ἐδανείσθη ποτὲ λίθητα παρὰ τινος γείτονος καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας
ἐπίστρεψεν αὐτόν μετὰ μικρᾶς νεοτεύκτου χαλκίνης χύτρας.

— Τί εἶναι τοῦτο τὸ μικρόν; ἠρώτησεν ὁ γείτων.
— Εἶναι τὸ τέκνον, ὅπερ ἐγέννησεν ὁ λέβης, ὅτε εὐρίσκετο παρ'
ἐμοί, καὶ σοὶ τὸν φέρω, διότι σοὶ ἀνήκει.

Κατηχαριστημένος ἐκ τῶν φιλοδικαίων κίσθημάτων τοῦ Νάσρ-ἰδ-
δὶν ὁ γείτων, ἐδάνεισε προθύμως μετὰ τινα καιρὸν καὶ πάλιν τὸν λέ-
βητα, ζητηθέντα. Ἄλλὰ τὴν φορὰν ταύτην παρῆλθον ἡμέραι, ἐβδο-
μάδες, καὶ ὁ λέβης δὲν ἐφάνετο.

SISMANOGLIO
MEGARO

— Ποῦ εἶναι ὁ λέβης μου, Χώτζα; ἠρώτησεν ἡμέραν τινὰ ὁ δα-
νειστής.

— Ζωὴ σὲ λόγου σου, ἀπήντησεν οὗτος· ἀπέθανεν, ἀγαπητέ μοι
γαίτον.

— Πῶς! εἰναι ποτε δυνατόν νὰ ἀποθάνῃ ὁ λέβης!...

Ἐπειδὴ ὁμως εἶδεν ὅτι ὁ Χώτζας δὲν ἦτο διόλου διατεθειμένος νὰ
ἐπιστρέψῃ τὸν ὑπὸ τὴν κατοχὴν αὐτοῦ λέβητα, ἐνήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ
δικαστήριον.

Πρὸ τοῦ καθῆ (ιεροδικαστοῦ) ἐμφανισθεὶς ὁ Νάσρ-ἰδ-δὶν Χώτζας,
ἀπηύθυνεν αὐτῷ τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν :

— Πᾶν ὅ,τι γεννᾷ ὑπόκειται καὶ εἰς θάνατον ἢ ὄχι;

Ἐκείνος ἀπήντησεν ἀμέσως·

— Ἄναμφιβόλως.

— Ὁ λέβης ἐγέννησε, καὶ τὸ τέκνον του τὸ παρέλαβεν ὁ γαίτων μου·
τότε ἐπίστευσε, καὶ τώρα δυσπιστεῖ; Εἰς τὴν γέννησιν ἐπίστευσε, καὶ
εἰς τὸν θάνατον ἀπιστεῖ;

Περὶ τὸν νὰ εἰπῶμεν ὅτι ὁ Χώτζας ἐξῆλθε τοῦ δικαστηρίου δεδικαι-
ωμένος.

..

Φίλος τις ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἱεροδιδασκάλου τὸν ὄνον αὐτοῦ. Οὗτος
δέ, μὴ θέλων νὰ δώσῃ αὐτόν, εἶπε :

— Δὲν εἶναι ἐδῶ ὁ ὄνος, ὑπῆγεν εἰς τὴν βοσκήν.

Κατ' ἐκείνην ὁμως τὴν στιγμὴν τὸ ζῶον ὠγκάνισεν, ὁ δὲ γαίτων ἀ-
κούσας, εἶπεν :

— Ἐδῶ εἶναι, μέσα εἰς τὸν σταῦλον εὐρίσκεται.

— Ὅριστε τώρα! Δὲν πιστεύεις ἐμένα, μόνον πιστεύεις τὸν γαίταρο!

..

Ἐπὶ τὸ δωμάτιον τοῦ Νάσρ-ἰδ-δὶν Χώτζα διέμενε πλούσιος
τραπεζίτης Ἑβραῖος, ὅστις ἤκουεν αὐτὸν καθ' ἑκάστην στερεοτύπως
ἐπαναλαμβάνοντα τὴν προσευχὴν: «Θεὲ μου, δός μοι 1000 λίρας, ἀλλὰ
χιλιάς σωστὰς· ἂν θὰ ᾔναι 999, δὲν τὰς θέλω, δὲν τὰς λαμβάνω». Ἐκ

περιεργίας κινούμενος ὁ Ἑβραῖος, ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν στιγμὴν καὶ
πάλιν ἀπέτεινε πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ Ἀλλάχ τὴν αὐτὴν εὐχὴν, ἔρριψεν,
ἀφανῆς αὐτός, πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Χώτζα 999 λίρας. Ἀριθμήσας τὰς
λίρας ὁ Χώτζας καὶ εὐρῶν αὐτὰς ἐλλιπεῖς κατὰ μίαν λίραν, εἶπεν:
«Ἦ! δὲν πειράζει· ὁ Θεός, ὅστις μοι ἔδωκε τὰς 999 λίρας, θὰ μοι
στείλῃ βεβαίως καὶ τὴν μίαν».

Τὰ ὑπολειπόμενα εἶναι εὐνόητα· προσφυγὴ τοῦ Ἑβραίου εἰς τὰ δι-
καστήρια, δικαίωσις τοῦ Χώτζα, διατεινομένου ὅτι παρὰ τοῦ Ἀλλάχ
ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὸ ποσόν, καὶ ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ παραδεχθῆ ὅτι
εὐρίσκεται ἄνθρωπος, καὶ μάλιστα Ἑβραῖος, δυνάμενος νὰ παίξῃ τοσοῦ-
τον κινδυνωδῶς μετὰ τῶν χρημάτων αὐτοῦ, καὶ τέλος νόμιμος ἀπώ-
λεια τῶν ριφθειςῶν αὐτῷ λιρῶν.

..

Κλέπται εἰσῆλθον, κοιμωμένου τοῦ Χώτζα, εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ
γυμνώσαντες αὐτὴν πάντων τῶν ἐπίπλων, μὴδ' αὐτῶν τῶν ἐν τῷ μα-
γειρείῳ σκευῶν ἐξαίρουμένων, ἀπῆλθον κομίζοντες περιχαρεῖς εἰς τὰ ἴδια
τὴν λείαν, μηδὲως προσσχόντες τὸν νοῦν εἰς τὸν κοιμώμενον οἰκοδε-
σπότην. Ἄλλ' οὗτος, σιωπήσας καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς κλοπῆς,
ἅμα ἀπειθόντων τῶν κλεπτῶν, ἠγέθη καὶ παρηκολούθησεν αὐτοὺς μα-
κρόθεν· πλησιάζας δὲ ἔκρουσε τὴν θύραν τῆς οἰκίας τῶν κλεπτῶν, οἵτι-
νες ἀναγνωρίσαντες αὐτὸν ἠρώτησαν :

— Τί θέλεις εἰδῶ, Χώτζα, τοιαύτην ὥραν;

— Τί θέλω; ἄμ' ἀπόψε δὲν ἐκάμχμε γκιότσι 'ς αὐτὸ τὸ σπίτι (Δὲν
μετωκῆσαμεν ἐδῶ);

..

Πολλὰ καὶ καλὰ ἀνέκδοτα δύναται νὰ ἀναγράψῃ ὁ περὶ Νάσρ-ἰδ-
δὶν Χώτζα γράφων. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ γραφέντα δυνατόν νὰ
ὑποληφθῶσιν ὑπὸ πολλῶν ὡς ἀκατάλληλα καὶ λίαν πιθανὸν νὰ εὐρε-
θῶσιν ἄνθρωποι κρίνοντες ὅτι ἔπρεπε τοῦτο νὰ προηγηθῆ καὶ ἐκεῖνο νὰ
ἀκολουθήσῃ, τοῦτο νὰ παραλειφθῆ καὶ ἐκεῖνο νὰ προστεθῆ, ἀδύνατον
δὲ εἰς καὶ μόνος ἄνθρωπος, ὅσον καλὴν προθυμίαν καὶ ἂν ἔχῃ, νὰ δύνα-
ται νὰ ἐκνοποιήσῃ πάσας τὰς ὀρέξεις, διότι πάντοτε θὰ εὐρεθῶσιν ἄν-

θρωποι, οἵτινες θὰ προθυμοποιηθῶσι νὰ ψέξωσιν — εἰάν θελωσι —, διὰ ταῦτα θὰ προσφύγω καὶ πάλιν εἰς τὸν χαζνὲν (θησαυρὸν) τοῦ Νάσρ-ἰδ-δὶν Χώτζα, ὅστις θὰ μοὶ βοηθήσῃ — εἰμὶ βέβαιος — ὅπως ἐξέλθω καὶ ἐγὼ, ἐξαγάγω δὲ καὶ τὸν ἐκδότην τοῦ μετὰ χεῖρας Ἡμερολογίου τῆς παρούσης δυσχερείας, καὶ μετὰ τοῦτο θὰ κλείσω διὰ μεγάλης — ὡς τὴν τοῦ του.μπέ τοῦ Νάσρ-ἰδ-δὶν Χώτζα — κλειδὸς τὴν παροῦσάν μου.

Ἐκτισέ ποτε κλίβανον ἐν Ἀκ-Σεχέρ ὁ Χώτζας· ἔλθων δὲ τις τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ εὗρεν ὅτι ἄριστα μὲν ἔχει καθ' ὅλα ἡ οἰκοδομή, ἀλλὰ μηδενίζεται ἡ ὅλη ἐπιτυχία, διότι ἡ θύρα ἔπρεπε νὰ ᾔνοι ἐστραμμένη πρὸς βορρᾶν καὶ οὐχὶ πρὸς νότον. Πρόθυμος ἵνα εὐαριστήσῃ τὸν ἐπικριτὴν ὁ καλὸς Νάσρ-ἰδ-δὶν, ἐκρήμνισε τὸν κλίβανον καὶ ἔκτισε νέον, ἐστραμμένον πρὸς βορρᾶν. Μετὰ τὸ πέρας τῆς οἰκοδομῆς, σεβαστὸς γείτων, ἐπισκεψάμενος, εὗρε λίαν ἐπιτυχὲς τὸ ἔργον, ἀλλ' ἐξέφρασε τὴν δυσχερέσκειαν αὐτοῦ περὶ τῆς θέσεως τῆς θύρας, δυσχυριζόμενος ὅτι ἡ θύρα παντὸς καλοῦ καὶ *comme il faut* φούρνου, δεῖν νὰ βλέπῃ πρὸς ἀνατολὰς. Τεθλιμμένος ὁ Χώτζας διὰ τὴν ἀποτυχίαν, καὶ πάλιν κρημνίσας ἔκτισε κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ τελευταίου τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ, ἐλπίζων ὅτι ἀφεύκτως πλέον θὰ εὕρισκον πάντες τέλειον τὸν κλίβανόν του. Ἄτυχῶς ὅμως καὶ πάλιν ἐγεννήθη συζήτησις περὶ τῆς θέσεως, ἣν ἔπρεπε, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τοῦ καλοῦ — ἴσως καὶ τῆς ἐπιστήμης — νὰ ἔχη ἡ θύρα τοῦ κλίβανου. Ἄπαυδῆσας ὁ κλεινὸς τῆς Φρυγίας γόνος, ἐπενόησε νὰ κτίσῃ ἐπὶ μεγάλῃς ἀμάξης τὸν κλίβανόν του, καὶ τότε, κατὰ τὸ γούστο ἐκάστου, ἔστρεψε τὸν ῥυμὸν τῆς ἀμάξης πρὸς πάντα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, οὕτω δὲ καὶ μόνον κατώρθωσε νὰ εὐχαριστήσῃ πάντας.

Τὸ κατ' ἐμέ, ἐλπίζω μετὰ τὰ εἰρημένα ὅτι εἶμαι ἀπηλλαγμένος τοῦ νὰ γράψω ἐπιμύθιον.

ΙΩΑΚΕΙΜ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ.

ΜΥΘΟΣ

ΜΥΡΜΗΧΕ ΚΑΙ ΜΕΛΙΣΣΑ

Νησιτικὸς καὶ ὄλος τρέμων ἐν τῷ μέσῳ τῆς χιόρος
μύρμηξ τις συλλογισμένος περιεπλανᾶτο μόνος·
ἀπαρτᾶ μικρὰν κυψέλην, φρούριον ὠχυρωμένον.
Μία μέλισσα ὡς εἶδε πλησιάζοντα τὸν ξένον,
πρὸς αὐτὸν εὐθὺς πετᾶ,
καὶ «τίς εἶ; ἐδῶ πλησίον τί ζητεῖς;» τὸν ἐρωτᾷ.

«Ἄχ! ἐστέραξεν ὁ μύρμηξ, ἄχ! ὑπέφερα ὁ τάλας
δυστυχίας, μέλισσά μου, ἄχ! καὶ συμφορὰς μεγάλας.
Κατεστράφ' ἡ φωλεά μου ὑπὸ τῶν σκληρῶν ἐχθρῶν μου,
καὶ τοὺς συγγενεῖς μου εἶδα θνήσκοντας ἐνώπιόν μου,
καὶ ἐγὼ χωρὶς προῆν,
ἐπερίμενα τὸν Χάρον γὰρ μου πάρῃ τὴν ζωὴν....

» Ἐπερίμενα τὸν Χάρον, ὅτε αἰφρῆς παρ' ἐλπίδα,
εἰς τὴν λάμψιν τῶν χιόνων κάτι τι μακρόθεν εἶδα,
γὰρ μαυρίζῃ.... βλέπω, ἦτο ἡ καλὴ αὐτὴ κυψέλη·
εἶθε ἄφθορον γὰρ ἔχη, γλυκὸ μέλι, ξανθὸν μέλι!

Ἐκαμα εὐθὺς πετρά,
κ' ἐδῶ ἦλθα, ὡς με βλέπεις, ἐλπὶς ὄλος καὶ χαρά.

» Κ' εἶπα· Ἄ! ἡ ἀδελφὴ μου εἶναι εὐσπλαγχνος, πλουσία,
καὶ θερά τινι συγκινήσει ἡ πολλὴ μου δυστυχία.....
Εἰς τοὺς πόδας σου προσπίπτω, μέλισσά μου, μὴ μ' ἀφῆσης,
μὴ μ' ἀφῆσης γὰρ χαθῶ,
δὲν ἔμπορῶ ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὸ ψῦχος γὰρ σταθῶ».

Καὶ ἡ μέλισσα « Ὠραῖα ὀμιλεῖς, τῷ ἀπεκρίθη,
ἀλλὰ πέρυσιν ὁ τέτιξ ἔνδακρὺς μ' ἐδιηγῆθη,
ὅτι, κύριε, ἠρρήθης εἰς αὐτὸν μὲ ἀσπλαγχνίαν,
τὴν τροφήν ὅπου ἐζήτει ἀπὸ σέ καὶ προστασίαν ».

« — Ὅτε ἤμην εὐτυχῆς,
δὲν ἐπίστευα καθόλου τοὺς πτωχοὺς, τοὺς δυστυχεῖς ! »

« — Τί λοιπὸν ἤθελες κάμη, σὲ παρακαλῶ, εἰπέ μου,
καὶ ἐγὼ ἂν ἐφέρομην σήμερον, ὦ ἀδελφέ μου,
μ' ὄσσην τότε σὺ ἐφέρθης πρὸς τὸν τέτιγ' ἀσπλαγχνίαν ;

Εἴτε τὴν κατάστασίν σου βλέπουσα μὲ εἰρωνείαν,
εἴαν σ' ἔλεγα εὐθύς,
ἔλα χόρευσε ὀλίγον, μουσικέ, γὰ ζεσταθῆς ;

» Ἀλλὰ θάρρος, φίλε· ἔλα, μᾶς προσμέν' ἡ φωλεά μου,
ἔλα φάγε, πιέ, ψάλε « πέρασαν τὰ βάσανά μου »·
ὅμως ἐν γὰρ ἐνθυμῆσαι, ὅτι χρέος πᾶς τις ἔχει
κατὰ δύναμιν τὸν ἄλλον δυστυχοῦντα γὰρ συντρέχει,
ἐπειδὴ, καθὸ θνητός,
δυνατὸν γὰρ δυστυχῆσθαι ὡς οἱ ἄλλοι καὶ αὐτός ».

[Π. Ι. ΦΕΡΜΠΟΥ ΜΥΘΟΣ].

ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Α' Ἐπίσκοποι

1. ΑΝΔΡΕΑΣ, Ἀπόστολος, ὁ Πρωτόκλητος, ἀδελφὸς τοῦ ἑτέρου τῶν Κορυφαίων Πέτρου (36 ἀπὸ Χριστοῦ). Ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς Σκυθίαν, Θράκην καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον αὐτό, ἔνθα καὶ εὐκτῆριος οἶκος ἐν τῇ Ἀργυροπόλει (τῷ νῦν Σταυροδρομίῳ) δείκνυται. Κατὰ δὲ Εὐγένιον τὸν Βούλγαριν, ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας περιῆλθε τὸ Αἰγαῖον, τὴν Προποντίδα, τὸν Πόντον, τὴν Βιθυνίαν, ὅλην τὴν Θράκην, τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄλλας πλείστας χώρας. Μέλλων δὲ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ κήρυγμα, κατέστησεν ἐπίσκοπον Κ/πόλεως τὸν Στάχυν, διελθὼν αὐθις διὰ πολλῶν χωρῶν καὶ τέλος καταλήξας εἰς τὰς Πάτρας τῆς Ἀχαΐας, ἔνθα καὶ ὑπέστη τὸν διὰ σταυροῦ μαρτυρικὸν θάνατον. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ δείκνυται μέχρι σήμερον ὁ τάφος τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἐσχάτως δὲ ἀνετέθη τῷ διαπρεπεῖ ἀρχιτέκτονι κ. Κωνσταντίνῳ Δημάδῃ, οἰκοδομήσαντι καὶ τὴν ἐν Κ/πόλει καλλιπρεπεῖ Μεγάλῃν τοῦ Γένους Σχολήν, ἡ ἐκπόνησις μεγαλοπρεποῦς σχεδίου πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἤδη πεπαλαιωμένου ναοῦ.

2. ΣΤΑΧΥΣ (37), εἰς τῶν τοῦ Κυρίου μαθητῶν· ἐπισκόπευσεν ἔτη 16.

3. ΟΝΗΣΙΜΟΣ (53) ἐπὶ Κλαυδίου καὶ Νέρωνος ἐπισκόπευσεν ἔτη 14 ἢ 16.

4. ΠΟΥΚΑΡΠΟΣ (67) ἐπὶ Νέρωνος, Γάλβα, Ὀθωνος, Βιτελλίου, Βεσπασιανοῦ, Τίτου καὶ Δομετιανοῦ· ἐπισκόπευσεν ἔτη 17.

5. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ (86). Ἐπισκόπευσεν ἔτη 16.

6. ΣΕΔΕΚΙΩΝ ἢ ΣΕΔΕΚΙΑΣ (101). Ἐπισκόπευσεν ἔτη 9 ἐπὶ Τραϊανοῦ.

7. ΔΙΟΜΕΝΗΣ ἢ ΔΙΟΓΕΝΗΣ (110) Ἐπισκόπευσεν ἔτη 15 ἐπὶ Τραϊανοῦ καὶ Ἀδριανοῦ.

8. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ (125). Ἐπισκόπευσεν ἐπὶ Ἀδριανοῦ ἔτη 7.

9. ΦΗΛΙΞ (132). Ἐπισκόπευσεν ἔτη 5 ἐπὶ Ἀδριανοῦ καὶ Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς.

10. ΑΘΗΝΟΓΕΝΗΣ (137). Ἐπισκόπευσε 4 ἔτη ἐπὶ Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς· καταλιπὼν δὲ τὸν ἐν Ἀργυροπόλει εὐκτῆριον οἶκον, συνέπηξεν ἕτερον ἐν Βυζαντίῳ.

11. ΕΥΖΩΙΟΣ (144). Ἐπισκόπευσεν ἔτη 16 ἐπὶ Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς.

12. ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (152). Ἐτη 11 καὶ μῆνες 6 ἐπὶ Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς, Μάρκου Αὐρηλίου καὶ Οὐήρου.

13. ΔΑΥΠΙΟΣ (168). Ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου καὶ Κομμόδου ἔτη 13 1/2.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ε'.
Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

14. ΠΕΡΤΙΝΑΞ (182), πρόην στρατάρχης καὶ ὑπατικός τῆς ἐν Ῥώμῃ Συγκλήτου, πλουσιώτατος ἀνὴρ, ἐπισκόπευσεν ἔτη 19 ἐπὶ Κομμόδου, Περτίναντος, Ἰουλιανοῦ καὶ Σεπτίμου Σεβήρου, καθιδρύσας εὐκτήριον οἶκον ἐν ταῖς Συκαῖς (τῷ σημερινῷ Γαλατᾷ).

15. ΟΛΥΜΠΙΑΝΟΣ (201). Ἐτη 11 ἐπὶ Σεπτίμου Σεβήρου καὶ Ἀντωνίου τοῦ Καρακάλλα.

16. ΜΑΡΚΟΣ (212). Ἐτη 13 ἐπὶ Μαρκίνου Ἀντωνίου, Ἡλιογαθάλου καὶ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου.

17. ΚΥΡΙΑΚΟΣ Α΄ ἢ ΚΥΡΙΑΛΙΑΝΟΣ (225). Ἐτη 16 ἐπὶ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου.

18. ΚΑΣΤΗΝΟΣ ἢ ΚΗΣΤΙΝΟΣ ἢ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (241). Ἐπισκόπευσεν ἔτη 7 ἐπὶ Γορδιανοῦ, ἀνεγείρας ἐν τῇ πρᾶ τῷ Φανάριον συνοικίαν τοῦ Πετρίου ναὸν εἰς τιμὴν τῆς Ἁγίας Εὐρημίας, τότε μαρτυρησάσης ἐν Χαλκιδόνι, ἧς τὸ ἱερὸν λείψανον κεῖται νῦν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν Φαναρίῳ.

19. ΤΙΤΟΣ ἢ ΤΡΑΤΟΣ ἢ ΤΑΡΑΤΟΣ (248), ἐπισκοπέυσας ἔτη 35.

20. ΔΟΜΕΤΙΑΝΟΣ ἢ ΔΟΜΕΤΙΟΣ ἢ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (283), ἀδελφὸς ἢ μᾶλλον υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Πρόβου καὶ πατὴρ τοῦ ἀμέσως ἐξῆς ἐπισκόπου Πρόβου καὶ πάππος τοῦ κατόπιν ἐπομένου Μητροφάνους· ἐπισκόπευσεν ἔτη 24 καὶ μῆνας 6.

21. ΠΡΟΒΟΣ (308), υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ προηγουμένου. Ἐπισκόπευσεν ἔτη 12 ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου.

Β΄ Πατριάρχαι

22. ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ (320), ὁ πρῶτος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπὶ τούτου ἐκτίσθη ἡ Κ/πολις καὶ συνεκλήθη ἡ Α΄ ἐν Νικαίᾳ (Ἰσμίτ) τῆς Βιθυνίας Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τῷ 325 κατὰ τοῦ Ἀρείου καὶ τῶν ὁμοφρονούντων αὐτῷ, ἀντιπροσωπευθεὶς ἐν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ τότε μὲν πρεσβυτέρου, ἀμέσως δὲ κατόπιν Πατριάρχου Ἀλεξάνδρου Α΄. Ἐπὶ Μητροφάνους ἀνευρέθη καὶ ὁ Πανάγιος Τάφος τοῦ Σωτῆρος ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ ὁ Τιμὸς Σταυρός (326)· ἐθεσπίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου (321) καὶ ἡ Κυριακὴ ὡς ἡμέρα ἐορτάσιμος δι' ἅπαν τὸ κράτος. Ὁ Μητροφάνης ἀπεβίωσε τῷ 330, πατριαρχεύσας ἔτη 10.

23. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Α΄ (330). Ἐπ' αὐτοῦ ἀπέθανε Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας (337). Αὐτὸς δ' ἀπεβίωσε ἐν ἡλικίᾳ 93 ἐτῶν, πατριαρχεύσας ἔτη 13.

24. ΠΑΥΛΟΣ Α΄, ὁ Ὁμολογητὴς, ἐκ Θεσσαλονίκης, τετράκις πατριαρχεύσας (343, 345, 346, 347). Μετὰ ὀλίγων μηνῶν ἢ ἡμερῶν πατριαρχεῖαν ἀναβιβάζεται ὑπὸ τοῦ ἀρειανίζοντος αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ὁ φίλος καὶ ὁμόφρων αὐτῷ.

25. ΕΥΣΕΒΙΟΣ (343), ὁ πρότερον μὲν ἐπίσκοπος Βηρυττοῦ, μετὰ δὲ ταῦτα Νικομηδείας, πρῶτος διδάσκαλος Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, θερμὸς ὑπέρ-

μαχος τῶν Ἀρειανῶν. Περιελθὼν τοὺς Ἁγίους Τόπους, ἐπανεκάμφεν εἰς Κ/πολιν ἔνθα καὶ ἀπεβίωσε.

26. ΜΑΚΕΔΟΝΙΟΣ, τρεῖς πατριαρχεύσας (345, 346, 351), ἀρειανὸς ἢ ἡμι-ἀρειανὸς Πατριάρχης.

27. ΕΥΔΟΞΙΟΣ ὁ ἀπὸ Ἀντιοχείας, ἄνθρωπος πολυμήχανος, ὁτὲ μὲν τὴν λεοντῆν, ὁτὲ δὲ τὴν ἀλωπεκὴν περιβαλλόμενος. Ἐπατριαρχεῦσε 12 ἔτη.

28. ΕΥΑΓΓΡΙΟΣ (371), ἐξορισθεὶς εἰς Βιζύην τῆς Θράκης ὑπὸ τοῦ Οὐάλεντος, φοβηθέντος ἐπανάστασιν τῶν τότε μέγα ἰσχυόντων Ἀρειανῶν, καὶ ἀναβιβάσαντος τὸν φίλον αὐτῶν.

29. ΔΗΜΟΦΙΛΟΝ (371), ἐπὶ 12 ἔτη πατριαρχεύσαντα.

30. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Α΄ ὁ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΣ καὶ ΘΕΟΛΟΓΟΣ (379), ἐκπαίδευθεὶς ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ τέλος ἐν Ἀθήναις μετὰ τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου· ἐχειροτονήθη τῇ ἐπιμονῇ ἀπαιτήσει τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπίσκοπος Σασιμῶν καὶ κατόπιν διεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ναζιανζοῦ. Τέλος Θεοδοσίος ὁ Μέγας, κηδόμενος τοῦ μεγαλείου τῆς Ἐκκλησίας, ἀπέβαλε μὲν τὸν ἀσεβῆ Δημόφιλον, συνεκάλεσε δὲ τὴν Β' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐν Κ/πόλει (381), ἣτις ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν τοῦ Γρηγορίου ὡς Πατριάρχου, καθαιρέσασα καὶ ἀποκηρύξασα τὸν Μάξιμον, παρανόμως χειροτονηθέντα Κ/πόλεως. Μετὰ 3 ἐτῶν εὐκλεῖ πατριαρχεῖαν ὁ Γρηγόριος ἀπεσύρθη εἰς Ἀριανζόν, χωρίον τῆς Καππαδοκίας, ἔνθα διετέλεσε συγγράφων καὶ ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας.

31. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ (382), ἐκ Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας, συμπατριώτης καὶ ὁμολογῆτος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἐπατριαρχεῦσε ἔτη 15 καὶ ἐτελεύτησεν ἐπὶ Ἀρκαδίου, διαδεξαμένου τὸν πατέρα αὐτοῦ Θεοδοσίον τὸν Μέγαν.

32. ΙΩΑΝΝΗΣ Α΄ ὁ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (396). Ἀντιοχεὺς τὴν πατρίδα, ὁ Δημοσθένης τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὀνομασθεὶς διὰ τὴν μελίρρυτον τῶν λόγων αὐτοῦ χρυσοστόμος· Ἀτρώμητος τῆς ἀληθείας συνήγορος, ἤλεγχε τὴν ἀνομίαν, ὅπου οἴκοι καὶ ἂν εὕρισκεν αὐτήν, μὴ προούμενος μήτε τοὺς ἄρχοντας μηδ' αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς, ὅθεν διήγειρε καθ' ἑαυτοῦ τὴν μῆνιν τῆς βασιλείας Εὐδοξίας καὶ τῶν ὑπουργῶν αὐτῆς, καθαιρέθεις καὶ ἐξορισθεὶς, ἀλλ' ἀνακληθεὶς ἀπαιτήσει τῶν Χριστιανῶν. Ἀλλὰ μετὰ πάροδον 2 μόλις ἐτῶν καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη εἰς Καχουσόν, χωρίον τῆς Κιλικίας καὶ, ἀπαγόμενος εἰς Πιτυοῦντα, ἀπεβίωσε ἐν Κομάνοις τῇ 14 Σεπτεμβρίου 407, ἐτῶν 53.

33. ΑΡΣΑΚΙΟΣ (404). Εἰ καὶ καλὸς Πατριάρχης ὁ Ἀρσάκιος, ἐν τούτοις, ὡς διαδεξάμενος τὸν μέγαν ἐν Πατριαρχίᾳ Χρυσόστομον, συγκρινόμενος πρὸς αὐτὸν ἐφαίνετο μικρὸς καὶ κατεφρονεῖτο. Ἐπατριαρχεῦσε 1 ἔτος καὶ μῆνας 5.

34. ΑΤΤΙΚΟΣ (406). Ἐπατριαρχεῦσε ἔτη 19—20. Ἐπὶ τοῦ Ἀττικοῦ

SISMANOGLIO
MEGARO

ἀπεβίωσε τῷ 408 καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀρκάδιος, καταλιπὼν τὸν θρόνον τῷ υἱῷ αὐτοῦ Θεοδοσίῳ τῷ Μικρῷ.

35. ΣΙΣΙΝΝΙΟΣ Α' (425). Μετὰ τριετῆ πατριαρχίαν αὐτοῦ, περιῆλθεν ὁ πατριαρχικὸς θρόνος εἰς

36. ΝΕΣΤΟΡΙΟΝ τὸν Αἰρετικόν (428), ὅστις ἦτο μὲν ἀνὴρ εὐγλωττος, ἀλλὰ δυσσεβής. Κατὰ τοῦ Νεστορίου τούτου συνεκροτήθη ἡ ἐν Ἐφέσῳ Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τῷ 431, καθιρέσασα τὸν βλάστημον τῆς Θεοτόκου τοῦτον ἱεράρχην, ἐξώρισεν εἰς Αἴγυπτον, ἐνθα καὶ ἐτελεύτησε τὸν βίον.

37. ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ (431). Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 3.

38. ΠΡΟΚΛΟΣ (434). Ἦτο μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἐπατριάρχευσεν ἔτη 11, συγγράψας πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα, ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγα σώζονται.

39. ΦΛΑΒΙΑΝΟΣ (446). Πατριαρχεύσας ἐπὶ 3 ἔτη, ἐρονεύθη ἐν Ἐφέσῳ ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν Μονοφυσιτῶν.

40. ΑΝΑΤΟΛΙΟΣ (449). Ἐπὶ τούτου ἀπέθανε Θεοδόσιος ὁ Μικρὸς καὶ ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ ὁ Μαρκιανὸς τῷ 450. Ἐν ἔτος δὲ μετὰ ταῦτα, τῷ 451, συνεκροτήθη ἡ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐν Χαλκηδόνι κατὰ τοῦ Εὐτυχούς καὶ Διοσκουρόν. Τῷ Πατριάρχῃ τούτῳ ἀποδίδονται τὰ ἐν τῇ Ὀκταήχῳ τοῦ Δαμασκηνοῦ συνήθως ἐκδιδόμενα Ἀναστάσιμα τροπάρια, τὰ ψαλλόμενα κατὰ πᾶν Σάββατον ἐν τῷ Ἑσπερινῷ. Ὁ αὐτὸς ἔστεψεν αὐτοκράτορα καὶ Λέοντα τὸν Θράκα, διαδεξάμενον τὸν Μαρκιανὸν τῷ 457. Ἐπατριάρχευσεν ἑννέα ἔτη.

41. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ ὁ Α' (458), ὃν Νικηφόρος ὁ Κάλλιςτος ἐπονομάζει Ἀνδρικόν καὶ Γεννάδιον. Ἐπατριάρχευσεν 13 ἔτη καὶ 3 μῆνας.

42. ΑΚΑΚΙΟΣ (471). Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 20.

43. ΦΛΑΥΙΤΑΣ ἢ ΦΡΑΙΤΑΣ, ἢ ΦΡΑΒΙΤΑΣ ἢ καὶ ΦΛΑΒΙΑΝΟΣ (491). Αἰρετικὸς καὶ ἀσήμενος ἀνὴρ, πατριαρχεύσας μόνον 3 ἢ 4 μῆνας.

44. ΕΥΦΗΜΙΟΣ (491). Οὗτος ἔστεψεν αὐτοκράτορα τὸν διάδοχον τοῦ Ζήνωνος Ἀναστάσιον τὸν Δίκυρον τῷ 491, ὅστις ὅμως μὴ δυνήθεις νὰ καταπέσει τὸν εὐσεβῆ Πατριάρχην νὰ ἀκυρώσῃ τὴν κατὰ τῶν Εὐτυχιανῶν, οὕς ὑπερήσπιζεν, ἀπόφασιν τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐξώρισεν αὐτὸν ὡς αἰρετικὸν δῆθεν, μετὰ πατριαρχίαν 4 ἐτῶν.

45. ΜΑΚΕΔΟΝΙΟΣ Β' (496). Καὶ τοῦτον ὁ Ἀναστάσιος ἐξώρισε μετὰ δεκαπενταετῆ ἀκηλίδωτον πατριαρχίαν πρῶτον εἰς Χαλκηδὸνα καὶ κατόπιν εἰς Εὐχάϊτα.

46. ΤΙΜΟΘΕΟΣ Α' (511). Παράφορος καὶ ἄστατος ἀνὴρ, τυρλὸν ὄργανον τοῦ Δικόρου, Ἐπατριάρχευσεν ἐξαετίαν.

47. ΙΩΑΝΝΗΣ Β', ὁ ΚΑΠΠΑΔΟΚΗΣ (517). Ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου τούτου ἐδόθη τοῖς Πατριάρχεις τὸ πρῶτον ὁ τίτλος «Οἰκουμενικός».

48. ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ (520). Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 15 καὶ μῆνας 3.

49. ΑΝΘΙΜΟΣ Α' (535). Ὑπὸ Θεοδώρας, συζύγου Ἰουστινιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος, ὑποστηρικθεὶς, ἀνέβη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, ἀλλὰ μεθ' ἐν ἔτος καὶ 10 μῆνας ἐξελεγχθεὶς αἰρετικὸς, καθηρέθη ὑπὸ τῆς ἐν Κ/πόλει συνελθούσης τῷ 536 Συνόδου καὶ ἀκολούθως ἐξωρίσθη.

50. ΜΗΝΑΣ (537). Ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Μηνᾶ περατωθεὶς ἐνεκαινιάσθη ὁ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ οἰκοδομηθεὶς θαυμαστὸς ναός, ὁ εἰς τὴν Ὑπερτάτην τοῦ Θεοῦ Σοφίαν ἀφιερωθεὶς. Ἐπατριάρχευσεν δὲ ἔτη 16.

51. ΕΥΤΥΧΙΟΣ, δις πατριαρχεύσας (552, 577). Ἐπὶ τούτου, τῷ 553, συνεκροτήθη ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐν Κ/πόλει, παρόντος καὶ τοῦ Βιγιλίου, Πάπα Ῥώμης, ἐλθόντος κατὰ προσταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις κατόπιν ἐξώρισεν εἰς Ἀμάσειαν τὸν Εὐτύχιον μετὰ πατριαρχίαν 13 περίπου ἐτῶν. Ἐπαναλαβὼν δ' αὐθις τὴν πατριαρχίαν, ἔστεψε τὸν Τιβέριον καὶ ἐπατριάρχευσεν τὸ δεύτερον 4 1/2 ἔτη.

52. ΙΩΑΝΝΗΣ Γ', ἀπὸ Σχολαστικῶν (Δικηγόρων) (565). Ἐπὶ τούτου ἀπεβίωσεν ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ διεδέξατο αὐτὸν Ἰουστίνος ὁ Β' τῷ 566. Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 12 καὶ μῆνας τινάς.

53. ΙΩΑΝΝΗΣ Δ', ὁ ΝΗΣΤΕΥΤΗΣ (582), ἀνὴρ ἐγκρατής, φιλόπτωχος καὶ λόγιος. Κατὰ τὸ δ' ἔτος τῆς πατριαρχίας αὐτοῦ συνήλθε τῷ 586 ἐν Κ/πόλει περὶ Γρηγορίου τοῦ Ἀντιοχείας Σύνοδος, ἣτις ἐπεκύρωσε τὸν τίτλον Οἰκουμενικός διὰ τὸν Πατριάρχην Κ/πόλεως. Τότε δὲ καὶ ὁ Πάπας Γρηγόριος ὁ Μάγνος (ὁ καθ' ἡμᾶς Διάλογος) ἐπωνόμασεν ἑαυτὸν Δούλον τῶν Δούλων τοῦ Θεοῦ (Sernum seruorum Dei) ἵνα καταισχύνη δῆθεν διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης τὴν ἀλαζονείαν τῶν Ἀνατολικῶν. Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 13.

54. ΚΥΡΙΑΚΟΣ Β' (595). Ἐπατριάρχευσεν ἐπὶ Φωκᾷ ἑνδεκα ἔτη.

55. ΘΩΜΑΣ Α' ὁ ΔΙΑΚΟΝΟΣ (606). Ἐκτίσεν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τρικλινον ἐπίσημον, Θωμαίτην καλούμενον. Μετὰ πατριαρχίαν δὲ 3 ἐτῶν καὶ 5 μηνῶν ἀπεβίωσεν.

56. ΣΕΡΓΙΟΣ ὁ Α' (610), ὁ στέψας τὸν γενναῖον αὐτοκράτορα Ἡράκλειον. Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 29, ἡσπάζετο δὲ τὰ δόγματα τῶν Μονοθελητῶν.

57. ΠΥΡΡΟΣ ὁ Α' (639, 655). Ἐπὶ Ἡρακλεωνᾶ, δις ἀνῆλθεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν τῆς Κ/πόλεως θρόνον, προαιρούμενος καὶ οὗτος τὰ τῶν Μονοθελητῶν.

58. ΠΑΥΛΟΣ ὁ Β' (644). Καὶ αὐτὸς ὑπερμαχίσεως τῶν Μονοθελητῶν, ἐπὶ 14 ἔτη.

59. ΠΕΤΡΟΣ ὁ Αἰρετικός (655), πατριαρχεύσας ἐπὶ 12 ἔτη.

60. ΘΩΜΑΣ Β' (667). Ἐπατριάρχευσεν δύο ἔτη καὶ μῆνας ἑπτὰ.

61. ΙΩΑΝΝΗΣ Ε' (669). Ἐτη πέντε καὶ μῆνας ἑννέα.

62. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α' (674).

63. ΘΕΟΔΩΡΟΣ Α' (676, 683).

64. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ὁ ΚΥΠΡΙΟΣ (678). Ἐπί τούτου, τῇ διατάγῃ Κωνσταντίνου τοῦ Πρωγωνάτου, συνήλθεν ἐν Κ/πόλει τῷ 680 ἡ ς' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος κατὰ τῶν Μονοθελητῶν.

65. ΠΑΥΛΟΣ Γ' (686). Ἐπί τούτου, τῷ 691, συνεκάλεσεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς τὴν ἐν τῷ Τρούλλῳ τοῦ βασιλικοῦ παλατίου συγκροτηθεῖσαν Πενθέκτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον. Ἐπατριάρχευσεν ἑπτὰ περίπου ἔτη.

66. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ Α' (693), πατριαρχεύσας 12 ἔτη.

67. ΚΥΡΟΣ (705). Ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Φιλιππικοῦ τοῦ Βαρτάνη μετὰ πατριαρχεῖαν ἑξαετῆ.

68. ΙΩΑΝΝΗΣ ς' (711). Ἐπί τοῦ Πατριάρχου τούτου συνεκροτήθη Ψευδοσύνοδος ἐν Κ/πόλει τῷ 712, ἣτις κατέκρινε τὴν ς' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνεφάνησαν καὶ τὰ πρῶτα ἴχνη τῆς εἰκονομαχίας. Μετὰ τριετίαν καθηρέθη συνοδικῶς, καὶ ὑπὸ Ἀναστασίου τοῦ Β' ἐξωρίσθη.

69. ΓΕΡΜΑΝΟΣ Α' ὁ ἀπὸ Κυζίκου (714). Ἐπί τοῦ Πατριάρχου τούτου ἐκινήθη ἐπὶ Λέοντος Γ' τοῦ Ἰσαύρου φοβερός κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων διωγμός, καὶ σὺν ἄλλοις πολλοῖς κακοῖς κατεκῆ καὶ ἡ περιφημὸς βιβλιοθήκη τῆς θεολογικῆς Ἀκαδημίας ἐκ 12000 βιβλίων, συγκατακαέντων καὶ τῶν μαθητῶν ἐν αὐτῇ σὺν τῷ Σχολάρχῃ (τῷ καὶ Οἰκουμενικῷ Διδασκάλῳ προσεγορευμένῳ). Ἀνθιστάμενος δὲ εἰς τὰς ἀλόγους κατὰ τῶν εἰκόνων ἀξιώσεις τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος ὁ Γερμανός, ἐρραπίσθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐξεβλήθη τῆς πατριαρχείας, ἀρχιερατεύσας ἔτη 15. Συνέγραψε δὲ οὐκ ὀλίγα ἐκκλησιαστικά συγγράμματα.

70. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ὁ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΣ (730). Δυσαρεσθηθεὶς κατ' αὐτοῦ ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος, εἰ καὶ τῶν αὐτῶν φρονημάτων, ἐκάθισεν ἐπ' ὄνου καὶ περιεπόμπευσε καθ' ὅλην τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ διετήρησεν αὐτὸν αὐθις ἐπὶ τοῦ θρόνου μέχρι τῆς τοῦ βίου τελευτῆς.

71. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β' (754), εἰκονομάχος, παθὼν τὴν αὐτὴν πομπείαν, ἣν καὶ ὁ προκατόχος αὐτοῦ, καὶ τέλος ἀπεκεφαλίσθη.

72. ΝΙΚΗΤΑΣ ὁ ΕΚΤΟΜΙΑΣ (766), εἰκονομάχος καὶ ἀγράμματος ἀνὴρ. Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 15 καὶ ἀπεβίωσεν ἐπὶ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας.

73. ΠΑΥΛΟΣ Δ' (780), πατριαρχεύσας ἔτη 5 καὶ τινὰς μῆνας, παρητήθη καὶ ἀπεχώρησεν εἰς τὴν ἐν Κ/πόλει μονὴν τοῦ ἁγίου Φλώρου.

74. ΤΑΡΑΣΙΟΣ (785), θεῖος τοῦ μετὰ ταῦτα Πατριάρχου Φωτίου, συγκαλέσας καὶ τὴν Ζ', τῷ 787, Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐπὶ Εἰρήνης, ἐπικυρώσασαν τὴν προσκύνησιν τῶν ἁγίων εἰκόνων. Ἐπί τοῦ Πατριάρχου Ταρασίου (τῷ 790) ἐξερράγη φοβερὰ πυρκαϊὰ ἐν Κ/πόλει, ἀποτεφρώσασα τὰ Πατριαρχεῖα, συγκαέντων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς πολυπληθῶν χειρογράφων τοῦ Χρυσοστόμου. Ὁ κλεινὸς οὗτος πρωτοεπάρχης ἐπατριάρχευσεν ἔτη ἐν πρὸς τοῖς εἴκοσιν.

75. ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ Α' (806), ὄστις, λαϊκὸς ὢν, εἰς διάστημα τριῶν ἡμερῶν ἔλαβε καὶ τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῆς ἱερωσύνης. Ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἐντεῦθεν Πατριαρχῶν οὐδεὶς ἦν τοσοῦτον εὐφραδῆς καὶ πολυγράφος ὅσον ὁ Νικηφόρος, οὕτινος πολλὰ συγγράμματα σώζονται μέχρις ἡμῶν. Πατριαρχεύσας δὲ ἔτη 9, παρητήσατο, βιασθεὶς, καὶ ἀπεβίωσεν ἐν Προικονήσῳ (Μαρμαρᾷ).

76. ΘΕΟΔΩΤΟΣ ὁ ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ, ὁ καὶ ΚΑΣΣΙΤΕΡΑΣ (815), ἀμαθὴς καὶ εἰκονομάχος. Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 6.

77. ΑΝΤΩΝΙΟΣ Α' ὁ ΒΥΡΣΟΔΕΨΗΣ (821). Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 11 ἢ 12, εἰκονομάχος καὶ οὗτος.

78. ΙΩΑΝΝΗΣ Ζ' ὁ ΣΥΓΚΕΛΛΟΣ (832), εἰκονομάχος, καταβιβασθεὶς ὑπὸ τῆς Θεοδώρας, ἐπιτροπευούσης τὸν υἱὸν αὐτῆς Μιχαὴλ Γ' τὸν Μέθυσον.

79. ΜΕΘΩΔΙΟΣ ὁ ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ (842), ὑποστάς, πρεσβύτερος ἔτι ὢν τῆς Μ. Ἐκκλησίας, τὰ πάνδεινα ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου, μαστιγώσαντος αὐτόν, ἐκριζώσαντος τοὺς ὀδόντας καὶ κατακλείσαντος ἐν τάφῳ κατὰ τὴν νῆσον Ἀντιγόνην μετὰ δύο ληστῶν ἀποθανόντος δὲ τοῦ ἐτέρου αὐτῶν ὑπέφερε τὴν δυσωδίαν τοῦ πτώματος. Ἐξαχθεὶς δὲ ἐκεῖθεν ἀνεβιβάσθη ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείας Θεοδώρας εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Συγκληθείσης δὲ καὶ Συνόδου, ἀνεστηλώθησαν αὐθις αἱ ἱεραὶ εἰκόνες καὶ καθωρίσθη ἡ μεγάλη ἑορτὴ τῆς Ὁρθοδοξίας.

80. ΙΓΝΑΤΙΟΣ (846 — 867), ἀνεψιὸς τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου καὶ υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ Κουροπαλάτου ἢ Ῥαγκαβῆ, εὐνοχισθεὶς ὑπὸ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου καὶ κλεισθεὶς ἐν τινὶ μονῇ. Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 11 καὶ καταβιβάσθη ὑπὸ τοῦ Βάρδα, θεῖου τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Μεθύσου, διότι ἀφώρισεν αὐτὸν ὡς συμμιγνόμενον τῇ ἰδίᾳ νύμφῃ.

81. ΦΩΤΙΟΣ (857, 877), ὁ περικλεέστατος καὶ σοφώτατος Πατριάρχης, ἀνεψιὸς τοῦ Ταρασίου. Ἐξωσθέντος τοῦ Ἰγνατίου, προσχειρίσθη, εἰ καὶ λαϊκὸς τότε τυγχάνων, Πατριάρχης, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις διεξεθὼν ἀπάσας τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος τῆς ἱερωσύνης. Ἐπί τοῦ Πατριάρχου Φωτίου ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἤλθεν εἰς διάσταςιν πρὸς τὴν μέχρι τότε μετ' αὐτῆς ἠνωμένην Ἐκκλησίαν τῆς Δύσεως, ἧς προίστατο ὁ Πάπας Νικόλαος ὁ Α', ὄστις, ἀφορμὴν ζητῶν, ἠθέλησε νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν ἀδίκως ἐκπτωτὸν τοῦ θρόνου γενόμενον Ἰγνάτιον, μὴ ἀναγνωρίσας τὴν ἀντικανονικὴν δῆθεν χειροτονίαν τοῦ Φωτίου, ἀμέσως ἀπὸ λαϊκοῦ εἰς τὰ ἀνώτατα τῆς ἐκκλησίας ἀξιώματα ἀνεθρόνιστος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐστάλησαν ὑπὸ τοῦ Πάπα Νικολάου ἐπίσκοποι τινες εἰς Βουλγαρίαν, διδάσκοντες τοὺς νεοφωτιστοὺς Βουλγάρους τὸ σύμβολον τῆς Πίστεως σὺν τῇ προσθήκῃ FILIOQUE (καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ) καὶ ἄλλα τινὰ ἀντιβαίνοντα εἰς τὰ τεθεσπισμένα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνεκα τῶν καινοτομιῶν τούτων συνεκάλεσεν ὁ Φῶτιος ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 866 Σύνοδον, ἀναθεματίσασαν ἀπάσας τὰς τοῦ Πάπα παρατυπίας καὶ

ἰδία τὴν εἰς τὸ Σύμβολον προσθήκην. Οὕτω δὲ ἐπῆλθε τὸ Σχίσμα μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ ματαίως προσεπάθησαν μετὰ ταῦτα νὰ ἄρῳσιν ἀμφοτέραι αἱ Ἐκκλησίαι, ἐπὶ δὲ Μιχαὴλ τοῦ Κηρουλαρίου ὀλοτελῶς ἀπεσπάσθησαν. Ὁ δὲ Φώτιος, περιπεσὼν κατόπιν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, ἐξωρίσθη καὶ ἐκλείσθη ἐν τινι μονῇ, ἀπαγορεύσαντος αὐτῷ πᾶσαν συγκοινωνίαν, καὶ μάλιστα τὴν χρῆσιν χάρτου καὶ μέλανος. Πάμπολλα συγγράμματα ὁ πολυμαθέστατος οὗτος Πατριάρχης συνέγραψεν, ἀποθησαυρίσας πᾶν ὅ,τι ἐκ τῶν ἀπειρῶν αὐτοῦ μελετῶν ἀπεκόμισεν. Οὕτω συνέγραψε τὴν **Μυριόβιβλον**, τὰς **Ἐπιστολάς**, τοὺς **Λόγους** κλπ. κλπ.

82. **ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α΄** (886) ὁ πορφυρογέννητος, ἀδελφὸς Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, σεβάσμιος καὶ θεοφιλῆς, πατριαρχεύσας ἔτη 7.

83. **ΑΝΤΩΝΙΟΣ Β΄** (893) ὁ **ΚΑΥΔΙΑΣ**. Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 2.

84. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α΄** (895, 911) ὁ **ΜΥΣΤΙΚΟΣ**, τουτέστι γερουσιαστῆς τοῦ μυστικοῦ συμβουλίου, σοφὸς καὶ ἐνάρετος ἀνὴρ. Πατριαρχεύσας ἔτη τὸ ὅλον 25 ἐξωρίσθη.

85. **ΕΥΘΥΜΙΟΣ Α΄** (906), πατριαρχεύσας ἐπὶ πενταετίαν.

86. **ΣΤΕΦΑΝΟΣ Β΄** (925). Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 3.

87. **ΤΡΥΦΩΝ** (928), ὀλιγομαθῆς καὶ ἀπλοῦκος ἀνὴρ.

88. **ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ** (933), υἱὸς τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ, προχειρισθεὶς πατριάρχης ἐν ἡλικίᾳ 16 ἐτῶν καὶ τελευτήσας μετὰ 23 ὅλων ἐτῶν πατριαρχείαν.

89. **ΠΟΛΥΕΥΚΤΟΣ** (956), ἀνὴρ διάσημος ἐπ' ἀρετῆ καὶ παιδείᾳ.

90. **ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Α΄** ὁ **ΣΚΑΜΑΝΔΡΗΝΟΣ** (970).

91. **ΑΝΤΩΝΙΟΣ Γ΄** ὁ **ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ** (974).

92. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β΄** ὁ **ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗΣ** (984). Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 12.

93. **ΣΙΣΙΝΝΙΟΣ Β΄** ὁ **ΜΑΓΙΣΤΡΟΣ** (996), ἀπὸ λαϊκοῦ ἐκλεγθεὶς, λόγιος ἀνὴρ, οὗτινος σφίζεται **τόμος περὶ συνοικεσιῶν καὶ βαθμῶν** καὶ τινὰ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ διατάγματα. Ἐπατριάρχευσεν 3 περίπου ἔτη.

94. **ΣΕΡΓΙΟΣ Β΄** (999). Συγκαλέσας ἐν Κ/πόλει Σύνοδον ἐπεκύρωσε τὰ ὑπὸ Φωτίου κατὰ Λατίνων πεπραγμένα καὶ ἐξήλειψε τὸ ὄνομα τοῦ Πάπα ἐκ τῶν ἱερῶν διπτύχων. Ἀπεβίωσε πατριαρχεύσας ἔτη 20.

95. **ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ** (1019).

96. **ΑΛΕΞΙΟΣ** ὁ **ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ** (1025).

97. **ΜΙΧΑΗΛ Α΄** ὁ **ΚΗΡΟΥΛΑΡΙΟΣ** (1043), ὁ εὐπαιδευτος καὶ κλεινὸς πατριάρχης, δετικ, συγκαλέσας Σύνοδον μεγάλην, ἀπεκήρυξε τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν, ἐπιμένουσαν εἰς τὴν διαστροφήν πατροπαραδότων δογμάτων, παπεύοντος ἐν Ῥώμῃ Λέοντος τοῦ Θ' τῷ 1051. Ἐκτοτε δὲ πᾶσαι αἱ πρὸς ἔνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν προσπάθειαι ἀπέβησαν μάταιαι. Ἐπατριάρχευσεν δὲ ὁ Κηρουλάριος ἔτη 16.

98. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ΄** ὁ **ΛΕΙΧΟΥΔΗΣ** (1059), θεοσεβῆς καὶ λόγιος ἀνὴρ, πατριαρχεύσας ἔτη 5.

99. **ΙΩΑΝΝΗΣ Η΄** ὁ **ΞΙΦΙΛΙΝΟΣ** (1064), Τραπεζούντιος τὴν πατρίδα, σοφὸς συγγραφεὺς, πατριαρχεύσας ἔτη 11.

100. **ΚΟΣΜΑΣ Α΄** ὁ **ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΗΣ** (1075), γραμμάτων ἀνθρώπος, στέψας αὐτοκράτορα τῷ 1073 Νικηφόρον τὸν Βοτανειάτην, διάδοχον τοῦ Μιχαὴλ Δούκα.

101. **ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ** ὁ **ΓΑΡΙΔΗΣ**. Ἐπατριάρχευσεν τριετίαν.

102. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ΄** ὁ **ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ**, ποιμάννας τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ 27 ὅλα ἔτη.

103. **ΙΩΑΝΝΗΣ Θ΄** ὁ **ΑΓΑΠΗΤΟΣ** (1111), ἀποθάνων μετὰ πατριαρχείαν 23 ἐτῶν.

104. **ΛΕΩΝ** ὁ **ΣΤΥΠΗΣ** ἢ **ΣΤΟΥΠΗΣ** (1134), πατριαρχεύσας ἔτη 9.

105. **ΜΙΧΑΗΛ Β΄**, ὁ **ΚΟΥΡΚΟΥΑΣ**, πατριαρχεύσας ἔτη 3.

106. **ΚΟΣΜΑΣ Β΄**, **ΛΙΣΙΝΗΤΗΣ** ἢ **ΑΤΤΙΚΟΣ** (1146). Ἐπατριάρχευσεν 10 μόνον μῆνας.

107. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ Δ΄** ὁ **ΜΟΥΖΑΛΩΝ** (1147).

108. **ΘΕΟΔΩΤΟΣ Β΄** (1151).

109. **ΝΕΟΦΥΤΟΣ Α΄** (1154).

110. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ΄** **ΛΕΙΧΟΥΔΗΣ** ὁ **ΧΑΙΛΑΡΙΝΟΣ** (1154).

111. **ΛΟΥΚΑΣ** ὁ **ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗΣ** (1156), ἐνδοξὸς καὶ σοφὸς ἀνὴρ, πατριαρχεύσας ἔτη 13 καὶ μῆνας 4.

112. **ΜΙΧΑΗΛ Γ΄** ὁ ἐξ Ἀγγιλάου Διάκονος (1169), παιδείας ἐγκρατής.

113. **ΧΑΡΙΤΩΝ** (1178).

114. **ΘΕΟΔΩΣΙΟΣ Α΄** ὁ **ΒΟΡΡΑΔΕΙΩΤΗΣ** (1178), ἐπ' οὗ ἤμαρ καὶ ὁ κλεινὸς τῆς Θεσσαλονίκης Ἐπίσκοπος, ὁ Εὐστάθιος ἐκείνος, ὁ τοῦ Ὁμήρου σχολιαστῆς κτλ.

115. **ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Β΄** ὁ **ΚΑΜΑΘΡΟΣ** (1184).

116. **ΝΙΚΗΤΑΣ Β΄** ὁ **ΜΟΝΤΑΝΗΣ** (1186).

117. **ΛΕΟΝΤΙΟΣ** (1190).

118. **ΔΟΣΙΘΕΟΣ** ὁ **ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ** (1191), τὴν πατρίδα Βενετός.

119. **ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β΄** **ΞΙΦΙΛΙΝΟΣ** (1193) σεβάσμιος καὶ λόγιος ἀνὴρ. Πατριαρχεύσας ἔτη 6 καὶ μῆνας 10, ἀπεβίωσε τῷ 1198 πρὶν ἴδῃ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλωσιν τῆς Κ/πόλεως τῷ 1204.

120. **ΙΩΑΝΝΗΣ Γ΄** ὁ **ΚΑΜΑΘΡΟΣ** (1199). Ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου τούτου τῇ 12 Ἀπριλίου 1204 οἱ Σταυροφόροι κατέλαβον τὴν Κ/πόλιν, ἧς καὶ αὐτοκράτωρ καὶ Πατριάρχης Λατῖνοι ἀνηγορεύθησαν, ἠναγκάσθη δὲ ὁ Πατριάρχης νὰ καταρῦγῃ εἰς Διδυμότσειον καὶ νὰ παρατηθῇ ἐγγράφως ἐκεῖθεν.

121. **ΜΙΧΑΗΛ Δ΄** ὁ **ΑΥΤΟΡΙΑΝΟΣ** (1206), ἐπίσημος ἐπὶ παιδείᾳ καὶ

ἀρετῇ ἀνὴρ, στέψας καὶ Θεόδωρον τὸν Λάσκαριν Ἀυτοκράτορα. Ἀπεβίωσε δὲ μετὰ πατριαρχεῖαν 7 ἐτῶν καὶ 6 μηνῶν.

122. ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Δ' ὁ ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ ὁ καὶ ΚΩΗΑΣ (1214), ἀνὴρ λόγιος καὶ ἰκανός.

123. ΜΑΞΙΜΟΣ Α' (1221).

124. ΜΑΝΟΥΗΛ Α' ὁ ΣΑΡΑΚΗΝΟΣ, ὁ καὶ ΧΑΡΙΤΟΠΟΥΛΟΣ (1221).

125. ΓΕΡΜΑΝΟΣ Β' ἐκ Ναυπλίας (1226), ἀνὴρ ἐνάρετος καὶ λόγιος.

126. ΜΕΘΟΔΙΟΣ Β' (1240).

127. ΜΑΝΟΥΗΛ Β' (1240).

128. ΑΡΣΕΝΙΟΣ ὁ ΑΥΤΟΡΙΑΝΟΣ (1254, 1261). Οὗτος ἔστειλε Λάσκαριν τὸν Νεώτερον, τριστίαν βασιλεύσαντα. Τὸ δεύτερον πατριαρχεύσας τοῦ Ἀρσενίου, Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος ἐξεδίωξε τοὺς Φράγκους ἐκ Κ/πόλεως καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν ἐν θριάμβῳ τῷ 1261.

129. ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ Β' (1260), λόγιος ἀνὴρ.

130. ΓΕΡΜΑΝΟΣ Γ' ὁ ΜΑΧΛΟΥΤΖΗΣ (1268).

131. ΙΩΣΗΦ Α' (1268, 1283).

132. ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΑ' ὁ ΒΕΚΚΟΣ (1274).

133. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ὁ καὶ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Β' (1283) Κύπριος, ἀνὴρ σοφὸς.

134. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Α' (1290 ἢ 1289), λόγων ἐγκρατὴς ἀνὴρ.

135. ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΒ' (1293). Οὗτος ἦν ἐγγαμῶς, ἀλλὰ χηρέυσας καὶ τὸ μοναχικὸν βίον περιβλήσας, προὐβιάσθη κατ' ὀλίγον καὶ εἰς Πατριάρχην.

136. ΝΗΦΩΝ Α' (1312).

137. ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΓ' ὁ ΓΑΥΚΑΣ ἢ ΓΑΥΚΥΣ (1315), πεπαιδευμένος ἀνὴρ.

138. ΓΕΡΜΑΝΟΣ Α' (1320).

139. ΗΣΑΪΑΣ (1323). Ἐπατριάρχευσεν ἔτη 18.

140. ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΔ' ὁ ΚΑΛΕΚΑΣ καὶ ΑΠΡΗΝΟΣ (1341). Ἐπὶ τούτου τελευτᾷ Ἀνδρόνικος ὁ Νεώτερος τῷ 1341 καὶ διαδέχεται αὐτὸν ὁ Ἰωάννης Παλαιολόγος ἐννέα ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, ἐπιτροπεύομενος ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, σφετερισθέντος μετ' ὀλίγον, τῷ 1346, καὶ τὴν βασιλείαν.

141. ΙΣΙΔΩΡΟΣ Α' ὁ ΒΟΥΧΕΙΡΑΣ (1347), στέψας Ἰωάννην τὸν Καντακουζηνὸν ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν, τὸ δεύτερον σφετεθέντα.

142. ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ Α' (1350, 1365), ἀνὴρ ἐνάρετος.

143. ΦΙΛΟΘΕΟΣ Α' (1362, 1369), παιδιόθεν ἀνατραφεὶς εἰς τὴν ἀσκήσιν τῆς ἀρετῆς, καὶ παιδείας τῆς ἐλληνικῆς τε καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐγκρατῆς.

144. ΜΑΚΑΡΙΟΣ (1375).

145. ΝΕΙΛΟΣ, σοφὸς Πατριάρχης, πολλὰ ἔργα συγγράψας (1378).

146. ΑΝΤΩΝΙΟΣ Δ' (1388). Ἐπὶ τούτου τελευτᾷ μὲν τὸν βίον Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος, διαδέχεται δ' αὐτὸν εἰς τὴν τῆς Κ/πόλεως θρόνον ὁ Μανουὴλ.

147. ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ Β' (1395). Πατριαρχεῦσας τρεῖς μόνους μῆνας, ἀπεβίωσεν.

148. ΜΑΤΘΑΙΟΣ Α' (1396).

149. ΕΥΘΥΜΙΟΣ Β' (1410).

150. ΙΩΣΗΦ Β' (1416). Ἐπὶ τούτου ἀνυχορεύεται αὐτοκράτωρ ὁ υἱὸς τοῦ Μανουὴλ Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος, καὶ εἰς τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ἐκείνην Ψευδοσύνοδον ἀπελθὼν.

151. ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ Β' (1440).

152. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Γ' ὁ ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ (1445), Κρής, μεταβάς εἰς Φλωρεντίαν σὺν τῷ Ἀυτοκράτορι Ἰωάννῃ Παλαιολόγῳ, ὃν ἀποθανόντα διεδέξατο εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον ὁ αἰδιδίμος Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος, ὁ τελευταῖος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἀυτοκράτωρ. Ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου τούτου συνεκροτήθη τῷ 1450 Σύνοδος, ἡ τελευταία ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἧς μετέσχον καὶ οἱ ἄλλοι τρεῖς Πατριάρχαι τῆς Ὀρθοδοξίας, ὁ Ἀλεξανδρείας, ὁ Ἀντιοχείας καὶ ὁ Ἱεροσολύμων, μεθ' ὧν καὶ Μάρκος ὁ Εὐγενικός, ὁ κλεινὸς τῆς Ἐφέσου Μητροπολίτης.

153. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Β' (1410), ὁ τελευταῖος Πατριάρχης τῆς ὑπὸ χριστιανῶν βασιλέων κυβερνωμένης Κωνσταντινουπόλεως. Φαίνεται ὅτι σὺν τῷ τελευταίῳ αὐτοκράτορι, τῷ Κόδρω τοῦ Βυζαντίου, ἐτελεύτησε καὶ ὁ Πατριάρχης Ἀθανάσιος κατὰ τὰς τελευταίας μάχας, διότι μετὰ τὴν τριήμερον ἢ τετραήμερον τῆς πόλεως λεηλασίαν, ὁ Κατακτητὴς, ἐπιθυμῶν νὰ περιορίσῃ τὴν καταστροφὴν, ἐζήτησε τὸν Πατριάρχην, ὅστις ὅμως δὲν εὐρίθη. Τῇ διαταγῇ λοιπὸν Μωάμεθ τοῦ Β' ὅπως ἐκλεγῆ νέος Πατριάρχης, παμψηφεί ἐκλέγεται ὁ πρῶτος μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κ/πόλεως Πατριάρχης.

154. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ Β', ὁ πρῶτον ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ὁ ΣΧΟΛΑΡΙΟΣ (1453), ἀνὴρ ἐπ' ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ καὶ συνέσει διακρινόμενος, ὃν ὑπεδέξατο εὐμενῶς ὁ Σουλτάνος, ἀποδούς πάσας τὰς τῷ ἀξιώματι αὐτοῦ ἀρμοζούσας τιμὰς καὶ δωρησάμενος αὐτῷ μανδύαν λαμπρὸν, ἵππον χρυσοφάλαρον, χίλια χρυσᾶ φλωρία εἰς ἐτησίαν δαπάνην καὶ βάρβδον ἀργυρᾶν, ἐπειπὼν αὐτῷ: Πατριάρχεις ἐν εἰρήνῃ καὶ ἔχε τὴν φιλίαν ἡμῶν, ὁσάκις λάβῃς χρῆσαν καὶ θελήσῃς, ἔχων πάντα τῶν προκατόχων σου τὰ προνόμια. Ἀπέστειλε δ' αὐτὸν μετὰ πομπῆς εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ὃν ἔδωκεν αὐτῷ εἰς κατοικίαν, πατριαρχεῖον ὄντα καὶ πρότερον· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἠναγκάσθη ὁ Πατριάρχης νὰ ἐγκαταλίπῃ αὐτὸν, φοβηθεὶς τὴν περίξ ἐρημίαν καὶ τὸν φθόνον τῶν Τούρκων, οἵτινες ὑπέβλεπον αὐτὸν καὶ μετεσχημάτισον εἰς Πατριαρχεῖον τὸν ναὸν τῆς Παμμακαρίστου, ἐνθα διέμειναν μέχρι τοῦ 1571 αἰῶνος οἱ Πατριάρχαι. Ἄλλ' εὐρεθέντος πτώματος τινος Τούρκου ἐξωθι τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἀποδοθέντος τοῖς Χριστιανοῖς τοῦ φόνου αὐτοῦ, ἠρπάγη βιαίως ὑπὸ τῶν κρατούντων καὶ ὁ ναὸς οὗτος, καὶ τότε μετηνέχθη τὸ Πατριαρχεῖον πρὸς ὀλίγον εἰς τὸν ἐν Ξυλοπόρτῃ μικρὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου.

SISMANOGLIO
MEGARO

Δὴ ἡ τριτοῦ καὶ βραδύτερον ἐγκλιτέστη ἐν τῷ κατὰ Φανάριον ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐνθα καὶ μέχρι τῆς σήμερον εὑρηται. Εἰς τὸν ναὸν τῆς Παμμακαρίστου ἦλθε καὶ αὐτὸς ὁ Πορθητὴς πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Πατριάρχου, μεθ' οὗ πολλά συνδιέλεξατο καὶ εἰς ὅν πολλά παρεχώρησε προνόμια, ὧν τὰ κυριώτερα εἶναι τὰ ἑξῆς:

Α' Μηδεὶς μηδὲ ὅπως ἐνοχλείτω τὰς θρησκευτικὰς διαταγὰς τοῦ Πατριάρχου.

Β' Καὶ ὁ Πατριάρχης καὶ πάντες οἱ ἐπίσκοποι μενέτωσαν πάντοτε ἐλεύθεροι πάσης φορολογίας.

Γ' Πάντες οἱ Χριστιανοὶ ἐχέτωσαν ἀσφαλεῖς τὰς ἐαυτῶν Ἐκκλησίας, μηδέποτε ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει εἰς ὀθωμανικὰ προσκυνύματα μεταβαλλομένους.

Δ' Τελείσθωσαν ἐλευθέρως οἱ γάμοι καὶ αἱ κηδεῖαι, καὶ πᾶσι αἱ λοιπαὶ χριστιανικαὶ συνήθειαι.

Ε' Ἐορταζέτωσαν οἱ Χριστιανοὶ τὸ Πάσχα (καὶ πάσας τὰς λοιπὰς εορτάς) μετὰ πάσης ἐλευθερίας καὶ τῆς συνήθους παρατάξεως, τρεῖς ὅλες ἡμέρας, καθ' ἃς καὶ αἱ πύλαι τοῦ τείχους τοῦ Φαναρίου μενέτωσαν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἀνεωγμέναι κτλ.

Πλὴν τούτων καὶ ἄλλα προνόμια κατὰ καιροὺς οἱ Σουλτάνοι παρεχώρησαν τοῖς Πατριαρχίαις κατὰ μίμησιν τοῦ προκατόχου αὐτῶν Μωάμεθ τοῦ Β'.

155. ΙΣΙΔΩΡΟΣ Β' (1459). Καὶ οὗτος ὁ Πατριάρχης ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἐτιμήθη ὡς ὁ Γεννάδιος, πατριαρχεύσας ἔτη 9 καὶ μῆνας 2.

156. ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ Α' ὁ ΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ (1465).

157. ΙΩΑΣΑΦ Α' ὁ ΚΟΚΑΣ (1466), ἄριστος ὑπέρμαχος τῆς Ὀρθοδοξίας.

158. ΜΑΡΚΟΣ Β' ὁ ΞΥΛΟΚΑΡΑΒΗΣ (1469).

159. ΣΥΜΕΩΝ ὁ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ καὶ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΟΣ (1470, 1478).

160. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Α' (1472).

161. ΡΑΦΑΗΛ Α' (1481).

162. ΜΑΞΙΜΟΣ Β' (1482), ἀνὴρ πεπαιδευμένος καὶ ἐνάρετος.

163. ΝΗΦΩΝ Β' (1488, 1499).

164. ΜΑΞΙΜΟΣ Γ' (1493).

165. ΙΩΑΚΕΙΜ Α' (1500, 1505), ὁ Δ' ἄμας Μητροπολίτης, ἀνὴρ νέος μὲν τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ γηραιὸς τὸ φρόνημα καὶ χρηστικός.

166. ΠΑΧΩΜΙΟΣ Α' (1504, 1506).

167. ΘΕΟΔΗΠΤΟΣ Α', Ἰωαννίνων Μητροπολίτης (1511).

168. ΙΕΡΕΜΙΑΣ Α' (1520, 1523).

169. ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ Α', ὁ Σαζουπόλεως (1523).

170. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Β' (1543). Ἐπὶ τούτου, κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου Σουλταμάν, ἐκτεθειδίσθη ὁ σταυρὸς ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ναοῦ τῆς Παμμακαρίστου.

171. ΙΩΑΣΑΦ Β' ὁ Ἀδριανουπόλεως (1551).

172. ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ Γ' (1565, 1579), ὁ Κκισαρείας.

173. ΙΕΡΕΜΙΑΣ Β' ὁ ΤΡΑΝΟΣ (1572, 1580, 1586).

174. ΠΑΧΩΜΙΟΣ Β' (1584), Λέσβος τὴν πατρίδα.

175. ΘΕΟΔΗΠΤΟΣ Β', (1585), ὁ Φιλιππουπόλεως, ἀνὴρ χρηστικός.

176. ΜΑΘΑΙΟΣ Β' ὁ Ἰωαννίνων (1594, 1596, 1604).

177. ΓΑΒΡΙΗΛ Α', ὁ Θεσσαλονίκης (1594).

178. ΘΕΟΦΑΝΗΣ, ὁ Ἀθηναίων (1594). Τὸν Πατριάρχην τούτον, πελαυτήσαντα μετὰ τινος μηνῶν, διεδέξατο τῷ 1595 ὡς Τοποτηρητὴς ΜΕΛΕΤΙΟΣ ὁ Ἀλεξανδρείας Πατριάρχης, ὁ ΠΗΓΑΣ.

179. ΝΕΟΦΥΤΟΣ Β', ὁ Ἀθηναίων 1600, 1608).

180. ΡΑΦΑΗΛ Β' ὁ Μηθύμνης (1603). Ἐπὶ τούτου τῷ 1605 ἠσπάγη ὑπὸ τῶν Τούρκων ὁ ναὸς τῆς Παμμακαρίστου καὶ ἐδόθη εἰς Πατριαρχεῖον ὁ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν Φαναρίῳ.

181. ΤΙΜΟΘΕΟΣ Α' ὁ Παλαιῶν Πατρῶν (1614). Ἐπὶ τούτου, ἐπελθούσης, μετὰ Νεόφυτον τὸν Β', τὸ β' πατριαρχεύσαντα, μεσοπρόσθεντος, ἐξελέγη ὡς Τοποτηρητὴς τῷ 1614 Κύριλλος ὁ Ἀδριανουπόλεως. Ὁ Πατριάρχης Τιμόθεος ἀνωκοδόμησε τὸν ναὸν τοῦ ἐν Φαναρίῳ Ἁγ. Γεωργίου, ὃς ἦν γυναικεῖον μοναστήριον, καὶ καταλλήλως εἰς Πατριαρχεῖον αὐτὸν διασκεύασεν.

182. ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ Α' ὁ ΛΟΥΚΑΡΙΣ (1622, 1624, 1632, 1633, 1637), ὁ πρόην Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, τῆς πατρίδα Κρής, πρότερόν ὀνομαζόμενος Κωνσταντῖνος, σοφώτατος ἀνὴρ. Μεθ' ἐνδοῦ ἔτους καὶ ἐσσεύων μηνῶν πατριαρχεῖαν, διεδέξατο αὐτὸν ὁ

183. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Δ' ὁ Ἀμασσίας (1623).

184. ΑΝΘΙΜΟΣ Β' (1623).

185. ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ Β' ὁ ΚΟΝΤΑΡΗΣ (1632, 1635, 1638). Ἐκείνην ἐπὶ τοῦ θρόνου μόνον ἔξ ἡμέρας, καὶ ἐξεώσθη ὑπὸ τῆς Ἐξουσίας εἰς Γένεδον.

186. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Γ' ὁ ΠΑΤΕΛΛΑΡΙΟΣ (1633, 1634, 1651), ἐγκρατέστατος τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας.

187. ΝΕΟΦΥΤΟΣ Γ' (1636).

188. ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ Α' ὁ ΓΕΡΩΝ, ἀνὴρ χρηστικός.

189. ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ Β' ὁ ΟΞΥΣ, καὶ τουρκεστὴ ΚΕΣΚΙΝΗΣ (1644, 1647), σεμνὸς ἀνὴρ, μεγαλοπρεπὴς καὶ δραστήριος.

190. ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ Β' (1646, 1650, 1653).

191. ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ Γ' ὁ ΣΠΑΝΟΣ (1651).

192. ΠΑΙΣΙΟΣ Α' (1652, 1655).

193. ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ Γ' (1656).

194. ΓΑΒΡΙΗΛ Β' (1657).

195. ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ Δ' ὁ ΜΟΥΓΓΙΛΛΟΣ ἢ χυδαῖος ΧΟΥΜΧΟΥΜΗΣ (1657, 1665, 1671, 1675, 1684).

SISMANOGLIO MEGARO

196. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Γ' ὁ ΣΠΑΝΟΣ καὶ ΠΑΡΔΑΛΙΣ (1660).
197. ΚΛΗΜΗΣ, ὁ Ἰκονίου (1668).
198. ΜΕΘΟΔΙΟΣ Γ' (1669).
199. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Δ' ὁ ΜΟΥΣΕΛΙΜΗΣ (1672, 1676, 1682, 1686, 1693).
200. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Β' (1673).
201. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Δ' (1679).
202. ΙΑΚΩΒΟΣ ὁ ΛΑΡΙΣΗΣ (1679, 1685, 1686).
203. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ Β' (1690, 1691, 1694).
204. ΝΕΟΦΥΤΟΣ Δ' (1691).
205. ΓΑΒΡΙΗΛ Γ' (1702).
206. ΝΕΟΦΥΤΟΣ Ε' (1707).
207. ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ (1707, 1713).
208. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ε' (1710).
209. ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ Δ' (1712).
210. ΚΟΣΜΑΣ Γ' (1713).
211. ΙΕΡΕΜΙΑΣ Γ' (1715, 1732).
212. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ Γ' (1726).
213. ΠΑΪΣΙΟΣ Β' (1726, 1740, 1744, 1751).
214. ΣΕΡΑΦΕΙΜ Α' (1733).
215. ΝΕΟΦΥΤΟΣ ς' (1734, 1742).
216. ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ Ε' (1748, 1752).
217. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ Α' (1757).
218. ΣΕΡΑΦΕΙΜ Β' (1757).
219. ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ Γ' (1760).
220. ΣΑΜΟΥΗΛ Α' (1764, 1772), ἀνὴρ λίαν λόγιος καὶ θεωρητής.
221. ΜΕΛΕΤΙΟΣ Β' (1768).
222. ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Β' (1769).
223. ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ Β' (1774).
224. ΓΑΒΡΙΗΛ Δ' (1780).
225. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ (1784).
226. ΝΕΟΦΥΤΟΣ Ζ' (1789, 1799).
227. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Γ' (1794).
228. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε', εἰς τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐπιφανεστάτων Πατριαρχῶν, ἐκ Δημητσάνης τῆς Πελοποννήσου, τελευτήσας τὸν βίον μαρτυρικῶς τῇ 10 Ἀπριλίου 1821. Ἐπατριαρχεῦσε τρίς (1797, 1806, 1819).
229. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ Ε' (1801, 1808).
230. ΙΕΡΕΜΙΑΣ Δ' (1809).
231. ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ ς' (1813).
232. ΕΥΓΕΝΙΟΣ Α' (1821).
233. ΑΝΘΙΜΟΣ Γ' (1822).

234. ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ (1824).
235. ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ (1826).
236. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ Α', ὁ ἀπὸ Σιναίου (1830), σφόδρα πρωθιεράρχης, πολλὰ συγγράψας ἔργα.
237. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ Β' (1834).
238. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ς' (1834, 1867), σεμνότατος καὶ φιλόπατρις ἀνὴρ.
239. ΑΝΘΙΜΟΣ Δ' (1840, 1848).
240. ΑΝΘΙΜΟΣ Ε' (1821).
241. ΜΕΛΕΤΙΟΣ Γ' (1845).
242. ΓΕΡΜΑΝΟΣ Δ' (1845, 1852).
243. ΑΝΘΙΜΟΣ ς' ὁ ΚΟΥΤΑΛΙΑΝΟΣ (1845, 1853, 1871). Ἐπὶ τοῦτου ἐγένετο (1870) τὸ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων σχίσμα.
244. ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ Ζ' (1855).
245. ΙΩΑΚΕΙΜ Β' (1060, 1873), Χῖος τὴν πατρίδα, συνετής εἰς τῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀποβιωσάντων Πατριαρχῶν († 4 Αὐγούστου 1878).
246. ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ Γ' ὁ ἀπὸ Ἀμασσίας (1863). Παραίτηθεὶς ὁ Σωφρόνιος ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ ἰδιωτεύων ἐν Πριγκίπων, νήσῳ τῆς Προποντίδος, ἐξελέγη τὸν Ἰούνιον τοῦ 1870 Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ καὶ διατελεῖ τοιοῦτος μέχρι σήμερον τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος διὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν φιλομουσίαν αὐτοῦ.
247. ΙΩΑΚΕΙΜ Γ' ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης, διαδεξάμενος Ἰωακείμ τὸν Β' τῇ 6 Νομβρίου 1878. Ἄνὴρ φιλόπατρις καὶ ἱεροπρεπής, ἐκ τῶν ὀλίγων ποιμένων, τῶν τιθέντων τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν προβάτων αὐτῶν. Ἀμα εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἀνελθὼν ὁ βέκτης Ἰωακείμ Γ', ἐφρόντισε περὶ τῆς ἀξιόπρεπούς ἐπισκευῆς τῶν Πατριαρχείων, περὶ οἰκοδομῆς λαμπροῦ κτιρίου τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῆς δαπάνῃ ἀδρᾶ τῶν ἀειμνήστων Γεωργίου Ζαρίφη καὶ Ἀναγίου τοῦ Βατοπεδινοῦ καὶ ἄλλων ὁμογενῶν, ἀνερρύθμισε τὰ ἔθνικα φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ἐμερίμνησε συντόμως περὶ τῆς ἐκπαίδευσως τοῦ κατωτέρου Κλήρου, καὶ ἐν ὀλίγοις πᾶν ὅ,τι ἐν τῷ βραχεῖ χρόνῳ τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ ἠδύνατο ἔπραξε μετ' ἐπιμελείας καὶ φιλοπατρίας, συστήσας καὶ μεγάλῃ φιλανθρωπικῇ καὶ φιλεκπαιδευτικῇ Ἀδελφότητι κτλ.
248. ΙΩΑΚΕΙΜ Δ' ὁ ἀπὸ Δέρκων (1885-†1886).
249. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ε' ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως (23 Ἰανουαρίου 1887), ὁ νῦν εὐκλεῶς πατριαρχεῶν.

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟΝ ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΘΡΟΝΟΝ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ

Α' Ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας, ὑπέρτιμος τῶν ὑπέρτιμων καὶ ἑξαρχος πάσης Ἀνατολῆς Ἰωάννης.

Β' Ὁ Ἐφέσου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Ἀσίας Ἀγαθάγγελος.
Ἐχει ἐπισκόπους τρεῖς
1. τὸν Ἡλιουπόλειος καὶ Θυατείρων Ταράσιος.
2. τὸν Κρήνης Θεόκλητος.
3. τὸν Ἀνέων Κωνσταντῖνος.

Γ' Ὁ Ἡρακλείας καὶ Ῥαιδεστού, πρόεδρος τῶν ὑπέρτιμων καὶ ἑξαρχος πάσης Θράκης καὶ Μακεδονίας Γρηγόριος.
Ἐχει ἐπισκόπους τρεῖς
1. τὸν Καλλιουπόλειος καὶ Μαδύτων Ἀβέρκιος.
2. τὸν Μυριοφύτου καὶ Περιστάσειος Γρηγόριος.
3. τὸν Μετρῶν καὶ Ἀθύρων Ἀθανάσιος.

Δ' Ὁ Κυζίου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος παντὸς Ἑλλησπόντου Νικόδημος.

Ε' Ὁ Νικομηδείας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Βιθυνίας Φιλίθεος Βρυέντιος.

Ϛ' Ὁ Νικαίας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Βιθυνίας Σωφρόνιος.

Ζ' Ὁ Χαλκηδόνος, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχ. πάσης Βιθυνίας Καλλιμάχος.

Η' Ὁ Δέρκων, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Βοσπόρου Θρακικοῦ καὶ Κυανίων Καλλιμάχος.

Θ' Ὁ Θεσσαλονίκης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Θεσσαλίας Γρηγόριος.
Ἐχει ἐπισκόπους ἑξ
1. τὸν Κίτρους Λεόντιος.
2. τὸν Καμπανίας Νεύφντος.
3. τὸν Πολυανῆς καὶ Βαρδιωριτῶν Γεράσιμος.
4. τὸν Πέτρας Θεόκλητος.

5. τὸν Ἀρδαμερίου Κωνσταντῖνος.

6. τὸν Ἰερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὄρους Μελέτιος.

Ι' Ὁ Ἀδριανουπόλειος, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος παντὸς Διμημόντου, Ματθαῖος.

ΙΑ' Ὁ Ἀμασειας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος παντὸς Εὐξεινίου Πόντου Ἄρθμιος.

ΙΒ' Ὁ Ἰωαννίνων, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Ἠπείρου καὶ Κερκύρας Σωφρόνιος.
Ἐχει ἐπισκόπους δύο
1. τὸν Παραμυθίας Ἰωάννην.
2. τὸν Βελλῆς Βασίλειος.

ΙΓ' Ὁ Προύσης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Βιθυνίας Ναθαναήλ.

ΙΔ' Ὁ Πελαγονείας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος ἄνω Μακεδονίας Νεόφυτος.

ΙΕ' Ὁ Νεοκαισαρείας καὶ Ἰνέου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Πόντου Πολιμωνιακοῦ.
Ἐχει ἐπίσκοπον
τὸν Νικοπόλειος Γεράσιος.

ΙϚ' Ὁ Ἰκονίου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Λυκαονίας Ἀμβρόσιος.

ΙΖ' Ὁ Βερροίας καὶ Ναούσης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Θεσσαλίας Προκόπιος.

ΙΗ' Ὁ Πισσιδίας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Σίδης, Μυρίων καὶ Ἀτταλείας Βενέδικτος.

ΙΘ' Ὁ Πόσνης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Δαλματίας Γεώργιος.

Κ' Ὁ Κρήτης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Εὐρώπης Τιμόθεος.
Ἐχει ἐπισκόπους ὀκτώ
1. τὸν Ἀρκαδίας Νικηφόρος.
2. τὸν Ῥεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Ἰερόθεος.
3. τὸν Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου
4. τὸν Πέτρας
5. τὸν Χερρονήσου Διονύσιος.
6. τὸν Κισσάμου καὶ Σελίνου Παρθένιος.
7. τὸν Λάμπης Εὐμένιος.
8. τὸν Ἰερῆς καὶ Σιτείας Γρηγόριος.

SISMANOGLIO
MEGARO

- ΚΑ' Ὁ Τραπεζούντος, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Λαζικῆς Γρηγόριος.
- ΚΒ' Ὁ Νικοπόλεως, ὑπέρτιμ. καὶ ἑξαρχ. παλαιῆς Ἡπείρου Ἰερώνυμος.
- ΚΓ' Ὁ Φιλιππουπόλεως, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Θράκης Δρογοβιτίας Ἰωακείμ.
- ΚΔ' Ὁ Ῥόδου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πασῶν τῶν Κυκλάδων νήσων Γερμανός.
Ἐχει ἐπίσκοπον τὸν Λέρνης Δανιήλ.
- ΚΕ' Ὁ Σερρών, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Μακεδονίας Λουκάς.
- ΚΣ' Ὁ Δράμης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Μακεδονίας Γερμανός.
Ἐχει ἐπίσκοπον τὸν Ἐλευθεριουπόλεως Μακάριον.
- ΚΖ' Ὁ Σμύρνης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Ἀσίας Βασίλειος.
Ἐχει ἐπίσκοπον τὸν Μοσχοννησίων Ἰάκωβον.
- ΚΗ' Ὁ Μιτυλήνης, ὑπέρτιμ. καὶ ἑξαρχ. πάσης Λέσθου Κωνσταντῖνος.
- ΚΘ' Ὁ Διδυμοτείχου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Ῥοδόπης Μεθόδιος.
- Λ' Ὁ Ἀγκύρας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Γαλατίας Γεράσιμος.
- ΛΑ' Ὁ Φιλαδελφείας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Λυδίας Στέφανος.
- ΛΒ' Ὁ Μελενίκου καὶ ὑπέρτιμος Προκόπιος.
- ΛΓ' Ὁ Αἰνίου καὶ ὑπέρτιμος Ἀρθιμος.
- ΛΔ' Ὁ Μηθύμνης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Λέσθου Νικηφόρος.
- ΛΕ' Ὁ Μεσημβρίας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Μαύρης Θαλάσσης Σωφρόνιος.
- ΛΣ' Ὁ Σάμου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Κυκλάδων νήσων Γαβριήλ.
- ΛΖ' Ὁ Βιζύης καὶ Μηδείας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Μαύρης Θαλάσσης Κωνσταντῖνος.
- ΛΗ' Ὁ Ἀγχιάλου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Μαύρης Θαλάσσης Κωνσταντῖνος.
- ΛΘ' Ὁ Βάρνης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Μαύρης Θαλάσσης Γαβριήλ.
- Μ' Ὁ Μαρωνείας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Ῥοδόπης.
- ΜΑ' Ὁ Σηλυβρίας καὶ ὑπέρτιμος Γερμανός.
- ΜΒ' Ὁ Σωζουαγαθουπόλεως, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Μαύρης Θαλάσσης Παρθένιος.

- ΜΓ' Ὁ Ξάνθης καὶ ὑπέρτιμος Διονύσιος.
- ΜΔ' Ὁ Γάνου καὶ Χώρας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Θράκης Παραλίας Πολύκαρπος.
- ΜΕ' Ὁ Χίου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Ἰωνίας Κωνσταντῖνος.
- ΜΣ' Ὁ Λήμνου καὶ Ἁγίου Εὐστρατίου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος παντὸς Αἰγαίου πελάγους Ἰωακείμ.
- ΜΖ' Ὁ Ἰμβρου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Αἰγαίου πελάγους Παῖσιος.
- ΜΗ' Ὁ Δυρραχίου καὶ ὑπέρτιμος Βησσαρίων.
- ΜΘ' Ὁ Σκοπείων, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος κάτω Μοισίας Παῖσιος.
- Ν' Ὁ Καστορίας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος ἄνω Μακεδονίας Κύριλλος.
- ΝΑ' Ὁ Ῥασκοπρεσρένης, ὑπέρτιμ. καὶ ἑξαρχ. ἄνω Μοισίας Μελέτιος.
- ΝΒ' Ὁ Βοδενῶν καὶ ὑπέρτιμος Ἰερόθεος.
- ΝΓ' Ὁ Ἐρσεικίου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος ἄνω Μοισίας Ἰγνάτιος.
- ΝΔ' Ὁ Κορυτσᾶς, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος ἄνω Μακεδονίας Φιλόθεος.
- ΝΕ' Ὁ Βελεγράδων, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Ἀλβανίας Δωρόθεος.
- ΝΣ' Ὁ Κιστεντηλίου καὶ ὑπέρτιμος.
- ΝΖ' Ὁ Στρωμνίτης καὶ Τιβερίουπόλεως, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος ἄνω Μακεδονίας Καλλίριος.
- ΝΗ' Ὁ Γρεβενῶν καὶ ὑπέρτιμος Κύριλλος.
- ΝΘ' Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Μακεδονίας Ἀθανάσιος.
- Ξ' Ὁ Σβορνικίου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Δαλματίας Διονύσιος.
- ΞΑ' Ὁ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν καὶ ὑπέρτιμος Ἀλέξανδρος.
- ΞΒ' Ὁ Δεβρών καὶ Βελισσοῦ καὶ ὑπέρτιμος Μεθόδιος.
- ΞΓ' Ὁ Κασσανδρείας, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος κόλπου Θερμαϊκοῦ Κωνσταντῖνος.
- ΞΔ' Ὁ Χαλδείας καὶ Χερριάνων καὶ ὑπέρτιμος Γεράσιος.
- ΞΕ' Ὁ Ἐλασσῶνος καὶ ὑπέρτιμος Ἀρθιμος.
- ΞΣ' Ὁ Προικονήσου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Προποντίδος Νικόδημος.
- ΞΖ' Ὁ Δρυϊνουπόλεως καὶ Δελβίνου καὶ ὑπέρτιμος Κλήμης.
- ΞΗ' Ὁ Κώου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Κυκλάδων νήσων Παῦλος.
- ΞΘ' Ὁ Λητίτης καὶ ὑπέρτιμος Ἰγνάτιος.
- Ο' Ὁ Χαλεπίου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πρώτης Συρίας Δωρόθεος.
- ΟΑ' Ὁ Καρπάθου καὶ Κάσσου Λεῖλος.
- ΟΒ' Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης καὶ ὑπέρτιμος Εὐγένιος.
- ΟΓ' Ὁ Δισκάτης καὶ ὑπέρτιμος Ἰωαννίσιος.
- ΟΔ' Ὁ Νευροκοπίου καὶ ὑπέρτιμος Χρύσανθος.

Η ΤΟΥ ΑΚΑΘΙΣΤΟΥ ΥΜΝΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

Μετά την διάλυσιν τῆς πρώτης μεγάλης πολιορκίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἀράβων τῷ 626 ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος, ἀναλογιζόμενος μὲν τὸν ἔσχατον κίνδυνον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπηλλάγη τὸ ἔθνος, ἀνταποκρινόμενος δὲ εἰς τὰ χισθήματα τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ, οἵτινες δὲν ἠγωνίσθησαν τσαυτὸν γενναίως εἰμὴ πεποιθότες εἰς τὴν προστασίαν τῆς πολιορκίου Πανηγύρις Θεοτόκου, ἐπέκρινεν, εἰς δῆλωσιν αἰδίου πρὸς αὐτὴν εὐγνωμοσύνης, τὴν καθιέρωσιν τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου, ἥτις μέχρι τῆς σήμερον τελεῖται παρ' ἡμῶν τὴν παρασκευὴν τῆς Ε' ἑβδομάδος τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν προσετέθη βραχύτερον ἢ μνήμη τῶν δύο πολιορκιῶν, καθ' ἃς οἱ Ἀραβες τοσαυτὸν γενναίως ἀπεκρούσθησαν ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας ἐκείνης⁽¹⁾. Τίς Ἕλληνα δὲν γνωρίζει τὸν ὕμνον τὸν κατὰ τὴν ἀκολουθίαν ταύτην ψαλλόμενον ἐκ διαλειμμάτων εἰς τιμὴν τῆς ἰδιαζούσης προστατίδος τοῦ χριστεπώνυμου πληρώματος;

Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια!

ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια

ἀναγράφω Σοι ἡ πόλις Σου, Θεοτόκε.

Ἄλλ', ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον,

ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,

ἵνα κράζω Σοι «Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε».

Τίς Ἕλληνα δὲν ἀκούει κατ' ἔτος μετὰ κατανύξεως βαθύτης τοὺς χαρισματικούς ἐκείνους, ἐν οἷς ἡ ζωηροτέρα φωνασία καὶ ἡ εὐλαβεστέρα

(1) Μετὰ τὴν πανωλεθρίαν τῶν Ἀράβων κατὰ τὴν δευτέραν πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (718 μ. Χ.), οἱ γενναῖοι καὶ εὐσεβεῖς κάτοικοι τῆς πόλεως ἔδραμον εἰς τοὺς ναοὺς αὐτῆς καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸν πρωτεύοντα ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἵνα εὐχαριστήσωσι τὴν ἐν προσβείαις ἀκοίμητον Θεοτόκον, εἰς τὴν προστασίαν τῆς ὁποίας ἀπέδωκαν τόσῳ μᾶλλον τὴν λύτρωσιν αὐτῶν, ὅση ἡ πολιορκία καὶ ἤρξατο καὶ διελύθη καθ' ἣν ἡμέραν τελοῦμεν τὴν κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Δεσποίνης καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· ἵνα δὲ ἰσαί πανηγυρίζεται τὸ μέγα ἐκεῖνο ἄθλον, ἡ μνήμη αὐτοῦ προσετέθη εἰς τὴν τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου ἀκολουθίαν.

ἀγάπη ἐπεσώρευσαν ὅλας τὰς δυνατὰς διαδηλώσεις τῆς ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν σώτειραν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, καὶ τῆς βασιλείας καὶ τῆς ἐκκλησίας:

Χαῖρε, τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἀσάλευτος πύργος·

Χαῖρε, τῆς βασιλείας τὸ ἀπόρρητον τείχος·

Χαῖρε, δι' ἧς ἐγείρονται τρόπαια·

Χαῖρε, δι' ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσιν.

Ἴσως τινὲς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἀξιοῦσι νὰ καθυποβάλλωσι τὰ πάντα εἰς τὴν στάθμην τῆς λεγομένης αὐστηρᾶς λογικῆς, παρατηρήσωσιν, ἀφορῶντες μάλιστα εἰς τὰ παρ' ἄλλοις ἔθνεσι συμβαίνοντα, ὅτι αἱ δοξολογίαι ἐκεῖναι καὶ δεήσεις ἦτο εὐλογώτερον ν' ἀπευθύνωνται πρὸς τὸ ὑπέρτατον Ὄν, πρὸς τὸν Παντοδύναμον Θεὸν μᾶλλον, ἢ πρὸς ἐν τῶν κτισμάτων Αὐτοῦ, ἔστω τὸ κτίσμα τοῦτο καὶ αὐτὴ ἡ μήτηρ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ σοφοὶ οὗτοι ἄνθρωποι ἠμποροῦν νὰ ἠξεύρωσι πολλὰ πράγματα, ἀλλ' ἀγνοοῦσιν ὅτι ὀλίγοι τινὲς λόγιοι δὲν ἀποτελοῦσιν ἔθνος, ἀγνοοῦσιν ὅτι ὅλα τὰ ἔθνη δὲν ἐπλάσθησαν ὁμοιόμορφως, προπάντων δὲ ἀγνοοῦσι τὰ μυστήρια τῆς εὐπαθοῦς τῶν μεσημβρινῶν μερῶν καρδίας, ὑφ' ὧν καθοδηγουμένη ἡ θρησκεία ἡμῶν ἔθετο τὴν γέφυραν ἐκείνην τὴν μετῆγουσαν τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν. Καὶ ἐκκαλῶ λοιπὸν τὴν κρίσιν τῆς ξηρᾶς αὐτῶν λογικῆς εἰς τὰς καρδίας ὅλων τῶν ἀναγνωστῶν μου, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, πρεσβυτέρων καὶ νεωτέρων. Τίς ἐξ ὑμῶν, ἐν ἡμέραις θλίψεων, ἐν στιγμαῖς ὀδύνης, δὲν ἐστέναξεν ἐπικαλούμενος τὸ ἅγιον τῆς μητρὸς αὐτοῦ ὄνομα; Τῆς μητρὸς καὶ οὐχὶ ἑτέρου τινὸς τῶν φιλοτάτων· διότι ἠγαπήθητε βεβαίως ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπὸ τοῦ πατρὸς· ἠγαπήθητε ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, τῶν συζύγων, τῶν τέκνων, τῶν φίλων· καὶ ἴσως ὑπήρξατε τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας ἐκείνης, ἥτις εἶναι τὸ τρικυμιωδέστερον ἅμα καὶ τὸ μᾶλλον ἐφήμερον τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων. Ποτὲ ὅμως, ὄχι! ποτὲ δὲν ἠγαπήθητε οὐδὲ θέλετε ἀγαπηθῆ ὅσον ὑπὸ τῆς μητρὸς ὑμῶν. Ὅλαι αἱ μελωδίαι τῶν διαφορῶν τῆς ἀγάπης εἰδῶν συναρμολογοῦνται εἰς μίαν οὐρανίωνα ἁρμονίαν ἐντὸς τῆς καρδίας τῆς μητρικῆς· καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἡ ἀγάπη, περὶ ἧς ὁ Παῦλος εἶπεν ὅτι εἶναι μείζων τῆς γνώσεως, μείζων τῆς ἐλπίδος, μείζων τῆς πίστεως, εἶναι ἡ ἀγάπη ἡ μητρικὴ. Ἐκ τούτου ἡ κραυγὴ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ἡ ἐπικαλυμμένη τὴν ἀρωγὴν ἐκείνην καὶ τὴν εὐλογίαν ἐπὶ πάσης ὑπερβαλ-

SISMANOGLIO
MEGARON

λούσης τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ σώματος ἀλγηδόνας. Ἄλλ' ἡ δέσποινα, ἡ τὸν Σωτῆρα τῆς ἀνθρωπότητος τέξασα, ἡ μήτηρ τῆς ζωῆς, ὅπως ὀνομάζει αὐτὴν ἡ Ἐκκλησία, τί ἄλλο εἶναι ἢ πνευματικὴ ὄλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μήτηρ; Τί δὲ συμφωνότερον πρὸς τὰς ὁρμὰς τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας ἢ τὸ νὰ προσφεύγωμεν εἰς τὴν μεσιτείαν, τὴν προστασίαν, τὰς πρεσβείας τῆς μητρὸς ἐκείνης, ἵνα εἴτε δηλώσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν εἰς τὸ Ἵπερτάτον Ὄν, εἴτε ἐξαίτηθῶμεν τὴν παντοδύναμον αὐτοῦ ἀντίληψιν; Οἱ ἄνθρωποι τοῦ βόρρα, οἱ ἔχοντες τὴν λογικὴν δύναμιν κρείττονα τῆς φανταστικῆς, καὶ ὀλιγώτερον ὑποκαίμενοι ὄντες εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ περὶ αὐτοὺς κόσμου, οὐδενὸς τῶντι δέονται τοῦ μεσαζόντος ἵνα ἐλθῶσιν εἰς σχέσιν πρὸς τὸν Θεόν. Ἄλλ' οἱ κάτοικοι τῆς μεσημβρίας, τῶν ὁποίων ζωηρότερα μὲν εἶναι ἡ φαντασία, ἡ δὲ καρδία ἀπαθεστέρα, οὕτω πως ἐπλάσθησαν, ὥστε νὰ ἔχωσι χρεῖαν οἰκειῶν τινῶν αἰσθημάτων, ἵνα δι' αὐτῶν καὶ ὡς διὰ κλίμακος ἀναβιθασθῶσι μέχρι τοῦ Ἵπερτάτου Ὄντος. Μὴ ἐπιχειρῶμεν λοιπὸν ν' ἀνατρέψωμεν, διὰ τὰς μικρὰς ἡμῶν σοφίας, τοὺς μεγάλους τῆς φύσεως νόμους· μὴ ἐπιβállωμεν χεῖρα ἱερόσυλον ἐπὶ τὰς πατρίους παραδόσεις, οἱ νῆπιοι ἡμεῖς, οἱ χθῆς καὶ πρῶην ψηφίσαντες ποικίλας τελετὰς καὶ δοξολογίας, αἰτινες ἤνθησαν καὶ ἀπῆνθησαν ὡς ὁ χόρτος τοῦ ἀγροῦ, ὁ σήμερον ὦν καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενος, ἐνῶ τὰ ἰδρύματα τῶν ἀοιδίμων ἡμῶν βασιλείων κατίσχυσαν τοσοῦτων αἰώνων καὶ τοσοῦτων πολιτικῶν μεταβολῶν! Τῶντι, ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ Ἡράκλειος καθιέρωσε τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου, παρῆλθον ὑπὲρ τὰ 1200 ἔτη· τὸ ἀνατολικὸν κράτος ἠκρωτηριάσθη, διεμελίσθη, κατέπεσεν, ἀνωρθώθη, πάλιν κατέπεσεν· εἰς δὲ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους πάλιν τμημά τι αὐτοῦ ἀνέκτησε τὴν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν· ἀλλὰ καίτοι ἐπῆλθον ἔκτοτε τοσαῦται μεταβολαί, καίτοι παρῆλθον ἔκτοτε τοσοῦτοι αἰῶνες μέχρι τῆς σήμερον, εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν γῶραν, εἰς Ἀθήνας καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἰς Θεσσαλονίκην καὶ εἰς Σμύρνην, εἰς Κρήτην καὶ εἰς Χίον, τὸ ἑσπέρας τῆς περασκυῆς τῆς Ε' ἐβδομάδος τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου δὲν παύει ἀναπέμπουσα πρὸς τὸν Ἵψιστον αἶνον εὐγνωμοσύνης καὶ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, δὲν παύει ἐνοῦσα πνευματικῶς ὅ,τι διέσπασεν ἡ βία, δὲν παύει πληροῦσα τὰς καρδίαις ἡμῶν ἐλπίδων περὶ αἰσιωτέρου μέλλοντος.

ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

ΑΓΑΠΑΤΕ

ΒΟΗΘΕΙΤΕ ΕΑΥΤΟΥΣ

ΒΟΗΘΕΙΤΕ ΑΛΛΗΛΟΥΣ

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΕΙΣ ΘΕΟΝ

ΕΛΠΙΖΕΤΕ

ΑΝΑΜΕΝΕΤΕ

ΑΓΑΠΑΤΕ

ΘΕΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Θεός ὑπάρχ' εἰς οὐρανοῦς,
προσώτης τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ ἡ καρδία καὶ ὁ νοῦς
τὸν βλέπ' εἰς πάντα τόπον.

Τὸν βλέπ' εἰς τὸν οὐράνιον
φωστῆρα τῆς ἡμέρας,
καὶ εἰς τὸ φῶς τὸ δάκρυον
τῆς νυκτοπόρου σφαιράς.

Τὸν βλέπει ὅταν καταγιγίς
σωρεύη μαῦρα νέφη,
κ' ὅταν παρήγορος τῆς γῆς
γαλήνη ἐπιστρέψη.

Τὸν βλέπει εἰς τὸν ἡμέρον
παλμόν τῆς εὐτυχίας,
ἀλλὰ κ' εἰς τὴν ἐρημέρον
ὀδύνην τῆς καρδίας.

Εἰς τ' οὐρανοῦ τὸν πάπυρον
ἢ δόξα του ἐγγράφου,
καὶ τὸν ὑμῆϊ τὸ ἄπειρον,
καὶ ἡ ζωὴ καὶ οἱ τάφοι.

Τὸ κράτος του δοξάζοντα
τὸν τρέμονσι τὰ ὄντα,
τὸ πᾶν ἐδουσιάζοντα
καὶ πανταχοῦ παρόντα.

[ΡΑΓΚΑΒΗΣ]

ΘΕΟΣ

Ὅρας τὸν ἔψου, τὸν δ' ἄπειρον αἰθέρα,
καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλοις;
τοῦτον νομίζω Ζῆνα, τὸν δ' ἡγοῦ Θεόν.

[ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ].

Πανταχοῦ πύρεσι, καὶ βλέπει πάντα Θεός.

[ΦΙΛΗΜΩΝ].

Τὸ Θεῖον τοσοῦτον καὶ τοιοῦτόν ἐστιν, ὥσθ' ἅμα πάνθ' ὄραν καὶ
πάντα ἀκούειν καὶ πανταχοῦ παρῆναι καὶ ἅμα πάντων ἐπιμέλεισθαι.

[ΞΕΝΟΦΩΝ].

Θεὸν νόμιζε καὶ σέβον, ζῆτει δὲ μή,
πλεῖον γὰρ οὐδὲν ἄλλο τοῦ ζητεῖν ἔχεις...
ὡς ὄντα τοῦτον καὶ παρόντ' αἰεὶ σέβον.
τί ἐστὶν ὁ Θεὸς οὐ θέλει σε μαρθάνειν.

[ΦΙΛΗΤΑΣ].

Καθόλου δέ, ὡπερ ἐν τῇ μὲν κυβερνήτης, ἐν ἄρματι δὲ ἠρίοχος, ἐν
χορῶ δὲ χορυφαῖος, ἐν πόλει δὲ νόμος, ἐν στρατοπέδῳ δὲ ἡγεμῶν, τοῦτο
Θεὸς ἐν κόσμῳ, πλὴν καθ' ὅσον τοῖς μὲν καματηρὸν τὸ ἄρχειν πολυκί-
νητόν τε καὶ πολυμέριμον, τῷ δὲ ἄλλοτον, ἄπορόν τε, πάσης κερωρι-
σμέρον σωματικῆς ἀσθερείας. Ἐν ἀκινήτῳ γὰρ ἰδρωμένος δυνάμει πάντα
κινεῖ καὶ περιάγει ὅπου βούλεται καὶ ὅπως ἐν διαφόροις ἰδέαις καὶ
γύσσειν.

[ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ].

Θάρσει μοι, θάρσει, τέκνον,
ἔτι μέγας οὐρανῷ
Ζεὺς, ὃς ἐφορᾷ πάντα καὶ κρατῶναι.

[ΣΟΦΟΚΛΗΣ].

Οἱ ἄνθρωποι τότε γίνονται βελτίους, ὅταν Θεῷ προσέρχονται·
ὅμοιον δὲ ἔχουσι Θεῷ τὸ ἐνεργεῖν καὶ ἀληθεύειν.

[ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ].

Ὁ Θεὸς μὲν δὴ (ὡσπερ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος) ἀρχὴν τε καὶ τελευτήν
καὶ μέσα τῶν ὄντων ἀπάντων ἔχων, εὐθέα περαίνει κατὰ φύσιν περι-
περευόμενος, τῷ δ' ἀεὶ ἐνδέπεται δίχῃ τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νό-
μου τιμωρός· ἢς ὁ μὲν εὐδαιμονήσῃν μέλλων, ἐχόμενος, ἐνδέπεται τι-
πεινός καὶ κεκοσμημένος· ὁ δὲ τις ἐξαρθεὶς ὑπὸ μεγαλαυχίας, ἢ χρή-
μασιρ ἐπαιφόμενος, ἢ τιμαῖς, ἢ καὶ σώματος εὐμορφίᾳ, ἅμα νεότητι καὶ
ἀνοίᾳ, φλέγεται τὴν ψυχὴν μεθ' ὕβρεως, ὡς οὐτ' ἄρχοτος, οὐτε τιτὸς
ἠγεμόνος δεόμενος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις ἱκανὸς ὧν ἠγεῖσθαι, καταλείπε-
ται ἔρημος Θεοῦ...

[ΠΛΑΤΩΝ].

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς τί Θεός; εἶπε· Τὸ ἀθάνατον καὶ αἰδιον.—Δημό-
κριτος, τοῦν τὸν Θεὸν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ, τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν.
—Ποσειδώνιος ὁ Ῥόδιος, πνεῦμα νοερὸν καὶ πυρῶδες, οὐκ ἔχον μὲν
μορφὴν, μεταβάλλον δὲ εἰς ὃ βούλεται, καὶ συνεξομοιούμενον πᾶσιν.

[ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ].

Θεὸς δὲ τὸ μὲν δώσει, τὸ δ' ἐάσει,
ὅτι καὶ ὧ θυμῷ ἐθέλη· δύναται γὰρ ἅπαντα.

[ΟΜΗΡΟΣ].

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΟΛΓΑ

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Τὸ γένος Μεγάλη δούκισσα Κωνσταντινόβνα, ἐγεννήθη ἐν Πετρο-
πόλει τῇ 22 Λυγούστου 1851, ἐκ πατρὸς τοῦ Μεγάλου δούκῃς Κων-
σταντίνου, ἀδελφοῦ τοῦ πρώην αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας καὶ θείου
τοῦ νῦν.

Ἐν τῷ ἄνθει τῆς ἐξαισίας αὐτῆς καλλονῆς, δεκαεξέτις μόλις, ἠρ-
ραβωνίσθη τὸν βασιλέα τῆς Ἑλλάδος Γεώργιον τὸν Α', μεθ' οὗ συ-
ζευχθεῖσα μετὰ ἕξ περίπου μῆνας, τῇ 15/27 Ὀκτωβρίου, συγκατῆλ-
θεν εἰς Ἑλλάδα τῇ 12/24 Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ νεαρὰ βασίλισσα συνεδέθη δι' ἀρρήκτων
δεσμῶν τῆς καρδίας μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Εὐθύς δ' ἀμέσως ἐνεκαίνισεν
οὐχὶ θορυβώδη βίον ἑορτῶν καὶ τρυφῆς καὶ βασιλικῆς γλιδῆς, ἀλλὰ
βίον καθήκοντος, διαπνεόμενον ὑπὸ τῶν εὐγενεστάτων ἠθικῶν ἀρχῶν
τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀκραιφνῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν ἐμπορουμένη, ὑπὸ
τὴν ὑψίστην ἐννοίαν κατανοοῦσα τὰ διδάγματα τοῦ Θεανθρώπου, ἀφω-
σιώθη ἐκθύμως εἰς τὴν περιθάλψιν τῶν δυστυχῶν καὶ ἀπροστατεύτων,
εἰς παραμυθίαν τῶν τεθλιμμένων. Τὸ μεγαλεῖον τοῦ θρόνου οὐ μόνον
δὲν παρεκώλυσεν, ἀλλὰ διηυκόλυσε τὸ φιλάνθρωπον αὐτῆς ἔργον· τὰ δὲ
ὄρφανοτροφεῖα, ἐνθα ὑπὸ τὴν πτέρυγα τῆς προστασίας τῆς περισκέπει
τόσα ὄρφανά, ὁ Εὐαγγελισμὸς, ἐν ἀνήγειρε διὰ τῆς θερμουργοῦ ἀρ-
χεβουλίας τῆς μεταδοῦσα τὸν διάπυρον ὑπὲρ τῆς εὐποιίας ἐνθουσιασμὸν
εἰς τόσους φιλογενεῖς καὶ φιλάνθρωπους, εἰσὶ δι' αὐτὴν ὡς συνέχεια
τῶν ἀνακτόρων· διότι, ὡς εἶνε φυσικὴ αὐτῆς ἀτμόσφαιρα ἡ βασιλικὴ
λαμπρότης, φυσικὴ ἐπίσης ἀτμόσφαιρα εἶνε καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς
ἀγαθοεργίας.

Τὸ στήθος αὐτῆς καὶ τὴν κεφαλὴν δὲν κοσμεῖ ἐπιδεικτικῶς διὰ βα-
ρυτίμων κοσμημάτων, ἀλλ' ὑπάρχουσι πολυτιμότεροι ἀδάμαντες τῶν
δακρύων τῆς εὐγνωμοσύνης, ἅτινα χέονται περὶ αὐτὴν, ὅτε ἐμφανίζεται

ὡς ἄγγελος παρήγορος ὅπου σωματικὴ ἀλγηδὼν καὶ ψυχικὴ ὀδύνη, ὅπου πένθος καὶ λυγμοί, παρὰ τὴν κλίνην τῶν νεσσούντων, εἰς τὰ σκυθρωπὰ χαμόσπιτα τῶν γηρῶν καὶ ὄρφανῶν. Ὡς παραδέχεται ἡ εὐσεβὴς παράδοσις, ὅτι ἡ Παναγία κατεργασμένη τοῦ εἰκονοστασίου προστρέχει εἰς τοὺς κλαίοντα καὶ ὀλοφυρομένους, καὶ ἡ βασίλισσα Ὁλγα ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου προστρέχει εἰς πᾶσαν ἀνάγκην, εἰς πᾶσαν ἐπίκλησιν. Πόσα χεῖλη, τρέμοντα ἐκ συγκινήσεως, ἐψέλλισαν τὸ ὄνομα αὐτῆς κατὰ τὰς ἐπισήμους ἐκείνας στιγμὰς, καθ' ἃς οὐχὶ μόνον τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ γονυπετεῖ πρὸ τοῦ Πλάστου! Πόσοι, μόλις κλείσαντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ νοσοκομείου, διεῖδον ἐν ὄνειρῳ τὴν γλυκεῖάν της μορφήν, ἐπιφοιτῶσαν ἐν ἀγγελικῇ καλλονῇ, διασκορπίζουσαν αἰγλήν περίξ καὶ ἄρωμα ἀγιότητος!

Εἶνε ἡ περικαλλῆς προσωποποίησις τῆς εὐσπλαγγνίας καὶ τῆς φιλανθρωπίας. Δὲν ὑπολογίζονται τὰ γρήματα, ἅτινα δαπανᾷ ἐκ τῆς ἀτομικῆς αὐτῆς περιουσίας πρὸς εὐποιάν, δὲν ὑπολογίζεται ἡ ἀγάπη ἣν δαπανᾷ ἐκ τοῦ ἀκενώτου ταμείου τῆς καρδίας της ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν.

Διὰ τοιαύτης βασιλίσης κηδεύθη ἐν ταῖς βουλαῖς αὐτῆς ἡ Θεῖα Πρόνοια νὰ κοσμήσῃ τὸν ἑλληνικὸν θρόνον, ἀνυψοῦσα αὐτὴν ὡς τύπον οἰκογενειακῆς ἀρετῆς εἰς ἔθνος, διακοινομένον ἐπὶ τῇ πατροπαράδοτῳ ἀγνότητι τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Τοιαύτη ἦτο βεβαίως ἡ βασίλισσα, ἣν ὠνειροπόλοι τὸ δούλον Γένος ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας παλαιόν, ἡ βασανιζόμενον, ἡ σιγηλῶς καταπίνον τὰ δάκρυά του, ὡς μέλλουσαν νὰ κυφορήσῃ τὸ βασιλόπουλον τῆς Ἑλλάδος, τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ἱεροῦ ὀνείρου τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ε΄,

Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Διονύσιος ὁ Ε΄ ἐγεννήθη τῇ 22 Μαρτίου τοῦ 1820 ἐν Ἀδριανουπόλει. Ἐδιδάχθη δὲ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα παρὰ τοῦ τότε ἐν Ἀδριανουπόλει διδάσκοντος Κωνσταντίνου Κόδρου, Ἀνδρίου, μαθητοῦ τῶν Κυδωνιῶν. Τὸ δ' ἑνατον καὶ δέκατον ἔτος ἄγων, ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ, προσεκλήθη ἑλληνοδιδάσκαλος εἰς Τεσσαράκοντα Ἐκκλησίας, ἐνθα ἐπὶ ὀκτῶ ἔτη διετέλεσε διδάσκων. Ἐκεῖθεν δ' εἰς Διδυμότειχον προσκληθεὶς, ἐπὶ τριετίαν ἐδίδαξεν, ἐνθα καὶ ἱεροδιάκονος τῷ 1849 Ὀκτωβρίου 31 ὑπὸ τοῦ τότε Διδυμοταίχου Μελετίου ἐχειροτονήθη. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ γέροντός του, εἰς Τούρνοβον προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ τότε μὲν Τουρνοβου, ἔπειτα δὲ Θεσσαλονίκης Νεοφύτου, παρ' ᾧ διέμεινεν ἐπὶ δέκα μῆνας, διότι ἀσθενήσας ἠναγκάσθη νὰ ἀποχωρήσῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἀναρρώσας δὲ καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφικόμενος, παρελήθη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ἐπὶ Ἀνθίμου τοῦ Βυζαντίου. Ὑπηρετήσας δ' αὐτῷ τε καὶ τοῖς τὸ δεύτερον πατριαρχεύσασιν Γερμανῷ τε καὶ Ἀνθίμῳ τῷ Κουταλιανῷ καὶ μετὰ ταῦτα τῷ ἀπὸ Ἀμασειᾶς Κυρίλλῳ ἐπὶ ὀκταετίαν ὅλην καὶ διεθῶν τὰς ἐν τοῖς πατριαρχείοις θέσεις τοῦ Τριτεύοντος, Δευτερεύοντος, Ἀρχιδιακόνου καὶ Πρωτοσυγγέλλου, ἐπὶ Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Ἀμασειᾶς, ψήφω τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῷ 1858 Ἰουλίου 27 ἐχειροτονήθη μητροπολίτης Κρήτης, ἣν καὶ ἐπὶ ἑνδεκά σχεδὸν ἔτη ἐποίησεν. Ἐπειτα δὲ, προχειρισθεὶς Διδυμοταίχου, ἐπὶ πέντε ἔτη καὶ τὸ ποίμνιον ταύτης ἐκυβέρνησεν. Ἐκεῖθεν δὲ εἰς Ἀδριανουπόλιν προεβιβάσθη, ἐν ἣ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη διέμεινεν, ἐνθα καὶ τῷ 1879 κατὰ Φεβρουάριον ὑπὸ Βουλγάρων κακωθεὶς καὶ αἰκισθεὶς καὶ ἐν ταῖς ἀγυῖαις συρόμενος, ὀλίγου δεῖν ἐφρονεῦθη, εἰ μὴ ἀξιωματικὸς τις Ῥώσος παρερχόμενος λιπόθυμον καὶ ἡμιθανῆ ἔσωζεν αὐτόν. Ἐπομένως δὲ πρόεδρος Νικαίας προχειρισθεὶς, ἐπὶ πέντε ἔτη, ταύτην ἐποίησεν, καὶ ἐκεῖθεν τὸ δεύτερον εἰς Ἀδριανουπόλιν μετετέθη, ἐνθα διαμείνας ἐπὶ ἔτος, ψήφω κλήρου τε καὶ λαοῦ, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξελέγη, ἄγων ἤδη τὸ ἑβδομον καὶ ἐξηκοστὸν

ἔτος, ἐπὶ τριάκοντα καὶ ὀκτώ ἔτη προσφέρων τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς ὑπηρεσίας του· δωροῖτο δ' αὐτῷ ὁ Κύριος ὑγίαιαν καὶ χρόνους μακροὺς καὶ εὐδαιμόνας, ὅπως ἐν εἰρήνῃ ποιμαίνῃ τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ

Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου Ἀλέξανδρος Λυκούργος, ὁ ἐν ἔτει 1875 ἀποθανών, ὑπῆρξεν ἐν τῶν ἐπισήμων προσώπων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Ἦδη ὡς φοιτητῆς καὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις τῆς Γερμανίας εἶχε διαπρέψει διὰ τῆς εὐφυΐας καὶ ἐπιμελείας του, καὶ διὰ τοῦ ζήλου του ὑπὲρ τῆς θρησκείας καὶ τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης. Ὑπῆρξε θαυμαστῆς ἐν Ἑλλάδι τοῦ Οἰκονόμου, ἐν δὲ Γερμανίᾳ ἐγένετο μαθητῆς τοῦ Θόλου καὶ ἄλλων δοκίμων θεολόγων τῆς Χάλλης καὶ ἄλλων Πανεπιστημίων. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἑλλάδα πλήρης ζωῆς καὶ ἐρωτος ὑπὲρ τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, ἤρξατο νὰ διδάσκῃ, πρὶν διορισθῆ καθηγῆτῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἰδιαίτέρως πρὸς ἀκροατήριον κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ φοιτητῶν τῆς θεολογίας συγκεείμενον, καὶ νὰ ἐκδίδῃ θεολογικὸν περιοδικόν, τὸν *Ἱερομνήμορα*, ἐν ᾧ ἐδημοσίευσεν πολλὰς σπουδαίας ἐπιστημονικὰς πραγματείας. Οὕτως τάχιστα ὁ νεαρῶτατος θεολόγος εἴλκυσε τὴν κοινὴν προσοχὴν καὶ πάντες μετ' ἐλπίδων ἠτένιζον πρὸς αὐτὸν ὡς μέλλοντα νὰ παράσχῃ πολλὰς ὑπηρεσίας τῇ ἐν Ἑλλάδι θεολογικῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῆς. Ἡ κυβέρνησις ταχέως ἐνόησεν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀφήσῃ τοιαύτην ἐπιστημονικὴν δύνάμιν χωρὶς νὰ χρησιμοποίησῃ αὐτήν. Διὰ τοῦτο τῷ 1860 διώρισεν αὐτὸν καθηγῆτῆν τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, πρὸς μεγάλην χαρὰν τῶν φοιτητῶν αὐτῆς, καὶ λύπην δὲ τῶν ἐχθρῶν του· διότι ἕνεκα τῆς ἰκανότητός του καὶ τῶν ἐλευθέρων ἀρχῶν του κατὰ τὴν διδασκαλίαν εἶχεν ἐγείρει τὸν φθό-

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ.
Πρόην Σύρου καὶ Τήνου.

νον και την εχθραν τινων αγαν ευσεβων. Η εισοδος του εις την θεολογικην σχολην εδωκε νεαν ζωην· επειδη μάλιστα η κυβερνησις διωρισε κατὰ την αυτην εποχην και δυο άλλους καθηγητας, τον αιιδιμον Ρομπότην και τον εκ Μαντινειας Θεόκλητον Βίμπον, ησθάνοντο οι θεολόγοι φοιτηται, οτι η θεολογική Σχολή εισήρχετο εις νεαν περιόδον ακμης. Ο Λυκουργος πρό πάντων δια της ρητορικωτάτης απαγγελίας του, της γλαφυράς γλώσσης του και του επιστημονικου χαρακτήρος της διδασκαλίας του ηγειρε ταχύτατα τον ενθουσιασμόν των φοιτητων και εδέσμευσεν αυτούς προς εαυτόν. Η παράδοσις του ειχε πολλήν γοητείαν, αλλά και οι εχθροί του δεν ησύχαζον. Κατηγόρησαντες μάλιστα αυτόν, επέτυχον ωστε η Ίερά Σύνοδος να απαιτήση παρ' αυτού να εξηγηθῆ από της εδρας ενώπιον αυτης, τι εννοει λέγων, οτι η αγία Γραφή περιέχει τον λόγον του Θεου, δεν εινε όμως πάντα τα εν τη αγία Γραφή λόγοι του Θεου. Ο πόλεμος ουτος των φανατικων υψωσεν ετι μάλλον τον Λυκουργον εν τοις ὄμμασι των λογίων, και εξήπλωσεν ετι μάλλον την φήμην αυτού. Ο Λυκουργος εδίδασκεν εν τῷ Πανεπιστημίῳ την ἐγκυκλοπαιδείαν της Θεολογίας και την Ομιλητικὴν. Προς την διδασκαλίαν της τελευταίας ἦτο καταλληλότατος, διότι ο Λυκουργος ἦτο σπάνιος ρήτωρ εκ φύσεως. Έχων παράστημα μεγαλοπρεπές, φωνὴν δὲ ἡχηρὰν και ἐπιβήλλουσαν, και σχήματα αξιοπρεπέστατα, εδέσμευε τον ακροατήν δια των λόγων του, οτινες ἦσαν οὐ μόνον ως προς τὸ περιεχόμενον πλήρεις ἐνοιῶν, αλλά και ὑπὸ την ἔποψιν της μορφῆς τεχνικώτατοι. Όσοι ἤκουσαν τον Λυκουργον ὁμιλοῦντα ἢ εν κηδείαις ἐπισήμων προσώπων, ἢ κατὰ μεγάλας ἐορτάς και τὰς Κυριακὰς της Τεσσαρακοστῆς, ἢ εν τῷ νεκροταφείῳ κατὰ την ἐτήσιον δημοτελῆ τελεσιν του μνημοσύνου ἢ εν άλλαις ἐπισήμοις περιστάσει, διατηροῦσι ζωηροτάτας τὰς λαμπράς ἐντυπώσεις εκ των ωραίων λόγων του. Ο Λυκουργος ὑπενεθύμιζε τον Οικονόμον. Από του λαμπροῦ τούτου επιστημονικου σταδίου, δι' ο ἦτο πεπλασμένος και εν ᾧ τοσοῦτον διέπρεπεν, ἀπεσπάρθη δυστυχῶς ο Λυκουργος λίαν ταχέως, ινα χειροτονηθῆ ἀρχιεπίσκοπος Σύρου και Τήνου. Τούτο ὑπῆρξεν ἐπιζήμιον και αὐτῷ και τῇ εν Ἑλλάδι ἐπιστήμῃ. Η θεολογική Σχολή ἀπώλεσε δυσαναπλήρωτον δύναμιν. Ἄλλ' ἂν και ο Λυκουργος ἦν μάλλον πεπλασμένος ινα ἦ διδάσκαλος της θεολογίας, και ως ἀρχιεπίσκο-

πος ὁμως ἐξηκολούθησε διαπρίπων καὶ ἀπέβη τὸ κτύχημα τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀρθοδόξου ἱεραρχίας. Ἐν παντὶ ἐκκλησιαστικῷ ζητήματι, ἐν ᾧ ἡ γνώμη τῶν ἐπισκόπων ἦτο ἀναγκαία, προκειμένου περὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ κλήρου καὶ ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ ἢ ἄλλου τινὸς ἀντικειμένου, ἡ κυβέρνησις ἔπρεπε πρῶτον νὰ ζητήσῃ τὴν γνωμοδότησιν τοῦ Λυκούργου. Ἐν Σύρῳ ἡ κοινωνία ἠγάπησε καὶ ἐθαύμασε τὸν λόγιον ποιμηνάρχην τῆς καὶ πολλάκις ὑπὸ τῶν λόγων του ἐγοητεύθη. Ἡ τιμὴ καὶ ἀγάπη πρὸς αὐτὸν ἦτο ἀμέριστος, εἰς ὃ μετ' ὀλίγον συνέτεινε καὶ ἡ πρὸς τοὺς πτωχοὺς ἐλευθεριότης αὐτοῦ, ἣν μέχρις ἐλαττώματος εἰδείκνυσεν. Ὅτε οἱ ἐν Μάνσαστερ τῆς Ἀγγλίας ὀρθόδοξοι ἐζήτησαν τῷ 1870 παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως νὰ πέμψῃ ἀρχιερέα ἵνα ἐγκαινίσῃ τὴν ἐκεῖ νεόδμητον Ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν, ἐξελέγη πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ Λυκούργος, ὡς ὁ ἀριστος τῶν παρ' ἡμῖν ἱεραρχῶν, ὥστε διὰ τῶν φώτων του καὶ τῆς εὐγλωττίας του ἠδύνατο νὰ παρουσιάσῃ εὐπρόσωπον καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς ἐνώπιον τῶν Ἀγγλῶν, ὅπερ ἦτο τοσοῦτον μᾶλλον τότε ἀναγκαῖον, καθ' ὅσον ἔκτοτε εἶχον ἀρχίσει οἱ ἄγγλοι ἐπίσκοποι νὰ δεικνύωσι πόθους περὶ προσεγγίσεως τῆς ἀγγλικανῆς καὶ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Ὁ Λυκούργος ἐπετέλεσεν ἀριστα τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ. Ἐξετιμῆθη δὲ μεγάλως ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἡ θεολογικὴ αὐτοῦ πολυμαθία καὶ ἡ κρίσις του καὶ ἡ ῥητορικὴ δεινότης αὐτοῦ. Μετὰ πολλῶν ἐκ τῶν ἄγγλων θεολόγων ἦλθε καὶ εἰς θεολογικὰς συνδιαλέξεις καὶ συζητήσεις περὶ τῶν διαχωριζόντων τὰς δύο ἐκκλησίας ζητημάτων, ὧν περιλήψεις καὶ ἐδημοσιεύθη. Ὁ ἡμέτερος θεολόγος ἀντετάχθη ὡς ἴσος πρὸς ἴσους. Καὶ βραδύτερον δὲ ὅτε οἱ Παλαιοκαθολικοὶ συνεκρότησαν σύνοδον θεολογικὴν ἐν Βόννῃ ὅπως προπαρασκευάσῃ τὴν ὁδὸν καὶ ἐνωσῖν τινὰ Παλαιοκαθολικῶν, Ἀγγλικανῶν καὶ Ὀρθοδόξων καὶ προσεκάλεσαν μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ θεολόγους ἐξ Ἑλλάδος, πάλιν ἡ Κυβέρνησις ἀπέστειλε μετὰ ἄλλων τὸν Λυκούργον, καίπερ πάσχοντα, διότι ἡ υἰγεία του ἀνδρός, πάντοτε ἐπισηφάλης οὖσα, εἶχεν ἐπὶ τὰ χεῖρω τραπῆ ἐν τῷ μεταξύ. Ὁ Λυκούργος καὶ ἐν Βόννῃ ἐτιμῆθη πολὺ, ἀξίως ἀντιπροσωπεύσας τὴν ἡμετέραν ἐκκλησίαν. Ἄλλ' ἡ πορεία αὐτῆ τοῦ πάσχοντος Λυκούργου εἰς τὴν Γερμανίαν τῷ 1875 ἐπετάχυνεν ἴσως τὸν θάνατόν του, διότι μόλις ἐπέστρεψεν ἐκεῖθεν καὶ ἀπέθανε τῷ αὐτῷ ἔτει. Διὰ τοῦ θανάτου του

ἀπώλεσεν ἡ Ἑλλὰς ἐξοχον λόγιον, θεολόγον πολυμαθῆ, ῥήτορα σπάνιον καὶ ἱεράρχην ἱεροπρεπέστατον. Ἡ μνήμη του θέλει μένει παρ' ἡμῖν ἀνεπίληστος.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

Ὁ Χαρίλαος Τρικούπης, υἱὸς τοῦ ἱστορικοῦ καὶ πολιτικοῦ Σπυρίδωνος Τρικούπη, ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 1832 ἐν Ναυπλίῳ. Τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐδιδάχθη παρὰ τῷ ἀοιδίῳ Γενναδίῳ, διήκουσε δὲ καὶ νομικὰ μαθήματα ἐπὶ τριετίαν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, μεθ' ὃ μετέβη εἰς Παρισίους πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του. Ἐκεῖ μετ' ἀσυνήθους ἐπιμελείας καὶ σοβαρότητος ἐγκύψας εἰς ἐπιστημονικὰς μελέτας, ἠξιώθη τοῦ διδακτορικοῦ πτυχίου, πρὸς περαιτέρω δὲ ἄσκησιν καὶ τριβὴν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἠθέλησε καὶ κατώρθωσε νὰ διορισθῇ γραμματεὺς τοῦ ἐν Παρισίοις Δικηγορικοῦ Συλλόγου, ἐπωφεληθεὶς τῶν συζητήσεων καὶ τῶν φώτων τῶν ἐξοχωτέρων τῆς Γαλλίας νομομαθῶν. Κατὰ τὸ 1856 καταλιπὼν τὴν Γαλλίαν μετέβη εἰς Λονδίνον, διορισθεὶς γραμματεὺς τῆς αὐτόθι ἑλληνικῆς πρεσβείας ὑπὸ τοῦ πατρὸς του ἀντιπροσωπευομένης, ὃν καὶ ἀνεπλήρωσεν ἀσθενοῦντα ἐπὶ ἐξαετίαν ὄλην. Κατὰ τὴν μετὰπολίτευσιν τοῦ 1862 ἐπκνήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπεδόθη ἐπὶ τόπου εἰς τὴν μελέτην τῆς χώρας καὶ τῶν συγχρόνων αὐτῆς ἀναγκῶν. Κατόπιν διεξήγαγεν αὐτοπροσώπως καὶ μεθ' ὠμολογημένης ἐπιτυχίας τὰς διαπραγματεύσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν περὶ τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου, ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλείς ὡς πληρεξούσιος εἰς Λονδίνον.

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1865 ἐξελέγη τὸ πρῶτον βουλευτῆς Μεσολογίου, κατὰ τὸ 1867 προσελήφθη ὡς ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τῷ 1875 ἐσχημάτισεν ὁ ἴδιος ὑπουργεῖον. Τρεῖς ἔκτοτε ἀνετίθη αὐτῷ ἡ κυβέρνησις τῶν Κοινῶν, ἀπὸ διετίας δὲ καὶ νῦν προίσταται αὐτῆς.

Ὁ Τρικούπης ἔτυχεν ἀνατροφῆς τελείας καὶ παιδείας οὐ τῆς τυχοῦσης, ἡ δὲ φύσις τοῦ ἀνδρός τούτου δὲν ἐφάνη κατωτέρα τῶν ἐπικλήτων αὐτοῦ προσόντων. Κληθεὶς νὰ κυβερνήσῃ τὴν πατρίδα καθ' ὅλως διάφορον τῶν προηγουμένων περιόδων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀναπτύξεως, εἰδείχθη μέχρι τοῦδε ἐπίμνητος καὶ περρωτισμένος εἰσηγητῆς μεταρρυθμιστικοῦ συστήματος.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Προτιμᾶτε τὴν ἐν ὑπαίθρῳ διαμοιρῆν ἐν οἰαδίποτε τοῦ ἔτους ὥρα· νυκτὸς καὶ ἡμέρας.

Προσπαθήσατε νὰ πιστεύσητε ὅτι ἀνάγκη νὰ καταβάλλητε μείζονα φροντίδα διὰ τὴν τοῦ σώματος εὐεξίαν ἢ διὰ τὴν τοῦ χρήματος περίσσειαν.

Σπουδάσατε τὴν ἰδίαν ὑμῶν ιδιοσυγκρασίαν καὶ κατ' αὐτὴν ῥυθμίσατε τὴν τοῦ βίου πορείαν.

Μὴ λησμονεῖτε ὅτι ἡ ΕΞΙΣ εἶναι ἡ μεγαλύτερα δύναμις, ἢ τὰ πάντα διέπουσα— Τὰ πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς τοῦ σώματος ὑγιείας παραγγέλματα εἰσι τοῖς πᾶσι γνωστά— Κατορθώσατε νὰ ἐθίσητε ἑαυτοὺς πρὸς ταῦτα.

Τρέφεσθε δι' οὐσιῶν ζῶικῶν — Αἱ φρυκτικαὶ ἔστωσαν ἀπλοῦν καρύκενμα.

Ἀποφασίσατε νὰ μεριμνᾶτε, ἔστω καὶ ὀλίγον, περὶ ὑγιῶς πνευματικῆς τροφῆς — Ἡ ἐπίρρωσις τοῦ πνεύματος τὰ μάλα συντελεῖ πρὸς εὐεξίαν τοῦ σώματος.

Μὴ φθονεῖτε!

ΙΑΜΑΤΙΚΑ ὙΔΑΤΑ ΜΕΘΑΝΩΝ

Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῶν μεσημβρινῶν πετρωμάτων τοῦ ἐν μέσῳ τῆς χερσονήσου τῶν Μεθάνων ὑψουμένου ἀποκρήνου ὄρους τῆς Χελώνας καὶ ἐν ὠριαίᾳ ἀποστάσει πρὸς ἀνατολὰς τοῦ πολυχνίου Μεθάνου, παρὰ τὸ ἐν καταφύτῳ τοποθεσίᾳ κείμενον χωρίον Βρωμολίμνη, εὐρίσκονται τὰ ἀξιόλογα θειοῦχα ἱαματικά ὕδατα τῶν Μεθάνων ἀπέχοντα 3 μὲν μίλια τῆς νήσου Πόρου, 27 δὲ τῆς πόλεως Πειραιῶς.

Τὰ θειοῦχα ὑπόθερμα ὕδατα ἐκρέουσι κατὰ μῆκος 130 μέτρων τῆς παραλίας ἐκ πολλῶν σχισμῶν ὀλίγα ἑκατοστόμετρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ἢ καὶ ὑπ' αὐτὴν ἐκ πετρωμάτων ἀσβεστολιθικῶν καὶ διαπέμπουσιν εἰς τὰ περίξ τὴν χαρακτηριστικὴν τῶν οὐρίων ὕδων δυσάρεστον ὄσμὴν τοῦ ἐν αὐτοῖς περιεχομένου ἀερῶδους ὑδροθείου.

Τὰ ὕδατα ταῦτα ἐκβάλλουσιν εἰς τοὺς ἐντὸς τῆς θαλάσσης πρὸ διετίας κατασκευασθέντας ἐκ πετροκονιάματος λουτήρας, καὶ ἐντεῦθεν χέονται εἰς τὴν θάλασσαν μικροῦ τινος λιμένους ἀβαθοῦς, εἰς ὃν παρέχουσι τὴν δυσάρεστον ὄσμὴν τῶν καὶ τὸ ὄνομα Βρωμολίμνην.

Τῷ θαλασσίῳ ὕδατι τοῦ λιμενίσκου τούτου συγκεραννύμενα τὰ ὕδατα ταῦτα καθίστανται γαλακτώδη, ἀποχωριζομένου ἐν λεπτῇ κόνει τοῦ θείου τοῦ προϊόντος τούτου τῆς ὑπὸ τοῦ ἀέρος ἀποσυνθέσεως τοῦ ὑδροθείου. Ἐν ἀποστάσει μὲν 50 μέτρων περίπου ἀπὸ τῶν πηγῶν τὰ ὕδατα τῆς Βρωμολίμνης ἀναλυθέντα εὐρέθησαν περιέχοντα τὸ $\frac{1}{3}$ περίπου τοῦ ἐν τοῖς ὕδασι τῶν πηγῶν ἐμπεριεχομένου ἀερῶδους ὑδροθείου, ἐν ἀποστάσει δὲ 200 μέτρων τέλει ἐκλείπει τὸ ὑδροθεῖον, παραμένοντος τοῦ ἐτέρου τῶν ἀερῶδων συστατικῶν τῶν ὑδάτων, οὗτινος καὶ ἐν αὐτῷ τῷ μέσῳ τοῦ λιμενίσκου τὸ $\frac{1}{8}$ τοῦ ἐν τοῖς ὕδασι ὀλιγοῦ ποσοῦ περιέχεται.

Αἱ σχισμαὶ τῶν βράχων, ἐξ ὧν ἐκβλύζουσι τὰ ὕδατα, εἶναι πολλαί· αἱ διὰ τῆς κινήσεως τοῦ ὕδατος εὐδιάκριτοι εἶναι 26 καὶ ὑποδιαίρουσιν εἰς 4 συμπλέγματα πηγῶν. Τὸ πρῶτον τούτων ἀποτελοῦσι 5 πηγαί, τὸ δεύτερον 4, τὸ τρίτον 9, καὶ τὸ τέταρτον συμπλέγμα ἀπαρτίζουσιν 8 πηγαί.

Κατὰ τὸν γενόμενον διὰ τὴν θεμελίωσιν τῶν λουτήρων ἐκβραχισμόν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ πρώτου συμπλέγματος τῶν πηγῶν καὶ εἰς ἀπόστασιν ἕξ μέτρων ἀπὸ τῆς παραλίας εὐρέθη μικρὸν σπήλαιον διὰ παχέος γυψούχου καὶ θειοῦχου ἐπανθήματος ἔσθθεν κεκαλυμμένον. Παρόμοια ἐπανθήματα εὐρέθησαν καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας σχισμάς τῶν ἀσβεστολιθικῶν πετρωμάτων, ἀναφανείσας κατὰ τὸν γενόμενον ἐκβραχισμόν. Ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ τρίτου συμπλέγματος καὶ εἰς ἀπόστασιν ἕξ μέτρων ἀπὸ τῆς παραλίας εὐρίσκειται σπήλαιον, ἐν ᾧ ὑπάρχει ἡ θεωρουμένη ὡς κυρία πηγὴ τῶν

πηγῶν τοῦ τρίτου συμπλέγματος. Ἐκ τῶν σχισμῶν τῶν ὑπερκειμένων τῆς πηγῆς ταύτης ἀσβεστολιθικῶν πετρωμάτων ἀναφυσᾶται περιοδικῶς ποτὲ μὲν μικρῶς, ποτὲ δὲ μεγάλη ποσότης θερμῶν ἀερίων, κυρίως ἐξ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ὑδροθείου συνισταμένων. Καὶ ἐν τῇ περιοχῇ δὲ τοῦ τετάρτου συμπλέγματος τῶν πηγῶν καὶ εἰς ἀπόστασιν ἐξ μέτρων ἀπὸ τῆς παραλλῆς ὑπάρχει σπήλαιον, ἐν ᾧ εὐρίσκεται ἡ ὡς κυρία πηγή θεωρουμένη τῶν σχετικῶς ψυχροτέρων τοῦ τετάρτου συμπλέγματος πηγῶν.

Καὶ ἐκ τῶν ὑπερκειμένων τῆς πηγῆς ταύτης ἀσβεστολιθικῶν πετρωμάτων ἀναφυσῶνται κατὰ κεντρὸν ἀερία, ἀλλ' εἰς ποσότητα πολλῶν μικροτέρων τῶν ἐκ τῆς κυρίας πηγῆς τοῦ τετάρτου συμπλέγματος ἀναθρωσκομένων.

Τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν ἅμα τῇ ἐκροῇ εἶναι σχεδὸν διαυγῆ, ἐν τῇ ἀέρι ὁμοίως ταχίως θολοῦνται, ἀποχωριζομένων κτρινολεύκων κρᾶδων καὶ κόνεως λεπτοτάτης ἐκ θείου ἢ γαύσις αὐτῶν εἶναι λίαν ἀλμυρά, ἡ ὁσμὴ εἶναι ἡ τοῦ ὑδροθείου, ἀλλ' ἀσθενής. Χεόμενα ἐντὸς ποτηρίων τὰ ὕδατα ἐκλύουσι πολλὰς πομφόλυγας ἀερίων, ἡ δὲ ἐκ τῶν πηγῶν ἀναφύσησις αὐτῶν, ἡ ἀμείσως ἐκ τῶν ὑδάτων γιγνομένη καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν βρωγμῶν, δὲν εἶναι σχετικῶς μεγάλη.

Τὸ ποσὸν τοῦ ἐκρέοντος ὕδατος ἐξ ὅλων τῶν πηγῶν εἶναι 0,3 τὸ κυβικῶν μέτρον κατὰ δευτερόλεπτον, ἧτοι 48 κυβ. μέτρ. κατὰ λεπτόν, ἧτοι 4080 κυβικ. μέτρ. καθ' ὥραν καὶ ἐπομένως 25,920 κυβ. μέτρ. κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν 24 ὡρῶν.

Ἡ θερμοκρασία τῶν πηγῶν καὶ τῶν τεσσάρων συμπλεγμάτων κατὰ τὰς γενομένης θερμομετρικῆς παρατηρήσεως τὴν 21ην, 22αν καὶ 25ην Αὐγούστου 1886 παραλλάσσει ἀπὸ 26°,4—31° οὕτως, ὥστε αἱ μὲν τῶν τριῶν πρώτων συμπλεγμάτων πηγαὶ ἔχουσι συνήθως θερμοκρασίαν 30°,6—31°, ἧτοι εἶναι σχετικῶς θερμότεραι, αἱ δὲ τοῦ τετάρτου συμπλέγματος πηγαὶ ἔχουσι θερμοκρασίαν 26°,4—28°,7 καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἰσὶν αἱ ψυχρότεραι τῶν πηγῶν. Ἡ θερμότερα τῶν πηγῶν εὐρτηται ἐν τῷ τρίτῳ συμπλέγματι, ἡ δὲ ψυχροτέρα ἐν τῷ τετάρτῳ.

Τὸ εἰδικὸν βάρος τῶν ὑδάτων τῶν διαφόρων συμπλεγμάτων εὐρίθη τοῦ μὲν πρώτου συμπλέγματος ἴσον πρὸς 1,02869, τὸ τοῦ δευτέρου ἴσον πρὸς 1,02865 τὸ τοῦ τρίτου ἴσον πρὸς 1,02865 καὶ τὸ τοῦ τετάρτου ἴσον πρὸς 1,02882.

Ἡ μικροσκοπικὴ ἐξέτασις τῶν ἐν τοῖς ὕδασι περιεχομένων κρᾶδων ἀπέδειξεν ὅτι περιέχονται ἐν αὐτοῖς τὰ βακτήρια, ἅτινα εὐρίσκονται συνήθως εἰς τὰ φυσικὰ θειοῦχα ὕδατα καὶ χαρακτηρίζονται ὡς ἐνέχοντα ἐντὸς τοῦ πρωτοπλάσματος εὐδιάκριτα κοκκία θείου.

Οἱ ποσοτικοὶ γενομένοι προσδιορισμοὶ ἐφ' ἑκάστης τῶν πηγῶν ἐπὶ τῶν κυριωδῶν συστατικῶν, τὰ αὐτὰ περίπου εὐρήθηντα εἰδικὰ θάρη τούτων, αἱ ὀλίγον τι παραλλάσσουσι θερμοκρασίαι πεθεοῦ. περὶ τοῦ ἐνιαίκου τῶν πηγῶν τῶν ἱαματικῶν τούτων ὑδάτων τῶν Μεθάνων, ὧν τὰ ὕδατα εἰς τὰν ἄνωτα στρώματα διακλαδιζόμενα ἐκχέονται δ.ἀ τῶν διαφόρων βρωγμῶν τῶν ἐπικεμένων ἀσβεστολιθικῶν βράχων καὶ διατρεοῦσι τὰ πλείονα μὲν ὡς διατρέχοντα, μέχρις οὐ φθάσωσιν εἰς τὰ πρὸς ἔκχυσιν στόμα, τὴν αὐτὴν περίπου ἀπόστασιν, τὴν αὐτὴν περίπου θερμοκρασίαν καὶ τῆ

αὐτὰ κατὰ προσέγγισιν ποσὰ τῶν σπουδαιότερων ἐκ τῶν ἀερωδῶν αὐτῶν συστατικῶν τὰ δ' ἄλλα, τὰ καὶ ὀλιγώτερα, τὰ ἐπὶ τῆς περιοχῆς μάλιστα τοῦ τετάρτου συμπλέγματος ἐκθλύζοντα, ὡς διατρέχοντα πλείους διακλαδώσεις, καὶ διὰ πετρωμάτων πολλὰς τὰς βρωγμὰς ἐχόντων διερχόμενα, ψύχονται περισσότερον καὶ ἀπολύουσι μέρος τῶν ἀρχῆθεν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων ἀερίων, ὧν ἕνεκα καὶ ψυχρότερα καὶ πτωχότερα εἰς ἀερώδη συστατικὰ ἡμῖν παρουσιάζονται.

Ἡ λεπτομερὴς ποσοτικὴ ἀνάλυσις τοῦ ὕδατος τῆς κυρίας πηγῆς τοῦ τρίτου συμπλέγματος, ἧτις φαίνεται ἡ μᾶλλον προσπιλάζουσα τῇ ἀρχῇ ἀπάσας τὰς ἄλλας διατρεφούση πηγή, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὡς ἀντιπρόσωπος ὅλων δύναται νὰ θεωρηθῇ, ἀπέδειξεν ὅτι περιέχονται ἐν αὐτῇ τὰ ἐπόμενα συστατικά:

4000 γραμμάρια ὕδατος περιέχουσι

α) Συστατικὰ ζυγιζόμενα

Χλωριούχον νάτριον	29,7630 γρμ.
Χλωριούχον κάλιον	0,6960 »
Χλωριούχον μαγνήσιον	3,6948 »
Βρωμιούχον μαγνήσιον	0,0584 »
Θεικὸν ἀσβέστιον	2,4357 »
Θεικὸν μαγνήσιον	4,8486 »
Ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον	0,4600 »
Ἀνθρακικὸν μαγνήσιον	0,2250 »
Ὄξειδιον τοῦ σιδήρου	0,0038 »
Ὄξειδιον τοῦ ἀργιλίου	0,0019 »
Πυριτικὸν ὀξύ	0,0485 »
Ὄργανικαὶ οὐσίαι	0,0042 »
Ἀνθρακικὸν ὀξύ τῶν διασπαρακτικῶν ἀλάτων	0,3200 »
Ἀνθρακικὸν ὀξύ ἐλεύθερον	0,7218 »
Υδροθειον	0,0109 »

Ἄθροισμα ἀπάντων τῶν συστατικῶν 39,992 »

β) Συστατικὰ μὴ ζυγιζόμενα

- Ἀμμωνίας ἔχνη
- Νιτρικοῦ ὀξέος ἔχνη
- Φωσφορικοῦ ὀξέος ἔχνη
- Ἰωδίου ἔχνη
- Φθορίου ἔχνη ἐλάχιστα.

Ἐκ τῶν ἐκτεθεισῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν ἰδιοτήτων τῶν ἐξετασθέντων ὑδάτων καὶ ἐκ τῶν ληφθέντων ἀποτελεσμάτων τῆς ποσοτικῆς ἀναλύσεως ἐξάγεται ὅτι τὰ

SISMANOGLIO MEGAKO

ὕδατα τῶν Μεθάνων εἶναι ὕδατα θερμῶν θειούχων ἀλιπηγῶν πλουσίων εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ και δύνανται νὰ καταταχθῶσιν ἐν ταῖς γνωσταῖς τῆς Εὐρώπης θερμαῖς θειούχοις ἀλιπηγαῖς Aachen, Baden (τῆς Ἑλβετίας) Saint-Gervais, Weilbach, Vriage, Creoul, Tereis, Aix-la-Chapelle, Burtcheid Mehadia, Piätigorsk, ὑπερτερῶσιν ὁμῶς ἀπασῶν τούτων κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, και κατὰ τὸ ποσὸν τῶν ἐν διαλύσει ἀλάτων, ὧν ἕνεκα και προσομοιάζουσι κατὰ σύστασιν τοῦ στερεοῦ αὐτῶν ἀλατούχου ὑπολείμματος πρὸς τὰς γνωστὰς τῆς Εὐρώπης ἀλιπηγὰς (Nauheim [Wilhelmsprudel], Kissingau, Münsteram Stein, Neundorf, Pyrmont και Salzflen).

Δύνανται δὲ νὰ χρησιμοποιηθῶσι τὰ ὕδατα ταῦτα εἰς λευτρά ὅπου και ὅπως τὰ τῶν ἀνωτέρω πηγῶν ὕδατα παραγγελλόμενα ὡς ἡ Φαρμακολογία ὀρίζει.

α') πρὸς χρόνια πάθη τοῦ δέρματος, ὄλο, πιτυριάσεις, ψωριάσεις, ἄκνας, ἐλεφαντιάσεις, λειχήνας, κνήπας, ἐκζέματα χρόνια, ἰχθύρας και ψώρας κοινῆς, πρὸς ἃς οὐ μόνον λουτρά και πλύσεις ἐφαρμύζονται, ἀλλὰ και ἐπιθέματα ἐκ τῆς ἰλύος τῶν ὑδάτων.

β') πρὸς χρονίους ρευματισμούς, πόρους, ἀγκυλώσεις ψευδεῖς, δυσκαμψίας, ἀλγῆ και δυσχρηστίας τῶν σκελῶν μετὰ τραύματα.

γ') πρὸς ψυκτικῆς ἥπατος και σπληνός, πρὸς χρινίους κατάρρους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, και πρὸς τὰς διὰ μολύβδου, ὑδραργύρου και ἀρσενικοῦ δηλητηριάσεις.

A. K. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΟΔΟΝΤΩΝ

Οὐδὲν μέλος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος εἶνε ἐκτεθειμένον εἰς πλειοτέρας ἀσθενείας ὅσον αἱ ὀδόντες. Τὰ ὠφελιμώτατα ταῦτα ὄργανα, ἅτινα εἶνε χρήσιμα πρὸς μάσσησιν τῶν τροφῶν και πρὸς ἀρθρωσιν τοῦ λόγου και τὰ ὅποια διατηρούμενα καλῶς εἶνε και κόσμημα και ἐγκαλλώπισμα τοῦ προσώπου, καταστρέφονται εἰς τινὰς ἀνθρώπους τόσον ταχέως, ὥστε κατὰ τὸ τριακοστὸν μὲν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν δὲν βλέπει τις ἐντὸς τοῦ στόματός των ἢ κολοβώματα μόνον και ἐρείπια ὀδόντων. Ὅσοι δὲ ὁ χρόνος προχωρεῖ, τόσο αὐξάνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων τῶν φερόντων ἐσθαρμένους ὀδόντας. «Καθ' ἑκαστὴν θαυμάζω», λέγει Ἀμερικανὸς τις μέγας ὀδοντοίατρός, «πῶς εὐρίσκονται εἰσέτι ποὺ και ποὺ ἀνθρωποὶ φέροντες ὑγιεῖς ὀδόντας.» Ἄλλοι δὲ προφητεύει ὅτι μετὰ μίαν ἑκατονταετηρίδα οὐδεὶς πεπολιτισμέ-

νος ἀνθρώπος θὰ ἔχη ὑγιεῖς ὀδόντας· δὲν ἔχει ποσῶς ἄδικον, ἐὰν αἱ βλάβαι τῶν ὀδόντων προχωρῶσι μετὰ τῆς αὐτῆς δυνάμεως, μεθ' ὅσας μέχρι σήμερον. Πρὸ ἡμῶν εἴτους εἶδον παῖδα 14 ἐτῶν φέροντα 12 τεχνητοὺς ὀδόντας ἐν τῇ ἀνω σιαγόνῃ. Δὲν εἶνε τοῦτο τρομερὸν; Οἱ πρόγονοί μας ὀλίγον μόνον ἔπασχον ἐκ τῶν ὀδόντων· μὲν πού και ποὺ ἐκούφαινε ὁδοῦς τις, και οἱ ὀδόντες ἐπιπτον μόνον τῶν κατὰ τὸ ἔσχατον γῆρας, ἀνευ πίνων, ὅπως συμβαίνει και σήμερον κατ' ἐξαιρέσιν. Ἀλλὰ πόθεν προέρχεται ἡ μεταβολὴ αὕτη και εὐπάθεια τῆς νέας γενεᾶς ὡς πρὸς τοὺς ὀδόντας;

Κύρια ἀφορμαὶ τῶν νοσημάτων τῶν ὀδόντων εἶνε ὁ τρόπος τοῦ σημερινοῦ βίου, ἰδίως δὲ αἱ τροφαὶ ἡμῶν, ἡ κακὴ περιποίησις τῶν ὀδόντων, τέλος δὲ ὅλη ἡ σωματικὴ ἡμῶν προδιάθεσις.

Ἐξετάσωμεν πρῶτον τὰ τῆς τροφῆς. Εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ ἡμέτερος αἰὼν ἐπλασε τοσαύτην ποικιλίαν τροφῶν, ὥστε οἱ κοιλιόδουλοι εἶνε περιχαρεῖς. Δυστυχῶς ὁμῶς μεθ' ὅσας τὰς προόδους τῆς μαγειρικῆς και τῆς ζαχαροπλαστικῆς δὲν εὐρέθη εἰσέτι τὸ μέσον νὰ μεταβάλλωμεν τοὺς ὀδόντας ἡμῶν εἰς ἀδαμαντίνους ἢ πυριτίνους, διότι ἐκ τοιούτων οὐσιῶν ἔπρεπεν οὗτοι νὰ εἶνε πεπλασμένοι, ὅπως μὴ προσβάλλωνται ὑπὸ τῶν τροφῶν. Καὶ ἐν πρώτοις ἐπιβλαβίσταται ἐκ τῶν τροφῶν ἡμῶν εἰς τοὺς ὀδόντας εἶνε αἱ ὀξυνοὶ, τὰ ξυνά, ὅπως κοινῶς λέγομεν. Ἐνταῦθα δὲ δύναται τις νὰ διακρίνη δύο εἰδῶν σιτία και ποτά. Ἀφ' ἑνὸς μὲν τροφᾶς, αἵτινες αὐταὶ περιέχουσιν ὀξέα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοιαύτας, αἵτινες διὰ ζυμώσεως και ἀποσυνθέσεως ἐντὸς τοῦ στόματος μεταβάλλονται εἰς ὀξέα. Αἱ τροφαὶ ἀναμίγνυνται συνήθως μετ' ὀξους. Ἐὰν δὲ ἐντὸς τοῦ ὀξους τούτου θέσωμεν ὀδόντα τινὰ, θὰ διαλυθῇ οὗτος ἐντὸς μιᾶς ἢ δύο ἡμερῶν, διαλυομένης τῆς τιτάνου, τῆς ἀποτελούσης τὸ σημαντικώτερον μέρος τῆς οὐσίας αὐτοῦ. Τί δὲ ἄλλο εἶνε τὸ κοῦφωμα τῶν ὀδόντων (τερηδῶν) ἢ διάλυσις μέρους τῆς τιτάνου τοῦ ὀδόντος; Ἡ διάλυσις δὲ αὕτη γίνεται διὰ τῶν ἐντὸς τοῦ στόματος εἰσαγομένων ὀξέων ἢ τοῦ ἐντὸς αὐτοῦ σχηματιζομένου ὀξικοῦ ὀξέος (ὀξους), ὑδροχλωρικοῦ ἢ γαλακτικοῦ, ἅτινα παράγονται ἐντὸς τοῦ στόματος διὰ χημικῶν ἀποσυνθέσεων, ἤτοι διὰ ζυμώσεων. Ὅλοι δὲ αἱ τροφαὶ εἶνε ἐπιδεδιχηταὶ ζυμώσεως ἐντὸς τοῦ στόματος, ἰδίως δὲ ὅταν μένωσι χρόνον τινὰ ἐπὶ θέσεων, ἀφ' ὧν δὲν δύνανται ν' ἀπομακρυνθῶσι διὰ τῶν κινήσεων τῆς γλώσσης και τῶν χειλέων, ἤτοι μετὰ τῶν ὀδόντων ἢ ἐπὶ τῶν κοιλοτήτων τῶν τραπεζιτῶν τῶν κειμένων μετὰ τῶν ἐξοχῶν τῆς μασσητικῆς αὐτῶν ἐπιφανείας. Ἐνεκα τούτου δὲ αὐταὶ αἱ χῶραι πρῶται καταλαμβάνονται ὑπὸ τερηδόνος. Ἐπάρχουσι μάλιστα και παραδείγματα, καθ' ἃ ὀλίκληρον τὸ ἡμισυ τῆς σιαγόνος ἐνεκρώθη, διότι ἀνθρώπος τις μὴ μασσῶν διὰ τοῦ μέρους τούτου τῶν σιαγόνων, ἕνεκα τῶν πόνων κίλου τινὸς ὀδόντος, ἐμάσσα μόνον διὰ τοῦ ἑτέρου.

Οἱ κοῖλοι ὀδόντες (κούφιοι) εἶνε ἀφ' ἑτέρου ἐστία ἀποσυνθέσεως και διὰ τοὺς λοιποὺς ὀδόντας, διότι αἱ τροφαὶ, εἰσδύουσαι ἐντὸς αὐτῶν, δυσκόλως ἐξέρχονται και ἀποσυντίθενται ἐνταῦθα. Ἐνεκα τούτου δὲ συχνότατα πλησίον κίλου τινὸς ὀδόντος εὐρίσκομεν ἕτερον ὑγιᾶ προσβεβλημένον.

Τὸ σάκχαρον καὶ αἱ σακχαροῦχοι οὐσαὶ διαμένουσαι χρόνον τινὰ ἐν τῷ στόματι ζυμοῦνται εὐχερίστατα. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ ἐπιβλαβὴς ἐπίδρασις τοῦ σακχάρου ἐπὶ τῶν ὀδόντων. Καὶ ὁ οἶνος, ἄτε περιέχων ἐλάχιστα ποσὰ ὀξείας, εἶνε εἰς τοὺς ὀδόντας ἐπιβλαβής, δὲ καὶ οἱ δεινοὶ οἶνοπόται, ἰδίως δὲ οἱ οἶνογενῶσαι, ἔχουσι ὀδόντας σαθροὺς.— Δυστυχῶς ἐνίοτε συντελεῖ καὶ τὸ ἐπάγγελμα εἰς φθῆραν τῶν ὀδόντων οἱ χημικοὶ π. χ. οἱ εἰσπνέοντες ἀτμοὺς ὀξείων διαφόρων, οἱ ζαχαροπλάσται καὶ σακχαροποιοὶ ἔχουσι συνήθως τερηδόνας τῶν ὀδόντων, διότι ἡ κόνις τοῦ σακχάρου καθημένη μεταξὺ εὐλῶν καὶ ὀδόντων ἀποσυντίθεται.

Τοὺς ὀδόντας βλάβπτουσι καὶ τὰ λίαν ἀλατισμένα φαγητά, δρῶντα ἐπ' αὐτῶν ὅπως καὶ τὰ ὄξυνα. Καὶ ἡ ταχία δὲ ἀλλαγὴ θερμῶν φαγητῶν ἢ ποτῶν καὶ ψυχρῶν εἶνε ἐπιβλαβής, διότι προκαλεῖ βήγματα τῆς ἀδαμαντίνης οὐσίας (σμάλτου), τῆς εἰς λεπτὸν στρώμα ἐπικαλυπτούσης τοὺς ὀδόντας.

Αὗται εἶνε ἐν συντόμῳ αἱ ἀπὸ τῶν τροφῶν βλάβαι τῶν ὀδόντων.

Προσθετόν δ' ἐνταῦθα ὅτι ἅπασαι αὗται αἱ βλάβαι ἔχουσι ὡς τελικὴν ἀφορμὴν βακτηρία, ἃτινα ἀναπτύσσονται εἰς τὰς θέσεις. Ἐνθα ἐπῆλθε πρότερον ἡ διάλυσις τῆς τιτάνου ἐκ ζυμώσεως τῶν τροφῶν. Τὰ βακτηρία ταῦτα, καλούμενα λεπτίτριχες, εὐρίσκονται πάντες ἐντὸς τοῦ στόματος ἐπὶ τῶν ὀδόντων, τῶν εὐλῶν καὶ τῶν ἔσω τῶν παρειῶν κ.τ.λ. Ἐν κα τῶν βακτηρίων τούτων προκαλεῖται ἡ σήψις τῶν ὀδόντων, ἐκ ταύτης δὲ προέρχεται ἡ κακὴ ὀσμὴ τοῦ στόματος τῶν ἐχόντων κίλους ὀδόντας.

Δεύτερος λόγος τῆς κακῆς τῶν ὀδόντων καταστάσεως εἶνε τὸ εἶδος τῆς περιποιήσεως αὐτῶν. Δυστυχῶς δὲ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν ἀνθρώπων δὲν φροντίζει ποσῶς διὰ τοὺς ὀδόντας του, καὶ ὅτι καὶ εἰ θεραπεύοντες αὐτοὺς τοὺς καθαρίζουσι κακῶς καὶ ἐπιβλαβῶς. Εἰς τὰ ἐπιβλαβῆ δὲ καθαρτικὰ τῶν ὀδόντων μέσα ἀνήκουσι ἡ κεκοιναμένη κίσσηρις (ἀλαφρόπετρα), ὁ ἀνθραξ τῶν σκλητροξύλων δένδρων, ὅστις πρὸς τῆ βλάβῃ ἐκ τῆς ἀποτριβῆς τῆς ἀδαμαντίνης οὐσίας τῶν ὀδόντων παράγει καὶ ἀνεξάλειπτον μελανὸν ἴχνος ἐπὶ τῶν εὐλῶν. Χειροτέρα τοῦ ἀνθρακος τούτου εἶνε ἡ τέφρα τῶν σιγάρων ἢ πούρων, διότι διαλύει εὐχερίστατα τὰ ἄλατα τῶν ὀδόντων. Καὶ ἡ διαρκὴς δὲ χρῆσις σάπυκος πρὸς πλύσιν αὐτῶν δὲν εἶνε ὠφέλιμος, διότι εἰ ὀδόντες γίνονται ἐνίοτε δι' αὐτοῦ λίαν εὐαίσθητοι. Τέλος βλάβπτουσι τοὺς ὀδόντας καὶ ὅλαι αἱ μυστηριώδεις ὀδοντοκόνις, αἱ ἀναγγελλόμεναι διὰ τῶν ἐφημερίδων, αἵτινες περιέχουσι μὲν οὐσίας, δι' ὧν οἱ ὀδόντες εαυτοστιγμαί γίνονται κατάλευκοι καὶ λάμπουσιν, ἀλλ' ἕνεκα αὐτοῦ τούτου τοῦ λόγου εἶνε καταστρεπτικαί. Αἱ οὐσαὶ αὗται, αἱ ἔχουσαι τὸ πολὺ ἀξίαν 20 λεπτῶν, τωλοῦνται ἀντὶ δύο φράγκων ἢ καὶ περισσύτερον καὶ καταστρέφουσι τοὺς ὀδόντας. Ὅτι δὲ εἴπομεν διὰ τῆς ὀδοντοκόνις τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ διὰ τὰ ὕδατα πρὸς πλύσιν τῶν ὀδόντων.

Ἐκτὸς τῶν μεταχειριζομένων τὰ ἐπιβλαβῆ ταῦτα μέσα πρὸς καθαριότητα τῶν ὀδόντων ὑπάρχουσιν ἄλλοι, οἵτινες, καίτοι ἔχοντες καλοὺς σχετικῶς ὀδόντας, βλάβπτουσι αὐτούς, διότι νομίζουσιν ὅτι δι' αὐτῶν δύνανται νὰ πράξωσι τὰ πάντα, νὰ

ἐξαγάγωσι π. χ. καρφίον τι ἐμπέπηγμένον, νὰ θραύσωσι κάρυα καὶ τὰ τοιαῦτα. Καὶ ἐπὶ βραχὺν μὲν χρόνον οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οὐδεμίαν βλάβην αἰσθάνονται, ἀλλ' οἱ ὀδόντες αὐτῶν, ἀποκτῶντες βραγάδας, γίνονται ἐπιδεκτικοί, ὅπως ἀναπτυχθῆ ἐπ' αὐτῶν τερηδῶν.

Μεγίστην τέλος ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ὀδόντων ἔχει καὶ ὄλη ἡ ἰδιοσυστασία τοῦ σώματος. Ἄνθρωποι ἰσχυροὶ καὶ βωμάλαιοι ἔχουσι συνήθως καὶ ἰσχυροὺς ὀδόντας, καχεκτικοὶ δὲ κακοὺς καὶ εὐπαθεῖς. Ὅταν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ εἶχον κακοὺς ὀδόντας, τοιοῦτους θὰ ἔχωσι καὶ τὰ τέκνα. Οἱ καλοὶ ἢ κακοὶ ὀδόντες εἶνε κληρονομικοί. Ἐνίοτε ὅμως, καίτοι μὴ ὑπαρχούσης προδιαθέσεως, εἰ ὀδόντες τερηδονίζονται ταχέως, ὅταν κατὰ τὴν ὀδοντοφυίαν ἐπέλθωσιν εἰς τὸ ἄτομον νόσι βαρεῖαι καὶ ἐξασθενωτικά.

Νῦν ὅμως γεννᾶται τὸ ζήτημα, πῶς νὰ διατηρῶμεν τοὺς ὀδόντας ἡμῶν ὑγιεῖς; Οἱ πρὸς τοῦτο κανόνες ἐξάγονται ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων, συνοψίζονται δὲ ὡς ἑξῆς:

Ἄσφ δυνατόν μικροτέρα εἰσαγωγή εἰς τὸ στόμα σιτίων καὶ ποτῶν, ἐπιβλαβῶν εἰς τοὺς ὀδόντας, καθαρότης δὲ αὐτῶν καὶ προσοχὴ ὅταν ἀναφανῶσι κοιλότητες. Ὁ τρώγων φαγητὰ ὄξυνα δέον νὰ καθιστᾷ αὐτὰ ὡς οἶόν τε ἀβλαβῆ. Ὁ μὴ δυνάμενος νὰ καθαρίσῃ εὐθὺς τοὺς ὀδόντας καλὸν εἶνε νὰ εἰσάγῃ καὶ τηρῆ ἐντὸς τοῦ στόματος ὀλίγον ὕδωρ.

Ἄσφ θέλων νὰ διατηρῆ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ καθαροὺς πρέπει, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς λογικῆς, νὰ καθαρίζῃ αὐτοὺς εὐθὺς μεθ' ἕκαστον γεῦμα. Πρὸς τοῦτο δὲ δέον ν' ἀποφεύγῃ τὴν χρῆσιν τῆς ὀδοντογλυφίδος, ἥτις ἔχει μὲν τὰ καλὰ αὐτῆς, ἀλλὰ δύναται συγχρόνως καὶ νὰ βλάβῃ ὅταν γίνηται συχνὴ αὐτῆς χρῆσις, ἐξ ἧς τὰ οὐλα ἀποξίνονται τῶν ὀδόντων. Καλλίτεροι ὀδοντογλυφίδες εἶνε αἱ ἀπὸ λοξῶν τετμημένων πτερῶν χηνῶν συνιστάμεναι, χερίσται δὲ αἱ παρ' ἡμῖν εἰσαχθεῖσαι ἐν τοῖς ξενοδοχείοις ἐκ τῶν ποδίσκων τῶν ἀνθέων τοῦ ἄμμιο (καρίγανα). Ἄπαξ τῆς ἡμέρας δέον νὰ γίνηται καὶ γενικὸς καθαρισμὸς τῶν ὀδόντων, τὸ ἑσπέρας πρὸ τοῦ ὕπνου καλλίτερον ἢ τὸ πρωί, διότι οὕτω μένουσι οἱ ὀδόντες δι' ὄλης τῆς νυκτός, τουτέστιν ἰκανὸν χρόνον, προπεφυλαγμένοι βλαβερῶν ἐπιδράσεων. Ἐὰν ἀποπλύνωμεν τοὺς ὀδόντας τὸ πρωὶ εὐθὺς μετὰ τὸν καφεῖ ἢ μετὰ τὸ πρόγευμα, εἰσάγομεν νέας ζυμώσιμους οὐσίας εἰς τὸ στόμα. Καλὸν εἶνε ἐπίσης καὶ δι' ὄλης τῆς ἡμέρας ν' ἀποπλύνῃ τις τὸ στόμα κατὰ καιροὺς δι' ὕδατος, ἐὰν δύναται.

Ἄσφ γενικὸς καθαρισμὸς τῶν ὀδόντων γενέσθω διὰ μαλακῆς ψηκτρίδος (βρούτσας) ἐκ τριῶν καὶ τινος ὀδοντοκόνεως ἀβλαβοῦς.

Καλὴ δὲ ὀδοντοκόνις εἶνε κόνις κατεσκευασμένη ἐκ λεπτοτάτης κόνεως μαλθακῆς κρητίδος (τεμπεσίρι) ἢ ἐκ τῆς ἐν τοῖς φαρμακείοις εὐρισκομένης λεπτοτάτης παιπύλης ἐξ ἀνθρακικῆς τιτάνου, ἐν ἣ θέτομεν καὶ ἔλαιόν τι ἀρωματικόν, ῥοδέλαιον, μινθέλαιον ἢ καφουράν, βάμμα μύρρας κ.τ.λ. πρὸς εὐοσμίαν.

Καθαριζέσθωσαν δὲ οἱ ὀδόντες διὰ τῆς ψηκτρίδος οὐ μόνον ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, ὅπως καθαρισθῶσι καὶ τὰ μεταξὺ τῶν

οδόντων κενά, πρὸς δὲ καὶ ἡ μασσητικὴ ἐπιφάνεια τῶν τραπεζιτῶν. Τέλος ἀποπλευ-
νέσθω τὸ στόμα δι' ἡμίσεος ποτηρίου ὕδατος, περιέχοντος περὶ τὰς 20 σταγόνας
οἰνοπνεύματις ἢ ὕδατος τῆς Κολωνίας.

Ἐνὸς ὅμως καὶ μεθ' ὅλας τὰς περιποιήσεις τῶν οδόντων γεννῶνται ἐντὸς αὐ-
τῶν κοιλότητες, τὰς ὅποιας οὔτε ὑποπτέει τις πρὶν ἢ ὁ ἄρρωστος αἰσθανθῆ
πόνου. Ἐνεκα τούτου εἶνε καλὸν ἄπαξ τοῦλάχιστον τοῦ ἔτους νὰ ἐπιδεικνύωμεν
τοὺς οδόντας ἡμῶν εἰς ἐπιστήμονά τινα ὀδοντοίατρον ἢ χειρουργόν, διότι
πολλάκις δύναται ὁ ἰατρὸς νὰ προλάβῃ ἀρχομένην τοῦ οδόντος τερηδόνα καὶ σώσῃ
αὐτόν. Ὁδούς, προκαλῶν πόνους θριμείς, εἶνε συνήθως ἀπωλοῦς.

A. C.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ἌΡΤΟΣ

Τὰ ἐκ τῆς ἀλέσεως τῶν διαφόρων σιτηρῶν ἄλευρα διὰ τῆς μεθ' ὕδατος μίξεως,
εἶτι δὲ διὰ τῆς φυράσεως καὶ τῆς ὀπτήσεως παρέχουσα τὰ διάφορα εἶδη τοῦ ἄρ-
του, τὸν σίτινον ἄρτον, τὸν ἄρτον τῆς βρίζης (σικαλίτην) τὸν κριθινόν,
τὸν μικτὸν ἄρτον, ἦτοι τὸν ἐκ σίτου καὶ βρίζης ἢ κριθῆς, τὸν ἐκ βρόμου ἄρτον
καὶ τὸν ἐξ ἀραβοσίτου. Θρεπτικώτερος πάντων ὁ σίτινος.

Ὁ ἐκ καλῆς ποιότητος σιταλεύρων καλῶς ζυμωθεὶς, φυραθείς καὶ ὀπτηθείς σί-
τινος ἄρτος διακρίνεται ὡς ἑξῆς:

1) Ἡ ἐξωτερικὴ αὐτοῦ ἐπιφάνεια εἶναι χρώματος ἐρυθροφαίου, οὐχὶ δὲ ὤχρου,
οὐδὲ μέλανος, στιλπνὴ, ἄνωθεν μὲν κεκυρτωμένη, κάτωθεν δὲ πεπλατυσμένη.

2) Τὸ φλόγωμα (κόρα) εἶναι πανταχόθεν κλειστὸν καὶ ἄνευ ῥηγμάτων, κρούμε-
νον δὲ παράγει ἤχον ὀξύ, καὶ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ψιχῆς δὲν ὑπάρχουσι κενὰ
χώροι, οὐδ' ἡ γεῦσις του εἶναι πικρά.

3) Ἡ ψιξ (ψίχα) εἶναι σπογγώδης ἔχουσα οὐχὶ μεγάλας καὶ ἀκανόνιστους, ἀλλὰ
μικράς καὶ ὁμοσχήμεους ὀπᾶς. Ἐλαστικὴ, ταχέως ἐξαφανιζομένων τῶν ἐπ' αὐτῆς διὰ
τῶν δακτύλων παραγομένων μικρῶν ἐσχυῶν ἐν ὕδατι ἐξογκοῦται, ἐπὶ προσφάτου
τομῆς ἀναδίδει ὀσμὴν εὐάρεστον, οὐχὶ δὲ ἀγρῆ καὶ προσομοίαν τῆ τοῦ εὐρώτος.

ΔΙΠΥΡΙΤΗΣ

Ὁ ἐκ καλῆς ποιότητος σιταλεύρων διὰ τῆς μεθ' ὕδατος μίξεως τῆς τελείας αὐ-
τοῦ φυράσεως (ἀναθεώματος) διὰ τῆς καλῆς ὀπτήσεως καὶ διὰ τῆς ἐν ὑπιθέρμοις

χώροις ἢ καὶ δι' ἀπλοῦ ἀερισμοῦ ἐντελοῦς ἀποξηράνσεως κατασκευαζόμενος διπυ-
ρίτης κέκτηται τὰς ἐπομένας ιδιότητας.

1) Τὸ φλόγωμα (κόρα) αὐτοῦ ἔχει ξανθόφαιον χρῶμα, πάχος δὲ μικρόν· εἶναι
λείον καὶ ὁμοειδὲς ἄνευ ῥηγμάτων καὶ κοιλωμάτων ἢ καὶ ἐξογκωμάτων.

2) Ἡ ψιξ (ψίχα) αὐτοῦ εἶναι λευκὴ ἢ κιτρινόλευκος, λεπτὴ δὲ καὶ πυκνὴ, καὶ
δὲν περιέχει χώρους κενούς.

3) Ἡ ξήρανσις εἶναι ἐντελής καὶ μέχρι τοῦ κέντρου ὁμοειδῆς καὶ ἀναγνωρίζεται
τοῦτο, πρῶτον μὲν ἐκ τῆς ὕψης τοῦ θραύσματος, ἥτις εἶναι ὑπόστιλπνος, εἶτα δὲ
ἐκ τῆς ὀξύτητος τοῦ ἤχου, ὃν παράγει ὁ διπυρίτης ἐλαφρῶς κρούμενος ἐπὶ στερεοῦ
σώματος καὶ τελευταῖον ἐκ τοῦ ὅτι τεμάχιον τούτου μεταξὺ τῶν χειρῶν πιεζόμε-
νον δὲν κάμπτεται, ἀλλὰ θλάται.

4) Τεμάχια τοῦ διπυρίτου ῥιπτόμενα ἐν ὕδατι ἐπιπλέουσι, δὲν διαμερίζονται ἐν
αὐτῷ, διαθρέχονται ἐν βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι καὶ μαλακύνονται καθ' ὅλην
τὴν μᾶζαν των.

5) Ὁ διπυρίτης ἔχει τὴν ὀσμὴν καὶ τὴν γεῦσιν εὐάρεστον, μασσόμενος δὲ δια-
θρέχεται ὑπὸ τοῦ σιέλου εὐκόλως καὶ μεταβάλλεται εἰς ζύμην.

6) Οὔτε θρύπτεται οὔτε θραύεται πολὺ εὐκόλα, ὥστε ἀντέχει κατὰ τὴν διαχεί-
ρισίν του θραυόμενος δὲ διαρρήγνυται εἰς τεμάχια καὶ οὐχὶ εἰς τρίμματα.

7) Δὲν εἶναι προσθεβλημένος οὔτε ὑπὸ μυκήτων οὔτε ὑπὸ ἐντόμων εὐκόλως, ὅ-
ταν ὑπάρχωσι, φαινομένων διὰ λεπτομεροῦς τοῦ θραύσματος ἐξετάσεως. Ἐντομί-
θρωτος διπυρίτης φέρει ἰδίως ἐν τῇ ψυχῇ πλείονας ὀπᾶς καὶ διόδους, εἶναι δὲ εὐ-
θραυστος, καὶ ἐν ζέοντι ὕδατι θαπτιζόμενος, παρέχει μετ' ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας
τοῦ ὕδατος τὰ φθείροντα τοῦτον ἕντομα.

ΣΙΤΟΣ

Ἐν τῷ ἐμπορίῳ διακρίνουσι συνήθως τρία εἶδη σίτου τοὺς μαλακούς, τοὺς
σκληροὺς καὶ τοὺς ἡμισκληροὺς.

Οἱ μαλακοὶ σίτοι, σίτοι εὐκράτων ἢ καὶ βορείων κλιμάτων, εἰσὶν ἀδιαφανεῖς.
τὸ δ' ἐσωτερικὸν αὐτῶν εἶναι ἀλευρώδες καὶ τὸ θραῦσμα ἀλαμπές καὶ λευκόν. Ἀ-
λεθόμενοι παρέχουσιν 72—73% λευκὰ ἄλευρα· τὸ ἑκατόλιτρον αὐτῶν ζυγίζει 77
χιλιόγραμμα.

Οἱ σκληροὶ σίτοι παράγονται μὲν ἐν ταῖς μεσημβριναῖς χώραις, ἔχουσι δὲ
θραῦσμα κερατοειδές καὶ στιλπνόν καὶ εἶναι ἡμιδιαφανεῖς, πυκνοὶ ξανθοὶ καὶ οἱ ἔ-
λασσον ὑγροσκοπικοὶ σίτοι παρέχουσιν ὀλίγον πίτυρον καὶ εἶναι οἱ μᾶλλον βαρεῖς
ἐν ἑκατόλιτρον τούτων ζυγίζει 80—82 χιλιόγραμμα. Παρέχουσι δὲ ἀλεθόμενοι τὸ
μέγιστον ποσὸν τῶν ἀλεύρων ἦτοι 80—83%. Τὸ ἄλευρον αὐτῶν εἶναι ὑποκίτρινον.

Οἱ ἡμισκληροὶ σίτοι εἶναι καὶ οὔτοι σίτοι μεσημβρινῶν χωρῶν, τάσσονται
ὡς διάμεσοι τῶν δύο προηγουμένων, ἔχουσι τὸ ἐξωτερικὸν τῶν σκληρῶν καὶ τὸ ἐ-
σωτερικὸν τῶν μαλακῶν σίτων. Οἱ σίτοι οὔτοι εἶναι οἱ παρέχοντες τὰ κράτιστα ἄ-

λευρα και είναι οι μάλλον εν χρήσει εις την άρτοποιαν. Τò εκατόλιτρον αυτών ζυγίζει 78—80 χιλιογράμμα. Άλεθόμενοι δὲ παρέχουσιν 77—78 % άλευρα.

Οι μαλακοί σίτοι περιέχουσιν άζωτούχους ούσιαι, ήτοι τὰς μάλλον θρεπτικὰς ούσιαι του σίτου 10—15 % , οι σκληροί 18—22 % και οι ήμισκληροί 15—18 %· άλλ' ένίοτε φέρονται εις τὸ εμπόριον μαλακοί σίτοι, περιέχοντες πλειοτέρας άζωτούχους ούσιαι των σκληρών.

Γενικῶς δὲ οι καλῆς ποιότητος σίτοι είναι καθ' ολοκληρίαν μεστοί, έχουσι φλοιὸν λεπτόν, έσωτερικὸν πλήρες, είναι εὔηχοι, λείοι, πυκνοί και ξηροί, τὸ χρώμα αυτών είναι ζωηρὸν ξανθόν, οὐχί δὲ άμαυρόν. Θεωροῦνται δ' άπορριπτέοι οι έχοντες τὸν μεσαίον αὔλακα βαθύτατον, όσμὴν δυσάρεστον (σίτου άναμμένου) άναδιδομένην ιδίως κατά την μεταξύ των χειρῶν τριβήν, χρώμα βαθύ ξανθόν ή και κασταίνον· οι διαβρωθέντες υπό έντόμων, οι μὴ καλῶς κοσκινισθέντες και οι προσβληθέντες υπό μυκήτων, οι περιέχοντες σάμμον, υπολείμματα άχύρων ή και κόκκους άλλωτριών φυτῶν. Άπορρίπτονται δὲ προσέτι και οι σίτοι, ὧν τὸ εκατόλιτρον ζυγίζει έλαττον των 73 χιλιογράμμων.

ΒΟΥΤΥΡΟΝ

Κατά τούς αρχαίους χρόνους ήν άγνωστος παρ' Έλλησιν ή εύρηστίαι του βουτύρου πρὸς παρασκευήν μαγειρικῶν έδεσμάτων, πρῶτος δὲ ο Διοσκορίδης άναφέρει την εις ταῦτα χρησιμοποίησιν αυτου. Τὸ βούτυρον, ὅπερ είναι ή λιπαρά ούσία του γάλακτος, χωρίζεται από τούτου δι' άποδάρσεως, γινομένης ή δια των συνήθων μέσων τῆς έντός κάδων άναταράξεως, ή δια μηχανῶν επί τούτῳ κατασκευαζομένων.

Πλὴν του φυσικοῦ εκ του γάλακτος βουτύρου φέρεται από τινων χρίνων εις τὸ εμπόριον και τεχνητὸν βούτυρον (beurre de margarine), ὅπερ κατ' αρχὰς μὲν έχρησιμοποιήθη κατά την πολιορκίαν των Παρισίων κατά τὸ 1870, ήδη δὲ άφθόνως εν Εύρώπῃ καταναλίσκεται υπό των άπορωτέρων οικογενειῶν και των κοινῶν έστιατορίων.

Τὸ τεχνητὸν τούτο βούτυρον δὲν περιέχει τὰς λιπαράς ούσιαι του γάλακτος, άλλὰ κατασκευάζεται εκ άλλων τοι ὤτων κατά πολὺ εύωνοτέρων.

Συνήθως λαμβάνονται πρόσφατα ζωικά λίπη, άτινα καθαίρονται των ίνῶν του κρέατος, πλύνονται δὲ δι' ὕδατος περιέχοντος ποσόν τι πιτύας πρὸς διάλυσιν του κυτταρώδους ίστου και εἶτα τίχονται εις ταπεινήν θερμοκρασίαν. Δια τῆς βραδείας φύξεως αυτών κατορθοῦται ο χωρισμός και ή άπομάκρυνσις του κατ' αρχὰς στερεοποιουμένου συστατικοῦ του λίπους, ήτοι τῆς στεατίνης. τὰ δὲ έναπομείναντα εὔτηχτότερα συστατικά αυτου, ή φοινικίνη, ή έλαϊνη μετά μικροῦ πισου στεατίνης, τηχόμενα εις θερμοκρασίαν ὀλίγον άπέχουσαν τῆς πρὸς τῆξιν του φυσικοῦ βουτύρου άπαιτουμένης, άναταράσσονται έντός κάδων μετά πρόσφατου γάλακτος, εκ ου προσλαμβάνουσι την γεῦσιν και την όσμὴν του εκ τούτου παραγομένου βουτύρου.

Τὸ βούτυρον δια την μεγάλην αυτου κατανάλωσιν πρὸς παρασκευήν έδεσμάτων και ήδυσμάτων νοθεύεται συνήθως δια ζωϊκῶν λιπῶν ή τεχνητου βουτύρου, σπανιότερον δὲ δια πόλτου γεωμήλων, άλεύρου σιτηρῶν και κόνεων κρητίδος και γύψου, χρώννυται δὲ δια κιτρίνων χρωστικῶν ούσιων.

Α. Δ.

ΣΑΚΧΑΡΟΝ

Προϊὸν τέχνης, εξαγόμενον εκ του ὀπίσματος του σακχαροκαλάμου, φυτου ίθαγενοῦς τῆς Ινδικῆς, νῦν δὲ καλλισργουμένου εν τε Αιγύπτῳ και εν Άμερικῇ, εἶτι δὲ και εκ του ὀπίσματος τῆς βίζης του σεύτλου, φυτου άνα πᾶσαν την Εύρώπην καλλισργουμένου.—Περιέχεται μὲν σάκχαρον ίκανόν και εν τῇ σακχαρίδει σφενδάμῳ, και εν τῇ έντεριώνῃ φοινίκων πολλῶν, κατ' έξοχήν εν τῷ περι την Π. λ. μύραν φοίνικι, και εν πολλοίς άλλαις φυτοίς, άλλ' έξάγεται εκ μόνων των δύο πρώτων φυτῶν εις χρῆσιν κοινήν. Τὸ εκθλιβέν ὀπισμα εκείνων, άποκαθαρισθέν δι' ασβέστου, συμπυκνοῦται δι' έξατμύσεως, και κρυσταλλοῦται εις σάκχαρον τὸ κερωσμένον και κιτρινομέλαν, άφ' εἰς πάλιν καθαρισθέντος δι' άπνηθρακωμένων ὀστων άπολαμβάνεται τὸ καθαρόν σάκχαρον εις κρυστάλλους, ή έγγύνηται εις τύπους κωνοειδεις και άποπήγνυται ταχέως εις μάζαν κρυσταλλικήν.

ΜΕΛΙ

Χυμὸς εκκρινόμενος εκ των νεκταρίων αδένων των άνθῶν κάκειθεν άναμυζόμενος υπό τῆς μελιττουργοῦ μελίσης (Apis mellifica). Αί μέλισσαι, προκατεργασθεῖσαι τὸν γλυκὺν χυμὸν εν τῷ ίδίῳ σώματι, εις πλείονα ἴσως συμπύκνωσιν, έξεμουσιν εν τοίς των κυψελῶν κηρίοις, ὡς εν κοινῇ άποθήκῃ άποταμειουμένην τροφήν. Περιαιρεθέντα τὰ κηρία εκ των κυψελῶν, ή αποτίθενται οὔτως, ὥστε αυτόματον να έκρέυση τὸ μέλι τὸ παρθενικόν (Mel virgineum), ή εκθλιβονται, μικρὸν προῦποθερμανθέντα, ὅτε συνάγεται μέλι τὸ κοινόν.—Λευκὸν ή λευκίζον είναι τὸ πρῶτον και διαφανές, κιτρινωπὸν και μελιτόχρουν και ήμιδιαφανές είναι τὸ δεύτερον. Ὅσῳ δὲ μάλλον παλαιοῦται, τόσῳ και άδιαφανέστερον γίνεται και κιτρινωπότερον ή άμαυρότερον και κοκκωτόν. Διαχέει δὲ τὸ μέλι άρωμα άλλοτ' άλλο, κατά τὸ αἰθέριον έλαιον τὸ άναμυζηθέν εκ των άνθῶν, τὸ ὕμηττειον άποπνέει ὡς ο θυμός, τὸ τῆς Καρίστου ὡς ή ροδωνία, τὸ εκ ψευκοφόρων τόπων ὡς ή πεύκη, τὸ τῆς Καλαυρίας ὡς άνθος νάφης κτλ. δύναται δὲ τὸ μικροσκοπίον εκ των κόκκων τῆς άμβροσίας (του roselen), να έξαγγείλη τὸ είδος τῆς τροφῆς.

SISMANOGLIO
MEGARO

Γ Α Λ Α

Ὡς τροφή λαμβάνεται τὸ γυναικείον γάλα, τὸ ὄνειον, τὸ αἴγειον, τὸ ὄειον, τὸ βόειον καὶ τὸ ἵππιον, ἅτινα πάντα ἔχουσι τὰ αὐτὰ μὲν στοιχεῖα, διαφέροντα ὅμως ἀλλήλων κατὰ τὸ ποσόν.

Ἐγγύτατα τῷ γυναικείῳ γάλακι ἴσταιται, καὶ ἐπομένως ἐπιτηδειότατον ἵνα ἀναπληρώσῃ αὐτὸ εἰς τροφήν τῶν παιδῶν εἶναι τὸ ὄνειον γάλα, ἔπειτα τὸ τῆς αἰγός, εἶτα τὸ τῆς θαμάλως, καὶ τελευταῖον τὸ ὄειον. Ἄλλ' ἂν τὰ δύο τελευταῖα εἶδη τοῦ γάλακτος ἦναι δυσπεπτότερα διὰ τὸ πλῆθος τῶν λευκωματωειδῶν καὶ τοῦ λίπους, εἶνε ὅμως δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ θρεπτικώτερα ὅταν ὁ στόμαχος εὐεκτῆ.

Πάντων τῶν εἰδῶν τοῦ γάλακτος, ὅσα μεταχειρίζεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τροφήν, γλυκύτερον εἶναι τὸ τῶν ἵππων, ἔπειτα τὸ τῆς ὄνου καὶ εἶτα τὸ γυναικείον.

Κ Ρ Ε Α

Κρεῶν ἀπάντων τροφιμώτατα εἶναι τὰ βεῖα, ὧν περιττωματικώτερα τὰ χοίρεια ἔπονται τὰ βόεια, ὧν εὐπεπτότερα τὰ μόσχεια· εἶτα τὰ προβάτια, ὧν κουφότερα τὰ ἄρνια· εἶτα τὰ αἴγεια, ὧν ἄριστα τὰ ἐρίφεια, κάκιστα τὰ τράγεια· ὀλιγότροφα δὲ τὰ ὀρνίθια.

Κ Α Φ Ε Σ

Καρπὲς δειδρύου ἀειθαλοῦς τῆς Ἀβυσινίας κατὰ τὰς ἐπαρχίας Κόφας καὶ Ναρίας, ἐκείθεν μεταφυτευθέντος εἰς τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν, εἶτα δὲ καλλιεργηθέντος κατὰ τὴν Ἰαύαν, τὴν Βρασίλιαν καὶ τὰς πέριξ τροπικὰς νήσους.

Φέρονται εἰς τὸ ἐμπόριον πολλὰ εἶδη σπερμάτων καφέ, ὧν κράτιστα τὰ ἐξ Ἀραβίας (Μόκα) μικρά, στρογγύλα σχεδόν, ἀμαυρῶς κίτρινα καὶ ἀρωματικώτατα· δεύτερα τὰ ἐκ Βρασίλιας γλαυκοπρασινίζοντα· ἔσχατα τὰ ἐκ τῶν τροπικῶν νήσων, τὰ ξανθόπυρα, ἢ ὑπόλευκα.

Ἄριστον ποτὸν τὸ ἐγγυμα τοῦ καφέ ἐν μέτρῳ λαμβανόμενον, ἀγαπητὸν πλουσίαις καὶ ἀπαραίτητον τοῖς πένησι· πρόσφορον ποιηταῖς καὶ ῥήτορσιν, ἀνάγκη δὲ ἀναπόδραστος τοῖς κατοικοῖς τῶν ἀνατολικῶν καὶ μεσημβρινῶν χωρῶν, τοῖς ἐκχαυνομένοις ὑπὸ τῆς θερμότητος. Τὴν πρωίαν ἀποσοθεῖ τὸν ὕπνον· μετὰ πότον ἐκδι'κει τὴν ἐκ τοῦ οἴνοπνεύματος νάρκη· μετὰ κίπον ζωογονεῖ τὸ κεκμηκὸς σῶμα· μετὰ κάρματον νοερὸν ἐξάπτει πάλιν τὰς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἐνισχύει τὴν φαντασίαν. Πεινῶντα στόμαχον κατασιγάζει παραμυθῶν ἐν ποσόν, ὄθιν καὶ ἢ τῶν καφεποτῶν ὀλιγοφαγία καὶ ὠχρότης. Δυσπετοῦντα ἢ κοπιωδῶς πέπτοντα στόμαχον ἐνισχύει ἔστιν ὅτε εἰρή διὰ τοπικῆς δράσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς εὐαρίστου ψυχικῆς διεγέρσεως.

Ἡ κατάχρησις τοῦ καφέ, ἢ ἡ χρῆσις ἰσχυρῶν ἐγγυμάτων ἰσχυροῦ καφέ, φέρει βλάβας ἐν τε τῷ πεπτικῷ σωλήνι καὶ ἐν τῷ σώματι καθόλου, ἐχούσας πολλὴν τὴν ἀναλογίαν πρὸς τὰς ἐκ τοῦ οἴνοπνεύματος ἢ πέψις βλάπτεται, ἢ ὄρεξις καὶ τὰ βάλλεται, οἱ ἄνθρωποι γίνονται λιπόσαρκοι καὶ νευρικοί, εὐεπίφοροι εἰς ψυχικὰ πάθη καὶ ἀϋπνίαν, περιπίπτουσιν εἰς νωθρότητα τινα ῥεμβαστικὴν ἀξιοπαρατήρητον.

Τ Ε Ι Ο Ν

Θυμνὸν ἀειθαλές, ἐν Κορέα αὐτοφυές, ἐν τῇ Σινικῇ καὶ τῇ Ἰαπωνίᾳ θεραπευόμενον πολὺ, νῦν δὲ καὶ ἐν Βρασίλιᾳ καὶ τῇ πρὸς νότον Ἀφρικῇ καὶ ἔσχατως ἐν Σικελίᾳ.

Τὰ φύλλα τοῦ τείου συλλέγονται κατὰ τρεῖς περιόδους, τὰ μὲν πρῶτα κατὰ Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον, τὰ μικρότατα καὶ τιμιώτατα, τὰ δὲ δεύτερα κατ' Ἀπρίλιον, ἀρτιφυῆ καὶ πρεσβύτερα ἀναμιξ' χωριζόμενα ἔπειτα κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῶν, τὰ δὲ τρίτα κατὰ Μάϊον καὶ Ἰούνιον, τὰ μέγιστα καὶ κοινά.

Συλλεγένητα τὰ φύλλα σκευάζονται πολυειδῶς ὑπὸ τῶν Σινῶν φέρονται· δὲ εἰς τὸ ἐμπόριον πολυπληθέστατα αὐτῶν εἶδη, διαιρούμενα εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας, τὸ μέλαν τέιον καὶ πράσινον.

Τὸ μὲν πρῶτον, τὸ πλουσιώτατον στοιχείων δραστικῶν, συνίσταται ἐκ φυλλαρίων ἐπιπέδων ἢ καὶ ὀλίγων συνεστραμμένων. Τὰ φυλλάρια, ἅμυ βλαστήσαντα καὶ τὰ πρῶτα τῆς ὄλης βλαστήσεως, συλλεγένητα, ἀποτίθενται πρῶτον εἰς σωρούς καθ' ἑαυτά, ἕως οὗ ὑποστῶσι βαθμὸν τινα ζυμώσεως, εἶτα δὲ ὑποθερμάνονται εἰς ἀγγεῖα σιδηρᾶ, ἀεὶ ἀνακινούμενα, ἕως μαρνανθέντα ἐξιδρώσωσιν ὑγρὸν τι κίτρινωπόν, εἶτα δὲ ἐξαπλωθέντα ἐπὶ ψιθῶν εἰς ἀπόψυξιν, στρέφονται ἐλαφρῶς κυλιόμενα μεταξὺ τῶν παλαμῶν, καὶ ἐντίθενται εἰς κυλίνδρους, δι' ὧν διοχετεύεται ἀπὸ θερμῆς εἰς τελείαν ἀποξήρανσιν. Ἐπὶ τῆς κατεργασίας ταύτης ἀπύλλυται μέρος τοῦ αἰθερίου ἐλαίου· διὸ καὶ τὸ τέιον τοῦτο εἶναι ἤττον διεγερτικόν. Ρεσσο εἶνε τὸ κράτιστον εἶδος, ὑποδεέστερα ἢ Souchong, καὶ ἐφεξῆς ἢ Congo, Campoo, καὶ Linki - sam.

Τὸ δεύτερον, τὸ πράσινον τέιον σύγκριται ἐκ φυλλαρίων κυλινδρικῶς ἢ σφαιροειδῶς συνεστραμμένων, τεχνητῶς δὲ πολλακίς κεχρωσμένων καὶ ἡρωματισμένων. Τὰ φύλλα τούτου, χωρὶς νὰ προπεριέλθωσιν εἰς αὐτόματον ζύμωσιν στρέφονται ὡς ἄνω καὶ εἶτα ἀποστεγνοῦνται δι' ἀπαύστου κινήσεως καὶ ἀερισμοῦ. Πολλὰ τῶν εἰδῶν τοῦ πρασίνου τείου θάφονται διὰ ποικίλων βαρῶν. Τὸ τέιον τοῦτο πολλακίς εἶναι ἀρωματικώτερον τοῦ μέλανος, διότι ἐπιρραντίζεται διὰ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου πολλῶν εὐόσμων ἀνθέων. Κράτιστον εἶδος τοῦ τείου τούτου φέρεται τὸ αὐτοκινετικόν, τὸ Bing, ἢ Souloug, ἢ Haysan Thee καὶ ἢ Singlo Thee.

Τὸ ζέον ἐγγυμα τοῦ τείου διαχέει εὐάρεστον τινα θερμότητα ἐν ὅλῃ τῇ κοιλίᾳ. ἐκείθεν διαδομένην καθ' ὅλον τὸ σῶμα· διεγείρει τὴν κυκλοφορίαν, φέρει ἀϋπνίαν

καὶ διέγερσιν ὄλου τοῦ ἐγκεφάλου· ἐλαττοῖ τὸ αἶσθημα τῆς πείνης, ὡς πού ποιεῖ καὶ ὁ καφὲς καὶ τὸ οἶνόπνευμα.

ΚΑΠΝΟΣ

Νικοτιανῆς φύλλα.

Ἐν Ἀμερικῇ αὐτοφυῆ, κηπεύονται νῦν ἀπανταχοῦ.

Πρῶτοι οἱ ἄγριοι τῆς Ἀμερικῆς μεταχειρίσθησαν νικοτιανὴν εἰς κάπνισμα ναρκωτικὸν δὲ τῆς ῥινόσ, ὀνομάζοντες αὐτὴν Cohoba· ἐδώρησαν δὲ αὐτὴν τοῖς Ἴσπανοῖς εἰς πεινχρὸν ἀντάλλαγμα τοῦ οἶνοπνεύματος, δι' οὗ πολλοὶ πλείονες τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἰθαγενῶν κατεστράφησαν ἢ διὰ τοῦ πυρὸς καὶ σ.δήρου τῶν ἀπλήστων ἐπιδρομέων. Τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς νικοτιανῆς ἐπέμφθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Nicot πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας ἐν Λισσαβῶνι εἰς Παρισίους κατὰ τὸ 1560. Τότε δὲ περὶ οὐ ἐκομίσθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὰ φύλλα τῆς νικοτιανῆς. Οἱ Ἴσπανοὶ μετερρύθμισαν τὸ κάπνισμα εἰς εἰσπνοὰς διὰ τοῦ στόματος, παρ' αὐτῶν δὲ μαθόντες οἱ Ὀλλωμανοὶ ἐπήνεγκον νέαν μεταρρύθμισιν χρήσεως διὰ τοῦ ναργιλέ. Ἐφεξῆς δὲ ἐτέθη εἰς χρῆσιν ἡ νικοτιανὴ ὡς ἔρρινον, ὑπὸ δὲ τῶν ναυτῶν τῶν κατὰ τὴν δύσιν τῆς Εὐρώπης καὶ ὡς διαμάρτυμα. Εἶναι δὲ ἡ νικοτιανὴ ὁ κίρανος τῶν ναρκωτικῶν ὡς πρὸς τὴν εὐρύτητα τῆς χρήσεως. Ἐκ τῶν 1,000,000,000 κατοίκων τῆς γῆς τὰ 800,000,000 λατρεύουσι τὴν νικοτιανὴν ὡς θεὸν καὶ ἐντροφῶσι τῇ δι' αὐτῆς ἀπαμβλύουσι ἢ καταναρκώουσι τῶν νεύρων.

Θ. Α.

ΟΙΚΙΑΚΑ

Ἄρτοι καταταθῆναι ἀκατάλληλος πρὸς τροπὴν ἕνεκα παρελεύσεως 3-6 ἡμερῶν, ἐὰν τεθῆ τὸ δεύτερον ἐν κλιβάνῳ ἐπὶ ὀλίγα λεπτά, καθίσταται καὶ πάλιν ἐπιτήδειος πρὸς βρῦσιν ἀνικιτῶν ἀπάσης σχεδὸν τὰς ιδιότητας τοῦ προτράτου ἄρτου· μόνου μέρους τοῦ βάρους αὐτοῦ ἀπόλλυσι διὰ τῆς δευτέρας ταύτης θερμάσεως ἤτοι 140 γραμμάρια κατὰ χιλιόγραμμον.

* *

Προχειρότατον μίτον πρὸς διάγρυσιν τῶν νηπῶν ὧν εἶναι νὰ ἐμβραπτίζονται ταῦτα ἐντὸς ἀκλύσεως ἐξ εἰκοσι κόκκων κοινῆς ἁλατος καὶ ἡμισείας ὀκτῆς ὕδατος. Ἐὰν τὸ ὄν μείνη ἐν τῇ πύρρῳ τοῦ περιέχοντος τὴν διάλυσιν ὄρατος, εἶναι τῆς ἡμέρας, ἐὰν δὲν βυθισθῆ ἐντελῶς, εἶναι τῆς προηγουμένης. Ἐὰν ᾗται τριῶν ἢ πλείοτερον ἡμερῶν, θὰ πλείυη ἐντὸς τῆς ἀκλύσεως τοῦ ἁλατος καὶ θὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τόσον ταχύτερον ὅσον εἶναι παλιότερον.

* *

Καθ' ἡν ἐποχὴν αἱ ὄρνιθες δὲν τίκτουσι, παρέχεται αὐταῖς τροφὴ ἐξ ἀλεύρου, πίτουρου, χοιρέϊου λίπους καὶ ὀλίγου ὕδατος, ὅπως τίκτουσι.

* *

Πρὸς τελείαν καταστροφὴν τῆς φθειριάσεως τῶν ὄρνιθων, ἐπιχρίονται τὰ τοιχώματα καὶ ἄπαντα τὰ λοιπὰ ἐξαρτήματα τῶν ὄρνιθῶν δι' ἐνώσεως 3 δραμ. θειικοῦ ὄξεος καὶ 100 ὄραμ. ὕδατος, μετὰ τοῦτο δὲ βρῦντίζεται τὸ ἔδαφος αὐτῶν μετ' ἀκλύσεως φανικοῦ ὄξεος κατὰ τὴν ἀνωτέραν ἀναλογίαν, ἐπιφριπτομένης καὶ μικρᾶς ποσότητος τέφρας ἐπὶ τοῦ ἔδαφους.

* *

Ὅπως μὴ προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ εὐρώτος (μούχλας) διάφορα ἀποθηκευόμενα ἀντικείμενα, ὡς τὰ ὄραμακα, γλυκάσμακα, ἀλλαντες κτλ τίθενται ἐν ταῖς ἀποθήκαις ὄρακα πλήρη κοινῆς ἀσβέστου, ἣτις οἶον νὰ ἀνακινῶται ἐλάχιστον.

Καὶ τερεβινθέλιον, ἀντὶ τῆς ἀσβέστου, ἐν ριζῇ πλατυστόμῳ καὶ ἀτημηκίτῳ, συντελεῖ πρὸς παρακάλυψιν σχηματισμοῦ εὐρώτος.

* *

Πρὸς παραγωγήν καλοῦ φωτισμοῦ τοῦ δι' ἐλαίου ἢ πετρελαίου λυχνιστάτου, ἐμβραπτίζεται ἡ θρυαλλίς (φωτίλι) αὐτοῦ ἐντὸς καθαροῦ καὶ θυρατοῦ ὄξεος καὶ εἶτα ἀπεξηραίνεται.

* *

Πρὸς καθαρισμόν δερματικῶν ἀντικειμένων, ἤτοι χειροκτίων, τῶν διὰ ὄραματος δεδεμένων βιβλίων κλπ. μεταχειρίζομεθα διάλυσιν συγκεκμημένην ἐκ κοινῆς σαπῆνος 1, βενζίνης 6, καυστικῆς ἀμμωνίας 1 1)2 καὶ μετὰ τὴν διὰ φανέλλας καθαρισμόν ἐπιτρίβομεν ὀλίγον λεπτόν πίτυρον, ὅπως ἀφαιρεθῆ ἐντελῶς ἡ ὕγρασία τοῦ καθαρισθέντος ἀντικειμένου.

SISMANOGLO
MEGARO

Εἰς δοχεῖα ἐκ πορσελάνης ἢ ὑάλου, ἐν οἷς ἐνυπάρχει διαρκῶς ὕδωρ, σχηματίζεται, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἰλύς λίαν δυσκόλως καθαριζομένη — τὸ μόνον κατ'ἀλλήλου πρὸς στιγμιαίον καθαρισμὸν εἶναι τὸ εὐνοήκτων ὑδροχλωρικοῦ ἔξυ. — Ἐντὶ διακλίπτου ἀκρίνης πολλὰ καθαίρονται δοχεῖα.

Προποσίς ἢ ἀγκυμάτια ἐκ γύφου, ὅπτις γῆς ἢ πικρομοίαν μιγμάτων, εὐκόλως ἀποκαθαίρονται ἀλειφόμενα διὰ πόντου ἀμύλου μεθ' ὕδατος, ὅπερ μίγμα ἐπαρίνεται ἐπὶ τῶν πρὸς καθαρισμὸν ἀντικειμένων μέχρι τελείας ἀποξηράσεως καὶ κντόπιν ἀρκεῖται ἐπιμελῶς διὰ ψήτρας.

Τὰ ἐκ μικροῦ πικρῶμα ἀντικείμενα ἀποκαθαίρονται ἐπαλειφόμενα διὰ διαλύσεως καυτῆς σόδας. — Μετὰ δῶρον ἀπὸ τῆς ἐπαλείψεως ταύτης, ἀποπλύνονται ὑδατι διὰ λεπτοῦ σπόγγου.

Ὅρειάλλια καὶ χαλύβδινα σκεύη καὶ κοσμητικὰ γυναικεῖα ὀξειδοῦνται εὐκόλως ἢ συχνῶς ἐπιτριβῆ τὰ ἀρκυζεῖ. Πρὸχειρον μέσον ἀκτηρήσεως εἶναι νὰ τίθωνται ταῦτα ἐντὸς κόνεως ἐκ νεστῆ. Ὅταν δὲ πικρατῆ ἀνάγκη χρήσεως αὐτῶν, νὰ καθαρίζονται δι' ἀπλοῦ ἐπιρυσήματος.

Ἡ ὑποστάθμη τοῦ ἐκθερμασμένου καρπῆ εἶναι λίαν κατ'ἀλλήλου λίπανμα διὰ τὸ χῶμα τῶν ἀνοσθῶν κυπέλλων.

Ὅπως διατηρῶνται πλείστον τὰ ὀποιοῦμενα ἄνθη τῶν καρμελλίων τίθεται ὁ μίσχος αὐτῶν ἐντὸς γεωμήλου νομποῦ.

Βασιλόπηττα σμυρνακικῆ. Λαμβάνομεν μίαν ὀκτὸν βουτύρου ἐκλεκτοῦ καὶ ἀναλελυμένου καὶ τὸ ρίπτομεν ἐντὸς ἐνώσεως ἐκ τεσσάρων ὀκτῶν ἀλεύρου καλῆς ποιότητος καὶ μιᾶς ὀκτῆς σακχάρους λεπτοτάτης, ἀναμιγνύομεν ταῦτα διὰ τῆς χειρὸς ἐπὶ ἐπίστεινον ὥρα, κντόπιν ζυμώνομεν τὸ μίγμα τοῦτο ζμοῦ μεθ' ὀκτὸς ποτήρια ἀλυσίθας κατὰ σταλάκτες καὶ δύο κοχλιαρίων (τῆς σούπας) προζυμίου ἀγγλικῶ. Πλάττομεν τὴν πῆτταν καὶ τὴν στέλλομεν ἄμ' ὄσως εἰ, τὸν φούρνον.

Βασιλόπηττα λειψῆ. Λαμβάνομεν μίαν ὀκτὸν ἀλεύρου, 100 δράμα βουτύρου, 8 ἀύγα καὶ 100 δράμ. σακχάρους, ζυμώνομεν καλῶς, πλάττομεν τὴν ζύμην καὶ τὴν στέλλομεν εἰς τὸν κλίβανον.

Σμυρνακικὸν γλύκυσμα διατῆσιον. Λαμβάνομεν ποτήριον βουτύρου ἀναλελυμένου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ρίπτομεν 2 ποτήρια σακχάρους ψιθῆς, καὶ ἀπὸ τὰ ἀναμιγνύομεν καλῶς, ρίπτομεν 6 ὄα, 1 ποτήριον γάλακτος, 2 μισχοῦρα κοπανισμένα, τὸν φλοῖον ἐντὸς λεμονίου, 100 δράμ. κορινθιακῆς σταφίδος καὶ 6 ποτήρια ἀλεύρου. Ἄρῳ ἀναμιγνύομεν πάντα ταῦτα καλῶς, τὰ ρίπτομεν ἐντὸς δοχείου ἀλημιμένου διὰ βουτύρου καὶ στέλλομεν εἰς τὸν κλίβανον.

Ἄγγλικὸν πόντσι (punch). Ζωμοῦ λεμονίου δράμ. 3, φλοῖου ἰδίου δράμ. 2, ρουμίου Ἰαμαϊκῆς δράμ. 13, ὕδατος ζέοντος δράμ. 50, σακχάρους κατ' ἀρέτκειαν.

Πουδδίγκα τῶν ἀρχαίων. — Ὁ Πολυδεύκης ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ αὐτοῦ περιγράφει τὸ πλκιδὸν θρῖον, κατ' οὐδὲν σχεδὸν διαφέρει τοῦ περικαλήτου plum—pudding. Ἰδοῦ αὐταῖς λέξεσιν ἢ συνταγὴ τοῦ Πολυδεύλους. «Τὸ δὲ θρῖον ὄδε ἐσκεύαζον» στέαρ ὑεῖον ἐφθόν (ἀναλελυμένον χοίρινον λίπος) μετὰ γάλακτος μίγ.υ (ἀνάμιξον) χόνδρον παχεῖ, συμφύρασκις δ' αὐτὸ τυρῶ χλωρῶ καὶ λεκίθους (κρόκοις) ὄων καὶ ἐγκεφάλους, περιβαλὸν συκῆς φύλλον εὐώδει, ζωμῶ θρηθείῳ ἐνεφέ, ἔπειτα ἐξελόν καὶ τὸ φύλλον ἀφελὸν ἐμβαλε εἰς ἀγγεῖον γέμον μέλιτος ζέοντος καὶ τὸ μὲν ὄνομα τῷ ἐδέσματι προσέθηκε τὸ φύλλον, ἢ δι' ἡμῆς πάντα ἐξ ἴσου δέχεται (ὅλα τὰ ἀναμιγνύομενα εἶναι εἰς ἴσην ἀναλογία) τῶν δὲ λεκίθων πλέον, ὅτι πηγνύουσι καὶ συνστάειν». Ἐν τῷ μόνον πρέπει νὰ προστεθῆ ὅπως μεταμορφωθῆ εἰς plum—pudding τὸ θρῖον, ἢ σταφίς, ἀλλὰ καὶ αὕτη εἶναι ἐλληνικὸν προϊόν. Ὅπως δὲ ὁ Πολυδεύκης λέγει, τὸ ἐλληνικὸν ἐδέσμα εἶλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ περιτυλισσόντος αὐτὸ φύλλου συκῆς, τὸ ὁποῖον ὀνομάζετο θρῖον. Τὸ ὄνομα λοιπὸν μόνον διαφέρει, τὸ πρῶγμα εἶναι τὸ αὐτὸ.

SISMANOGLIO
MEGARO

ΕΠΙΔΟΡΠΙΑ

Μετὰ τὴν διήγησιν τοῦ ναυαγίου ἐρωτᾷ ἡ Λαίδη W. τὸν Λόρδον G.

— Καὶ τί ἠσθάνθητε, Μιλόρδε, καθ' ἣν στιγμὴν τὸ πλοῖον ἐβυθίσθη καὶ ὑμεῖς εὐρέθητε ὑπὸ τὰ κύματα;

— Ὑγρασίαν, πολλὴν ὑγρασίαν, Λαίδη.

..

M. Ποιὰς εἶναι ἡ ἀσφαλέστεραις μετοχαῖς; ἤθελα νὰ πάρω μερικαῖς.

B. Μὰ ξέρω κ' ἐγώ; τῆς Στυμφαλίκης, βέβαια!

M. Τί λές, βρε ἀδελφέ!

B. Ἀσφαλέσταταις τῆς ἀρίνης εἰς τὸ τραπέζι σου ἐπάνω, χωρὶς φόβο κανεῖς νὰ ταῖς κλέψῃ.

..

Μεταξὺ δύο μυώπων.

— Ἐγὼ κοιμοῦμαι μὲ γυαλιά.

— Γιατί;

— Διότι, ἂν δὲν τὰ φορῶ, ὅταν ξυπνήσω, δὲν εἰμπορῶ νὰ καταλάβω ἂν ἦναι ἡμέρα ἢ νύκτα.

..

— Καὶ ὁ ἄρρωστος, γυναῖκα, ποῦ σοῦ ἔλεγα χθὲς τὸ βράδυ, πηγαίνει σήμερον καλλίτερα.

— Τὸ ξέρω, ἄνδρα μου, πὼς εἶσαι ἓνας ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους γυατροὺς τοῦ Νησιοῦ. Κρίμα νὰ μὴ σὲ γνωρίσω πέντε χρόνια πρωτότερα· δὲν θὰ μοῦ ἐπέβαινε ὁ πρῶτός μου ἄνδρας, ὁ μακαρίτης! . . .

Παρὰ τῷ δικηγόρῳ N. Σ.

— Κύριε Δικηγόρε, νὰ μὲ συμπαθῆς. Ἄν ἓνα σκυλί σου κάμῃ μίαν βλάβην, καὶ τὸ σκυλί ἦναι ἴδιό μου, εἶμαι ἐγὼ ὑπόχρεως νὰ σοῦ πληρώσω τὴ βλάβην;

— Βέβαια.

— Τότε, κύριε Δικηγόρε, πλήρωσέ μου 25 δραχμὰς ποῦ κοστίζει τὸ πανταλόνι, ποῦ μοῦ ξέσχισε τὴν σκύλος σου. Ἔχω καὶ μαρτύρους.

— Μάλιστα, Κύριέ μου, ἀλλὰ πρωτότερα θὰ μοῦ πληρώσης ἐσὺ 40 διὰ τὴν συμβουλή ποῦ σοῦ ἔδωκα!

..

Ἡγεμῶν τις κατὰ τὴν ἓν τινι κώμῃ ὑποδοχὴν αὐτοῦ ἐρωτᾷ τὸν δῆμαρχον:

— Καὶ πόσον κχιρὸν εἴσθε ἐδῶ, κύριε Δῆμαρχε;

— Τρεῖς ὥραις, Μεγαλειότατε, σὰς περιμένουμε.

..

Ἐν βαγονίῳ δευτέρας θέσεως τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς.

— Τὸ κορίτσι αὐτό, κυρία, δὲν εἶναι γιὰ μισὸ μπιλλιέτο. Εἶναι πολὺ μεγάλο.

— Καινούργιαις μόδαῖς μοῦ βγάζετε πάλι. Ἀπὸ τότε ποῦ ἔγεινε ὁ σιδηροδρόμος παίρνει ἡ κόρη μου μισὸ μπιλλιέτο!

..

Ὑπάλληλοι ὑπουργείου ἐπαρουσιάσθησαν τῷ προϊσταμένῳ των ὅπως ἐκφράσωσι παράπονὰ διὰ τὴν καθυστέρησιν τῶν μισθῶν των.

— Ἀλλὰ διατί στενοχωρεῖσθε, φίλοι μου, λέγει ὁ ὑπουργός, ὁ μισθός σας τρέχει.

— Μάλιστα, ἐξοχώτατε! αὐτὸ εἶναι ἴσα ἴσα τὸ παράπονόν μας, ποῦ τρέχει καὶ δὲν ἔμποροῦμε νὰ τὸν φθάσωμε.

..

Ἐν τῷ Εἰρηνοδικεῖῳ τῆς Βορείου πλευρᾶς Ἀθηνῶν.

Εἰρηνοδ. — Ποία ἡ αἰτία ποῦ δέρνεις τὴ γυναῖκά σου;

Ἄν. — Ὀρκίζομαι, κύριε Εἰρηνοδίκη, ὅτι ποτὲ δὲν τὴν ἔδειρα μὲ ἄλλο τι παρὰ μὲ τὸ μαντήλι.

Γυν. — Ἀλήθεια, κύρ Εἰρηνοδίκη μου, μὲ δέρνει μὲ τὸ μαντήλι, δὲν σοῦ λέει ὁμως πὼς μέσα εἰς τὸ μαντήλι βάζει κ' ἓνα καλάποδι.

..

— Ἄν ἐπέβαινα, γυναῖκα, ποῦ θὰ πήγαίνεις;

— Ἐν τὴν ἑταιρεία ποῦ εἶσαι ἀσφαλισμένος.

- Πέ μου, Γιάννη, ξεύρεις από ιστορία;
- Κάτι ολίγη, αφέντη!
- Έμαθες τήν ιστορία του Ίωσήφ;
- Μάλιστα.
- Γιχ' πέ μου, τί κακόν έκαμαν οί άδελφοί του που τον έπώλησαν;
- Τόν πουλήσανε πολύ 'φθηνά.

Διδάσκαλος χωρίου προς μαθητήν.

— Έάν ξυλουργός θέλη νά καλύψη στέγην 15 ποδών μήκους και 30 πλάτους, με ξύλα 6 ποδών μήκους και 40 πλάτους, τί ποσόν ξύλων θά χρειασθῆ;

Ο μαθητής λαμβάνει τόν πιλόν του έτοιμος νά εξέλθῃ.

— Που πηγαίνεις; τῶ λέγει ο διδάσκαλος.

— Πάω νά φέρω ένα μαραγκό, αυτός θά ξέρῃ καλλίτερα, πούναι ἡ δουλειά του.

Όρισμός του τηλεγράφου. Κάτοικος τῶν Θεραπειῶν ὠμίλει μετὰ Γαλατιανού και ἠρώτα αὐτόν τί είδους πράγμα είναι ο τηλεγράφος και πῶς κατορθώνουν νά 'μιλοῦν μ' αὐτόν 'ς τήν Πόλι.

— Νά! είπεν ο Γαλατιανός, κτυπᾶς τικ μετὰ μηχανή 'ς τὰ Θεραπειά και ἀποκρίνεται ο τηλεγράφος και 'μιλεῖ.

— Αυτό, τζάνουμ δέν καταλαβαίνω.

— Όρίστε! νά σοῦ τὸ 'πῶ καλλίτερα: ξέρεις τὸ σκύλο μου τόν 'Αζόρ. Ἐμα τόν πατήσης στήν οὐρά δέν φωνάζει εὐθύς;

— Ἄμ βέβαια!

— Τώρα λοιπόν, φαντάσου τόν 'Αζόρ μεγάλο μεγάλο ἡ οὐρά του νᾶναι 'ς τὰ Θεραπειά και τὸ στόμα του 'ς τήν Πόλι. Ἐμα τόν πατήσης 'ς τὰ Θεραπειά, τί θά κάμῃ 'ς τήν Πόλι;

— Κατᾶλαβα, κατᾶλαβα, ἀπήντησεν ο Θεραπειανός και ἀπῆλθεν ἔμπλειως εὐχαριστήσιως. . . πού τὸ κατᾶλαβε!

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

Φαρμακείου ἐν Ζακύνθῳ

Ἄβεντόρους δέν δέχομαι και μπιστιού δέν δίνω.

Καφερείου ἐν Ἀθήναις

Καφετζῆς, θεραπεύει και πᾶσαν νόσιμον τοῦ στόματος (ἄνω και κάτω σιαγόνες).

Κουρείου ἐν Γαλατῇ

Κουρευτικά, ξυραφιστικά και λούσιμο, παράδες 30 και με τῆ περιποίησι.

Οἶνοπωλείου ἐν Πειραιεῖ

Σάν δέν ἔχῃς, ἔλα πῖνε

Κε' ὅταν ἔχῃς, ἔλα δίνε

Κε' ὅταν ἔχῃς και δέν δίνῃς,

Νά μὴν ἔργεσαι νά πίνῃς.

Ο ΣΕΒΔΑΛΗΣ

Παιός είδε νέον σεβδαλή, καρδιῶν ποιός είδε κλέφτη,
 Νά εξυπνάη με τὸ ἄχ, καὶ με τὸ βᾶχ νά πέφτη;
 Ὡσάν τὸ χιόνι ν' ἀναλῆ, σάν τὸ κερὶ νά σβύνη,
 Καὶ μοναχὸς τὸ ντέρτι του νά πικροκαταπίνη;
 Ἐγὼ τὸν είδα, κ' εἰς ἐμὲ ἐφάνη ὁ καυμένος
 Ὡσάν δερβίσης σκυθρωπός, σάν μπεκτασῆς θλιμμένος.
 Γιά μιὰν σκληρὴ Γενί-ντουινιά ποῦ ἴδαν τὰ δύο του ἴμάτια
 Καρὰ-σεβδάς τὸν ἔπιασε, καὶ θὰ γενῆ κομμάτια.
 Ὅποτεν τὰ μεσάνυκτα ἀργολαλοῦν οἱ κοῦκκοι,
 Πηγαίνει καὶ τῆς τραγωδεῖ με νέι καὶ μπουζοῦκι.

« Ἀμάν, κουζούμ! ἀμάν, γιαβρούμ! κάμε, χανούμ, ἰνσάφι!
 » Μηδὲ καλέμι οὐλεμᾶ τὸ ντέρτι μου δὲν γράφει!
 » Γιά σένα ἐμπαίλτισα εἰς τὸν ντουινιά ἐπάνω,
 » Κί' ἂν ἐγεννήθην σεβδαλῆς, ἀσίκης θ' ἀπεθάνω.
 » Εἶναι τὸ ἄσπρο στῆθός σου ταζέδικο καϊμάκι,
 » Τοῦ Ἀιδίν-Ἰσσάρ χαλβᾶς τὸ κάθε σου χεράκι.
 » Μουχαλεμπὶ καὶ γχιούλ σερμπέτ ὁ ἀναστεναγμὸς σου,
 » Καὶ τοῦ Χατζῆ Μπεκῆρ λουκούμ ὁ τρυφερὸς λαιμὸς σου.
 » Ὁ κάθε λόγος σου γλυκὸς σάν ρεβανὶ ἀφράτο,
 » Καὶ ἴσάν ζεστὸς σαράϊ λοκμάς με μέλι μυρωδάτο.
 » Εἶμαι τ' ἀσλάνι τοῦ σεβδά καὶ τοῦ ζεφκιοῦ καπλάνι,
 » Κί' ἂν γίν' ὁ οὐρανὸς χαρτὶ καὶ ἡ θάλασσα μελάνη,
 » Κονδύλια δλα κί' ἂν γενοῦν τὰ δένδρα καὶ οἱ τάφοι,
 » Μηδ' ὁ Προφήτης μας αὐτὸς τὸ ντέρτι μου δὲν γράφει.

» Ἀμάν, κουζούμ! ἀμάν, γιαβρούμ! κάμε, χανούμ, ἰνσάφι!
 » Μηδὲ καλέμι οὐλεμᾶ τὸ ντέρτι μου δὲν γράφει.
 » Τί ἀγοράζεις κάρβουνα, καὶ ψήνεις τὸ φαγὶ σου;
 » Γιαγκίνι ἔχω ἔς τὴν καρδιά πού ἀναψες ἀτῆ σου.
 » Ἀντίκρυ μου με τὸ φαγὶ τὸν τέντζερέ σου στήσε,
 » Καὶ λάδι ἔς τὸ γιαγκίνι μου με μιὰ ἴματιά σου χύσε!
 » Κ' εὐθύς πού ἔνα ἄχ ἐντέρ τὸ στόμα μ' ἀναδώση,
 » Με τὸ φαγὶ πού θὰ ψηθῆ κ' ὁ τέντζερες θὰ λυώση!

» Ἀμάν, κουζούμ! ἀμάν, γιαβρούμ! κάμε, χανούμ, ἰνσάφι,
 » Μηδὲ καλέμι οὐλεμᾶ τὸ ντέρτι μου δὲν γράφει!
 » Σὺ εἶσαι ἡ χρυσὴ Οὐρί, καὶ διὰ σέ, ντουντοῦ μου,
 » Ἡ ντίπ θὰ χάσω ἢ θὰ βρῶ τὸν ἀσικένιο νοῦ μου.
 » Κ' εἰς τοῦ Τζεννέτ τοὺς πρόποδας, τοῦ πιλαφένιου ὄρους,
 » Με σένα θὲ νά ἀπερνῶ στιγμᾶς ἀγγελοφόρους.
 » Ὁ ποταμὸς Ἀμπουζεμζέμ καὶ τοῦ μελιοῦ τὸ ρεῦμα,
 » Τόσον δὲν θὰ εὐχαριστοῦν τοῦ σκλάβου σου τὸ πνεῦμα,
 » Ὅσον τὸ νοῦρί σου, κουζούμ, καὶ τὸ γλυκὸ φιλί σου,
 » Καὶ ὅσον τὸ ναζλίδικο καὶ τρυφερὸ κορμί σου.
 » Ἀμάν, κουζούμ! ἀμάν, γιαβρούμ! κάμε, χανούμ, ἰνσάφι!
 » Μηδὲ καλέμι οὐλεμᾶ τὸ ντέρτι μου δὲν γράφει.
 » Καὶ εἰς τὸ μερχαμέτι σου τὸ σκλάβο σου κάμ' ἄφι!
 Αὐτὰ τῆς λέγει ὁ ντερτλῆς κί' ἀκόμη πρὶν νά φύγη,
 Ἰσάν τοῦ Τζεχνέμ τὸ βάραθρον τὸ στόμα του ἀνοίγει,
 Κ' ἐλπίζων ἰλαρώτερος ὁ πόνος του νά γίνη,
 Μιὰ σφαῖρα εἴκοσι δραμιῶν ἀφιόνι καταπίνει.

[+ ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ]

ACADÉMIE
DES JEUX

LE WHIST

Chut! — Plait-il? — Parlons bas, nous devrions même vous entretenir de ce jeu en ne parlant pas du tout, car, vous le savez aussi bien que nous, son nom anglais est l'équivalent de notre mot français : *silence*. — Mais pourquoi ce nom de mauvais augure? me demandez-vous, madame. — Je vais vous en donner la raison telle que je la trouve dans deux ou trois ouvrages que je ne nommerai pas; j'ignore si elle est anglaise ou française, mais pour claire et nette vous allez voir : «Le Whist a été ainsi nommé, parce qu'il est défendu de parler et de faire connaître, même à son partenaire, le jeu qu'on a dans la main». Vous voilà prévenus, mesdames et messieurs, vous commettriez une faute grave si, pendant une partie de whist vous vous mettiez à déclamer les imprécations de Camille, ou bien à entamer une discussion politique avec le vieux diplomate qui se chauffe là-bas les mollets. Quant à l'avis implicite de ne pas faire connaître le jeu que vous avez, même à votre partenaire, vous savez comme vous seriez reçus à l'écarté, aux dominos à quatre, etc., etc., si vous trichiez en informant votre copin des cartes ou des dés qui vous sont échus. eh bien! il en serait exactement de même au Whist. Que son inventeur (et nous n'avons pas à vous dire que ce fut un fils de la flegmatique Albion) en le baptisant, ait voulu prévenir les aspirants au Whist de l'attention qu'il exige, c'est probable. — «Mais pourquoi encore, lors de son adoption par la France, ne pas avoir francisé son nom, demandait le jeune comte de... à la vieille marquise de C... dont l'esprit, quoique assez piquant parfois, égayait le cercle déjà un peu sombre de Marie-Antoinette? — Pour

ne pas effrayer les jolies joueuses qui ne comprennent pas l'anglais, mon cher enfant, répondit la marquise. Voyez-vous fuir la duchesse de... la baronne de... en entendant qu'on leur propose de faire une partie de silence, ou de jouer au muet?»

Est-ce le même motif qui a pu faire jusqu'à nos jours conserver au Whist le nom britannique sous lequel il fut adopté en France vers le milieu du règne de Louis XV? Décidez-en, cher lecteur; prononcez, très-aimable lectrice.

RÈGLES DU WHIST

ARTICLE PREMIER.

Le whist se joue à quatre personnes avec deux jeux complets composés de cinquante-deux cartes, dont on se sert alternativement : il est d'usage de les prendre de couleur différente, afin de ne pas confondre les jeux; on joue deux contre deux personnes.

2. Pour décider quels seront les associés, on étend sur le tapis un jeu de cartes en demi-cercle, et chacun des quatre joueurs prend la sienne et la retourne; alors ceux auxquels sont échues les deux plus basses sont ensemble, contre ceux qui ont les deux plus hautes. S'il arrivait que plusieurs cartes se trouvassent de valeur semblable, ceux qui les auraient prises en tireraient d'autres, jusqu'à ce que chacun ait une carte de valeur différente; mais celui qui en premier a la plus basse carte, la conserve, et il est de son droit de donner le premier.

3. Les places doivent, à moins de conventions autres; être tirées après chaque *robre*.

4. Lorsque la partie est établie entre six joueurs, les quatre plus basses cartes commencent, les plus hautes sont les rentrants. Pour faire place aux rentrants, les quatre jou-

eurs ayant fini un *robre*, tirent chacun une carte, et les deux plus fortes sont les sortants; cependant il peut être convenu que les gagnants ou les perdants céderont leurs places, ou bien encore que chacun fera de suite deux *robres*.

5. Dans le tirage, l'as est la plus basse carte, tandis que, dans le courant du jeu, il est supérieur à toutes les autres.

6. La valeur de la fiche sera déterminée avant le commencement de la partie, ainsi que le nombre de celles de pari ou de consolation, à payer indépendamment de celles des parties du *robre*.

7. Ceux que le sort a associés s'asseyent vis-à-vis l'un de l'autre; on les nomme *partners*.

8. Après que les joueurs ont pris leurs places, le premier à donner doit mêler et faire couper à sa droite. Il n'est point d'usage de prendre trois ou quatre cartes en coupant, ou d'en laisser seulement ce nombre; on doit partager le jeu autant que possible par parties égales. La coupe est nulle s'il arrive qu'une ou plusieurs cartes soient vues ou retournées en coupant.

9. Il est interdit de changer de place et de jeux, durant un *robre*, à moins que ce ne soit avec le consentement des autres joueurs.

10. Celui qui a la main, doit donner les cartes une à une, en commençant par la gauche, et retourner la dernière, qui est l'atout.

11. S'il y a *mal-donne*, on recommence, et celui qui a donné perd la main.

12. Les cartes étant distribuées, le premier à jouer, qui est celui placé à la gauche du joueur qui a distribué, jette une carte sur le tapis, puis chacun jette la sienne en suivant toujours par la gauche.

13. Voici la valeur des cartes : L'as, le roi, la dame, le valet, le dix, le neuf, puis en descendant jusqu'au deux.

14. La partie est gagnée par celui qui fait dix points. Après six levées, chaque autre compte pour un point. Ainsi, six levées sont appelées le *devoir*; la septième compte et est nommée *trick*; il faut donc seize levées pour gagner.

15. Outre les points que l'on fait par levées, on en fait encore par les *honneurs*. Les *honneurs* sont : L'as, le roi, la dame et le valet d'atout ou de la retourne. Les honneurs comptent pour deux points lorsqu'ils sont au nombre de trois, et quatre honneurs comptent pour quatre points; les deux *partners* doivent marquer ainsi quand ils les réunissent.

16. Les *honneurs* cessent de compter lorsqu'on est à neuf, ou bien lorsqu'on n'a plus qu'une levée à faire pour gagner la partie.

17. Si un parti a huit points et son *partner* trois honneurs en main, il peut les montrer avant de jouer, il gagne la partie. Il en serait de même si, ayant huit points et deux honneurs, son *partner* avait l'un des autres honneurs.

18. Il y a solidarité entre les *partners* pour les fautes, comme pour le gain ou les pertes.

19. Pour marquer les points, on donne quatre jetons à chaque joueur.

Un, deux, trois et quatre points sont marqués avec le nombre correspondant des jetons que l'on a devant soi.

Le point de *cinq*, par deux jetons en ligne et un au-dessus; le point de *six*, par trois jetons en ligne et un au-dessus; le point de *sept*, par deux jetons en ligne et un au-dessous; le *huit*, par trois jetons au-dessous l'un de l'autre. Il résulte de cette manière de marquer, que: un jeton placé au-dessus des autres, compte pour *trois* points, tandis qu'il compte pour *cinq* quand il est mis dessous.

20. Les parties sont marquées avec des fiches. La partie simple se paie une fiche, la partie double deux fiches, et trois fiches pour la partie triple.

21. On appelle *partie simple*, celle où les adversaires ont cinq points ou plus; *partie double*, quand ils ont quatre points ou au-dessous; elle est *triple* quand ils ont trois points ou au-dessous, ou enfin, quand ils n'ont aucun point.

22. Il est d'usage de payer, outre les fiches gagnées par la partie liée, autrement dit le *robre*, des fiches de *pari* ou de *consolation*; ces fiches sont au nombre de deux; à moins

de conventions contraires, elles ne peuvent être de plus de quatre.

23. Deux *partners* ayant gagné une partie triple et une partie double, gagnent sept fiches; ils en gagneraient neuf si, avant de commencer, on était convenu de fixer la consolation à quatre fiches.

24. Si les deux parties ne sont pas gagnées de suite, il faut déduire le nombre de fiches qu'a produit aux adversaires le gain de la troisième partie; ainsi un *robre*, composé d'une partie triple et d'une partie double, doit être réduit à six fiches, quand les adversaires ont gagné la troisième partie simple.

25. Lorsque deux *partners* font la *vole*, ce que l'on nomme *chelem*, ils gagnent huit ou dix fiches suivant ce qu'il y a eu de convenu pour la consolation, si elle serait de deux ou de quatre fiches.

26. Dans le cas ci-dessus, il n'est pas d'usage de compter les points à raison des levées ou des honneurs, on laisse la partie comme elle se trouve.

27. On peut convenir que le *chelem* ne comptera que pour le nombre de levées.

Règles générales.

28. Ainsi que nous l'avons dit, art. 12, le premier à jouer est celui placé à la gauche du joueur qui a la main; il doit donc jeter sa carte sur le tapis, et chacun des joueurs placés à sa gauche jettera la sienne successivement.

29. Si l'un des joueurs joue hors de son tour, ses adversaires pourront lui faire jouer la carte jetée; si cette carte entraînait une erreur de la part d'un autre joueur, celui-ci pourrait relever sa carte; mais si, les quatre cartes étant sur le tapis, il n'y avait pas eu de réclamation, l'erreur pour la carte jouée hors de tour ne pourrait plus être rectifiée.

30. Quand le troisième joueur jette sa carte avant le second, le quatrième peut jouer avant son *partner*; mais si le quatrième joueur jouait avant le second (qui est son *partner*), on pourrait exiger que celui-ci mit sur la levée sa plus haute ou sa plus basse carte de la couleur jouée, et

s'il n'avait pas de cette couleur, on pourrait l'empêcher ou l'obliger de couper.

31. On ne peut tirer sa carte hors de son jeu avant son tour de jouer, autrement les adversaires seraient en droit d'exiger que la carte, ainsi tirée d'avance, soit étalée.

32. On ne peut renoncer lorsqu'on a dans son jeu de la couleur demandée, mais il n'y a renonce que quand la levée sur laquelle elle a eu lieu est mise en place, ou bien si le parti renonçant a joué une carte du tour suivant. Le *partner* du joueur qui renonce peut empêcher les adversaires de ramasser la levée et demander à son *partner* s'il renonce positivement.

33. Toute renonce doit être réclamée par celui à qui elle appartient, au moment même où il s'en aperçoit; mais si la levée était faite et mise en place, la vérification serait suspendue jusqu'à la fin du coup, et le jeu continuerait sans rien changer, parce que le parti renonçant pourrait acquérir des points pour sortir du double ou du triple.

34. Aucune renonce ne peut être réclamée si les cartes ont été coupées pour la donne suivante.

35. La renonce est punie par la perte de trois points qui se comptent et se marquent avant tous les autres. Les adversaires peuvent: ou effacer trois points à la marque du parti qui a renoncé, ou bien ajouter trois points aux leurs.

36. Si le parti renonçant se trouvait avoir, à la fin du coup, un nombre de points assez fort pour gagner la partie, il devrait rester au *puits*, soit à neuf; et si ce parti faisait *chelem*, il ne lui compterait que pour le nombre des levées.

37. Dans le cas de renonce réciproque, le coup serait nul et le même joueur donnerait de nouveau.

38. L'*atout* étant connu, il ne peut, durant le jeu, être demandé quelle était la carte retournée; mais si un joueur avait oublié la couleur, il pourrait la demander.

39. Avant qu'une levée soit mise en place, le joueur qui le jugera nécessaire pourra demander qu'il soit fait tableau, c'est-à-dire que chacun replacera devant lui la carte qu'il aura jouée.

40. Si un joueur fournissait deux cartes sur une levée, les adversaires pourraient en choisir une et faire étaler les autres.

41. Quand, après une première levée mise en place, un joueur annonce qu'il lui manque une carte, les autres ayant bien le nombre voulu, le coup doit être continué, et celui qui n'a que douze cartes ne peut, ni faire chelem, ni faire la dernière levée ; il doit être également puni pour chaque renonce. On voit par là qu'il est indispensable, avant de jouer, de vérifier si on a bien ses treize cartes.

42. Dans le cas où la carte qui manquerait à l'un se trouverait dans la main d'un des trois autres, le coup serait nul. Si encore elle avait été jetée par mégarde et qu'elle se trouvât dans les levées, celui à qui elle manquerait serait puni pour une renonce.

43. Si un joueur, se croyant certain du gain de la partie ou de faire les dernières levées, étalait toutes ses cartes, les adversaires pourraient continuer le coup en faisant étaler le jeu, et ils pourraient exiger à volonté telle carte qui leur conviendrait parmi celles en vue, sans cependant faire renoncer.

44. Si un joueur, croyant avoir perdu, étalait son jeu, les droits seraient les mêmes pour ses adversaires.

45. Un joueur doit s'abstenir d'indiquer qu'il a bon ou mauvais jeu, qu'il peut faire tant de levées ; il ne doit même pas louer ou blâmer la manière de jouer de son *partner*. Il en est de même de la galerie, elle doit le silence lorsqu'elle n'est point consultée ; mais dans une contestation où son avis est demandé, il est décisif.

RÈGLES DE L'ÉCARTÉ

Du jeu de l'écarté en général.

ARTICLE PREMIER.

L'écarté se joue entre deux personnes, avec un jeu de trente-deux cartes, comme le piquet.

2. Il est d'usage d'avoir deux jeux de cartes, avec lesquels on alterne. Le restant des cartes du jeu dont on se sert, dit le *talon*, se place à la droite de celui qui donne ; l'autre jeu entier se place à sa gauche.

3. Il y a ordinairement un ou plusieurs rentrants.

4. Jouer avec des rentrants s'appelle vulgairement faire un *cul-levé*.

5. La partie se joue en cinq points, à moins de convention contraire.

De la main et de la coupe.

6. On tire d'abord la main : cela se fait en coupant le jeu et en découvrant la dernière carte de la coupe, l'adversaire en fait autant avec ce qui reste de cartes.

7. Celui qui ne découvre point la carte de sa coupe, est censé avoir coupé la plus basse carte de toutes.

8. Celui qui, en coupant, découvre deux cartes, est censé avoir coupé la plus basse des deux.

9. Celui qui a coupé la carte supérieure, a la main. Dans la plupart des jeux, celui qui a la main reçoit des cartes ; à l'écarté, c'est le contraire : il y a une sorte d'avantage à donner, à cause du roi, dont nous parlerons plus loin.

10. En partie liée, la main suit comme dans tous les autres jeux. Une partie liée n'est qu'une seule et même partie composée de deux ou trois ; il faut en gagner deux pour gagner la partie.

SISMANOGLIO
MEGARO

11. La main est bien tirée, même avec un jeu de cartes faux (1).

12. Voici l'ordre de supériorité des cartes : le *roi*, la *dame*, le *valet*, l'*as*, le *dix*, le *neuf*, le *huit*, le *sept*.

De la donne, de la mal-donne et des cartes retournées.

13. Celui qui a la main mêle le jeu, fait couper son adversaire, et ensuite donne dix cartes, cinq à l'un, cinq à l'autre. Il les distribue par trois et deux, ou deux et trois à sa volonté, en commençant par son adversaire, retourne la onzième, et place à sa droite le restant des cartes, qui s'appelle le *talon*.

14. Tout le temps que dure la partie, on est obligé de donner comme on a commencé, par trois et deux ; si l'on a commencé par trois et deux ; par deux et trois, si l'on a commencé par deux et trois.

15. S'il y a une ou plusieurs cartes retournées dans le jeu, et que l'on s'en aperçoive à la première donne, et avant d'avoir vu son jeu, le coup est nul, à moins que la carte retournée ne soit la onzième : comme son sort est d'être retournée, cela ne peut apporter aucun changement à la partie.

16. Si l'on ne s'en aperçoit qu'après écart, et que la carte ou les cartes retournées reviennent à celui qui donne, le coup est bon, et la carte ou les cartes retournées se donnent à qui elles reviennent de droit. Si, au contraire, une seule carte retournée revient à celui qui reçoit les cartes, il peut, à son choix, tenir le coup pour bon, ou le recommencer. La raison en est que la faute étant du fait de celui qui donne, ce dernier doit seul en souffrir.

17. Il arrive quelquefois que celui qui donne retourne une ou plusieurs cartes en donnant. Si c'est de son jeu, le coup est bon, puisque cette connaissance d'une ou plusieurs cartes de son jeu, acquise par son adversaire, ne peut être

(1) Un jeu de cartes faux est un jeu auquel il manque une ou plusieurs cartes, ou dans lequel il se trouve une ou plusieurs cartes doubles.

préjudiciable qu'à lui, et que, par cela même, il subit la peine de sa faute : si c'est du jeu de son adversaire, il finit la donne, et l'adversaire a la faculté de tenir le coup pour bon, ou de recommencer. Quelques personnes prétendent que, dès qu'il y a une carte de vue, il faut redonner, et ce en vue du vieux dicton : *carte vue, cartes rebattues*. Elles ont tort : un joueur peu délicat, qui connaîtrait des cartes dans un jeu pourrait retourner une ou plusieurs cartes, dès qu'il s'apercevrait qu'il a donné ou qu'il donne de belles cartes à son adversaire, et il en serait quitte pour redonner.

18. Lorsqu'un joueur donne à la place de l'autre, et que l'on s'en aperçoit avant d'avoir retourné, on recommence le coup. Si l'on ne s'en aperçoit qu'après que la retourne est connue et avant d'avoir joué ou écarté, le jeu, tel qu'il est, est mis en réserve pour le coup suivant, et l'on prend l'autre jeu pour jouer le coup. Si l'on ne s'en aperçoit qu'après que l'on a joué ou écarté, le coup est bon.

19. Quand il y a mal-donne d'emblée, et que l'on s'en aperçoit avant que les cartes données aient été vues par aucun des deux joueurs, on répare l'erreur en rétablissant l'ordre de distribution.

20. Si celui qui recoit les cartes s'aperçoit qu'il en a reçu moins qu'il n'en a demandé, et ce, avant que celui qui donne ait vu ses cartes, on répare l'erreur en rétablissant l'ordre de distribution.

21. Si les cartes, ont été vues des deux joueurs, et que celui qui donne ait une ou deux cartes de moins, son adversaire peut, à son choix, lui laisser prendre la première ou les deux premières du talon, ou recommencer le coup en prenant la main ; si celui qui donne a une carte de plus, son adversaire peut, à son choix, tirer de son jeu une carte au hasard, ou recommencer le coup en prenant la main.

22. Si c'est le premier à jouer qui a une ou deux cartes de moins, il peut, à son choix, prendre la première ou les deux premières du talon, ou recommencer le coup en prenant la main ; s'il a une ou deux cartes de trop, il peut, à son choix, en écarter une ou deux, ou recommencer le coup en prenant la main.

23. Si néanmoins il était prouvé que la faute ne vint pas

SISMANOGLIO
MEGARO

de celui qui donne, comme dans le cas où le premier en carte aurait demandé trois cartes et n'en aurait écarté que deux, ou bien n'aurait demandé que deux cartes et en aurait écarté trois, alors le premier à jouer perdrait un point, et ne pourrait compter le roi.

24. Celui qui, après donne sur écart, joue avec plus de cinq cartes, perd un point, et perd, en outre, le droit de marquer le roi.

25. Quand celui qui donne retourne deux ou plusieurs cartes au lieu d'une, l'adversaire peut, à son choix, ou rétablir la retourne telle qu'elle doit être, sans aucun changement au talon, ou la rétablir en mettant la carte vue tout à fait sous le talon, ou recommencer le coup.

Du roi et de la retourne.

26. Celui qui retourne un roi gagne et marque un point; celui qui a dans son jeu le roi de la couleur de la retourne, gagne et marque un point.

27. Il faut annoncer le roi avant de le jouer, en disant : *J'ai le roi* ; on peut aussi l'annoncer après l'avoir joué, mais il faut 1° qu'il ait été joué en premier ; 2° qu'il n'ait point été couvert par la carte de son adversaire; autrement on ne peut marquer le point.

28. Cela ne s'applique qu'au premier à jouer ; le second doit toujours annoncer le roi avant de le jouer ; mais, dans son intérêt, ne l'annoncer qu'après que son adversaire a joué sa première carte.

29. La couleur de la retourne se nomme *atout* ; l'atout emporte toutes les autres couleurs.

De la manière de jouer.

30. Celui qui a reçu des cartes joue le premier.

31. On est tenu de jouer de la couleur annoncée : ainsi celui qui, en jouant, dit *cœur* et jette du *trèfle*, ou toute autre couleur, est tenu, si son adversaire l'exige, de reprendre la carte jouée, et de jouer de la couleur annoncée.

32. Si l'adversaire juge que la carte jouée lui est plus

favorable que la couleur annoncée, il couvre la carte, et la carte, une fois couverte, ne peut être reprise pour en jouer une autre.

33. Celui qui joue avant son tour n'est tenu que de reprendre sa carte, si elle n'est pas couverte ; mais si elle est couverte, le coup est bon. Dans ce dernier cas, comme dans le précédent, les deux joueurs étant fautifs, l'un d'avoir joué, l'autre de l'avoir laissé jouer avant son tour, il n'y a personne à punir.

De l'écart.

34. Si le premier à jouer n'est pas content de ses cartes, il propose, en disant : *j'écarte*, ou *je propose*, ou *si Monsieur veut*, ou toute autre formule équivalente. Si le second à jouer n'est pas non plus content de ses cartes, il accepte la proposition en disant : *Combien ?* Ensuite, il donne à l'autre autant de cartes qu'il lui en demande, et en prend ensuite pour lui autant qu'il en désire, et ce, jusqu'à concurrence de cinq cartes.

35. Une fois qu'on a demandé des cartes, on ne peut plus les refuser.

36. Si, après cette seconde donne, le premier à jouer n'est pas content de ses cartes, il peut en demander d'autres, et de même après la troisième donne et chaque donne suivante, jusqu'à l'épuisement des trente-deux cartes, mais l'adversaire est toujours libre d'accepter ou de refuser.

37. Chaque joueur, avant chaque nouvelle donne, jette, du côté opposé au talon, les cartes qu'il veut écarter ; les deux écarts se mêlent ensemble. L'écart fait, on ne peut demander plus ou moins de cartes qu'on n'en a d'abord demandé, ni même toucher à celles qu'on a écartées.

38. Il arrive quelquefois qu'après plusieurs donnes sur écart, le premier ayant demandé encore des cartes, et le second ayant répondu inconsidérément : *Combien ?* il n'en reste pas assez pour satisfaire la demande du premier.

Dans ce cas, celui qui a demandé n'est pas moins tenu de prendre des cartes ; mais, comme il ne peut en exiger plus qu'il n'y en a, il reprend dans son écart, s'il est fait, ce qu'il a écarté de trop.

39. Celui qui regarde son écart est obligé de jouer à jeu découvert.

40. Quand, après la première donne, le premier à jouer propose, si l'autre refuse, celui qui a refusé, perd deux points s'il ne fait pas trois levées.

41. De même, quand le premier à jouer joue sans avoir proposé, il perd deux points s'il ne fait pas trois levées.

42. Celui qui, donnant après écart, retourne comme s'il donnait d'emblée, ne peut refuser un second écart, lorsque son adversaire le demande.

Du point et de la vole.

43. On ne peut faire plus de deux points à la fois, à moins qu'on n'ait le roi. Faire deux points sans le roi, ou trois points avec le roi, s'appelle *faire la vole*.

De la renonce et sous-force.

44. On ne peut ni renoncer (1), ni sous-forcer (2).

45. Lorsqu'un des joueurs a renoncé ou sous-forcé, dès l'instant qu'on s'en aperçoit, chacun reprend ses cinq cartes, et l'on rejoue; mais celui qui a ou renoncé ou sous-forcé, ne gagne qu'un point, s'il fait la vole, et ne gagne rien, s'il fait le point.

Règles générales.

46. Pour que la coupe soit bonne, à ce jeu comme à tout autre, il faut laisser au moins deux cartes au talon.

47. Chaque joueur a le droit de demander des cartes neuves quand il lui plaît.

48. Quand un joueur prend les levées qui ne lui appar-

(1) Renoncer, c'est ne pas jouer de la couleur demandée quand on en a.

(2) Sous-forcer, c'est donner de la couleur demandée, mais dans une carte inférieure à celle qu'on a; c'est, par exemple, jouer un sept de cœur sur un dix de cœur, tandis qu'on a l'as de cœur.

tiennent pas, et les compte pour lui, la galerie a le droit d'en faire l'observation.

49. La galerie a en général le droit d'avertir de toute erreur qui, si elle était faite à dessein, serait une fraude.

50. Celui qui, sous quelque prétexte que ce soit, regarde les levées de son adversaire, est tenu de finir le coup à jeu découvert.

51. Toute carte échappée d'un jeu et tombée sur le tapis, n'est censée jouée qu'autant qu'elle est couverte ou quelle couvre en tout ou en partie la carte déjà jouée par l'adversaire.

52. Si un joueur, par méprise ou par humeur, a jeté et mêlé ses cartes, l'adversaire marque deux points.

53. Celui qui quitte la partie la perd; mais, s'il y a des paris, l'adversaire est tenu de la continuer avec quelqu'un de la galerie, dans l'intérêt des parieurs.

54. Quand le jeu de cartes est faux, le coup où l'on s'en aperçoit est nul; mais tous les coups précédents sont bons.

Des paris.

55. Celui qui parie avec un des joueurs peut conseiller celui pour lequel il parie.

56. Quand on parie à charge de revanche, la revanche n'est forcée que pour le gagnant.

Le perdant n'est pas obligé de la prendre.

57. Les joueurs ont le droit de tenir les paris de préférence à la galerie.

58. Les paris étant non de droit, mais de fait, il faut les renouveler à chaque partie.

59. Tous les cas non prévus dans les présentes règles doivent toujours être décidés contre le joueur qui a fait une faute.

ΕΛΛΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ

Κυβερνήτης της Ελλάδος. ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΠΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

[ὁδός Σταδίου]

Υπουργός.—Κ. ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ.

Γενικός γραμματεὺς.—Α. Βαρελίδης.

Τμηματάρχαι.—Α. Καρελλόπουλος, Ν. Βραχηνός, Σ. Εὐκλείδης,
Π. Γεννάδιος.

Διευθυντὴς δημοσίων ἔργων.—Ξ, Βλαχόπουλος.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

[ὁδός Σταδίου]

Υπουργός.—Χ. ΤΡΙΚΟΠΗΣ.

Γενικός γραμματεὺς.—Γ. Ἀγαγιωστόπουλος.

Τμηματάρχαι.—Δ. Βουγιούκας, Β. Κάβας, Δ. Νικολόπουλος, Σ.
Δεϊμέζης, Σ. Φλώρος, Γ. Κόλιας, Π. Χλωρός, Δ. Στεφάνου, Ἐμμ.

Ἰ. Δραγούμης, Γ. Γιολλάσης.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

[πλατεία Συντάγματος]

Υπουργός.—Σ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.

Γενικός γραμματεὺς.—Μ. Ἀντωνόπουλος.

Τμηματάρχαι.—Α. Κομπότης, Ι. Ἀργυρόπουλος, Μ. Γρηγοριάδης.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΠΗΣ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

[ὁδὸς Ἑρμοῦ]

Ἐπιτετραμένος.—Δ. Σ. ΒΟΥΛΠΙΩΤΗΣ.

Γενικὸς γραμματεὺς.—Α. Παπαφράγκος.

Τμηματάρχαι.—Α. Πετσάλης, Ι. Νικολαΐδης, Α. Κλεώπας.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ καὶ ΔΗΜ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

[ὁδὸς Ἑρμοῦ]

Ἐπιτετραμένος.—Π. ΜΑΝΕΤΑΣ.

Τμηματάρχαι.—Μ. Λάμπας, Ν. Γ. Πολίτης, Ν. Λυκάκης, Κ. Φριδερίκος.

Ἐφορος ἀρχαιοτήτων.—Π. Καββαδίας.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ

[Λεωφόρος Κηφισοῦ]

Ἐπιτετραμένος.—Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

Τμηματάρχαι.—Α. Γκολφινόπουλος, Ν. Ζορμπᾶς, Κ. Ἰσχυμάχος, Ν. Κεφαλληναῖος, Μ. Χόρς, Α. Μάνεσις, Θ. Κωνσταντινόπουλος, Μ. Ἀντωνιάδης, Ε. Πετμεζᾶς.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ

[ὁδὸς Νομισματοκοπέου]

Ἐπιτετραμένος.—Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ.

Τμηματάρχαι.—Π. Χρυσανθόπουλος, Γ. Γιαλούσης, Α. Βασσαξής, Ι. Μαρκόπουλος, Α. Ράϊνεκ, Γ. Κοκόλης.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Περίοδος ΛϚ' από 1 Σεπτ. 1887 — 31 Αυγούστ. 1888.

[Γραφεία εν Πλατείᾳ Ἀγίου Γεωργίου]

Πρόεδρος.— ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ.

Μέλη.— ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χαλκίδος ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ.

ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου ΜΕΘΟΔΙΟΣ.

ὁ Ἐπίσκοπος Θήρας ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ.

ὁ Ἐπίσκοπος Ὑδρας καὶ Σπετσῶν ΑΡΣΕΝΙΟΣ.

Β. Ἐπίτροπος.— Π. Α. Μαυρομιγάλης.

Γραμματεὺς.— Προκόπιος Οἰκονομίδης Ἀρχιμανδρίτης.

Συνεδριάζει κατὰ Δευτέραν, Τετάρτην καὶ Παρασκευήν.

Ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι Μητροπολίται 7. ὁ Ἀθηνῶν, Ἄρτης, Λευκάδος, Λαρίσης, Σταγῶν, Φαναροφερσάλων καὶ Δημητριάδος.

Ἀρχιεπίσκοποι 11, ὁ Ἀκαρνανίας, Ζακύνθου, Μαντινείας, Χαλκίδος, Σύρου, Μεσσηνίας, Ἀργολίδος, Πατρῶν, Κορινθίας, Κεφαλληνίας καὶ Κερκύρας.

Ἐπίσκοποι 18, ὁ Καρυστίας, Ἰθάκης, Ἄνδρου, Φωκίδος, Θηβῶν, Καλαβρύτων, Οἰτύλου, Τρίκκης, Θουμακίου, Γυθείου, Πλαταμῶνος, Γαρδικίου, Θήρας, Ὑδρας, Τριφυλίας, Νάξου, Κυθήρων καὶ Ναυπακτίας.

ΑΠΟΚΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Ὅπως ἀποκτήσῃ τις τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν, ἀνάγκη νὰ ὑποβάλῃ αἴτησιν περὶ τούτου πρὸς τὸν Δήμαρχον τοῦ τόπου, ἐν ᾧ μέλλει νὰ ἐγκατασταθῇ. Ἀφοῦ καταχωρισθῇ ἐν τῷ οἰκείῳ πρωτοκόλλῳ ἡ αἴτησις αὕτη, διχθιβάζεται πρὸς τὴν Ἀστυνομίαν, ἣτις διατάσσει τὴν σύνταξιν πρωτοκόλλου ἐγκαταστάσεως, τὸ ὁποῖον συντάσσεται ὑπὸ τοῦ ἀστυνόμου τοῦ τμήματος, ἐν ᾧ κατοικεῖ ὁ αἰτῶν, καὶ ἐνὸς τῶν δημοπρατικῶν παρέδρων. Τὸ πρωτόκολλον τῆς ἐγκαταστάσεως, ἔχον ἐπισυνημμένην καὶ τὴν αἴτησιν, διαπέμπεται ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας πρὸς τὸν Δήμαρχον, ἐκεῖνος δὲ ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τοῦ αἰτοῦντος καὶ δύο μαρτύρων συντάσσει ἐκθεσιν ὑπογραφομένην ὑπὸ πάντων τούτων καὶ καταχωριζομένην ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν δηλώσεων.

Μετὰ παρελευσιν διετίας ἀπὸ τῆς αἰτήσεως, ἂν ὁ αἰτῶν εἶνε ὁμογενεῆς, τριετίας δέ, ἂν οὗτος τυγχάνῃ ξένος, γίνεται νέα αἴτησις πρὸς τὸν Δήμαρχον περὶ ἐκτελέσεως καὶ τῶν λοιπῶν διατάξεων τοῦ πρωτοκόλλου. Συνεπεῖθ ταύτης ὁ Δήμαρχος δι' ἐγγράφου ζητεῖ παρὰ τοῦ ἀρμοδίου Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν τὴν πληροφορίαν μὴ ὁ αἰτῶν ὑπέπεσεν εἰς πλημμελημα ἢ κακούργημα, ἐπὶ δὲ τῇ περὶ τοῦ ἐναντίου πιστοποιήσει τούτου, προσέρχονται δύο μάρτυρες πρὸς τὸν Δήμαρχον, βεβαιοῦντες ὅτι ὁ αἰτῶν ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς πρώτης περὶ ἀποκτήσεως τῆς ἰθαγενείας αἰτήσεώς του διέμεινε διαρκῶς εἰς Ἑλλάδα· συντάσσεται δὲ καὶ πάλιν ἐκθεσις περὶ τούτου, ἣν ὁ Δήμαρχος καὶ οἱ μάρτυρες ὑπογράφουσιν.

Τότε ὁ Δήμαρχος, ὑποβάλλων πρὸς τὸν Νομάρχην τοῦ οἰκείου νομοῦ δι' ἀναφορᾶς πάντα τὰ σχετικὰ ἐγγραφα, ἐξαιτεῖται ὅπως ὑποβάλῃ τὸν αἰτοῦντα εἰς τὸν ὄρκον τοῦ Ἑλλήνος πολίτου. Μετὰ τὴν ὀρκισιν καὶ κατόπιν διαταγῆς τοῦ Νομάρχου ὁ Δήμαρχος ἐγγράφει αὐτὸν εἰς τὸ Δημοτολόγιον.

Ἀλλὰ τὴν ἀνωτέρω διάταξιν τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ Ἀστικοῦ Νόμου τροποποιεῖ, ἀντικαθιστῶν δι' ἄρθρου μοναδικοῦ, ὁ νόμος τῆς 19 Φεβρουαρίου 1881, καθ' ὃν δύναται ὁ ἀλλοδαπὸς νὰ πολιτογραφηθῇ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς διετίας ἢ τριετίας, ἂν, γενομένων ἐκ τῶν ἄνω

SISMANOGLIO
BIBLIOTECA

τῶν πρώτων διατυπώσεων, τῆς αἰτήσεως κλπ., λάβῃ ἀντίγραφα τῆς πράξεως ταύτης καὶ πιστοποιητικὸν τῆς Εἰσαγγελίας καὶ δι' αἰτήσεως ὑποβάλλῃ ταῦτα πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν. Ὁ Ὑπουργός, ἐγκρίνων τὴν αἴτησιν, προκαλεῖ Β. Διάταγμα περὶ πολιτογραφῆσεως τοῦ εἰρημένου, μεθ' ὃ οὗτος δίδει ἐνώπιον τοῦ Νομάρχου τὸν ὄρκον καὶ ἐγγράφεται εἰς τὸ Δημοτολόγιον.

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ἴνα μεταγραφῇ δημότης ἀπὸ ἐνὸς δήμου εἰς ἕτερον, ἀνάγκη νὰ ὑποβάλλῃ αἴτησιν περὶ τούτου πρὸς τὸν Δήμαρχον τοῦ δήμου, ἐν ᾧ ἐπιθυμεῖ νὰ μεταγραφῇ. Ἡ αἴτησις αὕτη, ἀφοῦ καταχωρισθῇ εἰς τὸ πρωτόκολλον, ἐπισημειωτικῶς διαπέμπεται πρὸς τὸν Δήμαρχον τοῦ δήμου, ἐν ᾧ ὁ αἰτῶν διατελεῖ ἐγγεγραμμένος δημότης. Ζητεῖται δὲ παρ' αὐτοῦ ἡ διαγραφὴ τοῦ αἰτοῦντος καὶ σχετικαὶ πληροφορίες, ἂν ὁ αἰτῶν ἀληθῶς τυγχάνῃ δημότης καὶ τίνι τρόπῳ ἀπέκτησε τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν. Ἄν αἱ πληροφορίες αὗται θεωρηθῶσι σύμφωνοι πρὸς τὰ νόμιμα, γίνεται ἡ μεταγραφὴ.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΡΑΣΗΜΑ

Τὸ παράσημον τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος ἐψήφισεν ἡ ἐν Ἀργεὶ Δ' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικὴ Συνέλευσις διὰ τοῦ ψηφίσματος αὐτῆς τῆς 1 Ἰουλίου 1829 εἰς ἀνάμνησιν τῆς αἰσίως τελεσθείσης σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Βασιλείας διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Μαΐου 1833 Διατάγματος τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος ἐκανονίσθησαν τὰ

τοῦ παρασήμου λεπτομερέστερον, καὶ διηρέθη εἰς 5 κλάσεις, ἧτοι :

α) τῶν Ἴπποτῶν τοῦ Ἀργυροῦ Σταυροῦ (Chevaliers).

β) τῶν Ἴπποτῶν τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ (Officiers).

γ) τῶν Ταξιαρχῶν (Commandeurs).

δ) τῶν Ἀνωτέρων Ταξιαρχῶν (Grands Commandeurs).

καὶ ε) τῶν Μεγαλοσταύρων (Grands Croix).

Ἐκτοτε προσέλαβε τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλικοῦ τάγματος, ὠρίσθη ὁ Βασιλεὺς ἀρχηγέτης αὐτοῦ (Grand Maitre), καὶ περιωρίσθη ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ Ἴπποτῶν εἰς 120, ὁ τῶν Ταξιαρχῶν εἰς 30, ὁ τῶν Ἀνωτέρων Ταξιαρχῶν εἰς 20, καὶ ὁ τῶν Μεγαλοσταύρων εἰς 12. Οἱ Ἴππόται τοῦ Ἀργυροῦ Σταυροῦ ἔμειναν ἔκτοτε ἀπεριόριστοι.

Ἡ διαφορὰ τῶν Ἴπποτῶν τοῦ Ἀργυροῦ Σταυροῦ ἀπὸ τοὺς τοῦ Χρυσοῦ ἐγκεῖται εἰς τὴν ἐξ ἀργύρου ἢ χρυσοῦ κατασκευὴν τοῦ παρασήμου, ἡ δὲ τούτων ἀπὸ τὴν τῶν Ταξιαρχῶν, ὅτι ὁ μὲν Σταυρὸς τῶν Ἴπποτῶν ἤρτηται ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ στήθους, ὁ δὲ τῶν Ταξιαρχῶν, κατὰ τι μείζονος σχήματος καὶ ἐπὶ εὐρυτέρας ταινίας, ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ τοῦ φέροντος. Καὶ οἱ Ταξιάρχαι καὶ οἱ Ἀνώτεροι Ταξιάρχαι εἰσὶ χρυσοῖ, τοῦ αὐτοῦ μεγέθους κατὰ τὸ νεώτερον Διάταγμα τῆς 21 Ἰανουαρίου 1869, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ Ἀνώτεροι παρακολουθοῦνται ὑπὸ πλακὸς (ἀστέρος), φερομένης ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τοῦ στήθους μέρους. Ὁ Μεγαλόσταυρος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου πρὸς τὴν δεξιὰν πλευράν, ληγούσης τῆς ταινίας εἰς σταυρὸν ἰσομεγέθη τῷ τῶν Ταξιαρχῶν, παρακολουθεῖται δὲ ὑπὸ ἀστέρος ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ τοῦ στήθους μέρους.

Νεώτερος νόμος τῆς 14 Αὐγούστου 1848 ηὔξησεν εἰς 240 τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἴπποτῶν τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ, εἰς 70 τῶν Ταξιαρχῶν καὶ 30 τῶν Ἀνωτέρων, ἀφῆκε δὲ 12 πάλιν τοὺς Μεγαλοσταύρους.

Εἰς τὸν περιορισμὸν τούτον τῶν 4 τάξεων δὲν συμπεριλαμβάνεται α) ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, β) οἱ ξένοι ὑπήκοοι.

Τὸ παράσημον τοῦ Β. Τάγματος τοῦ Σωτῆρος κατασκευάζεται ἐν Παρισίοις ἐν τῷ ἐργοστασίῳ Lemaitre ἐκ λευκοῦ σμάλτου ἐπὶ ἀργυροῦ ἢ χρυσοῦ σταυροῦ, κατὰ τὸν βαθμὸν, φέροντος ἐπὶ τῆς προμετωπίδος μὲν τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος, περικλειομένην ὑπὸ τῆς ἐπιγραφῆς:

«Ἡ δεξιὰ σου χεῖρ, Κύριε, δεδόξασται ἐν ἰσχύϊ»,

ἐκ τοῦ ὀπισθεν δὲ σχῆμα μικροῦ σταυροῦ μετὰ τὴν περιγραφὴν :

« Ἡ ἐν Ἄργει Δ' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικῆ Συνέλευσις, καθ' ἣν ἐξαρτᾶται δ' ἐκ κυανῆς ταινίας κυματοειδοῦς, ἐχούσης στενὸν λευκὸν περιθώριον.

Τὸ παράσημον τοῦτο ἀπονέμεται εἰς τοὺς ὑπηκόους Ἑλληνας τῆ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ἰπουργοῦ, ὡς ὑπουργοῦ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου, ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ἐπὶ ἐκτάκτῳ φιλοπονίᾳ καὶ τιμιότητι ἐν ᾧ κλάδῳ ἕκαστος ὑπηρετεῖ. Τὸ Διπλωμα τῆς ἀπονομῆς φέρει τὴν βασιλικὴν ὑπογραφήν, τὴν τοῦ Ἰπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τὴν μεγάλην σφραγίδα τοῦ Κράτους.

Οὐδεὶς ὑπήκοος Ἑλληὴν δύναται νὰ λάβῃ ἀνωτέρου βαθμοῦ παράσημον, ἂν δὲν ἔχῃ πρότερον βαθμοῦ κατωτέρου. Τοῦτο δὲν ἰσχύει καὶ ἐπὶ τῶν ξένων ὑπηκόων. Διὰ πᾶσαν δὲ προαγωγήν ἀπαιτεῖται νέα ὑπηρεσία.

Ὁ Βασιλεὺς δύναται, εἰς ἐνδειξιν ἐξαιρετικῆς εὐνοίας, νὰ ἀπονείμῃ ἰδίᾳ χειρὶ τὸ παράσημον, ἐκδιδόμενου κατόπιν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τοῦ οἴκειου Διπλώματος.

Τὸ παράσημον τοῦ Σωτήρος φέρεται εἰς ἔθνικας ἢ βασιλείους ἑορτάς, ἐν ἰδιωτικαῖς δὲ τελεταῖς φέρουσιν οἱ μὲν Μεγαλόσταυροὶ καὶ Ἀνώτεροὶ Ταξιάρχαι μόνον τὸν Ἀστέρα, οἱ δὲ λοιποὶ βαθμοφόροι μικρὰν ταινίαν τοῦ χρώματος τοῦ Τάγματος ἐπὶ τῆς εὐωνύμου τοῦ ἐνδύματος κομβιοδόχης.

Τὰ τῆς δαπάνης τοῦ παρασήμου προβλέπει ἰδιαίτερον ἄρθρον τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ἰπουργείου.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ

Τὸ κυανοῦν καὶ τὸ λευκὸν ὡς χρώματα τῆς ἑλληνικῆς σημαίας ὤρισεν ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ Α' Ἐθνικῆ Συνέλευσις διὰ τοῦ ὀργανικοῦ νόμου τῆς 1 Ἰανουαρίου 1822· ἡ δὲ Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος τῆ 15 Μαρτίου 1822 ἐξέδωκε διαταγὴν, κανονίζουσαν τὸ σχῆμα τριῶν ση-

μαϊῶν, ὧν ἡ μὲν ὠρίζετο κυανῆ μετὰ λευκοῦ σταυροῦ, ὡς σημαία τῶν κατὰ γῆν δυνάμεων, ἡ δευτέρα ἐξ ἑννέα παραλληλογράμμων ἐναλλάξ λευκῶν καὶ κυανῶν μετὰ λευκοῦ σταυροῦ ἐπὶ κυανοῦ τετραγωνιδίου εἰς τὴν ἄνω ἐσωτερικὴν γωνίαν ὠρίζετο ὡς σημαία τῶν πολεμικῶν πλοίων, καὶ ἡ τρίτη κυανῆ μετὰ τετραγωνιδίου, ὅπως ἐν τῇ ἀνωτέρῳ, ἀλλὰ λευκοῦ καὶ φέροντος κυανοῦν σταυρόν, ὠρίζετο ὡς σημαία τῶν ἐμπορικῶν σκαφῶν.

Ἡ τρίτη σημαία, ἄγνωστος τὴν σήμερον, κατηργήθη διὰ ψηφίσματος τῆς 30 Ἰουλίου 1828, καὶ ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἔκτοτε ὑψώθη ἡ αὐτὴ καὶ εἰς τὰ πολεμικὰ σημαία. Ἡ σημαία αὕτη τοῦ ναυτικοῦ λεπτομερέστερον ἐκανονίσθη διὰ Β. Δ. τῆς 4 Ἀπριλίου 1833, νὰ ἔχῃ ἐκ τῶν ἑννέα παραλληλογράμμων τὰ πέντε κυανᾶ καὶ τὰ τέσσαρα λευκά, πάντα δὲ ἰσοπλατῆ, τὸ δὲ κυανοῦν τετραγωνίδιον ἐν τῇ ἄνω ἐσωτερικῇ γωνίᾳ νὰ εἴναι τοσοῦτου μεγέθους, ὥστε νὰ κατέχη τὸ ἐν τρίτον τοῦ μήκους τῆς σημαίας, νὰ περιλαμβάνῃ δ' ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω τὰ τρία πρῶτα παραλληλόγραμμα. Ὄρισθη δ' ἐτι πρὸς διαστολήν ἡ ἐπὶ τῶν πολεμικῶν σκαφῶν ὑψουμένη σημαία νὰ φέρῃ τὰ βασιλικὰ ἐμβλήματα, ἅτινα ἐτέθησαν καὶ ἐπὶ τῶν σημαίων τοῦ στρατοῦ.

Ἐτέραν τροποποίησιν δὲν ὑπέστη ἡ ἑλληνικὴ σημαία ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὀθωνος, μόνον δὲ μετὰ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ βασιλέως Γεωργίου διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Δεκεμβρίου 1863 Β. Δ. ὤρισθη ὅτι ἡ βασιλικὴ σημαία φέρει τὰ ἐμβλήματα τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Βασιλέως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σταυροῦ, ὅτι δ' αἱ σημαίαι τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ καὶ τῶν φρουρίων φέρουσι τὸ βασιλικὸν στέμμα. Εἶχεν ὀρισθῆ διὰ τοῦ αὐτοῦ διατάγματος ὅτι καὶ τῶν ταγμάτων αἱ σημαίαι φέρουσι τὰ ἐμβλήματα τοῦ Κράτους, ἀλλὰ μεταγενέστερον Β. Δ. τῆς 9 Ἀπριλίου 1864 ὤρισεν ἐκ νέου ὅτι : « ἡ σημαία τῶν ταγμάτων τοῦ Πεζικοῦ εἶνε ἐκ κυανοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος, φέροντος περίξ χρυσοῦς κροσσούς καὶ εἰς τὸ μέσον σταυρόν ἐκ λευκοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος, εἰς δὲ τὸ κέντρον τοῦ σταυροῦ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγ. Γεωργίου ».

Γνωστὸν ὅτι καθιερώθη ἐκ συνθηθείας, ὅπως ἡ μὲν σημαία τῆς ξηρᾶς ἔχῃ κυανοῦν μᾶλλον διαυγές καὶ προσεγγίζον πρὸς τὸ τοῦ οὐρανοῦ, ἡ δὲ ναυτικὴ βαθύ καὶ οἰοεὶ θαλάσσης τρικυμιώδους.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ἄνωνυμος μετοχικὴ ἐταιρεία. Μετοχικὸν κεφάλαιον 5,000,000 δρ. ἤτοι 25,000 μετοχῶν πρὸς δρ. 200 ἑκάστη.

Ὁ σιδηρόδρομος οὗτος, ὁ πρῶτος τῶν ἐν Ἑλλάδι, λειτουργεῖ ἀπὸ τῆς 12 Μαρτίου 1869.—Ἐκτασις γραμμῆς 10 χιλιάμετρα.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Ἄνωνυμος μετοχικὴ ἐταιρεία. Μετοχικὸν κεφάλαιον 23,000,000 δρ. ἤτοι 92,000 μετοχῶν πρὸς 250 δρ. ἑκάστη.

Ἐκτασις γραμμῆς 210 χιλιάμετρα.—Λειτουργεῖ ἀπὸ τῆς 23 Ἀπριλίου 1884.—Ἡ κυρία γραμμὴ συνδέει τὸν Βῶλον μετὰ τῆς Λαρίσης καὶ διακλαδουμένη ἀπὸ Βελεστίνου δι' ἑτέρας γραμμῆς ἀφικνεῖται εἰς Καρδίτσαν, καὶ ἐκείθεν εἰς Τρίκαλα καὶ Καλαμπάκην.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ

ΠΕΙΡΑΙΩΣ—ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα :

- Τμήμα Α'. ἀπὸ Πειραιῶς μέχρι Κορίνθου χιλ. 100
- » Β'. » Κορίνθου » Ναυπλίου » 59
- » Γ'. » » Πατρῶν » 131

Ἡ ὅλη ἀπόστασις ἀπὸ Πειραιῶς μέχρι Πατρῶν χιλ. 250.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Ἄνωνυμος ἐταιρεία, ἐγκριθεῖσα διὰ τοῦ ἀπὸ 14 Δεκεμβρίου 1882 Β. Δ. καὶ λειτουργοῦσα ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου 1885. Μετοχικὸν κεφάλαιον δρ. 5,400,000, ἤτοι 27,000 μετοχαὶ πρὸς δρ. 200 ἑκάστη.

Ἀποστάσεις ἐξ Ἀθηνῶν : Ἡράκλειον μέτρα 8,190, Ἀμαρούσιον 12,340, Κηφισσία 14,640, Χαλάνδρι 12,590, Λιόπεσι 25,490, Κορωπί 30,790, Μαρχόπουλο 36,390, Καλύβια 41,790, Κερατέα 46,790, Δασκαλειὸ 54,590, Θορικὸ 62,190, Λαύρειον 65,190.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ—ΚΑΤΑΚΩΛΟΥ

Ἄνωνυμος ἐταιρεία. Κεφάλαιον 1,450,000.—Ὁ σιδηρόδρομος οὗτος ἠγοράσθη παρὰ τῆς Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, λειτουργεῖ δὲ ἀπὸ τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1883.—Ἐκτασις γραμμῆς 13 χιλιάμετρα.

ΣΙΝΑΙΑ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ὁ θεμέλιος λίθος τῆς Σιναίας Ἀκαδημίας ἐτέθη τῷ 1859, μετὰ μικρὰν δὲ διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν ἐν τῷ μεταξύ, τὸ οἰκοδόμημα ἐπερατώθη τῷ 1885. Τὸ ἔλρον τῆς δαπάνης ἀνῆλθεν εἰς δραχ. 2,843,319.

Πρὸ τῆς εισόδου ἐπὶ βάθρων ἱδρυνται οἱ ἀνδριάντες τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος, ἐκατέρωθεν δ' αὐτῆς, ἐπὶ κίωνων πολὺ τοῦ οἰκοδομήματος ὑψηλοτέρων, ἴστανται δεξιόθεν μὲν ὁ μουσηγέτης Ἀπόλλων κρατῶν λύραν, ἀριστερόθεν δὲ ἡ πολιούχος Ἀθηναῖ ἐν πλήρει πανοπλίᾳ.

Ἐν τῷ κεντρικῷ τῆς Ἀκαδημίας αἰτώματι ἀπεικονίζεται ἡ Γέννησις τῆς Ἀθηναῖς, ἐν δὲ τοῖς πλαγίοις καὶ αὐθις ἡ Ἀθηναῖ ὡς προστάτις τῶν τεχνῶν.

SISMANOGLIO
MEGARO

Ἐν τῇ κεντρικῇ αἰθούσῃ, πολυτελῶς κεκοσμημένη, ἴσταται ὁ ἀνδριὰς τοῦ μεγάλου τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτου Σίμωνος Σίνα, περίξ δ' ἐν αὐτῇ αἰ κάτῳθι ἱστορούμεναι εἰκόνες, παριστῶσαι τὸν μῦθον τοῦ Προμηθεύς.

Α' Εἰκόν.

Θέμις προφητεύουσα τῷ νιῷ Προμηθεΐ.

Μεταξὺ τῶν πηγῶν τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ ἐργαστηρίου τῶν Κυκλώπων, ὅπου ἀκούεται τὸ κελάρυσμα τῆς Στυγός καὶ ἱεραὶ ἀναθυμιάσεις ἀναθρώσκουσιν ἐκ τοῦ ἰδάφους, εὐρίσκει τὴν μητέρα αὐτοῦ ὁ ἀκχαπόνητος ἐρευνητῆς Τιτάν, καὶ φρίσσει ἀκούει τὴν τύχην ἑαυτοῦ καὶ τοῦ κόσμου [εἰς τὰς μαγικὰς ἀναθυμιάσεις ἀναφαίρεται δὲ ἀκάρθαις περιστεμμένη].

Β' Εἰκόν.

Ἀθηνᾶ καὶ Προμηθεὺς εἰς τὰς πύλας τοῦ φωτός.

Αἱ Ὠραι ἠνοιξαν ἤδη τὰς χαλκᾶς πύλας τῶν ἀνακτόρων τοῦ Ἥλιου, ἡ Ἥως συνοδευομένη ὑπὸ δρόσου σπενδόντων δαιμόνων παρακολουθεῖται ὑπὸ τῶν πυρίνων ἵππων τοῦ θεοῦ τοῦ φωτός· ἀπὸ δὲ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ ὁ Προμηθεὺς, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, ἀνάπτει τὴν ἑαυτοῦ λαμπάδα.

Γ' Εἰκόν.

Ὁ Προμηθεὺς ἐμψυχώνει τὸ ἀνθρώπινον πλάσμα του.

Τὸ πλάσμα τοῦ Προμηθεύς, διχόπυρον ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ πυρός, ζωογονεῖται, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ παρέχει τῷ νέῳ πλάσματι νέκταρ· ὁ Ἐπιμηθεὺς προσκαλεῖ εἰς μάτην τὸν ἀδελφόν του νὰ παρακολουθήσῃ τοὺς κατὰ τοῦ Ὀλύμπου συνεξαναστάντας Τιτᾶνας.

Δ' Εἰκόν.

Ὁ Ζεὺς καταβάλλει τοὺς Τιτᾶνας.

Οἱ ἐκ τῶν θεῶν μαχηταὶ συνθηροίσθησαν περὶ τὸν Δία, οὐ τὸ ἄρμα ἠνιοχεῖ ὁ Προμηθεὺς, ὅς ἐκόμισεν αὐτῷ καὶ τὸν ὑπὸ τῶν Κυκλώπων χαλκευθέντα κεραυνόν· οἱ ἀυθάδεις Τιτᾶνες ἐχώρησαν ἤδη μέχρις ἀτόπου προσεγγίσεως καὶ τῆς Ἥρας, ἀλλ' ὁ Ζεὺς ἐκσπενδονίζει αὐτοὺς εἰς τὴν ἄβυσσον, ὅπου ἀρπάζοντες αὐτοὺς οἱ Ἐκατόγχειρες σύρουσιν εἰς τὸν Τάρταρον. Ἐστὶν, Δημήτηρ καὶ Διώνυσος, τεθλιμμένοι προσφεύγουσιν ἀπὸ τῆς ἐρημωθείσης γῆς εἰς τὴν προστασίαν τοῦ Διός, οἱ δὲ νέοι ἄνθρωποι ἐν σπηλαίῳ τρέμοντες καρδοκοῦσι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς φρικτῆς μάχης.

Ε' Εἰκόν.

Ὁ Προμηθεὺς φέρει τοῖς ἀνθρώποις τὸ πῦρ.

Ὁ Ζεὺς θέλει νὰ ἐξολοθρεύσῃ πᾶσαν ψυχὴν ζῶσαν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπως μηδέποτε πάλιν συμβῆ τοιοῦτος ἀγὼν καὶ τοιαύτη ἐρήμωσις· οἱ ἄνθρωποι ἐν ἀπαθείᾳ πολλῇ ζῶσιν ἐν σπηλαίοις ὥσπερ ζῶα· ὁ Προμηθεὺς εὐσπλαγχνίζεται τὰ τέκνα του καὶ φέρει αὐτοῖς τὸ πῦρ, τὸν πυρῆνα πάσης ἐξημερώσεως.

ΣΤ' Εἰκόν.

Ὁ Προμηθεὺς δεδεδεσμευμένος θρηνεῖται ὑπὸ τῶν Ὠκεανίδων.

Ὁ Προμηθεὺς διὰ τὴν παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Διός πρᾶξιν του δεσμεύεται ἐπὶ τοῦ Καυκάσου· αὐτὸς δὲ καθ' ἡμέραν κατατρώγει τὸ αἰεὶ ἀναγεννώμενον ἥπαρ αὐτοῦ [ὅπερ ἐστὶν ἡ ἔδρα τῶν ἐπιθυμιῶν]· ἀλλ' ὁ Τιτάν Προμηθεὺς, καὶ περ πάσχων, εἶναι πικρὸς καὶ δὲν ἐνδίδει εἰς τὴν διὰ τοῦ ἀγγέλου τῶν θεῶν Ἑρμοῦ κομισθεῖσαν αἴτησιν τοῦ Διός νὰ δηλώσῃ αὐτῷ τὸν χρησμὸν τῆς Θέμιδος εἰς ἀντάλλαγμα τῆς λύσεώς του ἀπὸ τῶν δεσμῶν· ὁ Ὠκεανὸς μετὰ τῶν θυγατέρων του θρηνεῖ τὴν τρομερὰν τύχην τῶν Τιτάνων.

Ζ' Εἰκόν.

Ὁ Ἡρακλῆς ἐλευθεροῖ τὸν Προμηθεά.

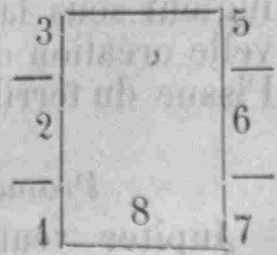
Ἐπειδὴ ὁ Ζεὺς φοβεῖται περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, ἡ δὲ Προμηθεὺς εἶναι κατὰ βέλγημένος ὑπὸ τῶν τρομερῶν παθημάτων του, ὁ Ἡρακλῆς, τὸ ἀγαπητότατον τέκνον τοῦ Διός, κατατοξεύει τὸν αἰετὸν καὶ λύει μετὰ τῶν ἐκ τοῦ Ταρτάρου ἤδη ἀφειθέντων Τιτάνων τὰ δεσμὰ αὐτοῦ· ἵνα δὲ πληρωθῇ ὁ ὄρκος τοῦ Διός, προσφέρει ἑαυτὸν θῦμα ὁ Χείρων, ὅστις ἕνεκα τῶν πόνων τῆς ἀνάτου πληγῆς του, ἀηδιάσκει τὸν βίον ἀπαρνεῖται τὴν ἀθανασίαν καὶ ἀσπάζεται τὸν θάνατον.

Η' Εἰκόν.

Ἡ ἔλευσις τοῦ Προμηθεύς εἰς τὸν Ὀλυμπόν.

Ἐνῶ ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου ἦσαν συνθηροισμένοι ἅπαντες οἱ θεοί, Ὀλύμπιοι, θαλάσσιοι καὶ γθόνιοι, ὁ Ἡρακλῆς προσάγει τὸν ἐλευθερωθέντα Προμηθεά τῷ Δίῳ, οὐ τοῦ λοιποῦ γίνεται σύμβουλος· μετὰ χαρᾶς δὲ ἀσπάζονται αὐτὸν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Ἡφαιστός, ἡ δὲ

Ἡβὴ κερνά αὐτῷ νέκταρ.—
Ἐναντι τῆς εἰσόδου τῆς αἰθούσης εὐρίσκεται ἡ
ὑπ' ἀριθ. 4 εἰκόν, πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος αἰ ὑπ'
ἀριθ. 1, 2, 3· πρὸς τὸ δεξιὸν αἰ 5, 6, 7· ἄνωθεν
τέλος τῆς θύρας ἡ ὑπ' ἀριθ. 8.

SISMANOGLIO
MILCARO

POUR LES ÉTRANGERS

I Tableau.

Thémis faisant des prédictions à son fils Prométhéus.

L'infatigable chercheur Titan trouve sa mère entre les sources de l'Océan et l'usine des Cyclopes, où l'on entend le murmure du Styx. Il apprend d'elle, en frémissant, son sort et celui du monde (*Au milieu des émanations mantiques on voit un flambeau couronné d'épines*).

II Tableau.

Minerve et Prométhéus aux portes du feu.

Les Heures ont déjà ouvert les portes en bronze de l'hôtel du soleil. L'Aurore, suivie d'une rosée de génies faisant des libations, est accompagnée des chevaux de feu du dieu de la lumière, au char duquel Prométhéus, accompagné par Minerve, allume son flambeau.

III Tableau.

Prométhéus anime l'homme qu'il a créé.

La créature de Prométhéus est vivifiée par le feu céleste, et Minerve offre le nectar à l'être nouveau. C'est en vain qu'Épiméthéus invite son frère à suivre les Titans, qui se sont soulevés contre l'Olympe.

IV Tableau.

Jupiter défait les Titans.

Les Dieux guerriers se rassemblent auprès de Jupiter, dont le char est guidé par Prométhéus, qui lui a aussi apporté la foudre fabriquée par les Cyclopes. Les audacieux Titans ont osé s'approcher irrévéremment de Junon; mais Jupiter les lance dans l'abîmes, où les Centimanes s'en emparent et les jettent dans le Tartare. Vesta, Cères et Bacchus, pleins de chagrin, quittent la terre déserte, et se réfugient sous la protection de Jupiter: et craignant la nouvelle création de l'homme, ils attendent dans une caverne l'issue du terrible conflit.

V Tableau.

Prométhéus apporte le feu aux hommes.

Jupiter veut détruire tout être animé sur la terre afin

qu'à l'avenir n'arrive plus une telle lutte et une telle désolation. Les hommes vivent, indifférents, dans les cavernes, comme les animaux: Prométhéus a pitié de ses enfants, et leur apporte le feu, le noyau de toute civilisation.

VI Tableau.

Prométhéus, enchaîné, est pleuré par les Océanides.

Prométhéus, pour son action audacieuse contre la volonté de Jupiter, est enchaîné sur le Caucase; un aigle lui dévore chaque jour le foie, qui renait incessamment, *le foie est le siège des désirs*; Mais le Titan Prométhéus, quoique souffrant, ne cède pas à la demande de Jupiter qui lui est transmise par Mercure, le messager des dieux de dévoiler l'oracle de Thétis, en échange de sa liberté. L'Océan, avec ses filles, pleurent le sort terrible des Titans.

VII Tableau.

Hercule délivre Prométhéus.

Puisque Jupiter craint pour son autorité, et puisque Prométhéus est épuisé par les souffrances, Hercule — le plus chéri des enfants de Jupiter — tue l'aigle à coups de flèche et délivre les chaînes de Prométhéus, avec les Titans qui ont déjà quitté le Tartare. Et, pour que le serment de Jupiter soit accompli, Chiron s'offre comme victime et, ennuyé de la vie à cause des douleurs de sa plaie incurable, il renonce à l'immortalité et embrasse la mort.

VIII Tableau.

Arrivée de Prométhéus dans l'Olympe.

Pendant que toutes les Divinités sont réunies sur l'Olympe, Hercules présente à Jupiter Prométhéus délivré, qui en devient le conseiller; Minerve et Volcan l'embrassent avec joie, et Hébé lui verse le nectar.

Le tableau N° IV se trouve en face de l'ingrès de la galerie.

Les tableaux N° I, II et III à gauche.

Le N° V, VI e' VIII à droite; et

Le N° VIII, enfin, sur la porte d'ingrès.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΟΙ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ

ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ Χ.

ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ

ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ Α. Κ.

ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ Κ. Ι.

ΔΡΟΣΙΝΗΣ Γ.

ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ Δ.

ΚΟΚΙΔΗΣ Δ.

ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ Α. Π.

ΤΟΙ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

ΠΑΝΑΣ Π.

ΠΟΛΕΜΗΣ Ι.

ΞΕΝΟΣ Κ. Γ.

ΞΕΝΟΣ Σ. Θ.

ΡΑΓΚΑΒΗΣ Α. Ρ.

ΡΟΙΔΗΣ Σ. Δ.

ΤΡΙΚΑΛΙΑΝΟΣ Ι.

ΦΡΑΒΑΣΙΛΗΣ Α.

1888

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Ἐκδιδόμενον δις τοῦ Μηνὸς ἐν Λευψίᾳ.

Ἀντιπρόσωπος ἐν Ἑλλάδι Θ. Κ. Μαγκάκης.

Τὸ κάλλιστον τοῦτο οἰκογενειακὸν ἀνάγνωσμα διανύει ἤδη τὸ τέταρτον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἔτος, ἀδιακόπως βελτιούμενον διὰ τῆς συνεργασίας τῶν ἐπισημοτέρων παρ' ἡμῖν λογίων καὶ τῆς ἐκδόσεως λαμπρῶν καὶ καλλιτεχνικωτάτων εἰκόνων. Ἐξομωθὲν καθ' ὅλα πρὸς τὰ ἐγκριτότερα εὐρωπαϊκὰ τοῦ εἶδους τοῦ συγγράμματα, κέκτηται καὶ τὸ ἀσύνθητες δι' ἑλληνικὸν φύλλον προσὸν τῆς εὐθηνίας, ἀντὶ 20 μόνον κατ' ἔτος φράγκων ἢ δέκα καθ' ἑξαμηνίαν πανταχοῦ ἀποστελλόμενον ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν.

Ἐπιθυμοῦσα δὲ ἡ Διεύθυνσις νὰ καταστήσῃ τὴν «Κλειῶ» οὐ μόνον εὐπρόσιτον καὶ ἐπαγωγὸν ἀνάγνωσμα, ἀλλὰ καὶ προσφιλῆ πινακοθήκην εἰς τοὺς πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας φιλομούσου, καὶ φιλοκάλους αὐτῆς συνδρομητάς, εἰσῆγαγεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ τρίτου ἔτους αὐτῆ πρώτῃ ἐν Ἑλλάδι τὸ σύστημα τῆς δημοσιεύσεως προσωπογραφῶν τῶν μᾶλλον ἐξεχόντων παρ' ἡμῖν τε καὶ παρὰ τοῖς ξένοις ἀνδρῶν, κατὰ σειράν δημοσιεύσασα τὰς εἰκόνας τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου, τοῦ Ῥαγκαῶν, τοῦ Κ. καὶ Π. Παπαρρηγοπούλων, Δ. Βερναρδάκη, Εὐθ. Καστόρη, Ἀγ. Βλάχου, Κ. Ζάππα, Δ. Βικέλα, Π. Καλλιγᾶ, Ἰ. Πανταζίδου κτλ. θὰ ἐξακολουθήσῃ δὲ δημοσιεύουσα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

Οἱ τρεῖς ἐκδοθέντες τόμοι τῆς «Κλειῶς» μετὰ πρωτοφανοῦς διὰ τὴν Ἑλλάδα πολυτελείας δεδεμένοι, εὐρίσκονται παρὰ τῷ κ. Θ. Μαγκάκη, καὶ τιμῶνται: Οἱ μὲν δερμάτινον περικάλυμμα 31 φρ. χρυσᾶ ἑκαστός, οἱ μὲ χρυσοποίκιλτον 32 φρ.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἄγγελία

Ὁ αἰδίδιμος Ἀναστάσιος Πολυζωίδης, ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ἑλληνικῶν» καὶ τῶν «Νεοελληνικῶν», καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον ἠσχολεῖτο καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς

ΓΕΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ,

ἧς τὴν ἐκδοσιν ἀνέλαβον τὰ Καταστήματα Σ. Κ. Βλαστοῦ, ἀναθέντα τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ τὴν τυχὸν ἑλλιψιν τοῦ ἔργου τῷ κ. Γ. Π. Κρέμω, καθηγητῇ, ὅστις, σὺν ἄλλαις πολλαῖς βελτιώσεσι, θέλει προσθέσει καὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 μετὰ προλεγομένων μακρῶν κ. λ. π.

Ἡ ἐκτύπωσις τοῦ συγγράμματος ἤρξατο ἤδη, συμπληρωθήσεται δὲ εἰς ἓν ἔτος, ἐκδιδομένου ἐνὸς τόμου κατὰ τριμηνίαν.

Ὁ πρῶτος τόμος ἐκδοθήσεται περὶ τὰ τέλη προσηχοῦς Μαρτίου.

Τὸ ὅλον σύγγραμμα ἀποτελεσθήσεται ἐκ φύλλων τυπογραφικῶν πυκνῆς ὕλης σχήματος μεγάλου 8ου περίπου 120 (ἤτοι σελίδων 2000) μετὰ τῆς δυνατῆς φιλοκαλίας καὶ ἐπὶ καλοῦ χάρτου τετυπωμένον.

Τιμὴ τοῦ ὅλου συγγράμματος ὀρίζεται διὰ μὲν τοὺς συνδρομητὰς **δρ. 24**, ἤτοι **δρ. 6** δι' ἕκαστον τόμον, πληρωτέαι ἅμα τῇ παραλαβῇ ἐκάστου τόμου. Οἱ δὲ προκαταβάλλοντες τὴν ἀξίαν τοῦ ὅλου συγγράμματος πληρώνουσι μόνον **δρ. 18** ἐπὶ διπλοτύπῳ ἀποδείξει.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ Π. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ

ΕΡΓΑ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ

ΠΑΙΔΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	δρ. 2
ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ	» 1,50
ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΑΝ!	» 1,75
ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΟΥ ΕΥΣΕΒΙΟΥ	» 1,50

Οἱ θέλοντες ν' ἀποκτήσωσι τὰ ἀνωτέρω βιβλία παρακαλοῦνται ν' ἀπευθυνθῶσι πρὸς τὸν ἐκδότην τοῦ **Βυζαντινοῦ Ἡμερολογίου** κ. Θ. Κ. Μαγκάκη, συναποστέλλοντες καὶ τὸ ἀντίτιμον.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
Χρονολογία	3
Βασιλικὴ Οἰκογένεια τῆς Ἑλλάδος	5
Πασχάλιον τοῦ ἔτους 1888	6
Ἐθνικὴ εορτὴ	6
Βασιλικαὶ εορταί	6
Ἐορταί, καθ' ἃς δὲν ἐργάζονται εἰς τὰ δημόσια γραφεῖα	6
Μηνολόγιον	7
Ἔρραι τοῦ ἔτους	19
Ἐκλείψεις ἐν Ἀθήναις καὶ Κωνσταντινουπόλει	19
Ἀνατολὴ καὶ δύσις ἡλίου ἐν Ἀθήναις	20
Ἀνατολὴ καὶ δύσις ἡλίου ἐν Κωνσταντινουπόλει	21
Φάσεις τῆς σελήνης ἐν Ἀθήναις	22
Φάσεις τῆς σελήνης ἐν Κωνσταντινουπόλει	23
Τὸ δίσεκτον ἔτος	24
Τὸ καθ' ἡμᾶς ἡμερολόγιον ὑπὸ Σ. Κ. Σ.	26
Ἐθωμανικὸν ἡμερολόγιον	31
Ἰουδαϊκὸν ἡμερολόγιον	32
Οἱ δώδεκα ἠθωμανικοὶ μῆνες	33
Χρονικὰ τοῦ ἔτους 1887	36
Τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Χ. Ἀγγελάκη	48
Τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1864	57
Ἐνεργεταί τοῦ ἔθνους	72
Δωρεαὶ καὶ ἀγαθοεργίαι	73
Ὀρκωμοσίαι	80
Μελομανία ὑπὸ Ἐμμ. Δ. Ροῦθου	87
Ἐργασίαι (Ἐκ τῶν τοῦ Σμαῖλε)	95

Δέκα ἐντολαί	98.
Ὁ Βόσπορος	100.
Ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας ὑπὸ Γ. Μ.	107
Πλοῦς εἰς τὸν Ῥήνον (διάλογος φιλολογικὸς) ὑπὸ Ἀ. Ρ. Ραγκαβῆ	110.
Συμβουλαὶ Zschokke	125
Παιδεῖα	127
Ἀλήθεια	128
Φιλοπονία	129.
Ὄθωμανῶν γνωμικά	131
Σεισμοὶ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ Κ.	133
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ (Πῶς τρέφονται οἱ κάτοικοι τῆς Κ/πόλεως Περιτομὴ ἡγεμονόπαιδος. Ἡ ἡμέρα τῆς Παρασκευῆς παρὰ τοῖς Μωαμιθανοῖς. Ἡ προῖξ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ Α'. Βεζύρης).	136.
Ἡ περίζωσις τῆς σπάθης τῶν Σουλτάνων	149.
Δαφνὶ ὑπὸ Δ. Γρ. Καμπούρογλου	151
Ἀλήθειαι (ἐκ τῶν τοῦ Ραγκαβῆ).	155.
Πατρίς	156.
Memorandum [Ἐπομνήσεις]	157
Οἱ Γότθοι ἐν Ἰσπανίᾳ ὑπὸ Κ. Γ. Ξέρου	160.
Ἀλήθειαι	167
Ἐγκράτεια	169.
Εὐγένεια	170
Ὁ Βεζούβιος ὑπὸ Ἰ. Τρικαλιανοῦ	171
Ἀλήθειαι (ἐκ τῶν τοῦ Ροῖδου).	185.
Φιλίξ	188
Φιλερρυρία	189.
Ὀργή	190.
Φθόνος	191
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ (Τέσσαρες σουλτανικαὶ ἐπιστολαί. Αἱ δύο ἰε- ραὶ τῶν Ὄθωμανῶν πόλεις. Ἰουδαϊκά. Ἐορτὴ τῆς Μεγάλης Συγγνώμης).	192.
Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἐκδότην τοῦ «Βυζαντινοῦ Ἡμερολογίου»	201
Δάφνις καὶ Χλόη ὑπὸ Κ. Ἰ. Δραγοῦμη	203.

Σωματικαὶ ἀσκήσεις τῶν ἡμετέρων προγόνων	223
Φιλοκαλία (ἐκ τῶν τοῦ Ροῖδου).	235
Αἱ δύο ἀδελφαὶ (ποίημα) ὑπὸ Ἰ. Πολέμη	239
Ὁ ἔρωσ τοῦ Ἐλμάς (ἀνάμνησις Κ/πόλεως) ὑπὸ Ἀ. Π. Κουρτίδου	234
Μῦθος (ἐκ τῶν τοῦ Ταρταλίδου).	255
Μουκτάρ καὶ Φροσύνη ὑπὸ Σ. Θ. Ξέρου	257
Καλλονή (ἐκ τῶν τοῦ Σουρῆ)	289
Ὀκτὼ στίχοι ὑπὸ Γ. Δροσίρη	290
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ (Ναὸς τῆς Παναγίας ἐν Σταυροδρομίῳ. Κλη- ρικοὶ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ. Πρῶτος Ἕλλην τυπογράφος. Ὁ τοῦ Πάσχα. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ καφέ κατὰ τουρκικὴν πα- ράδοσιν).	291
Νάστρ-ἐδ-δὶν Χωτζας ὑπὸ Ἰωακείμ Βαλαβάρη	297
Μῦθος (Μύρμηξ καὶ Μελίσσα, ἐκ τῶν τοῦ Φέρμπου).	311
Ἐπίσκοποι καὶ Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως	313
Συνταγματικὸν τῶν ὑπὸ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν	328
Ἡ τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου ἀκολουθία ὑπὸ Κ. Π.	332
Ἐπιγενή τῆς ψυχῆς	335
Θεοῦ παρουσία (ἐκ τῶν τοῦ Ραγκαβῆ).	336
Θεός	337

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁλγα, βασίλισσα τῶν Ἑλλήνων	339
Διονύσιος Ε', Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης	341
Ἀλέξανδρος Λυκοῦργος, Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου	342
Χαρίλαος Τρικούπης	345
Ἐπιγενή	346
Ἰαματικὰ ὕδατα Μεθάνων ὑπὸ Ἀ. Κ. Δαμβέργη	347
Θεραπεία καὶ διατήρησις τῶν ὀδόντων ὑπὸ Α. Γ.	350

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ἄρτος, Διπυρίτης, Σῖτος, Βούτυρον ὑπὸ Ἀ. Δ.	350
Σάκχαρον, Μέλι, Γάλα, Κρέα, Καφές, Τεῖον, Καπνὸς Θ. Α.	357
Οἰκιακά	361

Ἐπιδόρπια	364
Ὁ σεβδαλῆς (ἐκ τῶν τοῦ Ὀρφανίδου)	368
Académie des Jeux (Le Whist)	370
Règles-de Whist	371
Règles de l' Ecarté	377
Ἑλλάς	384
Ἰερὰ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος	386
Ἀπόκτησις τῆς ἑλληνικῆς ἰθαγενείας	387
Μεταφορὰ δημοτικῶν δικαιωμάτων	388
Τὰ ἑλληνικά παράσημα	388
Ἡ ἑλληνικὴ σημαία	390
Ἑλληνικοὶ σιδηρόδρομοι	392
Συναία Ἀκαδημία	393
Συνεργάται	398
Ἀγγελίαι	399

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΒΑΣ. ΑΥΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΙΓΓΛΕΣΗ

(Ὁδὸς Ἑρμοῦ, Πύλος Διομείας)

1887

SISMANOGLIO
MEGARO

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ

ΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΑΡ. 1.124

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Τουρκίᾳ Γρόσια ἀργυρᾶ	12.
Ἐν Ἑλλάδι Δραχμᾶς	3.
Ἀλλαχοῦ Φράγκα χρυσᾶ	3.

SISMANOGLIO
MEGARO

 SISMANOGLIO
MEGARO

 SISMANOGLIO
MEGARO